

Memorie van toelichting

ALGEMEEN

1. Inleiding

Het voorliggende wetsvoorstel voorziet in een vereenvoudiging van de bekostiging van het voortgezet onderwijs in combinatie met een algehele modernisering van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO).

Deze memorie van toelichting wordt gegeven in overeenstemming met de staatssecretaris van Economische Zaken.

2. Aanleiding

“Reeds geruime tijd leeft in ons land de overtuiging, dat de wettelijke regeling van de organisatie van ons onderwijs, ondanks het feit dat dit rijpe vruchten afwerpt en ondanks de vele verbeteringen, die incidenteel worden aangebracht, ingrijpend moet worden herzien.”

Dit was de eerste zin van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Regeling voor het voortgezet onderwijs (Kamerstukken II, 1958/59, 5350, nr. 3). Nu, ruim een halve eeuw later, dient zich opnieuw de noodzaak tot integrale *technische* herziening van de regels voor het voortgezet onderwijs aan. Het doel van de modernisering is een toekomstbestendige, toegankelijke en in de praktijk werkbare wet voor scholen, schoolleiders, leraren, leerlingen, ouders en OCW. De modernisering van de WVO is een technische herziening van de wet, met uitzondering van de bekostigingsregels voor het voortgezet onderwijs. Het bekostigingsstelsel voor het voortgezet onderwijs wordt zowel technisch als inhoudelijk vereenvoudigd. Deze inhoudelijke wijziging draagt bij aan de vrijheid van besteding van de rijksbijdrage op een manier die meer aansluit bij de schoolspecifieke situatie.

Modernisering van de hele sectorwet is nodig. De WVO is in 1968 ingevoerd. De geschiedenis van de WVO gaat echter veel verder terug. De WVO is opgebouwd uit verschillende wetten waaronder: de middelbaaronderwijswet, de Nijverheidsonderwijswet, de Kweekschoolwet, de hoger-onderwijswet, de Kleuteronderwijswet, en de Lager-onderwijswet 1920. Met de inwerkingtreding van de huidige WVO werd ook het beroepsonderwijs, waaronder het landbouwonderwijs, waarvoor tot dan toe geen wettelijke regels bestonden, beter geregeld. Dit brede scala aan oudere wetgeving werd samengevoegd in één centrale wet voor het gehele voortgezet onderwijs. Vanwege de hoeveelheid aan onderwerpen werd de WVO ook wel de Mammoetwet genoemd.

Er hebben zich sinds de tijd waarin de WVO werd gemaakt (de jaren vijftig van de vorige eeuw) heel wat veranderingen voorgedaan in de samenleving. Hoewel het aantal wijzigingen in de eerste jaren na de invoering van de WVO nog meeviel, is de wet inmiddels ongeveer 230 keer gewijzigd. Een aantal van de wijzigingen bestond uit het uit de WVO overbrengen van bepaalde soorten onderwijs naar andere wetten. Zo werd de volwasseneneducatie uit de WVO getild in de jaren '90 en overgebracht naar de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB).¹ Ook het hoger beroepsonderwijs en voortgezet algemeen onderwijs voor volwassenen (vavo) vormingswerk voor jeugdigen zijn na verloop van tijd weer uit de WVO gehaald en in andere wetten ondergebracht. Deze

¹ Wet van 23 mei 1990 houdende wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs inzake sectorvorming en vernieuwing van het middelbaar beroepsonderwijs, alsmede van enige andere wetten (Stb. 1990, 266).

wijzigingen hebben gaten achtergelaten in de WVO die de balans in de wet hebben verstoord. Daarnaast zijn de bepalingen met betrekking tot het voortgezet onderwijs veelvuldig gewijzigd. Deze wijzigingen betreffen grotendeels de invoering van onderwijsinhoudelijke vernieuwingen. Daarbij valt te denken aan de invoering van de basisvorming, de Tweede Fase van havo en vwo, de inrichting van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo), onderwijs in de Friese taal, de invoering van de referentieniveaus taal en rekenen, passend onderwijs en het vernieuwen van de profielen in het vmbo. Andere aanleidingen voor wetswijziging waren de invoering van bekwaamheidsregels voor onderwijspersoneel (Wet BIO), een systeem van voorzieningenplanning, de decentralisatie van arbeidsvoorwaarden voor onderwijspersoneel en het regelen van gratis lesmateriaal. Op bekostigingsvlak was de omschakeling van declaratiebekostiging naar het systeem van lumpsumbekostiging een majeure wijziging.

De talloze aanpassingen die de afgelopen decennia zijn aangebracht in de WVO, zien op verschillende deelgebieden en zijn divers van aard. Enerzijds zijn bepalingen geschrapt of gewijzigd, anderzijds zijn ook vele nieuwe bepalingen aan de wet toegevoegd. Het ging hierbij steeds om wijzigingen die betrekking hadden op specifieke onderwerpen. Van een integrale herziening en opschoning van de WVO is de afgelopen decennia geen sprake geweest. De overzichtelijkheid en toegankelijkheid van de wet is daardoor op belangrijke onderdelen aangetast. Ontwikkelingen in de jurisprudentie komen (hoe beperkt op onderwijsterrein ook) lang niet altijd terug in de wet. Praktijk en wet lopen dan ook niet helemaal synchroon. Dat maakt het voor degenen die de wet gebruiken ingewikkeld om te bepalen welke wettelijke ruimte er in hun specifieke geval is. De noodzaak van modernisering van de wet en het belang van vereenvoudiging van het bekostigingssysteem wordt dan ook in steeds bredere kring gedeeld. De uitgangspunten waarop de huidige wet is gebaseerd, blijven in het voorliggende voorstel onverkort gelden. Het hoofddoel van de WVO 20xx is en blijft het voorzien in een helder, duurzaam, richtinggevend kader, dat bijdraagt aan een cultuur en werkwijze van blijvende ontwikkeling van scholen en leerlingen.

Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Sinds 1 januari 2011 is in het Koninkrijk der Nederlanden voor het voortgezet onderwijs de WVO BES van toepassing op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Caribisch Nederland). Voor het overgrote deel is die wet een getrouwe kopie van de WVO die geldt voor het Europees deel van Nederland.

De modernisering heeft ook gevolgen voor Caribisch Nederland. In 2010 is ervoor gekozen om de Europees-Nederlandse wetgeving als uitgangspunt te nemen voor de onderwijswetgeving in het Caribisch Nederland. Dit heeft geleid tot BES-wetten die slechts van de Europees-Nederlandse wetten afwijken voor zover de specifieke situatie op de Caribische eilanden daartoe aanleiding geeft. Het uitgangspunt is daarom dat bij wijzigingen van de Europees-Nederlandse onderwijs- wetten, de wijzigingen ook in de BES-equivalenten worden voorgesteld, tenzij de specifieke situatie op de eilanden zich tegen een voorgenomen wijziging verzet. Die afweging wordt bij elke voorgenomen wijziging gemaakt. Dat is in de praktijk van de afgelopen jaren een omslachtige werkwijze gebleken. De regering grijpt de modernisering van de WVO dan ook aan om daarin ook de wetgeving voor Caribisch Nederland mee te nemen. Zij stelt voor, de WVO BES in te trekken en in de gemoderniseerde WVO te regelen dat de regels uit de WVO 20xx van toepassing zijn, tenzij in hoofdstuk 11, expliciet iets anders is geregeld voor Caribisch Nederland. Deze voorgenomen aanpassing betekent dat de voorschriften zoals die nu voor Caribisch Nederland gelden, worden opgenomen in de WVO 20xx.

3. Leeswijzer

In deze algemene toelichting wordt allereerst ingegaan op de inhoudelijke wijziging van de WVO, de vereenvoudiging van de bekostiging. Vervolgens wordt de modernisering van de VO in al haar facetten toegelicht. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de

incorporatie van de Wet voortgezet onderwijs BES (WVO BES) in de gemoderniseerde WVO. De verschillende adviezen en de reacties uit de internetconsultatie worden eveneens weergegeven. Ook de financiële en administratieve consequenties van dit wetsvoorstel worden toegelicht. Het wetsvoorstel wordt ook gecontroleerd op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid en tot slot wordt aandacht besteed aan overgangsrecht en de beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel.

De modernisering mondt uiteindelijk uit in de Wet voortgezet onderwijs 20xx, zijnde het jaartal van publicatie in het Staatsblad (WVO 20xx). In de verdere toelichting wordt dan ook met WVO 20xx de gemoderniseerde WVO bedoeld. De WVO BES wordt geïncorporeerd in de WVO 20xx. Bij de aanduiding van het Europese deel van het grondgebied van Nederland worden de woorden '*het Europese deel van Nederland*' gebruikt. Omdat de WVO 20xx niet uitsluitend ziet op het Europese deel van Nederland, wordt het woord '*Nederland*' gebruikt om het grondgebied van het Europees deel van Nederland en Bonaire, Sint Eustatius en Saba gezamenlijk aan te duiden. Voor de aanduiding van enkel Bonaire, Sint Eustatius en Saba wordt de term '*Caribisch Nederland*' gebruikt.

In de bijlagen zijn transponeringstabellen opgenomen van WVO en de WVO BES naar de WVO 20xx en omgekeerd. Artikelen uit de WVO of WVO BES die niet in de WVO 20xx zijn opgenomen worden toegelicht in deze transponeringstabellen.

4. Vereenvoudiging bekostiging vo

Bij brief van 17 april 2015 (Kamerstukken II 2014/15, 31 289, nr. 233) informeerde het kabinet de Voorzitter van de Tweede Kamer over de voornemens tot vereenvoudiging van de bekostiging van het voortgezet onderwijs. Deze vereenvoudiging heeft ook gevolgen voor de bepalingen van de WVO.

Ieder jaar wordt er ruim 7 miljard euro uitgegeven aan de lumpsum van het voortgezet onderwijs. Hiermee worden de huidige 643 scholen (met één of meer vestigingen) bekostigd. Op hun beurt verzorgen zij onderwijs aan ongeveer 950.000 leerlingen. De manier waarop dit geld wordt verstrekt is al jaren gelijk: de invoering van de lumpsum in 1996 is de laatste grote wijziging van het bekostigingsstelsel. Lumpsumfinanciering als bekostigingsmethodiek faciliteert een flexibel en toekomstbestendig onderwijssysteem en geeft schoolbesturen vrijheid in de besteding van de rijksbijdrage op een manier die aansluit bij de schoolspecifieke situatie. De berekening van de lumpsum is echter complex. Het is een stelsel waarin tientallen parameters een eenvoudige doorrekening bemoeilijken en dat eigenlijk alleen nog te begrijpen is door deskundigen. Daarom komt het kabinet tot een voorstel voor een vereenvoudigd bekostigingsmodel voor het voortgezet onderwijs. Door minder parameters te hanteren wordt het stelsel eenvoudiger, maar houdt het tegelijkertijd toch rekening met belangrijke kostenbepalende factoren.

Het huidige stelsel: complex en ver af van de praktijk

In 1996 is in het voortgezet onderwijs de lumpsumfinanciering ingevoerd. Een belangrijke aanleiding hiervoor was de wens van scholen om eigen personeelsbeleid te voeren. Scholen kregen met de invoering van de lumpsumfinanciering bestedingsvrijheid, maar de grondslagen van de bekostiging bleven grotendeels ongewijzigd ten opzichte van het stelsel van vóór 1996. Daardoor is sprake van een gedifferentieerd bekostigingssysteem dat zijn basis heeft in het declaratiestelsel. Zo is er onderscheid in personele en materiële bekostiging, in schoolsoortgroepen en in verschillende soorten personeel. Het huidige bekostigingssysteem kent de volgende praktische en inhoudelijke nadelen:

A. De bekostiging kan onbedoeld sturend werken.

Doordat de bekostiging zo gedetailleerd is opgebouwd, ontstaat de indruk dat er sprake is van een normstellend kader, terwijl dat niet het geval is. Voor het vaststellen van de bekostiging worden enkel parameters gebruikt. Die parameters zijn niet normstellend. Een parameter is bijvoorbeeld dat er per 20 leerlingen eenmaal de gemiddelde personeelslast wordt verstrekt. Dat kan er toe leiden dat een school streeft naar de bekostigde verhouding tussen onderwijsgevend en ander personeel, terwijl dat niet per definitie hoeft te passen bij de wijze waarop het onderwijs in die school wordt aangeboden. Hierdoor wordt ten onrechte geen gebruik gemaakt van de ruimte die de lumpsum biedt.

B. Er is sprake van een complex systeem waar scholen, medezeggenschapsraden en toezichthouders last van hebben.

De complexiteit van het bekostigingssysteem kan het maken van goede onderwijskeuzes en het voeren van een gezonde bedrijfsvoering voor scholen bemoeilijken. De lumpsum wordt bepaald door veel factoren, waaronder bijvoorbeeld de verhouding tussen leerlingen en personeel (de zogeheten ratio's). Een categorale havo krijgt voor elke 20 leerlingen één fte bekostigd. Maakt de school voor havo echter onderdeel uit van een brede scholengemeenschap, dan is deze ratio 1 op 17,14. Het is precies dezelfde havo-opleiding, maar er wordt verschillend bekostigd. Verder is er verschil in de prijs per fte die wordt gehanteerd (de gemiddelde personeelslast). Ook deze prijzen verschillen per schoolsoortgroep. Een school die alleen havo aanbiedt, krijgt ongeveer € 84.000 per fte. Wanneer deze school besluit om te starten met het geven van mavo-onderwijs zakt deze prijs naar € 79.000 per fte. Vooral wanneer de situatie voor schoolbesturen verandert, zoals door leerlingdaling, kan de complexiteit van de bekostiging er toe leiden dat het bestuur de financiële consequenties van besluiten niet kan inschatten. Er kan, in goed overleg met de scholen in de omgeving, besloten worden om een afdeling te sluiten. Gevolg is dat de school minder leerlingen zal hebben en dat er een effect zal zijn op de doorstroom/afstroom binnen de school. Een vaak niet onderkend gevolg kan zijn dat de ratio verandert, de gemiddelde prijs per leraar wijzigt en de vaste voet verandert. De inkomsten van de school kunnen daardoor moeilijk te voorzien zijn. Deze effecten zijn niet voor iedere bestuurder voldoende inzichtelijk. Deze onduidelijkheid geldt in nog grotere mate voor medezeggenschapsraden en raden van toezicht. Zij zullen om op juiste wijze van hun instemmingsrecht gebruik te kunnen maken, juist in deze situaties inzicht willen hebben in de risico's. Daarnaast leidt de complexiteit van het bekostigingstelsel ook tot een hoge uitvoeringslast.

C. De bekostiging wijkt af van de praktijk van de scholen.

De feitelijke samenstelling van het personeelsbestand is vaak een andere dan die waar bij de bekostiging vanuit wordt gegaan. Bovendien kunnen definitiediscussies ontstaan wanneer directieleden ook een deel van de week voor de klas staan. De gehanteerde ratio's komen niet overeen met de grootte van de klassen. De kosten van een leraar in de praktijk zijn verder niet altijd te herleiden tot de gehanteerde «gemiddelde personeelslast» per fte. Dit is voor alle betrokkenen verwarrend.

D. De huidige bekostigingssystematiek bevat perverse prikkels.

Scholen worden in feite uitgenodigd om keuzes te maken op grond van financiële, in plaats van op onderwijsinhoudelijke gronden. Zo ontvangt een school voor havo met een eigen BRIN-nummer² meer geld per leerling dan een nevenvestiging waarop havo wordt aangeboden. Het hebben van een BRIN-nummer leidt er namelijk toe dat een vaste voet wordt verstrekt in de bekostiging. Dit werkt strategisch gedrag in de hand. Onderhandelingen over samenwerking in een krimpregio worden daardoor mede bepaald door de achteruitgang van de bekostiging, terwijl juist het belang van de leerlingen voorop dient te staan.

² Elke onderwijsinstelling wordt geïdentificeerd aan de hand van het Basis Registratie Instellingen-nummer (BRIN)

De nieuwe systematiek: eenvoudig en kostenvolgend

Het kabinet stelt een andere bekostigingssystematiek voor die eenvoudiger en transparanter is, beter rekening houdt met reële kosten en beter aansluit op de onderwijspraktijk. Met de VO-raad is overleg gevoerd over het nieuwe bekostigingssysteem. Haar inbreng is in het voorstel voor het nieuwe systeem nadrukkelijk meegenomen. In lijn met het rapport van de Algemene Rekenkamer³ is hierbij door het kabinet gezocht naar een balans tussen enerzijds een zo eenvoudig mogelijk model en anderzijds een model dat recht doet aan kostenverschillen tussen scholen, door rekening te houden met bepaalde kostenbepalende elementen.

In het vereenvoudigde model worden de volgende zaken veranderd:

- personele en materiële bekostiging worden samengevoegd;
- er wordt uitgegaan van een beperkt aantal prijzen per leerling, in plaats van veel verschillende ratio's en gemiddelde personeelkosten;
- er is geen verschil meer in bekostiging van onderwijsgevend personeel, onderwijsondersteunend personeel en directie;
- er wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen schoolsoortgroepen.

De voorgestelde nieuwe bekostiging wordt bepaald door drie factoren, in plaats van door tientallen parameters, zoals in het huidige systeem. Deze drie factoren zijn:

1. eenzelfde prijs voor leerlingen in de onderbouw en leerlingen in de bovenbouw van het algemeen vormend onderwijs,
2. een (hogere) prijs voor leerlingen die praktijklessen volgen: het praktijkonderwijs en leerlingen in de bovenbouw van het voorbereidend beroepsonderwijs,
3. een (beperkte) vaste voet per vestiging.

Momenteel ontvangen vbo-scholen meer bekostiging per BRIN-nummer dan havo/vwo-scholen. Dit verschil handhaaft het kabinet. De hogere bekostiging van praktijkgericht onderwijs vloeit voort uit het kostenverschil tussen dit type onderwijs en theoretisch onderwijs. Het praktijkgericht onderwijs is naar zijn aard duurder dan algemeen vormend onderwijs, omdat er praktijklokalen nodig zijn, kosten gemaakt worden voor materiaal en doordat klassen relatief klein zijn in verband met de veiligheid. Bovendien wil het kabinet scholen niet ontmoedigen om (praktijkgericht) vmbo-onderwijs aan te bieden. Aanvullende middelen, zoals de ondersteuningsmiddelen voor praktijkonderwijs (pro) en leerwegondersteunend onderwijs (lwoo), worden buiten deze vereenvoudiging gehouden. Een tweede kostenbepalend element is het aantal vestigingen waarop onderwijs wordt gegeven. Het bekostigingssysteem houdt nu alleen rekening met hoofdvestigingen met een eigen BRIN-nummer, terwijl het in stand houden van elke hoofd- én nevenvestiging bepaalde vaste kosten met zich mee brengt. Daarnaast speelt in gebieden waar sprake is van leerlingendaling het aantal vestigingen een grote rol. Zo blijven in dunbevolkte gebieden vestigingen met weinig leerlingen vaak geopend omwille van de reisafstand van de leerlingen. Het kabinet wenst niet alleen kwalitatief goed onderwijs, maar ook onderwijs dat voor leerlingen binnen een redelijke reisafstand beschikbaar is. Bij voorkeur is daarbij sprake van een zo breed mogelijk onderwijsaanbod, zodat een goede doorstroom mogelijk is. Door een vast bedrag per vestiging – hoofd- of nevenvestiging - te hanteren, worden de mogelijkheden voor een kleinschalig en lokaal onderwijsaanbod vergroot. Het gesprek in deze regio's kan zich dan focussen op onderwijsinhoudelijke samenwerking.

Implementatie: geleidelijke overgang

Elke wijziging in de verdeling van de beschikbare middelen leidt tot herverdeeffecten. Bij het ontwerpen van een nieuw bekostigingssysteem streeft het kabinet er naar die herverdeeffecten zo klein mogelijk te houden. Uit de ex ante berekeningen blijkt dat er over het algemeen beperkte herverdeeffecten zullen optreden. Sommige scholen zullen er op vooruitgaan, andere scholen zullen er op achteruit gaan. Om die effecten te

³ Bekostiging voortgezet onderwijs, Algemene Rekenkamer, 2014

temporiseren, komt er een overgangsregeling, die stapsgewijs, verspreid over enkele jaren, voorziet in een geleidelijke overgang.

5. Modernisering WVO

De modernisering van de WVO omarmt de grondwettelijke vrijheid van onderwijs zoals geregeld in artikel 23 van de Grondwet. Elke vrijheid veronderstelt een verantwoordelijkheid. Hoe groter de vrijheid die de wetgeving biedt, des te belangrijker de uitwerking van de wettelijk gegeven mogelijkheden is.

Waar regels nodig zijn - in verband met de kwaliteit van het onderwijs, de examens, bestuurlijke verplichtingen, oprichting van scholen, bekostiging, personele verantwoordelijkheden, toegang tot het onderwijs, of verantwoording over publieke middelen – is het van belang dat de wetgever steeds kiest voor het juiste niveau van regelgeving. De hoofdlijnen van het stelsel voor voortgezet onderwijs behoren geregeld te zijn in de WVO 20xx zelf. Dat vloeit voort uit de Aanwijzingen voor de Regelgeving. De uitwerking van de hoofdlijnen, de concretisering, hoort in lagere regelgeving thuis. De uitwerking van wettelijke verplichtingen hoort in een algemene maatregel van bestuur (AMvB) of ministeriële regeling.

De verhouding tussen wettelijke basisprincipes en de uitwerking daarvan is voor het voortgezet onderwijs, mede door alle wijzigingen van de WVO, nu niet in balans. Een aantal bepalingen wordt daarom verplaatst naar lagere regelgeving. Sommige bepalingen worden juist vanuit lagere regelgeving verplaatst naar de wet, omdat ze daar naar aard en karakter thuishoren.

De WVO 20xx is een sectorwet die wordt geraakt door meerdere andere wetten. Eén van deze wetten is de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De WVO sluit nog niet overal goed aan op het begrippenkader van de Awb. Dat is onwenselijk gezien de nauwe verwantschap van de onderwijsregeling met de bestuursrechtelijke procedures. Met de modernisering van de WVO wordt terminologisch dan ook zoveel mogelijk aangesloten bij Awb. Ook is de huidige WVO in wetstechnische zin verouderd. De nieuwe WVO vervangt die verouderde wet door een wet die voldoet aan de huidige Aanwijzingen voor de wetgevingstechniek die bij alle wetgeving moeten worden gehanteerd.

Iedereen wordt geacht de wet te kennen. Daarom is het van belang dat de wet helder, inzichtelijk en begrijpelijk is. Het is daarbij de verantwoordelijkheid van de wetgever om zorg te dragen voor een heldere, inzichtelijke, toegankelijke, in opbouw logische en duurzame wetgeving. In de praktijk is de WVO moeilijk te doorgronden. Er wordt bijzonder veel en complexe materie in geregeld, op een ingewikkelde manier. Om scholen in staat te stellen optimaal gebruik te maken van de ruimte in de wetgeving en zodoende innovatieve en responsieve onderwijsorganisaties te zijn in de 21^e eeuw, doet het regering nu dit voorstel.

De structuur van de huidige WVO heeft een formalistisch karakter. In de opbouw van de WVO is de aard van de voorschriften bepalen (algemeen geldende regels, bekostigingsvoorwaarden voor bijzonder onderwijs, regels voor het openbaar onderwijs, en overige regels). Dat kenmerk staat er aan in de weg om de wet naar onderwerp in te richten. De hoofdstructuur van dit wetsvoorstel is ingericht naar de huidige maatstaven voor moderne wetgeving, namelijk in een hoofdstukkenstructuur. Voor de overzichtelijkheid zijn de hoofdstukken verder in paragrafen onderverdeeld. Een aantal erg lange onderwijsinhoudelijke artikelen is opgesplitst om de leesbaarheid en toegankelijkheid te vergroten. De artikelen zijn nu geordend naar onderwerp (verwante onderwerpen bij elkaar), en naar hun logische plaats in het onderwijsproces. Door de hele WVO 20xx heen is de nummering aangepast. De nieuwe wijze van nummeren verbetert de vindbaarheid van artikelen. Per artikel wordt een nummer gebruikt dat bestaat uit het hoofdstuknummer, gevolgd door een doortellend getal. Ook de Wet op

het Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) is op deze manier ingericht. De WVO 20xx komt er als volgt uit te zien:

- Hoofdstuk 1 Algemeen
- Hoofdstuk 2 Onderwijs
- Hoofdstuk 3 Bestuur
- Hoofdstuk 4 Voorzieningenplanning
- Hoofdstuk 5 Bekostiging, verantwoording en informatievoorziening
- Hoofdstuk 6 Huisvesting
- Hoofdstuk 7 Personeel
- Hoofdstuk 8 Deelname
- Hoofdstuk 9 Experimenten en bijzondere inrichting
- Hoofdstuk 10 Sancties
- Hoofdstuk 11 Caribisch Nederland
- Hoofdstuk 12 Invoerings- en overgangsrecht
- Hoofdstuk 13 Slotbepalingen.

De wet start met algemene bepalingen die de aard en reikwijdte van alle navolgende artikelen definiëren. Regels over onderwijs en examens zijn opgenomen in hoofdstuk 2 omdat veel bepalingen in de wet verwijzen naar de schoolsoorten in het voortgezet onderwijs (vwo, havo, mavo, vbo en praktijkonderwijs) en (in mindere mate) naar vbo-profielen. Doordat dit hoofdstuk aan het begin van de wet staat, is het een goed ankerpunt voor de verwijzingen verderop in de wet. Dit hoofdstuk vormt het hart van de WVO.

Het ontbreken van een doorlopende actuele toelichting veroorzaakt de nodige onduidelijkheid. Met de modernisering van de gehele WVO is er ook gelegenheid om ieder artikel in de WVO 20xx te voorzien van een actuele toelichting. Zoals eerder gezegd ziet de technische herziening op de hele WVO. Dat betekent dat de artikelen niet inhoudelijk worden gewijzigd. Er wordt geen nieuw beleid geïntroduceerd er worden geen nieuwe voorschriften opgelegd. Niet alle hoofdstukken worden even vergaand geredigeerd. Dat heeft bij sommige bepalingen met name te maken met gelijklopende bepalingen in de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet op de expertisecentra (WEC). De terughoudendheid in het redigeren van de wet geldt niet als het gaat om de vereenvoudiging van de bekostiging. De regels voor bekostiging worden niet alleen technisch maar ook inhoudelijk herzien.

De artikelen en de toelichting zijn zoveel mogelijk in moderne hedendaagse taal geschreven. Uitgangspunten zijn korte en bondige formuleringen, met begrijpelijk taalgebruik en zo min mogelijk verwijzingen. De bijbehorende artikelsgewijze toelichting schetst de context waarin de regel moet worden gelezen. Materie die in de WVO op wetsniveau is geregeld maar die op een lager regelgevingsniveau thuishoort of juist vice versa, wordt daarop expliciet toegelicht.

Tot slot, de modernisering van de WVO is een omvangrijke operatie. Gedurende welke rekening wordt gehouden met de lopende wetswijzigingen. Daarbij valt te denken aan het bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanhangige wetsvoorstel invoering profielen in het vbo en mavo⁴ maar ook het initiatiefwetsvoorstel Bisschop ivm een doeltreffende regeling van het onderwijstoezicht⁵. Deze technische herziening laat onverlet dat de regering en de Staten-Generaal met wetsvoorstellen kunnen komen.

6. Draagvlak

⁴ Kamerstukken II, 2015/2016, 34 184.

⁵ Kamerstukken II, 2014/2015, 33 862.

Met de vereenvoudiging van de bekostiging voortgezet onderwijs volgt het kabinet het advies van de Algemene Rekenkamer en geeft zij invulling aan de afspraken die hierover zijn gemaakt in het Sectorakkoord VO. De VO-raad stemt in met de voorziene vereenvoudiging. Een door velen als ingewikkeld en onoverzichtelijk ervaren wet wordt aangepakt. Het onbehagen over wat nu wel en niet geldt, wordt met de modernisering grotendeels weggenomen. Op het moment dat wetgeving beter begrepen wordt neemt het gevoel van regeldruk veroorzaakt door onbegrepen regels af. Scholen, schoolleiders, leraren, ouders, leerlingen, DUO, Inspectie voor het Onderwijs, College voor Toetsen en Examens (CvTE) en OCW zelf, hebben met een gemoderniseerde WVO een beter hanteerbare wet tot hun beschikking, die inzichtelijk maakt wat ieders rechten en plichten zijn.

7. Administratieve lasten

Met administratieve lasten worden de kosten om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid bedoeld, die voortvloeien uit wet- en regelgeving. Het gaat dan om het verzamelen, bewerken, registreren, bewaren en ter beschikking stellen van informatie. De gevolgen van dit wetsvoorstel voor de administratieve lasten zijn in kaart gebracht met behulp van het standaardkostenmodel (SKM). Het merendeel van de wijzigingen is technisch van aard en heeft daarom geen betrekking op informatieverplichtingen. Dat geldt niet voor de wijzigingen in de bekostigingssystematiek.

De wijziging van de bekostigingssystematiek leidt ertoe dat het onderscheid tussen personeel en materieel vervalt en een groot aantal gedifferentieerde bekostigingsparameters komt te vervallen. Deze worden vervangen door een zeer beperkt aantal, één op vestigingsniveau en een aantal op leerling niveau. Dat betekent dat het voor scholen, schoolbesturen etc. eenvoudiger en transparanter wordt om ramingen en realisaties te ramen. Dat heeft effect voor het opstellen van begrotingen, jaarverslagen en de daarbij behorende continuïteitsparagraaf. De administratieve lasten voor scholen en schoolbesturen nemen met dit wetsvoorstel met €1,6 miljoen per jaar af.

De modernisering van de WVO heeft ook effect op de ervaren regeldruk en past in een bredere beweging waarin wordt ingezet op structurele verbetering van de toekomstbestendigheid van wet- en regelgeving. De huidige wet bestaat al 50 jaar, is vaak gewijzigd en wordt als ingewikkeld en onoverzichtelijk ervaren. Dit wordt veranderd door de wet geheel te moderniseren.

Los van de aanpassingen in de bekostigingssystematiek verandert de inhoud van de wettelijke verplichtingen niet. Wel wordt de wet beter hanteerbaar en toegankelijker. De gehele wet is logischer opgebouwd en gemakkelijker leesbaar gemaakt, doordat het taalgebruik is gemoderniseerd. Dat heeft tot effect dat beter inzichtelijk wordt aan welke wettelijke verplichtingen scholen en leraren moeten voldoen, en ook waar de wet juist ruimte biedt. De ervaren regeldruk neemt hierdoor af.

8. Uitvoering en handhaving

PM

9. Financiële gevolgen

Zowel de vereenvoudiging van het bekostigingsstelsel als de modernisering van de WVO worden budgetneutraal uitgevoerd.

10. Advies en Consultatie

PM

11. *Overgangsrecht en inwerkingtreding*

Waar nu het invoerings- en overgangsrecht zeer verspreid is geregeld, als apart onderdeel van wetvoorstellen, voorziet de WVO 20xx in een eigen hoofdstuk invoerings- en overgangsrecht. Daarin is exact terug te vinden wanneer welke bepalingen in werking treden en welke regime wanneer van kracht is.

Dit wetsvoorstel leidt tot de WVO 20xx. De vereenvoudiging bekostiging is het voornaamste maar niet het enige onderdeel van de modernisering van de WVO. Bijna gelijktijdig zal worden gewerkt aan een Aanpassings- en invoeringswet. In het betreffende wetsvoorstel zal worden voorzien in de aanpassing van alle wetten waarnaar in de WVO 20xx wordt verwezen. In hetzelfde wetsvoorstel zal het overgangsrecht dat gedurende 50 jaar is opgebouwd worden bekeken op zijn actuele waarde. De verwachting is dat bijna al het overgangsrecht zal zijn uitgewerkt en dus, door die wet, kan worden geschrapt. Het overgangsrecht waarvan de geldigheid moet worden gecontinueerd, zal door middel van de Aanpassings- en invoeringswet worden ingevoegd in hoofdstuk 12 van de WVO 20xx.

Daarnaast is het bedoeling dat de algemene maatregelen van bestuur, die al aanpassing behoeven in verband met de WVO 20xx, zoveel mogelijk te bundelen tot één groot Uitvoeringsbesluit WVO, dit besluit op te zetten analoog aan de indeling van de WVO 20xx, en waar mogelijk ook te vereenvoudigen langs de lijnen die ook zijn gehanteerd bij de WVO20xx. De AMvB's die niet alleen berusten op de WVO maar ook op andere wetten, zullen buiten deze operatie worden gehouden. De uiteindelijke ambitie van de gehele wetgevingsoperatie is dus het tot stand brengen van een wetgevingspakket dat bestaat uit twee bronnen, een wet en een algemene maatregel van bestuur waarin zoveel mogelijk geldend recht voor het voortgezet onderwijs is samengebracht.

De inwerkingtreding van de WVO 20xx is beoogd voor 1 augustus 2017, met het oog op gebruikmaking van de vereenvoudigde bekostigingssystematiek per kalenderjaar 2018.

HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN

Hoofdstuk 1 van de WVO 20xx is cruciaal om te komen tot een toegankelijke en transparante wet. In dit hoofdstuk worden de begrippen die door de hele WVO 20xx heen worden gebruikt gedefinieerd. Omdat de WVO en de WVO BES worden geïntegreerd worden ook in dit hoofdstuk een aantal begrippen die enkel en alleen in Caribisch Nederland worden gehanteerd uitgelicht en toegelicht. Er is gekozen voor een alfabetische volgorde van de begrippen om zo eventuele toevoegingen of wijzigingen in de toekomst beter te kunnen faciliteren. De reikwijdte is tot nog toe op een meer beknopte wijze in de wet opgenomen. In de loop der jaren zijn er in verschillende verbanden vragen gesteld over wanneer de WVO nu wel of niet van toepassing is en op welke instellingen. Met het nieuwe artikel 1.3 wordt de reikwijdte verhelderd, zodat duidelijk is waar, in hoeverre en op welke instellingen de wet van toepassing is. Dit hoofdstuk gaat ook nader in op het karakter van het voortgezet onderwijs. Waartoe wordt het voortgezet onderwijs gegeven? De laatste bepaling in dit hoofdstuk verwoordt het grondwettelijke onderscheid in openbaar en bijzonder onderwijs in een bepaling over de aard van de bepalingen.

Artikelsgewijs

Artikel 1.1. Begripsbepalingen

(Oud: WVO artikel 1; WVO BES artikel 1)

Redactioneel aangepast: agrarisch opleidingscentrum, basisregister onderwijs, bevoegd gezag, College voor toetsen en examens, contractactiviteiten, inspectie, kerndoelen, maatschappelijke stage, meldingsregister relatief verzuim, openbare school, persoonsgebonden nummer, personeel, regionaal opleidingscentrum, samenwerkingsverband, school, voortgezet onderwijs.

Vervallen: nascholing.

Nieuw: cluster 3 en 4, cursusduur, gemeenschappelijke regeling, havo, instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, leerjaar, leerwegondersteunend onderwijs, LPW BES, mavo, onderwijsprogramma, ouders, praktijkonderwijs, RVC, school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, school voor voortgezet speciaal onderwijs, scholengemeenschap, schooljaar, vbo, verticale scholengemeenschap, vmbo, vwo, WEB, WEB BES, WEC, WHW, WMS, WOT, WPO, WPO BES, WTOS.

Doelstelling van deze herziening van de WVO is vooral het leesbaarder en toegankelijker maken van de wettekst. Een mogelijkheid om dat te realiseren is het formuleren van kortere zinnen. Daartoe worden enkele (bestaande) begrippen omschreven, waardoor niet elke keer de tekst in een artikel hoeft te worden herhaald. Nieuwe definities zijn geen nieuwe begrippen ten opzichte van de WVO. Hierdoor vindt geen inhoudelijke wijziging plaats. Ook wordt meer gebruik gemaakt van afkortingen. Daarnaast zijn de begrippen, onder meer vanwege hun grote aantal, in alfabetische volgorde geplaatst. Daarbij is gekozen voor een opsomming zonder nummering of letteraanduiding, opdat latere wijzigingen eenvoudiger kunnen worden aangebracht.⁶

Veruit de meeste begripsbepalingen verwijzen naar een wettelijke bepaling (binnen deze wet of daarbuiten) of regeling, waar het begrip invulling krijgt. Of zij geven – als het begrip een afkorting is – aan waar de afkorting voor staat, soms gecombineerd met een verwijzing. Zie voor de betekenis van de verwijzende begripsbepalingen de toelichtingen bij de wettelijke bepalingen of regelingen waarnaar deze begripsbepalingen verwijzen.

Ook bevat artikel 1.1 enkele begripsbepalingen met een inhoudelijk karakter. Deze begripsbepalingen worden hierna waar nodig toegelicht. De zinsnede “tenzij anders is bepaald” in de aanhef is opgenomen omdat begrippen op bepaalde plaatsen in de wet

⁶ Ar 100, tweede lid.

een andere betekenis hebben. Zo wordt op sommige plaatsen in de wet verwezen naar scholen, bevoegde gezagsorganen en samenwerkingsverbanden in het *primair* onderwijs. Deze vallen buiten de begripsomschrijvingen die artikel 1.1 geeft.

Bevoegd gezag

Bij scholen moet onderscheid worden gemaakt tussen het besturen en het in stand houden. Het bevoegd gezag bestuurt de school. De wettelijke voorschriften richten zich tot dan ook tot het bevoegd gezag. In artikel 1.1 wordt voor elk type school (openbaar, bijzonder, samenwerkingsschool) geregeld wie het bevoegd gezag is.

Bij *openbare scholen* (onderdeel a) is het bevoegd gezag een orgaan van een rechtspersoon. Hiervoor is gekozen omdat het openbaar onderwijs, vanwege de overwegende overheidsinvloed, een publiekrechtelijk karakter heeft en het uitgangspunt is dat publiekrechtelijke bevoegdheden worden toegekend aan bestuursorganen. Bij een openbare school is het bevoegd gezag:

- het college van burgemeester en wethouders, tenzij de gemeenteraad anders bepaalt; de gemeenteraad kan besluiten dat de gemeenteraad zelf of een bestuurscommissie als bedoeld in artikel 83 van de Gemeentewet fungeert als bevoegd gezag;
- het orgaan dat bevoegd is volgens de gemeenschappelijke regeling waarbij het openbaar lichaam, dat de school in stand houdt, is ingesteld;
- het bestuur van de openbare rechtspersoon die de school in stand houdt;
- het bestuur van de stichting die de school in stand houdt. Het kan hierbij gaan om een stichting voor openbaar onderwijs (artikel 42b [artikel 3.12]) of een stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs (artikel 53c [artikel 3.17]).

Bij *bijzondere scholen* (onderdeel b) is de privaatrechtelijke rechtspersoon die de school in stand houdt, zoals een vereniging of stichting, het bevoegd gezag. Wie het binnen de rechtspersoon juridisch voor het zeggen heeft en wie de rechtspersoon naar buiten toe vertegenwoordigt, wordt bepaald door de regels van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en door de eigen regels van de rechtspersoon (statuten, reglementen, besluiten). Omdat het niet de taak van de wetgever is om de bevoegdheden binnen de rechtspersoon te regelen, als het gaat om bijzonder onderwijs, is in de WVO 20xx de rechtspersoon als zodanig aangemerkt als bevoegd gezag, niet een bepaald orgaan ervan. In de praktijk zal het bestuur het orgaan van de rechtspersoon zijn dat bestuurlijke taken en bevoegdheden heeft zoals geregeld in de WVO 20xx. Ook een natuurlijke persoon kan bevoegd gezag zijn van een bijzondere school. Het gaat hierbij uitsluitend om niet bekostigde scholen.

Onder het bevoegd gezag van een bijzondere school wordt dus verstaan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de school in stand houdt. Daaruit volgt onder meer dat de maatschap uit Boek 7A van het Burgerlijk Wetboek niet het bevoegd gezag van een bijzondere school kan zijn. De maatschap is geen rechtspersoon en evenmin een natuurlijk persoon: zij is een vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid waarin twee of meer personen samenwerken. Onderdeel b houdt in dat er één duidelijk aanspreekpunt is voor de school.

Bij *samenwerkingsscholen* (onderdeel c) is de stichting die de school in stand houdt, het bevoegd gezag.

Instandhouding betekent: het privaatrechtelijk beheer van de school. Hiermee wordt bedoeld: de vermogensrechtelijke zeggenschap over, en aansprakelijkheid voor, de school. De instantie die in stand houdt is de eigenaar of anderszins zakelijk gerechtigde van de school en van de middelen die door de overheid zijn toegekend.⁷ Uit de begripsbepalingen van "openbare school" en "bijzondere school" in artikel 1.1 blijkt wie

⁷ C.A.J.M. Kortmann, B.P. Vermeulen en P.J.J. Zoontjens, *De Awb en de bijzondere wetgeving*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers, blz. 75-76.

de school in stand houdt. Een openbare school wordt door een gemeente, openbaar lichaam, openbare rechtspersoon of stichting in stand gehouden. Een bijzondere school wordt in stand gehouden door een natuurlijke persoon of een privaatrechtelijke rechtspersoon. Een bekostigde bijzondere school kan alleen door een privaatrechtelijke rechtspersoon in stand worden gehouden (zie artikel 4.1). Een niet bekostigde bijzondere school kan ook door een natuurlijke persoon in stand worden gehouden. Een samenwerkingsschool, ten slotte, wordt in stand gehouden door een stichting (zie artikel 53d).

Cursusduur, leerjaar en schooljaar

De onderwijsprogramma's in het vwo, havo, mavo en vbo hebben elk een eigen cursusduur, uitgedrukt in een vast aantal zogenaamde leerjaren (zie paragraaf 1 van hoofdstuk 2). Een leerjaar is de eenheid waaruit de cursusduur is opgebouwd. Het vwo bijvoorbeeld heeft een cursusduur van 6 leerjaren. Elk leerjaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli. Uitgangspunt is dat voor de leerlingen die een bepaald onderwijsprogramma volgen, het aantal te volgen leerjaren (dus: aantal jaren te ontvangen onderwijs) gelijk is. Het leerjaar is een nominale eenheid. De begripsbepaling staat er niet aan in de weg dat individuele leerlingen in bepaalde gevallen een curriculum volgen waarbij bijvoorbeeld een leerjaar eerder wordt afgesloten dan normatief het geval zou zijn.

Het schooljaar is de "kalendertijd" die feitelijk is gemoeid met het verzorgen van onderwijs, en niet de tijd waaruit de cursusduur is opgebouwd waarmee het programma is gemoeid. Het aantal schooljaren waarin individuele leerlingen een bepaald onderwijsprogramma volgen, kan overigens verschillen van de in leerjaren geprogrammeerde tijd, afhankelijk van het tempo van de leerling (doubleren of niet; zakken voor het eindexamen of niet).

Het praktijkonderwijs is niet ingedeeld in leerjaren. Inhoud, zwaarte en duur van het onderwijsprogramma zijn daarvoor te individueel bepaald (maatwerk); er is niet een algemene norm voor alle leerlingen. Het praktijkonderwijs kent als enige onderwijssoort daarom ook geen algemene cursusduur.

Voor de duidelijkheid is nu ook het begrip "cursusduur" in de definitiebepaling opgenomen. Daaruit blijkt dat de jaren van de cursusduur bestaan uit leerjaren.

Onderwijsnummer

Aan leerlingen die van de overheid geen burgerservicenummer hebben gekregen, verstrekt de minister een persoonsgebonden nummer, genaamd onderwijsnummer (zie het huidige artikel 27b, vierde lid, WVO). Soms hebben leerlingen geen burgerservicenummer, bijvoorbeeld omdat zij uit het buitenland komen. Bij verdragen⁸ is bepaald en Nederland heeft dit uitgevoerd dat elk kind in de leerplichtige leeftijd onderwijs krijgt, ongeacht de status van het kind. Dus ook kinderen in de leerplichtige leeftijd die niet legaal in Nederland zijn, volgen onderwijs en krijgen daarvoor een alternatief leerlinggebonden onderwijsnummer. In Caribisch Nederland is het onderwijsnummer het alternatief voor het administratienummer.

Onderwijsprogramma

De huidige wet gebruikt op diverse plaatsen de begrippen "onderwijsprogramma" en "ander programmaonderdeel" maar is niet duidelijk genoeg over de inhoud daarvan. Daarom is een inhoudelijke begripsbepaling toegevoegd die expliciet voorschrijft welke componenten een onderwijsprogramma kan hebben. Daardoor wordt ook bereikt dat een ander, niet gedefinieerd begrip, helderder wordt: "ander programmaonderdeel". Uit de definitie van "onderwijsprogramma" blijkt immers dat het bij "andere programmaonderdelen" niet gaat om de wettelijk geregelde vakken, om combinatievakken of om schooleigen vakken, maar om iets anders. Denk daarbij aan stages, excursies, godsdienstonderwijs of projectonderwijs.

⁸ Onder andere het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Van een definitiebepaling van “vakken” is afgezien, enerzijds omdat dit begrip moeilijk in een sluitende omschrijving valt te vatten, en anderzijds vanwege de noodzakelijke dynamiek van dat begrip. Een definitie zou al gauw verstarrend werken in een context die juist ruimte zoekt en nodig heeft. Wel is waar nodig in de memorie van toelichting bij artikelen die spreken van “vakken” verduidelijkt wat daarmee wordt bedoeld.

Onze Minister

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt onder Onze Minister verstaan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Voor zover het betreft het landbouwonderwijs, is de Minister van Economische Zaken de bevoegde minister. Dat wat de wettelijke bepalingen inhoudelijk regelen, is bepalend voor het antwoord op de vraag, welke minister bevoegd is. Gaat het bijvoorbeeld om de bekostiging voor vbo-groen, dan is het de Minister van Economische Zaken die deze bekostiging toekent, want het gaat dan om het landbouwonderwijs.

Ouders

Het begrip ouder in de WVO 20xx is ruimer dan het begrip in het Burgerlijk Wetboek. Zowel natuurlijke ouders en adoptiefouders (in de zin van de artikelen 197 tot en met 232 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek), als voogden en verzorgers vallen in deze wet onder het begrip “ouders”.

Personeel

Onderdeel a bevat een opsomming van de verschillende categorieën personeelsleden. Met onderdeel b wordt bereikt dat de bepalingen over personeel ook van toepassing zijn op personen die zijn tewerkgesteld zonder benoeming (uitzendkrachten, gedetacheerden). Een aantal artikelen is niet van toepassing op deze personen. Welke dat zijn, is geregeld in hoofdstuk 7.

Persoonsgebonden nummer

Het persoonsgebonden nummer van een leerling is zijn burgerservicenummer (BSN) of, als hij geen BSN heeft, het onderwijsnummer dat is toegekend door de minister.

Persoonsgebonden nummer BES

Het persoonsgebonden nummer BES van een leerling is zijn administratienummer of, als hij geen administratienummer heeft, het onderwijsnummer dat is toegekend door de minister.

Scholengemeenschap; verticale scholengemeenschap

Deze begripsbepalingen verduidelijken dat er twee soorten scholengemeenschappen zijn:

- a. scholengemeenschappen die alleen bestaan uit scholen voor voortgezet onderwijs, en
- b. scholengemeenschappen die bestaan uit een of meer scholen voor voortgezet onderwijs en een of meer instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs, in de praktijk meestal aangeduid als verticale scholengemeenschappen. Voor deze categorie scholengemeenschappen gelden soms andere voorschriften, maar dat was niet altijd even duidelijk. Vandaar dat nu ook in de wet het begrip verticale scholengemeenschap wordt geïntroduceerd.

School

Deze begripsbepaling omschrijft scholen als scholen voor voortgezet onderwijs. Het begrip voortgezet onderwijs is ingevuld in de artikelen 2 [1.4] en 5 [2.1]. Onder het begrip school wordt in algemene zin begrepen een instelling waar onderwijs wordt gegeven. In meer specifieke zin zijn er verschillende invalshoeken om het begrip school te omschrijven. Die van school als in het schoolgebouw. Hoofdstuk 6 Huisvesting voorziet in regels voor de eigendom van een schoolgebouw. Een aanpalende invalshoek is de aanduiding van het planningsbegrip van school. In hoofdstuk 4

Voorzieningenplanning staat aangegeven wanneer er sprake is van een school, een (neven)vestiging of scholengemeenschap. Tot slot, is er ook nog de invalshoek voor het begrip school van de entiteit op wie de zorgplicht voor het verzorgen van kwalitatief goed onderwijs rust en met wie de bekostigingsrelatie wordt onderhouden, het bestuur. Daarover worden in hoofdstuk 3 Bestuur regels gesteld.

Artikel 1.2. Toepassing bepalingen in openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

(Oud: WVO -, WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Deze wet en de uitvoeringsregels daarvan zijn ook van toepassing in Caribisch Nederland. De bestuursorganen die belast zijn met uitvoering van deze wet, hebben in Caribisch Nederland een andere naam dan in Europees Nederland (bijvoorbeeld het bestuurscollege in plaats van burgemeester en wethouders). Dit artikel is opgenomen om te voorkomen dat in de wettekst steeds beide namen moeten worden vermeld.

Artikel 1.3. Reikwijdte

(Oud: WVO artikelen 119, 120; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: artikel 119, eerste lid, en 120, WVO en artikel 215 WVO BES

Nieuw: eerste tot en met vijfde lid en zevende lid.

Doel van dit artikel is om helder aan te geven, op welke scholen de wet van toepassing is. De wet is van toepassing op bekostigde scholen voor voortgezet onderwijs⁹, en - gedeeltelijk - ook op niet bekostigde scholen die voortgezet onderwijs verzorgen. *Bekostigde* scholen zijn scholen die voor het verzorgen van onderwijs financiering (bekostiging genoemd) ontvangen van het Rijk; *niet bekostigde* scholen zijn scholen waaraan het Rijk geen financiering verstrekt voor het verzorgen van onderwijs. Die scholen betalen hun onderwijs zelf, meestal uit bijdragen van ouders.

Het gaat daarbij in de eerste plaats om scholen als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, onder 2, van de LPW (hierna: B2-scholen). Deze scholen mogen, nadat ze zijn aangewezen door de minister (zie daarvoor hoofdstuk 2, paragraaf 6) examens voortgezet onderwijs afnemen en diploma's uitreiken. In de tweede plaats gaat het om scholen als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, onder 3, van de LPW (hierna: B3-scholen). Deze scholen moeten voldoen aan bepaalde minimumkwaliteitseisen om te gelden als school waar de leerplicht kan worden vervuld. Zo moet het onderwijs in het Nederlands worden gegeven, moet er een schoolplan zijn en moet er aantoonbaar aandacht aan de kerndoelen worden besteed. Deze kwaliteitseisen zijn geregeld in artikel 1a1 LPW.

Deze wet is niet van toepassing op scholen als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, onder 4, van de LPW (B4- scholen). De normen waaraan B4 -scholen dienen te voldoen, staan in de ministeriële regeling of beschikking waarbij deze scholen worden aangewezen als school in de zin van de LPW.¹⁰ Voor de buitenlandse en internationale scholen in Nederland zijn deze normen uitgewerkt in de Regeling aanwijzing internationale en buitenlandse scholen.

De WVO gaf tot nu toe niet expliciet aan welke onderdelen van de wet van toepassing zijn op de B2- en B3-scholen. De WVO 20xx doet dit wel en voorkomt zo interpretatieproblemen. De reikwijdtebepaling is in overeenstemming met de

⁹ Vgl. artikel 1, onderdeel b, onder 1, van de Leerplichtwet 1969 (B-1 scholen).

¹⁰ Zie artikel 1a Leerplichtwet 1969.

toezichtkaders die de inspectie hanteert voor de B2- en B3-scholen.¹¹ Daarin is vermeld welke voorschriften uit de WVO voor deze scholen gelden.

Eerste lid

Het *eerste lid* verklaart de wet van toepassing op *bekostigde* scholen voor voortgezet onderwijs. Hoofdstuk 2, paragraaf 6, wordt uitgezonderd, omdat die paragraaf alleen geldt voor niet bekostigde scholen respectievelijk WEC-scholen.

Tweede lid

Het tweede lid geeft aan dat de artikelen 54 (kennisgeving oprichting bijzondere school) [3.27] en 55 (bekwaamheidseisen personeel) [7.42] alleen van toepassing zijn op *niet bekostigde* scholen.

Derde lid

Het derde lid maakt duidelijk dat de artikelen 56 tot en met 59 [2.69 tot en met 2.74 en 2.104] gelden voor B2-scholen. Deze artikelen regelen onder meer de verplichtingen waaraan een niet bekostigde school moet voldoen om de bevoegdheid te krijgen, en te behouden, om examens voortgezet onderwijs af te nemen en diploma's uit te reiken. Ook regelen deze artikelen hoe de aanvraagprocedure verloopt en op welke gronden de minister de aanwijzing kan intrekken. Deze artikelen gelden niet voor B3-scholen. Opgemerkt wordt dat in de artikelen 56 tot en met 59 [2.69 tot en met 2.74 en 2.104] verschillende andere artikelen van deze wet, of onderdelen daarvan, van overeenkomstige toepassing worden verklaard op de B2-scholen (bijvoorbeeld bepalingen over de examens en levering van gegevens aan het basisregister onderwijs). Materieel gezien zijn op B2-scholen dus méér artikelen van toepassing dan alleen de artikelen 56 tot en met 59 [2.69 tot en met 2.74 en 2.104].

Vierde lid

Onderdeel d ziet op artikel 59a [2.75]. Artikel 59a [2.75] regelt dat ook WEC-scholen die voortgezet speciaal onderwijs verzorgen door de minister kunnen worden aangewezen als bevoegd om examens voortgezet onderwijs af te nemen en diploma's uit te reiken.

Vijfde lid

Het vijfde lid vermeldt een aantal artikelen die zowel voor bekostigde scholen als niet bekostigde scholen gelden.

Zesde lid

Het zesde lid maakt duidelijk dat deze wet niet van toepassing is op het onderwijs dat wordt gegeven in de genoemde justitiële inrichtingen. Dit lid komt overeen met het huidige artikel 119, tweede lid, WVO. De mogelijkheid in dat artikel om bij AMvB te regelen dat de WVO wel van toepassing is op deze inrichtingen, is nooit gebruikt. Daarom is deze mogelijkheid nu geschrapt.

Zevende lid

Op grond van het zevende lid geldt de wet ook in Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), tenzij anders is bepaald. In hoofdstuk 11 wordt bepaald welke onderdelen van de wet niet van toepassing zijn in Caribisch Nederland. Daarbij wordt ook aangegeven hoe het dan wel geregeld is.

Territoriale reikwijdte

De territoriale reikwijdte van deze wet is beperkt tot Nederland (zowel het Europese als het Caribische deel). In de andere landen van het Koninkrijk (Aruba, Curaçao en Sint Maarten) en in het buitenland is deze wet niet van toepassing.¹² Dat betekent dat het

¹¹ Het "Toezichtkader 2008 niet bekostigd voortgezet onderwijs" en het "Toezichtkader zelfstandige exameninstellingen voortgezet onderwijs".

¹² In de zaak van het Vespucci College te Curaçao is vastgesteld dat de WVO en de WOT alleen op Nederlands grondgebied toepassing vinden. Zie Kamerstukken II 2009/10, 31 289, nrs. 70 en 83.

verzorgen van het voortgezet onderwijs en het afnemen van de examens voor het voortgezet onderwijs alleen mogen gebeuren op het grondgebied van Nederland. In individuele gevallen kunnen examens voortgezet onderwijs wel worden afgenomen buiten Nederland; denk hierbij aan topsporters bij Europese of wereldkampioenschappen, maar ook dans- en muzikalenten die voor hun opleiding tijdelijk in het buitenland verblijven. In die gevallen maakt het College voor toetsen en examens gebruik van de (nu in het Staatsexamenbesluit VO opgenomen) hardheidsclausule om kandidaten die in Nederland onderwijs volgen maar juist op het moment van (een deel van) de VO-examens noodgedwongen in het buitenland verblijven, toch in de gelegenheid te stellen het examen af te leggen.

Vervallen reikwijdtebepalingen

Artikel 119, eerste lid, en 120 WVO zijn komen te vervallen. Artikel 119, eerste lid, zondert het militair onderwijs en bepaalde (bedrijfs)opleidingen ter vergroting van de vakbekwaamheid van het personeel, uit van de WVO. Deze vormen van onderwijs vallen op grond van artikel 1.3, in samenhang met de inhoudelijke afbakening van voortgezet onderwijs in de artikelen 1.4 en 2.1, reeds buiten het toepassingsbereik van de wet. Een afzonderlijke bepaling is daarom niet meer nodig.

Artikel 120 WVO bepaalt dat bij twijfel of de WVO van toepassing is op een inrichting van onderwijs, bij koninklijk besluit wordt beslist. Omdat de werkingssfeer van de wet nu duidelijk wordt afgebakend, door middel van de bepalingen in de artikelen 1.3, 1.4 en 2.1, is het niet meer noodzakelijk om de procedure van artikel 120 te handhaven. Die procedure is overigens ook nooit toegepast.

Artikel 1.4. Karakter voortgezet onderwijs

(Oud: WVO artikel 2; WVO BES artikel 2)

Redactioneel aangepast: artikel 1.4 geeft – anders dan artikel 2 WVO – ook aan waar het voortgezet onderwijs op is gericht.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel geeft weer wat de positie en functie van het voortgezet onderwijs in het onderwijsbestel is. Het voortgezet onderwijs volgt op het basisonderwijs en speciaal onderwijs, omvat algemene vorming en bereidt leerlingen voor op het beroepsonderwijs of het hoger onderwijs. Leerlingen in het praktijkonderwijs worden voorbereid op functies op de arbeidsmarkt. Voor alle leerlingen geldt dat het voortgezet onderwijs voorbereid op deelname aan de maatschappij.

Tweede lid

Dit lid geeft een doelbepaling inzake de ononderbroken ontwikkeling en het afstemmen van het onderwijs op de ontwikkeling van leerlingen op het niveau van de school. Van het bevoegd gezag kan namelijk niet verwacht worden dat zij de ononderbroken ontwikkeling van leerlingen waarborgt.

Het onderwijs moet zodanig ingericht zijn dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Dit hangt samen met het aanbod en de verwezenlijking van dat aanbod in de klas en daarbuiten. Het onderwijsaanbod moet zodanig gestructureerd zijn en aangeboden worden dat de leerling zich gedurende zijn of haar schooltijd het totale leerstofaanbod eigen kan maken, op het niveau dat van hem of haar verwacht mag worden. Voor het afstemmen van het onderwijs op de ontwikkeling van leerlingen is inzicht in het niveau van leerlingen cruciaal. Van een zodanige inrichting van het onderwijs dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen, is geen sprake wanneer bijvoorbeeld de structuur in de les of het

Zie ook de voorlichting van de Afdeling advisering van de Raad van State, Bijlage bij Kamerstukken II 2011/12, 32 558, nr. 10.

onderwijsaanbod dusdanig is dat van een behoorlijk onderwijsleerproces geen sprake kan zijn. Situaties waarin leerlingen worden geconfronteerd met activiteiten of onderwijshouden die evident niet aansluiten bij hun ontwikkelingsfase of ontwikkelingsniveau moeten voorkomen worden. Het betreft eigenlijk zodanig tekortschieten waarvan in redelijkheid niet langer gezegd kan worden dat een pedagogisch-didactische visie aan de orde is.

Artikel 1.5. Aard bepalingen

(Oud: WVO artikel 6; WVO BES artikel 7)

Redactioneel aangepast: artikel 6 WVO duidt specifieke onderdelen van de wet aan als regels of bekostigingsvoorwaarden. Het nieuwe artikel 1.5 is algemener geformuleerd.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel legt de juridische aard vast van de bepalingen die bij of krachtens deze wet worden vastgesteld. Voor het openbaar onderwijs gelden de bepalingen als (rechtstreeks werkende) regels. Voor het bekostigde bijzonder onderwijs gelden de bepalingen niet als regels maar zijn ze bekostigingsvoorwaarden. Dit laatste is in overeenstemming met de grondwettelijk geborgde vrijheid van onderwijs. Die vrijheid betekent dat het bevoegd gezag van de bijzondere school alleen aan *voorwaarden*, niet aan voorschriften kan worden onderworpen. Houdt het bevoegd gezag zich niet aan de voorwaarden, dan kan dat alleen gevolgen hebben voor de aanspraak op of de hoogte van de bekostiging.

Artikel 1.5 is op dezelfde manier opgezet als artikel 1.10 WHW. De zinsnede "tenzij anders is bepaald" is opgenomen omdat sommige bepalingen alleen van toepassing zijn op openbare scholen, bijvoorbeeld de bepalingen over de stichting en de openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs, of over de algemene toegankelijkheid en levensbeschouwelijke neutraliteit van het openbaar onderwijs. In dat geval zijn de bepalingen alleen regels en niet ook bekostigingsvoorwaarden voor het bijzonder onderwijs.

In artikel 1.5 wordt gesproken over "de bepalingen vastgesteld bij of krachtens deze wet". Op deze manier wordt ook de juridische aard van de uitvoeringsbepalingen expliciet bepaald.

HOOFDSTUK 2. ONDERWIJS

Inleiding

Driedelige functie van het voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs bouwt voort op het primair onderwijs en bereidt voor op het vervolgonderwijs in het middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs en wat het praktijkonderwijs betreft op de arbeidsmarkt. Het is daarmee een wezenlijke schakel in de onderwijsloopbaan van leerlingen, de onderwijsfase die vrijwel alle jongeren van ongeveer 12 tot 16 à 18 jaar in schoolverband doorlopen. Het voortgezet onderwijs heeft drie functies: kwalificatie, socialisatie en vorming. Jongeren worden er voorbereid op het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt, ze worden er toegerust voor en ingewijd in de maatschappij, en ze worden er persoonlijk gevormd. Het onderwijs draagt ertoe bij dat jongeren zich ontwikkelen tot zelfbewuste, empathische en ontwikkelde individuen, geïnformeerde, verantwoordelijke en actieve burgers, effectieve, bewuste en creatieve lerenden, en later ook tot competente, deskundige en ondernemende beroepsbeoefenaren.

Kaders stellen en richting geven

Dit voortgezet onderwijs krijgt gestalte in de dagelijkse onderwijspraktijk op vele honderden scholen in Nederland, waar tienduizenden leraren en andere onderwijsprofessionals zich ervoor inzetten hun leerlingen zo goed mogelijk onderwijs te

bieden. In de WVO 20xx worden daarvoor kaders gesteld en wordt richting gegeven. In hoofdstuk 2 van deze wet gaat het daarbij om de kern van het voortgezet onderwijs. In dit hoofdstuk wordt beschreven wat leerlingen moeten leren, hoe het onderwijs daarvoor ingericht en vormgegeven wordt en hoe wordt gewaarborgd dat leerlingen aan het eind van het voortgezet onderwijs ook echt geleerd hebben wat zij geacht worden te leren. Het voortgezet onderwijs slaagt in haar missie wanneer leerlingen na het volgen ervan goed voorbereid doorstromen naar het vervolgonderwijs en daarna naar de arbeidsmarkt, en wanneer leerlingen er een zekere mate van volwassenheid hebben bereikt zodat zij goed zijn toegerust voor actieve deelname aan de maatschappij.

Beoogd, uitgevoerd en gerealiseerd curriculum

In de onderwijskunde, in het bijzonder in de curriculumtheorie, wordt wel onderscheid gemaakt tussen het beoogde curriculum, het uitgewerkte en uitgevoerde curriculum en het gerealiseerde curriculum. Het beoogde curriculum is het samenstel van de (leer)doelen van het onderwijs: wat zouden leerlingen moeten leren? Met het gerealiseerde curriculum wordt bedoeld datgene wat leerlingen daadwerkelijk hebben geleerd. De feitelijke inrichting en vormgeving van het onderwijs op school- en klasniveau wordt ten slotte aangeduid met de term uitgewerkt of uitgevoerd curriculum. Dit curriculum is het meest zichtbaar in de praktijk. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de lesroosters en de concrete invulling van de lessen. Waar de wetgeving relatief veel richting geeft over het beoogde curriculum en met centrale examens waarborgen biedt dat het gerealiseerde curriculum zich hiertoe goed verhoudt, is de wetgever bewust terughoudend met het opleggen van dwingende inrichtingsregels voor het uitgevoerde curriculum.

Gemeenschappelijke en meer specifieke leerdoelen

In de wet- en regelgeving voor het onderwijs worden landelijk geldende leerdoelen vastgelegd in onder meer kerndoelen, eindtermen en algemene wettelijke bepalingen. Sommige leerdoelen zijn gemeenschappelijk, bijvoorbeeld de kerndoelen voor de onderbouw, de gemeenschappelijke doelen van de verschillende bovenbouwprogramma's en algemene doelen over bijvoorbeeld burgerschap. Andere leerdoelen zijn niet collectief, maar eigen aan bepaalde opleidingen. Kenmerkend van het Nederlandse voortgezet onderwijs is namelijk dat het onderwijsprogramma (en dus de leerdoelen) in de loop van de onderwijsperiode specifiekere wordt, zowel naar niveau als inhoudelijk.

Gedifferentieerd onderwijsaanbod

Anders dan het primair onderwijs zijn er in het voortgezet onderwijs verschillende schoolsoorten die elk een verschillend opleidingsniveau, met soms ook een verschillende opleidingsaard, representeren. Binnen die schoolsoorten is – in het bijzonder in het tweede deel van de opleiding – sprake van verschillende programma's: de profielen in vwo, havo en vmbo. Dat zijn samenhangende onderwijsprogramma's met, naast gemeenschappelijke onderwijshoudens, inhoudelijk verwante onderwijshoudens die eigen zijn aan dat profiel. Hier is nog steeds sprake van algemene maatschappelijke en persoonlijke vorming, maar in toenemende mate ook van meer specifieke voorbereiding op en kwalificatie voor (groepen van) opleidingen in het vervolgonderwijs.

Onderwijs in de context van een schoolsoort

Met het noemen van de schoolsoorten in het voortgezet onderwijs in hoofdstuk 2 doet een eerste inrichtingsbepaling zijn intrede in de WVO 20xx: het uitgangspunt van het Nederlandse voortgezet onderwijs dat alle leerlingen in beginsel een onderwijsprogramma volgen in de context van één van die schoolsoorten (vwo, havo, mavo, vbo, praktijkonderwijs). Door het onderscheid in vier leerwegen wordt dit voor het vmbo nader gedifferentieerd naar opleidingsniveau en opleidingsaard (primair beroepsgericht of primair theoretisch georiënteerd). Met uitzondering van het praktijkonderwijs, dat een eigen opleidingsconcept en idem –inrichting kent, beginnen alle schoolsoorten in de eerste leerjaren wel met een gemeenschappelijke, in kerndoelen

verankerde, gemeenschappelijke inhoudelijke basis. Deze gemeenschappelijke basis kan op verschillende niveaus en op verschillende manieren in het onderwijs aan bod komen. Vanaf het derde leerjaar in het vmbo en vanaf het vierde leerjaar in havo en vwo vindt verdergaande specialisering plaats, voorbereidend op inhoudelijk verwante vervolgopleidingen en ook aansluitend bij de interesses en talenten van leerlingen.

Verschillende mate van sturing

Voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs beperkt de WVO 20xx zich, behalve tot enkele algemene bepalingen die voor het gehele voortgezet onderwijs gelden (bijvoorbeeld bepalingen over onderwijstijd en het uitgangspunt dat het onderwijs er van uitgaat dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving), tot het vastleggen van de wettelijke basis voor *wat* leerlingen moeten leren: het in de kerndoelen vastgelegde formele beoogde curriculum van de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Deze kerndoelen zijn tevens een richtlijn in het praktijkonderwijs. De wettelijke bepalingen voor de bovenbouwcurricula zijn meer sturend. Er wordt in en op grond van de WVO 20xx niet alleen vastgesteld wat leerlingen in de verschillende profielen moeten leren om uiteindelijk een bepaald VO-diploma te kunnen behalen, maar er worden ook normatieve kaders gesteld voor de inrichting van het voortgezet onderwijs.

Richting én ruimte

Belangrijke, en succesvol gebleken, uitgangspunten van het Nederlandse funderend onderwijs zijn vrijheid van onderwijs, autonomie van scholen en professionele ruimte van leraren. Hiervoor is het nodig dat de wetgever richtinggevend en helder is over het beoogde curriculum, door duidelijk in bijvoorbeeld kerndoelen, referentieniveaus, eindtermen en syllabi vast te leggen wat leerlingen in elk geval zouden moeten leren. Met een goed werkend stelsel van centrale examens kan bovendien betrouwbaar worden vastgesteld wat leerlingen ook echt hebben geleerd (het gerealiseerde curriculum). Daartussen – dus tussen beoogd curriculum en gerealiseerd curriculum, waar de wetgever een belangrijke richtinggevende en regisserende rol heeft – hebben scholen veel ruimte om zélf invulling te geven aan het zogeheten uitgevoerde curriculum. De inrichtingsbepalingen in en op grond van de WVO 20xx (in het bijzonder in het Inrichtingsbesluit W.V.O.) geven een normatieve uitwerking van het curriculum, maar de feitelijke uitvoering is een zaak van scholen en professionals zelf.

Reguliere programma's en ruimte voor maatwerk in de praktijk

De WVO 20xx regelt de normatieve programma's die alle leerlingen moeten kunnen volgen om zich de voor het behalen van een VO-diploma noodzakelijke kennis, vaardigheden en houdingen eigen te maken. Die programma's hebben een omvang en inhoud die de gemiddelde leerling in staat moet stellen om succesvol het onderwijs te doorlopen en af te ronden. In de meeste gevallen zal dit een voor de leerlingen geschikt programma zijn, zeker als dit eventueel aangevuld wordt met – ook in de WVO 20xx geregelde – mogelijkheden voor ondersteuning of eigen invulling van het programma. Maar scholen kunnen, als dat in het belang van leerlingen is, ook afwijken van landelijk vastgestelde programma's. Waar de wetgeving per definitie uitgaat van reguliere onderwijsprogramma's, is er op schoolniveau ruimte voor maatwerk in de praktijk.

Ondersteuning of mogelijkheden om af te wijken voor leerlingen die dat nodig hebben

Niet alle leerlingen die voortgezet onderwijs volgen zijn zonder meer in staat om het onderwijsprogramma met goed gevolg af te ronden. Een deel van de leerlingen heeft daarvoor extra ondersteuning en/of afwijking van het reguliere programma nodig. Juist ook deze leerlingen verdienen het dat zij optimaal worden uitgedaagd, gestimuleerd en ondersteund om uit hun middelbare schoolperiode te halen wat erin zit. Daarom worden in en op grond van de WVO 20xx diverse voorzieningen getroffen om, al dan niet op de eigen school, extra ondersteuning te krijgen en/of een aangepast programma te volgen dat deze leerlingen een goed perspectief biedt om de opleiding succesvol te doorlopen. Om dit goed te organiseren, werken scholen voor voortgezet onderwijs en scholen voor

voortgezet speciaal onderwijs regionaal samen in samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Vertaling landelijke beleid via schoolbeleid naar schoolpraktijk

Landelijk vastgestelde leerplankaders en onderwijsprogramma's moeten 'vertaald' worden naar de dagelijkse onderwijspraktijk. Landelijk beleid moet eerst worden vertaald in schoolbeleid voordat het schoolpraktijk kan worden. Belangrijke (beleids-) instrumenten daarbij zijn het schoolplan en de schoolgids. In het schoolplan beschrijft de school, op basis van haar eigen identiteit en visie op goed onderwijs, waar het gaat om de inhoud en de inrichting van het onderwijs waartoe, wat, hoe, waar en wanneer op deze school door leerlingen geleerd wordt. Daar komen ook schooleigen beleid en onderwijsinhoud aan de orde, want in het onderwijs komt (veel) meer aan bod dat wat in landelijke leerplankaders is vastgesteld. De wetgeving biedt die ruimte voor een schooleigen invulling van het onderwijs ook. Via de schoolgids wordt aan alle betrokkenen, in het bijzonder aan leerlingen en hun ouders, inzichtelijk gemaakt hoe het er op school aan toegaat en wat van de school en het daar geboden onderwijs verwacht mag worden.

Kwaliteit van het onderwijs

De kwaliteit van het onderwijs op een school is primair geënt op de mate waarin scholen slagen in hun opdracht, dus in hoeverre leerlingen na het volgen van vier, vijf of zes jaar voortgezet onderwijs goed voorbereid zijn op persoonlijk, maatschappelijk en beroepsmatig functioneren en op een leven lang leren, om te beginnen in het vervolgonderwijs. Het cruciale uitgangspunt bij de uitvoering van de kwaliteit van het onderwijs is dat het bevoegd gezag de deugdelijkheidseisen dient na te leven. Eveneens dient het bevoegd gezag het stelsel van kwaliteitszorg dat in het schoolplan beschreven is uit te voeren.

Zeer zwak onderwijs

Over de kwaliteit van het onderwijs is een algemene zorgplicht geformuleerd. Daarbij wordt een bevoegd gezag opgedragen om zorg te dragen voor de kwaliteit van het onderwijs op de school. Ter nadere invulling van deze algemene wettelijke zorgplicht voor kwaliteit zijn minimumeisen voor de leerresultaten van een school vastgesteld. Hiermee wordt de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag voor de basiskwaliteit van het onderwijs binnen de school uitdrukkelijk benoemd. Het onderwijsstelsel is er op gericht om te garanderen dat kinderen goed onderwijs kunnen volgen. De minister is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het stelsel als geheel; het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs binnen de scholen waarover zijn «gezag» zich uitstrekt. Wanneer de kwaliteit van het onderwijs op een school zeer zwak is, moet de minister vanuit zijn stelselverantwoordelijkheid effectief ingrijpen en de bekostiging beëindigen dan wel de school opheffen.

Indeling van dit hoofdstuk

Er is gekozen voor een opbouw van Hoofdstuk 2 van algemeen naar bijzonder. Paragraaf 1 regelt de schoolsoorten, doelen en structuur van het VO. De structuur omvat de diverse soorten VO. De wet typeert die soorten vervolgens nader. Paragraaf 1 verankert karakter en doel van het openbaar onderwijs en enkele algemene uitgangspunten voor het onderwijs: sociale integratie, het bestrijden van (taal) achterstand, enz. De schoolsoorten zijn geïntroduceerd in hoofdstuk 1. Paragraaf 2 werkt de inrichting van de diverse VO-schoolsoorten uit en maakt daarbij een onderscheid tussen "onderbouw" en "bovenbouw". De wet regelt (naast onderwijs in lichamelijke oefening, godsdienst- of levensbeschouwelijk onderwijs aan openbare scholen en de voertaal van het onderwijs) onder meer de kerndoelen voor de onderbouw, het onderwijsprogramma voor de onderbouw, de profielen in de bovenbouw van vmbo, havo en vwo, entree-opleidingen in het vmbo, leer-werktrajecten, praktijkonderwijs. Het leerwegondersteunend onderwijs is ook geregeld, als functie binnen het vmbo.

Paragraaf 3 regelt de onderwijstijd en vakanties.

Paragraaf 4 bevat bijzondere regels over extra ondersteuning van leerlingen. Die ondersteuning is verbonden met de doelen en inrichting van het onderwijs, geregeld in de voorgaande paragrafen. Paragraaf 4 regelt ook de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Paragraaf 5 regelt de eindexamens.

Paragraaf 6 aanwijzing van scholen waardoor zij de bevoegdheid krijgen, een wettelijk geregeld VO-diploma af te geven.

Paragraaf 7 regelt de staatsexamens.

Paragraaf 8 werkt de mogelijkheid van andere vormen van voortgezet onderwijs uit in een juridisch kader daarvoor.

Paragraaf 9 regelt de kwaliteitszorg van de school en de communicatie met stakeholders: de centrale kwaliteitsopdracht, de verplichting om een schoolplan met een bepaalde inhoud vast te stellen, de schoolgids, en de plicht voor de school om de ouders te informeren over de vorderingen van hun kind. Tevens regelt deze paragraaf wat de minimale leerresultaten van een school moeten zijn, wanneer een school zeer zwak is en op welke wijze de minister in dat geval kan ingrijpen. Deze paragraaf ligt over de voorgaande paragrafen heen, ook voor de aangewezen scholen, en heeft daarmee een logische plek.

Paragraaf 10 regelt de diverse onderwijskundige verbanden en de samenwerking met ander onderwijs. Deze verbanden/samenwerking bouwen voort op de eerdere paragrafen. Los daarvan is de wettelijk voorgeschreven vorming en inrichting van samenwerkingsverbanden passend onderwijs geregeld, in paragraaf 4.

Paragraaf 11 regelt het "om niet" (dat is: zonder daarvoor een vergoeding te vragen) door de school beschikbaar stellen van lesmateriaal aan leerlingen.

Paragraaf 12 regelt het beschikbaar hebben van beleidsinhoudelijke informatie voor de minister ten behoeve van het onderwijsbeleid.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. Schoolsoorten, doelen en structuren voortgezet onderwijs

Artikel 2.1. Schoolsoorten voortgezet onderwijs (Oud: WVO artikel 5; WVO BES artikel 6)

Redactioneel aangepast: het begrip "schoolsoorten" is toegevoegd. "Andere vormen van voortgezet onderwijs" uit artikel 61 WVO zijn onderscheiden van schoolsoorten en in een apart lid ondergebracht, dat verwijst naar het artikel dat deze andere vormen mogelijk maakt.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

In de WVO 20xx worden de diverse vormen van voortgezet onderwijs aangeduid als schoolsoorten. Daarbij past dat dit begrip nadrukkelijk wordt geïntroduceerd aan het begin van het onderwijshoofdstuk.

Tweede lid

Andere vormen van voortgezet onderwijs dan deze schoolsoorten zijn ook mogelijk. Zie daarvoor artikel 2.88.

Artikel 2.2. Doelen van inrichting voortgezet onderwijs

(Oud: WVO artikelen 7, eerste lid (deels), 8 (deels), 9(deels) en 10a (deels, en 17; WVO BES artikelen 13, eerste lid (deels), 14 (deels), 15 (deels) en 17 (deels), en 42

Redactioneel aangepast: dit artikel is samengesteld uit de doelstelling van algemene vorming van de schoolsoorten en de algemene doelstellingen in verband met onderwijs in een pluriforme samenleving, burgerschap en sociale integratie.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel bevat centrale doelstellingen voor de inrichting van het voortgezet onderwijs. Allereerst de doelstelling "algemene vorming" uit de artikelen over de schoolsoorten vwo, havo, mavo en vbo. Die doelstelling geldt in de praktijk ook voor het praktijkonderwijs en strekt zich in artikel 2.2 nu ook expliciet over dat onderwijs uit, want artikel 2.2 geldt voor "het voortgezet onderwijs".

Het onderwijs moet er ook van uitgaan dat leerlingen opgroeien in een multiculturele samenleving. Verder is geregeld dat het onderwijs ook burgerschapsvorming moet omvatten en dat het onderwijs zo moet zijn ingericht dat leerlingen leeftijdgenoten ontmoeten van andere culturen. Deze regels horen tot de wettelijke opdrachten voor het onderwijs die het schoolplan in het gedeelte over het onderwijskundig beleid moet uitwerken.

Burgerschapsvorming wordt niet gezien als apart vak: het kan onderdeel zijn van verschillende vakken. Ook kan burgerschapsvorming zichtbaar worden in bijvoorbeeld de manier waarop de school invulling geeft aan veiligheid en omgang tussen leerlingen en leerkrachten. Voor hun latere functioneren in de Nederlandse samenleving is het ook nodig dat leerlingen in hun schoolperiode behalve met leeftijdsgenoten uit hun eigen deel van de samenleving ook in aanraking komen met leeftijdsgenoten uit andere culturen. Scholen hebben hierin een taak. Ook uitwisselingen met het buitenland leveren een waardevolle bijdrage aan de kennis en inzicht van leerlingen over/in de landen om ons heen.

Artikel 2.3. Doelen openbaar voortgezet onderwijs

(Oud: WVO artikel 42, eerste en derde lid; WVO BES artikel 96, eerste en derde lid)

Redactioneel aangepast: "levensbeschouwing" is vervangen door "levensovertuiging", om aan te sluiten bij artikel 23 van de Grondwet. Het tweede lid van het huidige artikel 42 en het tweede lid van het huidige artikel 96 WVO BES zijn opgenomen in Hoofdstuk 8 van de WVO.

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel wordt geregeld dat het openbaar onderwijs bijdraagt aan de ontwikkeling van leerlingen, waarbij aandacht wordt gegeven aan de godsdienstige waarden, levensovertuiging en maatschappelijke waarden. Er is gekozen voor de term "ontwikkeling" omdat dit een algemeen begrip is waar ook begrippen als vorming en opleiding onder vallen. Het artikel is verder inhoudelijk niet aangepast. Op grond van de tweede volzin moet openbaar onderwijs worden gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging. Dit loopt in de pas met artikel 23, derde lid, van de Grondwet.

Artikel 2.4. Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs

(Oud: WVO artikel 7 (deels); WVO BES artikel 13 (deels))

Redactioneel aangepast: Het begrip leerjaren is opgenomen. In de formulering van artikel 7 WVO en artikel 13 WVO BES is de duur van het vwo nog gekoppeld aan de school (de school heeft een cursusduur van 6 jaar). In het nieuwe artikel is de duur van het onderwijs (het vwo) niet direct, maar indirect gekoppeld aan de school: het is de school die het onderwijs geeft, en dat onderwijs bestaat uit 6 leerjaren. Het aspect "algemene vorming" is centraal geregeld in artikel 2.2, onderdeel a.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel beschrijft de hoofdkenmerken van de schoolsoort vwo. Het vwo is de "hoogste" schoolsoort binnen het voortgezet onderwijs en telt 6 leerjaren. Het vwo heeft 2 vormen: gymnasium en atheneum. Het gymnasium is een school voor vwo waaraan in elk geval onderwijs in Latijnse taal en cultuur en Griekse taal en cultuur wordt gegeven. De overige scholen voor vwo zijn atheneum. De vormen waarin vwo wordt verzorgd, moeten 6 leerjaren tellen. Dat betekent dat het vwo zo moet zijn ingericht dat de gemiddelde leerling niet meer dan 6 jaren nodig heeft om het met goed gevolg te kunnen afsluiten.

Paragraaf 2 van dit hoofdstuk regelt afzonderlijk de eerste leerjaren en de bovenbouw van het vwo.

**Artikel 2.5. Hoger algemeen voortgezet onderwijs
(Oud: WVO artikel 8 (deels); WVO BES artikel 14 (deels))**

Redactioneel aangepast: Het begrip leerjaren is opgenomen. Verder is voor alle duidelijkheid geregeld dat een afdeling voor havo kunnen aanvangen nadat het mavo "met goed gevolg is doorlopen". Het aspect "algemene vorming" is centraal geregeld in artikel 2.2, onderdeel a.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het havo is het onderwijs dat wordt gegeven aan scholen voor havo en dat 5 leerjaren heeft. (Alleen) aan scholen voor mavo kan een *afdeling* havo worden verbonden. Het artikel schrijft verder nog voor dat de scholen voor havo 5 leerjaren hebben. Dat betekent dat het onderwijs zo moet zijn ingericht dat de gemiddelde leerling niet meer dan 5 jaren nodig heeft om het havo met goed gevolg te kunnen afsluiten. Gaat het om een afdeling voor havo, dan heeft het onderwijs een duur van 2 leerjaren, en wordt het gegeven nadat de 4 leerjaren van het mavo met goed gevolg zijn doorlopen.

**Artikel 2.6. Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
(Oud: WVO artikel 9 (deels); WVO BES artikel 15 I (deels))**

Redactioneel aangepast: Het begrip leerjaren is opgenomen. Het aspect "algemene vorming" is centraal geregeld in artikel 2.2, onderdeel a.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het mavo is het onderwijs dat wordt gegeven aan scholen voor mavo. Het artikel schrijft verder nog voor dat de scholen voor mavo 4 leerjaren hebben. Dat betekent dat het onderwijs zo moet zijn ingericht dat de gemiddelde leerling niet meer dan 4 jaren nodig heeft om het mavo met goed gevolg te kunnen afsluiten.

**Artikel 2.7. Voorbereidend beroepsonderwijs
(Oud: WVO artikel 10a (deels); WVO BES artikel 17 (deels))**

Redactioneel aangepast: Het begrip leerjaren is ingevoegd. Het aspect "algemene vorming" is centraal geregeld in artikel 2.2, onderdeel a.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het vbo is het onderwijs dat wordt gegeven aan scholen voor vbo. Het artikel schrijft verder nog voor dat de scholen voor vbo 4 leerjaren hebben. Dat betekent dat het onderwijs zo moet zijn ingericht dat de gemiddelde leerling niet meer dan 4 jaren nodig heeft om het vbo met goed gevolg te kunnen afsluiten.

**Artikel 2.8. Praktijkonderwijs
(Oud: WVO artikel 10f, eerste en derde lid (deels); WVO BES artikel 31, eerste en derde lid (deels))**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het praktijkonderwijs is onderwijs dat wordt gegeven aan afzonderlijke scholen. Het artikel regelt waarop het praktijkonderwijs moet zijn gericht.

Artikel 2.9. Dagscholen; contractactiviteiten

(Oud: WVO artikelen 20 en 24f; WVO BES artikelen 43 en 59)

Redactioneel aangepast: het gaat hier om een samentrekking van twee artikelen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid legt vast dat de scholen voor voortgezet onderwijs dagscholen zijn. Daaruit volgt dat het onderwijs niet in avonden mag worden gegeven.

Tweede lid

Dit lid regelt de contractactiviteiten. Scholen kunnen naast hun gewone taken ook kostendekkende scholingsactiviteiten uitvoeren voor derden. Ze hoeven daarvoor geen nevenstichting op te richten.

Het tweede lid bevat randvoorwaarden om te voorkomen dat het gewone, bekostigde onderwijs wordt benadeeld door deze activiteiten en dat het particuliere onderwijs oneigenlijke concurrentie ondervindt door die activiteiten. Onder "derden" worden onder meer verstaan particulieren en het bedrijfsleven. Deze afnemers van de contractactiviteiten bepalen samen met de aanbiedende scholen de inhoud van de contractactiviteiten. Deze activiteiten moeten wel aansluiten bij het gewone onderwijsaanbod van de school, maar afgezien daarvan bemoeit de overheid zich niet met hun inhoud.

Bij 'geschaad' als bedoeld in het tweede lid onder c, kan het o.a. gaan om activiteiten die de goede naam van een school aantasten, en om een slecht financieel beleid. Omdat zulke situaties (als dat al wenselijk zou zijn) niet in centrale regelgeving zijn vast te leggen, hoe gedetailleerd ook, is gekozen voor een algemene formulering. Daarbinnen kan de inspectie, ook kijkend naar de lokale omstandigheden, tot een oordeel komen.

Derde lid

De reden waarom programma's en beschrijvingen van contractactiviteiten ter kennis moeten worden gebracht van de inspectie is dat de inspectie voldoende mogelijkheden moet hebben om toezicht te houden op de uitvoering van de WVO 20xx. Door te beschikken over deze stukken heeft de inspectie een belangrijk aanknopingspunt om te beoordelen of de cursussen en werkzaamheden, bedoeld in het tweede lid, ook inderdaad verband houden met het onderwijs aan de school en of het belang van het onderwijs aan de school niet wordt geschaad door die activiteiten.

Paragraaf 2. Inrichting van het voortgezet onderwijs

Artikel 2.10. Reikwijdte

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Dit artikel regelt in het eerste lid als *uitgangspunt* dat paragraaf 2 geldt voor vwo, havo, mavo en vbo, en niet ook voor praktijkonderwijs. Het artikel regelt in het tweede lid

wanneer de regels van paragraaf 2 ook gelden voor het praktijkonderwijs: alleen als dat *expliciet* bij de desbetreffende artikelen is geregeld.

Artikel 2.11. Instructietaal

(Oud: WVO artikel 6a (deels: uitgezonderd examens; WVO BES artikel 8 (deels: uitgezonderd examens))

Redactioneel aangepast: de woorden "wanneer het onderwijs met betrekking tot die taal betreft" zijn conform de bedoeling van die woorden verduidelijkt door de formulering "voor het geven van onderwijs over die andere taal". Onderdeel b is verdeeld in twee onderdelen. De verplichting van een gedragscode is in een afzonderlijk lid opgenomen, gekoppeld aan lid 1 onder b en c.

De opdracht over de instructietaal bij toetsen en examens (nu onderdeel van artikel 6a WVO) is een afzonderlijk artikel dat is opgenomen in de examenartikelen van dit hoofdstuk.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt het uitgangspunt dat Nederlands de voertaal is van het onderwijs, behalve als er sprake is van een van de in dit artikel geregelde uitzonderingsgronden. De school mag een andere onderwijstaal gebruiken als:

- a. het gaat om onderwijs over die andere taal, of
- b. bijzondere omstandigheden daartoe noodzaken. Voor laatstbedoelde situaties moet de school wel een gedragscode vaststellen.

In hoofdstuk 11 is voor Caribisch Nederland voor het praktijkonderwijs een extra bepaling toegevoegd. Voor Caribisch Nederland geldt dat het Nederlands de instructietaal is in het onderwijs en de taal waarin de examens worden afgenomen. Het belang van het opnemen van deze hoofdregel is dat alle leerlingen in Caribisch Nederland worden geschoold in een zodanige beheersing van de Nederlandse taal dat zij in het Europese deel van Nederland aansluitend vervolgonderwijs kunnen volgen. Aan de twee uitzonderingen wordt in de situatie van Caribisch Nederland de mogelijkheid toegevoegd om in het praktijkonderwijs permanent voor een andere instructietaal te kiezen in situaties dat de actieve of passieve beheersing van de Nederlandse taal te gering is. Ook voor deze keuze geldt dat daaraan een door een door het bevoegd gezag opgestelde gedragscode ten grondslag ligt. Die gedragscode wordt aan de inspectie toegestuurd. Wanneer in het praktijkonderwijs een andere instructietaal wordt gebruikt, dan wordt Nederlands als vak in het aanbod opgenomen.

Artikel 2.12. Algemeen doel inrichting onderwijs eerste 2 leerjaren

(Oud: WVO artikel 11a; WVO BES artikel 33)

Redactioneel aangepast: Het bestaande artikel 11a is in onderdelen verdeeld. De verwijzing naar sectoren en voorbereidend hoger onderwijs is vervangen door de verwijzing naar leerjaren en profielen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel gaat over de onderbouw in het vo. Scholen moeten het onderwijsprogramma zo inrichten dat voor alle leerlingen een doorlopende leerlijn mogelijk is. Leerlingen in het vwo en het havo moeten na de eerste 3 leerjaren nog kunnen kiezen tussen alle profielen. Na de eerste 2 leerjaren in het vmbo kunnen leerlingen doorstromen naar verschillende leerwegen.

Voor de leerlingen moeten alle mogelijkheden voor doorstroming worden opgehouden:

- a. na de eerste 2 leerjaren in het vmbo (mavo en vbo), en
- b. na de eerste 3 leerjaren havo/vwo moeten alle profielkeuzes nog mogelijk zijn.

Leerlingen mogen niet in een fuik lopen door de manier waarop het onderwijssysteem is georganiseerd: zij moeten niet worden beperkt in hun doorstroom- en

ontwikkelingsmogelijkheden. Ook om voortijdige schooluitval te voorkomen, moet de weg open blijven voor leerlingen van de onderbouw van het vmbo om over te stappen naar ook algemeen vormend onderwijs. Omgekeerd moet het mogelijk blijven voor leerlingen in de onderbouw van het algemeen vormend onderwijs om over te stappen naar het vmbo. Ook krijgen havo en vwo na de eerste 2 jaar, waarvoor kerndoelen gelden, te maken met een derde jaar zonder kerndoelen, dat toegang moet geven tot de bovenbouw van het havo of vwo (vierde en volgende leerjaar), waarvoor eindexameneisen gelden.

Artikel 2.13. Kerndoelen eerste 2 leerjaren

(Oud: WVO artikelen 1 (deels) en 11b, eerste lid; WVO BES artikelen 1 (deels) en 34)

Redactioneel aangepast: het begrip "kerndoelen" is overgenomen uit het huidige artikel 1 WVO en uit het huidige artikel 1 WVO BES.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Kerndoelen worden vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur. Wat kerndoelen in essentie zijn, regelt het artikel doordat de inhoud van de begripsbepaling van "kerndoelen" uit het huidige artikel 1 van WVO en WVO BES is overgeheveld naar het kerndoelenartikel zelf.

Tweede lid

Het artikel schrijft voor aan welke onderwerpen aandacht moet worden besteed in de kerndoelen.

Scholen hebben de ruimte om de kerndoelen in het onderwijsprogramma op verschillende manieren uit te werken. Daarbij kunnen ze zelf de breedte van de programmaonderdelen bepalen: bijvoorbeeld vakken, leergebieden/projecten of geïntegreerd in praktische opdrachten.

De onderbouw is voor leerlingen een belangrijke schakel in de doorlopende leerlijn van primair onderwijs naar vervolgopleidingen in en na het vo, naar de arbeidsmarkt en naar de maatschappij. Naar mate de onderwijsloopbaan vordert, worden de onderwijsprogramma's steeds diverser.

De onderbouw van het vo is de laatste periode in de onderwijsloopbaan met veel gemeenschappelijke onderwijsdoelen: de kerndoelen. De omvang en de formulering van de kerndoelen moeten het voor alle scholen mogelijk maken om maatwerk te leveren voor leerlingen van de verschillende schoolsoorten (van vbo tot vwo). De functie van de kerndoelen is om het kader aan te geven waarbinnen scholen aanbodkeuzes kunnen maken. Kerndoelen geven de richting aan en moeten kunnen worden vertaald in concrete onderwijsprogramma's op verschillende niveaus en op scholen van alle signaturen. De programma's zelf geven dus vorm aan niveaudifferentiatie, niet de kerndoelen. Het uiteindelijke ijkpunt voor de niveaudifferentiatie in de programma's is het eindexamen.

De kerndoelen beschrijven de collectieve ambitie: welke kennis, vaardigheden en inzichten behoren alle jongeren te verwerven? Deze (combinatie van) vaardigheden, kennis, inzichten en attitudes zijn nodig voor persoonlijk, maatschappelijk en beroepsmatig functioneren van alle leerlingen.

De kerndoelen zoals uitgewerkt in een algemene maatregel van bestuur verwijzen naar 3 aspecten van het leven waarop het onderwijs voorbereidt:

- 'Cultureel kapitaal' is nodig voor (levenslange en levensbrede) persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling;
- Het verwerven van voldoende 'sociaal kapitaal' is essentieel voor actief burgerschap, integratie en sociale cohesie;
- 'Menselijk kapitaal' heeft betrekking op de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

Bovendien brengen kerndoelen tot uitdrukking welke bagage leerlingen nodig hebben voor het vervolg van hun onderwijsloopbaan, om te beginnen in de bovenbouw van het VO.

Misschien kunnen sommige kerndoelen niet of alleen maar met moeite worden gerealiseerd in een bepaald didactisch model. Maar het is niet de bedoeling dat die kerndoelen dan maar niet worden aangeboden. Scholen zullen manieren moeten vinden om op een andere manier invulling te geven aan deze kerndoelen: niet de onderwijsmethode maar de kerndoelen en de algemene opdracht aan de school zijn voor alle scholen het uitgangspunt. Daarbij geldt dat de onderbouw voorbereidt op de bovenbouw. Scholen zijn in de gelegenheid om het programma in de onderbouw zo in te richten dat een goede doorlopende leerlijn naar de bovenbouw ontstaat, aangepast aan aan wat leerlingen nodig hebben in de bovenbouw.

Artikel 2.14. Onderwijsprogramma eerste 2 leerjaren

(Oud: WVO artikel 11c, eerste (deels) en vierde lid; WVO BES artikel 35, eerste (deels) en derde lid)

Redactioneel aangepast: De eerste volzin van het eerste lid van artikel 11c is opgenomen als nieuw eerste lid. De eis dat het programma wordt verzorgd "in schooltijd" is vervangen door de regel dat het programma onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag wordt verzorgd. De tweede volzin en onderdeel a van het eerste lid zijn nu samen het nieuwe tweede lid. Onderdeel b van het eerste lid is overgebracht naar het artikel over onderwijstijd (2.41, zesde lid). Het tweede lid van artikel 11c is overgebracht in artikel 2.40, eerste lid, onder a. Het derde lid van artikel 11c is overgebracht naar Hoofdstuk 12 (het centrale nahangartikel). Het vierde lid van artikel 11c is opgenomen in het nieuwe derde lid.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Het bevoegd gezag moet een samenhangend en onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag verzorgd onderwijsprogramma voor de eerste 2 leerjaren opstellen. Het moet de kerndoelen als uitgangspunt nemen bij het inrichten van het programma en daarbij rekening houden met de verschillen tussen leerlingen en met behoud van doorstroommogelijkheden.

Derde lid

Op grond van dit lid moet de school geordend de inrichting van de eerste 2 leerjaren bijhouden. De school verantwoordt zich tegenover de Minister en de inspectie met behulp van de gegevens die de school op grond van dit lid bijhoudt. Tegenover de ouders gebeurt de verantwoording in de vorm van het uitbrengen van de jaarlijks vast te stellen schoolgids.

Artikel 2.15. Fries eerste 2 leerjaren

(Oud: WVO artikel 11^e, eerste lid; WVO BES -; zie voor Caribisch Nederland hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: in dit artikel is de inhoud van artikel 11e, eerste lid, overgebracht, verdeeld over 3 leden.

Ter verduidelijking is ingevoegd dat het hier gaat om de eerste 2 leerjaren (want alleen voor die leerjaren gelden kerndoelen; zie het huidige artikel 11c, eerste lid, WVO, dat gekoppeld is aan de kerndoelen, en artikel 11f, onderdeel b, WVO, waarin de kerndoelen niet van toepassing worden verklaard op het derde leerjaar).

De bevoegdheid om ontheffing te verlenen, is actiever geformuleerd, in plaats van als een "tenzij" (zie artikel 11e, eerste lid, eerste volzin, WVO).

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

In Fryslân moet aandacht worden besteed aan Friese taal en cultuur. Dat geldt alleen voor scholen in de provincie Fryslân; voor scholen in de andere provincies en in Caribisch Nederland geldt deze verplichting niet.

Tweede lid

Dit lid regelt de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke ontheffing van de verplichting om Fries te geven. Scholen zijn bij een gedeeltelijke ontheffing ontheven van sommige kerndoelen Fries, maar niet van alle kerndoelen. Zij moeten bijvoorbeeld wel lesgeven in de mondelinge beheersing van het Fries, maar hoeven dat niet te doen in het schrijven ervan. Door een ontheffing kan het onderwijs beter aansluiten bij de schoolsituatie en de leerlingenpopulatie.

Derde lid

Voor de rechtszekerheid van scholen en ouders is bepaald dat gedeputeerde staten in een beleidsregel ontheffingscriteria moeten vaststellen voor de volledige en gedeeltelijke ontheffing. Die vaststelling gebeurt niet eerder dan nadat gedeputeerde staten over de vast te stellen criteria overleg hebben gevoerd met het Friese onderwijsveld. Deze overlegverplichting is bedoeld om te bereiken dat de ontheffingscriteria voldoende draagvlak hebben in het onderwijsveld. Het onderwijsveld weegt de mening van de ouders daarbij mee. Bij de vaststelling moet ook rekening worden gehouden met eventuele administratieve lasten voor het bevoegd gezag uit de ontheffingscriteria.

Artikel 2.16. Vaststelling kerndoelen Fries

(Oud: WVO artikel 11e lid 2, eerste t/m derde volzin; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: Dit artikel bevat de inhoud van artikel 11e, tweede lid, eerste tot en met derde volzin. De overige inhoud van het tweede lid is ondergebracht in een afzonderlijk artikel, dat ook het derde en vierde lid van artikel 11e omvat (zie artikel 2.17).

Vervallen: -

Nieuw: -.

Op grond van dit artikel moeten kerndoelen voor Friese taal en cultuur worden vastgesteld. Dat gebeurt bij provinciale verordening van Fryslân zelf. Wel is goedkeuring van de Rijk vereist.

In de provincie Fryslân fungeert het Fries als officiële taal naast het Nederlands. De provincie moet de provinciale verordening waarbij de kerndoelen Fries zijn vastgesteld, voorleggen aan de Minister van OCW. Voordat de provinciale verordening in werking kan treden, en er dus onderwijs op basis van de daarin opgenomen kerndoelen kan worden verzorgd, moet de Minister goedkeuring hebben verleend. Het gaat hier om goedkeuring in de zin van de Awb. De "Lex silencio positivo" is op de goedkeuring niet van toepassing. De grondwettelijke aspecten van de artikelen over het Fries maken een nadrukkelijk goedkeuringsbesluit nodig. Zie ook hierna bij artikel 2.17.

Artikel 2.17. Gronden onthouden goedkeuring verordening inzake kerndoelen Fries

(Oud: WVO artikel 11e, derde en vierde lid; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: In een afzonderlijk artikel zijn bij elkaar geplaatst de regels van artikel 11e over alles wat met goedkeuring/weigering van goedkeuring te maken heeft voor het Fries.

Vervallen: geschrapt is de slotzin van artikel 11e, tweede lid, waar wordt bepaald dat paragraaf 4.1.3.3 van de Awb (over de "lex silencio positivo") niet van overeenkomstige toepassing is. Die regel is bij nader inzien niet nodig, want paragraaf 4.1.3.3 is alleen van toepassing als dat expliciet in de wet zo wordt bepaald. Nu de WVO 20xx dat niet bepaalt, geldt die paragraaf dus niet.

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Het eerste lid noemt twee aspecten die de minister in elk geval moet betrekken bij de afweging om al dan niet goed te keuren. Deze aspecten gaan over het draagvlak in het Friese onderwijsveld voor de kerndoelen Fries en over de balans in het curriculum. Het tweede lid verplicht gedeputeerde staten tot het verstrekken van gegevens die nodig zijn voor de beoordeling of is voldaan aan de voorwaarden van het eerste lid.

Derde lid

Dit lid concentreert zich op de kerndoelen zelf (anders dan het eerste lid) en noemt 4 gevallen die ertoe kunnen leiden dat de Minister goedkeuring onthoudt aan de verordening. Het gaat hierbij om aspecten waaraan de kerndoelen Fries ten onrechte geen aandacht schenken.

Vierde lid

Is de minister van plan om de voorgelegde kerndoelen niet goed te keuren, dan verzoekt hij eerst aan de Onderwijsraad om een advies hierover. Dat advies wordt binnen 6 weken uitgebracht en openbaar gemaakt. Vervolgens kan de minister besluiten om al dan niet goed te keuren. Er is in de goedkeuringsprocedure ruimte voor overleg tussen de minister en de provincie Fryslân.

Vijfde lid

Parlementaire betrokkenheid is gewaarborgd doordat de minister het parlement informeert over zijn voornemen om al dan niet goedkeuring te verlenen aan de door Fryslân voorgelegde kerndoelen. Met het informeren van het parlement en de goedkeuring door de minister is er voor de provinciaal vastgestelde kerndoelen een procedure die waarborgen bevat, vergelijkbaar met die van de nahangprocedure voor de kerndoelen, vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur. Het advies van de Onderwijsraad waar dit lid over spreekt, zal openbaar worden gemaakt

Artikel 2.18. Ontheffing delen onderwijsprogramma eerste 2 leerjaren; bijzondere regels

(Oud: WVO artikel 11d, eerste lid (deels) en tweede lid; WVO BES artikel 36, eerste lid (deels) en tweede lid)

Redactioneel aangepast: Geschrap is de opsomming van de afzonderlijke schoolsoorten vwo, havo, mavo en vbo. Die opsomming is overbodig geworden. Door in algemene zin te spreken van "bevoegd gezag" en door niet te regelen dat het artikel van toepassing is op het praktijkonderwijs, is voldoende duidelijk welk bereik het artikel heeft.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Als het gaat om het onderwijsprogramma voor de eerste 2 leerjaren van vwo, havo, mavo en vbo, kan het bevoegd gezag na overleg met de ouders aan een leerling ontheffing geven voor onderdelen van dat programma. Wel moet daar ander onderwijs voor in de plaats komen. Het bevoegd gezag beslist daarover. Ook kan voor bepaalde leerlingen worden afgeweken van een of meer programmaonderdelen of van het onderwijsprogramma en de kerndoelen, bedoeld in artikel 2.14.

Artikel 2.19. Regels derde leerjaar vwo en havo

(Oud: WVO artikel 11f (deels); WVO BES artikel 37 (deels))

Redactioneel gewijzigd: In plaats van de bepalingen over de eerste 2 leerjaren van overeenkomstige toepassing te verklaren op het derde leerjaar, zijn de bepalingen die voor het derde leerjaar gelden, in dit artikel uitgeschreven. Dat maakt het artikel inzichtelijker.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel gaat over het derde leerjaar van het vwo en het havo. Daarmee wordt de onderbouw afgesloten. Het artikel is niet van toepassing op het mavo en het vbo, omdat daar de leerwegen van het derde en vierde leerjaar direct aansluiten op de eerste 2 leerjaren. Daar is dus geen "tussenjaar".

Het derde leerjaar is als een schakel in de doorlopende leerlijn tussen het onderwijsprogramma van de eerste 2 leerjaren en de bovenbouw. Net als het onderwijsprogramma van de eerste 2 leerjaren moet het onderwijsprogramma in het derde leerjaar ervoor zorgen dat leerlingen niet worden beperkt in hun doorstroommogelijkheden naar de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Voor het derde leerjaar havo/vwo gelden vrijwel geen regels, afgezien van enkele randvoorwaarden:

- het onderwijsprogramma moet zo zijn ingericht dat alle doorstromingsmogelijkheden voor leerlingen naar de bovenbouw die ook in de eerste 2 leerjaren gelden, open blijven;
- bij lagere regelgeving (nu nog: Inrichtingsbesluit WVO) kunnen extra verplichte programmaonderdelen worden aangewezen, zoals een tweede of derde moderne vreemde taal naast Engels, of Grieks/Latijn in het gymnasium. Zie daarvoor artikel 2.40.

Artikel 2.20. Voorbereidend hoger onderwijs; profielen vwo en havo
(Oud: WVO artikel 12, eerste tot en met derde en vijfde lid; WVO BES artikel 38, eerste tot en met derde en vijfde lid)

Redactioneel aangepast: In lid 1 zijn samengenomen lid 1, eerste volzin, van artikel 12, en lid 5, behalve wat de rekenregel "40 weken met elk een normatieve studielast van 40 uren" betreft, want die rekenregel is niet in overeenstemming met de huidige regels over de onderwijstijd en is ten onrechte niet al eerder aangepast. In lid 2 zijn de elementen uit het huidige lid 2 opgenomen.

Lid 3 is het huidige lid 3. Het vierde lid van artikel 12 is ondergebracht in artikel 2.26. Het bovenstaande geldt ook voor de overeenkomstige bepalingen van de WVO BES. In plaats van "De school verzorgt alle profielen" is nu geregeld dat het bevoegd gezag van de school alle profielen aanbiedt. Dat brengt beter tot uitdrukking dat het bevoegd gezag daarvoor verantwoordelijk is en houdt rekening met de mogelijkheid dat een profiel geen leerlingen kent. Dan zou het namelijk te ver voeren, toch het verzorgen van dat profiel af te dwingen.

Caribisch Nederland wijkt af wat het nieuwe derde lid betreft, zie hoofdstuk 11.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit lid schrijft voor dat in het vwo en havo de eerste 3 leerjaren worden gevolgd door een periode van voorbereidend hoger onderwijs. Het lid regelt de structuur van die periode: de profielen. Profielen zijn 'voorgeprogrammeerde' vakkenpakketten die als het gaat om vwo en havo aansluiting geven op bepaalde (groepen van) opleidingen in hbo en wo. Het afzonderlijk omschrijven van de bovenbouw als 'periode van voorbereidend hoger onderwijs' neemt niet weg dat er gedurende de hele cursus een doorlopende leerroute is: ook de periode van de onderbouw is al (mede) gericht op voorbereiding op hoger onderwijs. Het profiel is getypeerd als een samenhangend onderwijsprogramma. De normatieve studielast van 1600 uren voor elk profiel-leerjaar is overgenomen uit de huidige wet, maar niet de onderliggende rekenregel (40 weken met elk een normatieve studielast van 40 uren).

Tweede lid

Dit lid regelt de 3 uitgangspunten voor de inrichting van elk profiel.

Derde lid

Dit lid regelt welke 4 profielen er zijn en schrijft ook voor dat het bevoegd gezag alle profielen moet aanbieden. Scholen – ook scholen met een kleine bovenbouw – mogen zich dus niet beperken tot minder dan 4 profielen. De leerling moet zich kunnen voorbereiden op alle groepen van vervolgopleidingen. Voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11.

Artikel 2.21. Vmbo; leerwegen

(Oud: WVO artikelen 10, eerste lid en tweede lid (nieuw; deels), 10b, eerste lid en tweede lid (deels; nieuw), 10d, eerste lid en tweede lid (deels; nieuw); WVO BES artikelen 16, eerste lid en tweede lid (nieuw; deels), 18, eerste lid en tweede lid (deels; nieuw), 29, eerste lid en tweede lid (deels; nieuw);

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Het vmbo is een belangrijk begrip in de wet en verdient daarom als zodanig een meer herkenbare plaats in de regels over de inrichting van het onderwijs. Daarin voorziet dit nieuwe artikel.

Eerste lid

Na het tweede leerjaar wordt het onderwijs aan mavo en vbo betiteld als “periode van vmbo” (vmbo). Dit is een parallel met vwo en havo, waarbij er na het derde leerjaar een periode van “voorbereidend hoger onderwijs” (vho) is. Het begrip “vmbo” heeft hiermee een duidelijke plaats in de wet gekregen. Dat is op dit moment nog niet voldoende het geval: het begrip wordt pas genoemd in artikel 21 WVO, nadat het onderwijsbouwwerk is beschreven, en heeft alleen een “afgeleide” betekenis: scholen kunnen zich “school voor vmbo” noemen. Een inhoudelijke wijziging is met het nieuwe artikel niet beoogd: scholen voor mavo en vbo mogen zich vmbo-school noemen (net als nu), maar ze blijven voor de toepassing van de WVO 20xx formeel scholen voor mavo of vbo. Ze reiken (net als nu is geregeld) een diploma vmbo uit, met vermelding van de leerweg die aan de school voor mavo of vbo is gevolgd. Waar in deze memorie van toelichting zowel scholen voor mavo als scholen voor vbo worden bedoeld, zijn deze samen aangeduid als scholen voor vmbo.

Tweede tot en met vierde lid

Deze leden koppelen de afzonderlijke leerwegen aan de schoolsoorten mavo en vbo. Scholen voor mavo verzorgen onderwijs in de theoretische leerweg. Scholen voor vbo verzorgen onderwijs in de kaderberoepsgerichte en de basisberoepsgerichte leerweg. De gemengde leerweg kan verzorgd worden door (verticale) scholengemeenschappen die zowel mavo- als vbo-onderwijs geven (vierde lid). De gemengde leerweg bevat zowel elementen van de beroepsgerichte leerwegen als van de theoretische leerweg en is hiermee een tussenvorm tussen mavo en vbo. Bepaalde combinaties van vakken kunnen resulteren in een pakket dat aansluiting geeft op het havo.

Artikel 2.22. Profielen vmbo

(oud: WVO artikelen 10, tweede lid (deels; nieuw), 10b, tweede lid (deels; nieuw), 10d, tweede lid (deels; nieuw); WVO BES artikelen 16, tweede lid (deels; nieuw), 18, tweede lid (deels; nieuw), 29, tweede lid (deels; nieuw)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Ja.

Het mavo en het vbo worden met ingang van het derde leerjaar ingericht volgens profielen, zo is de bedoeling. De nieuwe bepalingen over het vmbo nemen een voorschot op het wetsvoorstel profielen vmbo, dat in november 2015 is aanvaard door de Tweede Kamer en nu ter behandeling voorligt in de Eerste Kamer. Dit is gedaan vanwege de grote mogelijkheden die dat wetsvoorstel biedt om de bovenbouw van vwo, havo, mavo en vbo volgens één overzichtelijk stramien te regelen en stevig te moderniseren. Uiteraard is de definitieve vormgeving van het voorliggende wetsvoorstel op het punt

van profielen c.a. afhankelijk van instemming van de Eerste Kamer met het wetsvoorstel profielen vmbo. Na de fase van de internetconsultatie zal zo nodig een "indienbepaling" aan het wetsvoorstel worden toegevoegd voor de koppeling met het wetsvoorstel profielen vmbo.

Artikel 2.23. Theoretische leerweg en profielen mavo

(Oud: WVO artikel 10, tweede lid, nieuw (deels), derde lid nieuw; WVO BES artikel 16, tweede lid nieuw (deels), derde lid nieuw)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Eerste lid

Dit lid geeft een omschrijving van de beoogde profielen van de theoretische leerweg. Dat zijn samenhangende onderwijsprogramma's die worden gegeven met een aantal doelen: algemene vorming, voorbereiding op aansluitend beroepsonderwijs zoals dat overeenkomstig de WEB wordt ingericht, en voorbereiding op het havo. Voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11.

Tweede lid

Dit lid benoemt specifiek de 4 profielen van de theoretische leerweg.

Artikel 2.24. Beroepsgerichte leerwegen en profielen vbo

(Oud: WVO artikel 10b, tweede lid nieuw (deels), derde lid nieuw; WVO BES artikel 18, tweede lid nieuw (deels), derde lid nieuw)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Eerste lid

Dit lid geeft een omschrijving van de profielen van de beroepsgerichte leerwegen. Dat zijn samenhangende onderwijsprogramma's die worden gegeven met een aantal doelen: algemene vorming, en voorbereiding op aansluitend beroepsonderwijs zoals dat overeenkomstig de WEB wordt ingericht.

Tweede lid

Omdat het de bedoeling is dat voor de theoretische leerweg een andere indeling in profielen zal gelden dan voor de beroepsgerichte leerwegen en de gemengde leerweg, is er voor gekozen om de indeling in profielen op te nemen in de artikelen over de verschillende leerwegen zelf. Het onderstaande geldt wat betreft de indeling in profielen voor zowel de beroepsgerichte leerwegen als voor de gemengde leerweg.

De sector techniek is op grond van de huidige wet verdeeld in 7 verschillende afdelingen en omvat daarnaast de afdelingen, aangewezen op grond van het huidige artikel 24, vijfde lid, van de WVO.

Met het wetsvoorstel profielen vmbo wordt de huidige sector techniek verdeeld over de volgende profielen:

- Bouwen, wonen en interieur,
- Produceren, installeren en energie, en
- Mobiliteit en transport.

De huidige afdeling Grafimedia en de afdelingen die op grond van het huidige artikel 24, vijfde lid, van de WVO zijn aangewezen, behouden daarnaast hun bijzondere posities. De afdeling Grafimedia wordt omgezet in het profiel Media, vormgeving en ICT. Daarnaast komen er ook elementen van het huidige intersectorale programma ICT-route terug in dit profiel. De aangewezen afdelingen Kust-, Rijn- en binnenvaart en Haven en vervoer worden omgezet in het profiel Maritiem en techniek. De sector zorg en welzijn heeft op grond van de huidige wet 2 afdelingen. Deze worden samengevoegd tot 1 profiel: Zorg

en welzijn. De sector economie, met op grond van de huidige wet 4 verschillende afdelingen, wordt omgezet naar 2 profielen, te weten:

- Economie en ondernemen, en
- Horeca, bakkerij en recreatie.

De sector landbouw, met daarbinnen de afdeling Landbouw en natuurlijke omgeving, wordt omgezet naar het profiel Groen. Verder komt er een profiel Dienstverlening en producten, dat niet binnen de sectorindeling van de huidige wet past. Dit profiel is enigszins te vergelijken met de diverse huidige intersectorale programma's.

Door de combinatie van een profiel met beroepsgerichte vakken behouden scholen in de nieuwe opzet de mogelijkheid om een onderwijsprogramma aan te bieden dat vergelijkbaar is met dat wat ze nu verzorgen op grond van de diverse afdelingsvakken, intra- en intersectorale programma's. De nieuwe opzet biedt meer dan nu het geval is ruimte om voor iedere leerling een individueel onderwijsprogramma samen te stellen.

Artikel 2.25. Gemengde leerweg en profielen

(oud: WVO artikel 10d, tweede lid (nieuw; deels), derde lid nieuw; WVO BES artikel 29, tweede lid (nieuw; deels), derde lid nieuw)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Dit artikel geeft een omschrijving van de gemengde leerweg op een manier die vergelijkbaar is met de omschrijving van de beroepsgerichte leerwegen in artikel 2.24 WVO 20xx. Het gaat om een door het bevoegd gezag opgesteld samenhangend onderwijsprogramma dat wordt gegeven met een aantal doelen: algemene vorming, en voorbereiding op aansluitend beroepsonderwijs dat overeenkomstig de WEB wordt ingericht. Het bevoegd gezag van de school of (verticale) scholengemeenschap waar de gemengde leerweg wordt verzorgd, is niet verplicht om alle profielen van die leerweg aan te bieden.

Artikel 2.26. Opbouw profielen

(oud: WVO artikelen 10, vierde lid nieuw (deels), 10b, vierde lid nieuw, 10d, vierde lid nieuw, 12, vierde lid; WVO BES artikelen 16, vierde lid nieuw (deels), 18, vierde lid nieuw, 29, vierde lid nieuw, 38, vierde lid)

Redactioneel aangepast: In dit artikel zijn de bepalingen voor vwo, havo, mavo en vbo bijeengebracht die de 3 onderdelen benoemen die elk profiel moet hebben.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Elk profiel heeft een onderwijsprogramma dat is verdeeld over:

- gemeenschappelijk deel,
- profieldeel en
- vrij deel.

Van elk deel is in het artikel een korte typering opgenomen. Het gemeenschappelijk deel is hetzelfde voor alle profielen van een schoolsoort. Het profieldeel heeft wel een inrichting die specifiek is voor dat profiel.

Voor de verplichte componenten van het gemeenschappelijk deel en het profieldeel wordt verwezen naar de uitvoeringsregels, bedoeld in artikel 2.40, tweede lid, onder d en e. Dat artikel biedt de grondslag voor een AMvB die regelt welke vakken de 3 profielonderdelen moeten/kunnen omvatten. De keuze om die vakken niet in de wet te benoemen maar te regelen bij AMvB is ingegeven door de overweging dat dit bijdraagt aan een belangrijk doel van de WVO 20xx: een duurzamer regelcomplex bieden dan nu het geval is. Structurele elementen vragen om regeling in de wet, maar vakaanduidingen zijn aan veranderingsgevoelig en leiden daardoor tot wetswijziging. Een ander niveau van regelgeving beperkt dit bezwaar en vergroot ook de adaptiviteit

van het VO-stelsel. De WVO is zo beter ingericht op de toekomst en op de dynamiek van de samenleving en dus ook van het onderwijs.

Voor de vakken zelf heeft deze keuze geen gevolgen: zij blijven centraal geregeld, maar dan op het niveau van een AMvB. Die AMvB wordt onderworpen aan nahan, zodat parlementaire betrokkenheid in alle gevallen blijft gewaarborgd, zoals nu ook al geldt voor het Inrichtingsbesluit en het Eindexamenbesluit voor het VO. Het vrije deel is om zijn bijzondere karakter kortweg getypeerd als "vrij" maar is meer divers van inhoud. Een deel van het vrije deel van elk profiel is bestemd voor vrij te kiezen examenvakken. Maar ook het andere deel kan worden besteed aan examenvakken. In het vrije deel kan onder andere godsdienstonderwijs/levensbeschouwelijk vormingsonderwijs worden gegeven. Bij de uitwerking van artikel 2.40 zal hierop nader worden ingaan.

Artikel 2.27. Vakken of andere programmaonderdelen die alle leerlingen in vwo of havo volgen

(Oud: WVO artikelen 13, achtste lid, 14, zevende lid; WVO BES artikelen 39, achtste lid, 40, zevende lid)

Redactioneel aangepast: Dit artikellid van de artikelen 13 en 14 WVO en van de artikelen 39 en 40 WVO BES is omgevormd tot een afzonderlijk artikel.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het gaat hier om vakken van vwo en havo. Het bevoegd gezag van een bijzondere school kan bijvoorbeeld godsdienstles verzorgen als een verplicht programmaonderdeel voor alle leerlingen.

Artikel 2.28. Vbo in aoc

(Oud: WVO artikel 19; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: De woorden "De bij of krachtens deze wet vastgestelde voorschriften" zijn vervangen door "De regels die bij of krachtens deze wet zijn vastgesteld".

Vervallen: -

Nieuw: -.

Aoc's verzorgen ook (groen) vbo. Alle regels van de WVO 20xx over dat vbo gelden ook voor het vbo in aoc's, behalve voor zover een AMvB of regels op grond daarvan nadrukkelijk bepalen dat dit niet (of niet geheel) het geval is. Deze bijzondere regels zijn op dit moment opgenomen in het Besluit vbo-groen in een aoc.

Artikel 2.29. Entreeopleiding in het vmbo

(Oud: WVO artikel 10b8, eerste tot en met vierde lid, 10b9, eerste en derde lid; WVO BES artikelen 26, eerste tot en met vierde lid, 27, eerste en derde lid)

Redactioneel aangepast: Bij elkaar zijn geplaatst artikel 10b8 lid 1 t/m 4 en artikel 10b9 lid 1 en lid 3 WVO en de overeenkomstige bepalingen van de WVO BES.

Vervallen: De nadere eisen aan de entreeopleiding voor leerlingen jonger dan 16 jaar (zie artikel 10b8 lid 5) zijn hier geschrapt. In plaats daarvan bevat artikel 2.40, tweede lid, onder h (Uitvoeringsregels Hoofdstuk 2, Paragraaf 2) een grondslag voor deze regels. De onderwerpen die de samenwerkingsovereenkomst ten minste moet regelen (zie artikel 10b9, lid 2) worden ook op grond van artikel 2.40, tweede lid geregeld (zie onderdeel h).

Vervallen: -

Nieuw: -.

Voor Caribisch Nederland wordt nu de term assistentopleiding gelijkgetrokken met de term entree-opleiding in het vmbo. Inhoudelijk wordt het artikel niet gewijzigd.

Eerste lid

Dit artikel maakt het mogelijk dat bepaalde leerlingen in het vo een entreeopleiding als bedoeld in de WEB volgen, die het onderwijs in het derde en vierde leerjaar van de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo vervangt. Deze entreeopleiding is gelijk aan de entreeopleiding aan een mbo-instelling. De regels van de WEB zijn van toepassing, met inachtneming van enkele bijzondere bepalingen.

De entreeopleiding in het vmbo is een pedagogisch-didactische variant van de basisberoepsgerichte leerweg. De vmbo-school en de mbo-instelling zijn samen verantwoordelijk voor het traject en voor de betrokken leerlingen.

Vo-leerlingen kunnen in leerjaar 3 of aan het begin van leerjaar 4 van het vmbo beginnen met de mbo-opleiding niveau 1: de entreeopleiding in het vmbo. Deze opleiding vervangt (een deel van) de bovenbouwperiode van het vmbo, die het derde en vierde leerjaar omvat. Tot die tijd volgen de leerlingen het gewone onderbouwprogramma vmbo en — afhankelijk van het moment van instromen — het gewone bovenbouwprogramma vmbo, te weten de basisberoepsgerichte leerweg. Zodra de leerling instroomt in de entreeopleiding in het vmbo, maakt het vo-programma plaats voor een mbo-opleiding op niveau 1 die overeenstemt met het programma-aanbod van de beroepsgerichte programma's van de basisberoepsgerichte leerweg die de vo-school verzorgt.

Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat de entreeopleidingen in het vmbo zo zijn ingericht dat de leerlingen de eindtermen binnen de vastgestelde studieduur kunnen bereiken. Hierbij gelden onder meer de inrichtingsregels van de WEB of de WEB BES.

De leerling blijft ingeschreven als vo-leerling ("bij de school ingeschreven leerlingen"). In overleg met de mbo-instelling bepaalt de vmbo-school welke leerlingen voor dit traject in aanmerking komen.

De leerling volgt het mbo-programma in een vmbo- omgeving: deels op de vo-school, deels bij een erkend leerbedrijf, waarna de leerling onder verantwoordelijkheid van de mbo-instelling geëxamineerd wordt.

Het onderwijs in de entreeopleiding wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van de vo-school, die dit onderwijs moet laten geven door personeel dat voldoet aan de bekwaamheidseisen van de WEB of de WEB BES. De leerlingen van de entreeopleiding in het vmbo volgen een volledige mbo-1 opleiding. Het moment waarop ze de opleiding instromen staat echter niet vast. 'Geheel of gedeeltelijk' in het eerste lid slaat op het derde jaar van het vmbo. Leerlingen kunnen voor de entreeopleiding in het vmbo instromen in de derde of vierde klas van het mbo. Tot die tijd volgen de leerlingen het gewone programma van de basisberoepsgerichte leerweg.

Bij de entreeopleiding in het vmbo kan de school docenten van onder andere de mbo-instelling waarmee wordt samengewerkt inlenen. Daarbij valt de mbo-docent onder verantwoordelijkheid van die onderwijsinstelling waar hij op tijdelijke basis onderwijs verzorgt. De woorden in het eerste lid 'een entreeopleiding te volgen als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs' enz. leggen de verbinding met de WEB over de inrichting en het verzorgen van entreeopleidingen. Een vergelijkbare koppeling is gelegd met de WEB BES. De school zal die regels in acht moeten nemen bij het verzorgen van het onderwijs, dat geheel of gedeeltelijk in de plaats komt van de basisberoepsgerichte leerweg.

Leerlingen jonger dan 16 jaar kunnen ook een entreeopleiding volgen. Er moet dan wel zijn voldaan aan enkele specifieke eisen, die bij algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld (zie daarvoor artikel 2.40, tweede lid, onderdeel h).

Tot slot wordt opgemerkt dat mbo-docenten in het kader van de entreeopleiding in het vmbo werkzaamheden kunnen verrichten ook op de vo-school.

Tweede lid

Een vmbo-school mag alleen entreeopleidingen aanbieden die passen bij het toegestane programma-aanbod van de beroepsgerichte programma's van de eigen basisberoepsgerichte leerweg in het vmbo en die de betrokken mbo-instelling mag aanbieden (zowel wat betreft de beroepsopleidende leerweg als de beroepsbegeleidende leerweg).

Derde lid

Het bevoegd gezag van de vo-school is niet verplicht om aan de leerlingen gelegenheid te bieden, een eindexamen in de leerweg af te leggen, want de leerlingen leggen in plaats daarvan het examen van de entreeopleiding af (mbo). Is het traject succesvol afgerond, dan ontvangt de leerling een volwaardig mbo-diploma, met dezelfde doorstroomrechten als de deelnemers die een entreeopleiding volgen aan een mbo-instelling.

Vierde lid

Leerlingen van een entreeopleiding in het vmbo worden behandeld als leerlingen van de basisberoepsgerichte leerweg waarvoor de entreeopleiding geheel of gedeeltelijk in de plaats treedt. Dat betekent dat zij voor de toepassing van bepalingen over inschrijving, bekostiging e.a. gewone vmbo-leerlingen zijn. De leerlingen blijven daardoor ook vallen onder de regels over medezeggenschap in de WMS over het vo.

Vijfde lid

De vmbo-school en de mbo-instelling zijn samen verantwoordelijk voor het traject en voor de betrokken leerlingen. De basis voor dit maattraject is een samenwerkingsovereenkomst waarin onder meer het programma-aanbod, de examinering en diplomering, de rechtsbescherming en de doorstroming aan bod komen.

Zesde lid

Artikel 7.4.4a, derde lid, WEB regelt dat het bevoegd gezag van de mbo-instelling de examinering van examendeelnemers die een entreeopleiding vmbo volgen, onder zijn verantwoordelijkheid kan laten uitvoeren door het bevoegd gezag van een vo-school. Voor de duidelijkheid bepaalt het zesde lid dat het bevoegd gezag van de school dan aan zet is.

Artikel 2.30. Leer-werktraject vmbo

(Oud: WVO artikelen 10b1, eerste lid (deels), tweede en derde lid, 10b2, 10b3, eerste en derde lid; WVO BES artikelen 19, eerste lid (deels), tweede en derde lid, 20, 21, eerste en derde lid)

Redactioneel aangepast: De inhoud van artikel 10b1 lid 1, behalve de ureneis (zie daarvoor artikel 2.41, lid 9), is samengebracht in artikel 2.30, samen met artikel 10b2 en 10b3 lid 1 en 3. Overeenkomstige wijzigingen zijn voorgesteld voor de WVO BES.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Verantwoording van de wijze van regulering

Het aantal wettelijke regels over leer-werktrajecten lijkt in onbalans, zeker in verhouding tot het aantal algemene regels over het vmbo. De WVO 20xx bevat 7 specifieke en deels verfijnde artikelen over de leer-werktrajecten. Uitvoeringsregels zijn er nauwelijks. Dit beeld moet wel wat worden genuanceerd. Op diverse punten wijken de regels af van wettelijke regels, en dat kan alleen op het niveau van de wet zelf. Verder blijft ook in het kader van modernisering van de WVO sprake van diverse regelingselementen die 'hoofdelementen' zijn en daarom een plek in de wet zelf moeten krijgen. Daarom is besloten om de artikelen 10b4 en 10b5 integraal op te nemen in de WVO 20xx, en ook de wettelijke regels over:

- borging van de kwaliteit van het praktijkgedeelte,
- het vereiste van een leer-werkovereenkomst,

- garanties voor beschikbaarstelling van vervangende praktijkvoorzieningen in bijzondere omstandigheden, en
- het vereiste van een samenwerkingsovereenkomst tussen de school en de instelling die de gekoppelde beroepsopleiding verzorgt.

Het past bij de filosofie van de modernisering van de WVO om enkele andere zaken die nu nog in de wet zelf zijn geregeld, op een lager niveau te regelen (bij AMvB). Het gaat dan om de:

- a. opsomming van onderwerpen die de leer-werkovereenkomst in elk geval moet regelen (artikel 10b3, tweede lid WVO, en artikel 19, tweede lid, WVO BES),
- b. opsomming van specifieke kwaliteitseisen, te stellen aan de leerbedrijven (artikel 10b8, eerste lid, WVO en artikel 26 WVO BES), en
- c. de specifieke wijze waarop de voortgang op de leer-werkplek en de integratie tussen het binnenschools en het buitenschools programma moeten worden bewaakt (artikel 10b6, tweede lid, WVO en artikel 24, tweede lid, WVO BES).

Voor Caribisch Nederland zijn in grote lijnen dezelfde bepalingen van toepassing. In hoofdstuk 11 zijn wel enkele bepalingen over de leer-werktrajecten opgenomen, vanwege het feit dat in Caribisch Nederland de taken van de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven worden uitgevoerd door de Raad onderwijs arbeidsmarkt.

Eerste lid

Leer-werktrajecten zijn een bijzondere leerroute binnen de basisberoepsgerichte leerweg. Zij zijn een combinatie van binnenschools onderricht en buitenschoolse praktijk. Leer-werktrajecten moeten een vervolg krijgen in de basisberoepsopleiding van de WEB en de WEB BES.

De leerling die een leer-werktraject met goed succes afsluit, krijgt een diploma basisberoepsgerichte leerweg/leerwerktraject. Zie daarvoor artikel 2.60, eerste lid. De regels over de maatschappelijke stage gelden niet voor Caribisch Nederland.

Tweede tot en met vierde lid

Deze leden regelen waar het buitenschoolse praktijkgedeelte moet worden verzorgd, dat de schoolweek in de "bovenbouw" altijd ook onderwijs moet omvatten (niet alleen maar praktijk mag zijn) en welke vakken het leer-werktraject in elk geval moet omvatten. Aanvullende vakken zijn mogelijk, onder voorwaarden.

Vijfde tot en met zevende lid

Deze leden bevatten nadere eisen aan het buitenschools praktijkgedeelte: de begeleiding moet goed zijn geborgd, er moet een leer-werkovereenkomst zijn, en er is rekening gehouden met mogelijke spanning in relatie tot het Burgerlijk Wetboek. Het zevende lid bevat daarvoor een "voorrangsregel".

Artikel 2.31. Samenwerkingsovereenkomst bij leer-werktraject vmbo (Oud: WVO artikel 10b7; WVO BES: artikel 25; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Leer-werktrajecten mogen alleen worden verzorgd op basis van een samenwerkingsovereenkomst tussen de school en een roc of aoc. Die overeenkomst moet in elk geval inhouden dat een doorlopende leerweg wordt ingericht tot en met de basisberoepsopleiding van de WEB.

Het buitenschools praktijkgedeelte van die doorlopende leerweg moet als basis een leer-werkovereenkomst hebben tussen de school, de leerling en het leerbedrijf.

Artikel 2.32. Beoordeling kwaliteit en erkenning leerbedrijven bij leerwerktraject vmbo

(Oud: WVO artikel 10b4, eerste tot en met vijfde lid, zevende en achtste lid; WVO BES artikel 22, eerste en tweede lid; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: Dit artikel is gelijk aan artikel 10b4, eerste tot en met vijfde lid, zevende en achtste lid WVO en het overeenkomstige artikel uit de WVO BES. Artikel 10b4, zesde lid, is een afzonderlijk artikel is geworden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De verantwoordelijkheid voor begeleiding van de leerling in het leerbedrijf ligt expliciet bij dat bedrijf zelf en dus niet bij de vo-school of de mbo-instelling.

Tweede lid

Een vaste kwaliteitsbeoordeling van de leerbedrijven aan de hand van de centraal vastgestelde kwaliteitseisen is belangrijk voor het waarborgen van de kwaliteit van het buitenschools praktijkgedeelte. Deze beoordeling is opgedragen aan de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven, die ook in de WEB is vermeld (artikel 1.5.1) en daarin onder meer een taak heeft in het kader van de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming.

Derde tot en met zesde lid

In het derde tot en met zesde lid wordt de erkenning als leerbedrijf voor het buitenschoolse praktijkgedeelte geregeld op dezelfde wijze als dat voor leerbedrijven voor de beroepspraktijkvorming is gedaan in artikel 7.2.10 WEB en het overeenkomstige artikel in de WEB BES. Hoewel de beoordeling en erkenning van leerbedrijven geen eis is aan de inrichting van de opleiding, is er om praktische redenen voor gekozen om deze regels toch in deze paragraaf op te nemen, waar de leerwerktrajecten als zodanig zijn geregeld. Het alternatief zou zijn dat de regels over leerbedrijven geïsoleerd in de WVO 20xxx terechtkomen, want er is geen goede alternatieve "kapstok". Indirect hebben de kwaliteitseisen aan leerbedrijven natuurlijk wel een relatie met de onderwijskwaliteit waar paragraaf 2 over gaat.

De regels over subsidie voor taken van de leerbedrijven (het huidige artikel 10b5 WVO) horen niet thuis in een paragraaf over de inrichting van het onderwijs. Zij zijn daarom overgebracht naar Hoofdstuk 5 (Bekostiging).

Artikel 2.33. Vervangende voorziening voor praktijkplaats bij leerwerktrajecten vmbo

(Oud: WVO artikel 10b4, zesde lid; WVO BES: artikel 22, derde lid; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: Dit artikel bevat de inhoud van artikel 10b4, zesde lid, WVO en artikel 22, derde lid, WVO BES, overzichtelijk verdeeld in onderdelen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Gaat er na het sluiten van de leerwerkovereenkomst iets mis met de praktijkplek of de begeleiding, dan moet de school ervoor zorgen, na overleg met het bestuur van de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven, dat er een vervangende voorziening komt.

Artikel 2.34. Inrichting praktijkonderwijs

(Oud: WVO artikelen 10f, derde lid (deels) en vierde lid, 11c, eerste lid (deels) en vierde lid; WVO BES artikel 31, derde lid (deels) en vijfde lid)

Redactioneel aangepast: Het huidige artikel 10f is verdeeld over een aantal bepalingen.

Lid 1 van artikel 10f is opgenomen in artikel 2.8. Lid 2 van artikel 10f is geregeld in artikel 2.45. De eerste volzin van lid 3 is geregeld in artikel 2.34, eerste lid. De tweede volzin van artikel 10f, lid 3 (wat de kerndoelen betreft) is geregeld in het nieuwe tweede lid. De tweede volzin van artikel 10f, lid 3 (wat de referentieniveaus betreft) is geregeld in het nieuwe derde lid. De slotzin van artikel 10f, lid 3 (opleidingsdoelen praktijkonderwijs) is overgebracht naar artikel 2.8. Het nieuwe vierde lid bevat de inhoud van artikel 11c, eerste lid, eerste volzin. Lid 3a van artikel 10f (aantallen uren onderwijs) is overgebracht naar het artikel over onderwijstijd (artikel 2.41, zevende lid, eerste en tweede volzin). Lid 4 (afwijkingmogelijkheid) van artikel 10f is in aangepaste vorm nu opgenomen in het nieuwe vijfde lid. De inhoud van de huidige artikelen 11a tot en met 11c is voor zover van toepassing opgenomen in artikel 2.34 zelf, en ook de mogelijkheid van het huidige lid 4 om daarvan af te wijken. Lid 5 van artikel 10f is wat de vakken betreft overgebracht naar artikel 2.40, eerste lid, onderdeel c. Lid 5 is wat het aantal uren betreft opgenomen in artikel 2.41, achtste lid. Lid 6 is overgebracht naar het centrale nahangartikel in Hoofdstuk 12. In het nieuwe lid 6 is opgenomen de inhoud van artikel 11c, vierde lid (geordende gegevens). Niet uit artikel 11c, eerste lid, is voor het praktijkonderwijs overgenomen de tweede volzin, omdat die voortbouwt op de eerste volzin, die op haar beurt aanhaakt op de eerste twee leerjaren, terwijl het praktijkonderwijs alleen verblijfsjaren kent. Overeenkomstige wijzigingen zijn aangebracht in relatie tot de WVO BES.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel bevat specifieke inrichtingsregels en afwijkingmogelijkheden voor het praktijkonderwijs.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de regels die op het gebied van onderwijs en examens wel en niet gelden voor het praktijkonderwijs. Daarbij is een vergelijking gemaakt met de huidige WVO. Die vergelijking geldt op overeenkomstige wijze in relatie tot de WVO BES.

Het huidige artikel 10f WVO gaat ervan uit dat de artikelen 11a tot en met 11c van de WVO (dat zijn de voorschriften over de eerste 2 leerjaren) van toepassing zijn en maakt afwijking daarvan mogelijk, in het vierde lid. Maar de artikelen 11a tot en met 11c zijn specifiek gekoppeld aan de eerste 2 "leerjaren", terwijl het praktijkonderwijs geen centraal geregelde vaste cursusduur heeft en ook geen daarvan afgeleide leerjaren. Om meer helderheid te bieden over wat wel/niet van toepassing is op het praktijkonderwijs, zijn in de WVO 20xx de elementen uit de artikelen 11a tot en met 11c gelicht die ook voor het praktijkonderwijs gelden en waarvan vervolgens ook weer afwijking mogelijk is. Die elementen zijn voor de overzichtelijkheid geregeld in het artikel over de inrichting van het praktijkonderwijs zelf. Dat betekent voor de artikelen 11a tot en met 11c het volgende.

Artikel 11a: is helemaal niet van toepassing, want:

- a. praktijkonderwijs kent verblijfsjaren, geen leerjaren;
- b. praktijkonderwijs is gericht op doorstroming naar de arbeidsmarkt, niet op doorstroming naar vmbo, havo of vwo.

Artikel 11b: apart is geregeld (artikel 10f lid 3) dat praktijkonderwijs "zoveel mogelijk op basis van de kerndoelen wordt verzorgd". Dat is gehandhaafd, inclusief de koppeling aan de kerndoelen Fries. Daarnaast blijft het mogelijk dat de school "indien dat ten behoeve van de leerling noodzakelijk is" afwijkt van de kerndoelen. Maar dat gebeurt wel altijd met inachtneming van het uitgangspunt dat "zoveel mogelijk" de kerndoelen worden gevolgd. Van dat uitgangspunt kan dus niet worden afgeweken.

Artikel 11c:

Lid 1: overgenomen is in artikel 2.34 dat het bevoegd gezag een in schooltijd verzorgd samenhangend onderwijsprogramma moet inrichten, met inachtneming van de vooral individuele leerroutes van de leerlingen. De voorwaarden van lid 1 onder a en b zijn daarbij niet overgenomen, want de individuele uitwerking van kerndoelen voor leerlingen praktijkonderwijs is al specifiek geregeld (zie hierboven: "zoveel mogelijk" en kunnen

afwijken van kerndoelen) en tegenover de uren-eis van onderdeel b (1425 uren in de eerste twee leerjaren op basis van de kerndoelen) staat al in het onderwijstijdartikel (2.41) een specifieke uren-eis voor het praktijkonderwijs (zie lid 7: ten minste 1000 klokuren per schooljaar);

Lid 2: is niet van toepassing want dit gaat specifiek om onderwijs dat in leerjaren wordt verzorgd, en dat is bij praktijkonderwijs niet het geval.

Lid 3: is de nahangbepaling. Deze komt terug in Hoofdstuk 13.

Lid 4: de eis van geordende gegevens, die nu ook al geldt blijkens artikel 11c, lid 4, is in het artikel over praktijkonderwijs zelf opgenomen.

Uiteindelijk is het alleen nog nodig om daarnaast te regelen dat bij het aanbieden van het onderwijs kan worden afgeweken van de regels over onderwijisdagen (artikel 6g1 WVO), want de regels over examens (artikel 29 WVO), die nu ook bij de afwijkingsmogelijkheden zijn genoemd, gaan per definitie niet over het praktijkonderwijs. Dat kent geen centraal examen. Er gelden alleen enkele specifieke regels voor het praktijkonderwijs (o.a. het getuigschrift en schooldiploma), maar daarvan wordt niet afgeweken.

Verder zijn als het gaat om onderwijs en examens (ook) van toepassing op het praktijkonderwijs:

- Artikel 6a WVO (Taal); geldt voor heel het voortgezet onderwijs en is niet toegespitst op specifieke schoolsoorten (zie artikel 2.11 WVO 20xx; dat is expliciet van toepassing verklaard);
- Artikel 6b (Adequaat onderwijs voor zieke leerlingen); is in de WVO 20xx geworden artikel 2.49, dat algemene gelding heeft en dus ook voor praktijkonderwijs geldt;
- Artikel 6c (Achterstanden); is in de WVO 20xx artikel 2.37, dat algemeen is geformuleerd en expliciet ook op het praktijkonderwijs van toepassing is verklaard;
- Artikel 6d (Lichamelijke opvoeding); is niet van toepassing verklaard op het praktijkonderwijs. Dit is een verduidelijking ten opzichte van de huidige wettekst. Lichamelijke opvoeding krijgt in het praktijkonderwijs al voldoende aandacht via de kerndoelen die voor de hele opleidingsduur gelden. Los daarvan: de eis van gespreid verzorgen van lichamelijke opvoeding over alle jaren van de opleiding zou problematisch zijn voor het praktijkonderwijs omdat daar het laatste opleidingsjaar vaak veel stagetijd omvat. ;
- Artikel 6f (Maatschappelijke stage); de mogelijkheid van zo'n stage is aan alle schoolsoorten gegeven. Daarom regelt de WVO 20xx in artikel 2.35 dat de mogelijkheid van de maatschappelijke stage ook geldt voor praktijkonderwijs;
- Artikel 6g1 (Onderwijsdagen); zie artikel 2.42 WVO 20xx. Dat artikel is zo geformuleerd dat het ook betrekking heeft op praktijkonderwijs (paragraaf 3 van Hoofdstuk 2 heeft geen reikwijdte-artikel zoals artikel 2.10). Van artikel 6g1 kan op grond van het nieuwe artikel 2.34, vijfde lid, worden afgeweken voor het praktijkonderwijs;
- Artikel 6h (Meetellen onderwijstijd) moet ook gelden voor praktijkonderwijs;
- Artikel 17 (Onderwijs in een pluriforme samenleving; burgerschap; sociale integratie); dit artikel geldt voor alle schoolsoorten en dus ook voor praktijkonderwijs. Zie artikel 2.2 van de nieuwe wet.
- Artikel 18 (Ondersteuning bij het onderwijs aan zieke leerlingen()); dit artikel geldt voor alle schoolsoorten en dus ook voor praktijkonderwijs. Zie artikel 2.50 van de nieuwe wet.

Verder gelden zonder meer ook voor praktijkonderwijs:

- Artikel 20 (Dagscholen, contractactiviteiten)
- Artikel 21 (Aanduiding onderwijs in maatschappelijk verkeer)
- Artikel 23a (Kwaliteit onderwijs)
- Artikel 23b (Rapportage vorderingen leerlingen)
- Artikel 23c (Informeren ouders bij zeer zwakke school)
- Artikel 24 (Schoolplan)
- Artikel 24a (Schoolgids)

- Artikel 24c (Vaststelling schoolplan en schoolgids)
- Artikel 25 (Bijzondere inrichting school (omvat ook artikel 10f over pro)
- Artikel 29a (Getuigschrift en schooldiploma praktijkonderwijs)
- Artikel 31 (Verklaring)
- Artikelen 46 en 47 (Mogelijkheid van godsdienst- of levensbeschouwelijk onderwijs aan openbare scholen); deze artikelen gelden ook voor het praktijkonderwijs. Daarom is dit in het nieuwe artikel 2.38, zesde lid, met zoveel woorden bepaald.

Eerste lid

Dit lid regelt de centrale doelstellingen van de inrichting van het praktijkonderwijs. Het praktijkonderwijs bestaat op grond van dit lid uit 2 gedeelten. Met de term 'aangepast theoretisch onderwijs' in dit lid wordt bedoeld dat het bevoegd gezag bij het programma op maat voor de betrokken leerling zoveel mogelijk uitgaat van kerndoelen van de eerste 2 leerjaren van het voortgezet onderwijs. Daarbij wordt het onderwijs meer op het aanleren van praktische vaardigheden ingericht dan op het reguliere klassikale theoretische onderwijs.

Tweede lid

Dit lid legt de relatie tot kerndoelen: praktijkonderwijs wordt *zoveel mogelijk* op basis van de kerndoelen verzorgd. Het praktisch gedeelte van de opleiding biedt de mogelijkheid dat de leerling door begeleide stages een soort arbeidstraining of werkervaring opdoet voor eenvoudige arbeidsplaatsen op de regionale arbeidsmarkt waar het praktijkonderwijs voor opleidt.

Derde lid

Leerlingen in het praktijkonderwijs stromen in met een leerachterstand. De schoolsoort is niet gericht op het behalen van een diploma, doelen worden per leerling gesteld. Daarom is in dit lid bepaald dat scholen voor praktijkonderwijs ernaar moeten streven om deze leerlingen voor zover mogelijk en haalbaar te brengen tot het referentieniveau dat op grond van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen is vastgesteld voor deze schoolsoort.

Vierde lid

Dit lid is vergelijkbaar met de opdracht voor de scholen voor vwo, havo, mavo en vbo om een samenhangend onderwijsprogramma vast te stellen dat onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag wordt verzorgd.

Vijfde lid

Dit lid geeft onderwijskundige afwijkingsruimte voor de scholen voor praktijkonderwijs. Zie de uiteenzetting hierboven. De woorden "indien dat voor de leerling noodzakelijk is" betekenen dat de afwijkingen proportioneel moeten zijn en dat er dus ook steeds recht moet worden gedaan aan het tweede en derde lid, waarin de school de opdracht heeft om "zoveel mogelijk" het onderwijs te verzorgen op basis van de kerndoelen, en de opdracht dat de leerlingen "zoveel mogelijk" de referentieniveaus bereiken. De afwijking kan dus niet zo ver gaan dat deze uitgangspunten helemaal worden verlaten.

Zesde lid

Dit lid houdt in dat het bevoegd gezag het onderwijsprogramma duidelijk moet beschrijven en documenteren.

Artikel 2.35. Maatschappelijke stage

(Oud: WVO artikelen 6f en 10b1, vierde lid; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: de zinsnede "in het voortgezet onderwijs" is als overbodig geschrapt. Het artikel heeft ook in zich opgenomen 10b1, vierde lid.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit lid regelt dat een maatschappelijke stage onderdeel kan zijn van het onderwijsprogramma binnen het voortgezet onderwijs. Daarmee geldt het voor de schoolsoorten vwo, havo, mavo en vbo. Zie het vierde lid voor het praktijkonderwijs.

Tweede lid

Er moet sprake zijn van een schriftelijke stage-overeenkomst als een school kiest voor de (niet verplichte) maatschappelijke stage. In beginsel moet toegestane arbeid door kinderen en jongeren plaatsvinden buiten schooltijd. Een belangrijke uitzondering hierop is op grond van artikel 3:1 van de Nadere regeling kinderarbeid de aanwezigheid van een stage-overeenkomst als onderdeel van een schoolplan. Als zo'n overeenkomst onder de maatschappelijke stage ligt, mag schooltijd gebruikt worden voor de uitvoering ervan.

Derde lid

Geregeld is hoeveel uren de maatschappelijke stage minimaal moet zijn om vermeld te kunnen worden op de cijferlijst of het getuigschrift.

Vierde lid

Dit lid bepaalt (zie artikel 2.10) dat het artikel over de maatschappelijke stage ook geldt voor het praktijkonderwijs.

Artikel 2.36. Onderwijs in lichamelijke opvoeding

(Oud: WVO artikel 6d; WVO BES artikel 11)

Redactioneel aangepast: De zorgplicht die het artikel regelt, is eenvoudiger geformuleerd.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Dit artikel bevat de norm voor de omvang en spreiding over de leerjaren en schoolweken van het bewegingsonderwijs. Daarbij geldt de norm van 1 augustus 2005. Voor het havo gaat het dan om 360 klokuren en voor het vwo om 400 klokuren. Het betreft praktische bewegingsactiviteiten. Dat betekent dat de leerlingen ook echt in beweging moeten zijn. Het is niet de bedoeling om het leren van de spelregels daaronder te begrijpen. Daarnaast moet het bewegingsonderwijs gespreid worden verzorgd over de schoolweken. De zorgplicht in dit artikel volgt uit het eerste lid, onderdeel d. Het tweede lid is niet van toepassing in Caribisch Nederland, zie hiervoor hoofdstuk 11.

Derde lid

Voor het laatste leerjaar geldt, dat het onderwijs in het eindexamenvak lichamelijke opvoeding niet eerder mag worden afgesloten dan in de maand december.

Artikel 2.37. Bestrijding achterstanden onderwijs

(Oud: WVO artikel 6c; WVO BES artikel 10; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit onderdeel regelt dat het voortgezet onderwijs ook structureel en herkenbaar aandacht moet besteden aan het bestrijden van achterstanden, vooral bij de beheersing van de Nederlandse taal. Voldoende beheersing van de Nederlandse taal is een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren in de Nederlandse samenleving. Iedere leerling met een taalachterstand moet de taalondersteuning kunnen krijgen die

nodig is. Scholen moeten daar een duidelijk beleid voor ontwikkelen en dat beleid moet zijn beschreven in het schoolplan. De manier waarop dit beleid in de school wordt uitgevoerd, is onderdeel van de schoolgids.

Artikel 2.38 Godsdienst- of levensbeschouwelijk onderwijs aan openbare scholen

(Oud: WVO artikelen 46 behalve het vierde lid en 47 behalve het vierde lid; WVO BES artikelen 102 behalve het vierde lid en 103 behalve het vierde lid)

Redactioneel aangepast: Dit artikel is redactioneel aangepast en omvat nu zowel artikel 46 als artikel 47 van de WVO en de artikelen 102 en 103 van de WVO BES. Niet opgenomen is het vierde lid van deze artikelen. Dat betreft de mogelijkheid van subsidieverstrekking. Die is nu onderdeel van hoofdstuk 5.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs kan geen deel uitmaken van het programma van de openbare school, omdat dit in strijd zou zijn met de neutraliteit van het openbaar onderwijs.

Eerste lid

Verzoeken kerkelijke gemeenten of plaatselijke kerken daarom, dan moet een openbare school de gelegenheid bieden aan leerlingen om aan de school godsdienstonderwijs te volgen. Het bevoegd gezag moet lokalen beschikbaar stellen voor dit godsdienstonderwijs en mag daarvoor geen vergoeding vragen.

Tweede lid

Soortgelijke regels gelden voor genootschappen op geestelijke grondslag.

Derde lid

Zijn er geschillen bij het vaststellen van lessen in godsdienstonderwijs of bij het beschikbaar stellen van lokalen, dan beslist de Minister daarover.

Vierde lid

Iedere onderwijsgevende of onderwijsondersteunende functionaris moet, ongeacht het vak dat hij of zij geeft, vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische kennis, vaardigheden en inzichten bezitten. De wet eist van onderwijsgevend en onderwijsondersteunende functionarissen die lessen godsdienst of levensbeschouwing geven respectievelijk ondersteunen, dat zij, net als hun collega's in andere vakken, voldoen aan bekwaamheidseisen.

Artikel 2.39. Volgen van lessen door leerlingen met andere levensovertuiging (Oud: WVO artikel 48, tweede lid; WVO BES artikel 104, tweede lid)

Redactioneel aangepast: Levensbeschouwing is vervangen door levensovertuiging om aan te sluiten bij artikel 23, derde lid, van de Grondwet. Artikel 48, eerste lid (oud) is opgenomen in hoofdstuk 8.

Vervallen: -

Nieuw: -

In artikel 48, eerste lid, WVO is op dit moment geregeld dat aan een leerling die binnen een redelijke afstand van zijn woning niet in de gelegenheid is tot het volgen van onderwijs aan een openbare school, niet op grond van levensovertuiging de toegang geweigerd mag worden voor een uit 's Rijks kas bekostigde bijzondere school (van de gewenste schoolsoort). Heeft een leerling geen mogelijkheid om een school van de eigen levensovertuiging te bezoeken en is er ook geen openbare school van de gewenste schoolsoort binnen redelijke afstand aanwezig, dan kan de leerling een school met een andere levensovertuiging bezoeken.

Artikel 2.39 regelt dat deze leerlingen er niet toe kunnen worden verplicht om lessen te volgen die verband houden met de andere levensovertuiging.

Het gaat hierbij om "niet-vrijwillig bezoek" van deze school. Bij vrijwillig bezoek van deze school, is de school niet verplicht de leerling vrij te stellen van het volgen van vakken die verband houden met de levensovertuiging van deze school.

Artikel 2.40. Uitvoeringsregels Hoofdstuk 2, paragraaf 2

(Oud: WVO artikelen 10, vijfde tot en met tiende lid, 10b, vijfde tot en met elfde lid (nieuw), 10b3, tweede lid, 10b4, 10b6, 10b8, vijfde lid, 10b9, tweede lid, 10d, vijfde tot en met elfde lid (nieuw), 10f, vijfde lid, 11c, tweede lid, 11d, tweede lid, 11f, onder b, 13, derde tot en met zevende lid, 14, tweede tot en met achtste lid, 15, eerste lid, 22; WVO BES artikelen 16, vijfde tot en met tiende lid, 18, vijfde tot en met elfde lid (nieuw), 21, tweede lid, 22, 24, 26, vijfde lid, 27, tweede lid, 29, vijfde tot en met elfde lid (nieuw), 31, zesde lid, 35, tweede lid, 36, tweede lid, 37, onder b, 39, derde tot en met zevende lid, 40, tweede tot en met zesde lid, 41, 45)

Redactioneel aangepast: In dit artikel is een reeks van bestaande en nieuwe opdrachten opgenomen om bij of krachtens AMvB (nadere) uitvoeringsregels vast te stellen. Het artikel sluit paragraaf 2 daarmee af. Voor een deel gaat het om nieuwe grondslagen. Er is onder voorbehoud als rekening gehouden met wetsvoorstel 34 184 ("profielen vmbo"), dat nu in behandeling is bij de Eerste Kamer.

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is nieuw.

Eerste lid, onderdeel a:

Dit onderdeel is ontleend aan het huidige artikel 11c, tweede lid, WVO en artikel 35, tweede lid, WVO BES. De hier bedoelde regels zijn nu nog onderdeel van het Inrichtingsbesluit WVO en het Inrichtingsbesluit WVO BES. De "kan-bepaling" is vervangen door de verplichting om regels vast te stellen.

Eerste lid, onderdeel b:

Dit onderdeel komt uit artikel 11f, onder b, waar ook artikel 11c, tweede lid, van overeenkomstige toepassing is verklaard (zie hierboven onder a).

Eerste lid, onderdeel c:

Dit onderdeel komt uit artikel 10f, vijfde lid, WVO en bevat de grondslag voor bepalingen in het Inrichtingsbesluit WVO over de vakken die het praktijkonderwijs ten minste omvat, en het aantal uren dat het onderricht in de praktijk van de uitoefening van een vak of beroep per schoolweek maximaal omvat. Artikel 25a van het Inrichtingsbesluit WVO bepaalt nu dat het praktijkonderwijs ten minste Nederlandse taal, rekenen/wiskunde, informatiekunde en lichamelijke opvoeding omvat, en de vakken waarvan het bevoegd gezag, na overleg met de gemeente die daarbij de werkgevers betreft die werkzaam zijn op de regionale arbeidsmarkt, heeft vastgesteld dat deze van belang zijn voor het uitoefenen van functies binnen die arbeidsmarkt.

Eerste lid, onderdeel d:

Dit onderdeel gaat over het kunnen volgen van vakken op een hoger niveau dan dat van de opleiding van inschrijving en is ontleend aan de artikelen 10, negende lid, 10b, negende lid, onder a tot en met c, 10d, negende lid, en 14, achtste lid, WVO, den de overeenkomstige bepalingen van de WVO BES (zie hierboven).

Tweede lid, onderdeel a:

Dit onderdeel gaat over vrijstellingen en ontheffingen en komt in de plaats van de artikelen 10, tiende lid, 10b, tiende lid, onder c, 10d, tiende lid, onder c, en 15, eerste lid, onder d, WVO.

Bij de vrijstellingen op onderdelen kan het bijvoorbeeld gaan om vrijstelling van de verplichting tot het volgen van onderwijs in lichamelijke opvoeding voor een leerling die

daartoe door zijn gezondheid niet in staat is. Maar ook andere gevallen zijn niet uitgesloten. Daarom bevat dit onderdeel geen uitputtende regeling.

Tweede lid, onderdeel b:

Dit onderdeel gaat over artikel 11d, tweede lid, derde volzin: regels over de manier waarop wordt vastgesteld welke leerlingen in aanmerking komen voor afwijkingen van de inrichtingsvoorschriften die in dat lid zijn bedoeld.

Tweede lid, onderdeel c:

Dit onderdeel gaat over leer-werktrajecten. De nieuwe grondslag voor uitvoeringsregels komt in de plaats van de artikelen 10b3, tweede lid, 10b4, 10b6 en 22, eerste en tweede lid, onderdeel a, van de WVO.

Tweede lid, onderdelen d en e:

Deze onderdelen vervangen de uitgebreide vakopsommingen in artikel 10, leden 5 t/m 8, artikel 10b, leden 5 en 6 (nieuw), artikel 10d, leden 5 t/m 7, artikel 13 en artikel 14 WVO, en de overeenkomstige artikelen van de WVO BES (zie hierboven). Ook is hierin meegenomen artikel 15, eerste lid, onderdeel c. Het gaat om de vakken van gemeenschappelijk deel, profieldeel en vrij deel, en de mogelijkheid tot het aanbieden van door het bevoegd gezag vastgestelde vakken en andere programmaonderdelen. Zie voor de achtergronden van de onderdelen d en e de toelichting bij artikel 2.26 (Opbouw profielen).

Bij de invulling van de uitvoeringsregels wordt ook uitvoering gegeven aan het huidige artikel 15, eerste lid, onderdelen b en c, van de WVO.

Tweede lid, onderdeel f:

Dit onderdeel gaat over vakken en andere programmaonderdelen waaruit de leerling kan kiezen of moet kiezen en komt voor zover het deze keuze betreft in de plaats van de keuzeruimte in artikel 10, zesde lid, onder b, c en d, zevende en achtste lid, artikel 10b, zesde lid, onder b tot en met e, zevende en achtste lid, artikel 10d, zesde lid, onder c tot en met e, zevende lid, en achtste lid, 13 en 14 WVO.

De regels over vakken en andere programmaonderdelen kunnen zowel van inhoudelijke als van procedurele aard zijn. Inhoudelijke regels zijn bij voorbeeld die over minimale omvang. Procedurele regels kunnen gaan over een procedure om een door de school (eventueel in vereenstemming met anderen, bijvoorbeeld het vervolgonderwijs) geformuleerd programmaonderdeel te legitimeren als onderdeel dat 'meetelt' bij het examen (bij voorbeeld een 'voortraject' voor het dansvakonderwijs). Het gaat hierbij om vakken die door het bevoegd gezag zijn aangewezen.

Tweede lid, onderdeel g:

Dit onderdeel komt in de plaats van het huidige artikel 15, eerste lid, onderdeel a.

Tweede lid, onderdeel h:

Dit onderdeel gaat over de entreeopleiding in het vmbo en komt in de plaats van de huidige artikelen 10b8, vijfde lid, en 10b9, tweede lid, WVO. Artikel 10b8, vijfde lid, gaat over de vereisten voor het verzorgen van deze entreeopleiding. Artikel 10b9, tweede lid, betreft de eisen aan de samenwerkingsovereenkomst. De AMvB regelt de minimuminhoud van de samenwerkingsovereenkomst.

Tweede lid, onderdeel i:

Dit onderdeel over stages in de leerwegen komt in de plaats van artikel 22, eerste en tweede lid, onderdeel b, WVO.

Derde lid

Dit voorschrift komt in de plaats van de artikelen 10, tiende lid, slotzin, 10b, elfde lid (nieuw), 10d, elfde lid (nieuw), WVO.

Vierde lid

Dit lid regelt dat de ook uitvoeringsregels van WVO-artikelen die van toepassing zijn verklaard op het praktijkonderwijs, van toepassing zijn op dat onderwijs.

Vijfde lid

Dit lid vervangt artikel 22, eerste lid, vierde volzin, van de WVO en de overeenkomstige bepaling van de WVO BES. Daar gaat het over vbo waarvoor artikel 24, vijfde lid, WVO onderscheidenlijk artikel 50, vijfde lid, WVO BES is toegepast, dat wil zeggen vbo waarvan het schoolplan met toestemming van de Minister mag afwijken van de wettelijke eisen die aan het schoolplan zijn gesteld.

Paragraaf 3. Onderwijstijd, vakanties

Artikel 2.41. Onderwijstijd

(Oud: WVO artikelen 6g, 10b1, eerste lid (deels), 10f, lid 3a en vijfde lid (deels), 11c, eerste lid, onder b, 11d, derde lid; WVO BES artikelen 12a, 19, eerste lid (deels), 31 vierde en zesde lid, 35, eerste lid, onder a, 36, derde lid)

Redactioneel aangepast: Alle onderwijstijdbepalingen zijn samengebracht in 1 artikel.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste tot en met vierde lid:

In deze leden is een minimum aantal uren onderwijstijd bepaald voor de verschillende schoolsoorten vwo, havo, mavo en vbo in totaal. Het gaat om een aantal klokuren dat per opleiding in totaal minimaal moet worden aangeboden. Voor de duidelijkheid is de term "klokuren" gehandhaafd, ook al is er geen verschil tussen een klokuur en een uur: beide tellen 60 minuten.

Scholen programmeren vaak extra uren in, waardoor een marge ontstaat die nodig is voor onvoorziene of incidentele lesuitval.

Per artikellid is een verwijzing opgenomen naar het artikel dat voor een bepaalde schoolsoort de cursusduur regelt. Voor het vwo bijvoorbeeld is de cursusduur in artikel 2.4 vastgesteld op 6 jaren. Artikel 2.5 stelt de cursusduur voor het gehele havo op 5 jaren. De cursusduur voor het havo dat begint na 4 jaren mavo is 2 jaren.

Urennorm per opleiding; flexibiliteit

Per schooljaar moet de school, bijvoorbeeld via Vensters voor Verantwoording, voor leerlingen en ouders inzichtelijk maken hoeveel onderwijstijd per opleiding (vmbo, havo, vwo) cumulatief is gerealiseerd, en hoe het totaal aantal uren is verdeeld over de verschillende leerjaren van de opleiding. Omdat dit elk jaar gebeurt, is er steeds sprake van een actueel beeld. De situatie dat in het eindexamenjaar voor leerlingen extra druk ontstaat doordat er nog lesstof moet worden ingehaald, zal zich niet voor hoeven te doen wanneer het bevoegd gezag zich bewust is van het belang om die extra druk te voorkomen en het bevoegd gezag indien nodig tijdig maatregelen treft. Voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11.

Wat kan er zoal onder onderwijstijd vallen?

Welke activiteiten als onderwijstijd kunnen meetellen, hangt af van wat er op schoolniveau wordt afgesproken binnen de kaders van landelijke wet- en regelgeving. Met dit artikel is het mogelijk om te differentiëren naar inhoud, niveau en ook uren. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat scholen uren inplannen die door alle leerlingen bezocht kunnen worden, maar die niet door alle leerlingen gevolgd behoeven te worden. Een urennorm per opleiding maakt dat mogelijk.

Tot onderwijstijd kunnen ook andere onderwijsactiviteiten gerekend worden dan «traditionele» lessen (lesuren). De wettelijke kaders voor onderwijstijd zijn bewust globaal gehouden, zodat zij voldoende flexibel zijn voor situaties, bijvoorbeeld op het gebied van ICT, die nu nog niet kunnen worden ingeschat. Leerlingen kunnen in de loop van het jaar de, aan het begin van het schooljaar niet voorziene en dus ook niet geprogrammeerde, mogelijkheid krijgen om een bepaald project te doen, een interessante stage te volgen of deel te nemen aan een wedstrijd. Wanneer zo'n activiteit bijdraagt aan de geprogrammeerde leerdoelen van de leerling kan zij meetellen als onderwijstijd, want scholen moeten kunnen inspelen op onverwachte kansen die bijdragen aan het verwezenlijken van die doelen. Als daardoor minder onderwijstijd wordt gerealiseerd dan was ingepland, en als de tijdens die periode geplande lessen daardoor niet gevolgd kunnen worden, waardoor leerlingen bepaalde essentiële lesstof niet verwerven, kan er voor worden gekozen om deze lessen in het daaropvolgende schooljaar te verzorgen. Ze behoeven dus niet met pijn en moeite alsnog ingepland te worden in het lopende schooljaar.

Tijd- en plaatsafhankelijk onderwijs kan als begeleide onderwijstijd meetellen voor de urennorm. Bijvoorbeeld programma's waarbij de leraar op afstand mee kijkt met leerlingen, met hen kan communiceren via de computer en aanwijzingen kan geven. Op schoolniveau kan op basis van professionele keuzes en de didactische verantwoordelijkheid van school en leraren worden afgesproken in hoeverre men van deze mogelijkheid gebruik maakt. Het inzetten van MOOCs (Massive Open Online Course) is een didactische mogelijkheid waarmee sommige scholen momenteel ervaring opdoen. Voorop staat dat een onderwijsactiviteit onder de verantwoordelijkheid van de school moeten worden uitgevoerd en dat de school dus aanspreekbaar is op inhoud, vorm en uitvoering van die activiteit. De medezeggenschapsraad van de school moet vooraf instemmen met het inplannen van bepaalde soorten onderwijsactiviteiten als onderwijstijd.

Het kan zijn dat leerlingen wel eens aanwezig moeten zijn bij een onderwijsactiviteit die ze zelf minder interessant vinden maar waarvan de school het vanuit onderwijskundige redenen nodig acht dat zij aanwezig zijn. Dat is dan gebaseerd op professionele overwegingen van leraren.

Scholen kunnen maatwerk bieden aan leerlingen, ook voor wat betreft de hoeveelheid uren onderwijstijd. Leerlingen kunnen voor het ene vak meer tijd nodig hebben dan het «reguliere» aantal uren, terwijl zij voor andere vakken juist minder tijd nodig zouden kunnen hebben. Er kunnen toptalenten zijn die zo snel door het programma heen kunnen dat zij minder uren nodig hebben en het programma versneld doorlopen. Het is de didactische verantwoordelijkheid van school en leraar om te bepalen of leerlingen die niet het reguliere programma (behoeven te) volgen erbij gebaat zijn dat zij een onderwijsprogramma volgen met minder uren, of dat zij «vrijkomende» uren benutten voor bijvoorbeeld verdieping, verbreding, verrijking of extra ondersteuning.

Er kan ook voor worden gekozen om bijvoorbeeld begeleide zelfstudie of keuzewerktijd in te plannen als onderwijstijd. Het is denkbaar dat zulke activiteiten voor sommige leerlingen heel nuttig zijn, terwijl andere leerlingen deze uren niet nodig zouden hebben. Op schoolniveau kan worden afgesproken dat bepaalde leerlingen die ingeplande uren niet verplicht behoeven te volgen. Dat heeft geen invloed op het voldoen van de school aan de urennorm: de uren zijn immers wel aangeboden en kunnen door alle leerlingen worden gevolgd. Artikel 2.41 regelt niet of, en zo ja welke, leerlingen bepaalde lessen niet behoeven te volgen; dat is bij uitstek een professionele beslissing van de leraar. Een leerling kan dus door de school worden verplicht om een onderwijsactiviteit te volgen waar hij niet zo veel zin in heeft, maar dat is dan gebaseerd op professionele afwegingen van leraren, en niet omdat het een recht of plicht is volgend uit de wet.

Onderwijstijd en leerplicht: geregeld schoolbezoek

Jongeren zijn op grond van artikel 4, eerste lid, Leerplichtwet 1969 en artikel 7, eerste lid, Leerplichtwet BES verplicht de school waar zij als leerling staan ingeschreven

«geregeld te bezoeken». Op grond van artikel 4, tweede lid, Leerplichtwet 1969 en artikel 7, tweede lid, Leerplichtwet BES vindt het schoolbezoek geregeld plaats «zolang geen les of praktijktijd wordt verzuimd». Hedendaagse ontwikkelingen, die steeds vanzelfsprekender worden (bijvoorbeeld de inzet van ICT voor afstandsonderwijs en de toegenomen behoefte aan maatwerk en gepersonaliseerd leren), vragen om een eigentijdse interpretatie van wat wordt verstaan onder «geregeld schoolbezoek» en «les en praktijktijd». De hoge vlucht die bijvoorbeeld digitalisering, ICT-toepassingen en afstandsonderwijs via internet de laatste jaren hebben genomen, was in 1969 niet te voorzien, en ook gepersonaliseerd leren en maatwerk waren destijds niet zo gangbaar als nu. De Leerplichtwet 1969 en de Leerplichtwet BES zullen zulke ontwikkelingen dan ook niet op het oog hebben gehad. De kwaliteit, doelmatigheid en toegankelijkheid van het onderwijs kunnen zijn gebaat bij zulke (innovatieve) vormen van onderwijs. Er zijn ook diverse initiatieven om innovatieve vormen van onderwijs en maatwerk te stimuleren en te faciliteren. Daarbij gaat het nadrukkelijk niet om verruiming van de vrijstellingen van het volgen van onderwijs zoals geregeld in de Leerplichtwet 1969 of de Leerplichtwet BES of om situaties die de leerplicht van individuele leerlingen betreffen. artikel 2.41 biedt op systeemniveau meer onderwijskundige ruimte bieden voor (al dan niet innovatieve) vormen van onderwijs, zoals maatwerk, gepersonaliseerd leren en bijvoorbeeld afstandsonderwijs met ICT. Zulke vormen van onderwijs kunnen volgens de regering worden gezien als onderwijstijd als zij een integraal onderdeel zijn van het reguliere onderwijsprogramma, dat in beginsel voor alle leerlingen toegankelijke is, onder verantwoordelijkheid van de school waar de leerling is ingeschreven wordt verzorgde, is gericht op de onder meer in kerndoelen, exameneisen en algehele wettelijke doelstellingen vastgelegde onderwijsdoelen en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van iemand die daartoe op grond van Hoofdstuk 7 WVO 20xx inzetbaar is. De regering verwacht dat ook in de toekomst het grootste deel van de (onderwijs)tijd in een schoolgebouw zal worden doorgebracht.

De mogelijkheid bestaat om een deel van de lessen, onder verantwoordelijkheid van de school waar de leerling is ingeschreven, op een andere school of instelling te volgen. Dat geldt ook voor de mogelijkheid om bijvoorbeeld via afstandsonderwijs lessen op een andere school te volgen, al worden daarvoor de mogelijkheden – zowel in technisch opzicht als voor wat betreft het toezicht – wel steeds groter. Daarmee kan artikel 2.41 bijdragen aan het oplossen van problemen die over toegankelijkheid en doelmatigheid ontstaan in krimpregio's.

Urennorm en bekostiging

Er is geen directe relatie tussen de bekostiging en de urennorm.

Vijfde lid

In dit lid is bepaald dat de uren moeten worden ingevuld met activiteiten die passen binnen het samenhangende onderwijsprogramma dat het bevoegd gezag heeft ingericht voor de verschillende opleidingen en leerjaren. In de artikelen 2.19 en volgende is geregeld dat het bevoegd gezag voor de verschillende leerjaren een in schooltijd verzorgd samenhangend onderwijsprogramma moet inrichten en waar het onderwijs in dat programma op moet zijn gericht. Dit betekent dat de uren onderwijstijd die worden vastgesteld moeten worden ingevuld met activiteiten die vooraf zijn geprogrammeerd en zijn gericht op de onderwijsdoelen die worden verbonden aan een samenhangend onderwijsprogramma.

Om mee te tellen als onderwijstijd, moeten onderwijsactiviteiten *onderdeel uitmaken van het onderwijsprogramma* dat onder verantwoordelijkheid van de school waar de leerling is ingeschreven wordt verzorgde, en dat is gericht op de onder meer in kerndoelen, exameneisen en algehele wettelijke doelstellingen vastgelegde onderwijsdoelen. De school, maar vooral degene onder wiens verantwoordelijkheid de activiteit wordt uitgevoerd (iemand die voldoet aan de bekwaamheidseisen die op de betreffende activiteit van toepassing zijn), moet hierop aanspreekbaar zijn. Bovendien

moet de inspectie er toezicht op kunnen houden. Ook moet de onderwijsactiviteit binnen de kaders van de Leerplichtwet 1969 en de Leerplichtwet BES worden uitgevoerd. Hoewel volgens de regering een eigentijdse interpretatie kan worden gegeven aan «geregeld schoolbezoek» en «les en praktijktijd», is onder de Leerplichtwet 1969 en de Leerplichtwet BES niet alles mogelijk.

Om aangemerkt te kunnen worden als onderwijstijd, moet een onderwijsactiviteit worden verzorgd onder de verantwoordelijkheid van iemand die op grond van Hoofdstuk 7 van de WVO 20xx onderwijs mag verzorgen. Wat dit inhoudt, kan per situatie verschillen. De verantwoordelijke is in elk geval aanspreekbaar op het leerproces en de leeropbrengsten. Indien nodig kan hij in het leerproces van de leerling ingrijpen en er is interactie mogelijk tussen hem en de leerling. Omdat het gaat om maatwerk en professionele overwegingen, is er geen landelijke richtlijn vastgesteld waarin precies en categorisch wordt voorgeschreven wat moet of juist wat niet mag. Voor het ene aspect van het lesgeven (bijvoorbeeld het geven van instructie) ligt het voor de hand dat de leraar zelf verantwoordelijk is: hij of zij is de vakman of -vrouw die zijn of haar leerlingen echt iets te vertellen heeft. Maar dat gaat niet altijd op: bij een gastles wordt de les bijvoorbeeld juist verzorgd door iemand «van buiten», met specifieke kennis en bekwaamheden, samenhangend met ervaringen en werkzaamheden in andere sectoren van de samenleving. Leerlingen kunnen tijdens een les soms worden begeleid door een onderwijsassistent, terwijl de leraar zelf op dat moment niet in het klaslokaal is. Maar indien een leerling dan behoefte heeft aan «zwaardere» begeleiding, ligt het weer voor de hand dat hij of zij dan weer wordt geholpen door de leraar. Een les onder de verantwoordelijkheid van een leraar die niet in de klas is, kan volgens de regering worden aangemerkt als onderwijstijd. Of en zo ja, wanneer hiervoor wordt gekozen, is een professionele afweging die leraren zelf moeten en kunnen maken.

Zesde lid

Hier is de "verlichting" geregeld voor leerlingen die leerwegondersteunend onderwijs volgen. Deze bepaling geldt ook voor leerlingen voor wie het bevoegd gezag het volgen van een leer-werktraject het meest geschikt acht.

De verlichting houdt in dat voor deze leerlingen in de eerste 2 leerjaren niet op basis van **alle** kerndoelen onderwijs hoeft te worden verzorgd. Vandaar dat is geregeld dat in afwijking van de algemene regel, onderwijs moet worden verzorgd op basis van **kerndoelen** (en dus niet op basis van **de** (= alle) kerndoelen). Wel moet dezelfde hoeveelheid tijd (in de eerste 2 leerjaren samen 1425 uren) worden besteed aan onderwijs op basis van kerndoelen, dus als sommige kerndoelen niet aan de orde komen, moet extra tijd worden besteed aan kerndoelen die wél worden aangeboden.

Het artikel geldt niet in het algemeen voor leerlingen die naar de verwachting van het bevoegd gezag in de bovenbouw de basisberoepsgerichte leerweg zullen gaan volgen. Voor die leerlingen is deze verlichting niet nodig, want het bevoegd gezag kan differentiëren bij het uitwerken van de globale kerndoelen voor de verschillende leerlingen.

Zevende lid

De gewone regels over de onderwijstijd gelden niet voor het praktijkonderwijs. In dit lid is bepaald dat het praktijkonderwijs zo moet worden ingericht dat de leerlingen in elk schooljaar minimaal 1000 uren praktijkonderwijs krijgen. Dat is de optelsom van het volgen van theoretische vakken, persoonlijkheidsvorming en het aanleren van sociale vaardigheden, en het daarnaast volgen van arbeidstraining. Het maximum is 5,5 uren per dag praktijkonderwijs exclusief arbeidstraining.

Achtste lid

Ook dit lid gaat over het praktijkonderwijs. Het bevat de grondslag voor een AMvB die regelt het maximum aantal uren onderwijs in de praktijk van de uitoefening van een vak of beroep per schoolweek.

Het Inrichtingsbesluit WVO bepaalt nu, in artikel 32, dat voor een school voor praktijkonderwijs het aantal uren stage of arbeidstraining gedurende de cursusduur gemiddeld ten hoogste 50% bedraagt van het aantal uren waarin onderwijs wordt verzorgd. Per schoolweek mag de stage of arbeidstraining ten hoogste 80% zijn van het aantal uren waarin in die week onderwijs wordt verzorgd.

Negende lid

Dit lid gaat over leer-werktrajecten en regelt de bandbreedte van het aantal te verzorgen klokuren in het derde en vierde leerjaar.

Tiende lid

In dit lid is geregeld dat het bevoegd gezag over geordende gegevens moet beschikken over de invulling en over de spreiding van de uren over de verschillende leerjaren waar het vijfde lid het over heeft: het samenhangend onderwijsprogramma waarin de uren van het eerste tot en met vierde lid zijn ingevuld (het gaat dus om vwo, havo, mavo en vbo). Dit betekent dat het bevoegd gezag voorafgaand aan een schooljaar moet registreren hoeveel onderwijstijd wordt geprogrammeerd in elk leerjaar, en na afloop van het schooljaar inzicht moet kunnen geven in de daadwerkelijk gerealiseerde onderwijstijd. Ook moet het bevoegd gezag voorafgaand aan het schooljaar registreren met welke soort onderwijsactiviteiten de onderwijstijd wordt ingevuld. Dit is ook van belang voor de verplichte levering van deze informatie aan de medezeggenschapsraad.

Artikel 2.42. Onderwijsdagen

(Oud: WVO artikel 6g, eerste tot en met vierde lid; WVO BES artikel 12b, eerste tot en met vierde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel gaat over het aantal dagen per schooljaar waarop al dan niet onderwijs wordt verzorgd. In het eerste lid is geregeld dat per schooljaar op ten minste 189 dagen onderwijs moet worden verzorgd.

Tweede lid

Dit lid geeft voor het laatste leerjaar (dat is het vierde leerjaar vmbo, het vijfde leerjaar havo en het zesde leerjaar vwo) de mogelijkheid om af te wijken van het eerste lid. Het tweede lid regelt dat scholen aan leerlingen die in het laatste leerjaar examen doen, geen onderwijs meer hoeven aan te bieden na de start van het eerste tijdvak van de centrale examens, want door het afronden van de centrale examens is de hele opleiding afgerond. Bij de planning van de dagen waarop onderwijs wordt verzorgd, wordt meestal geen onderscheid gemaakt tussen verschillende leerjaren: leerlingen in het examenjaar hebben op dezelfde dagen onderwijs en op dezelfde dagen vrij als leerlingen in de overige leerjaren.

Derde lid

In het derde lid is een grondslag opgenomen om bij algemene maatregel van bestuur regels te kunnen stellen over vakanties en andere dagen waarop geen onderwijs behoeft te worden verzorgd. Zie daarvoor het huidige artikel 16 Inrichtingsbesluit WVO en artikel 15 Inrichtingsbesluit WVO BES.

Vierde lid

In het vierde lid is de grondslag geregeld om af te kunnen wijken van het minimum aantal onderwijsdagen van 189 per schooljaar, als dat nodig is voor de centraal vastgestelde vakantiespreiding. Voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11. Dit zal in de praktijk om maximaal 5 dagen gaan, omdat de zomervakantie door de vakantiespreiding jaarlijks ten hoogste één week «verspringt». Wanneer in een regio de zomervakantie in schooljaar Y een week eerder begint dan in het daaraan voorafgegane schooljaar X, is als gevolg daarvan schooljaar Y een week korter. Dan kan in de ministeriële regeling worden bepaald dat in die regio in schooljaar Y niet 189 onderwijsdagen moeten worden gerealiseerd, maar ten minste 184. Andersom kan in de ministeriële regeling worden geregeld dat in een schooljaar in enige regio tot 194 onderwijsdagen moeten worden gerealiseerd als dat schooljaar in die regio een week langer duurt doordat de zomervakantie een week later begint dan in het schooljaar dat daaraan vooraf is gegaan.

Artikel 2.43. Meetellen onderwijstijd vso
(Oud: WVO artikel 6h; WVO BES artikel 46; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel schrijft voor dat voor leerlingen die zijn ingeschreven op een school voor vo en die voor een deel van hun schoolweek les krijgen op een school voor vso, de tijd die zij in het vso onderwijs hebben ontvangen, meetelt als onderwijstijd in de zin van de WVO 20xx. Een algemene maatregel van bestuur kan dit uitwerken.

Paragraaf 4. Extra begeleiding en ondersteuning van leerlingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat specifieke regels over extra begeleiding en ondersteuning van leerlingen. Onderdeel daarvan zijn ook de regels over leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs. Ook de regels over toelating tot praktijkonderwijs en aangewezen zijn op leerwegondersteunend onderwijs zijn onderdeel van deze paragraaf. Zij zijn niet opgenomen in Hoofdstuk 8 (Deelname), omdat deelname aan leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs gekoppeld zijn aan de behoefte van de leerling aan extra ondersteuning. De gebruiker van de wet heeft er meer aan om de regels over het onderwijs aan deze leerlingen, de ondersteuning die ze nodig hebben en de wijze van toekenning van deze extra ondersteuning vlak bij elkaar aan te treffen.

Caribisch Nederland heeft een eigen zorgstructuur. Daarom is deze paragraaf niet ook van toepassing op Caribisch Nederland. Zie voor Caribisch Nederland hoofdstuk 11.

Ook de samenwerkingsverbanden passend onderwijs hebben een plek gekregen in deze paragraaf, en niet in de afzonderlijke paragraaf over samenwerking (Paragraaf 10). Achtergrond daarvan is dat de samenwerkingsverbanden een structureel element zijn van het onderwijsgebouw en van de wijze waarop extra ondersteuning aan leerlingen is vormgegeven, anders dan de samenwerkingsconstructies die scholen naar eigen inzicht en behoefte wel of niet kunnen aangaan.

Wat de wijze van regeling van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en "opting out" betreft (zie de huidige artikelen 17a en 17a1 WVO): die regels zijn van heel recente datum. Er is destijds voor gekozen om alle regels over deze samenwerkingsverbanden bijeen te plaatsen in plaats van ze te verdelen over de WVO. In de WVO 20xx is daaraan vastgehouden omdat nagenoeg identieke regels ook zijn opgenomen in de WPO en het logischer is, de artikelen in ander verband in *beide* wetten aan te passen. Ook de huidige formuleringen zijn gehandhaafd. Waar nodig zijn alleen

enkele technisch-redactionele aanpassingen aangebracht voor een goede inpassing van de artikelen in de systematiek van de WVO 20xx.

**Artikel 2.44. Begeleiding van leerlingen met extra ondersteuning
(Oud: WVO artikel 17b; WVO BES: -. Zie voor Caribisch Nederland hoofdstuk 11)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit lid schrijft om te beginnen voor dat voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, het onderwijs moet zijn gericht op individuele begeleiding, afgestemd op de behoeften van die leerlingen. Maatwerk dus. Ook is voorgeschreven dat voor dit maatwerk het bevoegd gezag zo nodig moet overleggen met de in het eerste lid genoemd instanties, waaronder die van de Wet op de jeugdzorg.

Tweede lid

Scholen formuleren hun ondersteuningsbeleid en leggen dit vast in een schoolondersteuningsprofiel. Het bevoegd gezag moet ten minste eenmaal in de 4 jaar dit profiel vaststellen. Het profiel is in artikel 1.1 WVO 20xx gedefinieerd als "een beschrijving van de voorzieningen zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven". Hierbij gaat het zowel om de ondersteuning die de school zelf kan bieden als om de gespecialiseerde ondersteuning die zij met hulp van het samenwerkingsverband kan verzorgen.

Het is mogelijk dat scholen kiezen voor een ondersteuningsprofiel met weinig extra ondersteuning. Maar scholen kunnen niet zomaar leerlingen buiten de deur houden, want los van het ondersteuningsprofiel van een school geldt de zorgplicht. Die houdt in dat wanneer een kind dat extra ondersteuning nodig heeft niet kan worden toegelaten tot de school van aanmelding, een plaats op een andere school moet worden aangeboden, waarbij rekening moet worden gehouden met de ondersteuningsbehoefte van het kind. Verder hebben scholen op grond van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte altijd de plicht om te onderzoeken of de school de ondersteuning zelf kan bieden.

Leerkrachten kunnen een rol vervullen bij het opstellen van dit profiel. Het bevoegd gezag kan het schoolondersteuningsprofiel pas vaststellen nadat ouders en leerkrachten hierover via de medezeggenschapsraad hebben geadviseerd. Ook heeft de medezeggenschapsraad de mogelijkheid om, als de school het advies niet ter harte zou nemen, daarover een oordeel te vragen aan de Landelijke Commissie Geschillen WMS.

Het schoolondersteuningsprofiel komt tot stand in de school en wordt opgesteld door het team (de directeur, de leraren, de intern begeleider en/of de zorgcoördinator) van de school. Zo nodig kan het team in kaart brengen op welke punten de leraren extra professionalisering nodig vinden.

Het profiel wordt gepubliceerd in de schoolgids zodat ouders en andere betrokkenen weten op welke ondersteuning zij kunnen rekenen. Voert de school het ondersteuningsbeleid niet naar tevredenheid uit, dan kunnen ouders zich wenden tot de klachtencommissie van de school. Aan het College voor de Rechten van de Mens kan bij geschillen over begeleiding aan zittende leerlingen om een oordeel worden gevraagd. Scholen zijn op grond van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte verplicht om voor leerlingen met een handicap of chronische ziekte doeltreffende aanpassingen te plegen, tenzij die redelijkerwijs niet kunnen worden gevraagd van de school. In laatste instantie kunnen ouders een geschil over de begeleiding aanhangig maken bij de burgerlijke rechter.

De inspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, waaronder ook op de geboden ondersteuning.

Artikel 2.45. Doelgroep praktijkonderwijs

(Oud: WVO artikel 10f, tweede lid; WVO BES: artikel 31, tweede lid)

Redactioneel aangepast: Dit artikel is ontleend aan artikel 10f, tweede lid, WVO en aan artikel 31, tweede lid, WVO BES. Dat tweede lid is tot een afzonderlijk artikel gemaakt.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het praktijkonderwijs staat open voor beperkte groep leerlingen met capaciteiten die het onwaarschijnlijk maken dat zij een vervolgopleiding met succes kunnen afronden. Dat wil niet zeggen dat met deze groep jongeren geen resultaten kunnen worden geboekt. Met een passend aanbod kan aan jongeren die met het gewone onderwijs zonder twijfel zouden uitvallen, toch een redelijke kans op een zinvolle rol in de samenleving worden geboden. De jongeren om wie het hier gaat, hebben een integrale achterstand of een structurele problematiek. Jongeren die een regulier diploma of een getuigschrift vmbo – al dan niet met een tijdelijke of blijvende hulp door middel van het leerwegondersteunend onderwijs – zouden kunnen verkrijgen, horen niet thuis in het praktijkonderwijs.

Artikel 2.46. Toelaatbaarheid en toelating praktijkonderwijs

(Oud: WVO artikel 10g; WVO BES artikel 32: voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Op grond van het eerste lid kan het bevoegd gezag van de school waar de leerling is ingeschreven of (bij een leerling die van het basisonderwijs voor het eerst naar het vo gaat) het bevoegd gezag van de school waar de leerling zich aanmeldt, aan de ouders van die leerling voorstellen dat de leerling praktijkonderwijs (pro) gaat volgen. Dat moet alleen als er geen mogelijkheden meer over zijn om de leerling op te leiden voor een diploma van een gewone leerweg aan een school voor vmbo, zelfs niet met hulp van leerwegondersteunend onderwijs. Daarom vereist het eerste lid dat het bevoegd gezag redelijkerwijs moet kunnen aannemen dat deze situatie zich ook echt voordoet.

Tweede lid

Het samenwerkingsverband beslist of de leerling een toelaatbaarheidsverklaring tot het praktijkonderwijs krijgt. Het bevoegd gezag doet de aanvraag daarvoor. Geregeld is welke documenten bij de aanvraag moeten worden gevoegd. Zonder toelaatbaarheidsverklaring mag een school voor praktijkonderwijs een leerling niet toelaten. Een toelaatbaarheidsverklaring van een samenwerkingsverband is landelijk geldig. Het bevoegd gezag van de pro-school beslist over de daadwerkelijke toelating van de leerling tot de school.

Derde lid

Een aanvraag bij het samenwerkingsverband kan alleen worden ingediend voor een leerling die rechtstreeks afkomstig is van een school of instelling als bedoeld in de WPO of de WEC, of rechtstreeks afkomstig van het eerste leerjaar van een school voor vo. Op grond van het vierde en vijfde lid is ook nog in andere gevallen toelating mogelijk.

Vierde lid

Voor een vreemdeling die op 1 oktober van het schooljaar waarin hij voor het eerst wordt meegeteld als vo-leerling korter dan 1 jaar in Nederland is, kan pas een aanvraag worden ingediend na afloop van dat schooljaar. Dit betekent dat nieuwkomers eerst een

volledig vo-schooljaar moeten volgen voordat ze in het praktijkonderwijs kunnen worden geplaatst.

Deze regels over vreemdelingen moeten voorkomen dat nieuwkomers door taalproblemen of leerproblemen als gevolg van sociaal-emotionele problematiek in een onderwijsvorm worden geplaatst die geen recht doet aan hun cognitieve capaciteiten. Daar komt bij dat deze leerlingen de Nederlandse taal niet of nauwelijks beheersen, waardoor zij niet kunnen deelnemen aan testen waarop het oordeel over de toelaatbaarheid wordt gebaseerd.

Na het eerste schooljaar kan eventueel een aanvraag over de toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs of het zijn aangewezen op leerwegondersteunend onderwijs worden ingediend. Maar het is ook mogelijk dat dit niet meer noodzakelijk is en dat de leerling rechtstreeks kan instromen in het 'gewone' onderwijs.

Vijfde lid

Ook leerlingen die niet aan het derde en vierde lid voldoen maar die wel voldoen aan nader bij of krachtens AMvB vastgestelde criteria, kunnen toelaatbaar worden verklaard tot het praktijkonderwijs. Het gaat hier om de bepaling voor bijzondere groepen van leerlingen.

Zesde lid

In dit lid is over de toelatingsbeschikking van het samenwerkingsverband tot het praktijkonderwijs geregeld dat artikel 8:4, onderdeel e, Awb, hier niet van toepassing is. Dat betekent dat wél beroep kan worden ingesteld tegen een beslissing. Voor de betrokken leerling kan de bezwaar- en beroepsprocedure van de Awb worden gevolgd.

Artikel 2.47. Leerwegondersteunend onderwijs en aangewezen zijn op die ondersteuning

(Oud: WVO artikel 10e; WVO BES artikel 30; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: De elementen van de artikelen 10e lid 1 WVO en 30 WVO BES zijn verdeeld over een eerste en tweede lid. Ook zijn ze overzichtelijker geordend in onderdelen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Voor leerlingen die niet zonder extra ondersteuning een leerweg in het vmbo met succes kunnen afronden, is het mogelijk om in aanmerking te komen voor leerwegondersteunend onderwijs.

Tweede lid

De specifieke doelen van het leerwegondersteunend onderwijs zijn hier genoemd: voorbereiden op of begeleiden van het onderwijs in een van de vmbo-leerwegen. Het uitgangspunt is dat het om onderwijs gaat dat zo veel mogelijk in het gewone onderwijs wordt geïntegreerd. Leerwegondersteunend onderwijs is een hulpvoorziening die wordt ingezet naast en na het inzetten van andere ondersteunende activiteiten. Daarbij valt te denken aan huiswerkbegeleiding en taakopdrachten (zie het huidige artikel 24 WVO). Als dit onvoldoende blijkt, kan een leerling in aanmerking komen voor leerwegondersteunend onderwijs.

Derde lid

Het aanvullend karakter van het leerwegondersteunend onderwijs houdt in dat dit onderwijs wordt verzorgd indien de vmbo-leerling niet de beoogde doorlopende ontwikkeling kan doormaken.

Vierde lid

Dit lid regelt dat het bevoegd gezag na overleg met de ouders van een leerling beslist over het aanbieden van leerwegondersteunend onderwijs aan die leerling.

Vijfde lid

Het bevoegd gezag kan (na overleg met de ouders) een aanvraag indienen bij een samenwerkingsverband (zie artikel 2.51). Dit verband kan beslissen of voor een leerling het leerwegondersteunend onderwijs aan de orde is.

Zo'n aanvraag is niet noodzakelijk om een leerling leerwegondersteunend onderwijs aan te bieden. Wel is het zo dat de school voor dat onderwijs pas extra bekostiging krijgt als het samenwerkingsverband leerwegondersteunend onderwijs heeft toegewezen. Ook leerlingen zonder aanwijzing op lwoo kunnen dus lwoo ontvangen; voor hen krijgt de school geen ondersteuningsbekostiging voor leerwegondersteunend onderwijs. Voor deze leerlingen kan de school wel andere middelen voor extra ondersteuning inzetten.

Het vijfde lid verwijst naar diverse regels uit artikel 2.45 over de procedure voor toelating van een leerling tot het praktijkonderwijs. Het gaat om regels over:

- a. leerlingen voor wie een aanvraag kan worden ingediend (het huidige artikel 10g, derde lid);
- b. nakomende aanvragen voor vreemdelingen (het huidige artikel 10g, vierde lid);
- c. de relatie tot artikel 8:4, onderdeel e, Awb (het huidige artikel 10g, zesde lid). Dit voorschrift betekent onder meer dat ouders en bevoegd gezag op grond van de Awb een bezwaar- en beroepschrift kunnen indienen tegen een beschikking.

Artikel 2.48. Ontwikkelingsperspectief

(Oud: WVO artikel 26; WVO BES artikel 63; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het bevoegd gezag moet een ontwikkelingsperspectief (op Caribisch Nederland: handelingsplan) vaststellen voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, waaronder leerlingen die praktijkonderwijs volgen. Dit perspectief moet in overleg met de ouders worden vastgesteld. Voor leerlingen die alleen zijn aangewezen op lwoo en niet op andere vormen van extra ondersteuning, is een ontwikkelingsperspectief niet verplicht, maar wel toegestaan. Voor leerlingen die zijn aangewezen op lwoo én een andere vorm van extra ondersteuning nodig hebben, is een ontwikkelingsperspectief wel verplicht. Met het ontwikkelingsperspectief kan verantwoording worden afgelegd over de bereikte resultaten.

Bij de beslissing over de toelating van een leerling die extra ondersteuning behoeft, kijkt de school naar de ondersteuningsbehoefte van de leerling. De school overlegt hierover met de ouders van de leerling. In het ontwikkelingsperspectief wordt beschreven welke onderwijsdoelen kunnen worden gerealiseerd en welke ondersteuning wordt geboden om deze doelen te realiseren. Voor een leerling in het vwo, havo, mavo of vbo is dat in elk geval het eindexamen. Het ontwikkelingsperspectief geeft de school handvatten om het onderwijs af te stemmen op de behoefte van de leerling. De school en leerling hebben met het opstellen van een ontwikkelingsperspectief scherper in beeld waar naartoe gewerkt moet worden. Het ontwikkelingsperspectief is ook een instrument voor de communicatie met ouders. Met een ontwikkelingsperspectief weten ouders tijdig wat een realistisch perspectief is voor hun kind.

Tweede lid

Dit lid schrijft op overeenstemming gericht overleg tussen school en ouders voor. Ook regelt het wanneer het ontwikkelingsperspectief (uiterlijk) moet zijn vastgesteld.

Derde lid

Het ontwikkelingsperspectief moet jaarlijks met de ouders worden geëvalueerd.

Vierde lid

Het overleg met de ouders kan aanleiding zijn tot bijstelling van het ontwikkelingsperspectief.

Vijfde lid

De begeleiding van een leerling die extra ondersteuning nodig heeft (zie artikel 2.44 WVO 20xx) moet worden omschreven in het ontwikkelingsperspectief. Ook moet het ontwikkelingsperspectief vermelden op welke punten voor deze leerling wordt afgeweken van één of meer onderdelen van het onderwijsprogramma.

Zesde lid

Nadere regels over de inhoud van het ontwikkelingsperspectief zijn nu opgenomen in artikel 15c van het Inrichtingsbesluit WVO.

Artikel 2.49. Onderwijs aan zieke leerlingen

(Oud: WVO artikel 6b; WVO BES artikel 9; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

De verantwoordelijkheid voor een goede voortzetting van het onderwijsprogramma aan leerlingen die in het ziekenhuis liggen of ziek thuis zijn, berust bij de school waar de leerling is ingeschreven. De school is verantwoordelijk voor het adequaat aanbieden van voldoende onderwijs en begeleiding aan deze zieke leerlingen. Ook voor het zieke kind geldt dat dit een ononderbroken ontwikkelingsproces moet kunnen doorlopen. De manier waarop dit wordt ingericht, wordt ook beïnvloed door de omstandigheden waarin het kind verkeert.

Artikel 2.50. Ondersteuning bij het onderwijs aan zieke leerlingen

(Oud: WVO artikel 18; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid en tweede lid

De school waar een ziek kind staat ingeschreven, is verantwoordelijk voor de onderwijsleersituatie van dat kind. Is het kind ziek thuis of is het in een ziekenhuis dat geen academisch ziekenhuis is, dan kan de school daarvoor ondersteuning krijgen van de schoolbegeleidingsdienst (sbd) in de eigen sbd-regio. Als het ziekenhuis in een andere regio ligt, kunnen tussen de sbd in die regio en de sbd in de regio waar de school staat, afspraken worden gemaakt over 'grensverkeer'.

Ligt een kind in een academisch ziekenhuis, dan kan de school van inschrijving ondersteuning krijgen vanuit een zogenaamde educatieve voorziening. Deze voorziening is geregeld in de WHW.

Derde lid

In dit lid is vastgelegd dat de ondersteuning ook het geven van onderwijs kan zijn. De school van inschrijving is en blijft verantwoordelijk voor de onderwijsleersituatie voor het kind. Deze school moet verifiëren of de ondersteuning in de vorm van het bieden van onderwijs adequaat gebeurt. Dat houdt onder meer in dat wordt nagegaan of de ondersteuner wel, zoals de wetgeving vereist, bevoegd is tot het geven van het onderwijs.

Vierde lid

Dit lid is de wettelijke grondslag voor een jaarlijkse bekostiging die is bestemd voor de ondersteuning bij het onderwijs aan zieke leerlingen. Het bepaalt ook dat elementen die meetellen voor de wijze waarop de bekostiging wordt berekend, bij ministeriële regeling kunnen worden vastgesteld.

Vijfde lid

Dit lid bepaalt dat alleen de schoolbegeleidingsdiensten die in de daar genoemde periode gemeentelijke subsidie ontvingen voor bij de ondersteuning bij het onderwijs aan zieke leerlingen, voor bekostiging in aanmerking kunnen komen.

Artikel 2.51. Samenwerkingsverbanden

(Oud: WVO artikel 17a; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Scholen voor vo en voor vso werken samen in samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Alle scholen moeten zijn aangesloten, dus ook de scholen voor havo en vwo. Het bevoegd gezag is voor alle vestigingen aangesloten bij het samenwerkingsverband waarin de vestigingen zijn gelegen. Een bevoegd gezag kan dus bij verschillende samenwerkingsverbanden zijn aangesloten. Een vestiging kan alleen maar bij één samenwerkingsverband zijn aangesloten.

Tweede lid

De samenwerkingsverbanden bestaan uit de scholen voor vso in de regio die gezamenlijk de lichte en de zware ondersteuning in het onderwijs vormgeven, maar de afzonderlijke bevoegde gezagsorganen blijven verantwoordelijk voor het verzorgen van het onderwijs. Het bevoegd gezag is zowel schoolbestuur als deelnemer in het samenwerkingsverband. Als schoolbestuur bepaalt het bevoegd gezag het schoolondersteuningsprofiel van de school. Als deelnemer in het samenwerkingsverband is het bevoegd gezag – samen met de overige deelnemers – verantwoordelijk voor een dekkend aanbod van ondersteuning, zodat passend onderwijs beschikbaar is voor alle leerlingen die extra ondersteuning behoeven. Beide rollen hangen dan ook sterk met elkaar samen. De dekkendheid van het ondersteuningsaanbod hangt samen met de schoolondersteuningsprofielen van de deelnemende scholen en de schoolondersteuningsprofielen zijn niet los te zien van het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

Schoolbesturen vormen zelf het samenwerkingsverband. Zij bepalen daarmee samen hoe schoolbesturen en samenwerkingsverband zich precies tot elkaar verhouden. Verder blijft de school verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs en de ondersteuning van haar leerlingen. Het schoolondersteuningsprofiel van de school is dan ook het vertrekpunt voor het samenwerkingsverband.

Derde lid

De grenzen van de samenwerkingsverbanden zijn landelijk geografisch vastgesteld op basis van grenzen van aaneengesloten gebieden, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de gemeentegrenzen. Zie hiervoor de Regeling regio-indeling samenwerkingsverbanden passend onderwijs PO en VO.

Vierde lid

Er kunnen regels worden gesteld over de samenwerking tussen een samenwerkingsverband en scholen of instellingen in de grensregio's.

Vijfde lid

Een samenwerkingsverband passend onderwijs heeft de vorm van een privaatrechtelijke rechtspersoon zonder winstoogmerk die wordt opgericht door de aangesloten bevoegde gezagsorganen. Zij vormen samen het bestuur van deze rechtspersoon en zijn ook samen verantwoordelijk voor het functioneren van het samenwerkingsverband. De afzonderlijke bevoegde gezagsorganen zijn verantwoordelijk voor het onderwijs en de ondersteuning op hun eigen scholen en voor de besluiten over de toelating van leerlingen. Het kan zijn dat een bevoegd gezag van meet af aan deelneemt aan het samenwerkingsverband, maar het is ook mogelijk dat het bevoegd gezag pas op een later moment deelnemer wordt van het samenwerkingsverband. In beide situaties is voorzien in deelname van het bevoegd gezag aan de rechtspersoon, want in dit lid is geregeld dat de bevoegde gezagsorganen die deelnemen aan het samenwerkingsverband ook deelnemen aan de rechtspersoon.

In de statuten worden afspraken opgenomen die de basis van de samenwerking tussen de bevoegde gezagsorganen regelen. Geregeld is er ook in wordt vastgelegd hoe met eventuele geschillen in het samenwerkingsverband wordt omgegaan.

Zesde lid

De in dit lid bedoelde bevoegde gezagsorganen uit het vso mogen, als zij willen deelnemen aan een samenwerkingsverband waarin zij geen vestiging hebben, niet worden uitgesloten van deelname aan het samenwerkingsverband.

Zevende lid

In dit artikel wordt geregeld dat een samenwerkingsverband passend onderwijs een aantal taken heeft, waaronder het vaststellen van het ondersteuningsplan, het toelaatbaar verklaren van leerlingen tot het vso en het verdelen van het budget voor voorzieningen voor extra ondersteuning.

Onderdeel a:

De afspraken over de wijze waarop voor alle leerlingen zo goed mogelijk passend onderwijs kan worden gerealiseerd, moeten worden vastgelegd in het ondersteuningsplan. Ook leggen de samenwerkingsverbanden jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid in een jaarverslag en jaarrekening. Hierin informeren de samenwerkingsverbanden de overheid en andere belanghebbenden (zoals de medezeggenschapsraad) over de gang van zaken binnen het verband, over de behaalde resultaten en over de inzet van middelen.

Onderdeel b:

Schoolbesturen maken in het samenwerkingsverband afspraken over de inzet van (de middelen voor) extra ondersteuning. Zij zijn vrij in de manier waarop zij de beschikbare middelen inzetten en verdelen over de aangesloten bevoegde gezagsorganen. Wel heeft het samenwerkingsverband de taak om een samenhangend geheel van voorzieningen voor extra ondersteuning binnen en tussen de scholen te realiseren.

Onderdeel c:

Naast het opstellen van een ondersteuningsplan, heeft het samenwerkingsverband tot taak om op basis hiervan de toelaatbaarheid tot/het aangewezen zijn op het leerwegondersteunend onderwijs, het praktijkonderwijs of het vso te beoordelen. Het bevoegd gezag van de school waar de leerling is aangemeld of ingeschreven, vraagt een toelaatbaarheidsverklaring tot het vso of het praktijkonderwijs, of een verklaring tot het aangewezen zijn op het leerwegondersteunend onderwijs aan bij het samenwerkingsverband. Deze procedure vloeit voort uit de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband om voor elke aangemelde leerling een passende onderwijsplek aan te bieden.

In het samenwerkingsverband worden de criteria en de procedure bepaald op grond waarvan leerlingen kunnen worden geplaatst in het vso. Het samenwerkingsverband geeft een toelaatbaarheidsverklaring af waarin de duur van de plaatsing in het vso en de prijscategorie waarin de leerling is geplaatst, staat vermeld. Het bevoegd gezag van de vso-school beslist over de daadwerkelijke toelating van de leerling tot de school. Toelating van leerlingen tot de zware ondersteuning, het vso, kan alleen met instemming van het samenwerkingsverband. Als een leerling nog niet eerder is ingeschreven op een school (de eerste aanmelding) is dit het samenwerkingsverband van de woonplaats van de leerling. Is de leerling al ingeschreven op een school, dan is dit het samenwerkingsverband waar deze (verwijzende) school deel van uitmaakt.

Het kan natuurlijk voorkomen dat een leerling die een toelaatbaarheidsverklaring heeft, gaat verhuizen. Dan kan de woonplaats van de leerling of de school die de leerling bezoekt (of allebei) veranderen. De toelaatbaarheidsverklaring blijft geldig voor de duur die er voor was bepaald. Als de toelaatbaarheidsverklaring nog geldig is wanneer een leerling verhuist, kan de leerling deze verklaring meenemen naar de nieuwe school. Wanneer de duur van de toelaatbaarheidsverklaring is afgelopen, moet de nieuwe school van de leerling opnieuw een toelaatbaarheidsverklaring aanvragen bij het samenwerkingsverband van herkomst.

Het samenwerkingsverband besluit ook over de ondersteuningstoewijzing van leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs. Op grond van de toelaatbaarheidsverklaring praktijkonderwijs mag een leerling geplaatst worden in het praktijkonderwijs. Het bevoegd gezag van de school voor praktijkonderwijs beslist over de daadwerkelijke toelating van de leerling tot de school.

Op grond van de beslissing van het samenwerkingsverband dat de leerling is aangewezen op leerwegondersteunend onderwijs, ontvangt de vmbo-school extra middelen voor de leerling. Het bevoegd gezag van de school beslist over de extra ondersteuning die de leerling op de vmbo-school ontvangt.

De duur van de toelaatbaarheidsverklaring praktijkonderwijs en de aanwijzing op leerwegondersteunend onderwijs is landelijk geldig. In principe hanteert het samenwerkingsverband landelijke criteria bij het toewijzen, en is de duur van de ondersteuningstoewijzing gelijk aan de duur van de schoolloopbaan van de leerling. Bij leerwegondersteunend onderwijs mag een samenwerkingsverband daarvan afwijken via een opting out. Het mag volgens eigen criteria ondersteuning toewijzen en kan de duur van de ondersteuningstoewijzing zelf te bepalen. Deze 'opting out mogelijkheid' is geregeld in artikel 2.52.

Onderdeel d:

Het samenwerkingsverband adviseert over de ondersteuningsbehoefte van een leerling als de school waar de leerling is aangemeld of ingeschreven daarom verzoekt.

Achtste lid

De bevoegde gezagsorganen in het samenwerkingsverband maken afspraken over hoe voor alle leerlingen zo goed mogelijk passend onderwijs kan worden gerealiseerd. Het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband wordt ten minste eens in de 4 jaar opgesteld. Het is mogelijk om het tussentijds te wijzigen. Daarnaast leggen de samenwerkingsverbanden jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid in een jaarverslag en jaarrekening. Hierin informeren de samenwerkingsverbanden de overheid en andere belanghebbenden over de gang van zaken binnen het verband, over de behaalde resultaten en over de inzet van middelen. Zie ook de artikelen 4a en 14a van de Wet medezeggenschap op scholen.

Negende lid

Dit lid regelt de onderwerpen die in elk geval moeten worden opgenomen in het voorgeschreven ondersteuningsplan. Voor zover nodig, worden deze hierna toegelicht:

Onderdeel a:

Verwezen wordt in dit onderdeel naar het tweede lid, tweede volzin. Het ondersteuningsplan omvat daarmee een beschrijving van de manier waarop het samenwerkingsverband een samenhangend en dekkend geheel van ondersteuningsvoorzieningen realiseert. Ook worden de basisondersteuningsvoorzieningen beschreven die op alle vestigingen van de scholen in het samenwerkingsverband aanwezig zijn.

Onderdeel c:

Het ondersteuningsplan moet ook de procedure en criteria bevatten voor plaatsing van leerlingen op vso-scholen. Bij algemene maatregel van bestuur worden bepaalde procedures geregeld voor het beoordelen of leerlingen op het leerwegondersteunend onderwijs zijn aangewezen en het toelaatbaar verklaren van leerlingen tot het praktijkonderwijs. Zie het dertiende lid. Dit lid bevat de grondslag voor de algemene maatregel van bestuur waarin de landelijke uniforme beoordelingscriteria en procedureregels worden vastgesteld op basis waarvan de samenwerkingsverbanden beschikkingen over het aangewezen zijn op het leerwegondersteunend onderwijs en de toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs afgeven. Voor zover deze algemene maatregel van bestuur niet voorziet in een bepaald procedurevoorschrift, is het aan het samenwerkingsverband zelf om daarin te voorzien. In criteria voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs hoeft het samenwerkingsverband niet te voorzien: hier gelden landelijke criteria, tenzij voor leerwegondersteunend onderwijs wordt gekozen voor "opting out".

Onderdeel d:

In het samenwerkingsverband worden ook afspraken gemaakt over de terugplaatsing en overplaatsing van leerlingen van het vso naar het reguliere onderwijs. Bij terugplaatsing gaat het om een leerling die eerder regulier onderwijs heeft gevolgd, bij overplaatsing gaat het om een leerling die voor de eerste keer in het reguliere onderwijs wordt geplaatst. Wanneer de vso-school gedurende de periode dat de leerling toelaatbaar is verklaard, een terug- of overplaatsing naar het regulier onderwijs mogelijk vindt, kunnen ouders er voor kiezen om dat te doen, maar zij kunnen er ook voor kiezen om de termijn op de vso-school af te maken.

Wanneer de termijn van de toelaatbaarheid voor de vso-school afloopt, beoordeelt de school voor vso of een langer verblijf op het vso noodzakelijk is. Wanneer de vso-school denkt dat dat nodig is, wordt opnieuw een toelaatbaarheidsverklaring gevraagd bij het samenwerkingsverband dat voor de leerling verantwoordelijk is. Wanneer de vso-school van mening is dat de leerling (weer) regulier onderwijs kan volgen, zoekt de vso-school ingevolge de zorgplicht een plek voor de leerling in het reguliere onderwijs. De school overleg hierover met de ouders van de leerling. Indien er nog geen reguliere school is gevonden die de leerling kan toelaten, blijft de leerling ingeschreven op de school voor vso. Daarom zal ook de bekostiging vanuit het samenwerkingsverband voor de leerling op de vso-school doorlopen totdat de leerling is ingeschreven op een andere school. Dit biedt in elk geval de zekerheid voor de vso-school dat er bekostiging voor de leerling blijft zolang de leerling nog op de vso-school is ingeschreven. Hiermee worden de scholen voor regulier onderwijs in het samenwerkingsverband gestimuleerd om de leerling uit het vso zo snel mogelijk in te schrijven en de plaatsing in het vso niet te lang te laten voortduren.

Onderdelen g en h

Deze onderdelen regelen dat er in het ondersteuningsplan afspraken worden vastgelegd over de groei van het vso in de periode van 1 oktober tot 1 februari en hoe de uit deze groei voortvloeiende kosten worden gedekt.

Onderdelen i en j

In deze leden is bepaald dat de samenwerkingsverbanden die kiezen voor een of meer van de vormen van "opting out" zoals geregeld in artikel 2.52, eerste tot en met derde lid, hun keuze en inrichting daarvan kenbaar moeten maken in hun ondersteuningsplan.

Tiende lid

Het ondersteuningsplan wordt niet vastgesteld voordat over een concept van het plan op overeenstemming gericht overleg heeft plaatsgevonden met het college van burgemeester en wethouders. De meeste samenwerkingsverbanden hebben met meerdere gemeenten te maken, waarmee overlegd moet worden over het ondersteuningsplan. Het ligt voor de hand dat het samenwerkingsverband het overleg met de betrokken gemeenten gezamenlijk voert, en niet met elke gemeente afzonderlijk. Vaak werken die gemeenten ook onderling en met betrokken schoolbesturen samen op het terrein van de jeugdzorg, voortijdig schoolverlaten en de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Hoe dit proces concreet wordt vormgegeven, is aan het samenwerkingsverband en de betrokken gemeente(n). Ook moet overleg worden gevoerd met het samenwerkingsverband of de samenwerkingsverbanden primair onderwijs die in dezelfde regio actief zijn.

Gemeenten en samenwerkingsverbanden hebben daarnaast de verplichting om een procedure voor het beslechten van geschillen vast te stellen. Het is afhankelijk van deze procedure wat het gevolg is van het niet komen tot overeenstemming over het ondersteuningsplan.

Elfde lid

De inspectie houdt toezicht op de uitvoering van de taken door het samenwerkingsverband. Voor dit toezicht is geregeld dat het ondersteuningsplan wordt toegezonden aan de inspectie.

Twaalfde lid

Samenwerkingsverbanden kunnen hun activiteiten inrichten in de vorm van een 'orthopedagogisch-didactisch centrum' (opdc). Een opdc is een voorziening waar tijdelijk onderwijs wordt gevolgd door leerlingen voor wie een orthopedagogische en orthodidactische benadering nodig is. Deze leerlingen zijn tijdelijk niet in staat om onderwijs te volgen op de eigen reguliere school, ook niet met extra ondersteuning. Dit lid geeft ook de grondslag voor een algemene maatregel van bestuur waarin nadere regels kunnen worden gesteld over de voorwaarden waaronder een orthopedagogisch didactisch centrum kan worden ingericht.

Dertiende lid

Dit lid bevat de grondslag voor de algemene maatregel van bestuur waarin de landelijke uniforme beoordelingscriteria en procedureregels worden vastgesteld op basis waarvan de samenwerkingsverbanden beschikkingen over het aangewezen zijn op het leerwegondersteunend onderwijs en de toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs zullen afgeven. Ook is in dit lid een grondslag opgenomen voor subdelegatie naar een ministeriële regeling. Deze grondslag is nodig voor regels over een jaarlijkse vaststelling van screenings- en testinstrumenten die dat jaar gebruikt kunnen worden om te bepalen of de leerling aan de criteria voldoet.

Veertiende lid

Het samenwerkingsverband vraagt over de eventuele toelaatbaarheid van een leerling tot het vso, praktijkonderwijs of een aanwijzing op het leerwegondersteunend onderwijs advies aan deskundigen (in commissieverband of anderszins). Bij algemene maatregel van bestuur wordt geregeld welke deskundigheid er aanwezig moet zijn. Zie daarvoor het Inrichtingsbesluit WVO. Er moeten altijd ten minste 2 deskundigen zijn.

Vijftiende lid

De toelaatbaarheidsverklaring die bepaalt of een leerling vso of praktijkonderwijs kan gaan volgen of het besluit dat de leerling is aangewezen op leerwegondersteunend onderwijs, is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Dat betekent dat bezwaar en beroep op de bestuursrechter open staan tegen de beslissing van het samenwerkingsverband op een verzoek om een toelaatbaarheidsverklaring. Het samenwerkingsverband richt hiervoor een bezwaarprocedure in. In het kader daarvan stelt het samenwerkingsverband een adviescommissie in die adviseert over bezwaarschriften over beslissingen van het samenwerkingsverband over de toelaatbaarheid van leerlingen tot het vso, praktijkonderwijs of aanwijzing op leerwegondersteunend onderwijs.

Zestiende lid

In dit lid is een aantal zaken geregeld over de omgang met gegevens over de gezondheid van leerlingen. Het samenwerkingsverband mag gezondheidsgegevens van leerlingen zonder toestemming verwerken indien dit nodig is voor de uitoefening van de in het zevende lid, onderdelen b tot en met d, genoemde taken. Deze gegevens mogen niet aan derden worden verstrekt, met uitzondering van de school waarbij de leerling is aangemeld of ingeschreven. Tot slot dienen de gegevens op een veilige plaats te worden bewaard en is de bewaartermijn vastgesteld op 3 jaar.

Zeventiende lid

Het gaat hier om een administratief voorschrift, namelijk het toekennen van een volgnummer aan elke toelaatbaarheidsverklaring voor praktijkonderwijs of vso en elke verklaring dat de leerling is aangewezen op leerwegondersteunend onderwijs. Ook is geregeld dat het samenwerkingsverband een afschrift van het advies over de ondersteuningsbehoefte van de leerling verstrekt aan de ouders.

Achttiende lid

Het is mogelijk om in aanmerking te komen voor een landelijk samenwerkingsverband naar richting. De bevoegde gezagsorganen binnen het landelijk samenwerkingsverband hebben, net als de scholen binnen de regionale samenwerkingsverbanden, een verantwoordelijkheid om te zorgen voor een dekkend en samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen. Bij de eerste aanmelding bij een school voor vso geldt dat het landelijk samenwerkingsverband de toelaatbaarheid moet toetsen. Indien de leerling toelaatbaar wordt verklaard, kan de leerling worden ingeschreven. Het landelijk samenwerkingsverband is dan verantwoordelijk voor de bekostiging van de leerling. Hiermee wordt afgeweken van de regionale systematiek, waarbij bij de eerste aanmelding de woonplaats van de leerling bepaalt welk samenwerkingsverband verantwoordelijk is voor de bekostiging. Net als bij regionale samenwerkingsverbanden, geldt ook voor een landelijk verband dat indien een leerling door een reguliere school van een landelijk verband naar het vso wordt verwezen, het landelijk samenwerkingsverband de leerling toelaatbaar moet verklaren.

Het vormen van een landelijk samenwerkingsverband naar richting is alleen toegestaan indien alle scholen in Nederland van die richting (die als zodanig in het basisregister instellingen (BRIN) staan geregistreerd) aansluiten bij dit samenwerkingsverband en indien alle onderwijssoorten in die richting worden aangeboden, inclusief vso cluster 3 en 4.

Voor het landelijk samenwerkingsverband gelden dezelfde regels als voor de regionale samenwerkingsverbanden. Zo moet er een rechtspersoon worden opgericht en een ondersteuningsplan worden opgesteld. Het landelijk samenwerkingsverband stemt het landelijk ondersteuningsplan af met de gemeenten waarin de (vestigingen van de) scholen liggen die deel uitmaken van het landelijk verband. Langs die weg kan ook de afstemming met de jeugdzorg in die gemeenten gestalte krijgen. De doelstellingen en

taken van een samenwerkingsverband gelden ook voor een landelijk samenwerkingsverband.

Wanneer een school een registratie heeft met meer richtingen, dan wordt aan het bevoegd gezag van de school éénmalig de keuze gelaten of deze met het landelijke of regionale samenwerkingsverband wil meedoen. Indien er in de toekomst een nieuwe nevenvestiging vso van de richting wordt ingericht, zal deze moeten aansluiten bij het landelijke samenwerkingsverband primair of voorgezet onderwijs. Dat geldt ook voor (speciale) basisscholen en scholen voor vo.

Negentiende lid

De hier bedoelde nadere regels zijn op dit moment de regels in artikel 26 van het Inrichtingsbesluit WVO over het orthopedagogisch-didactisch centrum (opdc).

Artikel 2.52 Optionele mogelijkheid afwijken van landelijke criteria, procedure, duur en licenties

(Oud: WVO artikel 17a1; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Samenwerkingsverbanden verzorgen de ondersteuningstoewijzing van leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs en zijn verantwoordelijk voor het ondersteuningsbudget van leerwegondersteunend onderwijs en pro. Daarbij hebben ze wel te maken met landelijke beoordelingscriteria voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs en - wat het leerwegondersteunend onderwijs betreft- met wettelijke regels voor bevoegd gezagsorganen om voor bekostiging door het Rijk in aanmerking te komen (op grond van artikel [69] van de WVO 20xx).

Dit artikel bevat de mogelijkheid voor individuele samenwerkingsverbanden die daar bewust voor kiezen, om zelf de criteria voor leerwegondersteunend onderwijs, en de duur van de ondersteuningstoewijzing en/of welke scholen in aanmerking komen voor lwoo-bekostiging (lwoo-licentie) te bepalen. Dit is de zogenoemde opting out-mogelijkheid. Samenwerkingsverbanden kunnen alleen deelnemen aan deze opting out-mogelijkheid als alle besturen (en de medezeggenschap) daar achter staan: een samenwerkingsverband kan zich alleen aanmelden als alle besturen (bevoegde gezagsorganen) met vestigingen die zijn gelegen in het gebied van het samenwerkingsverband akkoord gaan met de opting out. Indien één of meer schoolbesturen niet akkoord zijn, moet het samenwerkingsverband de landelijk vastgestelde criteria gebruiken en/of blijven de regels over de lwoo-licenties van kracht.

Eerste lid

In het eerste lid wordt de mogelijkheid geboden om van de landelijke criteria voor de aanvraag en de beoordeling, de procedure en de duur van de beoordeling of leerlingen op het leerwegondersteunend onderwijs zijn aangewezen af te wijken en in plaats daarvan zelf criteria en procedures op te stellen.

In de opting out voor de landelijke criteria en de duur van de ondersteuningstoewijzing kunnen samenwerkingsverbanden ervoor kiezen eigen criteria vast te stellen voor de toewijzing van ondersteuning aan lwoo-leerlingen. Daarbij hebben ze aanvullend ook de keuze om zelf de geldigheidsduur van de toewijzing of toelaatbaarheidsverklaring te bepalen. Het samenwerkingsverband kan een eigen geldigheidsduur bepalen, maar mag er ook voor kiezen om de geldigheidsduur voor de duur van de schoolloopbaan te houden. Afspraken over de invulling van de opting out worden opgenomen in het ondersteuningsplan.

Tweede lid

In dit lid wordt de mogelijkheid geboden voor het samenwerkingsverband om het bevoegd gezag van een school dat is aangesloten bij dit samenwerkingsverband, voor te dragen bij de Minister om in aanmerking te worden gebracht voor bekostiging van leerwegondersteunend onderwijs, ondanks dat dit bevoegd gezag eerder geen rijksbekostiging kon ontvangen voor leerwegondersteunend onderwijs op grond van artikel het huidige artikel 69 van de WVO.

Bij een opting out voor lwoo-licenties kan het samenwerkingsverband zelf bepalen welke scholen het voor wil dragen voor een lwoo-licentie. Het kan daarmee afwijken van de voorwaarden voor de aanvraag van een lwoo-licentie zoals deze zijn opgenomen in het huidige artikel 69 van de WVO, zijnde een doelmatige spreiding van het aanbod van leerwegondersteunend onderwijs (de school moet een potentieel van ten minste 40 lwoo-leerlingen hebben), en instemming van de meerderheid van de overige scholen in het samenwerkingsverband. Door deze opting out veranderen voor een school de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een licentie, want het samenwerkingsverband kan eigen voorwaarden stellen. De lwoo-licentie blijft in de opting out wel voorbehouden aan het vmbo: alleen aanbieders van vmbo kunnen een lwoo-licentie krijgen.

Een ander gevolg voor scholen is dat de praktische procedure voor het verkrijgen van een lwoo-licentie verandert bij een opting out. Bij opting out is het niet aan de school maar aan het samenwerkingsverband om aan DUO door te geven welke scholen zij voor lwoo-bekostiging in aanmerking willen brengen.

Derde lid

In dit lid is de voorwaarde opgenomen dat een samenwerkingsverband de instemming nodig heeft van alle bevoegde gezagsorganen met vestigingen in het gebied van dit samenwerkingsverband.

Vierde lid

Dit lid bevat een grondslag voor een algemene maatregel van bestuur met nadere regels over opting out, zoals de aanvullende voorwaarden voor de duur en betrokkenheid van ouders. Ook is er een mogelijkheid voor een ministeriële regeling krachtens deze algemene maatregel van bestuur om regels van administratieve aard vast te stellen, zoals over de procedure voor samenwerkingsverbanden om aan de Minister te melden dat ze gebruik maken van opting out.

Artikel 2.53. Taakverwaarlozing samenwerkingsverband

(Oud: WVO artikel 103h; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel bevat bepalingen die ingrijpen door de minister mogelijk maken indien het samenwerkingsverband zijn taak ernstig verwaarloost. Het treffen van voorzieningen door de minister zal inhouden dat een of meer personen zullen worden aangewezen die er voor zorgdragen dat de taken van het samenwerkingsverband alsnog naar behoren zullen worden verricht.

Zo al sprake zou zijn van ernstige taakverwaarlozing dan is de kans daarop het meest waarschijnlijk in de eerste jaren waarin het samenwerkingsverband functioneert. Daarom kent het artikel de mogelijkheid om bij koninklijk besluit een datum te bepalen waarop de taakverwaarlozingsregeling eindigt. Het artikel voorziet ook in de mogelijkheid om in te grijpen als bevoegde gezagsorganen in het gebied van het samenwerkingsverband zich niet aansluiten bij het samenwerkingsverband (derde lid).

Paragraaf 5. Eindexamens

Algemeen

Examens vormen een belangrijk onderwerp in de WVO 20xx. Het onderwijs leidt tot een examen. Daaruit blijkt of de leerling de kennis, inzicht en vaardigheden heeft verworven die met het onderwijs zijn beoogd. Het diploma voortgezet onderwijs heeft een grote persoonlijke, maatschappelijke en economische waarde.

De huidige WVO regelt weinig over de examens. Het overgrote deel van de examenregels is te vinden in lagere regelgeving, te weten het Eindexamenbesluit VO en het Eindexamenbesluit VO BES, het Staatsexamenbesluit VO, het Staatsexamenbesluit VO BES, en uitvoeringsregelingen daarvan. Er is nu voor gekozen om de hoofdelementen van de regeling van de eindexamens en staatsexamens in de wet op te nemen, in overeenstemming met Aanwijzing 22 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. Het Eindexamenbesluit VO, het Eindexamenbesluit VO BES, het Staatsexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO BES regelen op dit moment diverse onderwerpen die als hoofdelementen moeten worden getypeerd, zoals de afnamemomenten van het schoolexamen en het centraal examen, het programma van toetsing en afsluiting van de school en de handelwijze bij onregelmatigheden of onvoorziene omstandigheden. Deze hoofdelementen zijn naar het niveau van de wet zelf verplaatst. Het aantal regels op AMvB-niveau zal daardoor afnemen.

De gelegenheid is ook aangrepen om een lacune in de regelgeving weg te werken: de WVO en de WVO BES bevatten nu - anders dan WEB en WHW - geen omschrijving van bedoeling en functie van het eindexamen. Die omschrijving is alsnog toegevoegd. Voor de staatsexamens is voorzien in een overeenkomstige aanpassing van de WVO en de WVO BES.

Artikel 2.54. Eindexamens

(Oud: WVO artikel 29, eerste lid (deels) en tweede lid, artikel 30; WVO BES artikel 72, eerste lid (deels) en tweede lid, artikel 74)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: nieuw is de omschrijving van wat een examen omvat: het onderzoek naar verworven kennis, inzicht en vaardigheden, en de beoordeling van de uitkomsten van het onderzoek.

Eerste lid

Dit lid bepaalt voor de scholen voor vwo, havo, mavo en vbo (dus niet voor scholen voor praktijkonderwijs, want dat onderwijs heeft geen wettelijk geregeld examen) dat de leerlingen van het bevoegd gezag 'gelegenheid' moeten krijgen om aan de school een eindexamen af te leggen. Het gaat daarbij om een volledig examen'. Vavo-kandidaten (en bij staatsexamens ook deelstaatsexamenkandidaten) kunnen ook deel(staat)examens afleggen. De woorden "om het onderwijs af te sluiten" geven aan dat het eindexamen in principe aan het einde van de cursusduur wordt afgenomen.

Het eerste lid richt zich niet rechtstreeks tot de leerlingen, want bepalingen van de WVO en de WVO BES als deze zijn bekostigingsvoorwaarden voor het bijzonder onderwijs/regels voor het openbaar onderwijs, en richten zich daarom tot het bevoegd gezag als de verantwoordelijke voor het wel of niet uitvoeren van de wet. De eindexamens zijn op dit moment uitvoerig geregeld in het Eindexamenbesluit VO en het Eindexamenbesluit VO BES.

Het eerste lid geeft een definitie van eindexamens. Deze definitie sluit aan bij die in WHW en WEB. Behalve de examens aan scholen worden ook staatsexamens afgenomen, die kandidaten in de gelegenheid stellen, een diploma te verwerven dat overeenkomt met een diploma van een in het eerste lid genoemde schoolsoort. De staatsexamens

berusten nu op artikel 60 WVO. Het is verder nog mogelijk om ook zonder dat de leerling is ingeschreven aan een school, het diploma van deze schoolsoort te behalen: zie het tweede lid van artikel 2.54.

Tot slot: leerlingen kunnen het eindexamen voor vwo, havo en mavo ook afleggen in het Vavo, dat is geregeld in de WEB. Zie in dat verband ook de artikelen 2.100 en volgende van de WVO 20xx. De WVO kent nu ook nog examens die niet “vanwege de school” worden afgenomen. Bij algemene maatregel van bestuur konden daarover regels worden gesteld. Maar zulke regels zijn nooit vastgesteld, zodat er kennelijk geen behoefte is aan deze opening en het voorschrift overbodig is. Daarom schrapt dit wetsvoorstel het voorschrift.

Tweede lid

Het bevoegd gezag kan personen die niet als leerling aan de school zijn ingeschreven, de gelegenheid geven om als extraneus een eindexamen af te leggen. Bij algemene maatregel van bestuur (zie artikel 2.67) wordt bepaald in welke gevallen extranei een financiële bijdrage verschuldigd zijn voor deelname aan het eindexamen en wordt de hoogte van die bijdrage vastgesteld. Dit is nu geregeld in artikel 2 van het Eindexamenbesluit WVO en in artikel 2 van het Eindexamenbesluit VO BES.

Derde lid

Dit lid regelt wie bevoegd is het eindexamen af te nemen. De eerste volzin regelt dat het eindexamen wordt afgenomen door de rector, de directeur, de conrector, de adjunct-directeur of een of meer leden van de centrale directie en leraren van de school. Niet is geregeld dat het examen wordt afgenomen door een examencommissie. Het is niet nodig om voor te schrijven dat op elke school zo'n orgaan in het leven wordt geroepen, want het orgaan zou de personen omvatten die het derde lid al aanwijst en zou daaraan niets toevoegen.

Vierde lid

Ook deskundigen kunnen worden betrokken bij het afnemen van het eindexamen. Het bevoegd gezag wijst daarvoor zelf de deskundigen aan.

Artikel 2.55. Afnametaal bij toetsen en examens

(Oud: WVO artikel 6a uitgezonderd onderwijs; WVO BES artikel 8 uitgezonderd onderwijs)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt het uitgangspunt dat Nederlands de voertaal is bij het afnemen van toetsen en examens, behalve als er sprake is van 1 van de in dit artikel geregelde uitzonderingsgronden. De school mag een andere onderwijstaal gebruiken:

- a. als het gaat om onderwijs over die andere taal, of
- b. als bijzondere omstandigheden daartoe noodzaken. Voor laatstbedoelde situaties moet de school wel een gedragscode vaststellen.

Wanneer in Caribisch Nederland een andere voertaal wordt gebruikt bij het afnemen van toetsen en examens, dan wordt de gedragscode die daarbij wordt opgesteld, aan de inspectie toegestuurd.

Artikel 2.56. Inhoud eindexamen

(Oud: WVO artikel 29, eerste lid (deels), vierde lid (deels) en vijfde lid; WVO BES artikel 72, eerste lid (deels), vierde lid (deels) en vijfde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid drukt de keuzevrijheid van de leerling bij het kiezen van eindexamenvakken uit. Deze keuzevrijheid is begrensd doordat een aantal eindexamenvakken verplicht is. Welke vakken verplicht zijn, hangt af van de schoolsoort of het profiel waarin de leerling onderwijs volgt. Dit wordt nader uitgewerkt bij algemene maatregel van bestuur (zie nu de artikelen 11 tot en met 13 en 22 tot en met 25 Eindexamenbesluit VO en de artikelen 11 tot en met 17 van het Eindexamenbesluit VO BES).

Tweede lid

Het eindexamen kan voor elk vak of ander programmaonderdeel bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen of uit beide. Het feit dat voor alle scholen het examen in elk geval uit een schoolexamen bestaat, is een gevolg van het feit dat het bevoegd gezag verantwoordelijk is voor het afnemen van het examen. Naast het schoolexamen zal er voor veel vakken sprake zijn van een centraal examen. Welke vakken dit betreft, blijkt uit de vastgestelde examenprogramma's.

Derde lid

Dit lid verplicht ertoe om als onderdeel van het schoolexamen een profielwerkstuk te maken. Uit de definitie van eindexamen (waarvan het schoolexamen onderdeel is) in artikel 2.54 volgt dat ook het profielwerkstuk beoordeeld moet worden.

Vierde lid

De eindexamens moeten ook een rekentoets omvatten. Bij het vaststellen van de opgaven van de rekentoets worden de referentieniveaus rekenen in acht genomen die voor Europees Nederland zijn vastgesteld op grond van artikel 2 lid 2 aanhef en onderdeel c Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Dat houdt verband met het feit dat er geen examenprogramma's voor de rekentoets bestaan. In het Eindexamenbesluit VO zijn nadere regels over deze toets vastgesteld.

Het eindexamen wiskunde laat maar beperkte ruimte aan het toetsen van de basisvaardigheden rekenen. Daarom is er voor alle leerlingen die eindexamen doen een rekentoets als onderdeel van het eindexamen. Voor het vervolgonderwijs is dan duidelijk waar de leerlingen precies staan als het gaat om deze basisvaardigheden.

De makers van de toets moeten de opgaven zo invullen dat ze inzicht geven in de beheersing van het referentieniveau. Omdat de beheersing van basisvaardigheden voorop staat – vaardigheden die iedere leerling zou moeten beheersen, ongeacht de gekozen richting of het gekozen profiel – zullen de fundamentele niveaus uit het referentiekader de basis vormen voor de rekentoets.

De rekentoets heeft ten opzichte van het wiskunde-examen dus een zelfstandige betekenis en functie, en is een zelfstandig onderdeel van het eindexamen. Het aantal examenvakken is daarvoor niet uitgebreid. Voor de eerste 2 leerjaren van het vo zijn voor rekenen en wiskunde 9 kerndoelen beschreven. Het referentieniveau rekenen voor het eind van het vmbo wordt in principe al bereikt aan het eind van het tweede leerjaar. Het gaat dus daarna om 'onderhoud' van bestaande kennis. Dat onderhoud kan plaatsvinden binnen het vak wiskunde of binnen andere vakken (bijvoorbeeld de beroepsgerichte vakken). Ook voor het havo en vwo geldt dat leerlingen het niveau dat ze aan het eind van het derde leerjaar (onderbouw) bereiken, moeten 'onderhouden' in de bovenbouw. Ook in het havo en vwo kunnen vakken als economie en biologie hiervoor worden benut.

Artikel 2.57. Examenprogramma's

(Oud: WVO artikel 29, vierde lid (deels); WVO BES artikel 72, vierde lid (deels))

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Kern van het eindexamen is het examenprogramma. Hoewel het bevoegd gezag verantwoordelijk is voor het afnemen van het examen, blijft de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit van het vo. Daarom stelt de overheid het examenprogramma vast. Dat gebeurt bij ministeriële regeling. Het programma wordt specifiek per schoolsoort (vwo, havo) en per leerweg (vmbo) vastgesteld, en heeft betrekking op een vak of groep van vakken.

Tweede lid

Dit lid beschrijft de minimuminhoud van elk examenprogramma.

Derde lid

Het derde lid koppelt de vaststelling van examenprogramma's Nederlands voor Europees Nederland aan de referentieniveaus van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Die referentieniveaus moeten in acht worden genomen.

Artikel 2.58. Schoolexamen

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: dit artikel is nieuw en is ontleend aan artikel 32 van het Eindexamenbesluit VO en artikel 19 van het Eindexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

Niet de overheid maar het bevoegd gezag zelf bepaalt op welk tijdstip het schoolexamen begint. Het schoolexamen is onderdeel van het eindexamen en is daarmee een *afsluiting* van de opleiding. Het bevoegd gezag bepaalt wanneer daarvan sprake is.

Tweede lid

Dit lid dwingt tot het afsluiten van het schoolexamen voordat het eerste tijdvak begint (als het gaat om een vak waarin zowel een schoolexamen als een centraal examen wordt afgelegd). Met afsluiten wordt bedoeld dat ook eventueel herkansingen hebben plaatsgevonden vóór het begin van het eerste tijdvak.

Derde lid

Het bevoegd gezag mag wel bepalen dat een individuele kandidaat het schoolexamen iets later afsluit, te weten nadat het eerste tijdvak is gestart. Voorwaarde is wel dat er dan nog geen centraal examen is afgenomen in dat vak.

Artikel 2.59. Centraal examen

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: dit artikel is nieuw. Het is ontleend aan artikel 37 van het Eindexamenbesluit VO en artikel 25 van het Eindexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

De "tijdvakken", die nu zijn benoemd in het Eindexamenbesluit VO (artikel 37) en in het Eindexamenbesluit VO BES (artikel 25) zijn sleutelbegrippen voor de examens en verdienen daarom een plaats in de WVO 20xx zelf. Toegevoegd is wat onder een tijdvak wordt verstaan: een afnameperiode. Het centraal examen wordt niet maar één keer afgenomen: de wet kent 3 mogelijke afnameperiodes. Die zijn benoemd als "tijdvak": het eerste, tweede en derde tijdvak.

Tweede lid

In het eerste tijdvak worden de centrale examens voor de eerste maal door de school afgenomen.

In het tweede tijdvak vinden de herkansingen aan de school plaats. Het eerste en tweede tijdvak vallen nog in het schooljaar waarin het eindexamen wordt afgenomen. In het derde tijdvak kunnen de kandidaten die in het eerste en/of tweede tijdvak een geldige reden van verhindering hadden of die het centraal examen in het tweede tijdvak niet konden voltooien, hun centraal examen voltooien bij het CvTE. Het derde tijdvak begint na afloop van het schooljaar waarin het eerste en tweede tijdvak vielen.

Derde lid

Dit lid geeft ruimte voor het eerder afleggen van onderdelen van het eindexamen (niet het volledige eindexamen). Het bevoegd gezag kan individuele leerlingen daartoe al gelegenheid geven in het (voor)voorlaatste leerjaar.

Vierde lid

Zie de toelichting bij het tweede lid.

Vijfde lid

Het examenwerk wordt niet maar één keer nagekeken: er is nog een tweede correctie. Die wordt gedaan door de zogenaamde gecommiteerden, behalve voor examens /examenonderdelen waarvoor bij ministeriële regeling een uitzondering op die regel is geformuleerd.

Artikel 2.60. Diploma's en getuigschriften

(Oud: WVO artikelen 29, derde lid, en 29a (deels); WVO BES artikelen 72, derde lid (deels), en 73 (deels))

Redactioneel aangepast: de inhoud van de bovengenoemde artikelen is gerangschikt in een opsomming. Daaraan is voor de volledigheid en overzichtelijkheid toegevoegd het vmbo-certificaat, nu nog geregeld in het Eindexamenbesluit VO en in het Eindexamenbesluit VO BES. Het getuigschrift praktijkonderwijs is vervallen. Zie de toelichting op het eerste lid, onderdeel e.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Onderdeel b:

Wie een leer-werktraject (zie artikel 10b WVO en artikel 18 WVO BES) met goed gevolg afsluit, ontvangt ook een diploma: het 'diploma basisberoepsgerichte leerweg/leer-werktraject'.

Onderdeel c:

Een speciale regel geldt voor leerlingen aan een school voor vmbo, wat de basisberoepsgerichte leerweg betreft: leggen zij met goed gevolg een bepaald gedeelte van het examenprogramma af, dan krijgen ze daarvoor een getuigschrift vmbo. Dit is een afwijking op de hoofdregel dat alleen een bewijsstuk wordt afgegeven bij een met goed gevolg afgelegd volledig eindexamen.

Onderdeel e:

Het praktijkonderwijs kent nu nog zowel een getuigschrift als een schooldiploma. Zie artikel 29a WVO en artikel 73 WVO BES. Omdat die 2 termen in de praktijk door elkaar heen werden gebruikt, en er geen echt onderscheid was, is nu gekozen voor één term: schooldiploma. Leerlingen uit het praktijkonderwijs die naar oordeel van het bevoegd gezag het praktijkonderwijs hebben afgerond, ontvangen dus een schooldiploma.

Diploma's geven onder voorwaarden toelating tot vervolgonderwijs. De toelatingseisen zijn te vinden in artikel 8.2.1 en artikel 8.2.2 WEB en in de 7.24-7.26a WHW.

Tweede lid

Een ministeriële regeling stelt het model van de bewijsstukken vast. Alleen voor het schooldiploma praktijkonderwijs gebeurt dat niet.

Artikel 2.61. Verklaring bij verlaten school

(Oud: WVO artikelen 29a (deels), 31; WVO BES artikelen 73 (deels) en 76)

Redactioneel aangepast: dit artikel is ontleend aan artikel 31 en artikel 73. Het opschrift van het artikel is aangevuld en de inhoud van de eerste volzin van het eerste lid is verdeeld over 3 subonderdelen.

Vervallen:

Nieuw: toegevoegd is lid 2 voor het praktijkonderwijs.

Eerste lid

In dit lid is de zogenaamde schoolverlatersverklaring geregeld. Het gaat hier om leerlingen in het vwo, havo, mavo en vbo.

Tweede lid

Hier is specifiek voor het praktijkonderwijs geregeld dat aan de leerling een verklaring moet worden uitgereikt indien hij de school verlaat zonder schooldiploma. Dat gebeurt in het geval dat naar oordeel van het bevoegd gezag de leerling de opleiding niet heeft afgerond (voorheen werd in sommige gevallen voor dit doel een getuigschrift gebruikt). De figuur van de verklaring bestaat al voor die gevallen, en wordt daarom ook gebruikt voor het praktijkonderwijs.

Derde lid

In dit lid is bepaald dat het model van de verklaring wordt vastgesteld bij ministeriële regeling in plaats van, zoals nu, bij besluit van de minister. Voor de specifieke verklaring voor leerlingen uit het praktijkonderwijs wordt (net als voor het schooldiploma) geen model vastgesteld, omdat die verklaring meer dan de verklaring van het eerste lid en net zoals het schooldiploma vooral maatwerk zal zijn. Desgewenst kan de school in de verklaring ook zaken opnemen als de behaalde (branche)certificaten, de geleerde vaardigheden en competenties en eventueel een advies over doorstroom naar een vervolgopleiding.

Artikel 2.62. Examenreglement; programma van toetsing en afsluiting

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: dit artikel is ontleend aan artikel 31 van het Eindexamenbesluit VO en artikel 18 van het Eindexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

Het bevoegd gezag moet een examenreglement vaststellen. Dat kan voor een aantal examenjaren gelden. Het examenreglement omvat alle procedurele en organisatorische regelingen die het bevoegd gezag moet treffen voor de uitvoering van het schoolexamen en het centraal examen. Ook omvat het meer inhoudelijke bepalingen. Bij het examenreglement gaat het om regels van algemene aard, zoals over het toezicht tijdens het examen en de instelling van een commissie van beroep. Het eerste lid schrijft voor, welke onderwerpen in elk geval moeten worden geregeld, waaronder de herkansingsmogelijkheden voor het schoolexamen.

Tweede lid

Bovendien moet het bevoegd gezag (jaarlijks; dus anders dan is geregeld voor het examenreglement) een programma voor toetsing en afsluiting vaststellen (ook wel:

PTA). Het PTA heeft zowel betrekking op het schoolexamen als op het centraal examen. Het PTA bevat vooral de regels die per jaar verschillend kunnen zijn. Het bevoegd gezag geeft hierin onder meer aan, de wijze waarop de toetsen worden afgenomen (mondeling, schriftelijk, praktisch of een combinatie daarvan). Ook geeft het PTA aan, hoe de cijfers van de verschillende toetsen van het schoolexamen worden gecombineerd tot het cijfer van het schoolexamen. Ook over de afronding van de cijfers van het schoolexamen worden in het PTA regels gegeven, en over de *wijze van herkansing* (het examenreglement regelt de *mogelijkheden tot herkansing*).

Artikel 2.63. Onregelmatigheden; onvoorziene omstandigheden; maatregelen (Oud: WVO - ; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is ontleend aan artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO en artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

Dit lid geeft de rector/directeur de bevoegdheid om tegenover de kandidaat maatregelen te nemen als de kandidaat zich schuldig maakt/heeft gemaakt aan een "onregelmatigheid" bij het eindexamen of als het gaat om een aanspraak op ontheffing. Ook afwezigheid zonder geldige reden op het eindexamen kan een grond zijn voor maatregelen.

Tweede lid

Heeft het centraal examen volgens de inspecteur niet op regelmatige wijze plaatsgevonden, dan kan de inspecteur besluiten dat het examen of een deel ervan overnieuw moet worden afgenomen. Dat kan gelden voor een enkele kandidaat maar ook –afhankelijk van de onregelmatigheid- voor een groep van kandidaten. De inspecteur moet dan het CvTE verzoeken om nieuwe examenopgaven vast te stellen. De inspecteur bepaalt hoe en door wie dat examen zal worden *afgenomen*.

Derde lid

Er kunnen onvoorziene omstandigheden zijn waardoor het centraal examen op één of meer scholen niet volgens de regels kan worden afgenomen. Te denken valt onder meer aan brand in de lokalen. In dergelijke gevallen beslist de Minister wat er moet gebeuren.

Artikel 2.64. Intrekking examenbevoegdheid

(Oud: WVO artikel 29, lid 1a en 1b; WVO BES artikel 72, lid 1a en 1b)

Redactioneel aangepast: de inhoud van artikel 29 lid 1a en 1b is in een afzonderlijk artikel ondergebracht.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Zijn er te grote gemiddelde verschillen tussen de cijfers voor de schoolexamens en de centrale examens, dan kan de minister een school tijdelijk de examenbevoegdheid voor een schoolsoort of leerweg ontnemen aan de school. De waarde van het examen moet worden geborgd. Daarbij is het van essentieel belang voor de Nederlandse systematiek van examineren in het VO dat de basiskwaliteit en kennis voor de doorstroming naar het vervolgonderwijs verzekerd zijn en dat de examinering vertrouwen geniet in de samenleving. Een te groot verschil tussen de cijfers voor schoolexamens en die voor centrale examens is onwenselijk, want dat leidt tot rechtsongelijkheid en ondermijning van de betrouwbaarheid van de examensystematiek.

In bepaalde gevallen is een verschil goed verklaarbaar, zeker bij individuele leerlingen of individuele vakken. In het schoolexamen wordt vaak andere stof getoetst en verschillen de toetscondities. De inspectie baseert haar oordeel over het verschil tussen de

resultaten van schoolexamen en centraal examen daarom op de cijfers van alle leerlingen en alle vakken die zowel een school- als een centraal examen kennen over de laatste drie leerjaren van een onderwijssoort. Daarmee zal dat verschil zich uitmiddelen.

Als uiterste middel kan het zijn dat de school 2 jaar lang geen examens in een schoolsoort of leerweg mag afnemen en dat het CvTE wordt ingeschakeld om staatsexamens af te nemen. Beslist de minister inderdaad om de examenbevoegdheid tijdelijk aan de school te ontnemen, dan betalen niet de leerlingen, deelnemers of hun ouders de kosten van de staatsexamens, maar de school zelf.

Tweede lid

De Minister mag niet meteen al overgaan tot opschorting van de examenbevoegdheid bij grote cijfersverschillen. Hij moet het bevoegd gezag van de school ten minste 3 jaar de gelegenheid hebben gegeven om het gemiddelde verschil ongedaan te maken als dat meer dan een half punt bedraagt.

Artikel 2.65. Commissie van beroep voor de eindexamens
(Oud: WVO artikel 30a; WVO BES -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en vierde lid

In navolging van WEB en WHW kent de WVO 20xx op wetsniveau een commissie van beroep voor de eindexamens. Dit is als het gaat om een *besluit* in de zin van de Awb (en daarover gaat het eerste lid), een orgaan van administratief beroep, dat wil zeggen een orgaan dat de school zelf moet instellen. Het beroep wordt dus niet ingesteld bij de bestuursrechter.

Tweede en derde lid

Omdat bij beroep tegen examens snelheid geboden is (want anders staat de examenuitslag al vast/is geen diploma afgegeven, enz.), regelt het tweede lid een verkorte beroepstermijn en regelt het derde lid en verkorte beslistermijn in beroep.

Vierde lid

In het vierde lid gaat het om het bijzonder onderwijs. Daar neemt het bevoegd gezag geen besluiten in de zin van de Awb, maar *beslissingen*. En daar is om die reden ook geen sprake van administratief beroep, maar van het vragen van een *voorziening* aan een commissie van beroep voor de eindexamens, in te stellen door het bevoegd gezag.

Vijfde lid en zesde lid

Deze leden gelden voor het bijzonder onderwijs en zijn vergelijkbaar met het tweede en derde lid.

Artikel 2.66. Diagnostische toetsen Nederlandse taal en rekenen
(Oud: WVO artikel 28b, WVO BES: -; voor Caribisch Nederland zie hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Diagnostische toetsen zijn een belangrijk instrument voor de intensivering van het taal- en rekenonderwijs in het VO. Door deze kan worden achterhaald welke taal- en rekenvaardigheden leerlingen nog onvoldoende beheersen en kan gericht worden toegewerkt naar de eindexamens.

Inzet van dit instrument is nog niet verplicht. Met het sturen op examens worden scholen vrij gelaten om zelf te bepalen met welke methoden en pedagogische benaderingen de leerlingen/studenten naar het eindniveau worden gebracht. Hierbij

behoren ook de overgangsproefwerken om te bezien of de leerling de stof voldoende beheerst. Scholen kunnen dan ook een diagnostische toets inzetten. Zij bepalen zelf wanneer en in welke vorm.

Wel bevat het artikel de mogelijkheid om diagnostische toetsen voor te schrijven bij algemene maatregel van bestuur. Dan worden (uitvoerings)voorschriften vastgesteld, in elk geval over het moment of de momenten waarop leerlingen de toetsen kunnen afleggen.

Als blijkt dat scholen, ondanks de sturende werking van de exameneisen, hun onderwijsleerproces onvoldoende inrichten op het kunnen behalen van de referentieniveaus, dan kan met een (al dan niet tijdelijke) verplichting worden gestuurd op het afnemen van tussentijdse, diagnostische toetsen.

Artikel 2.67. Uitvoeringsregels Paragraaf 5

(Oud: WVO artikel 29, tweede lid (deels), vierde lid (deels) en vijfde lid (deels); WVO BES artikel 72, tweede lid (deels), vierde lid (deels) en vijfde lid (deels))

Redactioneel aangepast: Dit artikel bevat de grondslag voor regeling van examenonderwerpen bij of krachtens AMvB. De vrij algemene delegatiegrondslag in de WVO en de WVO BES wordt daarmee specifiek.

Vervallen: -

Nieuw: het artikel is in deze vorm nieuw.

Bij of krachtens AMvB worden diverse (nadere) regels gesteld over het eindexamen. De wet somt op welke onderwerpen in elk geval nader moeten worden geregeld.

Artikel 2.68. Hardheidsclausule

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Het is niet goed mogelijk om het doel of de strekking van de hardheidsregeling specifiek te omschrijven. In overeenstemming met de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar 131a, toelichting) is daarom meer algemeen geformuleerd dat toepassing van de hardheidsclausule gebeurt "gelet op het belang dat deze regels beogen te beschermen".

Vervallen: -

Nieuw: het artikel is ontleend aan artikel 56 van het Eindexamenbesluit VO en artikel 47a van het Eindexamenbesluit VO BES.

Als het zonder meer toepassen van examenregels een onaanvaardbare onbillijkheid ("onbillijkheid van overwegende aard") zou veroorzaken, kan de Minister beslissen om die regels niet toe te passen of om daarvan af te wijken.

Paragraaf 6. Aanwijzing als school met examenbevoegdheid

Artikel 2.69. Aanwijzing als school met examenbevoegdheid

(Oud: WVO artikel 56; WVO BES artikel 112)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel maakt het mogelijk om scholen aan te wijzen die net als de bekostigde scholen bevoegd zijn om een wettelijk geregeld diploma uit te reiken.

Eerste lid

Een bijzondere school voor vwo, havo, mavo of vbo die niet uit 's Rijks kas wordt bekostigd, kan door de minister worden aangewezen als bevoegd tot uitreiking van een wettelijk VO- diploma.

Voorwaarde voor deze aanwijzing is dat de school wat de cursusduur, het schoolplan en de bevoegdheden van de leraren betreft, overeenkomt met een uit 's Rijks kas bekostigde school. De wet bevat in deze paragraaf nog aanvullende eisen en voorwaarden. Wordt aan de aanwijzingsvoorwaarden niet meer wordt voldaan, dan kan de aanwijzing worden ingetrokken. Dit kan ook wanneer misbruik wordt gemaakt van de verleende aanwijzing.

Tweede lid

Ook bij aangewezen scholen kan de examineringsbevoegdheid worden ingetrokken bij een te groot gemiddeld verschil tussen de cijfers van het schoolexamen en die van het centraal examen.

Derde lid

Ook voor de aangewezen scholen gelden de regels van de WVO 20xx over de verantwoordelijkheid voor het afnemen van het eindexamen, het toezicht door gecommitteerden, de eventuele aanwijzing van deskundigen, de rekentoets en de regels uit (nu nog) het Eindexamenbesluit VO en het Eindexamenbesluit VO BES.

Artikel 2.70. Aanvraag tot aanwijzing als school met examenbevoegdheid (Oud: WVO artikel 57; WVO BES artikel 113)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Een niet uit 's Rijks kas bekostigde bijzondere school kan bij de minister een verzoek doen om te worden aangewezen als bevoegd tot het uitreiken van een wettelijk geregeld VO-diploma. Dit artikel bepaalt welke stukken het bestuur bij een verzoek tot aanwijzing van een school aan de minister moet overleggen en wanneer de Minister uiterlijk beslist.

Tweede lid

Dit lid geeft de minister 6 maanden de tijd om te beslissen op een aanvraag om een aanwijzing als bedoeld in lid 1. Die termijn kan nog wel worden verlengd.

Artikel 2.71. Toepasselijke regels aangewezen school met examenbevoegdheid (Oud: WVO artikel 58, eerste tot en met zesde lid; WVO BES artikel 114)

Redactioneel aangepast: Het zevende en achtste lid van artikel 58 WVO zijn afgesplitst tot afzonderlijke artikelen (2.72 en 2.73).

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel zijn enkele aanvullende regels opgenomen over niet uit 's Rijks kas bekostigde scholen die zijn aangewezen als bevoegd om wettelijk geregelde VO-diploma's uit te reiken.

Eerste lid

Dit lid bepaalt dat het schoolplan van een aangewezen school ten minste moet voldoen aan de regels in de WVO 20xx over de onderwijstijd, uitvoerings- en inrichtingsregels over de profielen en leerwegen, de onderbouwregels, nadere inrichtingsregels in het Inrichtingsbesluit WVO en het wettelijk geregelde schoolplan.

Tweede lid

Doel van dit voorschrift is om naar buiten toe helderheid te bieden over het onderwijs dat de aangewezen school binnen haar aanwijzing verzorgt.

Derde lid

Door de gewone toelatingsvoorwaarden ook op te leggen aan een aangewezen school, is een extra kwaliteitswaarborg voor het niveau van het onderwijs ingebouwd.

Vierde lid

De minimumeisen voor goed onderwijs zijn ook van toepassing op niet door de overheid bekostigde scholen die bevoegd zijn eindexamens af te nemen. Als een school niet meer aan deze verplichting voldoet, kan die bevoegdheid worden ingetrokken. Zie daarvoor verder in deze paragraaf.

Vijfde lid

De inspectie moet kunnen beoordelen of een aangewezen school blijft voldoen aan het eerste lid. Daarom is voorgeschreven dat wijzigingen van het schoolplan worden gemeld aan de inspectie.

Artikel 2.72. Gebruik gegevens in relatie tot aangewezen school met examenbevoegdheid

(Oud: WVO artikel 58, zevende lid; WVO BES: -)

Redactioneel aangepast: Het zevende en achtste lid van artikel 58 WVO zijn afgesplitst tot afzonderlijke artikelen (2.72 en 2.73).

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel zijn enkele bepalingen van de WVO 20xx die gelden voor bekostigd onderwijs en die gaan over het persoonsgebonden nummer en de regelgeving voor de regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (vsv) van overeenkomstige toepassing verklaard op het niet-bekostigd onderwijs. Doel daarvan is, bestrijden van voortijdig schoolverlaten ook in het niet-bekostigd onderwijs. Het gaat om bepalingen over:

- Het verstrekken van gegevens bij inschrijving (waaronder het persoonsgebonden nummer).
- Het gebruik van het persoonsgebonden nummer door het bevoegd gezag, waaronder ook de verplichting voor het bevoegd gezag om het persoonsgebonden nummer van iedere leerling met een gegevensset over die leerling aan te leveren aan de minister van OCW.
- De verwerking van de aangeleverde gegevens door de minister.
- Het gebruik van gegevens uit het BRON door de minister en de Inspectie voor beleid en toezicht.
- Het gebruik van het persoonsgebonden nummer door de gemeente.

Voor deze groep bepalingen geldt dat daarvan uitgezonderd zijn, de regels die te maken hebben met bekostiging: aangewezen scholen worden niet bekostigd uit 's Rijks kas.

- De melding van relatief verzuim en van verwijdering van jongeren die onder de rmc-regelgeving vallen.
- De gemeentelijke rmc-functie.

De bevoegdheid van de Minister om een aanwijzing in te trekken (zie verder in deze paragraaf) geldt ook in de situatie dat de aangewezen school niet aan deze informatieverplichtingen voldoet.

Artikel 2.73. Gegevensverstrekking aangewezen school

(Oud: WVO artikel 58, achtste lid; WVO BES -; zie voor Caribisch Nederland hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: Het complexe lid 8 van artikel 58 is opgenomen in een afzonderlijk artikel dat in 2 leden is verdeeld met in elk daarvan een opsomming van wat eronder valt.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel bevat grondslagen voor nadere regels en specificaties in relatie tot het gebruik van het persoonsgebonden nummer zoals geregeld in artikel 2.72.

Artikel 2.74. Intrekking aanwijzing
(Oud: WVO artikel 59; WVO BES artikel 115)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel is geregeld in welke gevallen de minister deze aanwijzing van de school kan intrekken. Intrekking kan als de school met onder meer het schoolplan, de voorwaarden van toelating en de bevoegdheden van het onderwijzend personeel niet meer voldoet aan de wettelijke regels die gelden voor de bekostigde scholen, of als misbruik is gemaakt van de aanwijzing. Ook strijd met artikel 5:20 Awb is een grond voor intrekking. Daar gaat het om de plicht om mee te werken aan het onderzoek door een toezichthouder (inspectie).

Artikel 2.75. Aanwijzing scholen voortgezet speciaal onderwijs met examenbevoegdheid

(Oud: WVO artikel 59a; WVO BES -; zie voor Caribisch Nederland hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: om tot uitdrukking te brengen dat de kern van de aanwijzing is, toekenning van het recht om een wettelijk geregeld diploma uit te reiken, is in het opschrift van het artikel de koppeling met de examenbevoegdheid met zoveel woorden aangegeven.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel maakt het mogelijk dat een vso-school wordt aangewezen om zelf vo-examens af te nemen en het vo-diploma uit te reiken. De regels voor de aanwijzingsmogelijkheid van niet-bekostigde scholen in de WVO 20xx zijn van toepassing verklaard op vso-scholen. Dit biedt vso-leerlingen de gelegenheid om binnen de eigen schoolomgeving, met de eigen leraren, het onderwijs te volgen en examen af te leggen.

Onderdeel a

Voor de vso-school zijn aan zo'n aanwijzing voorwaarden verbonden. De school moet voor de duur van de cursus, het schoolplan en de bevoegdheden van de leraren overeenkomen met een bekostigde vo-school en moet ook voldoen aan alle overige voorwaarden. Er is een uitzondering gemaakt voor het vereiste dat de statuten en het reglement worden overgelegd aan de minister bij het verzoek tot aanwijzing. De school moet de aanwijzing aanvragen en daarbij een keuze maken voor welke schoolsoort of schoolsoorten zij de aanvraag doet. De leraren moeten over de vo-bevoegdheid beschikken. De school verzorgt het onderwijsprogramma en de examinering geheel zelf.

De achtergrond van het artikel is dat vso-scholen, alleen al om hun geringere omvang, niet vanzelfsprekend beschikken over bevoegde leraren en passende voorzieningen om het onderwijs in een vo-schoolsoort, vwo, havo, mavo of vbo, in de volle breedte te verzorgen. Vso-scholen zijn voor het aanbod dat zij verzorgen erg afhankelijk van symbiose met reguliere vo-scholen. Bij symbiose volgen, op grond van artikel 24 WEC, leerlingen van de vso-school een deel van hun onderwijsprogramma op een reguliere vo-school, waarbij het bevoegd gezag van de beide scholen samen een overeenkomst sluiten, over het onderwijs, maar bijvoorbeeld ook over een financiële vergoeding.

Leerlingen kunnen hun opleiding afsluiten met een examen en bij positief resultaat een diploma vo behalen. Leerlingen van aangewezen scholen doen examens op de eigen school. Leerlingen van andere vso-scholen doen staatsexamen of zij doen examens als examendeelnemer op een reguliere vo-school, dat wil zeggen als extraneus. Voor bepaalde vso-leerlingen kan het formele karakter van het staatsexamen een obstakel zijn door de aard van hun beperking of de extra begeleiding die zij nodig hebben. Voor deze leerlingen kan het beter zijn het examen als examendeelnemer af te leggen via een reguliere vo-school. Dit heeft als voordeel dat het examen dan wordt afgelegd met eerst een schoolexamen dat aansluit op de gebruikte lesmethoden en pas daarna het centraal examen.

Ook de regels over de maatschappelijke stage in het vo en over de diagnostische toetsen Nederlandse taal en rekenen gelden voor de aangewezen vso-scholen.

Onderdeel b

Dit onderdeel regelt dat de aangewezen scholen die een basisberoepsgerichte leerweg verzorgen deze kunnen inrichten als een leer-werktraject of als een entreeopleiding volgens de regels die gelden voor het gewone vo. Voor sommige vso-leerlingen die de basisberoepsgerichte leerweg in het vbo volgen, blijkt na 2 jaar onderbouw dat zij toch geen vbo-diploma kunnen behalen, bijvoorbeeld omdat het onderwijs voor hen te theoretisch is. De school kan leerlingen van wie het bevoegd gezag inschat dat zij daarbij gebaat zijn, een entreeopleiding laten volgen. De regels over de entreeopleiding in het vso zijn gelijk aan de regels over de entreeopleidingen in het vmbo. Deze route voor vso-leerlingen vergroot de kans op het afsluiten van de vso-opleiding met een herkenbaar diploma voor de arbeidsmarkt. Bovendien geeft dit diploma het recht om door te stromen naar mbo niveau 2 aan een mbo-instelling.

De entreeopleiding in het vso is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van vso-school en mbo-instelling. Zij moeten een samenwerkingsovereenkomst sluiten waarin afspraken worden vastgelegd over programma-aanbod en rechtsbescherming. De leerling blijft ingeschreven bij de vso-school en valt dus onder de verantwoordelijkheid van die school. De mbo-instelling is verantwoordelijk voor de examinering. Een vso-school kan alleen entreeopleidingen aanbieden die passen bij het aanbod aan beroepsgerichte programma's van de eigen basisberoepsgerichte leerweg en die de betrokken mbo-instelling mag aanbieden. Ter illustratie: de vso-school moet, al of niet via symbiose, de vbo-afdeling bouwtechniek verzorgen om samen met een mbo-instelling de opleiding assistent bouwplaats te mogen aanbieden. Want de school heeft de kennis en expertise nodig om leerlingen naar een specifieke mbo-opleiding te mogen opleiden. Als de vso-school de basisberoepsgerichte leerweg verzorgt op basis van symbiose met een vo-school, moet een samenwerkingsafpraak met zowel een vo-school als een mbo-instelling worden gemaakt.

Derde lid

De minister kan de aanwijzing intrekken indien aan de hier bedoelde wettelijke regels niet meer wordt voldaan.

Vierde lid

Net als in artikel 14a lid 2 onderdeel a WEC is een grondslag opgenomen om afwijkende en aanvullende regels vast te stellen voor het vwo ten opzichte van het reguliere vo. In het vso zal o.a. het uitstroomprofiel vervolgonderwijs worden verzorgd. Voor dat uitstroomprofiel gelden de kerndoelen van het reguliere voortgezet onderwijs. Die kerndoelen zijn opgenomen in een algemene maatregel van bestuur (het Besluit kerndoelen onderbouw VO). Voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs kan bij algemene maatregel van bestuur van die kerndoelen worden afgeweken.

Vijfde lid

Voor de kerndoelen Friese taal en cultuur die voor het gewone VO worden vastgesteld bij provinciale verordening, is er voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs een afwijkingsmogelijkheid: de provincie Fryslân kan bij provinciale verordening voorzien in een afwijking voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs. Voor die verordening gelden dezelfde voorwaarden als voor het gewone onderwijs, zoals de goedkeuring van de minister voordat de verordening in werking kan treden.

Zesde lid

De vso-school die vbo verzorgt, is verplicht om te communiceren in welke profielen dat onderwijs wordt verzorgd.

Paragraaf 7. Staatsexamens

Artikel 2.76. Begripsbepaling

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: dit is een nieuw artikel. Het bereik van het artikel volgt uit artikel 60 lid 1 WVO.

Deze begripsbepaling regelt onder meer dat de staatsexamenbepalingen alleen van toepassing zijn op de staatsexamens VO (zoals nu uitgewerkt in het Staatsexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO BES) en niet op de Staatsexamens Nederlands als tweede taal en de Staatsexamens SPD Bedrijfsadministratie.

Artikel 2.77. Staatsexamens en deelstaatsexamens

(Oud: WVO artikel 60, eerste lid (deels), tweede, derde, vierde en vijfde lid (deels); WVO BES artikel 116, eerste lid (deels), tweede, derde, vierde en vijfde lid (deels))

Redactioneel aangepast: In dit artikel is expliciet geregeld dat men zich moet aanmelden voor het staatsexamen en dat het staatsexamen zowel een volledig examen kan omvatten als een deelexamen (eerste lid). Toegevoegd is de strekking van het (deel)staatsexamen: een onderzoek van de kandidaat, gevolgd door de beoordeling daarvan.

Vervallen: -

Nieuw: deels (zie hierboven: toegevoegd is de strekking van wat een staatsexamen is)

Eerste lid

Dit lid maakt het onder meer voor wie geen onderwijs kan volgen aan een school voor vo, mogelijk om door een staatsexamen een diploma te verkrijgen dat overeenkomt met dat van een school voor vo. Het gaat om het staatsexamen vwo, het staatsexamen havo, het staatsexamen mavo en het staatsexamen vbo. Voor het vbo gaat het om de beroepsgerichte leerwegen en de gemengde leerweg. Op scholen voor vso en in penitentiaire inrichtingen verblijven leerlingen voor wie staatsexamens in deze leerwegen perspectief kunnen bieden. Voor deze leerlingen is met deze staatsexamens maatwerk mogelijk.

Verder vormen de staatsexamens een vangnet bij het toepassen van de bevoegdheid van de minister om een vo-school tijdelijk de examenbevoegdheid te ontnemen (zie artikel 2.64). Deze bevoegdheid geldt ook voor de beroepsgerichte leerwegen en de gemengde leerweg in het vmbo.

Het CvTE kan staatsexamens afnemen in de algemeen vormende vakken van deze leerwegen.

Staatsexamenkandidaten kunnen kiezen tussen het afleggen van een volledig staatsexamen en een examen afleggen in een of meer vakken (deelstaatsexamen). Wie aan een deelstaatsexamen deelneemt en daarvoor een voldoende cijfer haalt, ontvangt

een certificaat. Door certificaten te overleggen voor vakken die samen een staatsexamen vormen, kan een diploma worden verkregen.

Tweede lid

Dit lid opent de mogelijkheid om staatsexamens ook in te stellen om diploma's te behalen die niet overeenkomen met diploma's van schoolsoorten van de WVO 20xx. Die mogelijkheid is (nog) niet benut.

Derde lid

Dit lid is wat de typering van het examen betreft vergelijkbaar met artikel 2.54, eerste lid.

Vierde lid

Voor het staatsexamen is een eigen bijdrage verschuldigd. Geregeld is ook in welk geval dat niet zo is.

Vijfde lid

Dit lid maakt het mogelijk om de rekening voor het staatsexamen te leggen bij het bevoegd gezag van een school als het gaat om een school die een te groot gemiddeld verschil heeft tussen de cijfers van het schoolexamen en de cijfers van het centraal examen en daardoor de examenbevoegdheid heeft verloren (zie artikel 2.64).

Zesde lid

De niet-schriftelijke onderdelen van het staatsexamen worden in het openbaar afgenomen.

Artikel 2.78. Afnametaal bij toetsen en examens

(Oud: WVO artikel 6a (deels); WVO BES artikel 8 (deels))

Redactioneel aangepast: dit artikel is ontleend aan artikel 6a WVO. Het nieuwe artikel is beperkt tot het examendeel van artikel 6a.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt het uitgangspunt dat Nederlands de voertaal is bij het afnemen van toetsen en examens, behalve als er sprake is van 1 van de in dit artikel geregelde uitzonderingsgronden. De school mag een andere onderwijstaal gebruiken:

- a. als het gaat om onderwijs over die andere taal, of
- b. als bijzondere omstandigheden daartoe noodzaken. Voor laatstbedoelde situaties moet de school wel een gedragscode vaststellen.

Artikel 2.79. Inhoud staatsexamen en deelstaatsexamen

(Oud: WVO artikel 60, zesde lid; WVO BES artikel 116, zesde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: de inhoud van dit artikel is deels ontleend aan artikel 60 lid 6 WVO (Rekentoets) en deels aan het Staatsexamenbesluit VO artikel 4, eerste, tweede en vierde lid, en artikel 9 en aan het Staatsexamenbesluit VO BES artikel 4, eerste, tweede en vierde lid, en artikel 8.

Eerste lid

Het eerste lid drukt de keuzevrijheid van de leerling bij het kiezen van examenvakken uit. Deze keuzevrijheid is begrensd doordat een aantal eindexamenvakken verplicht is. Welke vakken verplicht zijn, hangt af van de schoolsoort of het profiel waarin de leerling onderwijs volgt. Dit wordt nader uitgewerkt bij algemene maatregel van bestuur (zie nu de artikelen 11 tot en met 13 en 22 tot en met 25 Eindexamenbesluit VO en de artikelen 11 tot en met 17 van het Eindexamenbesluit VO BES).

Tweede lid

Uit dit lid blijkt dat het staatsexamen geen beroepsgerichte vakken omvat.

Derde lid

Het staatsexamen kan voor elk vak of ander programmaonderdeel bestaan uit een college-examen, uit een centraal examen of uit beide. Het college-examen is de evenknie van schoolexamen. Naast het college-examen zal er voor veel vakken sprake zijn van een centraal examen. Welke vakken dit betreft, blijkt uit de vastgestelde examenprogramma's.

Vierde lid

Dit lid verplicht ertoe om als onderdeel van het college-examen een profielwerkstuk te maken. Uit de definitie van staatsexamen (waarvan het college-examen onderdeel is) volgt dat ook het profielwerkstuk beoordeeld moet worden.

Vijfde lid

De staatsexamens moeten ook een rekentoets omvatten. Bij het vaststellen van de opgaven van de rekentoets worden de referentieniveaus rekenen in acht genomen die voor Europees Nederland zijn vastgesteld op grond van artikel 2 lid 2 aanhef en onderdeel c Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Dat houdt verband met het feit dat er geen staatsexamenprogramma's voor de rekentoets bestaan.

Het eindexamen wiskunde laat maar beperkte ruimte aan het toetsen van de basisvaardigheden rekenen. Daarom is er voor alle leerlingen die staatsexamen doen een rekentoets als onderdeel van het examen. Voor het vervolgonderwijs is dan duidelijk waar de leerlingen precies staan als het gaat om deze basisvaardigheden.

Artikel 2.80. Examenprogramma's; college-examen

(Oud: WVO - ; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: de inhoud van dit artikel is deels ontleend aan artikel 7 van het Staatsexamenbesluit VO en aan artikel 6 van het Staatsexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

Dit lid regelt dat de examenprogramma's van de eindexamens ook de examenprogramma's zijn voor de staatsexamens en deelstaatsexamens.

Tweede lid

Het tweede lid bevat bijzondere regels die het examenprogramma voor de eindexamens "vertalen" naar de specifieke situatie bij de staatsexamens: als het examenprogramma bepaalde keuzes bij de school neerlegt, komt daarvoor bij de staatsexamens het CvTE in de plaats.

Verder kan het zijn dat bepaalde regels over het schoolexamen in het examenprogramma voor de eindexamens niet uitvoerbaar zijn in het college-examen van de staatsexamens. Denk bij voorbeeld aan een practicumopdracht in het schoolexamen. Een school beschikt over praktijkruimten. De staatsexamens worden in grote zalen afgenomen. Het college-examen wordt vaak mondeling afgenomen. In plaats van een practicumopdracht uit te voeren, vertelt de kandidaat dan hoe de praktijkopdracht wordt uitgevoerd, welke elementen hierbij van belang zijn en wat het resultaat wordt. Daarbij kan het CvTE afwijken van die regels. Wel moet het CvTE daarbij bewaken dat het college-examen zoveel mogelijk gelijkwaardig blijft aan het schoolexamen, want eindexamen en staatsexamen leiden inhoudelijk gezien tot dezelfde diploma's.

Artikel 2.81. Centraal examen

(Oud: WVO - ; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: de inhoud van dit artikel is deels ontleend aan de artikelen 4, vijfde lid, en 19, eerste lid, van het Staatsexamenbesluit VO en aan de artikelen 4, vijfde lid, en 17, eerste lid, van het Staatsexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

De "tijdvakken" die nu zijn benoemd in het Staatsexamenbesluit VO en in het Staatsexamenbesluit VO BES, zijn sleutelbegrippen voor de staatsexamens en verdienen daarom een plaats in de WVO 20xx zelf. Toegevoegd is wat onder een tijdvak wordt verstaan: een afnameperiode. Het centraal examen wordt niet maar één keer afgenomen: de wet kent 3 mogelijke afnameperiodes. Die zijn benoemd als "tijdvak": het eerste, tweede, derde en vierde tijdvak.

Tweede lid

Dit lid is in de kern vergelijkbaar met artikel 2.59, vijfde lid. Wel zijn er enkele verschillen: bij het centraal examen, afgenomen door het CvTE, kan in tegenstelling tot de centrale examens die worden afgenomen door de school, voor vakken vrijstelling worden verleend op basis van eerder behaalde resultaten. Ook kan het voorkomen dat centrale examens in het derde tijdvak worden vervangen door een mondeling examen.

Artikel 2.82. Diploma's en certificaten

(Oud: WVO artikel 60, eerste lid (deels); WVO BES artikel 116, eerste lid (deels))

Redactioneel aangepast: in de wet zelf wordt nu geregeld dat het CvTE getuigschriften verstrekt. De uitreiking kan worden uitgewerkt bij of krachtens AMvB (zie artikel 2.84).

Vervallen: -

Nieuw: de inhoud van dit artikel is deels ontleend aan de artikelen 30, derde lid, en 31, tweede lid, van het Staatsexamenbesluit VO en aan de artikelen 28, derde lid, en 29, tweede lid, van het Staatsexamenbesluit VO BES.

Certificaten en bewijsstukken van met goed gevolg afgelegde examenonderdelen aan scholen en vavo-instellingen kunnen worden gecombineerd tot een pakket dat tot het staatsexamendiploma leidt.

Artikel 2.83. Examenreglement; programma van toetsing en afsluiting

(Oud: WVO - ; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: de inhoud van dit artikel is ontleend aan artikel 13 van het Staatsexamenbesluit VO en aan artikel 12 van het Staatsexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

Het CvTE moet een examenreglement vaststellen. Dat kan voor een aantal examenjaren gelden. Het examenreglement omvat alle procedurele en organisatorische regelingen die het CvTE moet treffen voor de uitvoering van het college-examen en het centraal examen. Ook omvat het meer inhoudelijke bepalingen. Bij het examenreglement gaat het om regels van algemene aard, zoals over het toezicht tijdens het examen. Het eerste lid schrijft voor, welke onderwerpen in elk geval moeten worden geregeld, waaronder de herkansingsmogelijkheden voor het college-examen.

Tweede lid

Bovendien moet het CvTE (jaarlijks; dus anders dan is geregeld voor het examenreglement) een programma voor toetsing en afsluiting vaststellen (ook wel: PTA). Het PTA heeft zowel betrekking op het college-examen als op het centraal

examen. Het PTA bevat vooral de regels die per jaar verschillend kunnen zijn. Het CvTE geeft hierin onder meer aan, de wijze waarop de toetsen worden afgenomen (mondeling, schriftelijk, praktisch of een combinatie daarvan). Ook over de afronding van de cijfers van het college-examen worden in het PTA regels gegeven, en over de wijze van herkansing (het examenreglement regelt de mogelijkheden tot herkansing).

Artikel 2.84. Onregelmatigheden; onvoorziene omstandigheden; maatregelen; (Oud: WVO -; WVO BES -; zie voor Caribisch Nederland hoofdstuk 11)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: de inhoud van dit artikel is ontleend aan de artikelen 6, eerste lid, 21 en 22 van het Staatsexamenbesluit VO en aan de artikelen 5, eerste lid, 19 en 20 van het Staatsexamenbesluit VO BES.

Eerste lid

Dit lid geeft het CvTE de bevoegdheid om tegenover de kandidaat maatregelen te nemen als de kandidaat zich schuldig maakt/heeft gemaakt aan een "onregelmatigheid" bij het staatsexamen. Ook afwezigheid zonder geldige reden op het eindexamen kan een grond zijn voor maatregelen.

Tweede lid

Heeft het centraal examen volgens de inspecteur niet op regelmatige wijze plaatsgevonden, dan kan de inspecteur besluiten dat het examen of een deel ervan overnieuw moet worden afgenomen. Dat kan gelden voor een enkele kandidaat maar ook –afhankelijk van de onregelmatigheid- voor een groep van kandidaten. De inspecteur moet dan het CvTE verzoeken om nieuwe examenopgaven vast te stellen. De inspecteur bepaalt hoe en door wie dat examen zal worden afgenomen.

Derde lid

Er kunnen onvoorziene omstandigheden zijn waardoor het centraal examen niet volgens de regels kan worden afgenomen. Te denken valt onder meer aan brand in de lokalen. In dergelijke gevallen beslist het CvTE wat er moet gebeuren.

Artikel 2.85. Bezwaar bij College voor toetsen en examens

(Oud: WVO artikel 60, zevende tot en met negende lid; WVO BES: -)

Redactioneel aangepast: de inhoud van artikel 60 leden 7 t/m 9 is nu in een afzonderlijk artikel opgenomen. -

Vervallen: -

Nieuw: -.

De functie van dit artikel is vergelijkbaar met die van het huidige artikel 30a

WVO. Zie de toelichting bij dat artikel. Omdat het CvTE het staatsexamen afneemt en bestuursorgaan is, is de Awb van toepassing en is er dus ook de mogelijkheid van bezwaar en beroep. Daarom staat tegen een besluit waarbij een maatregel wordt genomen, bezwaar open bij het CvTE. Zie het huidige artikel 60, zevende tot en met negende lid, WVO. Vervolgens kan beroep worden ingesteld bij de bestuursrechter. Hier is dus geen administratief beroep aan de orde.

Artikel 2.86. Nadere uitvoeringsregels paragraaf 7

(Oud: WVO artikel 60, vijfde lid (deels); WVO BES artikel 116, vijfde lid (deels))

Redactioneel aangepast: artikel 60 lid 5 WVO bevat een vrij algemeen geformuleerde delegatiegrondslag naar een AMvB. Op slechts één punt is die opdracht gespecificeerd: er moeten regels komen over het bedrag dat verschuldigd is voor toelating tot het staatsexamen. In plaats van deze constructie in het vijfde lid is nu gekozen voor een meer precieze delegatiegrondslag en is ook in overeenstemming met de Aanwijzingen voor de regelgeving expliciet in de mogelijkheid van subdelegatie naar de Minister voorzien door de woorden 'of krachtens' op te nemen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Bij of krachtens AMvB worden diverse nadere regels gesteld over het staatsexamen. De wet somt op welke onderwerpen in elk geval nader moeten worden geregeld.

Artikel 2.87. Hardheidsclausule

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: de inhoud van dit artikel is ontleend aan artikel 36 van het Staatsexamenbesluit VO en aan artikel 34 van het Staatsexamenbesluit VO BES.

Als het zonder meer toepassen van examenregels een onaanvaardbare onbillijkheid ("onbillijkheid van overwegende aard") zou veroorzaken, kan het CvTE beslissen om die regels niet toe te passen of om er van af te wijken. Criterium daarbij is de bijzondere functie die het staatsexamen en het deelstaatsexamen hebben onder meer voor kandidaten in bijzondere omstandigheden.

Paragraaf 8. Andere vormen van voortgezet onderwijs

Artikel 2.88. Instellingen voor voortgezet onderwijs

(Oud: WVO artikel 61; WVO BES artikel 117)

Redactioneel aangepast: de term "inrichtingen" is vervangen door de term "instellingen".

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel biedt net als artikel 61 WVO een grondslag voor het bekostigd doen verzorgen van ander VO dan dat van artikel 2.2, eerste lid. In Europees Nederland wordt van artikel 61 WVO op dit moment geen gebruik gemaakt, maar het artikel kan niet worden gemist als instrument. In het kader van herziening van de regelgeving vanuit het perspectief van toedeling van regels aan het juiste niveau (wet, AMvB, lagere regelgeving) zullen de regels over het Internationaal georiënteerd voortgezet onderwijs, nu opgenomen in de Beleidsregel IGVO 2010, een basis krijgen in een AMvB en eventuele uitvoeringsregels daarvan. Daarvoor zal dan artikel 2.88 worden gebruikt. Voor Caribisch Nederland wordt wel gebruikgemaakt van artikel 117 WVO BES. Van deze grondslag wordt voor de Saba Comprehensive School en de Gwendoline van Putten gebruik gemaakt om de inrichting en de examenstructuur te regelen.

Paragraaf 9. Kwaliteitszorg en communicatie

Kwaliteit van het onderwijs

Het voortgezet onderwijs heeft een driedelige opdracht: kwalificatie, socialisatie en vorming van jongeren. De kwaliteit van het onderwijs op een school is primair af te meten aan de mate waarin scholen erin slagen aan deze opdracht te voldoen. De wettelijke opdracht wordt op elke school beleidsmatig vertaald in het eigen schoolplan, en uitgevoerd en in de praktijk gebracht door de leraren en het andere personeel van de school. De voornaamste aangrijpingspunten voor de wettelijke taak van het bevoegd gezag om zorg te dragen voor de kwaliteit van het onderwijs op de school (artikel 2.80) zijn dus het schoolplan en de uitvoering van het daarin beschreven beleid, en de kwaliteit van de leraren en het personeelsbeleid.

Schoolplan: uitwerking wettelijke én eigen opdracht

Met het schoolplan wordt in elk geval eens per vier jaar vastgesteld hoe de school invulling geeft aan de wettelijke opdracht aan het onderwijs én aan schooleigen

beleidsvoornemens. Belangrijke elementen in het schoolplan zijn het door de school gehanteerde onderwijskundig beleid, personeelsbeleid en kwaliteitsbeleid. In het schoolplan beschrijft de school, op basis van haar eigen identiteit en visie op goed onderwijs, waartoe, wat, hoe, waar en wanneer op deze school door leerlingen geleerd wordt. Het eigenaarschap voor het in het schoolplan vastgelegde beleid, en dus ook de verantwoordelijkheid voor de uitvoering daarvan, ligt op schoolniveau: bij het schoolbestuur, de schoolleiding en het onderwijspersoneel. Ouders en leerlingen kunnen hierover, evenals het personeel van de school, via de medezeggenschapsraad meespreken.

Schoolgids: communicatie

Via de schoolgids wordt aan alle betrokkenen, in het bijzonder aan leerlingen en hun ouders, inzichtelijk gemaakt hoe het er op school aan toegaat en wat van de school en het daar geboden onderwijs verwacht mag worden. Ook kunnen leerlingen en ouders in de schoolgids lezen wat hun rechten én plichten zijn, en welke mogelijkheden er zijn als zij kritiek hebben op (of suggesties hebben voor) de kwaliteit van het onderwijs en het functioneren van de school. De wet noemt een aantal elementen die in elk geval in de schoolgids aan de orde moeten komen, en gaat ervan uit dat het bevoegd het initiatief neemt om ouders en leerlingen hierover te informeren. Ouders en leerlingen behoeven dus niet zelf op zoek te gaan. De vorm waarin dit gebeurt is niet voorgeschreven: het kan een fysiek document betreffen, maar de tekst van de schoolgids kan bijvoorbeeld ook op de website van de school geplaatst worden. Waar het om gaat is dat ouders op een heldere, transparante en toegankelijke wijze tijdig en compleet worden geïnformeerd.

Tekortschieterende leerresultaten

Scholen moet voldoen aan hun wettelijke opdracht. Als scholen dat niet doen, waardoor onder meer de leerresultaten van leerlingen ernstig of langdurig tekortschieten, kan de Inspectie een interventie plegen. Om te kunnen bepalen in hoeverre een school aan haar wettelijke opdracht voldoet, wordt in artikel 2.81 de wettelijke basis gegeven voor de wijze waarop leerresultaten worden gemeten. Als het oordeel van de Inspectie is dat een school (zeer) zwak is, moet het bevoegd gezag de ouders daarover informeren.

Afspraak is afspraak

In het schoolplan legt de school periodiek vast hoe uitvoering gegeven wordt aan de wettelijke en schooleigen opdracht. Via de schoolgids wordt dit actief gecommuniceerd naar leerlingen en ouders. Leerlingen en ouders moeten er vanuit kunnen gaan dat de in schoolplan en schoolgids vastgestelde beleidsvoornemens ook daadwerkelijk in de praktijk worden gebracht. Zij bepalen immers hun keuze voor deze school mede op deze informatie. Wanneer een school in gebreke blijft bij de uitvoering van het afgesproken beleid, kan het bevoegd gezag daarop aangesproken worden. Dit geldt ook andersom. Ouders en leerlingen kiezen voor een bepaalde school op basis van transparante en volledige informatie. Daarmee committeren zij zich dan ook aan de identiteit van de school, haar visie op goed onderwijs, het afgesproken schoolbeleid en de wederzijdse rechten en plichten of verantwoordelijkheden van zowel de school als van de leerling en diens ouders. Als de school het schoolplan wijzigt, moet dit dan ook onmiddellijk bekend worden gemaakt, in elk geval aan de medezeggenschapsraad.

Artikel 2.89. Kwaliteit onderwijs

(Oud: WVO artikel 23a (nieuw); WVO BES artikel 47 (nieuw))

Redactioneel aangepast: dit artikel is onder voorbehoud opgenomen in de vorm zoals opgenomen in wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog bij de Eerste Kamer aanhangig is. Hetzelfde geldt voor de overige artikelen van dat wetsvoorstel die de WVO wijzigen. Het is licht aangepast in verband met de systematiek die bij de modernisering van de WVO wordt gehanteerd. Daarbij wordt bij voorbeeld consequent de term "regels" gehanteerd in plaats van de term "voorschriften".

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Het bevoegd gezag is primair verantwoordelijk voor de bewaking en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Het artikel volstaat met het heldere uitgangspunt dat het bevoegd gezag de bij of krachtens deze wet gegeven voorschriften dient na te leven en dat zij het stelsel van kwaliteitszorg dient uit te voeren. Met de toevoeging «in elk geval» in de definitie van het zorg dragen voor de kwaliteit van het onderwijs wordt benadrukt dat kwaliteit breder is dan de wettelijke voorschriften. Deze toevoeging leidt echter niet tot een uitbreiding van het bereik van het toezicht. De inspectie kan in het stimulerende rapport bijvoorbeeld wel aandacht besteden aan de mate waarin de in het schoolplan geformuleerde ambities worden uitgevoerd. Op die wijze kan zij een bijdrage leveren aan de horizontale verantwoording en het functioneren van de medezeggenschap.

Artikel 2.90. Schoolplan: typering

(Oud: WVO artikelen 24, eerste lid (nieuw), 24c, eerste en derde lid (deels); WVO BES artikelen 50, eerste lid (nieuw), 53, eerste en derde lid (deels))

Redactionele aanpassing: De inhoud van dit artikel is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog in behandeling is in de Eerste Kamer. Het eerste lid van het artikel dat nu nog voorligt in de Eerste Kamer is vanwege de uitgangspunten bij de modernisering in technisch opzicht aangepast: de 3 onderdelen van het schoolplan zijn elk in een opsomming geplaatst, de tweede en derde volzin van het eerste lid zijn geplaatst in afzonderlijke leden, en het tweede tot en met vierde lid zijn tot afzonderlijke artikelen gemaakt.

Verder is aan het artikel toegevoegd (zie het vijfde lid) de inhoud van artikel 24c, eerste lid, en derde lid wat het schoolplan betreft, en ook (zie het zesde lid) de inhoud van het huidige artikel 24, vijfde lid (mogelijkheid van afwijkende schoolplannen voor het vbo).

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Eerste lid en tweede lid

Het schoolplan is een vierjarig planningsdocument waarin het bevoegd gezag van een school het beleid van de school beschrijft. Het schoolplan vormt een belangrijk aangrijpingspunt als het gaat om de doordenking van de kwaliteit van het onderwijs. Het is belangrijk dat voor elke school een schoolplan wordt vastgesteld dat past bij de visie van de school en de zorg voor het onderwijs in de school. Om de rol van het schoolplan te onderstrepen is de uitzonderingsbepaling dat het mogelijk is om voor een aantal scholen hetzelfde schoolplan te hanteren, geschrapt. Dit laat echter onverlet dat het geen probleem hoeft te zijn wanneer het schoolplan bij vrijwel identieke scholen in hoge mate dezelfde inhoud heeft, wanneer hiermee recht wordt gedaan aan het onderwijs in de onderscheiden scholen. Het bevoegd gezag moet ervoor zorgen dat elke school een passend schoolplan heeft. Geregeld is wat in elk geval in een schoolplan moet worden beschreven. Dit is wat vanuit de overheid minimaal noodzakelijk vindt om scholen ertoe te zetten op systematische wijze zorg aan kwaliteit te besteden

Het toezicht richt zich enkel op de voorschriften waaraan het bevoegd in relatie tot de overheid dient te voldoen. Op grond van dit uitgangspunt kan de uitvoering van het schoolplan niet ten aanzien van alle onderdelen onder het toezicht vallen. Immers, in het onderwijskundig beleid en het personeelsbeleid staan eigen opdrachten, visies en voorkeuren van de school centraal. Van het bevoegd gezag mag bijvoorbeeld wel verwacht worden dat zij een dekkend aanbod heeft voor de kerndoelen en dat zij dit aanbod beschrijft in de schoolgids, maar de methode en invulling die zij kiest, is niet ter beoordeling van de overheid. Deze onderdelen horen thuis in de horizontale verantwoording en de medezeggenschap en zijn dus uitgezonderd van het toezicht. De inspectie kan aan de horizontale verantwoording in het kader overigens wel een bijdrage

leveren, met name door haar bevindingen in het inspectierapport op grond van haar stimulerende taak.

Derde lid

Het schoolplan moet aangeven wat het beleid van de school is ten aanzien met bijdragen die de school (anders dan als ouderbijdragen e.d.) ontvangt en waartegenover bepaalde verplichtingen staan van de school tegenover de leerlingen.

Vierde lid

Het derde lid waarborgt dat het bevoegde gezag invulling geeft aan het openbare karakter van een openbare school of aan de identiteit voor zover het een samenwerkingschool betreft.

Vijfde lid

Leerlingen en ouders moeten er vanuit kunnen gaan dat de in schoolplan vastgestelde beleidsvoornemens ook daadwerkelijk in de praktijk worden gebracht. Wanneer een school in gebreke blijft bij de uitvoering van het afgesproken beleid, kan het bevoegd gezag daarop aangesproken worden. Als de school het schoolplan wijzigt, moet dit dan ook onmiddellijk bekend worden gemaakt, in elk geval aan de medezeggenschapsraad.

Artikel 2.91. Schoolplan: onderwijskundig beleid

(Oud: WVO artikel 24, tweede lid (nieuw); WVO BES artikelen 50, tweede lid (nieuw))

Redactionele aanpassing: De inhoud van dit artikel is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog in behandeling is in de Eerste Kamer. Het betreft artikel 24, tweede lid. Daarin is de term "voorschriften" nu vervangen door de term "regels", overeenkomstig het vaste taalgebruik in de WVO 20xx. Dat tweede lid is verder opgeknipt in 2 leden.

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Eerste en tweede lid

In het onderwijskundig beleid werkt het bevoegd gezag de wettelijke opdrachten voor het onderwijs uit en de door het bevoegd gezag in het schoolplan opgenomen aanvullende opdrachten voor het onderwijs. Uit dit programma blijkt welke keuzes ten aanzien van de leerstof, de werkwijzen, methoden en ontwikkelingsmaterialen zijn gemaakt. Door het vermelden van de gehanteerde methoden en ontwikkelingsmaterialen wordt duidelijk gemaakt of het onderwijsprogramma in overeenstemming is met wat de kerndoelen en de eindtermen vragen. Waar geen methoden en ontwikkelingsmaterialen in gebruik zijn, zal op andere wijze moeten worden aangegeven dat het onderwijsprogramma in overeenstemming is met de kerndoelen en de eindtermen.

Uit de beschrijving van het onderwijskundig beleid blijkt ook hoe de school tegemoet komt aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Hierbij wordt gedacht aan voorzieningen voor leerlingen in achterstandssituaties, Nederlands als tweede taal en de opvang van leerlingen met leerproblemen of lichamelijke dan wel zintuiglijke handicaps, maar ook hoogbegaafde leerlingen. Bij de beschrijving van het onderwijskundig beleid dient dan ook het schoolondersteuningsprofiel te worden betrokken.

Artikel 2.92. Schoolplan: personeelsbeleid

(Oud: WVO 24, derde lid (nieuw); WVO BES artikel 50, derde lid (nieuw))

Redactionele aanpassing: De inhoud van dit artikel is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog in behandeling is in de Eerste Kamer. Het betreft artikel 24, derde lid. De verwijzing naar het document inzake evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding is vervangen door de zorgplicht die daarvoor in de plaats komt (zie Hoofdstuk 7 van dit wetsvoorstel)

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Om in staat te zijn permanent te werken aan kwaliteitsverbetering, is het vakmanschap van leraren cruciaal. Bij de beschrijving van het personeelsbeleid geeft het bevoegd gezag aan op welke wijze Aan het personeelsbeleid wordt toegevoegd de wijze waarop aan de eisen voor bevoegdheid en bekwaamheid wordt voldaan. Teven wordt beschreven hoe de ontwikkeling van het onderwijs wordt ondersteund door initiatieven op het gebied van na- en bijscholing, begeleiding en de verdeling van de taken en werkzaamheden over het personeel. Het onderwijskundig beleid wordt aangevuld met het pedagogisch-didactisch handelen. Ook aspecten van beleid gericht op de arbeidsomstandigheden maken deel uit van het beschreven personeelsbeleid, voor zover dit past in de vierjaarlijkse cyclus van het schoolplan.

Artikel 2.93. Schoolplan: kwaliteitsbeleid

(Oud: WVO artikel 2, vierde lid (nieuw); WVO BES artikel 50, vierde lid (nieuw))

Redactionele aanpassing: De inhoud van dit artikel is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog in behandeling is in de Eerste Kamer. Het betreft artikel 24, vierde lid.

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Het schoolplan geeft op hoofdlijnen aan welke instrumenten en procedures bij de bewaking van kwaliteit worden gebruikt. Bij de instrumenten kan worden gedacht aan het verzamelen van gegevens over resultaten via proefwerken, slaag- en zakpercentages, en vergelijkingen over jaren heen. Maar ook aan vragenlijsten voor ouders en leerlingen waarmee sterke en zwakke punten in het functioneren van de school kunnen worden opgespoord. Ook wederzijdse visitaties van scholen, waarbij professionals elkaar op kwaliteit toetsen, zijn denkbaar.

Bij de procedures gaat het om aspecten als: de momenten waarop resultaten van het onderwijsleerproces worden bepaald, wie dat doet, wie daarvoor extern wordt ingeschakeld, hoe de besluitvorming zal plaatsvinden over conclusies die aan de uitkomsten van de onderzoeken worden verbonden, en wat de rol van de ouders daarbij is.

Ten slotte wordt beschreven hoe het bevoegd gezag vaststelt welke maatregelen nodig zijn om tot verbetering van kwaliteit te komen. Die maatregelen kunnen een bijstelling van het schoolbeleid betekenen die wordt opgenomen in het volgende schoolplan of een wijziging daarvan.

Artikel 2.94. Schoolgids en aanduiding onderwijsaanbod in maatschappelijk verkeer

(Oud: WVO artikelen 21, 24a (deels nieuw), 24c, tweede en derde lid (deels); WVO BES artikelen 44, 51 (deels nieuw), 53, tweede en derde lid (nieuw))

Redactioneel aangepast: de plicht tot jaarlijkse vaststelling van de schoolgids (nu nog geregeld in artikel 24c, tweede lid, WVO) is als eerste lid opgenomen. Het uitreiken van de schoolgids (nu lid 3) is vervangen door het ter beschikking stellen ervan. Dat past beter bij onze tijd, waarin informatie vaak ook digitaal beschikbaar wordt gesteld.

Toegevoegd is de inhoud van het huidige artikel 21 WVO, in aangepaste vorm. Ook toegevoegd is de inhoud van het huidige artikel 24c, derde lid, wat de schoolgids betreft.

Vervallen: -

Nieuw: Nieuw is onderdeel n (betreft het stelsel van kwaliteitszorg) van het tweede lid van de schoolgidsartikelen. Dit onderdeel is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat nu in behandeling is bij de Eerste Kamer.

Via de schoolgids wordt aan alle betrokkenen, in het bijzonder aan leerlingen en hun ouders, inzichtelijk gemaakt hoe het er op school aan toegaat en wat van de school en het daar geboden onderwijs verwacht mag worden. Ook kunnen leerlingen en ouders in de schoolgids lezen wat hun rechten én plichten zijn, en welke mogelijkheden er zijn als zij kritiek hebben op (of suggesties hebben voor) de kwaliteit van het onderwijs en het functioneren van de school. De wet noemt een aantal elementen die in elk geval in de schoolgids aan de orde moeten komen, en gaat ervan uit dat het bevoegd het initiatief neemt om ouders en leerlingen hierover te informeren. Ouders en leerlingen behoeven dus niet zelf op zoek te gaan. De vorm waarin dit gebeurt is niet voorgeschreven: het kan een fysiek document betreffen, maar de tekst van de schoolgids kan bijvoorbeeld ook op de website van de school geplaatst worden. Waar het om gaat is dat ouders op een heldere, transparante en toegankelijke wijze tijdig en compleet worden geïnformeerd, zoals in het vierde en vijfde lid tot uitdrukking komt. In het tweede lid worden de onderwerpen opgesomd die in elk geval aan de orde moeten komen in de schoolgids. Ook worden regels gegeven aan de hand waarvan leerresultaten beoordeeld moeten worden.

Elke school moet in zijn naam laten zien tot welke schoolsoort zij behoort. Dit wordt geregeld het zesde tot en met negende lid. De schoolsoort is van belang voor de vraag welke onderwijsregels (waaronder bekostigingsregels) van toepassing zijn. Bij verschil van mening tussen het bevoegd gezag en de minister over de toepasselijke schoolsoort geeft de mening van de minister de doorslag. Om aan te geven dat een school of scholengemeenschap onderwijs in een of meer van de leerwegen aanbiedt, kan de aanduiding "vmbo" worden gebruikt.

Eerste lid

De schoolgids draagt bij tot vergroting van de kwaliteit. De schoolgids is het document waarmee de school verantwoording aflegt aan de primaire belanghebbenden: ouders en leerlingen. Naarmate de overheid minder gedetailleerd stuurt op het kwaliteitsbeleid van de school, is het zaak dat de primair belanghebbenden beter in stelling worden gebracht om als "countervailing power" het kwaliteitsbeleid van de school van impulsen te voorzien. De schoolgids levert materiaal voor de dialoog die ouders en leerlingen met de school voeren over de kwaliteit van het onderwijs binnen de school. Overigens levert ook de rijksoverheid een bijdrage aan de versterking van de mondigheid van ouders en leerlingen: zij brengt de (landelijke) onderwijsgids uit.

Het document heeft een aantal verplichte onderdelen: informatie over de doelen van de school en de resultaten die met het onderwijsleerproces worden bereikt, de voorzieningen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, de manier waarop de verplichte onderwijstijd wordt benut, de rechten en plichten van de ouders, leerlingen en het bevoegd gezag, de informatie over de vrijwillige bijdrage van de ouders, enz. Verder kiest de school zelf wat er verder nog wordt opgenomen.

Tweede lid

In dit tweede lid worden de onderwerpen opgesomd die in elk geval aan de orde moeten komen in de schoolgids.

Onderdeel a: resultaatgegevens

In de formulering is geen sprake van een limitatieve opsomming. Iedere school kan daarom eigen accenten leggen. Bij resultaten kan het gaan om de mate waarin de school er in slaagt invulling te geven aan het concept "onderwijs op maat", de uitslagen van toetsen van de vorderingen op school of, wat beperkter, de resultaten van een andere aanpak van het reken- en taalonderwijs. Maar wat bij de resultaten nog belangrijker is, is de toegevoegde waarde voor de leerling, dat wil zeggen: welke vooruitgang heeft de leerling in zijn of haar ontwikkeling geboekt. Welke accenten een school legt zal onder meer afhangen van de eigen pedagogische oriëntatie en de wensen die de ouders in de dialoog over de kwaliteit naar voren brengen. In onderdeel a zijn twee onderdelen van het jaarverslag in aangepaste vorm opgenomen, te weten de

gegevens over de doorstroom van leerlingen en de gegevens over examens. Deze gegevens zijn onmisbaar om ouders in kwantitatief opzicht een beeld te geven van de kwaliteit van het onderwijs. De school kan deze gegevens door een toelichting in een relevant perspectief plaatsen, bijvoorbeeld door achtergrondinformatie te geven.

Onderdeel b: ondersteuning van leerlingen

In het ondersteuningsprofiel geeft de school een beschrijving van de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven. Hierbij gaat het zowel om de ondersteuning die de school zelf kan bieden als om de gespecialiseerde ondersteuning die zij met hulp van het samenwerkingsverband (artikel 2.51) kan verzorgen.

Onderdeel c: benutting verplichte onderwijstijd

Scholen moeten ouders (en leerlingen) inzicht geven in de beschikbare onderwijstijd en de maatregelen voor een zo volledig mogelijke benutting van deze tijd, zodat duidelijk is wat van de school verwacht mag worden. De beschikbare onderwijstijd en het zo volledig mogelijk benutten van deze tijd, is belangrijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Of dit laatste gebeurt, is afhankelijk van een aantal factoren: de maatregelen die de school neemt om lesuitval te voorkomen of verzuim van leerlingen tegen te gaan (bijvoorbeeld een goede verzuimregistratie en het direct opnemen van contact met ouders en leerlingen bij het vermoeden van onrechtmatig verzuim); een organisatie in de klas die er op is gericht verlies van tijd (bijvoorbeeld door het wisselen van lessen) te voorkomen en de zelfstandigheid van leerlingen te vergroten; nascholingsinitiatieven gericht op een adequaat didactisch handelen; de manier waarop de onderwijsassistent wordt ingezet.

Bij de verplichting tot het opnemen van de invulling van de verplichte onderwijstijd is aangegeven dat het daarbij zowel om de kwantitatieve als de kwalitatieve invulling van het onderwijsprogramma moet gaan, waarbij:

- a. kwantitatief betekent dat inzicht moet worden gegeven in de totale beschikbare onderwijstijd en in de maatregelen die het bevoegd gezag neemt om te komen tot een zo volledig mogelijke benutting van de onderwijstijd (daarom is geëxpliciteerd dat het bevoegd gezag ook moet aangeven hoe zal worden omgegaan met lesuitval en wat men doet om daar een goed alternatief voor te bieden); en
- b. kwalitatief betekent dat duidelijk moet worden dat het onderwijs kwalitatief aan de maat is en dat sprake is van instemming over het soort onderwijsactiviteiten dat wordt gepland en verzorgd als onderwijstijd.

In dit onderdeel is ook geregeld dat het bevoegd gezag in de schoolgids moet aangeven wanneer er geen onderwijs wordt verzorgd. Ook bevat de schoolgids de verantwoording vooraf aan ouders over de inrichting van het onderwijsprogramma in de eerste twee leerjaren (is er sprake van onderwijs in vakken of in vakoverstijgende programmaonderdelen zoals vakkencombinaties, leergebieden of projecten) en de inzet van leraren daarbij (hoeveel leraren staan er voor de klas, zijn het er 15 of – veel – minder). Willen ouders nog meer weten, dan kunnen zij aan de school vragen of ze het schoolplan mogen inzien. Ook de invulling van de maatschappelijke stage moet zichtbaar worden gemaakt in de schoolgids.

Onderdeel d: inrichting onderwijsprogramma's eerste 2 leerjaren

Van het bevoegd gezag wordt verwacht worden dat zij een dekkend aanbod heeft voor de kerndoelen en dat zij dit aanbod beschrijft in de schoolgids. De methode en invulling die zij kiest, is niet ter beoordeling van de overheid.

Onderdeel e: de maatschappelijke stage

In de WVO 20xx is geregeld dat de scholen een maatschappelijke stage als facultatief programmaonderdeel kunnen aanbieden. De schoolgids bevat de wijze waarop de school de maatschappelijke stage invult, bijvoorbeeld als één van de instrumenten waarmee ze

invulling kunnen geven aan hun wettelijke burgerschapsopdracht. Als leerlingen maatschappelijke stage lopen komt dat terug op hun diploma.

Onderdeel f: de ouderbijdrage

De schoolgids geeft aan of een ouderbijdrage wordt verlangd en waar deze bijdrage aan wordt besteed. Een ouderbijdrage is nimmer verplicht. De schoolgids vermeldt dat de ouderbijdrage vrijwillig is en geeft aan hoe de school handelt indien ouders de bijdrage niet willen of kunnen betalen.

Onderdeel g: relatie tot leerlingenstatuut

Ook over rechten en plichten van ouders, leerlingen en het bevoegd gezag moet informatie worden opgenomen in de schoolgids. Dit geldt ook voor de rechten en plichten die voortvloeien uit het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting. In de wet is al geregeld dat in scholen een leerlingenstatuut aanwezig moet zijn. Hierin zijn de rechten en plichten van leerlingen opgesomd. In de schoolgids kan voor de rechten en plichten van de leerlingen worden volstaan met het vermelden van de inhoud van het leerlingenstatuut. Zo kunnen ook de ouders daarvan eenvoudig kennisnemen.

Onderdeel h: sponsoring

De schoolgids moet aangeven hoe de school omgaat met bijdragen die de school (anders dan als ouderbijdragen e.d.) ontvangt en waartegenover bepaalde verplichtingen staan van de school tegenover de leerlingen. De inhoud van het sponsorbeleid mag het bevoegd gezag in beginsel zelf bepalen. Die vrijheid is wel beperkt door het instemmingsrecht van ouders en leerlingen in de medezeggenschapsraad.

Onderdeel i: het beleid over de veiligheid

Scholen moeten in de schoolgids een paragraaf opnemen over veiligheid. Doel daarvan is dat iedereen die betrokken is bij de school, moet kunnen weten welk veiligheidsbeleid een school heeft om onacceptabel gedrag te voorkomen en te bestrijden. De precieze vorm daarvoor bepalen de scholen zelf. Veiligheid houdt in dat de school een veilige leeromgeving moet bieden waarin niemand bang hoeft te zijn voor fysieke en mentale agressie, pesten, bedreiging, (seksuele) intimidatie of andere vormen van onacceptabel gedrag.

Onderdeel j: verzuimbeleid

De beschikbare onderwijstijd en het zo volledig mogelijk benutten van deze tijd is belangrijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Of dit laatste gebeurt is afhankelijk van meerdere factoren: de maatregelen die de school neemt om lesuitval te voorkomen of verzuim van leerlingen tegen te gaan (bijvoorbeeld een goede verzuimregistratie en het direct opnemen van contact met ouders en leerlingen bij het vermoeden van onrechtmatig verzuim); een organisatie in de klas die er op is gericht verlies van tijd (bijvoorbeeld door het wisselen van lessen) te voorkomen en de zelfstandigheid van leerlingen te vergroten; nascholingsinitiatieven gericht op een adequaat didactisch handelen.

Onderdeel k: invulling openbaar karakter of identiteit in geval van een samenwerkingsschool

In de schoolgids en ook in het schoolplan moet worden aangegeven hoe de school het openbare karakter invult of de identiteit als het gaat om een samenwerkingsschool.

Onderdeel l: aansluiting bij samenwerkingsverband(en)

De schoolgids moet vermelden bij welk samenwerkingsverband of welke samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs de school is aangesloten.

Onderdeel m: coördinator veiligheid

Er moet binnen elke school een duidelijk aanspreekpunt zijn voor alle zaken over de veiligheid binnen de school.

Onderdeel n: stelsel van kwaliteitszorg

De horizontale verantwoording over de kwaliteit van het onderwijs is erg belangrijk voor alle belanghebbenden. Daarom is het wenselijk om in de schoolgids informatie op te nemen over het functioneren van het stelsel van kwaliteitszorg. Het gaat daarbij niet om een beschrijving van het stelsel op zich, want die is al te vinden in het schoolplan. De schoolgids moet informatie bevatten over de bevindingen die het bevoegd gezag op basis van het stelsel van kwaliteitszorg heeft opgedaan en de maatregelen die naar aanleiding daarvan zijn of worden getroffen.

Derde lid

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de manier waarop de scholen hun gegevens publiceren in de schoolgids.

Vierde lid

De school moet de gids beschikbaar stellen (dat kan ook digitaal) bij de inschrijving en vervolgens jaarlijks na de vaststelling.

Vijfde lid

Ten behoeve van het toezicht zendt het bevoegd gezag meteen na vaststelling de schoolgids aan de inspectie. Op dat moment wordt ook de medezeggenschapsraad geïnformeerd.

Zesde tot en met negende lid

Een school moet in haar externe communicatie helder zijn over het soort onderwijs dat zij verzorgt. Hiervoor worden in deze leden regels gesteld.

Zesde en zevende lid

Elke school moet in haar naam laten zien tot welke schoolsoort zij behoort. De schoolsoort is van belang voor de vraag welke onderwijsregels (waaronder bekostigingsregels) van toepassing zijn. Bij verschil van mening tussen het bevoegd gezag en de minister over de toepasselijke schoolsoort geeft de mening van de minister de doorslag.

Achtste lid

Om aan te geven dat een school of scholengemeenschap onderwijs in een of meer van de leerwegen aanbiedt, kan voor de school de aanduiding "vmbo" worden gebruikt.

Negende lid

Scholen moeten zuiver zijn in de communicatie over hun onderwijstypen en schoolsoorten. Dit lid moet tegengaan dat scholen die op grond van de WVO 20xx gerechtigd zijn tot het verzorgen van bepaald onderwijs (en die dus gericht zijn op een bepaald diploma) onderwijs ook voor andere doeleinden aanbieden. Zulke oneigenlijke activiteiten kunnen wel onder bepaalde voorwaarden als contractactiviteiten toelaatbaar zijn, maar ze mogen niet ten laste van 's Rijks kas komen.

Het is verder van belang dat in het maatschappelijk verkeer ook duidelijk de godsdienstige of levensbeschouwelijke richting van de school wordt aangegeven. Dat schrijft onderdeel b voor.

Artikel 2.95. Zeer zwak onderwijs

(Oud: WVO artikel 23a (nieuw); WVO BES: -)

Redactionele aanpassing: De inhoud van dit artikel is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog in behandeling is in de Eerste Kamer. Het betreft artikel 23a1. Daarin zijn redactionele aanpassingen aangebracht vanwege de uitgangspunten voor de gemoderniseerde WVO. Zo zijn de omschrijvingen van de

schoolsoorten vervangen door afkortingen daarvan. De voorhangbepaling van artikel 23a1, vijfde lid, is opgenomen in Hoofdstuk 13 van deze wet.

Vervallen: -

Nieuw: ja.

Eerste lid

Dit artikel geeft een definitie van zeer zwak onderwijs. Voor «zeer zwak onderwijs» is vereist dat de leerresultaten tekortschieten en dat in verband daarmee de naleving van ten minste 1 wettelijk voorschrift tekortschiet. Deze deugdelijkheidseis geeft aan dat de kwaliteit van het onderwijs ernstig in het geding is wanneer de leerresultaten tekortschieten in combinatie met tekortkomingen in de naleving van wettelijke voorschriften en verband te houden met het tekortschieten van de leerresultaten. Tekortkomingen in de naleving van wettelijke regels die geen verband houden met het tekortschieten van de leerresultaten blijven overigens wel een eigen grond voor sancties. Er is sprake van een directe verbinding, te leggen tussen de algemene zorgplicht voor kwaliteit en het ernstig en langdurig tekortschieten van de leerresultaten.

Tweede lid

Eindtermen op de verschillende niveaus, examenvoorschriften, centrale examinering, tweede correctie en inspectietoezicht samen zorgen voor een betrouwbaar beeld van de leerresultaten. In combinatie met het doorstroomrendement, waarin worden betrokken het schooladvies bij binnenkomst in het vo, de op- en afstroom tussen de verschillende schoolsoorten, de voortijdige uitval en de tussentijds opgelopen vertraging, dienen de examenresultaten dan ook als indicator voor het kwaliteitsaspect 'leerresultaten' binnen het waarderingskader van de inspectie. Het tweede lid regelt dat de resultaatmeting en -beoordeling uitsluitend betrekking kunnen hebben op examenresultaten of doorstroomrendement. Voor een zorgvuldige beoordeling van de leerresultaten is vereist dat de leerresultaten gedurende 3 jaar tekortschieten. Het tekortschieten is dus per definitie niet alleen ernstig, maar ook langdurig.

Derde lid

Op nieuwe of zeer kleine scholen kunnen de leerresultaten niet worden beoordeeld. Daarom is in dit lid een definitie van zeer zwak onderwijs opgenomen die is toegesneden op deze bijzondere situaties. Indien de leerresultaten niet kunnen worden aangetoond, kunnen deze scholen zeer zwak worden als het bevoegd gezag tekortschiet in de naleving van twee of meer wettelijke regels. Aanvullend vereiste is wel dat de school daardoor tekortschiet in de veiligheid van leerlingen dan wel het afstemmen van het onderwijs op de ontwikkeling van leerlingen of het mogelijk maken van een ononderbroken ontwikkeling. Anders zou het tekortschieten in de naleving van regels die niet direct verband houden met de kern van het onderwijs (leerproces) tot het oordeel zeer zwak onderwijs leiden.

In de situatie van deze scholen is het op grond van het oordeel zeer zwak onderwijs niet mogelijk de bekostiging te beëindigen of de school te sluiten. Deze sanctie (zie artikel 2.96) is immers specifiek bedoeld voor de situatie waarin ten minste sprake is van tekortschietende leerresultaten. Wel is het in deze situaties mogelijk om de bekostiging op te schorten of in te houden (artikel 10.1). Het bevoegd gezag schiet immers tekort in de naleving van wettelijke regels. Indien een school waar de leerresultaten niet te beoordelen zijn zeer zwak wordt en verbetering binnen een redelijke termijn uitblijft, zal, gelet op de ernst van de situatie, streng worden gehandhaafd door middel van het opschorten dan wel inhouden van de bekostiging. De bekostiging kan in daartoe strekkende gevallen desnoods met 100% worden ingehouden.

Vierde lid

De manier waarop de elementen die bepalend zijn voor de leerresultaten worden gemeten en het niveau dat moet zijn bereikt, zijn geregeld bij algemene maatregel van bestuur.

**Artikel 2.96. Beëindiging bekostiging/opheffing bij zeer zwak onderwijs
(Oud: WVO artikel 109a (nieuw); WVO BES: -)**

Redactionele aanpassing: De inhoud van het derde lid, onder a, is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog in behandeling is in de Eerste Kamer. Het betreft artikel 109a WVO. Daarin is de term "voorschriften" nu vervangen door de term "regels", overeenkomstig het vaste taalgebruik in de WVO 20xx. Dat tweede lid is verder opgeknipt in 2 leden.

Vervallen: -

Nieuw: deels (lid 3 onder a).

Eerste lid

Het gaat hier om situaties waarin sprake is van zeer zwak onderwijs volgens de criteria van artikel 2.95. Het is in zo'n (uitzonderlijke) situatie in het belang van de leerlingen om deze vergaande stap te kunnen zetten. De leerlingen hebben recht op goed onderwijs en als dat niet kan worden geboden op de school waarbij zij zijn ingeschreven, dan moet het onmogelijk worden gemaakt dat zij dat onderwijs blijven volgen. Daarom kan de minister de mogelijkheid een schoolsoort of leerweg op een school opheffen of de bekostiging beëindigen.

De beëindiging van de bekostiging heeft onvermijdelijk ingrijpende effecten voor leerlingen, ouders en personeel. De inspanning is er in de eerste plaats op gericht dat de negatieve effecten voor de leerlingen zo beperkt mogelijk blijven. De ingangsdatum van de beëindiging van de bekostiging dient op een zodanig tijdstip te worden vastgesteld dat het bevoegd gezag een redelijke termijn heeft om er voor te zorgen dat andere scholen in de omgeving de bereidheid hebben om de leerlingen toe te laten, zodat de continuïteit van het onderwijs aan de leerlingen zo min mogelijk schade ondervindt. Het is aan de ouders zelf om te bepalen bij welke andere school zij hun kinderen aanmelden. Afhankelijk van de specifieke situatie kan het bevoegd gezag van de op te heffen school of het bevoegd gezag van de school die de kinderen van de opgeheven school overneemt hierin door derden, bijvoorbeeld het ministerie van OCW of de gemeente, worden bijgestaan. Naast de genoemde zorg voor een alternatieve onderwijsvoorziening voor de leerlingen van de te sluiten school, spreekt het voor zich dat het betreffende bevoegd gezag vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap zorgvuldig dient om te gaan met de belangen van het personeel dat aan de school is verbonden.

Tweede lid

In het uitzonderlijke geval dat door het opheffen van een schoolsoort of leerweg de school nog uitsluitend zou bestaan uit de eerste 2 leerjaren, betreft de beëindiging bekostiging de gehele school.

Derde lid

Het inspectieoordeel dat een school zeer zwak is, leidt niet direct tot beëindiging van de bekostiging. Na het oordeel van de inspectie stelt de school zelf een plan van aanpak op dat de inspectie beoordeelt op wettelijke tekortkomingen. Er worden concrete prestatieafspraken met de school gemaakt. Als de school er niet in slaagt om binnen 1 jaar voldoende verbeteringen te realiseren, stelt de inspectie dat vast in een rapport en wordt de school op grond van artikel 14 WOT bij de Minister gemeld. De melding gaat gepaard met een advies van de inspectie aan de minister over de te nemen maatregelen. De melding op basis van artikel 14 WOT is een procedureel vereiste voor de minister om te kunnen vaststellen dat de school de bekostigingsvoorwaarde voor minimumkwaliteit niet naleeft. De minister kan dan in overleg met het bevoegd gezag wederzijdse verbeterafspraken te maken, maar zo nodig ook eenzijdig maatregelen opleggen. De procedure hierbij biedt de scholen en besturen een waarborg dat de overheid niet lichtvaardig tot het oordeel komt dat de bekostigingsvoorwaarde niet wordt nageleefd.

Artikel 2.97. Informeren ouders bij zeer zwakke school
(Oud: WVO artikel 23c (nieuw); WVO BES artikel 49)

Redactioneel aangepast: De inhoud van het eerste lid van dit artikel is onder voorbehoud ontleend aan wetsvoorstel 33 862, dat op dit moment nog in behandeling is in de Eerste Kamer. Het betreft artikel 23c, eerste lid.

Vervallen: -

Nieuw: Deels (lid 1)

Dit artikel verplicht bevoegde gezagsorganen van zeer zwakke scholen ertoe, de ouders te informeren over de typering "zeer zwak". Die informatie houdt in, de toezending van de publieksvriendelijke samenvatting van het oordeel van de inspectie over de school. Het bevoegd gezag moet de ouders binnen 4 weken na vaststelling van het inspectierapport informeren. Als het bevoegd gezag deze informatieverplichting niet of niet tijdig nakomt, doet de inspectie de toezending. Dat gebeurt in de vijfde week na vaststelling van het inspectierapport. Deze procedure leidt ertoe dat de ouders de informatie hebben voordat de school op de lijst van zeer zwakke scholen van de inspectie wordt gepubliceerd.

Artikel 2.98. Rapportage vorderingen van leerlingen
(Oud: WVO artikel 23b; WVO BES artikel 48)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het artikel verplicht het bevoegd gezag van de school ertoe om ouders en leerlingen op de hoogte te stellen van de vorderingen van de leerling.

Artikel 2.99. Leerlingenstatuut
(Oud: WVO artikel 24g; WVO BES artikel 60)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De tweejaarstermijn waarborgt dat alle leerlingen betrokken kunnen zijn bij de vaststelling van het statuut. Bij een (aanzienlijk) langere termijn zou dat niet het geval zijn geweest.

Tweede lid

Het handhaven van de goede gang van zaken binnen de school is in elk geval onderdeel van het leerlingenstatuut.

Het voorschrift over de bescherming van gegevens uit de persoonlijke levenssfeer geeft een mogelijkheid om een zinvolle invulling te geven aan het recht op privacy, dat ook voor leerlingen geldt, en dwingt het bevoegd gezag ertoe om zich daarvan rekenschap te geven. Het gaat hierbij om de manier waarop de regels van de Wet bescherming persoonsgegevens worden uitgevoerd, niet om aanvullende verplichtingen.

De rechten en plichten van het leerlingen statuut moeten zijn opgenomen in schoolgids. Daardoor kunnen ook de ouders daarvan eenvoudig kennis nemen.

De klachtenregeling van de school kan ook betrekking hebben op het leerlingenstatuut, zoals klachten over de niet juiste toepassing ervan.

Derde lid

Doel van de terinzagelegging is een goede kenbaarheid van het statuut.

Paragraaf 10. Onderwijskundige verbanden en samenwerking

Artikel 2.100. Samenwerking tussen VO-scholen onderling en met MBO-instellingen voor doelmatig en doeltreffend onderwijs

(Oud: WVO artikel 25a, eerste en tweede lid; WVO BES artikel 62, eerste en tweede lid)

Redactioneel aangepast: de inhoud van artikel 25a, eerste en tweede lid, is in een afzonderlijk artikel opgenomen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid bevat de kern van het artikel: het bevoegd gezag kan een leerling van de school ook onderwijs laten volgen aan een andere vo-school of aan een roc of aoc. Dat lid onderscheidt daarbij twee gevallen:

a. de uitbesteding van onderwijs aan een andere school of aan een mbo-instelling (onderdeel a);

en

b. de uitbesteding naar vavo (onderdeel b).

Het bevoegd gezag mag deze afwijking van de wettelijke systematiek alleen gebruiken om daarmee één of meer van de specifieke doelen te bereiken die het tweede lid noemt.

Tweede lid

Dit artikel maakt het mogelijk om de leerlingen 'vast te houden' in het vo door ze in staat te stellen om van daaruit hun vo-opleiding af te maken in de minder schoolse omgeving van roc's en aoc's. De leerlingen blijven vo-leerling en het bevoegd gezag van de vo-school is, in samenwerking met het bevoegd gezag van de mbo-instelling, verantwoordelijk voor het vo-traject als geheel van de leerling.

Ook kan een vo-leerling tussentijds helemaal overstappen naar het vavo aan een roc, om in die andere omgeving zijn vo-diploma te behalen, en dus niet meer aan de vo-school zelf. VO-leerlingen krijgen naast het gewone onderwijsaanbod extra kansen voor het succesvol afronden van vervolgonderwijs, bijvoorbeeld door alvast bepaalde vakken van een andere school of andere onderwijssoort te mogen volgen.

Scholen en instellingen kunnen doelmatiger met onderwijsvoorzieningen omgaan, bijvoorbeeld door gezamenlijke klassen of vakkencombinaties in te richten, zoals bezemklassen. Ook zouden bijvoorbeeld z.g. schakelklassen gemeenschappelijk kunnen worden aangeboden aan één vo-school, voor een groep van scholen.

Artikel 2.101. Samenwerkingsovereenkomst

(Oud: WVO artikel 25a, derde lid; WVO BES artikel 62, derde lid)

Redactioneel aangepast: artikel 25a, derde lid, is omgezet in een afzonderlijk artikel met 2 leden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

De samenwerking moet in een samenwerkingsovereenkomst worden uitgewerkt. De onderwerpen die de overeenkomst in elk geval moet bevatten, worden bij algemene maatregel van bestuur geregeld.

Artikel 2.102. Nadere regels samenwerkingsovereenkomst

(Oud: WVO artikel 25a, vierde lid; WVO BES artikel 62, vierde lid)

Redactioneel aangepast: het vierde lid onderdeel a van artikel 25a is hier als eerste lid opgenomen, het vierde lid onderdeel c als tweede lid, en het vierde lid, onderdeel b, als derde lid.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit lid schrijft voor dat nadere regels worden vastgesteld voor toepassing van artikel 2.100, eerste lid, waaronder regels over onder meer de doelgroepen voor de uitbesteding naar vavo.

Tweede lid

Dit lid maakt het mogelijk om leerlingen voor de toepassing van bepaalde regels aan te merken als deelnemers in de zin van de WEB.

Derde lid

Dit lid maakt maatwerk mogelijk bij de inrichting en de examinering van de opleidingen, op voorwaarde dat dit bijdraagt aan het bereiken van de specifieke opleidingsdoelen.

Artikel 2.103. Onderwijs aan een andere school van zelfde bevoegd gezag (Oud: WVO artikel 25a, vijfde lid; WVO BES artikel 62, vijfde lid)

Redactioneel aangepast: artikel 25a, vijfde lid, is omgezet in een afzonderlijk artikel.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel gaat over gevallen waarin een bevoegd gezag leerlingen die op één van zijn scholen zijn ingeschreven, ook onderwijs wil laten volgen dat een andere school van datzelfde bevoegd gezag verzorgt. Omdat een bevoegd gezag geen samenwerkingsovereenkomst met zichzelf kan sluiten, is geregeld dat de eis van zo'n overeenkomst niet van toepassing is en dat de overige voorwaarden van overeenkomstige toepassing zijn. De onderwerpen van de samenwerkingsovereenkomst moeten dan wel in een eigen regeling van het bevoegd gezag worden uitgewerkt.

Artikel 2.104. Samenwerking aangewezen school met onbekostigde vavo-instelling

(Oud: WVO artikel 58a; WVO BES artikel 114a)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel maakt de "uitbesteding" van leerlingen van een onbekostigde vo-school naar het onbekostigde voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) mogelijk. Leerlingen die staan ingeschreven bij een school die bevoegd is vo-diploma's uit te reiken op grond van de WVO 20xx, kunnen op grond van dit artikel een deel van hun onderwijs volgen aan het vavo dat verzorgd wordt aan een instelling die op grond van de WEB het recht heeft om vo-diploma's uit te reiken.

Tweede lid

Het doel moet zijn om op deze manier bepaalde leerlingen toch een vo-diploma te laten halen.

Derde lid

Net als ingevolge artikel 2.101 moet er een samenwerkingsovereenkomst zijn wanneer aangewezen scholen samenwerken met onbekostigde vavo-instellingen.

Vierde lid

Dit lid schrijft voor dat nadere regels worden vastgesteld voor toepassing van de samenwerkingsmogelijkheid die het eerste lid regelt.

Paragraaf 11. Beschikbaar stellen van lesmateriaal aan leerlingen

**Artikel 2.105. Beschikbaarstelling lesmateriaal aan leerlingen
(Oud: WVO artikel 6e; WVO BES artikel 12)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Uitgangspunt is dat de uit 's Rijks kas bekostigde scholen de kosten dragen van schoolboeken in de brede zin van het woord. Dit artikel gebruikt de bredere term 'lesmateriaal'. Het gaat om schoolboeken in de traditionele zin van het woord naar ook om andere verschijningsvormen hiervan (de digitale vorm). Het lesmateriaal moet specifiek zijn gericht op informatieoverdracht in onderwijsleersituaties en moet door het bevoegd gezag voor een bepaald leerjaar zijn voorgeschreven. Het is voor zowel scholen als ouders van belang om te weten wat er wel en wat er niet onder het begrip lesmateriaal valt (en wat dus wel of niet door de school betaald moet worden). Tegelijkertijd moet deze opsomming toekomstbestendig zijn. De hierna volgende opsomming van lesmateriaal is niet volledig. Onder de omschrijving van 'lesmateriaal' vallen:

- schoolboeken: leerboeken, werkboeken. Project- en tabellenboeken, examentrainingen/bundels, eigen leermateriaal van de school, bijbehorende cd's en/of dvd's die een leerling in dat leerjaar nodig heeft,
- de ontsluiting van digitaal leermateriaal (de kosten van licenties) dat een leerling in dat jaar nodig heeft.

Hieronder vallen dus niet: atlas, woordenboek (want die zijn voor meer jaren nodig en niet specifiek voor een bepaald leerjaar), agenda (want die is niet gericht op informatieoverdracht in onderwijsleersituaties) en de kosten van ICT-applicaties (zoals bijv. tekstverwerking). Ook zaken als laptops, rekenmachines, sportkleding, gereedschap, schriften/multomap, pennen en dergelijke zijn en blijven voor rekening van de ouders.

Paragraaf 12. Beleidsinhoudelijke informatie

Artikel 2.106. Beleidsinhoudelijke informatie

(Oud: WVO artikelen 103a1 en 103a2 (deels); WVO BES artikelen 177 en 178)

Redactioneel aangepast: Samengenomen zijn artikel 103a1en (als derde lid) het gedeelte van artikel 103a2 dat betrekking heeft op artikel 103a1.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Op grond van dit lid moeten het bevoegd gezag en het samenwerkingsverband als het gaat om beleidsinhoudelijke informatie een goede administratie bijhouden. Beleidsinhoudelijke informatie bestaat onder andere uit gegevens over het aantal zij-instromers, het geslacht van de personeelsleden op een school of de denominatie van de school. Voor beleidsgericht onderzoek kunnen dit soort gegevens worden opgevraagd.

Tweede lid

De bijzondere eisen aan het beschikbaar houden van geordende gegevens en aan het verstrekken daarvan, worden bij algemene maatregel van bestuur of bij ministeriële regeling geregeld, afhankelijk van de aard van het voorschrift.

Derde lid

Dit lid betekent dat de nadere uitvoeringsregels over de beschikbaarstelling enz. aan de minister van de beleidsinhoudelijke gegevens geen betrekking mogen hebben op het persoonsgebonden nummer van leerlingen of op de leerlinggegevens van artikel 103b, tweede lid, WVO [5.32, eerste lid].

HOOFDSTUK 3. BESTUUR

Inleiding

Scholen zijn meer dan schoolgebouwen met een schoolplein: ze zijn ook organisaties. Organisaties met een bestuur, personeel, middelen, enzovoorts. In dit hoofdstuk staat de school als organisatie centraal. De huidige bepalingen van de WVO die in ruime zin te maken hebben met het besturen van de school, zijn in dit hoofdstuk samengebracht. Op de belangrijkste thema's wordt hierna ingegaan.

Goed bestuur

Scholen opereren binnen de publieke sector en hebben daarbinnen een specifieke maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het bestuur draagt zorg voor het bieden van goed onderwijs met behulp van publieke middelen. Jaarlijks wordt aan alle belanghebbenden verantwoording afgelegd over het in dat jaar gevoerde beleid en de behaalde prestaties. Voor het optimaal functioneren van het stelsel moet er sprake zijn van goed bestuur. De kwaliteit van het onderwijs staat daarbij steeds centraal. Belangrijk daarvoor is goed intern toezicht. Het bestuur is verantwoordelijk voor het te voeren beleid, de interne toezichthouder ziet toe op de uitvoering van de werkzaamheden en de uitoefening van bevoegdheden van het bestuur. Het bevoegd gezag van een school is vrij in de vormgeving van de functiescheiding tussen bestuur en intern toezicht. Dit doet recht aan inrichtingsvrijheid en grote bestuurlijke variëteit in het voortgezet onderwijs. De scheiding kan organiek zijn (bestuur en toezicht zijn aparte organen binnen de rechtspersoon) of functioneel (één orgaan met personen die een bestuursfunctie vervullen en personen met een toezichtfunctie). Grotere schoolbesturen werken vaak met een model van een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. Goed onderwijsbestuur is niet alleen een zaak van wettelijke regels: veel hangt af van de manier waarop instellingen zelf gestalte geven aan de principes van goed bestuur. In de "Code Goed Onderwijsbestuur VO" wordt uitwerking gegeven aan deze principes, waaronder de scheiding van bestuur en intern toezicht. Onder meer bij fusies speelt bestuurlijk handelen een belangrijke rol.

Verzelfstandigd openbaar onderwijs, samenwerkingsbestuur en samenwerkingsschool.

Het onderwijs dat scholen verzorgen, kan openbaar of bijzonder van aard zijn. Openbaar onderwijs gaat uit van de overheid. Het is algemeen toegankelijk en levensbeschouwelijk neutraal. Bijzonder onderwijs wordt verzorgd op initiatief van anderen dan de overheid, zoals een vereniging of stichting, en gaat uit van een richting (godsdienst of levensbeschouwing).

Een openbare school kan in stand gehouden worden door een gemeente, maar kan ook worden verzelfstandigd. De gemeente richt dan een openbare rechtspersoon of stichting op die de school bestuurt. Openbare en bijzondere scholen kunnen door één en hetzelfde bestuur, ook wel samenwerkingsbestuur genoemd, in stand worden gehouden. Ook kan in één school zowel openbaar als bijzonder onderwijs worden gegeven: de samenwerkingsschool. Voor deze specifieke organisatievormen (het verzelfstandigd openbaar onderwijs, het samenwerkingsbestuur en de samenwerkingsschool) stelt de wet extra eisen aan de bestuurlijke inrichting. Zij zijn opgenomen in hoofdstuk 3. Deze eisen zijn nodig om de verantwoordelijkheid van de overheid voor het openbaar onderwijs, en de zeggenschap van particulieren over het bijzonder onderwijs, te waarborgen.

Fusies

Fusies kunnen verschillende aanleidingen hebben. De continuïteit van het onderwijs kan in gevaar komen door bijvoorbeeld een substantiële daling van het aantal leerlingen. Een fusie kan dan een oplossing zijn. Er zijn institutionele en bestuurlijke fusies. Bij een institutionele fusie ontstaat een school door samenvoeging van twee of meer scholen of scholengemeenschappen. Bij een bestuurlijke fusie dragen een of meer rechtspersonen de instandhouding van een school over aan een ander bestuur. Maar het is onwenselijk als samenwerking de keuzevrijheid van leerlingen en hun ouders te veel beperkt wordt. Aan de mogelijkheden tot een – vorm van – fusie zijn daarom voorwaarden verbonden. Een fusie wordt alleen na instemming van de Minister tot stand gebracht. Instemming kan worden onthouden als niet aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Zo moet de fusie-aanvraag vergezeld gaan van een door de rechtspersoon of rechtspersonen opgestelde fusie-effectrapportage. Deze wordt in het voortgezet onderwijs beoordeeld door de adviescommissie fusietoets in het onderwijs. Deze commissie adviseert de minister, die uiteindelijk een besluit neemt.

Gezien het eilandelijk karakter van de openbare lichamen, is de fusietoets in Caribisch Nederland niet van toepassing. De artikelen over de fusietoets worden dan ook uitgesloten in hoofdstuk 11.

Klachten en maatregelen

Zowel op leerlingniveau als op overheidsniveau kan sprake zijn van ontevredenheid over het functioneren van de school. Daarvoor is een effectief systeem van interventiemogelijkheden in de wet opgenomen. In eerste instantie is het altijd de bedoeling om het gesprek met elkaar te voeren op een eerlijke en transparante wijze. Wanneer dat geen soelaas biedt, bestaat voor de leerlingen en hun ouders de mogelijkheid om op individueel niveau een klacht in te dienen. Wanneer het bestuur zich niet aan de wettelijke voorschriften houdt, heeft de minister de mogelijkheid tot bestuurlijk ingrijpen. Deze interventies verschillen in zwaarte, oplopend tot het geven van een aanwijzing of het treffen van bekostigingssanctie. Het kan voorkomen dat de wijze waarop het bevoegd gezag het voortgezet onderwijs verzorgt niet aansluit op de wensen van leerlingen en hun ouders dan wel niet overeenstemt met de eisen die de wetgever stelt. De wet schrijft voor dat het bevoegd gezag een regeling treft voor de behandeling van klachten. Deze regeling vermeldt in elk geval het instellen van een klachtencommissie, die de klachten behandelt. Ouders, leerlingen en personeelsleden kunnen bij een klachtencommissie een klacht indienen over onder andere gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag of het personeel.

Schiet de kwaliteit van het onderwijs of de kwaliteit van het bestuur ernstig of langdurig tekort, dan kan de Minister op verzoek van het bevoegd gezag, of uit eigen beweging in overeenstemming met het bevoegd gezag, maatregelen treffen. Is sprake van wanbeheer van een of meer bestuurders of toezichthouders dan kan de Minister het bevoegd gezag een aanwijzing geven. Een aanwijzing omvat een of meer maatregelen en is evenredig aan het doel waarvoor zij wordt gegeven. De wet regelt uitputtend wat onder wanbeheer wordt verstaan. Voor het verzelfstandigd openbaar onderwijs is in het in dat geval mogelijk vanwege ernstige taakverwaarlozing maatregelen te nemen om de continuïteit van het openbaar onderwijs te waarborgen.

Veiligheid

Een veilige omgeving voor scholieren houdt in dat incidenten zoals ongepast gedrag, intimidatie, diefstal en agressie zoveel mogelijk door de school worden voorkomen. Scholen voeren daartoe een veiligheidsbeleid en monitoren dit beleid. Er is op elke school een vast aanspreekpunt zodat ouders en leerlingen altijd een beroep moeten kunnen doen als leerlingen zich niet veilig voelen op school. Dat kan door op tijd te signaleren en hier gericht tegen op te treden. De verplichting tot overleg en aangifte bij zedenmisdrijven en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling dragen mede bij aan de veiligheid op school.

Samenwerkingsverbanden passend onderwijs

Een aantal bepalingen in dit hoofdstuk zijn, behalve voor scholen, ook relevant voor de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Het gaat om de eisen ten aanzien van goed bestuur - inclusief de scheiding tussen bestuur en intern toezicht - en om enkele interventiemiddelen (aanwijzing, maatregelen) die de minister heeft. De desbetreffende bepalingen zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op de samenwerkingsverbanden.

Caribisch Nederland kent een andere zorgstructuur dan Europees Nederland. Voor de wijze waarop de zorg aan leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte in Caribisch Nederland is georganiseerd, wordt verwezen naar hoofdstuk 11.

Indeling van dit hoofdstuk

Het hoofdstuk is als volgt ingedeeld:

Paragraaf 1 bevat regels over bestuur en toezicht ("goed bestuur"): de scheiding tussen beide, de inhoud van het interne toezicht, en het hanteren van een code voor goed bestuur op de school.

Paragraaf 2 gaat over de openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs.

Paragraaf 3 heeft betrekking op de stichting voor openbaar onderwijs.

Paragraaf 4 gaat over de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs.

Paragraaf 5 betreft de stichting voor instandhouding van een samenwerkingschool.

Paragraaf 6 gaat over het niet bekostigd onderwijs.

Paragraaf 7 regelt de fusietoets.

Paragraaf 8 gaat over centrale diensten.

Paragraaf 9 bevat een regeling over klachten, maatregelen en aanwijzingen.

Paragraaf 10 bevat enkele bepalingen over de veiligheid op de school.

Paragraaf 11 bevat een bepaling over overleg over de bestrijding van onderwijsachterstanden.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. Bestuur en toezicht

Artikel 3.1. Goed bestuur; scheiding toezicht en bestuur

(Oud: WVO artikel 24d en 24e; WVO BES artikel 54 en 55)

Redactioneel aangepast: de artikelen 24d en 24e zijn samengenomen. De woorden "mede in verband met de verplichting, bedoeld in artikel 23a" in artikel 24d, eerste lid, zijn geschrapt omdat die verwijzing niet strikt noodzakelijk is. Tot slot wordt voortaan in meervoud in plaats van in enkelvoud gesproken over "interne toezichthouders" en "leden van het interne toezichthoudend orgaan".

De verwijzing naar de Wet medezeggenschap op scholen (artikel 24d, tweede lid, WVO) is geschrapt: de verwijzing naar de medezeggenschapsraad van de school is al voldoende bepalend.

De voorschriften die voor samenwerkingsverbanden gelden, zijn bij elkaar gebracht in één lid: het vijfde.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit lid draagt het bevoegd gezag van de school op om ervoor te zorgen dat de school goed wordt bestuurd, ook vanwege de zorg voor de kwaliteit van het onderwijs (artikel 23a [2.89]), en dat het bestuur en het beheer van de school rechtmatig zijn.

Tweede lid

Het tweede lid bepaalt dat het bestuur van een school gescheiden is van het interne toezicht. De formulering *intern* toezicht wordt gebruikt om duidelijk aan te geven dat het

hier niet gaat om het *externe* toezicht door de inspectie van het onderwijs. Door de grote bestuurlijke variëteit in het funderend onderwijs en de vrijheid van inrichting is het bevoegd gezag vrij in de manier waarop de functiescheiding wordt vormgegeven. Het kan gaan om een functionele scheiding of een organieke scheiding. Bij een functionele scheiding is er één orgaan, maar worden de bestuursfunctie en de toezichtfunctie door verschillende personen uitgeoefend. Bij een organieke scheiding wordt de bestuursfunctie door een ander orgaan uitgeoefend dan de toezichtfunctie, bijvoorbeeld doordat voor de laatste een aparte raad van toezicht wordt ingesteld. Het is ook mogelijk dat de algemene ledenvergadering het interne toezichthoudend orgaan is. Het begrip "interne toezichthoudend orgaan" zoals dat in de wetstekst voorkomt, kan dus verschillende invullingen krijgen. Wanneer een bepaling in deze wet specifiek op een raad van toezicht betrekking heeft, wordt de raad van toezicht als zodanig genoemd.

Derde lid

Het interne toezicht moet gescheiden zijn van het bestuur, en moet onafhankelijk van het bestuur kunnen functioneren. Dit houdt in dat degenen die het intern toezicht uitoefenen, objectief en op eigen initiatief informatie kunnen verzamelen en inzien, zich een oordeel kunnen vormen en zo nodig kunnen interveniëren.

Vierde lid

De benoeming van interne toezichthouders moet volgens dit lid gebeuren aan de hand van competentieprofielen die vooraf openbaar zijn gemaakt. De concrete invulling van die profielen wordt niet voorgeschreven, maar gedacht kan worden aan aspecten als bestuurlijke ervaring, kennis van maatschappelijke verbanden en financiële kennis. De competentieprofielen moeten aan de medezeggenschapsraad voor advies worden voorgelegd (artikel 11, onderdeel q, WMS).

Vijfde lid

Op grond van het vijfde lid gelden de plicht tot goed bestuur en de scheiding van bestuur en toezicht ook voor het samenwerkingsverband. Bij een samenwerkingsverband is het niet de medezeggenschapsraad maar de ondersteuningsplanraad die een lid moet kunnen voordragen als een raad van toezicht wordt benoemd.

Artikel 3.2. Code en branchecode goed bestuur

(Oud: WVO artikel 103, eerste, vijfde en zesde lid; WVO BES artikel 175, eerste, vijfde en zesde lid)

Redactioneel aangepast: in artikel 103, eerste lid, WVO is bepaald dat in het bestuursverslag de door het bevoegd gezag gehanteerde code voor goed bestuur wordt vermeld. Het hanteren van een code voor goed bestuur is nu als zelfstandige norm geformuleerd.

Vervallen: -

Nieuw: -.

De school moet een code goed bestuur hanteren. De code verdient een meer herkenbare, eigen plaats in de WVO, als onderdeel van de bepalingen over bestuur, en niet alleen bij het Jaarverslag. Daarom is een afzonderlijk artikel over de code opgenomen met daarin de plicht tot het hanteren van een code, de minimuminhoud en de bevoegdheid om bij AMvB een branchecode aan te wijzen.

Eerste lid

Degelijk onderwijsbestuur is primair een taak van het bevoegd gezag. Een sectorcode voor goed bestuur is een instrument van en voor het onderwijsveld om door zelfregulering de kwaliteit van het bestuur te verbeteren. De code geeft aan welke opvattingen de sector heeft over de principes van goed bestuur en hoe de sector – gegeven het wettelijke kader – die uitwerkt. Een door partijen gezamenlijk opgestelde code versterkt het vertrouwen van direct betrokkenen zoals ouders en personeel en van

de maatschappelijke omgeving. Verder moet de sector zelf in actie komen om de invoering te ondersteunen, zoals communicatie over de betekenis en het belang van de code. Dit geldt ook voor de versterking van competenties van (professionele) bestuurders en toezichthouders die nodig zijn om de principes van goed bestuur in de praktijk te brengen. De aandacht voor breed gedragen codes goed bestuur wordt groter als voorafgaande aan de vaststelling de codes inhoudelijk worden besproken met in elk geval de organisaties van ouders, leerlingen en personeel in het onderwijs. De wettelijke regels voor het instrument van de code betekenen dat elk bevoegd gezag in het jaarlijks bestuursverslag (zie Hoofdstuk 5 van deze wet) aangeeft welke code van goed bestuur wordt gehanteerd.

Het bestuur legt in het verslag ook verantwoording af wanneer, hoe en waarom (op onderdelen) wordt afgeweken van de inhoud van de code. Omdat de inhoud van de code vooral een zaak is van het onderwijsveld zelf, stelt de wet maar enkele inhoudelijke eisen. Deze moeten waarborgen dat de gehanteerde code in elk geval aandacht geeft aan:

- de manier waarop de deskundigheid en verantwoordelijkheid van de onderwijsgevende voor de kwaliteit van het onderwijs binnen de onderwijsorganisatie worden geborgd;
- integer bestuur;
- de verantwoording aan de ouders en andere belanghebbenden binnen en buiten de school.

Voor het VO is van toepassing de "Code Goed Onderwijsbestuur VO".¹³

Tweede lid

Dit lid geeft de minister in de vorm van een 'kan-bepaling' de mogelijkheid om al dan niet op verzoek van het onderwijsveld, een of meer codes aan te wijzen. De initiatieven tot zelfregie vanuit de sector kunnen daarmee worden ondersteund. Het voordeel van het aanwijzen van een code is dat er zowel in de sector als bij de overheid dan duidelijkheid is over wat algemeen aanvaard is als een goede invulling van de basisprincipes voor goed bestuur. Het aanwijzen van een code betekent dat een bevoegd gezag die code moet gebruiken, volgens het principe 'pas toe of leg uit'. Dit geeft het bestuur de mogelijkheid om beredeneerd af te wijken en biedt zo ruimte voor een dialoog over de redenen van eventuele afwijking van een code goed bestuur. Het is de bedoeling om gezamenlijk met de belanghebbenden de afwijking te motiveren. Het hoe en waarom van de afwijkingen beschrijft het bevoegd gezag in het jaarverslag (artikel 103 [5.46]). Zie Hoofdstuk 5.

Artikel 3.3. Inhoud intern toezicht

(Oud: WVO artikel 24e1, WVO BES artikel 56)

Redactioneel aangepast: in artikel 24e1, tweede lid, is "zijn zodanig dat hij een deugdelijk en onafhankelijk intern toezicht kan uitoefenen" versimpeld tot: "zijn zodanig dat een deugdelijk en onafhankelijk toezicht mogelijk is". De tweede volzin van artikel 24e1, tweede lid, met een van overeenkomstige toepassing verklaring, is uitgeschreven in het voorschrift dat een deugdelijk en onafhankelijk toezicht ook moet zijn gewaarborgd bij de samenstelling van het interne toezichthoudende orgaan of bij een combinatie van twee of meer interne toezichthouders die geen orgaan zijn. Verder is bepaald dat de taken van artikel 24e1, derde lid, worden uitgevoerd onverminderd de algemene taken van de interne toezichthouder/het interne toezichthoudend orgaan. De woorden van het derde lid "Onverminderd het eerste en tweede lid" geven dat aan.

Vervallen: -

Nieuw: -.

¹³ Zie <http://www.vo-raad.nl/themas/goed-bestuur/>.

Eerste lid

Het eerste lid geeft aan welke taken de interne toezichthouder minimaal heeft. De toezichthouder heeft goedkeuringsrecht over begroting en jaarverslag (onderdeel a) en houdt toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften en de code goed bestuur en afwijkingen van die code (onderdeel b). Het toezien op de verwerving, bestemming en besteding van de middelen (onderdeel c) maakt de interne toezichthouder (mede) verantwoordelijk voor deze aspecten. De bepaling dat de toezichthouder de instellingsaccountant aanwijst en dat die rapport aan hem uitbrengt (onderdeel d) geeft de toezichthouder op financieel gebied een eigen positie tegenover het bestuur. De verantwoording over de uitvoering van deze taken en de uitoefening van deze bevoegdheden in een jaarverslag is het sluitstuk van deze regeling en biedt de basis voor horizontaal toezicht door stakeholders en voor verticaal toezicht door de minister en de inspectie voor het onderwijs.

Tweede lid

De taken en bevoegdheden van de toezichthouder of het toezichthoudend orgaan moeten zo zijn dat een deugdelijk en onafhankelijk toezicht is gewaarborgd. Hetzelfde geldt voor de samenstelling van het interne toezichthoudend orgaan of de combinatie van toezichthouders (als er sprake is van meer dan één toezichthouder). Dat betekent dat toezichthouders geen directe belangen bij de school mogen hebben, bijvoorbeeld als werknemer of opdrachtgever. Ook is het lidmaatschap van een raad van toezicht onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur van diezelfde school.

Derde lid

Als gekozen is voor een raad van toezicht, gelden voor deze raad de eerste twee artikellieden. Daarnaast heeft een raad van toezicht tot taak het benoemen, schorsen en ontslaan van de bestuursleden en het – binnen de kaders van de CAO – vaststellen van de beloning van de bestuursleden. De procedures voor benoeming, schorsing of ontslag van een bestuurslid zijn dan opgenomen in de statuten van de rechtspersoon. Leden van het bestuur die conform de statuten van de rechtspersoon zijn benoemd, kunnen tegelijkertijd benoemd zijn in een managementfunctie aan een van de scholen. In zulke gevallen is het bestuurslid ook personeelslid van de rechtspersoon waarvan de scholen uitgaan en ontvangt hij op basis van een arbeidsovereenkomst of ambtelijke aanstelling salaris voor zijn werkzaamheden. De raad van toezicht oefent dan de taken uit die het bevoegd gezag tegenover het personeel heeft, zoals de regeling van de rechtspositie en het voeren van overleg over aangelegenheden die van algemeen belang zijn voor de bijzondere rechtstoestand van het personeel.

De toepasselijkheid van de wettelijke bepalingen over personeel op leden van het bestuur die ook zijn benoemd in een functie bij het bevoegd gezag, betekent dat die bestuursleden ook onder de CAO VO vallen. Omdat de raad van toezicht in dit geval de arbeidsvoorwaarden regelt, zal het (DGO- en CAO-)overleg ook door de raden van toezicht, c.q. een vertegenwoordiging van die raden, worden gevoerd.

Vierde lid

Op grond van dit lid gelden de bepalingen in dit artikel over het intern toezicht ook voor samenwerkingsverbanden.

Paragraaf 2. Openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs

Artikel 3.4. Instelling openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs (Oud: WVO artikel 42a, eerste lid, tweede lid en derde lid, tweede volzin, WVO; BES artikel 97, eerste lid, tweede lid en derde lid, tweede volzin)

Redactioneel aangepast: Bij elkaar zijn geplaatst artikel 42a, eerste lid, tweede lid en derde lid, tweede volzin, WVO.

“tezamen” is vervangen door “samen” en “Hij bezit rechtspersoonlijkheid” is vervangen door: De openbare rechtspersoon bezit rechtspersoonlijkheid.

De uitgebreide tweede volzin van artikel 42a, eerste lid, WVO is aanzienlijk vereenvoudigd en opgeknipt in afzonderlijke zinnen.

Vervallen: -

Nieuw: vierde lid.

Eerste lid

Dit artikel regelt de mogelijkheid dat de gemeenteraad het bestuur over een of meer openbare scholen in handen geeft van een door hem zelf in te stellen openbare rechtspersoon. Het instellen van een openbare rechtspersoon gebeurt bij gemeentelijke verordening. De verordening moet in elk geval een aantal in artikel 42a [3.4] aangeduide onderwerpen bevatten. De organen van de openbare rechtspersoon zijn bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, onderdeel a, van de Awb.

Tweede lid

Het is daarnaast mogelijk dat verschillende gemeenteraden samen overgaan tot het instellen van een openbare rechtspersoon. De gemeenteverordeningen moeten in dat geval gelijklopend zijn voor de onderwerpen die artikel 42a [3.4] noemt.

Derde lid

De gemeenteraad moet een voornemen om over te gaan tot het instellen van een openbare rechtspersoon bekendmaken. Op dit voornemen is artikel 3:42 Awb van toepassing. De bekendmaking gebeurt in een van overheidswege uitgegeven blad, in een dag- nieuws- of huis-aan-huisblad of op een andere geschikte wijze. Zo wordt voorkomen dat het bijzonder onderwijs plotseling geconfronteerd zou worden met het verzelfstandigen van het openbaar onderwijs in een gemeente. Vóór tot feitelijke verzelfstandiging wordt overgegaan, wordt het bijzonder onderwijs op de hoogte gebracht.

Kiest een gemeenteraad voor verzelfstandiging van een of meer openbare scholen, dan wordt de instandhouding van die school of scholen overgedragen aan de nieuwe rechtspersoon. Hierbij worden de rechten die de gemeente heeft over gebouwen, terreinen en roerende zaken overgedragen aan het bevoegd gezag. Deze overdracht wordt in overeenstemming met artikel 42c [3.32] uitgevoerd.

Artikel 3.5. Verordening openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs (Oud: WVO artikel 42a, vierde lid (deels), WVO BES artikel 97, vierde lid (deels))

Redactioneel aangepast: De aanhef van artikel 42a, vierde lid, WVO is vereenvoudigd: "voorziet in ieder geval in een regeling omtrent" is geworden "bevat in elk geval een regeling van". De inhoud van artikel 42a, vierde lid, over de overheersende invloed van de overheid in het bestuur is tot een zelfstandig (tweede) lid gemaakt.

Vervallen: De inhoud van de onderdelen b en d is in vereenvoudigde vorm opgenomen. De nadere eisen zijn overgebracht in artikel 3.7.

Het woord "herbenoeming" is geschrapt in onderdeel b, omdat deze al is begrepen onder "benoeming".

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid duidt de onderwerpen aan die de verordening waarbij de openbare rechtspersoon wordt ingesteld, in elk geval moet regelen. Regels over de "samenstelling van het bestuur" (onderdeel a) kunnen onder andere betrekking hebben op het aantal leden dat het bestuur heeft. Onder "werkwijze van het bestuur" kan bijvoorbeeld worden verstaan de frequentie waarmee het bestuur vergadert en de procedure voor het stemmen over voorgenomen beslissingen. Onder "inrichting van het bestuur" kan onder andere de aanwijzing van een voorzitter, secretaris en penningmeester van het bestuur worden begrepen. Regels over de wijze van benoeming, schorsing en ontslag (onderdeel b) kunnen, bijvoorbeeld, inhouden dat het bestuur voor aspirant-bestuursleden een profielschets opstelt. De duur van het bestuurslidmaatschap moet eveneens in de

verordening worden bepaald (onderdeel c). Regels over de "vaststelling van de begroting en de jaarrekening" (onderdeel d) kunnen bijvoorbeeld gaan over het tijdstip waarop de begroting en jaarrekening voor goedkeuring worden voorgelegd aan de gemeenteraad en het tijdstip waarop zij worden vastgesteld door het bestuur. In beginsel zijn de vergaderingen van het bestuur openbaar. Wanneer het bestuur beslist om een vergadering besloten te houden, kan dat alleen op gronden die in de verordening zijn vastgelegd (onderdeel f). Tot slot moet de verordening regelen voor welke periode de openbare rechtspersoon in het leven wordt geroepen. Deze periode mag niet korter dan 5 jaar zijn (onderdeel g).

Tweede lid

Het tweede lid bepaalt dat in de verordening een overheersende invloed van de overheid in het bestuur is verzekerd. Een van de kenmerken van openbaar onderwijs is dat het van overheidswege wordt gegeven. Om te garanderen dat daarvan ook sprake is bij verzelfstandigd openbaar onderwijs, heeft de wetgever erin voorzien dat sprake moet zijn van overheersende invloed van de overheid in het bestuur. Dit geldt zowel voor de openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs als voor de stichting. De voorschriften voor beide zijn zoveel mogelijk gelijk geformuleerd. Overheidsinvloed is in de wet reeds op diverse wijze verwezenlijkt, zoals door de instemming van de gemeenteraad met de begroting en de jaarrekening, de verslagverplichting aan de gemeenteraad en de taakverwaarlozingsregeling. Het is aan de raad om te beoordelen of voldoende aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs wordt voldaan, en om bij de verzelfstandiging de wettelijk geregelde overheidsinvloed verder aan te scherpen door bijvoorbeeld bijzondere overlegverplichtingen of inlichtingenplichten.

Artikel 3.6. Taken en bevoegdheden openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 42a, vijfde en zesde lid; WVO BES artikel 97, zesde en zevende lid)

Redactioneel aangepast: artikel 42, derde lid, eerste volzin, vierde lid, tweede volzin, vijfde tot en met achtste lid, WVO.

In de huidige tekst van artikel 42a, derde lid, eerste volzin, is het de openbare rechtspersoon die de daar bedoelde taken uitvoert. Dat is vervangen door: het bestuur van de rechtspersoon. Zie ook de opmerking bij artikel 1.1.

De eerste volzin van artikel 42a, vijfde lid, is opgeknipt in twee volzinnen.

De huidige wettekst en de memorie van toelichting maken niet duidelijk wie het verslag openbaar maakt, het bestuur of de gemeenteraad. Er is nu gekozen voor het bestuur.

Vervallen: -

Nieuw: In de huidige wet wordt bepaald dat in het verslag in ieder geval aandacht wordt geschonken aan "de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs". Wat deze wezenskenmerken zijn, werd uiteengezet in de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 24 138. Omwille van duidelijkheid/rechtszekerheid worden de wezenskenmerken nu in de wet geregeld.

Eerste lid

Het openbare karakter van het onderwijs dat onder bestuur van een openbare rechtspersoon wordt geplaatst, maakt het noodzakelijk dat jaarlijks inzicht wordt gegeven in de staat van het verzelfstandigde openbaar onderwijs. Daarom is bepaald dat het bestuur van de openbare rechtspersoon jaarlijks verslag uitbrengt aan de gemeenteraad en dat dit verslag ingaat op de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs, te weten: de algemene toegankelijkheid, de levensbeschouwelijke pluriformiteit en de non-discriminatie wat het personeel betreft. Het bestuur maakt het verslag openbaar.

Tweede lid

Het uitgangspunt is dat het bestuur van de openbare rechtspersoon in het openbaar vergadert. De verordening bevat de gronden waarop het bestuur kan beslissen om vergaderingen achter gesloten deuren te houden.

Artikel 3.7. Gemeentelijke taken en bevoegdheden ten aanzien van openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 42a, derde, vierde (deels), zevende en negende lid (deels); WVO BES artikel 97, derde, vierde (deels), vijfde en achtste lid (deels))

Redactioneel aangepast: in artikel 42a, derde lid, is geregeld dat de openbare rechtspersoon niet besluit over de opheffing van een openbare school. Deze bevoegdheid ligt bij de gemeenteraad. Dit is in het nieuwe artikel (vijfde lid) als zodanig bepaald. Het benoemingsrecht van de gemeenteraad ten aanzien van de leden van het bestuur en de raad van toezicht is in artikel 42a, vierde en negende lid, geformuleerd in de context van de verordening. Dit benoemingsrecht is nu zelfstandig geformuleerd (eerste en vierde lid).

Vervallen: -

Nieuw: -

Eerste lid

De gemeenteraad heeft een benoemingsrecht ten aanzien van de bestuursleden van de openbare rechtspersoon.

Tweede lid

De gemeenteraad heeft een goedkeuringsrecht ten aanzien van de begroting en een instemmingsrecht ten aanzien van de jaarrekening.¹⁴ De gemeenteraad kan de goedkeuring aan de begroting onthouden wegens strijd met het recht of met het algemeen belang, waaronder begrepen het financiële belang van de gemeente. Met de Awb-toetsingsgrond "strijd met het recht" (artikel 10:27 Awb) kan niet worden volstaan. Er kan ook sprake zijn van strijd met het algemeen belang, waaronder mede wordt verstaan het financiële belang van de gemeente. Deze aanvullende toetsingsgrond is opgenomen in dit lid.

Derde lid

Als de begroting niet tijdig wordt vastgesteld door de gemeenteraad, kan dit tot gevolg hebben dat de continuïteit van het onderwijs in gevaar komt. In zo'n situatie moet de gemeenteraad de noodzakelijk geachte maatregelen treffen om het onderwijsproces ongestoord te laten doorgaan.

Vierde lid

Indien wordt gekozen voor een raad van toezicht om de scheiding tussen bestuur en intern toezicht invulling te geven, komt aan de gemeenteraad de bevoegdheid toe om de leden van de raad van toezicht te benoemen.

Vijfde lid

Alle wettelijke taken en bevoegdheden die aan het bevoegd gezag toekomen, komen na de verzelfstandiging toe aan het bestuur van de openbare rechtspersoon. De keuze voor een verzelfstandigde bestuursvorm houdt voor de gemeente in dat zij niet meer directe invloed uitoefent op de dagelijkse gang van zaken. Het bestuur van de openbare rechtspersoon oefent, zonder enige beperking, alle taken en bevoegdheden uit die eigen zijn aan het zijn van bevoegd gezag. De gemeente kan hierbij geen beperkingen aanbrengen. Eén onderwerp blijft op grond van het vijfde lid wel altijd voorbehouden aan de gemeente zelf: het is niet het bestuur van de openbare rechtspersoon die tot de opheffing van een openbare school besluit, maar de gemeente.

¹⁴ Omdat de begroting het karakter van een besluit in de zin van de Awb heeft, wordt gesproken van "goedkeuring". De jaarrekening heeft geen besluitkarakter en daarom wordt gesproken van "instemming" (zie Kamerstukken II 1999/2000, 27 265, nr. 3, blz. 8).

Artikel 3.8. Openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs met raad van toezicht

(Oud: WVO artikel 42a, negende lid (deels); WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: In artikel 42a, negende lid, WVO is "bedoeld in het eerste lid" geschrapt.

Het woord "herbenoeming" in artikel 42a, negende lid, onder b is geschrapt (benoeming dekt ook herbenoeming).

De overheersende invloed van de overheid uit artikel 42a, negende lid, onder e, is net als bij artikel 3.5 ondergebracht in een afzonderlijk lid.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel bepaalt wat de verordening in elk geval moet regelen als er binnen de openbare rechtspersoon een raad van toezicht wordt ingesteld. In die situatie verschuift een aantal bevoegdheden van de gemeenteraad naar de raad van toezicht. De raad van toezicht wordt belast met het uitoefenen van toezicht op het bestuur, het benoemen van de bestuursleden en het goedkeuren van de begroting en de jaarrekening. De gemeenteraad benoemt de leden van de raad van toezicht. De ouders en leerlingen hebben een voordrachtrecht voor een aantal leden van de raad van toezicht.

Artikel 3.9. Taakverwaarlozing openbare rechtspersoon voor openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 42a, achtste lid; WVO BES artikel 97, negende lid)

Redactioneel aangepast: de woorden "of gemeenteraden" (artikel 42a, achtste lid) zijn geschrapt. Artikel 3.4, vierde lid, regelt dat onder "gemeenteraad" mede wordt verstaan "gemeenteraden", als de openbare rechtspersoon wordt ingesteld door meer dan een gemeenteraad.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Hoewel het bestuur over (delen van) het openbaar onderwijs door de gemeenteraad ook kan worden opgedragen aan een openbare rechtspersoon, behoudt de gemeenteraad uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs. Daarom bevat dit artikel een taakverwaarlozingsregeling: als het bestuur van de openbare rechtspersoon zijn taken als bevoegd gezag van openbare scholen ernstig verwaarloost of zelfs in strijd met de wet zou handelen, kan de gemeenteraad ingrijpen. Dit kan door het zelf treffen van voorzieningen of door ontbinding van de openbare rechtspersoon.

Paragraaf 3. Stichting voor openbaar onderwijs

Artikel 3.10. Oprichting stichting voor openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 42b, eerste tot en met derde lid; WVO BES artikel 98, eerste tot en met derde lid)

Redactioneel aangepast: artikel 42b, eerste tot en met derde lid, is grotendeels herschreven. De omslachtige formulering "een gemeenteraad kan besluiten dat een of meer openbare scholen in de gemeente in stand worden gehouden door een stichting" is vervangen door een bepaling die regelt dat een gemeenteraad kan besluiten tot de oprichting van een stichting. De woorden "te zamen" zijn vervangen door "samen". Overbodige verwijzingen naar het eerste lid en naar de stichting "die een openbare school in stand houdt" zijn geschrapt.

"Maakt het voornemen tot een besluit als bedoeld in het eerste lid" is verduidelijkt en geworden "maken het voornemen tot het oprichten van een stichting bekend".

Vervallen: -.

Nieuw: het vierde lid is toegevoegd en biedt een praktische oplossing voor gevallen waarin de stichting wordt opgericht door meer dan één gemeente.

De gemeente kan (delen van) het openbaar onderwijs verzelfstandigen door een publiekrechtelijke rechtspersoon (een openbare rechtspersoon) in te stellen of door een privaatrechtelijke rechtspersoon (een stichting) op te richten. De artikelen in deze paragraaf regelen de stichting voor openbaar onderwijs. De oprichting van de stichting gebeurt bij notariële akte. De notariële akte bevat de statuten van de stichting. Voor de inhoud van de statuten gelden dezelfde regels als voor de verordening van de openbare rechtspersoon (met dien verstande dat de statuten ook regels over de ontbinding van de stichting moeten bevatten). Ook voor het overige gelden dezelfde regels. Voor de toelichting op de artikelen over de stichting voor openbaar onderwijs wordt daarom verwezen naar de toelichting op de artikelen over de openbare rechtspersoon.

Artikel 3.11. Statuten stichting voor openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 42b, vierde, zesde (deels), en zevende lid; WVO BES artikel 98, vierde, zesde (deels) en achtste lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.5.

Artikel 3.12. Taken en bevoegdheden stichting voor openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 42b, achtste en negende lid; WVO BES artikel 98, negende en tiende lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.6.

Artikel 3.13. Gemeentelijke taken en bevoegdheden ten aanzien van stichting voor openbaar onderwijs

(oud: WVO artikel 42b, vijfde, zesde (deels), tiende en twaalfde lid (deels); WVO BES artikel 98, vijfde, zesde (deels), zevende, elfde en dertiende lid(deels))

Redactioneel aangepast: in artikel 42b, vijfde lid, is geregeld dat de openbare rechtspersoon niet besluit over de opheffing van een openbare school. Deze bevoegdheid ligt bij de gemeenteraad. Dit is in het nieuwe artikel (vijfde lid) als zodanig bepaald. Het benoemingsrecht van de gemeenteraad ten aanzien van de leden van het bestuur en de raad van toezicht is in artikel 42b, zesde en twaalfde lid, geformuleerd in de context van de verordening. Dit benoemingsrecht is nu zelfstandig geformuleerd (eerste en vierde lid).

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.7.

Artikel 3.14. Stichting voor openbaar onderwijs met raad van toezicht

(Oud: WVO artikel 42b, twaalfde lid (deels); WVO BES artikel 98, dertiende lid (deels))

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.8.

Artikel 3.15. Taakverwaarlozing stichting voor openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 42b, elfde lid WVO; WVO BES artikel 98, twaalfde lid)

Zie de toelichting op artikel 3.9.

Paragraaf 4. Stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs

**Artikel 3.16. Stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs
(Oud: WVO artikel 53c, eerste lid; WVO BES artikel 109, eerste lid)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen:....

Nieuw: tweede lid.

Deze paragraaf regelt de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs, ook wel aangeduid als "samenwerkingsbestuur". Uitgangspunt is dat de voorschriften voor een stichting voor openbaar onderwijs ook gelden voor een stichting die een openbare én een bijzondere school in stand houdt. Voor de toelichting op de artikelen over de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs, wordt daarom verwezen naar de toelichting op de artikelen over de stichting voor openbaar onderwijs. Enkele voorschriften kunnen niet zonder meer voor beide vormen gelden. Dat komt doordat de stichting ook bijzonder onderwijs verzorgt:

- het personeel van de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs is niet werkzaam op basis van een aanstelling, maar op basis van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht;
- de gemeenteraad heeft bij de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs geen benoemingsrecht voor de bestuursleden;
- de gemeenteraad heeft bij de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs geen goedkeuringsrecht voor de begroting en de jaarrekening. Wel moet overleg worden gevoerd met de gemeenteraad over de begroting en jaarrekening;
- de overheersende invloed van de overheid op het bestuur moet bij de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs alleen voor het openbaar onderwijs te worden verzekerd;
- de gemeenteraad kan bij de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs zijn instemming met wijziging van de statuten alleen maar onthouden als overheersende invloed van de overheid in het bestuur niet is verzekerd voor het openbaar onderwijs;
- bij de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs kan de gemeenteraad in geval van ernstige taakverwaarlozing of functioneren in strijd met de wet, alleen maatregelen nemen die nodig zijn voor de continuïteit van het openbaar onderwijs.

**Artikel 3.17. Statuten stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs
(Oud: WVO artikel 53c, tweede, vijfde en zesde lid; WVO BES artikel 109, tweede, vijfde en zesde lid)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.11.

**Artikel 3.18. Taken en bevoegdheden stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs
(Oud: WVO artikel 53c, derde (deels), zevende en achtste lid; WVO BES artikel 109, derde (deels), zevende en achtste lid)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.12.

Artikel 3.19. Gemeentelijke bevoegdheid ten aanzien van stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs.

(Oud: WVO artikel 53c, derde lid; WVO BES artikel 109, derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.13.

Artikel 3.20. Overige voorschriften stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs

(Oud: WVO artikel 53c, vierde lid; WVO BES artikel 109, vierde lid)

Redactioneel aangepast: "krachtens een arbeidsovereenkomst" is vervangen door: op basis van een arbeidsovereenkomst.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het personeel van de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs is niet werkzaam op basis van een (publiekrechtelijke) aanstelling, maar op basis van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.

Artikel 3.21. Taakverwaarlozing stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs

(Oud: WVO artikel 53c, negende lid; WVO BES artikel 109, negende lid)

Redactioneel aangepast: "onderwijsproces" is vervangen door: onderwijs.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting op artikel 3.15.

Paragraaf 5. Stichting voor instandhouding samenwerkingschool

Artikel 3.22. Stichting voor instandhouding samenwerkingschool

(Oud: WVO artikel 53d, eerste lid; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Deze paragraaf regelt de samenwerkingschool: een school waarin zowel openbaar als bijzonder onderwijs (van een of meer richtingen) wordt gegeven. Uitgangspunt van de wettelijke regeling voor de samenwerkingschool is dat het duale bestel van openbaar en bijzonder onderwijs niet mag worden uitgehold. Het gaat daarbij zowel om het waarborgen van het behoud van het aanbod en het karakter van het openbaar onderwijs, als om het waarborgen van de vrijheid van het bijzonder onderwijs. Diverse voorschriften zijn opgenomen om dit te waarborgen.

Eerste tot en met derde lid

Een samenwerkingschool is omschreven als een school waarin zowel openbaar onderwijs als bijzonder onderwijs wordt aangeboden. Een samenwerkingschool kan alleen tot stand komen door fusie van bestaande scholen en niet door stichting. Dit blijkt uit de tekst door het voorschrift dat alleen rechtspersonen die al een school in stand houden, die instandhouding kunnen overdragen.

De overdracht van de instandhouding van de openbare school gebeurt door een rechtspersoon die een openbare school in stand houdt. Wanneer dit een openbare rechtspersoon of stichting voor openbaar onderwijs is, doet dit geen afbreuk aan de regel dat de openbare rechtspersoon of de stichting alle taken en bevoegdheden van het

bevoegd gezag uitoefent, behalve de besluitvorming over de opheffing van de openbare school. Bij de overdracht van de instandhouding van de openbare school naar de rechtspersoon die een samenwerkingschool in stand gaat houden, wordt de openbare school feitelijk opgeheven. Daarom zal goedkeuring door de gemeenteraad altijd noodzakelijk zijn bij totstandkoming van een samenwerkingschool.

Op de feitelijke bestuursoverdracht en de daarbij in acht te nemen eisen, is het artikel over de bestuursoverdracht van openbare en bijzondere scholen van overeenkomstige toepassing verklaard.

Opgemerkt wordt dat een samenwerkingschool alleen tot stand kan komen als de continuïteit van het openbaar of bijzonder onderwijs daarmee gewaarborgd kan worden en het bestaan van de samenwerkingschool voorkomt dat scholen worden opgeheven of dat hun bekostiging wordt beëindigd.

Het bevoegd gezag moet aan de hand van een prognose van de ontwikkeling van het aantal leerlingen aantonen dat de school binnen een termijn van 6 jaar onder de opheffingsnormen dreigt te komen. Het bevoegd gezag toont dit aan in het kader van de fusietoets. De minister verleent alleen maar instemming met de bestuurlijke fusie die vereist is voor de totstandkoming van een samenwerkingschool als continuïteit van het openbaar of bijzonder onderwijs met de fusie gewaarborgd kan worden (zie artikel 53h [3.29]).

Vierde lid

In deze paragraaf is steeds sprake van "de gemeenteraad". Het is mogelijk dat meer dan één gemeente de instandhouding van een openbare school overdraagt. In dat geval wordt het toezicht uitgeoefend door de raad van de gemeente waar de samenwerkingschool gevestigd is. Ook de verslaglegging gebeurt dan aan de raad van de gemeente waar de samenwerkingschool gevestigd is, en dit geldt ook voor het nemen van besluiten bij taakverwaarlozing.

Verder wordt in deze paragraaf de term "de rechtspersoon" gebruikt. Hiermee wordt bedoeld de rechtspersoon die de bijzondere school in stand hield die is opgegaan in de samenwerkingschool, zijn rechtsopvolger of een rechtspersoon die is aangewezen om toezicht te houden op de identiteit van het bijzonder onderwijs in de samenwerkingschool (bijvoorbeeld een organisatie die de instandhouding van het onderwijs van een bepaalde richting bevordert).

Artikel 3.23. Statuten stichting voor instandhouding samenwerkingschool (Oud: WVO artikel 53d, zesde lid (deels); WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel is voorgeschreven waarin de statuten in elk geval moeten voorzien. Daarbij is zoveel mogelijk aangesloten bij de voorschriften voor de stichting voor openbaar onderwijs en de stichting voor openbaar en bijzonder onderwijs.

Artikel 3.24. Taken en bevoegdheden stichting voor instandhouding samenwerkingschool, gemeente en rechtspersoon

(Oud: WVO artikel 53d, vijfde, zesde (deels) en zevende lid; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: artikel 53d, vijfde lid, zesde lid, onderdeel d, zevende lid, negende en tiende lid, WVO.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag liggen bij de stichting die de samenwerkingschool in stand houdt. Hierbij geldt de beperking dat de stichting alleen met instemming van de gemeenteraad en de rechtspersoon kan overgaan tot overdracht, opheffing of samenvoeging van de samenwerkingschool of wijziging van de statuten van de stichting.

Tweede lid

De verslagleggingsplicht die dit lid regelt, houdt ook verband met het toezicht van de gemeenteraad op het openbaar onderwijs in de samenwerkingschool.

Derde lid

De gemeenteraad en de rechtspersoon benoemen de bestuursleden van de stichting. Het lidmaatschap van het bestuur is niet verenigbaar met functies binnen het gemeentebestuur of de rechtspersoon.

Vierde lid

Dit lid regelt dat de rechtspersoon toezicht houdt op het behoud van de identiteit van het bijzonder onderwijs in de samenwerkingschool, in overeenstemming met de statutaire bepalingen.

Vijfde lid

De waarborgen in dit lid zijn ook nodig om het aanbod en het karakter van het openbaar onderwijs te waarborgen.

Artikel 3.25. Overige voorschriften samenwerkingschool

(Oud: WVO artikel 53d, derde lid, vierde lid, achtste lid; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: Het achtste lid van artikel 53d WVO is gesplitst in twee leden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Bij de toelating van leerlingen tot de samenwerkingschool staat de algemene toegankelijkheid voorop. Misschien is een school groot genoeg om een scheiding aan te brengen in groepen voor openbaar en bijzonder onderwijs. In theorie geldt dan alleen voor de groep voor het openbaar onderwijs de algemene toegankelijkheid, maar een leerling zal altijd tot de samenwerkingschool toegelaten moeten worden, zonder onderscheid naar godsdienst of levensovertuiging.

Tweede lid

Het personeel van een samenwerkingschool heeft een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht. De invloed van de gemeente op het beheer/personeelsbeleid is immers niet zo groot dat de school een openbare dienst is in de zin van artikel 3 van de Grondwet. Om elk misverstand hieromtrent uit te sluiten, is dit in het tweede lid nadrukkelijk bepaald.

Derde lid

Een samenwerkingschool wordt voor de toepassing van de wettelijke bepalingen aangemerkt als een bijzondere school, waarbij het personeel werkzaam is op grond van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht. Dit betekent dat in voorkomend geval een samenwerkingschool bijvoorbeeld ook aanspraak kan maken op zogenaamde overschrijdingsgelden. Zulke aanspraken gelden voor alle niet door de gemeente in stand gehouden scholen in een gemeente.

Vierde lid

Het bestuur van de stichting die een samenwerkingschool in stand houdt, zou voor zover het gaat om het openbaar onderwijs binnen de samenwerkingschool misschien kunnen worden aangemerkt als bestuursorgaan. In dat geval is de Awb op

besluitvorming over het openbaar onderwijs van toepassing, terwijl op handelingen en besluiten die gaan over het bijzonder onderwijs de civielrechtelijke rechtsbescherming van toepassing is. Zo'n samenloop van verschillend recht zou een heel complexe en onoverzichtelijke situatie opleveren, vooral omdat nogal wat beslissingen zowel gaan over het openbaar onderwijs als over het bijzonder onderwijs. Denk bijvoorbeeld aan het benoemen en ontslaan van leerkrachten, die in het algemeen zowel voor de ene als de andere "tak" ingezet moeten kunnen worden. Daarom bepaalt dit lid dat de Awb niet van toepassing is op beslissingen van de stichting die een samenwerkingschool in stand houdt. Daarbij is een uitzondering gemaakt voor beslissingen die zowel in het openbaar als bijzonder onderwijs moeten worden aangemerkt als besluiten in de zin van de Awb. Het afgeven van een diploma is een zodanig besluit.

Artikel 3.26. Taakverwaarlozing stichting voor instandhouding samenwerkingschool; geschillencommissie

(Oud: WVO artikel 53d, negende en tiende lid; WVO BES -).

Redactioneel aangepast: bij de rechtspersoon zijn de verwijzingen naar het vijfde lid van artikel 53d geschrapt. Zij zijn niet meer nodig door de definitie van rechtspersoon in artikel 3.22, vierde lid. Artikel 53d, tiende lid, is gesplitst in twee volzinnen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit lid bevat een regeling over taakverwaarlozing. Zo'n regeling is noodzakelijk in verband met de zorg voor voldoende openbaar onderwijs in de gemeente. Alleen bij ernstige taakverwaarlozing kan worden ingegrepen. Dit ingrijpen betekent dat de school uiteindelijk zelfs kan worden gesloten. Dit is een zeer zwaar middel dat daarom pas zal worden ingezet nadat eerst andere maatregelen zijn toegepast. Ontstaan er structurele problemen in de samenwerking, dan zullen eerst diverse andere mogelijkheden worden verkend. In theorie is bijvoorbeeld denkbaar dat de maatregel inhoudt dat het bestuur wordt vervangen, dat een toezichthouder wordt aangesteld of dat in het onderwijsproces wordt ingegrepen. De uiterste maatregel is het opheffen van de school. Partijen zullen dat natuurlijk ook zien aankomen, en zullen daarom tijdig de eventuele stichting van nieuwe scholen moeten aanvragen.

Tweede lid

In een samenwerkingschool werken verschillende partijen samen. Voor de gemeente blijft de zorg voor het openbaar onderwijs een belangrijke taak. De belangen van de gemeente en de toezichthoudende rechtspersonen hoeven niet parallel te lopen. Daarom moet er een geschillencommissie zijn. Dit lid voorziet in de manier waarop deze commissie wordt ingesteld.

Paragraaf 6. Niet bekostigd onderwijs

Artikel 3.27. Kennisgeving oprichting niet bekostigde school

(oud: WVO artikel 54; WVO BES artikel 110)

Redactioneel aangepast: Artikel 54 is verdeeld in twee leden. Verduidelijkt is dat de kennisgevingsplicht geldt voor B3-scholen. In plaats van "bestuur" wordt gesproken van de rechtspersoon of natuurlijke persoon die de school in stand houdt.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel is opgenomen voor het toezicht op het niet bekostigd onderwijs, meer specifiek het toezicht op scholen als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, onder 3, van de LPW (hierna: B3-scholen). De inspectie moet beoordelen of een onderwijsvoorziening als een B3-school kan worden aangemerkt en moet de gemeente hierover adviseren voor

handhaving van de LPW.¹⁵ Daarvoor moet de inspectie op de hoogte zijn van het aanbod van dit type onderwijsvoorzieningen.

De reikwijdte van het artikel is beperkt tot de B3-scholen. Over de B2-scholen krijgt de minister al informatie in het kader van de procedure waarbij de bevoegdheid wordt aangevraagd om VO-diploma's te verstrekken. In die procedure moeten de statuten worden overgelegd (artikel 57 WVO). De B-4 scholen vallen buiten de werking van deze wet, maar worden bekend bij de minister via de aanvraag van de aanwijzing als school in de zin van de LPW (zie artikel 1a van de LPW).

Voor het bekostigd onderwijs ontvangt de minister informatie over nieuwe scholen in het kader van de voorzieningenplanning (hoofdstuk 4 van deze wet). Als onderdeel van de stichtingsaanvraag moeten de aanvragende rechtspersonen onder meer hun statuten overleggen.

Paragraaf 7. Fusies

Artikel 3.28. Begripsbepalingen

(Oud: WVO artikel 53e; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Om een zo herkenbaar mogelijk begrippenkader te kunnen hanteren is er in de wet op de fusietoets in het onderwijs (Stb. 2011, 95) voor gekozen om de verschillende modaliteiten van fusie homogeen te omschrijven voor alle sectoren. De begrippen "institutionele fusie" en "bestuurlijke fusie" zijn toen geïntroduceerd in de sectorwetten. Bepaalde samenwerkingsvormen zoals de *personele unie* - waarbij dezelfde personen deel uit maken van verschillende besturen - vallen niet onder het begrip fusie. Reden om deze modaliteiten niet op te nemen in de wet op de fusietoets in het onderwijs, was dat dergelijke samenwerkingsvormen (relatief eenvoudig) omkeerbaar zijn.

Bij *splitsing van scholen en scholengemeenschappen* moet er onderscheid worden gemaakt tussen "afsplitsing" en de zgn. "celdeling". Bij afsplitsing kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een scholengemeenschap voor vwo en havo die wordt opgesplitst in een vwo-school en een havo-school. Dit is geen fusie en hoeft niet te worden voorgelegd aan de minister. Maar als één (of beide) van de afgesplitste scholen wordt overgedragen aan een andere rechtspersoon, is sprake van een bestuurlijke fusie en die behoeft wel de instemming van de minister. Hetzelfde geldt als één (of beide) van de afgesplitste scholen wordt samengevoegd met een andere school. Dan is sprake van een institutionele fusie die alleen met instemming van de minister kan worden gerealiseerd. Bij de "celdeling" moet worden gedacht aan de situatie waarbij een vwo-school wordt "gedeeld"; na de "deling" zijn er twee vwo-scholen. Dit valt ook buiten de definitie van fusie, maar zodra één of beide scholen worden overgedragen of samengevoegd is er sprake van een fusie, die de instemming behoeft van de minister.

Tweede lid

In het tweede lid zijn twee uitzonderingen geformuleerd op de begripsomschrijving van bestuurlijke fusie. In *onderdeel a* is een uitzondering geformuleerd ten aanzien van een bestuurlijke overdracht door een gemeenteraad die resulteert in verzelfstandiging van het openbare onderwijs in die gemeente, waarbij de betrokken openbare school of scholen onder één openbare rechtspersoon of stichting worden gebracht. Indien hierbij slechts één gemeenteraad is betrokken - een zgn. één-op-één overdracht - neemt de bestuurlijke omvang niet toe. Er is dan geen sprake van een bestuurlijke fusie als bedoeld in het eerste lid. De verzelfstandiging van het openbare onderwijs door *verschillende* gemeenteraden, waarbij de betrokken scholen onder één stichting of

¹⁵ Artikel 1a1, tweede lid, Leerplichtwet 1969 en artikel 11b, zevende lid, van de WOT.

openbare rechtspersoon worden gebracht, wordt wel als een fusie aangemerkt, omdat de bestuurlijke omvang dan toeneemt.

Onderdeel b heeft betrekking op de overdracht van de instandhouding van een bijzondere school bij splitsing van de rechtspersoon die deze school in stand houdt. Reeds in de memorie van toelichting op de wet op de fusietoets in het onderwijs was aangegeven dat splitsing van een rechtspersoon buiten het fusiebegrip valt.¹⁶ Omwille van de duidelijkheid van de normering is deze uitzondering nu in de wet opgenomen. Splitsing is mogelijk in twee vormen: zuivere splitsing en afsplitsing. Bij zuivere splitsing draagt de splitsende rechtspersoon zijn gehele vermogen over aan ten minste twee verkrijgende rechtspersonen en houdt daarmee op te bestaan. Bij afsplitsing wordt een deel van het vermogen overgedragen op ten minste één verkrijgende rechtspersoon. De splitsende rechtspersoon blijft dan bestaan en behoudt het resterende gedeelte van het vermogen. In de akte van splitsing dient te worden aangegeven of de voortbestaande splitsende rechtspersoon dan wel een van de verkrijgende rechtspersonen de school in stand zal houden (zie artikel 50 [3.32]).

- Indien een verkrijgende rechtspersoon de school in stand zal houden, is sprake van een overdracht van de instandhouding van een school en in beginsel dus van een bestuurlijke fusie. Onderdeel b zondert deze overdracht echter uit van het begrip bestuurlijke fusie.
- Indien de voortbestaande splitsende rechtspersoon de school in stand zal (blijven) houden, wordt de instandhouding van de school niet overgedragen. Reeds om die reden is in zo'n situatie geen sprake van een bestuurlijke fusie.

Artikel 3.29. Instemming minister

(Oud: WVO artikelen 52, tweede lid, 53f en 53h; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: De term "goedkeuring" in artikelen 53f en 53h is vervangen door "instemming" om aan te sluiten bij de Awb. Een goedkeuring heeft betrekking op een besluit van een (ander) bestuursorgaan (artikel 10:25 Awb). Een beslissing over fusie, voor zover genomen door het bevoegd gezag van een bijzondere school, is geen besluit in de zin van de Awb. De term "daadwerkelijke variatie" in artikel 53h, eerste lid, is ingekort tot "variatie". De zinsnede "zowel in het opzicht van richting als van pedagogisch-didactische aanpak en schoolsoort" is gewijzigd in: "vanuit het oogpunt van richting, pedagogisch-didactische aanpak of schoolsoort". Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Elke fusie in de zin van artikel 53e behoeft de instemming van de minister. Er is in het voortgezet onderwijs, anders dan in het primair onderwijs, geen sprake van een toetsdrempel.

Tweede lid

De kern van de toets draait om het begrip keuzevrijheid. Voor het voortgezet onderwijs is keuzevrijheid te duiden als variatie in het onderwijsaanbod, zowel naar richting (in de zin van denominatie) als naar pedagogische-didactische aanpak en schoolsoort. Het voedingsgebied is dat gebied waar het grootste aandeel van de schoolgaande leerlingen voor die school vandaan komt. Toetscriterium voor de minister is dat de variatie van het onderwijsaanbod niet op significante wijze wordt belemmerd, waardoor de keuzevrijheid voor ouders, leerlingen en andere belanghebbenden, in het geding komt. Of er sprake is van een significante belemmering wordt per geval beoordeeld.

Derde lid

Op grond van artikel 71 [4.9 of 4.10] WVO 20xx kan de minister een school die door institutionele fusie tot stand is gekomen, alleen voor bekostiging in aanmerking brengen

¹⁶ Kamerstukken II 2008/09, 32040, nr. 3, blz. 24.

indien minstens een bepaald percentage van de leerlingen van de betrokken scholen afkomstig is uit dezelfde postcodegebieden (overlap in voedingsgebied). Het niet voldoen aan dit criterium is niet alleen een weigeringsgrond voor de bekostigingsbeslissing, maar ook een weigeringsgrond voor de beslissing over het verlenen van instemming met de fusie.

Vierde lid

Voor de totstandkoming van samenwerkingsbesturen in de zin van artikel 53c [3.16 e.v.] en samenwerkingscholen in de zin van artikel 53d [3.22 e.v.] geldt een limitatieve instemmingsgrond: de continuïteit van het openbaar of bijzonder onderwijs moet ermee zijn gediend. De continuïteit wordt daarbij uitsluitend beoordeeld aan de hand van de opheffingsnormen. Het bevoegd gezag moet aan de hand van een prognose van de ontwikkeling van het aantal leerlingen aantonen dat de school binnen een termijn van zes jaar onder de opheffingsnormen dreigt te geraken. De continuïteit zal bijvoorbeeld in gevaar zijn wanneer blijkt dat minstens één van de scholen die een samenwerkingsbestuur of samenwerkingschool willen vormen, op een teldatum onder de opheffingsnorm is gekomen. Ook is het mogelijk dat een school kan aantonen dat sprake is van geleidelijke terugloop van leerlingaantallen gedurende een aantal jaren, waardoor een school over een aantal jaren onder de opheffingsnorm dreigt te komen. Er is gekozen voor een termijn van 6 jaar waarop de prognose betrekking moet hebben. Er is niet voor gekozen om het handhaven van de continuïteit ook te beoordelen aan de hand van andere criteria. Het gaat dus niet om bijvoorbeeld financiële, organisatorische of bestuurlijke continuïteitsproblemen. Ook is voorstelbaar dat de continuïteit van een school in gevaar kan komen omdat een school steeds meer achterstandsleerlingen krijgt. Ook zulke problemen kunnen weliswaar de continuïteit in gevaar brengen, maar zijn te moeilijk objectiveerbaar om te kunnen dienen als criterium voor het tot stand komen van een samenwerkingsbestuur of een samenwerkingschool.

Vijfde lid

De minister laat zich adviseren door een onafhankelijke adviescommissie bij de voorbereiding van de beslissing tot het al dan niet instemmen met een fusie. De termijn van 13 weken genoemd in artikel 53i [3.31] blijft onverkort van kracht. In artikel 53h [3.29] is bepaald dat deze advisering plaatsvindt "tenzij de noodzaak daartoe ontbreekt" en dat bij ministeriële regeling wordt bepaald wanneer er geen sprake is van een noodzaak tot advisering. Op grond van de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs, kan de voorzitter van de adviescommissie oordelen dat de noodzaak voor advisering ontbreekt, indien de fusie evident onvermijdelijk is. De voorzitter stelt de minister daarvan in kennis. In het voorgestelde vijfde lid is geen bepaling over het achterwege laten van advisering opgenomen, om de reden dat zo'n bepaling niet nodig is. Indien evident is dat de fusie onvermijdelijk is, kan de adviescommissie dit in het advies aan de minister aangeven.

Zesde lid

De hier bedoelde beleidsregels zijn opgenomen in de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs.

Artikel 3.30. Aanvraag en fusie-effectrapportage (Oud: WVO artikel 53g; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De aanvraag voor de instemming van de minister met de fusie, is een aanvraag in de zin van de Awb. Artikel 4:2 Awb bepaalt dat een aanvraag wordt ondertekend en ten minste de naam en het adres van de aanvrager bevat, alsmede de dagtekening en een aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd. In dit geval de instemming van de

minister. Daarnaast dient de aanvraag vergezeld te gaan van de fusie-effectrapportage. Ook is vereist dat de medezeggenschapsorganen verklaren in te stemmen met de voorgenomen fusie. Om de medezeggenschapsorganen in de gelegenheid te stellen een zorgvuldig besluit te nemen, moet de fusie-effectrapportage aan hen worden voorgelegd. Als er een geschil ontstaat tussen de medezeggenschap en het bestuur over een voornemen tot fusie, zal er geen sprake zijn van instemming door de medezeggenschapsraad. Dan kan het bestuur het geschil voorleggen aan de Landelijke Geschillencommissie WMS en vervolgens aan de Ondernemingskamer te Amsterdam. De bindende uitspraak van de geschillencommissie of van de Ondernemingskamer komt in de plaats van de instemming van de medezeggenschapsraad.

Tweede lid

De aanvraag voor instemming van de minister met een scholenfusie geldt ook als een aanvraag om de school of scholengemeenschap die door de fusie ontstaat, voor bekostiging in aanmerking te brengen (artikel 71 [4.9 of 4.10]).

Derde lid

De fusie-effectrapportage is allereerst een instrument voor de belanghebbenden om inzicht te krijgen in motieven, doelen en effecten, en om daarop invloed te kunnen uitoefenen. Voor het bestuur dient de fusie-effectrapportage om draagvlak onder de belanghebbenden te verwerven. Het is een vorm van transparantie waarmee het bestuur zich verantwoordt over fusievoornemens. Het derde lid gaat in op de inhoud van de fusie-effectrapportage. Hiervoor geldt dat aan alle onderdelen a tot en met i aandacht moet zijn besteed om een aanvraag in behandeling te kunnen nemen. Bij het ontbreken van onderdelen in de aanvraag, waaronder de inhoud van de fusie-effectrapportage, wordt de aanvrager conform artikel 4:5 Awb in de gelegenheid gesteld om de aanvraag binnen een termijn die de minister stelt, aan te vullen. Dit betekent dat de beslistermijn waarbinnen de minister een beschikking moet afgeven wordt opgeschort voor de duur van het aanvullen van de aanvraag (artikel 4:15 Awb). De volgende elementen moeten in een fusie-effectrapportage aan de orde komen:

De motieven, alternatieven en tijdsbestek voor de fusie

- wat zijn de beweegredenen, is er bijvoorbeeld een noodzaak om te fuseren?
- heeft het bestuur alternatieven voor een fusie onderzocht, heeft het andere rechtsvormen overwogen?
- wanneer vindt het fusieproces plaats en over welke periode strekt de fusie zich uit?

Doelen en effecten

- wat wil het bestuur bereiken, bijvoorbeeld een hogere kwaliteit of meer keuzemogelijkheden voor leerlingen?
- zijn er gekwantificeerde doelen?
- welke effecten verwacht het bestuur dat zullen optreden?
- welke onbedoelde neveneffecten kunnen optreden, bijvoorbeeld op het schoolklimaat en de betrokkenheid van leerlingen, ouders, en personeel?

Effecten van de fusie op spreiding en omvang van onderwijsvoorzieningen in de regio

- bij dit punt geeft het bestuur aan wat de gevolgen zijn voor de bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen en voor de overzichtelijkheid van die voorzieningen.

Effecten van de fusie op diversiteit

- bij dit punt geeft het bestuur aan hoe hij waarborgt dat in een bepaalde regio variëteit van het onderwijsaanbod blijft bestaan of zelfs groter wordt door de fusie. Daarbij gaat het zowel om diversiteit op het niveau van onderwijsinstellingen als om het niveau van opleidingen of vestigingen. Bij dat laatste gaat het om wat men zou kunnen noemen "interne keuzevrijheid": de mogelijkheid om te

kiezen uit een gevarieerd onderwijsaanbod binnen een bestuurlijke eenheid.

Effect op keuzevrijheid

- hebben leerlingen en hun ouders een reële keuze uit onderwijsinstellingen van een bepaalde richting?

De kosten en baten van de fusie

- welke financiële kosten en baten treden op, is de continuïteit voldoende gewaarborgd, wat zijn de risico's?
- welke niet-financiële kosten en baten treden op?

Effecten op het personeel, de leerlingen en de ouders

- gevolgen voor voorzieningen;
- wat betekent de fusie voor arbeidsvoorwaarden, personeelsbeleid en medezeggenschap?
- wat zijn de gevolgen voor betrokkenheid van leerlingen, voor hun motivatie en mogelijkheden voor medezeggenschap?
- wat zijn de gevolgen voor de betrokkenheid van ouders?

Communicatie en evaluatie

- op welke manieren en via welke kanalen worden de belanghebbenden betrokken bij het fusieproces? De betrokkenheid en instemming van de medezeggenschapsorganen volstaat niet altijd. Het kan nodig zijn om naast medezeggenschap de belanghebbenden op andere manieren te betrekken bij het fusieproces.
- wanneer en hoe vindt een evaluatie plaats of de doelen zijn bereikt en welke effecten zijn opgetreden, vooral op de punten van spreiding, omvang, variëteit, keuzevrijheid?

Advies burgemeester en wethouders

- wat is het oordeel van het college van B&W van de betrokken gemeente?

Artikel 3.31. Beslistermijn; positieve fictieve beschikking bij niet tijdig beslissen

(Oud: WVO artikelen 53i; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

In afwijking van de termijnen die de Awb regelt, stelt dit artikel de beslistermijn op 13 weken, met de mogelijkheid van verlenging met nog eens 13 weken. In de periode van 13 weken moeten diverse stappen worden gezet: de aangeleverde documenten (waaronder de fusie-effectrapportage) worden op volledigheid gecontroleerd. Er moet onderzoek worden verricht (wellicht ook ter plaatse). Er wordt gesproken met belanghebbenden (waaronder het bestuur). Dit zijn enkele voorbeelden van eisen aan een zorgvuldige besluitvorming. Zorgvuldige besluitvorming vergt natuurlijk tijd. Wordt gebruik gemaakt van de verlengingsmogelijkheid, dan wordt de aanvrager hierover geïnformeerd.

In het tweede lid is, voor de rechtszekerheid van de aanvrager, geregeld dat de gevraagde instemming met de fusie van rechtswege is gegeven, als het besluit niet binnen de gestelde termijn is genomen ("lex silencio positivo").

Is de rechtspersoon het niet eens met de beslissing van de minister, dan kan zij, na eerst bezwaar te hebben gemaakt, in beroep gaan bij de bestuursrechter. Het rechtsbeschermingsregime van de Awb is van toepassing.

Artikel 3.32. Bestuurlijke fusie

(Oud: WVO artikelen 42c en 50; WVO BES artikel 99 en 106)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt de overdracht van de instandhouding van een school van de ene rechtspersoon aan een andere rechtspersoon. De kern van het artikel is de overgang van rechten en plichten op de verkrijgende rechtspersoon, samen met de verplichting om het personeel in gelijke betrekkingen aan te stellen.

De wet schrijft de vorm van de overdracht voor: bij notariële akte. De overdracht omvat ook de rechten ten aanzien van gebouwen, terreinen en roerende zaken, behalve als er een ontheffing is op grond van artikel 42c, vierde lid / artikel 50, vierde lid [3.32]. De notariële akte geldt ook als de akte van levering die is vereist voor de levering van onroerende zaken (artikel 89 van Boek 3 van het BW).

Onderdeel van de akte moet ook zijn de verplichting van de verkrijgende rechtspersoon om het meekomende personeel in gelijke betrekkingen aan te stellen (als het gaat om een openbare school) onderscheidenlijk te benoemen (als het gaat om een bijzondere school).

De verkrijgende rechtspersoon krijgt alle rechten en verplichtingen van zijn rechtsvoorganger, voor zover deze rechten en plichten uit de wet voortvloeien. De aanduiding "de wet" omvat primair de WVO 20xx, maar daarnaast ook andere wettelijke regelingen. De woorden "onverminderd hetgeen verder voor de overgang daarvan naar burgerlijk recht is vereist" maken duidelijk dat het burgerlijk recht zonder beperking van toepassing is op de overdracht van de rechten en verplichtingen.

Artikel 50 [3.32], vijfde lid, gaat over splitsing van een rechtspersoon die een bijzondere school in stand houdt. Splitsing is mogelijk in twee vormen: zuivere splitsing en afsplitsing. Bij zuivere splitsing draagt de splitsende rechtspersoon zijn hele vermogen over aan ten minste twee verkrijgende rechtspersonen en houdt daarmee op te bestaan. Bij afsplitsing wordt een deel van het vermogen overgedragen aan ten minste één verkrijgende rechtspersoon. De splitsende rechtspersoon blijft dan bestaan en houdt het resterende gedeelte van het vermogen. In de akte van splitsing moet worden aangegeven of de splitsende rechtspersoon die blijft voortbestaan of een van de verkrijgende rechtspersonen de school in stand zal houden.

- Zal een verkrijgende rechtspersoon de school in stand houden, dan zijn de genoemde bepalingen voor de bestuursoverdracht van overeenkomstige toepassing. Dit betekent dat in de splitsingsakte wordt bepaald dat de rechten en plichten over de roerende en onroerende zaken van de instelling overgaan op de verkrijgende rechtspersoon, dat deze rechtspersoon het personeel in gelijke betrekkingen moet benoemen en dat hij alle op de school betrekking hebbende rechten en plichten van zijn rechtsvoorganger krijgt.
- Zal de voortbestaande splitsende rechtspersoon de school in stand houden, dan houden de personeelsleden hun betrekkingen en blijven alle rechten en plichten over de school, inclusief die over de roerende en onroerende zaken, bij deze rechtspersoon, omdat de instandhouding van de school deze zaken omvat.

Paragraaf 8. Centrale diensten

Artikel 3.33. Centrale dienst (Oud: WVO artikel 53b; WVO BES -)

Redactioneel aangepast:

Het eerste lid is redactioneel aangepast en gesplitst in twee leden (1 en 2). De woorden "centrale dienst" stonden tot nog toe alleen in het kopje en nu ook in het artikel zelf. Vervallen: het tweede lid (oud) van artikel 53b WVO, dat bepaalt dat onder bevoegd gezag mede wordt verstaan de gemeenteraad, is geschrapt omdat het overbodig is. De bepaling werd toegelicht met: " (...) dat deze bepaling nodig is omdat de raadsbesluiten gezien de definitie van artikel 1 gerelateerd zijn aan een school en duidelijk moet

worden gemaakt dat burgemeester en wethouders niet q.q. aan het bestuur van de rechtspersoon deelnemen. De gemeenteraad kan besluiten wie van de zijde van de gemeente in het bestuur participeren". Uit artikel 1.1 volgt echter al dat de gemeenteraad kan bepalen dat een ander orgaan dan burgemeester en wethouders, zoals de gemeenteraad zelf, het bevoegd gezag is. Dit andere orgaan, in voorkomende gevallen de gemeenteraad, is dan degene die de centrale dienst mede bestuurt. . Vervallen: In het oude vierde lid van artikel 53b WVO zijn overbodige zinsneden verwijderd ("Debevoegde gezagsorganen kunnen Onze Minister mededelen dat zij erin toestemmen dat de gevraagde inlichtingen rechtstreeks door het bestuur van de rechtspersoon zelf aan Onze Minister en de door hem aangewezen personen worden verschaft" en "debevoegde gezagsorganen delen Onze Minister mede dat zij het bestuur vormen van de rechtspersoon in de zin van dit artikel" (dat volgt al uit onderdeel e van het eerste lid)).

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel regelt de voorwaarden waaronder de rechtspositieregels voor personeel van VO-scholen ook van toepassing zijn op personeel van centrale diensten. Een of meer bevoegde gezagsorganen kunnen samen een centrale dienst instellen voor ondersteuning van de scholen onder hun gezag. Ze kunnen deze centrale dienst samen besturen. Dat is niet verplicht, maar kan betekenis hebben voor bijvoorbeeld het laten uitvoeren van administratieve taken.

Onderdeel a

Andere bevoegde gezagsorganen dan hier bedoeld, kunnen geen deel uitmaken van het bestuur van de centrale dienst. De centrale diensten zijn te beschouwen als een verlengstuk van de aangesloten bevoegde gezagsorganen en moeten daarom alleen door deze bevoegde gezagsorganen (of een afvaardiging daarvan) worden bestuurd, niet door andere instanties.

Onderdeel b

Het doel van een centrale dienst moet blijken uit de statuten van de rechtspersoon of uit de gemeenschappelijke regeling en mag op grond van dit artikel alleen het verrichten van werkzaamheden ter verzekering van de goede gang van zaken op de school zijn. Gedacht kan worden aan administratieve taken of schoonmaak.

Onderdeel d

De activiteiten van de centrale dienst worden gefinancierd uit de bijdragen van de bevoegde gezagsorganen die deelnemen. Ten minste 51% van de personeelskosten van de centrale dienst moet bestaan uit bijdragen die afkomstig zijn van de rijksoverheid, want alleen dan heeft personeel van de dienst het ABP-ambtenaarschap.

Onderdeel e.

Destijds is deze bepaling opgenomen om te voorkomen dat de toenmalige centrale administraties die aan a t/m d voldeden, automatisch centrale dienst werden.

Tweede lid

Het is niet de bedoeling dat de centrale dienst wordt ingeschakeld voor een aantal activiteiten. De opsomming in dit lid geeft aan om welke dat gaat.

Derde lid

Om te zorgen dat de rechtspositie van het personeel van een centrale dienst helder is, bepaalt dit lid dat het personeel dezelfde rechtspositie heeft als overeenkomstige werknemers in dienst van een onderwijsinstelling. Er moet dan wel sprake zijn van een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid die aan de voorwaarden in de onderdelen a tot en met e voldoet.

Gezien het geringe aantal scholen in Caribisch Nederland, is het voor scholen aldaar niet mogelijk om zelfstandige centrale diensten op te richten. Dit artikel wordt dan ook in hoofdstuk 11 buiten toepassing verklaard voor Caribisch Nederland.

Paragraaf 9. Klachten, maatregelen en aanwijzingen

Artikel 3.34. Indiening klacht; klachtenregeling

(Oud: WVO artikel 24b, eerste tot en met vierde lid; WVO BES artikel 52, eerste tot en met vierde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: de bepaling in artikel 24b, derde lid, WVO, dat de klachtenregeling niet strekt ter vervanging van een andere voorziening die op grond van een wettelijke regeling voor de klager openstaat of heeft opengestaan, is vervallen. Deze bepaling was opgenomen om duidelijk te maken dat de klachtenregeling niet afdoet aan bijvoorbeeld een bezwaar- of beroepsmogelijkheid op grond van de Awb. Het is echter niet nodig om dit uitdrukkelijk te bepalen.

Nieuw: -.

Eerste lid

Het gaat bij de klachtenregeling om gedragingen of beslissingen die bepaalde ouders of een bepaalde leerling direct aangaan. Daarnaast hebben ouders en leerlingen ook een klachtrecht over gedragingen en beslissingen die allereerst gaan over andere leerlingen en andere ouders. Dit ruime bereik van de klachtenregeling is goed voor de betrokkenheid van ouders en leerlingen bij wat op de school gebeurt. Ze kunnen met hun klacht gehoor vinden bij de klachtencommissie, ook als een direct betrokkene om wat voor reden dan ook geen klacht wil indienen.

Verder is geregeld dat ook kan worden geklaagd over het nalaten van gedragingen of het niet nemen van beslissingen. Een klacht kan ook gaan over de al dan niet juiste toepassing van het leerlingenstatuut.

De wet regelt niet heel precies het soort klachten dat kan worden ingediend, want dat zou de mogelijkheden van de betrokkenen onnodig beperken. Bovendien zijn er verschillende aspecten denkbaar waarvoor het redelijk is dat klachten kunnen worden ingediend door anderen dan (de ouders van) de desbetreffende leerling. Denk aan handelingen en gedragingen tegenover één of enkele leerlingen die het (pedagogisch) klimaat in een groep negatief beïnvloeden en daarom ook negatieve effecten (kunnen) hebben op andere leerlingen of gedragingen met gevolgen voor meer dan één of enkele leerlingen. Daarbij moet ook worden bedacht dat de school een leef- en opvoedingsgemeenschap is waarbinnen ouders een bredere verantwoordelijkheid dragen dan alleen maar voor hun eigen kind.

Naast de relatie individuele leerling-leraar is vooral de relatie tussen de leraar en de leerlingen in hun groep een belangrijke onderdeel van het onderwijs(leer)proces. Binnen het onderwijs is in eerste instantie sprake van een groepsproces. Naast de relatie leerling-leerkracht is in de onderwijssituatie ook het pedagogisch klimaat binnen een groep of de schoolorganisatie van belang. Bepaalde gedragingen/besluiten kunnen op het eerste gezicht alleen een individuele leerling treffen maar kunnen op termijn het pedagogisch klimaat zo negatief beïnvloeden dat dit gevolgen heeft voor alle leerlingen. Denk aan het niet ingrijpen bij pesten of in geval van racistische uitlatingen. Het onderwijs speelt zich af in een interactie tussen leerlingen, leerkrachten en ouders: het is een leef- en opvoedingsgemeenschap waarbij ouders niet alleen een direct belang hebben bij een goed pedagogisch klimaat/opvoedingsklimaat maar daartoe ook een eigen verantwoordelijkheid dragen. In deze situatie is het niet gewenst het klachtrecht te beperken.

Het doel van de klachtenregeling is verbetering van de kwaliteit van het onderwijs; klachten van ouders en leerlingen hebben daarbij een belangrijke signaalfunctie. De effectiviteit van de klachtenvoorziening is gebaat bij signalen vanuit de leerlingen, want zij hebben het meest direct te maken met de gang van zaken op school. Een klacht is niet gericht op rechtsgevolg maar op feitelijk gevolg, en kan dus ook ingediend worden door handelingsonbekwamen.

Tweede lid

In elk geval de onderwerpen van dit lid moeten zijn geregeld in de klachtenregeling. De verdere invulling van die onderwerpen is een zaak van het bevoegd gezag. Het gaat in elk geval om de manier waarop de klachtencommissie haar werkzaamheden verricht, de termijn waarbinnen de klager een klacht kan indienen en de termijn waarbinnen het oordeel van de klachtencommissie wordt meegedeeld aan de klager en het bevoegd gezag.

Artikel 10, onderdeel g, van de WMS op scholen regelt instemmingsrecht voor de personeelsgeleding ten aanzien van de klachtenregeling. Ook is hier van belang artikel 8, tweede lid, onderdeel e, van die wet.

Een bevoegd gezag zal beleid ontwikkelen naar aanleiding van klachten die op grond van hun frequentie of ernst noodzaken tot een structurele aanpak. Voorbeelden hiervan zijn pesten of het maken van racistische opmerkingen. Dit beleid krijgt een plaats in het schoolplan. De klacht kan ook gaan over een medeleerkracht of de directie. Kunnen zulke klachten tussen collega's niet binnen het team worden opgelost, dan is ook voor een personeelslid het aanvullend instrument van het klachtrecht beschikbaar.

Voor seksuele intimidatie is er *geen afzonderlijk* klachtrecht in de WVO. De Arbeidsomstandighedenwet geeft aan het bevoegd gezag de algemene opdracht om ervoor te zorgen dat de werknemer zoveel mogelijk wordt beschermd tegen (onder andere) seksuele intimidatie. Een algemene klachtenregeling en klachtencommissie volstaan daarvoor. Ook artikel 3 [3.38] over seksuele intimidatie op scholen gaat ervan uit dat er een algemene klachtencommissie is die de klachten behandelt. Wel voegt dat artikel onder meer een meldings- en aangifteplicht toe met het oog op een strafrechtelijke vervolging. Uitgangspunt van de klachtenregeling is dat over alle gedragingen geklaagd moet kunnen worden. De beste manier om dat resultaat te bereiken is het achterwege laten van elke vorm van opsomming.

Derde lid

In dit lid is bepaald dat de regeling strekt ter vervanging van andere wettelijke voorschriften over klachtrecht. Dit betekent dat klachtenregelingen van bijvoorbeeld gemeenten moeten worden vervangen of aangepast aan het derde lid. De voorschriften in dat lid leiden er ook toe dat de klachtenregeling in het kader van de Awb niet van toepassing is. Zie artikel 9:1 Awb e.v.

Vierde lid

De klachtenregeling moet regelen dat de klachten worden behandeld door een klachtencommissie van ten minste 3 leden, waaronder een voorzitter die niet werkzaam is voor of bij het bevoegd gezag. De regeling waarborgt dat aan de behandeling van een klacht niet wordt deelgenomen door iemand op wiens gedraging de klacht direct betrekking heeft. Verder is zo veel mogelijk overgelaten aan de beleidsvrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de scholen. Wel is onafhankelijkheid van de voorzitter voorgeschreven. Het niet-regelen van een maximum aantal leden geeft scholen de mogelijkheid om de klachtencommissie uit te breiden met deskundigen op een specifiek terrein. Bij de samenstelling van de klachtencommissie moeten scholen zelf de pluriformiteit zoveel mogelijk garanderen.

Vertrouwenspersonen hebben een bredere taak dan alleen klachtondersteuning, namelijk informatiebegeleiding, klachtondersteuning en signalering. De vertrouwenspersoon is beschikbaar zowel voor individuele personen als voor groepen. De vertrouwenspersonen kunnen geen alternatief zijn voor de klachtencommissie, maar hebben eerder een aanvullende rol. Daarom mag de school zelf beslissen of naast een klachtenregeling ook een vertrouwenspersoon zal functioneren.

Een klachtenregeling moet de instemming hebben van zowel de ouder- en leerlinggeleding als de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad. Zie artikel 10, onderdeel g, WMS. De school kan de leden van haar klachtencommissie een vergoeding geven.

Artikel 3.35. Klachtenbehandeling

(Oud: WVO artikel 24b, vijfde tot en met negende lid; WVO BES artikel 52, vijfde tot en met negende lid)

Redactioneel aangepast: "vormt zich een oordeel over de gegrondheid van de klacht" is vervangen door: beoordeelt de gegrondheid van de klacht.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De klager en degene over wie wordt geklaagd, moeten de gelegenheid krijgen om tegenover de commissie hun zienswijze toe te lichten en om zich te laten bijstaan als de klacht in de commissie wordt behandeld.

Tweede lid

De klachtencommissie moet tot een oordeel komen over de gegrondheid van de klacht. Dit oordeel wordt schriftelijk medegedeeld aan de klager, degene over wie wordt geklaagd en het bevoegd gezag. Het oordeel kan vergezeld gaan van bepaalde aanbevelingen.

Derde lid

Het oordeel van de klachtencommissie wordt onder andere medegedeeld aan het bevoegd gezag, dat binnen 4 weken na ontvangst schriftelijk moet mededelen of het de mening van de klachtencommissie deelt, of het maatregelen zal treffen en zo ja, welke dat zullen zijn. De relatief korte reactietermijn voor het bevoegd gezag is in het belang van de klager want hij wil snel weten waar hij aan toe is en of er maatregelen genomen zullen worden. Dit speelt vooral een rol als het gaat om het veranderen van een feitelijke situatie op school.

Artikel 3.36. Maatregelen

(Oud: WVO artikel 104a; WVO BES artikel 185)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: artikel 104a, derde lid. Het derde lid bepaalt dat de minister nadere regels vaststelt over de verstrekking van financiële middelen. Deze nadere regels zijn niet tot stand gekomen. De grondslag kan vervallen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt dat de minister maatregelen kan treffen als het bevoegd gezag tekortschiet in haar zorg voor de kwaliteit van het onderwijs. Dit gebeurt op verzoek van het bevoegd gezag of uit eigen beweging in overeenstemming met het bevoegd gezag. Het gaat in dit artikel om zgn. stimulerende maatregelen om de kwaliteit van het onderwijs weer op orde te brengen. Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het toekennen van middelen voor het aanstellen van tijdelijke extra formatie of het aanschaffen van leermiddelen. De inspectie houdt toezicht op de wijze waarop het bevoegd gezag de toegekende middelen aanwendt en of dit inderdaad leidt tot de

beoogde kwaliteitsverbetering. Ook kan het gaan om het aantrekken van een interim-manager ter versterking van het bestuur.

Artikel 3.37. Aanwijzing

(Oud: WVO artikel 103g, WVO BES artikel 183)

Redactioneel aangepast: artikel 103g, eerste, derde en vijfde lid. Aan het eerste lid is ter verduidelijking toegevoegd dat het bevoegd gezag verplicht is aan een aanwijzing te voldoen. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. Deze verplichting blijkt impliciet reeds uit artikel 104, eerste lid, WVO, waarin is bepaald dat onder handelen in strijd met het bepaalde bij of krachtens deze wet tevens wordt verstaan het niet opvolgen van een aanwijzing, alsmede uit artikel 103g, vierde lid, WVO, waarin is bepaald dat een aanwijzing de termijn bevat waarbinnen het bevoegd gezag aan de aanwijzing moet voldoen.

Vervallen: -

Nieuw: zesde lid.

Dit artikel regelt de aanwijzingsbevoegdheid van de minister. Van de aanwijzingsbevoegdheid kan alleen gebruik worden gemaakt als sprake is van wanbeheer. Wat daaronder wordt verstaan is uitputtend omschreven in het tweede lid. Het moet bij een aanwijzing gaan om wezenlijke problemen, om wanbeheer. De bevoegdheid kan niet lichtvaardig worden gebruikt. Uit het vijfde lid volgt dat een aanwijzing ook in procedurele zin aan bepaalde eisen moet voldoen. Er moet een proces van hoor en wederhoor aan voorafgaan. In het proces tot het gebruikmaken van de aanwijzingsbevoegdheid kunnen verschillende stappen worden onderscheiden. De inspectie verricht een onderzoek en brengt daarover een rapport uit. Dat rapport wordt direct na vaststelling openbaar gemaakt. Wanneer het beeld compleet is, zal er bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen de minister en het desbetreffende bevoegd gezag met als oogmerk het (bestuurlijk) oplossen van de gesignaleerde problemen en het maken van concrete afspraken. Over het algemeen zal er na dit bestuurlijk overleg vertrouwen zijn dat de tekortkomingen op korte termijn zijn verholpen, maar als dit niet het geval is, kan de minister overwegen om de aanwijzingsbevoegdheid in te zetten. Dan moet er wel eerst een proces van hoor en wederhoor plaatsvinden: de minister maakt zijn voornemen aan het bevoegd gezag bekend en het bevoegd gezag heeft op grond van het vijfde lid, 4 weken om op dit voornemen te reageren. Een periode van 4 weken wordt voldoende geacht, omdat er al een heel traject aan de aanwijzing is vooraf gegaan. Is de minister genoodzaakt om de aanwijzingsbevoegdheid echt te gebruiken, dan wordt dit besluit bekend gemaakt aan het bevoegd gezag. Dit kan pas na afloop van de genoemde 4 weken. Tegen het besluit van de minister staat bezwaar en daarna beroep bij de bestuursrechter open. De aanwijzing zal een termijn bevatten waarbinnen het bevoegd gezag de uitvoering in overeenstemming moet hebben gebracht met deze aanwijzing. Als het bevoegd gezag de aanwijzing niet naleeft, kan de minister een bekostigingssanctie opleggen.

Paragraaf 10. Veiligheid

Artikel 3.38. Verplichting tot overleg en aangifte zedenmisdrijven

(Oud: WVO artikel 3; WVO BES artikel 4)

Redactioneel aangepast: de zinsnede "op enigerlei wijze" in artikel 3, eerste lid, is niet nodig. Deze zinsnede vervalt. De zinsnede "Indien uit het overleg, bedoeld in het eerste lid, moet worden geconcludeerd" is beknopter geformuleerd ("Indien uit het overleg blijkt"). Het informeren van de vertrouwensinspecteur over een aangifte is nu geregeld in een afzonderlijke zin. De zinsnede "Indien een personeelslid op enigerlei wijze bekend is geworden" is beknopter geformuleerd ("Het personeelslid dat bekend is geworden")

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt de verplichting van het bevoegd gezag om met de vertrouwensinspecteur overleg te voeren als mogelijk een zedenmisdrijf is gepleegd tegenover een minderjarige leerling van de school. Ook regelt het de aangifteplicht van het bevoegd gezag bij een redelijk vermoeden dat een dergelijk misdrijf is gepleegd. Tot slot regelt het artikel een meldingsplicht voor het personeel.

Eerste en tweede lid

In deze leden is de plicht opgenomen tot overleg met de vertrouwensinspecteur (zie artikel 6 WOT) en om aangifte te doen, als het gaat om plegers van zedenmisdrijven die horen tot de groep "ten behoeve van de school met taken belaste personen". Daarbij kan worden gedacht aan personen met een dienstverband of een overeenkomst tot het verrichten van enkele diensten, maar de formulering is zo breed dat ook zonder een formele dienstverhouding sprake is van het verrichten van taken of werkzaamheden ten behoeve van de school, een verplichting bestaat tot overleg en het doen van aangifte. Voor een school zijn immers vele mensen werkzaam, die weer allemaal in een eigen verhouding staan tot het bevoegd gezag. Voorbeelden: werknemers, dienstverleners als schoonmaakpersoneel, uitzendkrachten etc., maar ook stagiaires van de PABO en andere personen die (onderwijsondersteunende) werkzaamheden verrichten voor de school en die geen dienstverhouding hebben met de school.

Omdat ook tijdens buitenschoolse activiteiten sprake is van "leerlingen van de school", geldt de overleg- en aangifteplicht van het bevoegd gezag ook als het bevoegd gezag hoort dat een persoon die ten behoeve van zijn school met taken is belast, een zedenmisdrijf heeft gepleegd buiten de gewone schooluren. In alle gevallen waarin het bevoegd gezag op welke wijze dan ook ervan op de hoogte raakt dat een persoon die ten behoeve van zijn school met taken is belast, zich mogelijk schuldig maakt of heeft gemaakt aan een zedenmisdrijf jegens een leerling van de school, is het bevoegd gezag verplicht om daarover in overleg te treden met de vertrouwensinspecteur. Deze verplichting geldt ook bij twijfel – zelfs in het geval van grote twijfel – of er daadwerkelijk sprake is (geweest) van een strafbaar feit. Het overleg heeft juist tot doel een conclusie te bereiken over de vraag of er sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit. In dit overleg zal de eventuele twijfel van het bevoegd gezag natuurlijk een aandachtspunt zijn, maar deze twijfel ontslaat het bevoegd gezag nooit van de plicht tot overleg.

Het bevoegd gezag doet aangifte als uit het overleg blijkt dat er sprake is van redelijk vermoeden van een strafbaar feit. Dit is een geobjectiveerde norm. Aangifte is verplicht als uit het overleg moet worden geconcludeerd dat er sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit. De vrijheid van handelen is voor het bevoegd gezag dus heel beperkt. Het is overigens niet de taak van het bevoegd gezag om een diepgaand onderzoek in te stellen. Dat is een taak van het openbaar ministerie. Van een bevoegd gezag wordt verwacht dat het tijdig en zorgvuldig aangifte doet in dit soort gevallen. Het openbaar ministerie kan dan op grond van de aangifte beoordelen of voldoende grond aanwezig is voor een opsporingsonderzoek en vervolging.

Als gevolg van het verplichte overleg met de vertrouwensinspecteur en de verplichting de vertrouwensinspecteur na het doen van aangifte daarvan onmiddellijk in kennis te stellen, heeft deze zicht op de vraag of aan de aan het bevoegd gezag opgelegde aangifteplicht ook wordt voldaan. Overigens is de vertrouwensinspecteur dan ook op de hoogte als zich een volgend geval van een zedenmisdrijf voordoet.

Derde lid

Bij zedenmisdrijven met minderjarige leerlingen kan de situatie ontstaan dat een personeelslid wel van zo'n strafbaar feit op de hoogte is, maar er voor kiest om zich niet met de zaak te bemoeien en er dus ook geen melding van te maken bij het bevoegd gezag. Om dit te voorkomen, is voorgeschreven dat een personeelslid, zodra hij of zij op de hoogte raakt, het bevoegd gezag *moet* informeren. De mogelijke dilemma's

waartegen een personeelslid kan aanlopen in dit soort situaties, worden daarmee in geval van de in dit artikel bedoelde ernstige misdrijven doorbroken. Zowel personeelsleden als bevoegd gezag kennen hun plicht, zodat daarover geen onzekerheid meer kan bestaan.

Artikel 3.39. Zorgplicht veiligheid op school
(Oud: WVO artikel 3b; WVO BES artikel 4a)

Redactioneel aangepast: de in artikel 3b, tweede lid, voorkomende verwijzing naar het eerste lid is geschrapt.

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel is de verplichting voor het bevoegd gezag opgenomen om zorg te dragen voor een veilig schoolklimaat, waaronder het tegengaan van pesten. Het artikel richt zich op de veiligheid van leerlingen. Deze veiligheid omvat sociale, psychische en fysieke veiligheid.

Het bevoegd gezag heeft de volgende verplichtingen:

1. Het bevoegd gezag moet beleid hebben en uitvoeren over de sociale veiligheid op school. Het gaat dan om beleid op het gebied van veiligheid dat met de betrokkenen (leraren, leerlingen, medezeggenschap) binnen de school wordt gevormd. Het betreft een samenhangende set van maatregelen en de uitvoering daarvan, zowel gericht op preventie als op het optreden bij incidenten en op het afhandelen daarvan, ingebed in het pedagogisch beleid van de school. Het beleid is stevig verankerd in de dagelijkse praktijk van de school. Als blijkt dat de veiligheidsbeleving van leerlingen vraagt om verbetering van de situatie, neemt de school actie tot bijstelling van het beleid. De wet laat scholen vrij om in het kader van het tegengaan van pesten en het zorgdragen voor de veiligheid te kiezen voor één specifiek programma of om een goede combinatie te maken van (eigen) aanpakken, methoden en interventies die zich richten op een schoolbrede aanpak van de sociale veiligheid en het tegengaan van pesten, die effectief is in de praktijk van de school.
2. Het bevoegd gezag moet de aantasting van de sociale veiligheid, de beleving van de sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen op school monitoren. Daarbij gebruikt het bevoegd gezag een instrument dat daarvan een representatief en actueel beeld geeft. De monitor moet de school en de inspectie inzicht kunnen geven in hoe het is gesteld met de veiligheid van leerlingen op school. Het is belangrijk dat het beleid gericht op positief schoolklimaat en een sociale veilige school en tegen pesten in een school structureel wordt vormgegeven, verinnerlijkt door alle leraren en uitgedragen binnen de schoolgemeenschap. Op basis van de monitoring, krijgen scholen inzicht in de daadwerkelijke sociale veiligheid op de school. Op basis van dit veiligheidsbeeld kan de school haar beleid aanpassen om wanneer daar aanleiding toe is de situatie te verbeteren, zoals door pesten tegen te gaan en de sociale veiligheid te bevorderen. Om dit te bereiken is van belang dat de school een instrument gebruikt dat aan verschillende eisen voldoet, zodanig dat de daarmee verzamelde gegevens valide zijn (meet het instrument wat wordt bedoeld?) en dat het op betrouwbare manier meet. Het instrument moet de school inzicht geven in een aantal zaken: hoe ervaren leerlingen de sociale en fysieke veiligheid op school, hebben leerlingen te maken met aantasting van de sociale en fysieke veiligheid (zoals door pesten (inclusief pesten via *social media*), geweld, discriminatie e.d.), en hoe is het gesteld met het welbevinden van leerlingen op school? Om een goed beeld te kunnen geven van de situatie op de school is van belang dat een gestandaardiseerd instrument wordt gebruikt, dat tenminste eens per schooljaar onder een representatief deel van de leerlingen wordt afgenomen. De school draagt er zorg voor dat de monitorgegevens voor de inspectie toegankelijk zijn en aan de inspectie beschikbaar worden gesteld. Hierdoor verkrijgt de inspectie inzicht in de daadwerkelijke beleving van de veiligheid en het welbevinden van leerlingen. Nadere regels over het instrument kunnen worden gesteld bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.
3. Het bevoegd gezag moet de taken van het coördineren van het beleid in het kader van in elk geval het tegengaan van pesten en het fungeren als aanspreekpunt in het

kader van pesten beleggen bij één persoon. Zo'n centraal aanspreekpunt is er onder meer ten behoeve van de leerlingen en ouders die te maken hebben met incidenten in het kader van pesten. Dat aanspreekpunt is binnen de school tevens belast met de coördinatie van beleid in het kader van het tegengaan van pesten. De persoon in kwestie kan vanuit opgebouwde kennis op het gebied van pesten bijvoorbeeld fungeren als klankbord voor leraren met vragen en adviseur zijn van de schoolleiding op het gebied van de structurele aanpak van pesten. Ook moet er een duidelijk aanspreekpunt zijn voor leerlingen die gepest worden, willen praten over een situatie of vragen hebben. Ouders kunnen hier eveneens terecht. Taken in relatie tot pesten kunnen bijvoorbeeld door een vertrouwenspersoon worden uitgevoerd, maar de taken kunnen ook bij een andere medewerker in de school worden belegd. De schoolleiding maakt in de schoolgids duidelijk wie welke taken heeft.

Het artikel concentreert zich op de veiligheid van de leerlingen op school. Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Scholen hebben de inspanningsplicht om zorg te dragen voor de veiligheid van leerlingen en een veilig en positief schoolklimaat op hun scholen. Scholen worden aangesproken op de inspanning die ze plegen om al hun leerlingen een veilige leeromgeving te bieden en op de mate waarin die als toereikend kan worden gezien, zoals blijkt uit de veiligheidsbeleving van leerlingen. Een school kan pas goed beleid ten aanzien van sociale veiligheid voeren als zij inzicht heeft in de feitelijke en ervaren veiligheid en het welbevinden van de leerlingen. Het bevoegd gezag monitort daartoe de sociale veiligheid van leerlingen op school. De monitor moet de school en de inspectie inzicht kunnen geven in hoe het is gesteld met de sociale veiligheid van leerlingen op school. De inspectie heeft daartoe toegang tot de monitorgegevens van de school, en ziet erop toe dat scholen op basis daarvan zo nodig vroegtijdig maatregelen tot verbetering treffen. Met het oog op beperking van de toezichtlast voor scholen en inspectie, sluit de inspectie waar mogelijk aan bij gegevens die scholen in het kader van hun veiligheidsbeleid verzamelen. Hoewel van scholen niet kan worden gevraagd te waarborgen dat zich geen incidenten voordoen, spelen bij beantwoording van de vraag of van een toereikende inspanning sprake is ook de bereikte resultaten (zoals het succesvol optreden tegen pesten, of voldoende aandacht voor de veiligheidsbeleving van leerlingen) een rol. Zo mag van scholen waar zich problemen voordoen zo nodig een extra inspanning worden gevraagd om binnen de mogelijkheden van een school de sociale veiligheid maximaal te bevorderen. Ook leraren en ander schoolpersoneel kunnen slachtoffer worden van agressief of intimiderend gedrag. Dit onwenselijke gedrag doet afbreuk aan het schoolklimaat en verdient daarom ook structurele aandacht. Maar dit is al onderdeel van Arbowetgeving, waarmee het valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag om voor het personeel een veilige werkomgeving te creëren.

Artikel 3.40. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

(Oud: WVO artikel 3a; WVO BES artikel -)

Redactioneel aangepast: artikel 3a, eerste lid, richt zich tot het bevoegd gezag "of de natuurlijke persoon dan wel de rechtspersoon die een school in stand houdt die niet uit de openbare kas wordt bekostigd". Deze zinsnede is niet meer nodig door de definitie van bevoegd gezag in hoofdstuk 1. Deze definitie omvat mede natuurlijke personen en rechtspersonen die een niet bekostigde bijzondere school in stand houden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Scholen zijn een belangrijke plaats voor signalen over huiselijk geweld of kindermishandeling. De professionals in het onderwijs zijn intensief betrokken bij hun leerlingen en hebben vaak jaren achtereen te maken met een leerling. Als sprake is van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling, is het van belang dat zorgvuldig

wordt gehandeld, zodat eventueel snel en adequaat ingegrepen kan worden. Daarom moeten scholen een meldcode vaststellen.

Tweede lid

Huiselijk geweld is een breed begrip en omvat geweld in allerlei vormen. Artikel 1.1.1 Wet maatschappelijk ondersteuning 2015 definieert huiselijk geweld als 'lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring'. Bij de huiselijke kring van het slachtoffer kan het gaan om (ex-)partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Het begrip "huiselijk" heeft expliciet te maken met de relatie tussen pleger en slachtoffer en niet met de plaats van het geweld. Onder "geweld" verstaat de wet de aantasting van de persoonlijke integriteit. Het kan daarbij gaan om lichamelijk geweld (mishandeling), psychisch of emotioneel geweld (uitschelden, treiteren, kleineren, bedreiging, stalking), ongewenste seksuele toenadering of seksueel misbruik. Behalve (ex-)partnergeweld vallen ook eerge relateerd geweld en ouderenmishandeling onder het brede begrip "huiselijk geweld".

Derde lid

Dit lid verwijst voor de definitie van kindermishandeling naar artikel 1.1 Jeugdwet. Deze definitie luidt daarin: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Vierde lid

Het bevoegd gezag zowel van bekostigde als van niet-bekostigde scholen moet ervoor zorgen dat het personeel de meldcode kent en ook gebruikt.

Vijfde lid

De minimumelementen van de meldcode zijn geregeld in een AMvB: het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Paragraaf 11. Overige bepalingen

Artikel 3.41. Overleg onderwijsachterstandenbeleid

(Oud: WVO artikel 118a; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: het omvangrijke eerste lid van artikel 118a WVO is onderverdeeld in verschillende leden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel schrijft regelmatig overleg tussen de gemeente, scholen en aoc's over het bestrijden van onderwijsachterstanden voor. Het overleg is gericht op het maken van afspraken met zo mogelijk meetbare doelen. Het college van B&W kan de overleguitkomsten omzetten in bindende afspraken die aan alle partijen in concept worden voorgelegd. Bij het ontbreken van overeenstemming, wordt een geschillencommissie ingeschakeld, die een bindend advies uitbrengt.

De minister van OCW benoemt de leden van de commissie, op voordracht van de gezamenlijke besturenorganisaties en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Het artikel is niet van toepassing op Caribisch Nederland.

HOOFDSTUK 4. VOORZIENINGENPLANNING

Inleiding

Voorzieningenplanning gaat over alle wet- en regelgeving die van toepassing is op de vraag wie, waar, onder welke omstandigheden, welke soort onderwijs mag aanbieden in het onderwijs dat bekostigd wordt door het Rijk. Er zijn verschillende soorten voorzieningen en handelingen mogelijk: stichting van een nieuwe school of scholengemeenschap en nevenvestiging, splitsing, afsplitsing, omzetting, en een regionaal plan onderwijsvoorzieningen (RPO) voor de bestaande school of scholengemeenschap. Het doel van de voorzieningenplanning is het tot stand brengen en in stand houden van een goed bereikbaar, toegankelijk en efficiënt netwerk van onderwijsvoorzieningen voor voortgezet onderwijs. De voorzieningenplanning vormt zodoende het fundament van het onderwijsbestel voor het voortgezet onderwijs en bevat bepalingen voor de start van de bekostiging, maar ook voor de beëindiging daarvan. Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd: het onderscheid tussen stichten van scholen en scholengemeenschappen, de aanvraagprocedure die nodig is voor het stichten, het onderscheid tussen hoofd- en nevenvestiging, het RPO en de daarbij behorende aanvraagprocedure en tot slot de opheffingsnormen. In deze toelichting wordt nader ingegaan op de verbinding met het wetsvoorstel voorzieningenplanning vo en hoe in Caribisch Nederland wordt omgegaan met de voorzieningenplanning.

Voorzieningenplanning

1. Stichting van een nieuwe school of scholengemeenschap (artikelen 4.2 tot en met 4.4)

Voor de bekostiging van een nieuwe school of scholengemeenschap van een bepaalde richting (openbaar, algemeen bijzonder, RK/PC) in een bepaalde gemeente moet de aanvrager voldoen aan wettelijke criteria, met name de aantoonbare potentiële leerlingen per schoolsoort vo. De stichtingsnormen bedragen 65 leerlingen per leerjaar (bijvoorbeeld voor mavo: 260), voor praktijkonderwijs als enige uitzondering 120 leerlingen voor een gehele school.

2. Wijzigingen van het onderwijsaanbod op bestaande scholen (artikel 4.17)

De verantwoordelijkheid voor een goede afstemming tussen vraag en aanbod van onderwijs ligt grotendeels bij de samenwerkende schoolbesturen in de regio. Zij kunnen hiervoor een RPO opstellen, voor een periode van vijf schooljaren (artikel 4.17). De gedachte hierachter is dat men in de regio de lokale situatie veel beter kent en daardoor betere keuzes kan maken over veranderingen in het onderwijsaanbod. Het systeem zoals dat sinds 2008 functioneert, kenmerkt zich door meer autonomie voor scholen dan voordien en daarmee minder administratieve lasten op voorwaarde van goede samenwerking en afstemming onderling en met de stakeholders.

Wel is in verband met de principiële stelselverantwoordelijkheid van de minister voor de doelmatigheid, kwaliteit, keuzevrijheid en toegankelijkheid van het onderwijs voorzien in een toetsende rol voor de minister. Zo toetst de minister bij aanvragen voor het voor bekostiging in aanmerking brengen van een nieuwe school of wordt voldaan aan onder meer de in de wet vastgelegde stichtingsnormen (artikel 4.2). Bij aanvragen voor bijvoorbeeld een nieuwe nevenvestiging of een nieuw profiel vbo aan een school voor vbo gebaseerd op een RPO toetst de minister niet aan de geldende stichtingsnormen, maar indien nodig aan andere bij of krachtens algemene maatregel van bestuur gestelde voorwaarden (artikel 4.18). Indien een aanvraag voldoet aan de voorwaarden, wordt een nieuwe onderwijsvoorziening voor bekostiging in aanmerking gebracht.

3. Beëindiging van de bekostiging (artikel 4.22)

Naast de bepalingen over de start van een nieuwe school of scholengemeenschap en over de wijzigingen in het aanbod van bestaande scholen en scholengemeenschappen, bevat dit hoofdstuk ook de zogenaamde opheffingsnormen voor de beëindiging van de bekostiging. De bekostiging van een school (bijvoorbeeld een categorale mavo) of scholengemeenschap (bijvoorbeeld mavo/havo/vwo) eindigt als die gedurende drie achtereenvolgende schooljaren door minder leerlingen wordt bezocht dan respectievelijk driekwart of de helft van de stichtingsnorm.

Evaluatie 2013

In 2013 zijn de bepalingen over de voorzieningenplanning geëvalueerd. De hoofdconclusie was dat dit systeem naar behoren werkt. Gebruikers zijn tevreden en de beoogde doelen van de wetwijziging uit 2008 (modernisering, vereenvoudiging, meer autonomie en minder administratieve lasten) zijn gerealiseerd. Er is op basis van dit onderzoek geen reden het systeem te wijzigen. Wel bleek er aanleiding het systeem op enkele technische en licht beleidsmatige punten te verbeteren.

Separaat wetsvoorstel voorzieningenplanning vo na evaluatie

Op 12 juli 2013 heeft de regering aan de Tweede Kamer een beleidsreactie gestuurd op de evaluatie.¹⁷ Het streven was daarnaast te komen tot begrijpelijker, logischer wet- en regelgeving waarin de aangegeven problemen worden opgelost. Administratieve en uitvoeringslasten die voortvloeien uit onduidelijkheden, interpretatiegeschillen en het geven van uitleg, worden zo voorkomen. Er is toegezegd om naar aanleiding van de evaluatie te komen met een separaat wetsvoorstel. Dat wetsvoorstel is inmiddels in procedure. Op dit moment ligt het ter afstemming bij een aantal belanghebbenden. In dat separate wetsvoorstel wordt de gehele afdeling Aanvang van de bekostiging al herzien conform de wetgevingstechnische uitgangspunten van de modernisering van de WVO. Tevens is de verdeling over de verschillende niveaus van regelgeving (wet en ministeriële regeling) bezien.

Relatie separaat wetsvoorstel voorzieningenplanning vo tot wetsvoorstel modernisering WVO

In het nu voorliggende wetsvoorstel worden net iets andere wetgevingstechnische uitgangspunten gehanteerd dan in het separate wetsvoorstel voorzieningenplanning vo. Dat betekent dat er verschillen in de teksten te zien zijn.

In de eerste plaats kent de WVO 20xx als geheel een andere indeling dan de WVO. Dat betekent ook iets voor de plaats van de bepalingen over de voorzieningenplanning. In de WVO zijn de bepalingen over de voorzieningenplanning vo verspreid opgenomen over de titel Aanvang, grondslagen, wijze en beëindiging der bekostiging. De bepalingen zijn daarbij verdeeld over de afdelingen I (Aanvang van de bekostiging) en III (Beëindiging der bekostiging). Daartussen zit afdeling II met bepalingen over de grondslagen en wijze van de bekostiging. In de opzet van de WVO 20xx worden de bepalingen over de voorzieningenplanning vo bij elkaar gebracht in het hoofdstuk Voorzieningenplanning. De bepalingen over de grondslagen en wijze van bekostiging zitten in het volgende hoofdstuk (Bekostiging).

In de tweede plaats worden bij de modernisering WVO (behalve bij de bekostigingsbepalingen) in principe geen beleidsmatige wijzigingen aangebracht. Dat betekent dat in de WVO 20xx wel de nieuwe indeling van de afdeling Aanvang van de bekostiging volgend uit het wetsvoorstel voorzieningenplanning vo wordt overgenomen in het hoofdstuk Voorzieningenplanning (zie de paragrafen 1 tot en met 3 alsmede paragraaf 5; paragraaf 4 gaat over het beëindigen van de bekostiging). Ook de in het separate wetsvoorstel over de voorzieningenplanning vo opgenomen technische wijzigingen worden hier meegenomen. De licht beleidsmatige wijzigingen daarentegen worden nu nog niet meegenomen. Pas op het moment dat het separate wetsvoorstel over de voorzieningenplanning vo ver genoeg in de parlementaire procedure is gevorderd, zullen ook de licht beleidsmatige wijzigingen worden verwerkt in de WVO 20xx.

In de derde plaats wordt bij het separate wetsvoorstel over de voorzieningenplanning vo uitgegaan van de WVO. Voor de WVO20xx is daar op een enkel punt een uitzondering op gemaakt. Zoals in de algemene toelichting is uiteengezet, wordt bij de WVO20xx als

¹⁷ Kamerstukken II 2012/13, 33 630, nr. 2.

uitgangspunt genomen dat het wetsvoorstel over het invoeren van profielen in het vmbo¹⁸ al zijn beslag heeft gekregen. Dat heeft consequenties voor de bepalingen over de voorzieningenplanning. Er is in het vmbo geen sprake meer van sectoren, afdelingen of inter- en intrasectorale programma's, maar van profielen. Zo wordt in de WVO gesticht op afdelingsniveau en bij de beëindiging van de bekostiging wordt gekeken op sectorniveau. In de WVO 20xx geldt bij beide onderwerpen als aangrijpingspunt het profielniveau.

Caribisch Nederland

De scholen of scholengemeenschappen in Caribisch Nederland die sinds Bonaire, Sint Eustatius en Saba openbare lichamen zijn voor bekostiging in aanmerking kwamen, zijn via overgangsrecht aangemerkt als scholen in de zin van de WVO BES. Op ieder eiland is er één school voor voortgezet onderwijs aanwezig. De voorzieningenplanning voor Caribisch Nederland wijkt zover af van die van Europees Nederland dat de toepasselijke bepalingen in Hoofdstuk 11 zijn opgenomen.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. Aanspraak op bekostiging

Artikel 4.1. Bekostiging en voorzieningenplanning (Oud: WVO artikel 49, eerste lid, en 64; WVO BES artikel 118)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: In het eerste lid wordt nu naast een school ook een scholengemeenschap genoemd, om expliciet aan te geven dat het niet alleen categorale scholen betreft.

Eerste lid

Hier wordt tot uitdrukking gebracht dat het Rijk verantwoordelijk is voor het beoordelen van aanvragen voor het voor bekostiging in aanmerking brengen van zowel openbare als bijzondere scholen en scholengemeenschappen. Indien de aangevraagde voorzieningen voldoen aan de bepalingen in deze paragraaf, komen zij in aanmerking voor bekostiging van rijkswege. Lagere overheden (in feite gemeenten) mogen nieuwe scholen of scholengemeenschappen niet voor bekostiging in aanmerking brengen. Zij hebben alleen een zorgplicht voor de huisvesting van nieuwe scholen (zie hiervoor artikel 4.6 en hoofdstuk 6).

Tweede lid

Voor bekostigde bijzondere scholen geldt dat zij in stand worden gehouden door een privaatrechtelijke rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid. Het geven van onderwijs hoeft niet de enige doelstelling te zijn van de rechtspersoon die een bijzondere school in stand houdt. Wel geldt de beperking dat er geen winstoogmerk mag zijn.

Derde lid

Op grond van artikel 4:32 van de Awb moet een subsidie in de vorm van een periodieke aanspraak op financiële middelen worden verleend voor een *bepaald tijdvak*, dat in de verleningsbeschikking moet worden vermeld. Omdat bekostiging van scholen en scholengemeenschappen in beginsel van rechtswege voor *onbepaalde* tijd doorloopt, moet die bepaling hier uitdrukkelijk worden uitgesloten.

Artikel 4.2. Nieuwe school of scholengemeenschap

(Oud: WVO artikel 65, eerste lid (deels), tweede en vierde lid; WVO BES artikel 119, eerste lid (deels), vijfde lid)

¹⁸ Kamerstukken II 2014/15, 34 134.

Redactioneel aangepast: 1. In het eerste lid komen de onderdelen d en e overeen met het vroegere onderdeel d, dat voor de leesbaarheid is gesplitst.

2. Omdat wordt voorgesteld in artikel 1 WVO een begripsbepaling van scholengemeenschap op te nemen, kan het tweede lid korter worden geformuleerd.
Vervallen: - Een deel van de aanhef van artikel 65, eerste lid, WVO is verplaatst naar artikel 4.5.

Nieuw: 1. In het eerste lid is geëxpliciteerd dat de regels voor stichting zowel voor openbare als voor bijzondere scholen gelden.

2. De mogelijkheid om een school of scholengemeenschap te splitsen, zie het derde lid.

Eerste lid

De wet kent de schoolsoorten vwo, havo, vbo (en daarbinnen weer onderscheid naar scholen met een of meer profielen vbo) en praktijkonderwijs. In het eerste lid zijn voor de schoolsoorten in het voortgezet onderwijs getalsnormen opgenomen die in de praktijk meestal stichtingsnormen worden genoemd. Strikt genomen is dat een onjuiste term, omdat het niet gaat om het stichten (daar zijn geen normen voor, dat mag altijd), maar om getalsnormen waaraan moet worden voldaan om in aanmerking te komen voor bekostiging door het Rijk. Maar omdat de term stichtingsnorm zeer is ingeburgerd en bovendien kort is, wordt die in deze toelichting toch gehanteerd.

Als een bevoegd gezag met een aanvraag kan aantonen dat aan de stichtingsnorm wordt voldaan, brengt de minister de school voor bekostiging in aanmerking. Zie hiervoor ook de toelichting op artikel 4.5.

De hoogte van de stichtingsnormen voor vwo, havo, mavo en vbo (met 1 profiel als bedoeld in artikel 10b, derde lid [2.24, tweede lid]) is vastgesteld op basis van 65 leerlingen per leerjaar, zie de onderdelen a tot en met d. In onderdeel e is vervolgens geregeld dat indien bij de aanvraag voor stichting aannemelijk kan worden gemaakt dat er voor 2 of meer profielen vbo (zie artikel 10b [2.24] WVO) telkens een aantal van 160 leerlingen zal instromen, toestemming kan worden verkregen om met meer profielen vbo te starten.

Het praktijkonderwijs kent geen systeem met leerjaren. Bij het bepalen van de stichtingsnorm kan dan ook niet worden uitgegaan van dezelfde systematiek als bij de overige schoolsoorten. De stichtingsnorm voor deze kleinschalige onderwijssoort is in 2002 vastgesteld op 120 leerlingen.

De getalsnormen gelden zowel voor de stichting van een bijzondere als voor een openbare school. Indien een gemeente uit eigen beweging een nieuwe openbare school wil stichten, gelden zodoende dezelfde getalsnormen als die voor bijzondere school. Ter invulling van de garantiefunctie voor voldoende openbaar onderwijs is daarnaast artikel 4.4 opgenomen.

De passage "gelet op de belangstelling door de desbetreffende schoolsoort, de verlangde richting en het leerling verloop, blijktens statistische gegevens, onder meer verstrekt door het Centraal bureau voor de Statistiek, " is verplaatst naar artikel 4.5 (zie het derde lid).

Tweede lid

In het tweede lid wordt geregeld aan welke getalsnormen moet worden voldaan bij een scholengemeenschap: voor elk van de samenstellende scholen moet worden voldaan aan drie kwart van de stichtingsnorm die voor een gelijksoortige categorale school in het eerste lid is geregeld.

Bij een eerdere wetwijziging¹⁹ was in artikel 65, tweede lid (oud), per abuis blijven staan dat een scholengemeenschap *in ieder geval* voor bekostiging in aanmerking wordt gebracht als aan drie kwart van de stichtingsnormen wordt voldaan. De discretionaire bevoegdheid die door de woorden *in ieder geval* wordt uitgedrukt om een aanvraag toch goed te keuren ook al wordt niet voldaan aan de stichtingsnormen, wordt nu geschrapt. De minister brengt (net als dat bij de categorale scholen al sinds 2008 het geval is), een scholengemeenschap alleen voor bekostiging in aanmerking als aan de stichtingsnormen wordt voldaan. Overigens heeft de minister tot nu toe nooit van de discretionaire bevoegdheid gebruik gemaakt.

Een *verticale* scholengemeenschap kan - in tegenstelling tot een scholengemeenschap (die op grond van de begripsbepaling in artikel 1 alleen maar uit vo-scholen bestaat) - niet op grond van dit artikel worden gesticht. Zij kan alleen tot stand komen door samenvoeging (zie artikel 4.10). De reden hiervoor is dat van een verticale scholengemeenschap per definitie minimaal één instelling op grond van de WEB deel uitmaakt. Zo'n instelling kan niet worden gesticht, omdat het middelbaar onderwijs op grond van de WEB een gesloten systeem kent, waarbij nieuwe instelling alleen bij wet kunnen worden toegevoegd aan het onderwijsbestel.

Derde lid

Het nieuwe derde lid regelt de mogelijkheid om een school of scholengemeenschap in twee of meer delen te splitsen. Voorwaarde is dat op één van de nieuwe scholen of scholengemeenschappen de oorspronkelijke schoolsoorten volledig behouden blijven. Daarnaast ontstaan een school, scholen, een scholengemeenschap of scholengemeenschappen waarop onderwijs in een of meer van de oorspronkelijke schoolsoorten (en in het geval er vbo bij is betrokken ook in een of meer profielen vbo) wordt verzorgd. Voorbeeld: vóór splitsing is er een scholengemeenschap vwo/havo/mavo en na splitsing een scholengemeenschap vwo/havo/mavo en een categorale havo. Of een scholengemeenschap vwo/havo/mavo en een scholengemeenschap havo/mavo.

Splitsen is iets anders dan afsplitsen, waarmee wordt bedoeld dat een schoolsoort uit een scholengemeenschap wordt gehaald en al dan niet zelfstandig verder gaat. Die schoolsoort blijft dan niet meer binnen de scholengemeenschap bestaan. Het afsplitsen van een schoolsoort kan op grond van artikel 72, derde lid, onderdeel c [4.18, eerste lid, onderdeel c], binnen een RPO. Voor het afsplitsen van een school buiten een RPO bestaat geen procedure. In dat geval kan een bevoegd gezag de school die moet worden verzelfstandigd, sluiten en een nieuwe school stichten volgens de stichtingsprocedure.

Op dit moment is niet in de wet geregeld dat het mogelijk is om een school of scholengemeenschap in twee delen te splitsen. Soms is er echter wel behoefte aan, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van de "menselijke maat". In de huidige systematiek zou het bevoegd gezag dan volgens de stichtingsprocedure moeten aantonen dat er voldoende belangstelling is. Dat kan een bevoegd gezag in feite nooit aantonen, omdat in de berekening van dat percentage de plaatsruimte voor leerlingen op bestaande scholen verrekend wordt. Dat komt erop neer dat het bevoegd gezag de leerlingen van de eigen school niet mee mag tellen voor het potentieel van de te splitsen school. De mogelijkheid tot splitsing is wel in de Regeling voorzieningenplanning VO opgenomen, maar met het oog op de juiste verdeling van regelgeving over niveaus, wordt nu in de wet een expliciete grondslag voor een splitsingsprocedure opgenomen. Een bevoegd gezag kan een school of een scholengemeenschap – of een of meer scholen die deel uitmaken van een scholengemeenschap – splitsen wanneer is voldaan aan een aantal voorwaarden. De voorwaarden zullen betrekking hebben op het aantal leerlingen voor en na splitsing en zullen tevens afhangen van de soort school of scholengemeenschap die wordt gesplitst, maar vooral van wat er na de splitsing ontstaat (een of meer scholen of scholengemeenschappen). Deze voorwaarden worden nader uitgewerkt in de

¹⁹ Stb. 2008, 296.

ministeriële regeling op grond van artikel 76 [4.27] (de Regeling voorzieningenplanning VO). Bij het aantal leerlingen voor splitsing moet het gaan om het leerlingenaantal op de teldatum (1 oktober) in het jaar voorafgaand aan de aanvraag. De reden hiervoor is dat de aanvraag moet worden ingediend voor 1 november en dan staat het leerlingenaantal voor dat jaar nog niet geheel vast.

Vierde lid

Deze bepaling geeft inhoud aan de garantiefunctie van het openbaar onderwijs. Op grond van het eerste lid kan de gemeente uit eigen beweging een openbare school of scholengemeenschap stichten. Indien ouders behoefte hebben aan openbaar onderwijs en de gemeente voorziet daar niet in, dan beziet gedeputeerde staten of er inderdaad behoefte bestaat aan nieuw openbaar onderwijs op provinciaal niveau, in dat kader kan de minister openbare scholen die naar het oordeel van gedeputeerde staten noodzakelijk zijn om te voorzien in voldoende openbaar onderwijs (zie artikel 23, vierde lid, Grondwet), voor bekostiging in aanmerking brengen. Het gaat hierbij om scholen waarvoor een gemeente ingevolge artikel 67, eerste lid [4.4], een aanvraag indient (zie ook de toelichting op dat artikel). Voor deze scholen (of scholengemeenschappen) hoeft niet te worden voldaan aan de stichtingsnormen zoals opgenomen in het eerste (of tweede) lid.

Een openbare school of scholengemeenschap waarvoor een gemeente op grond van artikel 67 [4.4], tweede lid, in opdracht van de minister, een aanvraag indient, moet zonder meer door de minister voor bekostiging in aanmerking worden gebracht. Ook dan hoeft niet te worden voldaan aan de stichtingsnormen.

Artikel 4.3. Toevoegen profiel vbo of school (Oud: WVO artikel 68; WVO BES artikel 119, derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: De zinsnede in het eerste lid over het op de juiste wijze aantonen van de belangstelling alsmede het tweede lid, waarin verwijzingen naar bepalingen over de aanvraagprocedure waren opgenomen. Deze zinsnede en verwijzingen zijn overgeheveld naar het nieuw voorgestelde artikel 4.5.

Nieuw: het tweede lid, de mogelijkheid om aan een bestaande school of scholengemeenschap een of meer scholen toe te voegen, zodat een scholengemeenschap wordt gevormd of uitgebreid met een of meer schoolsoorten.

In artikel 4.3 worden twee vormen van stichting geregeld, waarbij een nieuwe school of profiel vbo wordt toegevoegd aan een al bestaande school of scholengemeenschap.

Eerste lid

Het eerste lid regelt de toevoeging van een nieuw profiel vbo aan een bestaande vbo-school. Hierbij wordt, net als in het vorige artikel bij de stichting van een nieuwe vbo-school, onderscheid gemaakt naar het toevoegen van 1 profiel dan wel meer profielen. In het laatste geval is de stichtingsnorm lager.

Tweede lid

De achtergrond van het tweede lid is dat er overlap in het onderwijs zal zijn, en dat de bekostiging in een scholengemeenschap dus efficiënter kan worden besteed dan in een categorale school. In dat lid wordt expliciet tot uitdrukking gebracht dat wanneer een nieuwe schoolsoort wordt toegevoegd aan een bestaande scholengemeenschap, of wanneer een scholengemeenschap wordt gevormd door het toevoegen van een schoolsoort aan een al bestaande categorale school, ook een stichtingsnorm geldt van drie kwart. In de praktijk werd deze norm al gehanteerd, dat volgde indirect uit het systeem van de huidige wet, maar in het voorstel wordt deze mogelijkheid geëxpliciteerd.

Artikel 4.4. Voldoende openbaar onderwijs

(Oud: WVO artikel 67, eerste tot en met derde lid; WVO BES artikel 121, eerste tot en met derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: Het vierde lid (tijdstip aanvang van de bekostiging) van het oude artikel 67 ontbreekt in dit artikel: dat is verplaatst naar artikel 4.6.

Nieuw: In het artikel is geëxpliciteerd dat het niet alleen om een school, maar ook om een scholengemeenschap kan gaan.

In artikel 23, vierde lid, Grondwet is geregeld dat in elke gemeente in principe van overheidswege voldoende openbaar onderwijs wordt gegeven. Vanwege deze garantiefunctie regelt dit artikel expliciet dat:

- a. gedeputeerde staten een zorgplicht hebben om te voorzien in de behoefte aan openbaar onderwijs in een voldoende aantal scholen in de provincie, en
 - b. een gemeente verplicht is een openbare school of scholengemeenschap te stichten, indien de minister een (onherroepelijk) besluit tot bekostiging heeft genomen.
- Bij het criterium "voldoende groot aantal leerlingen" voor stichting wordt aan het volgende gedacht. Als ouders openbaar onderwijs wensen en in het voedingsgebied een potentieel van twee derde van de stichtingsnorm voor de school of scholengemeenschap kan worden aangetoond, is de gemeente waarin de meeste ouders die openbaar onderwijs wensen woonachtig zijn, verplicht om daarin te voorzien.

Eerste lid

Gedeputeerde staten komen pas in actie als een groep ouders bij een gemeente op een verzoek om een nieuwe openbare school of scholengemeenschap te starten, nul op het rekest heeft gekregen.

Tweede lid

Indien gedeputeerde staten ook geen gehoor geven aan een verzoek van een groep ouders, kunnen deze ouders zich tot de minister wenden. De minister zal dat verzoek dan beoordelen en indien nodig de gemeente opdracht geven om alsnog een aanvraag bij hem in te dienen om een openbare school of scholengemeenschap voor bekostiging in aanmerking te brengen.

Derde lid

Als een besluit van de minister op grond van het tweede lid onherroepelijk is geworden, moet de gemeente overgaan tot stichting.

**Artikel 4.5. Aanvraagprocedure school, scholengemeenschap of profiel vbo
(Oud: WVO artikelen 65, eerste lid, aanhef (deels), 65, vijfde lid, en 66, eerste tot en met derde lid; WVO BES artikelen 119, eerste lid (deels), en zesde lid, en 120, eerste tot en met derde lid)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: 1. De laatste volzin van artikel 66, derde lid: artikel 4:14 Awb regelt al dat de aanvrager in kennis kan worden gesteld indien een besluit niet voor de vastgestelde datum kan worden genomen en dat daarbij een termijn moet worden genoemd waarbinnen het besluit wel zal worden genomen.

2. De term leerlingenverloop. Deze term is niet meer nodig, omdat deze in feite valt onder het begrip prognose dat nu (doordat delen van verschillende oude artikelen bij elkaar zijn gebracht) in ditzelfde artikel voorkomt. In de Regeling voorzieningenplanning VO wordt uitgewerkt wat onder prognose wordt verstaan. Daaruit blijkt onder meer dat gegevens moeten worden aangeleverd om aan te tonen dat het vereiste aantal leerlingen zowel in het zesde als in het tiende schooljaar na de datum van de aanvraag wordt gehaald en dat betreft dus in feite het leerlingenverloop.

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid komt overeen met het eerste lid van het huidige artikel 66. Dat artikel is in de huidige wet ook van toepassing op het toevoegen van een profiel vbo aan een bestaande school voor vbo. In het voorstel komt dat tot uitdrukking in het eerste lid, in combinatie met het zevende lid.

Tweede en derde lid

In het tweede en derde lid, die gedeeltelijk overeenkomen met de aanhef van het huidige eerste lid, wordt vastgelegd hoe het belangstellingspercentage wordt berekend. Dat gebeurt per schoolsoort.

De zinsnede 'van de verlangde richting' is niet gewijzigd. Dat betekent dat ook de uitleg daarvan in de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 21 augustus 2013 overeind blijft.²⁰ Die uitspraken hielden in het kort in dat ook nieuwe scholen of scholengemeenschappen die uitgaan van meer dan één richting, voor bekostiging in aanmerking kunnen worden gebracht en dat leerlingpotentiëlen van die richtingen bij elkaar mogen worden opgeteld om aan de stichtingsnorm te voldoen.

Vierde lid

Voordat een aanvraag voor een school voor praktijkonderwijs wordt ingediend, moet overleg worden gevoerd met de gemeente. Dit overleg houdt verband met de instrumenten en contacten waarover de gemeente beschikt als het gaat om toeleiding naar de arbeidsmarkt van in het bijzonder de leerlingen van het praktijkonderwijs.

Vijfde lid

De minister heeft tussen 1 november (dan moet de aanvraag binnen zijn) en uiterlijk 1 mei daaropvolgend de gelegenheid om op de aanvraag te beslissen. Wel geeft artikel 4:14 Awb de minister de mogelijkheid om een aanvrager te melden dat het besluit niet voor 1 mei kan worden genomen, waarbij moet worden aangegeven wanneer het besluit dan wel tegemoet kan worden gezien.

Zesde lid

Op grond van artikel 3:41 van de Awb gebeurt de bekendmaking van besluiten die tot 1 of meer belanghebbenden zijn gericht door toezending of uitreiking aan hen, onder wie begrepen de aanvrager. Omliggende scholen kunnen weliswaar belanghebbend zijn bij besluiten als bedoeld in het vijfde lid, maar deze besluiten zijn niet *tot hen gericht* en hoeven dan ook niet aan hen te worden toegezonden of uitgereikt. Om deze scholen toch kennis te kunnen laten nemen van de genomen besluiten, ook vanwege de mogelijkheid van bezwaar en beroep, bepaalt het zesde lid dat de besluiten (ook) worden gepubliceerd in de Staatscourant.

Zevende lid

Omwille van de leesbaarheid van het artikel is niet in elk artikellid telkens de reeks school, scholengemeenschap en profiel vbo vermeld, maar is het beperkt tot school. In het zevende lid is aangegeven dat het artikel van overeenkomstige toepassing is bij een aanvraag voor een scholengemeenschap of voor een profiel vbo. Van overeenkomstige toepassing omdat het bij een scholengemeenschap niet gaat om het vermelden van de schoolsoort, maar om de schoolsoorten en bij een profiel niet om een schoolsoort, maar om het juiste profiel.

Artikel 4.6. Huisvesting en aanvang bekostiging

(Oud: WVO artikel 66, vierde lid, en 67, vierde lid; WVO BES artikelen 120, vierde lid, en 121, vierde lid)

²⁰ Op 21 augustus 2013 deed de Afdeling in een zestal zaken uitspraak over de uitleg van het begrip 'richting' bij het stichten van scholen: Mezquita College Hengelo 201300566/1/A2; Tjalling Koopmans College Hurdegaryp 201300567/1/A2; Tjalling Koopmans College Harderwijk 201300570/1/A2; Pierre Bayle Academie Deventer 201300577/1/A2; Pierre Bayle Academie Geldermalsen 201300581/1/A2; Pierre Bayle Academie Hoorn 201300584/1/A2.

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: 1. In het eerste lid wordt geëxpliciteerd dat de gemeente tijdig moet zorgen voor huisvesting voor een nieuwe school of scholengemeenschap. Ook wordt geregeld dat het op aanvraag van het bevoegd gezag zal zijn. In het verlengde daarvan wordt bij het tijdstip van aanvang van de bekostiging verschil gemaakt tussen gevallen waarin wel (zie het tweede lid) en waarin geen (zie het derde lid) huisvesting wordt verlangd.

2. In het eerste lid wordt ook geregeld dat de gemeente tijdig aan het bevoegd gezag moet laten weten wanneer de huisvesting ter beschikking wordt gesteld.

Eerste lid

In het eerste lid wordt vastgelegd dat het college van burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente huisvesting ter beschikking moet stellen. Dat volgde ook uit het vierde lid van artikel 66 (oud), maar om eventuele onduidelijkheid weg te nemen, stelt de nieuwe tekst expliciet dat het college van burgemeester en wethouders geen discretionaire bevoegdheid heeft als het gaat om het besluit om huisvesting voor een nieuwe school ter beschikking te stellen. Het college stelt de huisvesting uiterlijk ter beschikking in het zesde jaar na het besluit van de minister om een school voor bekostiging in aanmerking te brengen. Dit besluit maakt zij wel minimaal een jaar eerder bekend, zodat het bevoegd gezag de tijd heeft om de school daadwerkelijk van start te laten gaan.

In het eerste lid is expliciet geregeld dat de beschikbaarstelling alleen hoeft plaats te vinden indien het bevoegd gezag er om vraagt. In het geval van stichting van een geheel nieuwe school zal dat waarschijnlijk altijd wel aan de orde zijn. Dit artikel heeft echter ook betrekking op de aanvraagprocedure voor bijvoorbeeld een nieuw profiel vbo aan een bestaande school of het toevoegen van een school aan een bestaande school of scholengemeenschap. In een dergelijk geval zal niet altijd in nieuwe huisvesting hoeven te worden voorzien. Overigens kan het – indien gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van doordecentralisatie als bedoeld in artikel 76v [6.21] – in alle gevallen ook gaan om een (jaarlijks) bedrag voor huisvestingskosten, waarmee het bevoegd gezag zelf in de huisvesting kan voorzien.

Tweede lid

Het tweede lid komt overeen met artikel 66, vierde lid (oud): het bevoegd gezag toont aan dat het college van burgemeester en wethouders huisvesting ter beschikking zal stellen. De bekostiging van de school vangt dan aan in het volgende kalenderjaar, op het moment dat de huisvesting ook daadwerkelijk beschikbaar is.

Derde lid

Voor het toevoegen van een school of profiel vbo aan een bestaande school of scholengemeenschap is in de regel geen huisvesting nodig. De bekostiging kan in dat geval al starten op 1 augustus volgend op het besluit van de minister de nieuwe school of profiel vbo voor bekostiging in aanmerking te brengen.

Artikel 4.7. Leerwegondersteunend onderwijs

(Oud: WVO artikel 69; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Het eerste lid is geheel herschreven.

Vervallen: Het tweede lid.

Nieuw: -.

Het artikel over de bekostiging van leerwegondersteunend onderwijs wordt ingrijpend vereenvoudigd. Het merendeel van de scholen voor vbo of mavo biedt leerwegondersteunend onderwijs aan. Het bevoegd gezag van een school waar nog geen leerwegondersteunend onderwijs wordt aangeboden, kan de minister verzoeken om dat voor bekostiging in aanmerking te brengen. Na de inwerkingtreding van de wetwijzigingen in verband met de integratie van het leerwegondersteunend onderwijs

en het praktijkonderwijs in passend onderwijs²¹ wordt met ingang van 1 januari 2016 in artikel 17a1, derde lid [2.52], ook de mogelijkheid geïntroduceerd dat het samenwerkingsverband waar een bevoegd gezag bij aangesloten is, verzoekt om bekostiging van leerwegondersteunend onderwijs aan een school. De bepaling in artikel 69, tweede lid (oud), dat een bevoegd gezag aangesloten moet zijn bij een samenwerkingsverband vervalt: sinds de inwerkingtreding van de Wet passend onderwijs (Stb. 2012, 533) zijn alle bevoegde gezagsorganen aangesloten bij een samenwerkingsverband.

Artikel 4.8. Omzetting

(Oud: WVO artikel 70; WVO BES artikel 122)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: In het artikel wordt geëxpliciteerd dat het ook van toepassing is op scholengemeenschappen (zie het vierde lid).

Eerste lid

In het eerste lid is geregeld dat er bij omzetting van een openbare school in een gelijksoortige bijzondere school een rol is weggelegd voor de minister. Dat heeft te maken met het feit dat er op grond van artikel 23, vierde lid, Grondwet, voldoende openbaar onderwijs moet worden verzorgd. De omzetting wordt op een gemakkelijke wijze mogelijk gemaakt, zonder afbreuk te doen aan het beginsel dat er sprake is van een karakterverandering die een beslissing over de bekostiging van een nieuwe school nodig maakt. Dit artikellid geeft de basis voor een bekostigingsbesluit, waarbij geen sprake is van voldoen aan stichtingsnormen. Gelijksoortig wil zeggen: met dezelfde schoolsoort, of (in geval van een scholengemeenschap, zie het vierde lid) met dezelfde schoolsoorten.

Tweede lid

Een omzetting van een bijzondere naar een openbare gelijksoortige school dan wel van een bijzondere school naar een bijzondere gelijksoortige school van een andere richting vergt geen besluit van de minister.

Derde lid

Alle gevallen van omzetting kunnen alleen maar plaatsvinden met ingang van 1 augustus, het begin van een schooljaar.

De mogelijkheid tot "van kleur verschieten" (omzetting) bestaat overigens niet voor het vbo-groen in een aoc. Dat maakt immers onverbrekelijk onderdeel uit van een instelling op grond van de WEB.

Vierde lid

In het vierde lid wordt geëxpliciteerd dat omzetting ook mogelijk is bij een scholengemeenschap.

Artikel 4.9. Samenvoeging scholen of scholengemeenschappen

(Oud: WVO artikel 71, tweede lid, onderdeel a, en vierde lid; WVO BES artikel 124, tweede en derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: 1. Verplichting om na een samenvoeging op een vestiging hetzelfde onderwijs te verzorgen als voor de samenvoeging (wordt nu een kan-bepaling, dus het mag, maar het hoeft niet).

2. Verplichting tot publicatie van besluiten over samenvoeging in de Staatscourant (artikel 71, zesde lid, oud). Dat is bij fusiebesluiten niet nodig, omdat besluiten in het kader van de fusietoetsprocedure altijd op een aparte site worden geplaatst.

²¹ Zie Stb. 2015, 149 en het bijbehorende inwerkingtreedingsbesluit (Stb. 2015, 204).

Nieuw: Verwijzing naar fusietoetsbepalingen (zie de aanhef van het eerste lid) en een vaste datum waarop een samenvoeging kan plaatsvinden (zie het derde lid).

Voor de duidelijkheid worden van de bepalingen over samenvoeging twee aparte artikelen gemaakt. Dit artikel heeft betrekking op samenvoegingen van bestaande scholen of scholengemeenschappen in de zin van de WVO20xx. Het volgende artikel gaat over samenvoegingen waarbij bestaande scholen of scholengemeenschappen en een roc of een aoc zijn betrokken.

Eerste lid

In de aanhef wordt tot uitdrukking gebracht dat de minister de bepalingen over de fusietoets in acht neemt bij het besluit om een school of scholengemeenschap na samenvoeging te bekostigen. De voorwaarde van de zogenaamde overlap in voedingsgebieden tussen ten minste een vestiging van beide samen te voegen scholen of scholengemeenschappen voorkomt dat samenvoeging plaats vindt tussen scholen of scholengemeenschappen op grote afstand van elkaar. In dat geval kan van een inhoudelijke samenvoeging geen sprake zijn of wordt op z'n minst ernstig bemoeilijkt.

Tweede lid

In het tweede lid wordt verduidelijkt welk onderwijs na samenvoeging mag worden gegeven op een vestiging. Deze bepaling wijkt enigszins af van artikel 71, vierde lid (oud). In het voorgestelde tweede lid wordt bepaald dat hetzelfde onderwijs kan worden aangeboden als voor de samenvoeging op de desbetreffende vestiging. Dat hoeft echter niet: het bevoegd gezag kan er ook voor kiezen om na de samenvoeging een schoolsoort naar een andere vestiging te verplaatsen. Het bevoegd gezag is daarin overigens niet geheel vrij: er moet wel worden voldaan aan eventuele andere voorwaarden over verplaatsing van het toegestane onderwijsaanbod, zie onder meer artikel 4.15.

Derde lid

Net als omzetting en uitbreiding met een richting kan een samenvoeging alleen maar plaatsvinden met ingang van 1 augustus, het begin van een schooljaar. Bij de invoering van de fusietoets in 2011 was de datum waarop een fusie zou kunnen ingaan vrijgegeven. Dat gold zowel voor de bestuurlijke als voor de institutionele fusies. Bij de samenvoeging (institutionele fusie) werkt dat in de praktijk niet goed uit. Er kunnen problemen ontstaan met de leerlingentelling en daarmee met de bekostiging. Samenvoegingen vinden dan ook feitelijk altijd plaats met ingang van 1 augustus. Met dit derde lid wordt dat geformaliseerd. De ingangsdatum voor bestuurlijke fusies blijft vrij, deze bepaling ziet alleen op de institutionele fusies.

Artikel 4.10. Verticale scholengemeenschappen

(Oud: WVO artikel 71, tweede lid, onderdeel b, derde en vierde lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: In de tekst wordt verduidelijkt dat het alleen het vo-gedeelte van een verticale scholengemeenschap is waarvoor iets over de bekostiging wordt geregeld en niet voor de gehele verticale scholengemeenschap.

Vervallen: -

Nieuw: Ook een school voor praktijkonderwijs kan met een roc worden samengevoegd tot een verticale scholengemeenschap (zie het eerste lid, onderdeel a) en een vaste datum waarop een samenvoeging kan plaatsvinden (zie het derde lid).

Het zogenaamde vbo-groen maakt - anders dan voortgezet onderwijs dat in een verticale scholengemeenschap met een roc wordt gegeven – onlosmakelijk deel uit van het aoc. In het algemeen geldt dat dat op het vbo-groen in een aoc de onderwijs-inhoudelijke bepalingen uit de WVO van toepassing zijn en op zaken als stichting en opheffing, huisvesting en bestuurlijke aangelegenheden de desbetreffende bepalingen uit de WEB. In het Besluit vbo-groen in een AOC 2016 is expliciet vastgelegd welke

bepalingen van beide wetten niet dan wel niet geheel van toepassing zijn op het vbo-groen in een aoc.

Eerste lid, onderdeel a

Een scholengemeenschap die bestaat uit een roc en een school of scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs, wordt een verticale scholengemeenschap genoemd. In onderdeel a wordt uiteengezet onder welke voorwaarden een school of scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs die wordt samengevoegd met een roc (of met een al bestaande verticale scholengemeenschap met een roc) wordt bekostigd. Vanzelfsprekend wordt na een samenvoeging van een school of scholengemeenschap met een roc of met een verticale scholengemeenschap waar een roc onderdeel van uitmaakt, alleen de vo-school of vo-scholengemeenschap binnen de verticale scholengemeenschap op grond van de WVO 20xx bekostigd.

In artikel 71, tweede lid, onderdeel b (oud), was ten onrechte niet de mogelijkheid opgenomen om een school voor praktijkonderwijs samen te voegen met een verticale scholengemeenschap of met een roc waardoor een nieuwe verticale scholengemeenschap ontstaat of een bestaande verticale scholengemeenschap wordt uitgebreid. Dat wordt met het voorgestelde onderdeel a rechtgezet: van een verticale scholengemeenschap met een roc kan een school voor mavo, voor vbo of voor praktijkonderwijs deel uitmaken.

Eerste lid, onderdeel b

In het voorgestelde onderdeel b wordt de mogelijkheid geboden om een school voor mavo of praktijkonderwijs samen te voegen met een aoc als bedoeld in de WEB of met een bestaande verticale scholengemeenschap met een aoc. Hierbij is niet de mogelijkheid opgenomen om een school voor vbo samen te voegen met een aoc of een verticale scholengemeenschap waar een aoc onderdeel van uitmaakt. Vbo kan binnen een aoc alleen in het profiel groen worden gegeven, behoudens de mogelijkheid om aan het vbo binnen een aoc op grond van artikel 4.18, eerste lid, onderdeel g, onder bepaalde voorwaarden ook het profiel dienstverlening en producten te verzorgen. Overig vbo kan niet binnen een aoc worden verzorgd en de mogelijkheid om een school voor vbo met een aoc samen te voegen tot een verticale scholengemeenschap is dan ook niet opgenomen.

Tweede lid

In het tweede lid is ten aanzien van het toegestane onderwijsaanbod een vergelijkbare bepaling opgenomen als in het tweede lid van het vorige artikel. Hier wordt bepaald welk onderwijs na samenvoeging mag worden gegeven op een vestiging. Deze bepaling wijkt enigszins af van artikel 71, vierde lid (oud). In het voorgestelde tweede lid wordt bepaald dat hetzelfde onderwijs kan worden aangeboden als voor de samenvoeging op de desbetreffende vestiging. Dat hoeft echter niet: het bevoegd gezag kan er bijvoorbeeld ook voor kiezen om na de samenvoeging een schoolsoort naar een andere vestiging te verplaatsen. Het bevoegd gezag is daarin overigens niet geheel vrij: er moet wel worden voldaan aan eventuele andere voorwaarden over verplaatsing van het toegestane onderwijsaanbod, zie onder meer artikel 4.15

Derde lid

Net als bij scholen en scholengemeenschappen (zie artikel 4.9) geldt ook bij verticale scholengemeenschappen dat een samenvoeging alleen maar kan plaatsvinden met ingang van 1 augustus, de aanvang van het schooljaar in het voortgezet onderwijs.

Paragraaf 2. Vestigingen

In paragraaf 2 worden alle bepalingen over vestigingen bij elkaar gezet. Een deel daarvan is ontleend aan artikel 16 (oud), een ander deel aan de artikelen 65 en 71 (oud).

Artikel 4.11. Vestigingen

(Oud: WVO artikel 16, tweede lid; WVO BES artikel 123, tweede lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel wordt geregeld dat aan een school of scholengemeenschap naast de hoofdvestiging (die ontstaat door stichting) ook een of meer nevenvestigingen en/of een of meer tijdelijke nevenvestigingen kunnen zijn verbonden. Een hoofd- en nevenvestiging hebben in beginsel een permanent karakter. Daarnaast kan er bij een hoofd- of nevenvestiging een huisvestingsbehoefte met een tijdelijk karakter ontstaan als het aantal leerlingen een tijdelijke piek vertoont (te denken valt aan een periode korter dan 15 jaar). Dan kan een tijdelijke nevenvestiging worden gevormd. Zie hiervoor de toelichting bij artikel 4.14.

Artikel 4.12. Hoofdvestiging

(Oud: WVO artikel 65, derde lid; WVO BES artikel 119, vierde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Bepaling over het onderwijsaanbod dat extra is toegestaan op een hoofdvestiging (zie het tweede lid).

Eerste lid

In het eerste lid wordt geëxpliciteerd dat een hoofdvestiging ontstaat bij de stichting van een school of scholengemeenschap op grond van artikel 65 [4.2].

Indien het gaat om een school die op grond van artikel 4.3 voor bekostiging in aanmerking wordt gebracht (en dus wordt toegevoegd aan een bestaande school of scholengemeenschap) zal veelal geen extra huisvesting nodig zijn. Het bevoegd gezag zal dan aan de minister moeten melden op welke vestiging (hoofdvestiging, nevenvestiging of tijdelijke nevenvestiging) het onderwijsaanbod van die nieuw toegevoegde school zal worden verzorgd. Deze melding zal worden geregeld in de Regeling voorzieningenplanning VO op grond van artikel 76 [4.27]. Mocht voor een dergelijke school toch extra huisvesting nodig zijn, dan zal het bevoegd gezag daarvoor eerst binnen een RPO (zie paragraaf 3, artikel 74 e.v. [4.16]) de instemming van de overige deelnemende bevoegde gezagsorganen moeten verkrijgen en ook huisvesting via het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente.

Tweede lid

Op een hoofdvestiging kan niet alleen onderwijs worden gegeven in de schoolsoorten of profielen vbo die op grond van artikel 65 [4.2] of 68 [4.3] door middel van stichting voor bekostiging in aanmerking zijn gebracht, maar ook in de onderbouw van de schoolsoorten die op andere vestigingen van de betreffende scholengemeenschap worden bekostigd. Het is een zogenaamde kan-bepaling, dat wil zeggen dat het ook is toegestaan om op de hoofdvestiging in minder schoolsoorten of profielen vbo dan wel in minder leerjaren onderwijs te verzorgen.

Artikel 4.13. Nevenvestiging

(Oud: WVO artikel 16, vierde lid, eerste volzin, en vijfde lid; WVO BES artikelen 123, vierde en vijfde lid, en 124, vierde lid)

Redactioneel aangepast: De bepalingen over het onderwijsaanbod voor enerzijds vwo en havo en anderzijds mavo en vbo zijn omwille van de leesbaarheid niet meer in één lid ondergebracht, maar in twee afzonderlijke leden.

Vervallen: -

Nieuw: Het onderwijsaanbod op een nevenvestiging van een scholengemeenschap wordt geëxpliciteerd (zie het vierde lid).

Eerste lid

Een nevenvestiging kan op twee manieren tot stand komen, namelijk door samenvoeging van twee voormalige hoofdvestigingen (scholen of scholengemeenschappen), waardoor één vestiging nevenvestiging wordt, maar ook door vorming van een nieuwe nevenvestiging binnen een RPO.

Tweede en derde lid

Op een nevenvestiging kan in beginsel onderwijs worden verzorgd in de onderbouw van de schoolsoorten die in de school of scholengemeenschap worden verzorgd. Daarnaast kan op een nevenvestiging zogenaamd afsluitend onderwijs, vanaf het derde leerjaar vmbo of vanaf het vierde leerjaar havo of vwo, worden verzorgd. Op een nevenvestiging ontstaan door samenvoeging mag hetzelfde afsluitende onderwijs worden gegeven als voor de samenvoeging. Daarnaast kan in een RPO worden afgesproken dat een aanvraag wordt ingediend voor bekostiging van afsluitend onderwijs.

Vierde lid

Voor alle duidelijkheid wordt nu ook een aparte bepaling opgenomen over het toegestane onderwijsaanbod voor een nevenvestiging van een scholengemeenschap.

Artikel 4.14. Tijdelijke nevenvestiging

(Oud: WVO artikelen 16, derde lid, vierde lid, tweede volzin, en zesde lid, en 71, vijfde lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: De in artikel 71, zesde lid, (oud) geregelde verplichting om een besluit een tijdelijke nevenvestiging voor bekostiging in aanmerking te brengen te publiceren in de Staatscourant. Analoog aan de situatie bij verplaatsing van een vestiging binnen 3 kilometer, is dit niet nodig. Een tijdelijke nevenvestiging ligt altijd binnen 3 kilometer van de betrokken hoofd- of nevenvestiging en zal dan ook nagenoeg geen wijziging in de leerlingstromen veroorzaken.

Nieuw: -.

Eerste lid

Indien bij een hoofd- of nevenvestiging van een school of scholengemeenschap tijdelijk ruimtegebrek ontstaat door een tijdelijke piek (te denken valt aan een periode korter dan 15 jaar) in het aantal leerlingen, kan een tijdelijke nevenvestiging worden gevormd. Voorwaarde is dat de tijdelijke nevenvestiging wordt gevestigd binnen een afstand van 3 kilometer van de hoofd- of nevenvestiging waar de tijdelijke huisvestingsbehoefte zich voordoet.

Tweede lid

De leerlingen die op de tijdelijke nevenvestiging onderwijs krijgen, mogen worden meegeteld voor de bekostiging. Deze leerlingen zullen apart worden geteld. Duidelijk moet zijn dat de gemeente de benodigde huisvesting ter beschikking zal stellen (met ingang van de datum waarop de bekostiging ingaat). Deze verplichting geldt niet voor scholen die deel uitmaken van een verticale scholengemeenschap of waarbij sprake is van doordecentralisatie. Een verticale scholengemeenschap valt wat betreft de huisvesting in zijn geheel onder de WEB'se systematiek (zie artikel 76v.1 [6.22]). Een school waarbij sprake is van doordecentralisatie ontvangt van de gemeente jaarlijks een bedrag voor huisvestingskosten (zie artikel 76v [6.21]) en zal dus voor extra huisvesting geen aanvraag indienen bij het college van burgemeester en wethouders.

Derde lid

Aan de tijdelijke nevenvestiging mag in principe hetzelfde onderwijs worden verzorgd als op de hoofd- of nevenvestiging waar de tijdelijke huisvestingsbehoefte zich voordoet. In de Regeling voorzieningenplanning VO (vastgesteld op grond van artikel 76 [4.27]) wordt geregeld dat bij een aanvraag voor een tijdelijke nevenvestiging moet worden

aangegeven van welke hoofd- of nevenvestiging het huisvestingsprobleem wordt opgelost. Daaruit volgt welk onderwijsaanbod mag worden verzorgd op de tijdelijke nevenvestiging.

**Artikel 4.15. Verplaatsing vestiging en gevolgen voor bekostigingsaanspraak
(Oud: WVO artikel 71, eerste lid; WVO BES artikel 124, eerste lid)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het bevoegd gezag heeft de volledige vrijheid al dan niet te besluiten tot verplaatsing van de vestigingsplaats van een school of scholengemeenschap zolang de nieuwe vestigingsplaats ligt binnen 3 kilometer (hemelsbreed gemeten) van de oude vestigingsplaats.

Indien het bevoegd gezag een vestiging over een grotere afstand wil verplaatsen, kan dat alleen binnen een RPO. Zie hiervoor artikel 72, derde lid, onderdeel a [4.18, eerste lid].

Paragraaf 3. Regionale samenwerking voorzieningenplanning

In paragraaf 3 worden de regels voor regionale samenwerking in het kader van de voorzieningenplanning uiteen gezet. Die zijn grotendeels ontleend aan artikel 72 (oud); de tekst van dat artikel is gemoderniseerd en verdeeld over verschillende artikelen, zodat het geheel beter leesbaar wordt.

**Artikel 4.16. Regionale samenwerking
(Oud: WVO artikel 72, eerste lid; WVO BES -)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Ten minste twee bevoegde gezagsorganen in een regio kunnen samenwerken. Het doel van de samenwerking is het afstemmen van het onderwijsaanbod op de vraag van leerlingen, ouders en andere belanghebbenden in het gezamenlijke werkgebied.

Tweede lid

Een regio betreft het totale grondgebied van een of meer samenwerkende gemeenten. Een regio kan tevens provinciegrensoverstijgend zijn en delen van twee of meer provincies omvatten. Bevoegde gezagsorganen kunnen voor verschillende scholen of scholengemeenschappen en ook voor verschillende vestigingen van één school of scholengemeenschap aan verschillende samenwerkingen deelnemen. Op de vestigingen van de samenwerkende scholen in een regio moet in elke gemeente die in de regio valt, samen minimaal 60% van alle leerlingen zitten die in die gemeente voortgezet onderwijs volgen (zie onderdeel a). Om het draagvlak voor de regionale samenwerking zo groot mogelijk te maken, moet daarnaast (zie onderdeel b) bij de samenwerking ook minimaal 65% van de bevoegde gezagsorganen in een gemeente binnen de regio zijn betrokken.

**Artikel 4.17. Regionaal plan onderwijsvoorzieningen
(Oud: WVO artikel 72, tweede lid; WVO BES -)**

Redactioneel aangepast: Het zeer lange tweede lid van artikel 72 (oud) is opgeknipt in 5 leden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en derde lid

Samenwerkende bevoegde gezagsorganen stellen samen voor een periode van 5 schooljaren een regionaal plan onderwijsvoorzieningen (RPO) op. Deze periode loopt dus altijd van 1 augustus tot 1 augustus. De vijfjaarsperiode waarborgt een zekere duurzaamheid, continuïteit en echte gezamenlijkheid van belangen en de duur is naar redelijke inschatting optimaal. Deze periode is van belang met het oog op een bestendige samenwerking tussen de scholen, de vorming van een gezamenlijke visie op onderwijs en het daaruit voortvloeiende gewenste onderwijsaanbod. Na een periode van 5 jaar zullen weer nieuwe afspraken over het onderwijsaanbod nodig zijn. Daarbij ligt het voor de hand om de bestaande samenwerking voort te zetten.

Tweede lid

Het RPO moet aan een aantal vereisten voldoen, zodat duidelijk wordt welke bevoegde gezagsorganen samenwerken voor welke (vestigingen van) scholen of scholengemeenschappen, wat de afbakening is van de regio, welk onderwijsaanbod daar voorafgaand aan de periode van het RPO wordt verzorgd en welk onderwijsaanbod men daar gedurende de looptijd aan toe wil voegen. Daarnaast is ook van belang hoe het bestaande en het nieuwe onderwijsaanbod zich verhoudt tot het vervolgonderwijs en tot de arbeidsmarkt. Op grond van het vierde en vijfde lid moet voor de vaststelling van het RPO worden overlegd met diverse partijen. In het RPO moeten ook hun opvattingen over het bestaande en toekomstige onderwijsaanbod in relatie tot het vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt en de onderwijshuisvesting worden vastgelegd.

Vierde lid

Over een concept van het RPO wordt in de eerste plaats overlegd met de bevoegde gezagsorganen van de (vestigingen van de) scholen en scholengemeenschappen die in de regio zijn gelegen, maar die niet meedoen aan de samenwerking. De plannen voor nieuwe onderwijsvoorzieningen die in het concept staan, kunnen namelijk van invloed zijn op de mogelijkheden voor de niet- deelnemers.

Ook moet worden overlegd met vertegenwoordigers van de betrokken provincie(s). De provincie kan een procesrol spelen bij het tot stand komen van de regiovisie die leidt tot een RPO. Zo kan een provincie helpen een impasse te doorbreken. De provincie besteedt bij haar inbreng in het bijzonder aandacht aan de aspecten arbeidsmarkt, zorgstructuur, bereikbaarheid en doelmatigheid, wat belangrijke aandachtspunten zijn in de regiovisie.

De samenwerkende besturen van vmbo-scholen moeten tevens overleggen met de besturen van mbo-instellingen (roc's en aoc's) over de afstemming van hun aanbod op dat van die instellingen.

Overleg met het bedrijfsleven over de relatie van het onderwijsaanbod met de arbeidsmarkt is van belang voor het vmbo voor het verkrijgen van stageplaatsen en van inzicht in het arbeidsmarktperspectief van de leerlingen.

Vijfde lid

Een gemeente heeft belang bij een RPO. Dit geldt vooral voor de doelmatigheid van het aanbod en de eventuele huisvestingseffecten, met name waar het gaat om eventuele verplaatsingen, de vorming van nevenvestigingen en te verwachten (belangrijke) verschuivingen van leerlingenaantallen, die niet binnen de beschikbare huisvesting kunnen worden opgevangen. De gemeente heeft een zorgplicht voor de huisvesting van scholen in het primair onderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs.

Het overleg met de gemeente moet op overeenstemming gericht zijn. Het college van burgemeester en wethouders en de samenwerkende bevoegde gezagsorganen stellen voor dit overleg een procedure vast. Indien tijdens het overleg een geschil rijst waardoor geen overeenstemming kan worden bereikt, zullen partijen dit geschil op een door hen zelf te bepalen wijze moeten beslechten.

Artikel 4.18. Aanvraag onderwijsvoorzieningen deelnemers RPO

(Oud: WVO artikel 72, derde en vierde lid en zevende lid (deels); WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt dat een bevoegd gezag dat deelneemt aan een RPO op grond van wat er aan toekomstig onderwijsaanbod is opgenomen in het RPO aanvragen bij de minister kan indienen voor een aantal nieuwe onderwijsvoorzieningen op de onder dat gezag ressorterende (vestiging van een) school of scholengemeenschap in de regio. Als alle andere deelnemende bevoegde gezagsorganen ermee instemmen, kan een deelnemend bevoegd gezag overigens ook een aantal onderwijsvoorzieningen aanvragen die niet in het RPO zijn opgenomen (zie het tweede lid).

Eerste lid

De minister honoreert aanvragen van een bevoegd gezag voor een aantal met name genoemde onderwijsvoorzieningen, onder de daarbij genoemde voorwaarden. De enige weigeringsgrond die de minister heeft, staat in artikel 4.19 en heeft te maken met de positie van (vestigingen van) scholen of scholengemeenschappen waarvoor niet aan de samenwerking wordt deelgenomen.

Er kunnen door een aan een RPO deelnemend bevoegd gezag aanvragen worden ingediend voor de volgende voorzieningen voor zover die in dat RPO zijn opgenomen:

- verplaatsing van een vestiging (onderdeel a),
- vorming van een nieuwe nevenvestiging (onderdeel b),
- afsplitsing van 1 of meer scholen van een scholengemeenschap (onderdeel c),
bijvoorbeeld: voor afsplitsing is er een vwo/havo/mavo scholengemeenschap en erna een scholengemeenschap vwo/havo en een school voor mavo, of erna een school voor vwo, een school voor havo en een school voor mavo,
- toevoeging van het afsluitend onderwijs aan het onderwijsaanbod van een nevenvestiging (onderdeel d),
- toevoeging aan het onderwijsaanbod van onderwijs in de gemengde leerweg op een school (al dan niet binnen een scholengemeenschap) voor mavo of vbo dan wel bij het vbo-groen binnen een aoc (onderdeel e),
- toevoeging van 1 of meer profielen vbo aan vbo-scholen (onderdeel f), en
- toevoeging van het profiel dienstverlening en producten aan het vbo-groen op een aoc (onderdeel g).

Er hoeft bij de aanvragen tot toevoeging van profielen vbo naar aanleiding van een RPO niet te worden voldaan aan de stichtingsnormen. Als in het kader van een RPO wordt besloten tot een aanvraag tot afsplitsing, gelden evenmin getalsnormen.

Tweede lid

Het tweede lid regelt dat de minister ook aanvragen van bevoegde gezagsorganen die deelnemen aan een RPO kan honoreren voor voorzieningen die niet in dat RPO zijn opgenomen. De verplaatsing en de vorming van een nieuwe nevenvestiging zijn hiervan uitgezonderd vanwege de huisvestingsconsequenties die daaraan vastzitten. Het volstaat als de aanvraag is voorzien van de handtekening van de overige bevoegde gezagsorganen die aan de samenwerking deelnemen.

Derde lid

In het eerste lid is al geregeld dat ook deze aanvragen moeten worden ingediend voor 1 november, net zoals dat het geval is bij de aanvragen voor stichting van een nieuwe school, scholengemeenschap of profiel vbo. In het derde lid is geregeld dat die uniformering ook betrekking heeft op de datum waarvoor de minister een besluit moet hebben genomen, te weten voor 1 mei van het jaar na indiening van de aanvraag.

In de Regeling voorzieningenplanning VO op grond van artikel 76 [4.27] zal de aanvraagprocedure nader worden uitgewerkt.

Artikel 4.19. Weigeringsgrond

(Oud: WVO artikel 72, zesde lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: In de tekst van artikel 72, zesde lid (oud), was niet duidelijk wie verantwoordelijk was voor het aantonen van het leerlingverlies. Nu wordt geregeld dat het desbetreffende bevoegd gezag daarvoor verantwoordelijk is.

De aanvraag om een nieuwe onderwijsvoorziening voor bekostiging in aanmerking te brengen wordt door de minister afgewezen als de voorziening tot gevolg zou hebben dat bij een vestiging van een school of scholengemeenschap waarvoor niet wordt deelgenomen aan de samenwerking sprake zou zijn van een leerlingverlies van 10% of meer, tenzij het desbetreffende bevoegd gezag heeft aangegeven daarmee in te stemmen. Als een bevoegd gezag niet instemt, toont het zelf aan dat er sprake zal zijn van een leerlingverlies van die omvang.

Artikel 4.20. Huisvesting en aanvang bekostiging onderwijsvoorziening deelnemers RPO

(Oud: WVO artikel 72, achtste lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste tot en met derde lid

Analoog aan artikel 4.6 bij aanvragen voor stichting van nieuwe scholen, scholengemeenschappen en profielen vbo, is in het eerste tot en met derde lid van dit artikel geregeld hoe het zit met huisvesting en aanvang van de bekostiging indien sprake is van verplaatsing van een vestiging of van een nieuwe nevenvestiging (op grond van artikel 72, derde lid, onderdelen a en b [4.18, eerste lid]).

Het derde lid gaat over alle gevallen waarin geen huisvesting is vereist, dat wil zeggen ook over de andere onderwijsvoorzieningen die in het kader van een RPO kunnen worden aangevraagd: afsplitsing, licentie afsluitend onderwijs, licentie gemengde leerweg, extra profiel vbo.

Artikel 4.21. Voorbereiding besluiten

(Oud: WVO artikel 72, vijfde lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt dat bij aanvragen op grond van een RPO de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van de Awb van toepassing is. Dat houdt in dat het ontwerpbesluit met de daarbij behorende stukken (aanvraag, RPO) gedurende 6 weken ter inzage worden gelegd (artikelen 3:11 en 3:16 Awb). Binnen die termijn kunnen belanghebbenden hun zienswijze naar voren brengen bij de minister. Op deze wijze verkrijgt de minister de informatie die nodig is voor de beoordeling van de aanvraag, zoals de gegevens over het leerlingverlies bij omliggende scholen. De terinzagelegging wordt aangekondigd in de Staatscourant (artikel 3:12, tweede lid, Awb). Belanghebbenden kunnen hun zienswijze schriftelijk of mondeling naar voren brengen en de aanvrager wordt zo nodig in de gelegenheid gesteld op de zienswijzen te reageren (artikel 3:15 Awb).

Nadat de openbare voorbereidingsprocedure doorlopen is, neemt de minister het besluit op de aanvraag. Op grond van artikel 7:1, eerste lid, aanhef en onderdeel d, Awb volgt

daarop geen bezwaarschriftprocedure, maar direct de beroepsprocedure bij de bestuursrechter, in dit geval de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (bijlage 2, hoofdstuk 2, artikel 2, Awb).

Buiten toepassing blijft artikel 3:18 Awb. Artikel 4.18, derde lid, bevat een bijzondere regeling voor de beslistermijn.

Paragraaf 4. Beëindiging van de bekostiging

Artikel 4.22. Opheffingsnormen

(Oud: WVO artikel 107; WVO BES artikel 188)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Als complement voor de stichtingsnormen per schoolsoort zoals geregeld in artikel 65 [4.2] worden in dit artikellid de opheffingsnormen geregeld, eveneens per schoolsoort. Indien op een school 3 jaar achter elkaar op de teldatum minder leerlingen worden geteld dan voor de schoolsoort in dit artikel is vermeld, vervalt de aanspraak op bekostiging en wordt de bekostiging beëindigd.

Tweede lid

In het tweede lid wordt de opheffingsnorm geregeld voor een scholengemeenschap, die is gerelateerd aan de schoolsoorten binnen de scholengemeenschap. Als van de scholengemeenschap ook een school voor vbo deel uitmaakt, is de opheffingsnorm afhankelijk van het aantal profielen vbo dat aan de school wordt verzorgd.

Derde lid

De bekostiging stopt op 1 augustus (dat wil zeggen aan het begin van het schooljaar) volgend op de 3 achtereenvolgende schooljaren waarin is geconstateerd dat het aantal leerlingen op de teldatum onder de opheffingsnorm ligt.

Vierde lid

Met het vierde lid wordt voorkomen dat er "onbenutte" licenties voor profielen ontstaan. Indien een school gedurende 3 jaar lang helemaal geen leerlingen ingeschreven heeft op een bepaald profiel, dan vervalt het recht op bekostiging ten aanzien van dat profiel. Als de school het betreffende profiel op een later moment toch weer wil gaan verzorgen, dan zal het eerst opnieuw voor bekostiging in aanmerking gebracht moeten worden. Daartoe kan de school een aanvraag doen op grond van artikel 68 [4.3] van de WVO (uitbreiding met een nieuw profiel vbo aan een reeds bekostigde school). In dat geval zal voor het profiel voldoende leerlingpotentieel aangetoond moeten worden. Ook kan het profiel op grond van RPO-afspraken opnieuw voor bekostiging in aanmerking gebracht worden (artikel 72, derde lid, onderdeel f [4.18, eerste lid], van de WVO).

Artikel 4.23. Grondslag, afbouw en uitzonderingsmogelijkheden

(Oud: WVO artikel 108; WVO BES artikel 189)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Is er binnen een redelijke afstand van een school die op grond van artikel 107 [4.22] wordt opgeheven, voor de leerlingen geen plaatsruimte aan een soortgelijke school (een school waar onderwijs in eenzelfde schoolsoort wordt verzorgd) van dezelfde richting,

dan kunnen die leerlingen hun opleiding afmaken aan de school die wordt opgeheven. Die school gaat afbouwen: zij neemt geen nieuwe leerlingen meer aan in het eerste jaar en wordt geleidelijk opgeheven.

Tweede lid

De opheffingsnorm geldt niet als de school nog wordt opgebouwd en daarom nog niet alle leerjaren heeft.

Derde lid

De minister kan in bijzondere gevallen op verzoek van het bevoegd gezag voor een bepaalde periode goedvinden dat een school bekostiging blijft ontvangen ook al is het leerlingenaantal te laag en zou de school op grond van artikel 107 [4.22] opgeheven moeten worden. Dit zijn de zogenaamde uitzonderingsscholen. Voor invulling van de beleidsvrijheid van de minister wordt verwezen naar de Beleidsregel uitzonderingsscholen VO 2013. Daarnaast is in artikel 4 van het Formatiebesluit WVO een tabel opgenomen met extra formatieplaatsen waar scholen die zijn aangewezen als uitzonderingsschool recht op hebben.

Vijfde lid

In het kader van de grondwettelijke zorg voor voldoende openbaar onderwijs moeten gedeputeerde staten onderzoeken of – als blijkt dat opheffing dreigt van een school voor openbaar onderwijs die door de gemeente in stand wordt gehouden – er nog wel voldoende openbaar onderwijs wordt verzorgd. Is dat naar de mening van gedeputeerde staten niet het geval, dan geven zij aan het college van burgemeester en wethouders van die gemeente opdracht bij de minister een verzoek neer te leggen om te worden aangemerkt als uitzonderingsschool.

Artikel 4.24. Beëindiging bekostiging bij einde looptijd regionaal plan onderwijsvoorzieningen

(Oud: WVO artikel 109; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikellid regelt dat de bekostiging voor profielen vbo bij het verstrijken van de looptijd van het RPO wordt beëindigd. Om te voorkomen dat een profiel moet worden afgebouwd omdat de looptijd van een nieuw RPO niet naadloos aansluit aan het tijdstip waarop de looptijd van een oud RPO verstrijkt, is voorzien in een overgangsregeling. Daarin is – ook met het oog op het belang van de leerlingen die hun opleiding moeten kunnen afronden – bepaald dat de bekostiging van het derde leerjaar nog 1 jaar doorloopt en de bekostiging van het vierde leerjaar nog 2 jaar.

Tweede lid

Het eerste lid blijft buiten toepassing als een school aansluitend opnieuw samenwerkt en binnen dat kader onmiddellijk opnieuw aan alle vereisten voor het verzorgen van dat onderwijs voldoet. Ook is het mogelijk dat het betrokken profiel vbo inmiddels voor bekostiging in aanmerking komt doordat inmiddels aan de stichtingsnorm voor dat profiel wordt voldaan. In die gevallen kan de bekostiging doorlopen.

Artikel 4.25. Beëindiging bekostiging afdelingen voor havo

(Oud: WVO artikel 110; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel wordt geregeld dat de bepalingen voor het beëindigen van de bekostiging ook gelden voor afdelingen voor havo.

Paragraaf 5. Overige bepalingen voorzieningenplanning

Artikel 4.26. Cursussen

(Oud: WVO artikel 73; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel biedt de grondslag om onder bepaalde voorwaarden cursussen voortgezet onderwijs te bekostigen. Op dit moment wordt de Europese School in Den Haag op grond van dit artikel bekostigd. Het betreft een instelling die niet tot de in artikel 5 [2.1] genoemde schoolsoorten of leerwegen kan worden gerekend en tevens geen instelling is in de zin van artikel 61 [2.68].

In Nederland zijn twee typen Europese scholen. In Bergen staat een zogenoemde Europese School 'type I'. Dit type school maakt geen onderdeel uit van het nationale onderwijsstelsel en verzorgt onderwijs aan kinderen van het personeel van de Europese Unie, maar kan onder voorwaarden ook andere leerlingen kan toelaten. De Europese School in Den Haag is een type II school en laat ook andere leerlingen toe. Een type II school maakt deel uit van het nationale onderwijsbestel. Het bestaansrecht van deze scholen is verbonden aan de aanwezigheid van Europese instellingen in de nabijheid van de school. De bekostiging van deze school is de verantwoordelijkheid van de lidstaat van de desbetreffende school. Ook leerlingen die voldoen aan de criteria voor het internationaal georiënteerd voortgezet onderwijs kunnen tot deze school worden toegelaten. Voor de leerlingen aan de Europese School te Den Haag wordt de bekostiging conform de bekostiging als bedoeld in artikel 61 [2.86] verstrekt.

Artikel 4.27. Uitvoeringsregels

(Oud: WVO artikel 76; WVO BES artikel 127)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel wordt (net als in het oude artikel 76) de grondslag gelegd voor de Regeling voorzieningenplanning VO, waarin nadere regels worden gesteld voor allerlei aanvraagprocedures voor nieuwe onderwijsvoorzieningen, al dan niet in het kader van een RPO.

HOOFDSTUK 5. BEKOSTIGING, VERANTWOORDING EN INFORMATIEVOORZIENING

Inleiding vereenvoudiging en modernisering

De hele opzet van de modernisering van de WVO is zoals in de inleiding beschreven een technische herziening waarbij geen inhoudelijke wijzigingen worden doorgevoerd. Dit hoofdstuk vormt daarop een uitzondering. In dit hoofdstuk zijn de artikelen over de grondslagen voor de personele en materiële bekostiging en die over aanvullende bekostiging wel *inhoudelijk* aangepast, in het kader van de vereenvoudiging van het bekostigingsstelsel. Het gaat om de huidige artikelen 77 tot en met 112 van de WVO (met uitzondering van de beëindiging van de bekostiging). Zij vormen het hart van die vereenvoudigingsoperatie. In de algemene toelichting op dit wetsvoorstel is ingegaan op de aanleiding tot en achtergrond van de vereenvoudiging van de bekostiging. In dit hoofdstuk worden de daarvoor noodzakelijke wijzigingen van de bekostigingsartikelen in

de WVO 20xx doorgevoerd. Hieronder wordt ingegaan op de gevolgen van deze vereenvoudigde bekostigingsystematiek.

In grote lijnen is voor de bekostigingsbepalingen de volgorde aangehouden waarin deze bepalingen zijn opgenomen in de huidige WVO. Wel zijn de bekostigingsvoorschriften voor samenwerkingsverbanden nu voor de overzichtelijkheid ondergebracht in een eigen paragraaf en zijn de boekhoudvoorschriften verplaatst naar het slot van dit hoofdstuk. Verder zijn de artikelen die betrekking hebben op sanctioneringsbeleid opgenomen bij de specifieke onderwerpen waarop zij betrekking hebben, in de diverse afzonderlijke hoofdstukken. Hoofdstuk 10 Sancties bevat alleen het algemeen sanctioneringsartikel over opschorting of inhouding van de bekostiging.

Bij de bedoelde specifieke sancties gaat dan om de aanwijzing (artikel 103g), taakverwaarlozing samenwerkingsverband (artikel 103h) en maatregelen (artikel 104a). De informatieverplichtingen zijn opgenomen in een aparte paragraaf. Tot slot wordt opgemerkt dat de bekostigingsbepalingen op enkele onderdelen zijn aangepast om ze beter te laten aansluiten bij de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Bekostiging voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs wordt sinds 1996 met een lumpsum bekostigd: schoolbesturen ontvangen één budget voor personele en materiële kosten. De lumpsum wordt op het niveau van de individuele school (het brin-nummer) vastgesteld en bestaat uit een personeel en een materieel deel. Het grootste deel van het budget dat schoolbesturen voor hun scholen voor voortgezet onderwijs ontvangen, is bestemd voor personeelskosten, de rest voor materiële kosten.

Personele en materiële lasten

Onder personele lasten vallen brutosalariissen, werkgeverslasten, vervangingskosten en wachtgeldkosten van de drie personeelscategorieën directie, onderwijzend personeel (op) en onderwijsondersteunend personeel (oop). Onder de materiële lasten vallen uitgaven aan schoonmaak, onderhoud van schoolgebouwen (zowel binnen als buiten) en schoolterreinen, middelen (inventaris en leermiddelen inclusief schoolboeken), administratie, beheer en bestuur, energie en waterverbruik, loopbaanoriëntatie en -begeleiding en publiekrechtelijke heffingen.

Hoeveel een schoolbestuur uitgeeft aan management, op en oop en hoeveel aan materiële middelen, verschilt per school en schoolbestuur. Een schoolbestuur dat meer scholen onder zich heeft, bepaalt in principe zelf hoe het geld over de scholen wordt verdeeld en ingezet. Naast de lumpsum (de 'hoofdbekostiging') is er ook aanvullende bekostiging. Deze aanvullende bekostiging bestaat voor een deel uit geormerkte gelden. Voorbeelden van geormerkte subsidies zijn het Leerplusarrangement vo, Nieuwkomers, en de lerarenbeurs voor scholing en zij-instroom. Voorbeelden van niet-geormerkte subsidies zijn de financiële middelen voormaatschappelijke stage en het zorgbudget. Daarnaast zijn er middelen, zoals de Prestatiebox, die officieel niet geormerkt zijn en als onderdeel van de lumpsum worden beschouwd. Over deze middelen moet scholen verantwoording afleggen over het behalen van de doelen, niet over hoe de middelen besteed zijn.

Scholen kunnen ook nog andere inkomsten hebben, zoals les gelden, verhuur van ruimten en ouderbijdragen. Bij het vaststellen van de rijksbekostiging is het van belang tot welke 'schoolsoortgroep' (ssg) een school behoort. Scholen kunnen afhankelijk daarvan namelijk een andere bekostiging ontvangen voor dezelfde 'soort' leerling (bijvoorbeeld een havo-leerling), afhankelijk van het aanbod van onderwijstypen. Dit kan een van de oorzaken zijn van verschillen tussen financiële prestaties van scholen.

Teldatum

In het voortgezet onderwijs is het aantal leerlingen op 1 oktober (teldatum) van het

voorgaande jaar bepalend voor de bekostiging vanaf 1 januari het jaar daarop (bekostiging op kalenderjaarbasis).

Bekostiging van zorg en begeleiding

De bekostiging van de zorg en begeleiding in het voortgezet onderwijs is in 2002 ingrijpend gewijzigd door een herschikking van voorzieningen vanuit het voortgezet speciaal onderwijs en een wijziging van de indeling in het voorbereidend beroepsonderwijs. Daarbij werd het individueel voorbereidend beroepsonderwijs en het svo/ lom omgezet in het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en het svo/mlk in het praktijkonderwijs (pro). De bekostiging van leerlingen met een indicatie voor lwoo of praktijkonderwijs heeft een formatieve component en een component voor de materiële exploitatie. Beide componenten zijn verwerkt in de lumpsum. Naast lwoo en praktijkonderwijs is er ook de leerlinggebonden financiering (lgf), bekend als het rugzakje. Om kinderen een passende onderwijsplek te bieden, werken scholen samen in regionale samenwerkingsverbanden. In het regeerakkoord voor het kabinet-Rutte/Asscher is opgenomen dat lwoo/pro onderdeel uitmaakt van de systematiek van de samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs.

Gevolgen vereenvoudiging bekostiging

In de algemene toelichting op dit wetsvoorstel is toegelicht waarom de regering het voornemen heeft de bekostiging van het voortgezet onderwijs te vereenvoudigen. In het vereenvoudigde model zijn de volgende zaken veranderd:

- de bekostiging voor personeel en exploitatie zijn samengevoegd;
- er wordt uitgegaan van een beperkt aantal prijzen per leerling, in plaats van veel verschillende ratio's en gemiddelde personeelsslachten;
- er is geen verschil meer in bekostiging van onderwijsgevend personeel, onderwijsondersteunend personeel en directie;
- er wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen schoolsoortgroepen.

In dit hoofdstuk zijn deze wijzigingen vooral merkbaar omdat dit hoofdstuk voorheen twee vrijwel identieke delen kende: artikelen voor personele bekostiging en artikelen voor materiële bekostiging. Deze twee delen zijn nu gebundeld als het gaat om berekeningsgrondslagen en aanvullende bekostiging. Daarnaast zijn de berekeningsgrondslagen nu minder gedetailleerd in hun opbouw. De nieuwe bekostigingssystematiek wordt in het wetsvoorstel bepaald door drie factoren:

1. eenzelfde prijs voor leerlingen in de onderbouw en leerlingen in de bovenbouw van het algemeen vormend onderwijs;
2. een (hogere) prijs voor leerlingen in het praktijkonderwijs en leerlingen in de bovenbouw van het voorbereidend beroepsonderwijs;
3. een (beperkte) vaste voet per vestiging.

De prijzen zelf worden, net als nu nog het geval is, vastgelegd in een ministeriële regeling. Deze wordt jaarlijks bijgesteld op basis van bijvoorbeeld loon- en prijsontwikkelingen. Ook worden er nadere regels vastgelegd over de leerlingen die wel en niet meetellen voor de bekostiging, en over de criteria waaraan een vestiging moet voldoen om mee te tellen voor een vaste voet. De bekostiging wordt per bestuur vastgesteld. Dit zorgt ervoor dat ook voor grotere besturen overzichtelijk is hoeveel bekostiging zij krijgen en hoe deze is opgebouwd.

Naast deze basisbekostiging die de scholen krijgen, worden er ook nog middelen voor lichte en zware ondersteuning verstrekt. Deze bekostiging loopt via de samenwerkingsverbanden op de wijze zoals vastgelegd in de regels over het "passend onderwijs" hoofdstuk 2. Voor de middelen voor lichte ondersteuning (het lwoo- en praktijkonderwijs) geldt dat ook hier sprake is van een bundeling in personele en materiële bekostiging. De artikelen daarover zijn dus ook gebundeld.

De middelen voor zware ondersteuning hangen in belangrijke mate samen met de bekostiging van het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Het vso valt onder de WEC. Naar de aard van de bekostiging lijkt deze heel sterk op het primair onderwijs. Zo heeft

het vso nog een schooljaarbekostiging. De verbinding met de regels in het primair onderwijs is de reden dat het vso meeloopt in de vereenvoudiging van de bekostiging in het primair onderwijs, een operatie die een ander tijdpad heeft. Daarom houden de artikelen over de zware ondersteuning in het voorliggende wetsvoorstel nog een personele en een materiële component.

Naast deze grote bekostigungsstromen zijn er nog vormen van aanvullende bekostiging die in afzonderlijke regelingen vastliggen en vaak een specifiek afgebakend doel of een afgebakende doelgroep hebben. Op deze manier ontstaat er een financieel helder overzicht op basis waarvan een bestuurder of schooldirecteur eenvoudig kan berekenen hoeveel bekostiging er beschikbaar is. Dit maakt het veel eenvoudiger om de financiële consequenties van beleidskeuzen te overzien.

Indeling van het hoofdstuk

Het hoofdstuk gaat allereerst in op de hoofdlijnen waarop het Rijk bekostiging verstrekt. Vervolgens komen de grondslagen van de bekostiging aan scholen aan de orde. Hier staat beschreven waar scholen geld voor ontvangen en hoe deze bekostiging is opgebouwd. Vervolgens worden de grondslagen voor bekostiging aan samenwerkingsverbanden beschreven. Hier staat beschreven waar samenwerkingsverbanden geld voor ontvangen en hoe deze bekostiging is opgebouwd. Ook de rol van de gemeente komt aan bod. Vastgelegd is hoe gemeenten moeten omgaan met de bekostiging van het openbaar onderwijs dat door hen in stand wordt gehouden en hoe zich dit dient te verhouden tot scholen die niet door de gemeente in stand worden gehouden. Hierna komen de verstrekking, betaling en vaststelling van de bekostiging aan de orde. Hier staat op welke manier de bekostiging wordt vastgesteld en welke posten in mindering worden gebracht op de bekostiging. In dit hoofdstuk komen ook de informatieverplichtingen die scholen in verband met de te ontvangen bekostiging hebben aan bod. Het aantal leerlingen is een belangrijk gegeven op basis waarvan de bekostiging wordt verstrekt. Daarom ligt vast welke gegeven scholen hieromtrent dienen aan te leveren. In verband met de bekostiging kunnen nadere regels gesteld worden. Over al de bekostigungsstromen dient verantwoording afgelegd te worden. Hoe dat in het jaarverslag van een school zijn beslag dient te vinden is terug te vinden in paragraaf 8. Tot slot zijn de uitvoeringsregels bij elkaar genomen en in de laatste paragraaf van dit hoofdstuk gebundeld.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 5.1. Algemeen

(Oud: WVO artikel 77, eerste en tweede lid; WVO BES artikel 148, eerste en tweede lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: artikel 5.1, tweede lid.

Het Rijk bekostigt scholen zoals gedefinieerd in deze wet. Dit laat onverlet dat ook gemeenten uitgaven doen ten bate van het onderwijs.

Eerste lid

In het eerste lid wordt vastgesteld dat zowel openbare als bijzondere scholen voor voortgezet onderwijs voor bekostiging op grond van de WVO 20xx in aanmerking komen. De overschrijdingsregeling verplicht gemeenten om, in het kader van de financiële gelijkstelling, uitgaven die gedaan worden voor het openbaar onderwijs ook te vergoeden aan het bijzonder onderwijs. Als voorbeeld kan het volgende worden aangehaald. De gemeente stelt een extra vergoeding boven de vergoeding van het Rijk

beschikbaar voor openbaar onderwijs ten behoeve van de aankoop van computers. De bedragen die daarmee gemoeid zijn, moeten worden versleuteld naar een bedrag per leerling. Het bijzonder onderwijs in diezelfde gemeente heeft vervolgens recht op uitkering van eenzelfde bedrag per leerling. De overschrijdingsregeling werkt per schoolsoort en wordt ieder 5jaar toegepast. De overschrijdingsregeling is verder uitgewerkt in de artikelen 96i tot en met 96l. Behalve de uitgaven die vallen onder de overschrijdingsregeling, vindt ten aanzien van de uitgaven die de gemeente doet op grond van de artikelen 96g en 96hin het kader van eigen beleid over personele en materiële voorzieningen, geen aanvulling van rijkswege plaats. Deze uitgaven blijven dus ook ten laste van de gemeente.

Tweede lid

In het tweede lid wordt vastgesteld dat samenwerkingsverbanden worden bekostigd met inachtneming van de bepalingen in hoofdstuk 5.

Derde lid

In het derde lid wordt bepaald dat voor het openbaar onderwijs dat niet door de gemeenten in stand wordt gehouden, ten aanzien van de bekostiging dezelfde wettelijke regels gelden als voor het openbaar onderwijs dat wel door de gemeente stand wordt gehouden.

Artikel 5.2. Toepassing cursus

(Oud: WVO artikel 77, derde lid; WVO BES artikel 148)

Redactioneel aangepast: Het huidige derde lid is aanzienlijk verduidelijkt. Ook is de grondslag voor specifieke regels meer in overeenstemming gebracht met de Aanwijzingen voor de regelgeving.

Vervallen: -

Nieuw: -.

In artikel 5.2 is een afwijkmogelijkheid bij algemene maatregel van bestuur voor scholengemeenschappen met een cursus of een school met een cursus opgenomen. Dit betreft het hele hoofdstuk, waar artikel 77 [5.2] onderdeel van is.

Artikel 5.3. Toepassing openbare scholen in stand gehouden door stichting of openbare rechtspersoon

(Oud: WVO artikel 77, vierde lid; WVO BES artikel 148, derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -.

Nieuw: -.

Ook een openbare school die in stand wordt gehouden door een stichting of een openbare rechtspersoon, is ene openbare school waarop de voorschriften die gelden voor het openbaar onderwijs van toepassing zijn. De voorschriften over de bekostiging zoals die gelden voor bijzondere scholen, zijn van overeenkomstige toepassing op openbare scholen die in stand worden gehouden door een stichting of een openbare rechtspersoon, tenzij het tegendeel blijkt. Zo is in artikel 52a, tweede lid, aangegeven dat een school die in stand wordt gehouden door een stichting of een openbare rechtspersoon, voor de aanvang van de bekostiging en voor het einde van de bekostiging als openbare school wordt aangemerkt. Hoofregel is dus dat de voor de titel of afdeling waarin de bekostiging is geregeld, scholen die in stand worden gehouden door een stichting of een openbare rechtspersoon worden aangemerkt als bijzondere school. Deze scholen worden echter aangemerkt als door de gemeente in stand gehouden openbare scholen voor zover het betreft de aanvang van de bekostiging, de toepassing van de overschrijdingsregeling en het einde van de bekostiging.

Paragraaf 2. Grondslagen bekostiging school

Artikel 5.4. Bekostiging scholen voor personeel en exploitatie
(Oud: WVO artikelen 78, 84, 84b, eerste lid, 85, tweede lid, en 86 (deels); WVO BES artikel 151, 153, 154, tweede lid, en 156, eerste lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: Expliciet is in het tweede lid bepaald op welke kosten van scholen Hoofdstuk 5 betrekking heeft. Geschrap is de verwijzing naar huisvestingskosten en inventariskosten. De huisvestingskosten zijn geregeld in een afzonderlijk hoofdstuk (Hoofdstuk 6) en de inventariskosten lopen mee in Hoofdstuk 5 onder de exploitatiekosten.

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het omvat de inhoud van een reeks van bestaande WVO-artikelen, aangepast vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging.

De berekening van de bekostiging voor personeel en exploitatie is geregeld in één bepaling, die in de plaats komt van de huidige artikelen 78, 84b lid 1, en 86. Die combinatie in één bepaling ligt voor de hand omdat de berekening, doordat er sprake is van een bedrag per leerling, vereenvoudigd wordt. Waar nu nog sprake is van diverse parameters die elk een onderdeel vormden van een complexe berekening, is door dit wetsvoorstel sprake van een bedrag per leerling. Daarmee hoeven die afzonderlijke parameters (zoals ratio's) nu niet meer apart beschreven te worden.

Het bepalen van de hoogte van de bekostiging voor personeel en exploitatie is geregeld in artikel 5.5 en komt in plaats van de artikelen 84 en 85.

Het Invoerings- en overgangsrecht is voor het gemak even "geparkeerd" aan het eind van dit hoofdstuk maar komt uiteindelijk (samen met ander invoerings- en overgangsrecht) in een eigen hoofdstuk te staan: Hoofdstuk 12.

Eerste lid

Dit lid en artikel 5.5, tweede lid, regelen hoe de basisbekostiging van scholen is opgebouwd. Alle scholen ontvangen basisbekostiging. In aanvulling hierop kunnen bepaalde scholen nog aanvullende bekostiging ontvangen. De basisbekostiging bestaat uit 2 onderdelen: een vast bedrag per vestiging waarop onderwijs wordt gegeven én een leerlingafhankelijk deel. Door het geven van een vast bedrag per vestiging wordt tegemoet gekomen in de vaste kosten die zo'n vestiging met zich meebrengt. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de kosten voor een conciërge. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld om te bepalen in welke gevallen een vestiging in aanmerking komt voor dit bedrag en wanneer niet. Het leerlingafhankelijke deel valt uiteen in twee groepen leerlingen. In de eerste plaats leerlingen in de eerste 2 leerjaren van het voorbereidend beroepsonderwijs (en dus niet zijnde praktijkonderwijs) en leerlingen van alle leerjaren van de mavo, havo en vwo. Voor hen is éénzelfde bedrag per leerling beschikbaar. In de tweede plaats leerlingen die op het praktijkonderwijs les krijgen of leerlingen in de bovenbouw (derde en vierde leerjaar) van het voorbereidend beroepsonderwijs. Voor deze leerlingen is éénzelfde bedrag beschikbaar. Het bedrag van deze laatste groep is hoger dan dat van de eerste groep leerlingen. Dit komt tegemoet aan het verschil in kosten dat er is voor het bieden van onderwijs aan deze groepen. Praktijkgericht onderwijs heeft hogere kosten omdat de materiële kosten hoger zijn, maar ook omdat de groepen vanwege veiligheidseisen vaak kleiner zullen moeten zijn of door speciale eisen aan begeleiding tijdens de praktijklessen. Deze leden regelen de structuur van de bekostiging, door te bepalen dat deze bestaat uit:

Tweede lid

Alleen de kosten van scholen die voor rekening van het Rijk komen, zijn opgenomen in dit artikel. Het gaat dan in de eerste plaats om kosten die gemaakt worden voor personeel.

Dat zijn onder meer de salarissen en overige personeelslasten voor personeel dat bij het bevoegd gezag in dienst is of door het bevoegd gezag wordt ingehuurd.

In de tweede plaats gaat het om exploitatiekosten. Dit zijn de jaarlijkse kosten voor onderhoud (inclusief bouwkundige aanpassingen) van het gebouw en het terrein, energie- en waterverbruik, middelen, administratie, beheer en bestuur, schoonmaak en publiekrechtelijke heffingen. De kosten die gemeenten voor scholen maken zijn hier dus niet als zodanig benoemd. Zie daarvoor Hoofdstuk 6. Vervallen zijn de onderdelen a en b van het oorspronkelijke artikel 78 WVO. Het gaat dan om bekostiging voor huisvesting en inventaris. Bij huisvestingskosten gaat het om nieuwbouw, de uitbreiding van een bestaand gebouw of beschikbaarstelling van een ander bestaand gebouw. Inventariskosten zijn de kosten voor de eerste aanschaf van leer- en hulpmiddelen en meubilair. Hoofdstuk 6 regelt de huisvesting van scholen.

Derde en vierde lid

In deze 2 leden is specifiek geregeld voor welke kostencomponenten de bekostiging is bedoeld. Zo blijft helder waar een school bekostiging voor krijgt.

In de eerste plaats zijn dat de personeelskosten in brede zin. Dus niet alleen de salariskosten, maar ook de werkgeverslasten en de kosten voor bijvoorbeeld vervanging van personeel. De bekostiging voor exploitatie is gekoppeld aan de genoemde componenten, waarbij "aanpassingen van het gebouw en terrein" zowel kan gaan als aanpassingen gericht op onderhoud zowel van de binnenzijde als van de buitenzijde van het gebouw. Het gaat hier niet om aanpassingen die gericht zijn op uitbreiding van het pand in verband van capaciteitstekort. Dit is immers de verantwoordelijkheid van de gemeente. Zie daarvoor verder het hoofdstuk huisvesting (Hoofdstuk 6). De component leermiddelen omvat zowel leer- en hulpmiddelen als inventaris en apparatuur voor zover dit geen kosten van eerste inrichting zijn. Dit laatste valt namelijk onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook ICT-middelen zijn in deze component begrepen.

Artikel 5.5. Bepalen van de hoogte van de bekostiging voor personeel en exploitatie

(Oud: WVO artikelen 84, 85 en 86 (deels); WVO BES, artikel 156, tweede lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het omvat de inhoud van een reeks van bestaande WVO-artikelen, aangepast vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging.

Eerste lid

Dit lid waarborgt dat de bekostiging voldoet aan de redelijke behoefte van een in normale omstandigheden verkerende school. Dat is iets anders dan dat de bekostiging per jaar ten alle tijde toereikend moet zijn voor de noodzakelijke kosten van een school in dat jaar. De keuze die ooit is gemaakt voor het criterium "redelijke behoefte" past bij het voorzien in de behoeften van een in normale omstandigheden verkerende school. Daarmee is geaccepteerd dat het bekostigingssysteem gebaseerd is op het macroniveau en voorziet in de behoefte van de gemiddelde school. Het is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen om zo met de middelen om te gaan dat de inkomsten meerjarig in balans zijn met de uitgaven. Zo zal het noodzakelijk zijn om voor bepaalde grotere uitgaven een aantal jaren te sparen.

Periodiek wordt beoordeeld of de bekostiging nog voldoet aan de redelijke behoefte van een in normale omstandigheden verkerende school. In 2014 is dat gedaan door de Algemene Rekenkamer.

Tweede lid

Voor de toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 5.5, eerste lid.

Derde lid

Dit lid beschrijft dat de scholen voor praktijkonderwijs en scholen met leerwegondersteunend onderwijs in aanvulling op de basisbekostiging ook nog een

bedrag per leerling krijgen indien die leerling is geïndiceerd door het samenwerkingsverband passend onderwijs. Dit bedrag is bedoeld voor het bieden van extra ondersteuning.

Vierde en vijfde lid

De bedragen per leerling moeten bekend zijn voor 1 oktober van het jaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarop de bekostiging betrekking heeft. Dit geeft scholen de gelegenheid om met deze bedragen rekening te houden in hun begroting. De bedragen kunnen nog worden aangepast voor loon- en prijsontwikkelingen.

Artikel 5.6. Teldatum

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het is ontleend aan het Bekostigingsbesluit WVO.

In dit artikel is geregeld dat de minister voor de vaststelling van de bekostiging, bedoeld in artikel 5.3, het aantal leerlingen in aanmerking neemt dat op 1 oktober van het jaar, voorafgaand aan het jaar waarop de bekostiging betrekking heeft, als werkelijk schoolgaand aan de school stond ingeschreven. In het Bekostigingsbesluit WVO worden nadere regels gesteld over de wijze waarop de leerlingtelling plaatsvindt. Dit besluit is gebaseerd op artikel 5.3, waarin een grondslag is opgenomen om bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te kunnen stellen over de uitvoering van het hoofdstuk bekostiging.

Artikel 5.7. Verstrekken aanvullende bekostiging voor een bepaalde periode bij bijzondere ontwikkelingen

(Oud: WVO artikelen 85a, eerste en vierde lid, en 89, eerste en derde lid; WVO BES artikelen 155, eerste en vierde lid, en 157, eerste en derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het omvat de inhoud van de huidige WVO-artikelen over aanvullende bekostiging (85a en 89) voor scholen.

Bij bijzondere ontwikkelingen of omstandigheden kan aanvullende bekostiging worden toegekend voor personeelskosten, voor exploitatiekosten of voor beide soorten kosten. In praktijk zal dit vrijwel altijd een combinatie van beide zijn.

Eerste lid

Dit lid biedt de grondslag voor een ministeriële regeling over toekenning van aanvullende bekostiging. Het verstrekken van aanvullende bekostiging moet te maken hebben met bijzondere ontwikkelingen in het onderwijs. Dit was bijvoorbeeld het geval toen einde 2013 als gevolg van het begrotingsakkoord plotseling extra incidenteel geld beschikbaar kwam voor de sector. De ministeriële regeling kan onder meer een beslistermijn regelen en voorschriften over de aanvraagprocedure.

Tweede lid

Artikel 4:26, eerste lid, van de Awb schrijft voor dat het vaststellen van verdeelregels gebeurt bij of krachtens wettelijk voorschrift. Daarom regelt lid 2 expliciet dat in geval van een bekostigingsplafond een ministeriële regeling verdeelregels zal vaststellen die bepalen hoe de middelen worden verdeeld indien het plafond wordt overschreden en hoe de verdeling plaatsheeft indien het plafond niet wordt overschreden.

Artikel 5.8. Aanvraag aanvullende bekostiging voor een bepaalde periode bij bijzondere omstandigheden

(Oud: WVO artikelen 85a, tweede en derde lid, en 89, tweede en vierde lid; WVO BES artikelen 155, eerste en derde lid, en 157, tweede en vierde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: De derde volzin van artikel 85a, derde lid, en de vierde volzin van artikel 89, tweede lid, zijn niet overgenomen. De Awb regelt de verlenging van termijnen al.

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het omvat de inhoud van de huidige WVO-artikelen over aanvullende bekostiging (85a en 89) voor scholen. In de gekozen formulering is uitgegaan van artikel 85a. In plaats van "bijzondere ontwikkelingen aan een school" (artikel 89, tweede lid), is gekozen voor de formulering uit artikel 85a, tweede lid: bijzondere omstandigheden. Deze kunnen ook bijzondere ontwikkelingen omvatten.

Eerste lid

Dit lid bepaalt dat de minister, behalve in de gevallen van het eerste lid, ook in individuele gevallen op aanvraag van een bevoegd gezag aanvullende bekostiging voor personeelskosten, voor exploitatiekosten, of beide, kan verstrekken. Aanvullende bekostiging kan alleen maar worden verstrekt als sprake is van bijzondere ontwikkelingen aan een school die de school niet kon voorzien waardoor de gewone bekostiging niet voldoende is. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een school te maken heeft met leerlingaantal dat per maand zeer sterk wisselt omdat zij onderwijs bieden aan asielzoekerskinderen die maximaal drie maanden op die locatie verblijven. De verstrekking van deze bekostiging vindt altijd op individuele basis plaats en wordt van geval tot geval gezien. Daarbij kan, naast de aard van de omstandigheden, ook de financiële situatie waarin de school verkeerd meegenomen in de afweging: scholen zijn in beginsel zelf verantwoordelijk om ervoor zorg te dragen dat de inkomsten en uitgaven meerjarig in balans zijn. Aan de verstrekking kan de minister verplichtingen verbinden.

Tweede lid

De aanvraag door het bevoegd gezag moet worden ingediend in het kalenderjaar van de start van de bijzondere ontwikkelingen. Een school kan dus geen aanvraag indienen met terugwerkende kracht op eerdere jaren. De beslistermijn op aanvragen van het bevoegd gezag is 4 maanden. Deze termijn kan worden verlengd. Deze termijn is langer dan gebruikelijk. De reguliere Awb stelt hiervoor een termijn van acht weken. In praktijk blijkt dat het onderzoek naar de aard van de bijzondere omstandigheden om te komen tot een zorgvuldige afweging van belangen meer tijd vergt.

Derde lid

Artikel 4:26, eerste lid, van de Awb schrijft voor dat het vaststellen van verdeelregels gebeurt bij of krachtens wettelijk voorschrift. Daarom regelt lid 2 expliciet dat in geval van een bekostigingsplafond een ministeriële regeling verdeelregels zal vaststellen die bepalen hoe de middelen worden verdeeld indien het plafond wordt overschreden en hoe de verdeling plaatsheeft indien het plafond niet wordt overschreden.

Artikel 5.9. Aanvullende middelen naast bekostiging

(Oud: WVO artikel 74; WVO BES artikel 125)

Redactioneel: Een verwijzing naar de titels 4.1 en 4.2 van de Awb is toegevoegd (deze stond wel al in artikel 125 van de WVO BES).

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt de mogelijkheid van het beschikbaar stellen van aanvullende middelen. Dit geldt overigens niet voor het vbo-groen dat wordt verzorgd binnen een AOC, want de bekostiging daarvan gebeurt volgens de regels van de WEB. De basis voor aanvullende bekostiging voor dat onderwijs ligt in artikel 2.1.3 WEB.

Artikel 5.10. Subsidie godsdienstonderwijs en levensbeschouwelijk onderwijs op openbare scholen

(Oud: WVO artikelen 46, vierde lid, en 47, vierde lid; WVO BES artikelen 102, vierde lid, en 103, vierde lid)

Redactioneel aangepast: Dit artikel bevat de inhoud van artikel 46, vierde lid, en artikel 47, vierde lid, WVO.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Kerkgenootschappen en plaatselijke kerken kunnen subsidie krijgen voor het verzorgen van godsdienstonderwijs aan leerlingen op openbare scholen. Genootschappen op geestelijke grondslag kunnen subsidie krijgen voor het verzorgen van levensbeschouwelijk vormingsonderwijs.

Tweede lid

Het tweede lid bepaalt dat een subsidie kan worden verstrekt volgens regels van een Algemene maatregel van bestuur. Die AMvB is er (nog) niet. Komt zo'n regeling er, dan zijn de uitgaven die zijn verbonden aan godsdienstig en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs (zie artikelen 46 en 47), kosten van de school die ten laste komen van het Rijk. In dit artikel gaat het om subsidie en niet om onderwijsbekostiging, want het gaat hier om kerkelijke gemeenten of plaatselijke kerken, onderscheidenlijk genootschappen op geestelijke grondslag, en dus niet om bekostigde scholen.

Paragraaf 3. Grondslagen bekostiging samenwerkingsverband

In deze paragraaf wordt de bekostiging aan samenwerkingsverbanden geregeld. Iedere school is voor elk van zijn vestigingen aangesloten bij het samenwerkingsverband. Het gaat dan eerst om de bekostiging voor zware ondersteuning (waaronder de bekostiging voor leerlingen die deelnemen aan het voortgezet speciaal onderwijs) en vervolgens over de lichte ondersteuning (waaronder de bekostiging voor leerlingen die deelnemen aan het leerwegondersteunend en praktijkonderwijs). Zoals reeds eerder toegelicht is de bekostiging van de zware ondersteuning nog onderverdeeld in een personele en een materiële component omdat de bekostiging van het voortgezet speciaal onderwijs nog niet is vereenvoudigd en nog beide componenten bevat. Ook het betaallitme sluit aan bij het vso. Het personele deel van de bekostiging voor zware ondersteuning wordt op schooljaarbasis uitgekeerd en het materiële deel op kalenderjaarbasis. De bekostiging voor lichte ondersteuning is, zoals gebruikelijk in het vo, op kalenderjaarbasis.

Artikel 5.11. Bekostiging personeel samenwerkingsverband

(Oud: WVO artikel 85b; WVO BES -)

Tevens toelichting op artikel 5.12. Bekostiging samenwerkingsverband voor exploitatie (Oud: WVO artikel 89a; WVO BES -).

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Ieder samenwerkingsverband krijgt middelen om zware ondersteuning te bieden aan leerlingen die dat nodig hebben. De bekostiging wordt berekend door een bedrag per leerling te vermenigvuldigen met het aantal leerlingen op de vestigingen van het samenwerkingsverband. De teldatum daarvoor is 1 oktober van het jaar dat aan het bekostigingsjaar vooraf gaat (T-1) (artikel 85b, tweede lid).

Een ministeriële regeling bepaalt welk bedrag per leerling wordt gehanteerd.

Derde en vierde lid

In het derde lid en vierde van de artikelen 85b en 89a is bepaald dat voor elke leerling die wordt ingeschreven op een school voor voortgezet speciaal

onderwijs of speciaal en voortgezet speciaal onderwijs een bedrag wordt afgetrokken van de bekostiging van het samenwerkingsverband dat de leerling toelaatbaar heeft verklaard tot het vso. Het betreft alleen leerlingen in cluster 3 en 4. Deze systematiek geldt ook voor leerlingen die zijn opgenomen op de residentiële instellingen. Omdat daar geen sprake is van een verwijzend samenwerkingsverband zijn er extra regels opgenomen bij welk samenwerkingsverband het desbetreffende bedrag wordt afgetrokken. Dit bedrag wordt toegekend aan de school voor voortgezet speciaal onderwijs of speciaal en voortgezet speciaal onderwijs. De hoogte van dat bedrag is afhankelijk van de extra ondersteuning die de leerling nodig heeft (keuze uit drie verschillende categorieën) en zoals die is overeengekomen binnen het samenwerkingsverband. Het bedrag dat wordt toegekend aan de school voor voortgezet speciaal onderwijs of speciaal en voortgezet speciaal onderwijs wordt door DUO rechtstreeks toegekend aan de school waar de leerling is in mindering gebracht op de bekostiging van het samenwerkingsverband. Dit om de (administratieve) lasten voor het samenwerkingsverband zoveel mogelijk te beperken. Het budget dat resteert na deze vermindering wordt door DUO toegekend aan het samenwerkingsverband zodat dit ingezet kan worden voor overige zware ondersteuning. Tot 2020 geldt een zogenoemde verevening, waarbij bekostigingsverschillen uit het verleden in 5 stappen worden weggewerkt. Zie daarvoor Hoofdstuk 12.... (Invoerings- en overgangsrecht)

**Artikel 5.12. Bekostiging samenwerkingsverband voor exploitatie
(Oud: WVO artikel 89a; WVO BES -)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie de toelichting bij artikel 5.16.

**Artikel 5.13. Vermindering bekostiging voor personeel bij uitputting
bekostiging voor personeel samenwerkingsverband en artikel 5.14
vermindering bekostiging exploitatie bij uitputten bekostiging materiële
instandhouding samenwerkingsverband**

(Oud: WVO artikelen 85c en 89b; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Het artikel is voor de leesbaarheid opgesplitst in 2 leden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Het kan voorkomen dat het samenwerkingsverband zodanig veel leerlingen verwijst naar het vso, dat de kosten die DUO in mindering moet brengen bij het samenwerkingsverband hoger zijn dan het beschikbare budget voor zware ondersteuning. In die situatie wordt de bekostiging van alle scholen in het samenwerkingsverband (zowel vo-scholen als vso-scholen voor zover daaraan vso wordt verzorgd) verminderd om het tekort aan te vullen. De bijdrage van de scholen is naar rato van hun leerlingenaantal. Dit gebeurt zowel voor het personele deel als het materiële deel van het budget voor zware ondersteuning.

**Artikel 5.14. Vermindering bekostiging exploitatie bij uitputten bekostiging
materiële instandhouding samenwerkingsverband**

(Oud: WVO artikel 89b; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Zie voor de toelichting op dit artikel de toelichting bij artikel 5.13.

Artikel 5.15. Overdracht van bekostiging voor personeel aan scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs

(Oud: WVO artikel 85d; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De bekostigingssystematiek is gebaseerd op het leerlingaantal op 1 oktober. Normaliter functioneert dit als een goed peilmoment. Verwijzingen naar het vso gebeuren echter zeer geregeld ook gedurende het schooljaar. Dat betekent dat vso scholen ook na de teldatum van 1 oktober nog geregeld leerlingen erbij krijgen. Om te voorkomen dat hier een structureel bekostigingsnadeel ontstaat moeten samenwerkingsverbanden zien in een groeiregeling. Dat doen ze door een peildatum af te spreken die ligt ná 1 oktober. Mocht er sprake zijn van een groei van het aantal leerlingen op het vso, dan draagt het samenwerkingsverband de bijbehorende kosten over. Dit gebeurt dus niet automatisch door DUO.

Tweede lid

De overdracht van de extra bekostiging, bedoeld in het eerste lid, betreft het schooljaar dat volgt op dat waarin de peildatum 1 oktober valt, bedoeld in het eerste lid.

Derde lid

Als de personele bekostiging voor zware ondersteuning die het samenwerkingsverband ontvangt, niet voldoende is voor de extra bekostiging uit het eerste lid, moeten de deelnemende scholen zelf samen aan het dichten van dat gat bijdragen: alle vo-scholen en vso-scholen binnen samenwerkingsverband, moeten dan het ontbrekende bekostigingsbedrag overdragen aan het samenwerkingsverband. Het aandeel van elke school in het totaalbedrag wordt bepaald volgens de regeling die daarvoor op grond van artikel 17a lid 8 onderdeel h is opgenomen in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

Artikel 5.16. Aanvullende bekostiging voor personeel en exploitatie via samenwerkingsverband

(Oud: WVO artikelen 85b1 en 89a1; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het omvat de inhoud van de huidige WVO-artikelen 85b1 en 89a1. Daarbij gaat het om aanvullende bekostiging voor lichte ondersteuning.

Eerste lid

Er is voor elk samenwerkingsverband een budget om lichte ondersteuning te kunnen bieden aan de leerlingen.

Tweede, derde en vierde lid

De bekostiging voor lichte ondersteuning kent een drietal componenten. De bekostiging ten bate van ondersteuning van leerlingen in het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) (tweede lid), de bekostiging ten bate van ondersteuning van leerlingen in het praktijkonderwijs (pro) (derde lid) en de bekostiging voor overige ondersteuning (vierde lid). De bekostiging voor lwoo en pro, wordt bepaald door een aantal leerlingen te vermenigvuldigen met een bedrag. Omdat de bekostiging van het lwoo/pro is gebudgetteerd, is dit niet het daadwerkelijke aantal lwoo/pro leerlingen van dat jaar, maar wordt er voor een vast percentage van het aantal leerlingen in het samenwerkingsverband deze bekostiging toegekend. Het gaat dan om het percentage leerlingen dat op 1 oktober 2012 lwoo of pro volgen (ten opzichte van het totaal aantal

leerlingen in het samenwerkingsverband op dat moment). Dit percentage wordt dus jaarlijks vermenigvuldigd met het totaal aantal leerlingen in het samenwerkingsverband op 1 oktober van dat jaar. Dit aantal is het aantal leerlingen op basis waarvan de bekostiging berekend wordt door dit aantal te vermenigvuldigen met een vast bedrag. De bekostiging voor regionale ondersteuning wordt vanaf 1 augustus 2014 berekend door een vast bedrag toe te kennen voor elke leerling op de scholen binnen het samenwerkingsverband. Het vierde lid bevat een grondslag voor de bij algemene maatregel van bestuur geregelde overgangsregeling tot 1 januari 2017.

Vijfde en zesde lid

De aanvullende bekostiging wordt niet direct uitgekeerd aan het samenwerkingsverband, want vooraf vindt er, net als bij de zware ondersteuning, een verrekening plaats door DUO, op basis van het aantal leerlingen dat daadwerkelijk op de teldatum voorafgaand aan het jaar waarover de bekostiging plaatsvindt, is ingeschreven op het pro of als lwoo-leerling. De hiermee samenhangende ondersteuningsmiddelen worden direct uitgekeerd aan de scholen met lwoo-licentie en de pro-scholen, en worden afgetrokken van het budget van het samenwerkingsverband. Het budget dat resteert wordt toegekend aan het samenwerkingsverband voor het bieden van overige lichte ondersteuning.

Artikel 5.17. Vermindering bekostiging voor personeel en bekostiging voor exploitatie bij uitputting aanvullende bekostiging voor personeel en aanvullende bekostiging voor exploitatie samenwerkingsverband **(Oud: WVO artikelen 85c1 en 89b1; WVO BES -)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: de artikelen 85c1 en 89b1 (de "uitputtingsregelingen") zijn nu samengebracht in één artikel.

Het kan voorkomen dat het samenwerkingsverband zodanig veel leerlingen verwijst naar het lwoo en pro, dat de kosten die DUO in mindering moet brengen bij het samenwerkingsverband hoger zijn dan het beschikbare budget voor lichte ondersteuning. In die situatie wordt de bekostiging van alle scholen in het samenwerkingsverband (zowel vo-scholen als vso-scholen in het samenwerkingsverband) verminderd om het tekort aan te vullen. De bijdrage van de scholen is naar rato op basis van het hun leerlingenaantal.

Paragraaf 4. Rol gemeente

Artikel 5.18. Verstrekken bedrag belastingen ter zake van onroerende zaken aan bijzondere school **(Oud: WVO artikel 96c.1; WVO BES artikel 158)**

Redactioneel aangepast: terminologie aangepast, 'andere dan een gemeentelijke school' is vervangen door 'niet door de gemeente in stand gehouden school'

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel schrijft voor dat de gemeente de onroerende zaakbelasting moet vergoeden van een niet door de gemeente in stand gehouden school. Daarom is de belasting op onroerende zaken expliciet uitgesloten van de exploitatiekostenbekostiging (artikel 5.3, tweede lid, onder g).

Artikel 5.19. Gemeentelijk beleid als een gemeente zelf geen openbare scholen in stand houdt of als openbare scholen ontbreken **(Oud: WVO artikel 96g; WVO BES artikel 160)**

Redactioneel:-

Vervallen:-

Nieuw:-.

Eerste lid

Op grond van het eerste lid moet de gemeenteraad van een gemeente waar alle openbare scholen door een andere rechtspersoon dan de gemeente in stand worden gehouden (dus: zijn verzelfstandigd; zie o.a. de artikelen 42a en 42b) bij verordening een regeling vaststellen voor de toekenning van extra middelen als de gemeente uitgaven voor openbaar of bijzonder voortgezet onderwijs wil doen die niet door het Rijk worden bekostigd (dus: extra middelen wil toekennen). De overschrijdingsregeling – de formele financiële gelijkstelling – is in die situatie van extra middelen bovenop de rijksbekostiging niet van toepassing, want de overschrijdingsregeling gaat over uitgaven die de gemeente doet aan openbaar onderwijs dat de gemeente wél rechtstreeks zelf in stand houdt.

Hetzelfde geldt voor gemeenten waar helemaal geen openbare scholen zijn. Er hoeft overigens geen regeling te komen als de gemeente geen extra middelen wil toekennen.

Tweede lid

De gemeentelijke verordening moet de gelijke behandeling van (verzelfstandigde) openbare en bijzondere scholen waarborgen. Daarbij moet zij ook regelen dat de extra middelen voor alle scholen, zowel openbare als bijzondere, volgens dezelfde maatstaf worden berekend.

Derde lid

De gemeenteraad stelt de verordening vast. De rechtspersoon die het verzelfstandigd openbaar onderwijs in stand houdt, moet in de verordening op dezelfde manier worden behandeld als het bijzonder onderwijs, en is dus niet afhankelijk van het toedelen van middelen buiten de verordening om. Daarom bepaalt het derde lid dat zo'n 'andere rechtspersoon' net als het bevoegd gezag van een bijzondere school aanvragen op basis van de regeling rechtstreeks tot de gemeente kan richten.

In de gemeentelijke regeling zit ook een uitwerking van de aanvraagprocedure.

Vierde lid

Om snel op nieuwe ontwikkelingen te kunnen inspelen, biedt het vierde lid de mogelijkheid dat de gemeenteraad besluit dat Burgemeester en Wethouders tijdelijk het aantal voorzieningen dat kan worden aangevraagd, uitbreiden. Burgemeester en Wethouders zullen hier zorgvuldig mee moeten omgaan door ook in die gevallen objectieve criteria te hanteren en door geen voorzieningen te formuleren die specifiek op bepaalde scholen betrekking hebben.

De procedure voor het tijdelijk aanvullen van de gemeentelijke verordening, is nauwkeurig omschreven. Alle scholen onder de reikwijdte van de verordening (zie het eerste lid), worden binnen één week van de aanvulling op de hoogte gesteld. Zo wordt bereikt dat de scholen al zodra dat nodig is, aanvragen kunnen indienen voor de aanvullende voorzieningen.

Omdat dat het in beginsel de gemeenteraad is die een gemeentelijke verordening vaststelt en wijzigt, moet die raad de tijdelijke aanvullingen van Burgemeester en Wethouders binnen 12 weken bekrachtigen. Gebeurt dat pas later, dan worden de aanvullingen toch aangemerkt als te zijn bekrachtigd. Dit is in het belang van de rechtszekerheid van de betrokken scholen: hun aanvragen die zijn ingediend op basis van de (tijdelijke) aanvullingen, kunnen in overeenstemming met die aanvullingen worden afgehandeld.

Vijfde lid

Een nevenvestiging wordt voor de toepassing van artikel 96g aangemerkt als een nevenvestiging in de gemeente van de hoofdvestiging.

Een gemeente met alleen openbaar onderwijs aan een nevenvestiging van een school van een andere gemeente, geldt dus als een gemeente waar geen openbare scholen zijn. Het betekent bijvoorbeeld ook dat voor een nevenvestiging van een bijzondere

school in beginsel een aanvraag op grond van een gemeentelijke verordening kan worden gedaan in de gemeente waar de hoofdvestiging is gelegen. Dislocaties horen bij een hoofdvestiging of een nevenvestiging en volgen de ligging daarvan. Als er is geregeld dat een nevenvestiging wordt aangemerkt als te zijn gelegen in de gemeente van de hoofdvestiging, geldt dit dus ook voor de dislocaties van de nevenvestiging. De tweede volzin geeft de gemeente de bevoegdheid om in de verordening ook regelingen te treffen voor nevenvestigingen waarvan de hoofdvestiging in een andere gemeente ligt. Ook daarbij geldt de eis aan de verordening dat geen onderscheid wordt gemaakt tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Uitgaven die met toepassing van deze bevoegdheid zijn gedaan, tellen niet mee voor de overschrijdingsregeling van de gemeente van de hoofdvestiging.

Zesde lid

Burgemeester en wethouders moeten de voorzieningen die op grond van de gemeentelijke regeling zijn toegekend, één keer per jaar algemeen bekend maken. Daarbij hebben zij de keuze uit een aantal manieren van bekendmaking. De formulering van het zevende lid is ontleend aan artikel 3:42 Awb.

Artikel 5.20. Gemeentelijk beleid als een gemeente zelf openbare scholen in stand houdt

(Oud: WVO artikel 96h; WVO BES artikel 162)

Redactioneel: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Houdt een gemeente zelf een of meer openbare scholen in stand, dan kan zij, als extra uitgaven worden gedaan voor het onderwijs, bij verordening een regeling vaststellen voor de toekenning van extra middelen.

Tweede lid

Die regeling moet de gelijke behandeling van het openbaar en het bijzonder onderwijs waarborgen. En net als bij de verplichte verordening op grond van artikel 5.14:

- is een niet door de gemeente in stand gehouden openbare school voor de toepassing van de regeling gelijkgesteld met een bijzondere school,
- kan de regeling tijdelijk door het college van burgemeester en wethouders worden aangevuld,
- is beroep mogelijk bij de rechtbank, en
- worden nevenvestigingen in beginsel aangemerkt als te zijn gelegen in de gemeente van de hoofdvestiging.

Uitgaven ten behoeve van het openbaar onderwijs voor voorzieningen waarvoor het bevoegd gezag van een niet door de gemeente in stand gehouden school op grond van de regeling een vergoeding kan aanvragen, vallen buiten de overschrijdingsregeling. Is bijvoorbeeld sprake van een gemeente met een heel waterrijke wijk, dan zou zij de mogelijkheid kunnen openstellen om voor scholen in die wijk bij uit te voeren onderhoudswerkzaamheden aan het schoolterrein ook voorzieningen te laten treffen om de kinderen tegen water te beschermen tijdens de pauze op het schoolterrein. De meerkosten daarvan zouden dan voor bijzondere scholen in zo'n situatie op aanvraag door de gemeente worden vergoed. Zo kunnen de middelen gericht worden ingezet: ze komen, doordat aan een bepaald kenmerk moet worden voldaan (ligging in de desbetreffende wijk), terecht bij de scholen die de voorzieningen ook echt nodig hebben. Dit laatste zou niet het geval zijn als de vergoeding van de voorzieningen via de overschrijdingsregeling zou lopen: dan krijgen alle bijzondere scholen – ook de scholen die de voorzieningen in het geheel niet nodig hebben – via de omslagregeling een bepaald vergoedingsbedrag uitgekeerd, terwijl dat bedrag voor de bijzondere scholen die de voorzieningen echt nodig hebben, te laag zou zijn. Met andere woorden: de middelen

kunnen door de mogelijkheid van de specifieke toekenningsregeling zo gericht en effectief mogelijk worden ingezet.

Artikel 5.21. Vaststellen uitgaven en inkomsten personeels- en exploitatiekosten

(Oud: WVO artikel 96i, eerste tot en met vijfde en negende lid; WVO BES artikel 163, eerste tot en met vijfde en negende lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Het oorspronkelijke artikel 96i is in drie delen opgesplitst.

Artikel 5.16 omvat het eerste tot en met vijfde en negende lid van artikel 96i, en een gedeelte van het zevende lid. Het zesde en zevende lid zijn opgenomen in artikel 5.17. Het achtste lid is opgenomen als nieuw artikel 5.20, na artikel 5.18.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid noemt de bedragen die getotaliseerd moeten worden vastgesteld: de uitgaven, de ontvangsten en de reserveringen. Reserveringen worden verrekend met de uitgaven en de ontvangsten.

De uitgaven zijn allereerst de bedragen die als salariskosten voor personeel zijn uitgekeerd, inclusief werkgeverslasten en overige opslagen. Ook de bedragen voor de exploitatiekosten, exclusief de bedragen voor administratie, beheer en bestuur (ABB; zie lid 3) zijn eronder begrepen.

Hierbij gaat het ook om de bedragen die de gemeente heeft uitgegeven voor de instandhouding van een centrale dienst (zie huidig artikel 53b)

Deze componenten zijn samen de uitgaven van de gemeente ten behoeve van de scholen voor voortgezet onderwijs.

Behalve de uitgaven moeten ook de ontvangsten worden getotaliseerd. Het gaat hierbij om:

- a. De bekostiging voor de personele kosten: het totaal van de salarissen, inclusief werkgeverslasten en overige opslagen;
- b. De getotaliseerde vergoedingen voor materiële exploitatie, exclusief de vergoeding voor administratie, beheer en bestuur;
- c. De eventuele aanvullende vergoedingen voor exploitatiekosten, exclusief de eventuele aanvullende vergoeding voor ABB, en de aanvullende vergoedingen voor personeelskosten.

Deze bedragen vormen samen de inkomsten die de gemeente van het Rijk heeft ontvangen.

Behalve de uitgaven en de ontvangsten moet de gemeente ook een staat van voorzieningen vaststellen: de financiële reserveringen die zijn gedaan ten behoeve van het openbaar onderwijs.

Tweede lid

Dit lid bepaalt dat wanneer de gemeente een deel van de vergoedingen toevoegt aan een financiële reserve, dat deel wordt aangemerkt als een uitgave. Onttrekt de gemeente weer een bedrag aan een financiële reserve ten behoeve van personeels- of exploitatiekosten, dan wordt dit bedrag aangemerkt als ontvangsten.

Derde lid

Zowel de uitgaven als de ontvangsten voor ABB moeten buiten beschouwing blijven, want de uitgaven die de gemeente daarvoor doet, zijn niet goed te onderscheiden van de uitgaven die de gemeente voor het ambtelijke en bestuursapparaat als geheel doet. Dit geldt dus ook voor eventuele *ontvangsten* voor administratie, beheer en bestuur.

Vierde lid

Worden uitgaven voor personeel of voor exploitatie gedekt door gelden van derden, dan blijven deze uitgaven op grond van de tweede volzin buiten beschouwing bij de uitgaven

voor personeel, of voor materiële exploitatie. Wordt bijvoorbeeld een openbare school gesponsord door een bedrijf, of verstrekken derden aan de school leermiddelen, dan hebben deze inkomsten geen invloed op de overschrijdingsregeling.

Ook is geregeld dat voor zolang op grond van een verordening bepaalde voorzieningen bij de gemeente kunnen worden aangevraagd, de uitgaven voor de openbare scholen van de gemeente voor die voorziening buiten de overschrijdingsregeling blijven.

Vijfde lid

Draagt de gemeente een deel van de bekostiging voor personeels- en exploitatiekosten over aan een ander bevoegd gezag, dan wordt dat bedrag aangemerkt als een uitgave. Draagt een ander bevoegd gezag een deel van de bekostiging voor personeels- en exploitatiekosten over aan de gemeente, dan wordt dit bedrag aangemerkt als ontvangsten.

Zesde lid

De gemeente kan met het bevoegd gezag van een niet door de gemeente in stand gehouden school afspreken dat de uitgaven van de gemeente ten behoeve van een door haar in stand gehouden school, buiten de overschrijdingsregeling blijven in relatie tot een of meer scholen van dat andere bevoegd gezag.

Zevende lid

Nadat de rekening is gecontroleerd door de accountant en nadat zij is gesloten stelt de gemeenteraad alle bovengenoemde bedragen, zonodig gewijzigd, definitief vast. Wanneer er sprake is van een overschrijding, wordt deze overschrijding uitgedrukt in een percentage van de ontvangsten. Het percentage wordt rekenkundig afgerond op 2 decimalen.

Artikel 5.22. Vaststellen percentage voor niet door de gemeente in stand gehouden scholen

(Oud: WVO artikel 96i, zesde en zevende lid; WVO BES artikel 163, zesde en zevende lid)

Redactioneel aangepast: De inhoud van artikel 96i, zesde en zevende lid, is in een afzonderlijk artikel ondergebracht en is voor de leesbaarheid over een groter aantal leden verdeeld.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De gemeente stelt de overschrijding eens per 5 jaar vast door over de 5 voorgaande jaren de eerdergenoemde totalen van de ontvangsten en de uitgaven bij elkaar op te tellen.

Tweede lid

Dit lid schrijft voor dat de gemeente zo spoedig mogelijk nadat ze geen bevoegd gezag meer is van een school, de voorlopige ontvangsten en uitgaven voor de scholen die zij in stand houdt, over het al verstreken deel van het vijfjaarlijkse tijdvak van de overschrijdingsregeling vaststelt. Daaruit blijkt dan het eventuele bedrag van de overschrijding.

Derde lid

Nadat de accountant de rekening heeft gecontroleerd en nadat de rekening is gesloten, stelt de gemeenteraad alle bovengenoemde bedragen (eventueel gewijzigd) definitief vast.

Vierde lid

Is het totaal van de uitgaven in de voorafgaande 5 jaar hoger dan het totaal van de ontvangsten in diezelfde periode, dan bepaalt de gemeenteraad ook het verschil. Dit

verschil is het bedrag van de overschrijding. Het overschrijdingsbedrag wordt eerst als voorlopig bedrag vastgesteld. Is sprake van een overschrijding, dan wordt deze uitgedrukt in een percentage van de ontvangsten. Het percentage wordt rekenkundig afgerond op 2 decimalen.

Artikel 5.23 Vaststellen overschrijdingsbedrag voor niet door de gemeente in stand gehouden scholen

(Oud: WVO artikel 96j; WVO BES artikel 164)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De overschrijdingsbedragen en het overschrijdingspercentage worden eens per 5 jaar vastgesteld. Het bedrag waarop een niet door de gemeente in stand gehouden school in het kader van de aanspraak heeft, wordt vastgesteld in het jaar na de definitieve vaststelling van de overschrijdingsbedragen en het overschrijdingspercentage, aan het einde van die vijfjaarlijkse periode. De vaststelling gebeurt door het overschrijdingspercentage te vermenigvuldigen met het totaal van de ontvangsten van de school die niet door de gemeente in stand worden gehouden. Ontvangsten zijn de vergoeding voor personele kosten en de vergoeding voor materiële exploitatie. Bij het bepalen van het totaal van de ontvangsten, blijft de vergoeding voor administratie, beheer en bestuur buiten beschouwing.

Tweede lid

Heeft een gemeente maar voor een deel van het tijdvak van 5 jaar een of meer scholen in standgehouden, dan wordt het totaal van de ontvangsten van de school die niet door de gemeente in stand wordt gehouden, berekend over een overeenkomstig gedeelte van het totale tijdvak.

Artikel 5.24. Uitkeren overschrijdingsbedrag aan niet door de gemeente in stand gehouden scholen

(Oud: WVO artikel 96k; WVO BES artikel 165)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: Het derde lid van artikel 96k is geschrapt omdat de Awb al voorziet in de mogelijkheid van bezwaar en beroep. Artikel 96k, derde lid, voorzag in administratief beroep bij gedeputeerde staten en had vooral een historische achtergrond.

Gedeputeerde staten hebben op dit moment nauwelijks taken op het terrein van onderwijs. Het ligt daarom voor de hand om voor administratief beroep tegen beschikkingen tot voorlopige en definitieve vaststelling van het overschrijdingsbedrag de meer gebruikelijke mogelijkheid van bezwaar en beroep open te stellen. Dat betekent dat het bezwaarschrift kan worden ingediend bij het college van B&W.

Nieuw: -.

Eerste lid

Na de voorlopige vaststelling van het overschrijdingsbedrag en het overschrijdingspercentage, moet de gemeente aan de scholen die de gemeente niet in stand houdt en die recht hebben op overschrijdingsuitkeringen, een voorschot betalen. Dat is het overschrijdingspercentage, vermenigvuldigd met de inkomsten van de school. Het overschrijdingspercentage is het verschil in de uitgaven en de ontvangsten van de gemeente, uitgedrukt in een percentage van de ontvangsten. De inkomsten van de school zijn de vergoedingen voor personele kosten en materiële exploitatiekosten. Artikel 96i, eerste lid, regelt wat hoort tot de inkomsten van de school. De bevoegdheid tot voorschotverlening berust niet op de WVO 20xx maar op artikel 4:95 Awb.

Tweede lid

De gemeente moet de scholen die zij niet in stand houdt, informeren over de hoogte van de voorlopige en de definitieve overschrijdingsbedragen. Ook moet de gemeente een overzicht geven van het verloop van de reserveringen, toevoegingen en onttrekkingen aan de reserveringen per kalenderjaar. Het toezenden van deze informatie gaat volgens de regels van de Awb.

Artikel 5.25. Overschrijdingsregeling voor nevenvestigingen

(Oud: WVO artikel 96i, achtste lid; WVO BES artikel 163, achtste lid)

Redactioneel aangepast: Artikel 96i, achtste lid, van de WVO is in dit artikel opgenomen. Voor de leesbaarheid is het nu in 3 leden verdeeld.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel bepaalt hoe de overschrijdingsregeling werkt bij nevenvestigingen. Geregeld is dat openbare en bijzondere nevenvestigingen (met hun eventuele dislocaties) voor de toepassing van de overschrijdingsregeling worden aangemerkt als te zijn gelegen in de gemeente van de hoofdvestiging.

Paragraaf 5. Vaststellen, verstrekken en betalen

Artikel 5.26. Verstrekken bekostiging voor personeels- en exploitatiekosten

(Oud: WVO artikel 96d; WVO BES artikel 159)

Redactioneel aangepast: verstrekking door het Rijk in het eerste lid is vervangen door verstrekking door "Onze Minister". "Verstrekking" in het tweede lid is vervangen door "aanspraak maakt op".

Vervallen: -

Nieuw: -.

De minister verstrekt aan het bevoegd gezag één bedrag voor de bekostiging van personeels- en exploitatiekosten samen (lumpsum). Scholen mogen dit bedrag vrij aanwenden voor personeel en/of exploitatie.

Artikel 5.27. Vaststellen bekostiging

(Oud: WVO artikel 96m; WVO BES artikel 166)

Redactioneel aangepast:

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De minister stelt het totaal van de bekostiging vast op de som van de verstrekte bekostiging en de betaalde bedragen die zijn toegekend op grond van dit hoofdstuk van de wet. Het hoofdstuk gaat over personeelskosten en exploitatiekosten. De bekostiging heeft dus betrekking op deze kostensoorten.

Tweede lid

Op de bekostiging moeten in mindering worden gebracht:

- a. de inkomsten uit cursusgelden,
 - b. de inkomsten uit verhaal van wettelijk verschuldigde bedragen en premies,
 - c. de waarde van roerende zaken die met de bekostiging zijn aangeschaft, en die door vervreemding of op een andere manier worden onttrokken aan hun bestemming,
 - d. de opbrengst van werkstukken en van verrichte diensten anders dan in het kader van contractactiviteiten,
- ad a: Scholen die geacht worden schoolgeld te heffen voor hun leerlingen, hebben bij uitvoering van die heffing een eigen verantwoordelijkheid, omdat die heffing wordt ingehouden op de bekostiging .

ad c: Bij vervreemding wordt de waarde van de betrokken zaken in mindering gebracht op de bekostiging.

ad d: Inkomsten uit werkstukken en diensten die op kosten van het Rijk zijn gemaakt of verricht, komen in mindering op de bekostiging. Inkomsten uit contractactiviteiten vallen hier niet onder, omdat de kosten van de contractactiviteiten helemaal door de inkomsten moeten worden gedekt. Scholen die contractactiviteiten verrichten, moeten daarvan ook een aparte, inzichtelijke administratie bijhouden.

Artikel 5.28. Vermindering bekostiging voor kosten van wachtgelduitkeringen; gebruik burgerservicenummer door de minister
(Oud: WVO artikel 96n, eerste tot en met derde lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: De nahangbepalingen in het vierde en vijfde lid zijn verplaatst naar hoofdstuk 12.

Nieuw: -.

Eerste lid

De bekostiging wordt op grond van het eerste lid verminderd met een bedrag dat verband houdt met kosten van werkloosheidsuitkeringen, suppleties wegens arbeidsongeschiktheid en kosten wegens ziekte en arbeidsongeschiktheid (buiten de Ziektewet) van personeel dat niet meer in dienst is. Een algemene maatregel van bestuur moet hierover regels stellen. Dat is het Bekostigingsbesluit WVO. De regels voorzien in een collectieve omslag van kosten en in een individueel aandeel in de kosten. Onder deze algemene maatregel van bestuur hangt nog een ministeriële regeling: de 'Regeling nadere voorschriften met betrekking tot de verrekening van uitkeringskosten' van 16 november 2006, nr. VO/F/2006/40694, Stcrt. 2006, 232. Daarin komt de exacte verdeling tussen de collectief en individueel te dragen lasten. De regeling kan zo nodig snel worden aangepast aan recente ontwikkelingen.

Tweede lid

Dit lid regelt dat de minister het burgerservicenummer van 'wachtgelders' mag gebruiken in contacten met het bevoegd gezag van de school waar dat ex-personeelslid werkzaam was, of in contacten met de uitkeringsinstantie, maar dan alleen voor de uitvoering van het eerste lid.

Derde lid

De school waar het ex-personeelslid werkzaam was, moet als de minister daarom verzoekt, aan de minister het burgerservicenummer verstrekken van het ex-personeelslid.

Artikel 5.29. Vermindering jaarlijks vastgestelde bekostiging
(Oud: WVO artikel 96o; WVO BES artikel 167)

Redactioneel aangepast: De artikelliden zijn weer doorlopend vernummerd omdat diverse artikelliden in het oorspronkelijke artikel inmiddels zijn geschrapt. De slotzin van het eerste lid is in een afzonderlijk lid opgenomen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt een korting op de bekostiging, ingeval personeel langdurig in tijdelijke dienst is. Ook regelt het artikel de mogelijkheid om bij ministeriële regeling af te wijken van de vermindering. De minister kan projecten aanwijzen waarvoor een tijdelijke aanstelling langer dan 2 jaar kan duren.

Artikel 5.30. Verstrekken en verrekenen voorschotten op bekostiging
(Oud: WVO artikel 96r; WVO BES artikel 168)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Een algemene maatregel van bestuur of regeling ter uitvoering daarvan kan uitvoeringsvoorschriften geven over voorschotverlening op de rijksbekostiging en over verrekening van voorschotten met de bekostiging. De Awb regelt in artikel 4:95 het principe van bevoorschotting en verrekening.

Artikel 5.31. Verrekenen van vorderingen
(Oud: WVO artikel 96r1; WVO BES artikel 169)

Redactioneel aangepast: de 2 situaties die artikel 96r1 nu nog op complexe wijze regelt, zijn in de nieuwe tekst duidelijk van elkaar onderscheiden in een opsomming.

Vervallen: -

Nieuw: -

Het bevoegd gezag kan op grond van diverse wetten bekostiging ontvangen. Omdat OCW (en EZ) een vaste bekostigingsrelatie heeft met de scholen, worden WVO-vorderingen op of van het bevoegd gezag in beginsel verrekend met vorderingen krachtens een andere wet. Op grond van artikel 4:93 Awb is voor zulke verrekeningen een wettelijk basis noodzakelijk. Daarom is artikel 5.29 opgenomen.

Paragraaf 6. Informatieverplichtingen

Artikel 5.32. Verstrekken leerlinggegevens aan minister
(Oud: WVO artikel 103b, tweede, derde en achtste lid; WVO BES artikel 179, tweede, derde en achtste lid)

Redactioneel aangepast: artikel 103b is opgesplitst. Het tweede, derde en achtste lid gaan over de gegevens die het bevoegd gezag aan de minister moet leveren. Die leden zijn opgenomen in dit artikel. De overige leden gaan over de manier waarop het bevoegd gezag het persoonsgebonden nummer verder kan of moet gebruiken. De overige leden van artikel 103b zijn in een afzonderlijk, hierna opgenomen artikel ondergebracht, met uitzondering van het twaalfde lid.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit lid verplicht scholen ertoe om alle daar gegevens van een leerling die daarin zijn genoemd, te leveren aan DUO. Levering van informatie die in de praktijk niet meer nodig is, zou een onnodige last zijn voor de scholen en misschien ook een onnodige inbreuk betekenen op de privacy van de leerlingen. Daarom kan bij lagere regeling worden bepaald dat sommige gegevens niet hoeven te worden geleverd.

Voor een verdere toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 103b (5.34).

Tweede lid

De nationaliteit van de leerling wordt gehaald uit de Basisregistratie Personen (BRP). Soms staat de leerling (nog) niet ingeschreven in de BRP, waardoor dit gegeven niet uit de BRP te herleiden is. Dat gebeurt vooral als de leerling in het buitenland woont, hier nog maar net woont of illegaal is. Het is van belang dat DUO deze informatie dan mag opvragen bij de school en opslaan in BRON.

Derde lid

De wet verplicht scholen om alle in de wet opgenomen gegevens daadwerkelijk te leveren aan DUO. Er kan dus een verplichting tot levering van informatie bestaan die in de praktijk niet langer nodig is. Dat is een onnodige last voor scholen en mogelijk ook een onnodige inbreuk op de privacy van leerlingen. Bij ministeriële regeling kan worden geregeld dat bepaalde informatie niet geleverd hoeft te worden.

**Artikel 5.33. Gebruik persoonsgebonden nummer door bevoegd gezag
(Oud: WVO artikel 103b, eerste lid, vierde tot en met zevende lid, negende tot en met elfde lid; WVO BES artikel 179, eerste lid, vierde tot en met zevende lid, negende tot en met elfde lid)**

Redactioneel aangepast: Dit artikel bevat de inhoud van artikel 103b, eerste, vierde tot en met zevende, en negende tot en met elfde lid. De rest van artikel 103b is opgenomen in het hiervoor opgenomen artikel.

Vervallen: Het twaalfde lid is geschrapt; de nahang is onderdeel gemaakt van de algemene nahangregeling in Hoofdstuk 12.

Nieuw: -.

Voor het rechtmatig gebruik van het persoonsgebonden nummer en het onderwijsnummer, is op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens een wettelijke basis vereist. Allereerst is geregeld dat de school of instelling deze nummers mag gebruiken in het verkeer met de leerling of, bij minderjarigheid, zijn ouders, voogden of verzorgers, alsmede in de contacten met een gemeente in het kader van de Leerplichtwet 1969 (eerste lid). Vervolgens is limitatief opgesomd welke gegevens met het persoonsgebonden nummer of het onderwijsnummer in de contacten met het ministerie mogen worden gebruikt (artikel 5.33, eerste lid). Daarbij is, zoals in het algemeen deel is toegelicht, de informatie die aan de persoonsgebonden nummers wordt gekoppeld, zo beperkt mogelijk gehouden. Als derde is geregeld dat voor wat betreft de in- en uitschrijving van onderwijsdeelnemers de scholen en instellingen gebruik kunnen maken van het persoonsgebonden nummer of onderwijsnummer (vijfde lid). Tevens is het, als vierde, mogelijk gemaakt dat deze persoonsgebonden nummers worden verstrekt aan bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen instanties ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek dan wel op grond van een dringende en gewichtige reden voor zover het onderwijsdoeleinden betreft en de persoonlijke levenssfeer van de leerling daardoor niet onevenredig wordt geschaad. Gedacht kan hierbij worden aan een rechtstreekse bevraging van de scholen of instellingen door bijvoorbeeld het CBS. Om te voorkomen dat scholen en instellingen ongewild het verlengstuk worden van de vreemdelingendienst is tot slot bepaald dat scholen en instellingen het persoonsgebonden nummer of onderwijsnummer niet mogen verstrekken aan deze dienst. Om te voorkomen dat scholen en instellingen ongewild het verlengstuk worden van de vreemdelingendienst is tot slot bepaald dat scholen en instellingen het persoonsgebonden nummer of onderwijsnummer niet mogen verstrekken aan deze dienst.

**Artikel 5.34. Verwerken gegevens door Minister
(Oud: WVO artikel 103c; WVO BES artikel 180)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Op basis van eerste lid toetst de minister de gegevens van de school op juistheid en volledigheid. De minister controleert in elk geval of alle velden zijn ingevuld en of er geen onverenigbaarheden zijn. Daarbij vergelijkt de minister de verstrekte gegevens met andere gegevens in het basisregister. Het is bij voorbeeld niet mogelijk dat eenzelfde leerling op 2 verschillende scholen staat ingeschreven. Geven 2 scholen dezelfde leerling op, dan betekent dit dus dat in elk geval één van die scholen dit – al dan niet opzettelijk – ten onrechte doet. De minister zal hierover contact opnemen met de school. Het probleem zal dan snel opgelost zijn, maar als beide scholen volhouden dat zij de leerling terecht hebben ingeschreven, zal de minister dit op grond van het derde lid aan de inspectie melden, die een onderzoek zal instellen. De toets of de verstrekte gegevens in overeenstemming zijn met de gegevens in de schooladministratie

is de verantwoordelijkheid van de school zelf en haar accountant. De inspectie houdt hierop toezicht.

Tweede lid

De school moet aan de minister alle inlichtingen verstrekken die de minister nodig oordeelt voor de uitvoering van zijn taak. De school moet bovendien eraan meewerken dat de in het BRON opgenomen gegevens juist en volledig zijn en blijven.

Derde lid

Constateert de minister bij de gegevenstoetsing, bedoeld in het eerste lid, onregelmatigheden die in contacten met de school niet kunnen worden opgelost, dan meldt hij dit aan de inspectie en kan de inspectie worden opgedragen een onderzoek in te stellen. De minister verstrekt de daarvoor noodzakelijke gegevens, inclusief de persoonsgebonden nummers, aan de inspectie. Als de inspectie constateert dat de school de wet heeft overtreden, meldt zij dit aan de minister en legt zij daarbij de relevante gegevens over. De minister kan dan beoordelen of het nodig is een (bekostigings)sanctie op te leggen aan de school, en zo ja, hoe deze sanctie goed kan worden onderbouwd. Het gebruik van persoonsgegevens waarover de inspectie en de minister kunnen beschikken op grond van het derde lid, mag geen nadelige gevolgen hebben voor de leerlingen zelf of hun ouders.

Vierde lid

De minister of de inspectie mogen geen verblijfsrechtelijke gegevens van vreemdelingen aan de vreemdelingendienst verstrekken (vgl. ook artikel 103b lid 7 WVO). Dat verbod geldt niet als deze gegevens noodzakelijk zijn voor nakoming van verplichtingen als referent in de zin van die wet dan wel voor het toezicht op de naleving van de wettelijke voorschriften met betrekking tot referenten in de zin van die wet.

Artikel 5.35. Gebruik gegevens basisregister onderwijs door Minister en inspectie

(Oud: WVO artikel 103d; WVO BES artikel 181)

Redactioneel aangepast:

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De minister en de inspectie mogen alleen maar gegevens uit het BRON gebruiken die een relatie hebben met hun taak: de bekostiging van scholen, de begrotings- en beleidsvoorbereiding, het uitvoeren van de taak, bedoeld in artikel 23c, tweede lid, (zie aldaar), of het uitoefenen van het toezicht op het onderwijs.

Tweede lid

De minister mag op grond van dit lid voor de bekostiging afwijken van onjuiste of onvolledige gegevens, en mag de juiste gegevens opnemen in het BRON.

Derde lid

Het gebruik, bedoeld in het eerste lid, is alleen toegestaan als het gaat om gegevens die niet herleid of herleidbaar zijn tot een individuele deelnemer. Het vijfde lid bevat daar een uitzondering op.

Vierde lid

Dit lid verplicht de minister ertoe om de gegevensverstrekking in het kader van het gebruik, bedoeld in het eerste en derde lid, verder uit te werken. Een specificatie van de gegevens die aan de minister en de inspectie worden verstrekt, gebeurt bij ministeriële regeling. Het gaat daarbij alleen om gegevens die niet tot personen herleidbaar zijn. Het vijfde lid maakt daarop een uitzondering mogelijk.

Vijfde lid

Op grond van dit lid mag de minister in aanvulling op het derde lid het persoonsgebonden nummer ook gebruiken voor de vaststelling van de bekostiging. Een algemene maatregel van bestuur regelt welke overige gegevens uit het basisregister onderwijs (BRON) samen met dat nummer kunnen worden gebruikt voor het vaststellen van de bekostiging. Het vijfde lid mag alleen worden gebruikt voor die vaststelling. Door individualiseerbare bekostigingsinformatie die wordt verstrekt na de inschrijving van de leerling, krijgen scholen makkelijker, sneller en completer inzicht in hun bekostiging en kunnen zij de genomen bekostigingsbesluiten (beter) op juistheid toetsen. De scholen moeten van iedere leerling een aantal gegevens samen met het persoonsgebonden nummer (het BSN of onderwijsnummer) verstrekken voor registratie in het BRON. OCW bepaalt vervolgens de bekostigingsgevolgen, de zogenoemde bekostigingsstatus van bijvoorbeeld een inschrijving (bij elkaar: bekostigingsinformatie). De school weet uiteindelijk precies welke leerlingen voor de bekostiging meetellen. De bekostiging wordt controleerbaar voor de school en de bekostigingsinformatie sluit aan op de eigen administratie van de school. Door de gegevens over bekostigingsgevolgen na de inschrijving te verstrekken, kan deze informatie geen rol van betekenis spelen bij de besluitvorming over toelating en inschrijving, want gegevens over de vooropleiding mogen alleen voor de inschrijving worden verstrekt als ze nodig zijn voor de besluitvorming over de toelating. Bij financiële vraagstukken is het van belang dat het bestuur (impliciete) afwegingen en veronderstellingen expliciteert en daarover transparant is. Daarvoor is het noodzakelijk dat het jaarverslag een met cijfers onderbouwde beschouwing bevat over de ontwikkelingen die de school verwacht op cruciale punten van beleid en organisatie; de zogenaamde 'continuïteitsparagraaf'. In dat verband is het voor scholen ook nodig om een beeld te hebben van de bekostigingsgevolgen van ingeschreven leerlingen.

Zesde lid

De minister (DUO) kan de persoonsgebonden nummers uit BRON van de leerlingen van een 'zeer zwakke school' (zie artikel 23c) gebruiken voor mededeling van het predikaat 'zeer zwak' aan de ouders als het bevoegd gezag nalaat om de ouders daarover te informeren. Vervolgens kan DUO – op basis van een autorisatiebesluit van de minister van BZK – de naam- en adresgegevens van de leerlingen opvragen bij de Basisregistratie personen (BRP). Deze bevoegdheid vloeit voort uit artikel 1.7 van de Wet basisregistratie personen, waarin is bepaald dat aan een bestuursorgaan op zijn verzoek gegevens worden verstrekt uit de basisadministratie die noodzakelijk zijn voor de vervulling van zijn taak.

Artikel 5.36. Gebruik persoonsgebonden nummer door gemeente (Oud: WVO artikel 103f; WVO BES artikel 182)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

In de WVO 20xx is geregeld dat het burgerservicenummer (BSN) voor registraties bij onderwijs en voor gegevensuitwisseling mag worden gebruikt, het doel waarvoor en de manier waarop dat gebeurt.

Artikel 103f [5.37] regelt dat de gemeente, afgezien van wat de wetgeving over het BSN en de WVO 20xx zelf verder al bepalen over het BSN, dat nummer alleen mag gebruiken voor de doelen die onder a tot en met d zijn genoemd.

Paragraaf 7. Overige voorschriften bekostiging

Artikel 5.37. Terugstorten exploitatie-overschot (Oud: WVO artikel 110a; WVO BES artikel 190)

Redactioneel aangepast:

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het bevoegd gezag moet het exploitatie-overschot terugstorten naar OCW/EZ:

- a. als een openbare school wordt opgeheven,
- b. als de bekostiging van een bijzondere school wordt beëindigd op grond van artikel 109 of 110, of
- c. als de school stopt door een besluit van het bevoegd gezag zelf.

Tweede lid

Een exploitatietekort bij opheffing blijft voor rekening van het bevoegd gezag.

Derde lid

Nadere voorschriften over de berekening van het exploitatie-overschot zijn [nu nog] opgenomen in het Bekostigingsbesluit WVO.

Artikel 5.38. Boekhouding niet door gemeente in stand gehouden scholen (Oud: WVO artikel 97; WVO BES artikel 171)

Redactioneel aangepast: Het tweede lid is verdeeld over 2 artikelliden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

De boekhouding van een bijzondere school moet zo zijn ingericht dat doelmatig informatie kan worden verkregen over het gevoerde financieel beheer. Voor elke school (of cursus) wordt apart boekgehouden. De boekhouding omvat alle ontvangsten en uitgaven/baten en lasten, onderscheiden naar huisvesting en inventaris. Huisvestingskosten worden onderverdeeld naar huisvestingskosten op aanvraag, jaarlijkse huisvestingskosten en kosten in verband met herbestemming van gebouwen en medegebruik. Verder worden de kosten onderscheiden naar personeel en naar exploitatie. De inkomsten worden onderscheiden naar rijksbekostiging, gemeentelijke bekostiging en eigen middelen. Uit de boekhouding moet blijken, welke uitgaven ten laste van de rijksbekostiging zijn gedaan. Verder omvat de boekhouding een overzicht van vorderingen, schulden en reserves. Aan het eind van een boekjaar wordt een overzicht samengesteld van de inventaris in de school. Daaruit moet in elk geval blijken in welk jaar de inventarisartikelen zijn aangeschaft. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar. Artikel 97 [artikel 5.36] geldt alleen voor het bijzonder onderwijs, want op gemeenten zijn de gemeentelijke comptabiliteitsvoorschriften van toepassing.

Artikel 5.39. Besteden bekostiging bevoegd gezag

(Oud: WVO artikel 99, eerste tot en met achtste lid; WVO BES artikel 172)

Redactioneel aangepast: Het negende lid over samenwerkingsverbanden is gemaakt tot een afzonderlijk artikel (zie hierna).

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De verschillende vergoedingen moeten worden besteed op de manier die is geregeld in het tweede tot en met het vierde lid van dit artikel.

Tweede lid

De bekostiging voor huisvesting moet zo worden besteed, dat een deugdelijk gebouw wordt gerealiseerd. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt dus bij het bevoegd gezag. Is er een overschot op de vergoeding voor voorzieningen in de huisvesting, dan mag dat worden aangewend voor personeels- of exploitatiekosten.

Derde lid

De school ontvangt een bedrag voor personeelskosten en exploitatiekosten samen. Het bevoegd gezag is vrij om de besteding van de bekostiging over deze kostensoorten te verdelen. Een eventueel overschot op de bekostiging voor personeels- en exploitatiekosten kan worden aangewend voor voorzieningen in de huisvesting.

Vierde lid

Overschrijdingsbedragen (zie artikelen 96i-96k WVO) moeten worden aangewend voor het onderwijs aan de school. Daarbij gaat het om de VO-scholen van het bevoegd gezag, en niet specifiek om één bepaalde school van dat bevoegd gezag.

Vijfde lid

Beheert het bevoegd gezag verschillende scholen (niet alleen voor voortgezet onderwijs, maar ook voor basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs), dan kan de bekostiging voor personeelskosten en exploitatiekosten ook voor die andere scholen worden ingezet.

Zesde lid

De bekostiging die scholen hebben aangevraagd voor specifieke voorzieningen, genoemd in de gemeentelijke verordening op basis van artikel 96g of 96h WVO 20xx moet worden ingezet voor die specifieke voorzieningen.

Zevende lid

Het bevoegd gezag mag met het bevoegd gezag waarmee het een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten als bedoeld in artikel 25a, derde lid, WVO 20xx afspreken om in het kader van die de samenwerking een deel van de bekostiging over te dragen aan het andere bevoegd gezag waarmee het samenwerkt: van een VO-school of van een MBO-instelling. Dit lid maakt het mogelijk dat bevoegd gezagsorganen met elkaar afspreken om een deel van de bekostiging over te dragen omdat zij samenwerken. Duidelijk moet zijn dat de samenwerking zelf leidt tot een bepaalde middelenomvang bij de overheveling van middelen .

[PM: Artikel 106 WVO biedt een grondslag voor specifieke voorschriften over de verantwoording van de bekostiging.] Inhouding van bekostiging is mogelijk als scholen zich niet aan de samenwerkingsvoorwaarden houden.

Artikel 5.40. Besteden bekostiging samenwerkingsverband

(Oud: WVO artikel. 99, negende lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Dit artikel is nu nog het negende lid van artikel 99. Het is omgevormd tot een afzonderlijk artikel.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt dat het samenwerkingsverband het totaal van de personele en materiële bekostiging, bedoeld in artikel 85b en artikel 89a WVO 20xx, alleen maar mag gebruiken voor ondersteuningsvoorzieningen. Samenwerkingsverbanden mogen de in totaal beschikbare middelen voor ondersteuning inzetten voor zowel lichte als zware ondersteuning. De middelen kunnen ook gaan naar een vestiging van een school die valt buiten het gebied van het samenwerkingsverband (bijvoorbeeld een betaling aan een (v)so-school die niet in het eigen gebied ligt).

Artikel 5.41. Besteden overeenkomstig bestemming

(Oud: WVO artikel 100; WVO BES artikel 173)

Redactioneel aangepast:

Vervallen: -

Nieuw: -.

Artikel 100 [5.39] bevat regels van technische aard, die bepalen dat contractactiviteiten niet mogen worden betaald uit van het Rijk ontvangen bekostiging voor de school. Deze

activiteiten dien volledig in rekening te worden gebracht bij de derden waarvoor ze worden verricht.

**Artikel 5.42. Overdracht bekostiging bij overstap leerling tijdens schooljaar
(Oud: WVO artikel 96s; WVO BES artikel 170)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Artikel 96s [5.43]] regelt dat bekostiging kan worden overgedragen tussen VO-scholen onderling en tussen een VO-school en een MBO-instelling. Die mogelijkheid bestaat als een VO-leerling in de loop van het schooljaar overstapt naar die andere school of naar die MBO-instelling.

Verlaat een leerling in de loop van het schooljaar de school zonder dat hij de opleiding heeft afgemaakt, en wordt hij aansluitend ingeschreven als leerling aan een andere school voor voortgezet onderwijs of als deelnemer aan een MBO-instelling, dan kan het bevoegd gezag van de school afspreken met het bevoegd gezag van die andere school of van die MBO-instelling om een gedeelte van de bekostiging over te dragen aan dat andere bevoegd gezag omdat de leerling tussentijds is overgestapt. De hoogte van wat kan worden overgedragen ligt niet vast in de wet maar is een zaak van de school en de MBO-instelling. Een overeenkomst tussen hen beide moet daarvoor het kader bieden. Zie artikel 25a WVO 20xx en 2.6aa WEB. Oneigenlijk gebruik wordt tegengegaan door een bepaalde 'marktwerking' (de overdragende school heeft belang bij een zo gering mogelijke overdracht, de ontvangende school of instelling bij een zo groot mogelijke) en doordat de overdracht inzichtelijk zal zijn vanwege jaarrekeningvoorschriften en controleprotocollen. Bovendien kan de onderwijsinspectie toezicht houden op de onderwijskundige motieven voor deze overdracht.

**Artikel 5.43. Beleggen en belenen
(Oud: WVO artikel 99a; WVO BES: -)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel bevat de grondslag voor een ministeriële regeling waarin regels kunnen worden gesteld voor het uitzetten van gelden, het aangaan van geldleningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten door (onderwijs)instellingen die mede met publiek geld zijn gefinancierd. De onderliggende uitvoeringsregelingen bevatten al de hoofdelementen van de regels rond bekostiging. Doel is te waarborgen dat publieke gelden worden ingezet voor de publieke zaak en dat de financiële continuïteit van scholen die bekostiging ontvangen, niet in gevaar wordt gebracht. Dit geeft uitdrukking aan het Beleidskader Derivaten waarin de algemene uitgangspunten voor het gebruik van financiële derivaten in de (semi)publieke sector zijn neergelegd. In de wettelijke bepalingen over bekostiging worden onder meer regels gegeven over de besteding, de mogelijkheid tot inhouding etc. Op het niveau van een algemene maatregel van bestuur worden bijvoorbeeld regels gesteld over het berekenen van de hoogte van de bekostiging. Artikel 99a sluit daarop aan en stelt de minister, in lijn met het Beleidskader Derivaten, in staat om regels te stellen over de omgang met financiële producten door onderwijsinstellingen bij het besteden van publieke middelen. Gezien het onderwerp (de omgang met financiële producten) is gekozen voor delegatie naar het niveau van ministeriële regeling. In verband met de aard van het onderwerp moeten de voorschriften regelmatig worden gewijzigd. De snelheid van ontwikkelingen binnen de financiële markt vraagt om flexibele regelgeving. De aanbieders van financiële producten en constructies passen deze voortdurend aan. Derivaten vormen bij uitstek een voorbeeld van financiële producten die uiterst ingewikkeld blijken en continu aan verandering onderhevig zijn. Om mee te kunnen bewegen met veranderingen van de markt is het van belang om de regels snel af te kunnen stemmen op de huidige

omstandigheden. Tot slot is het van belang op te merken dat artikel 99a van geringe (juridische) betekenis is. Er is al de Regeling beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek 2010 (Stcrt. 2009, 14404). Die Regeling heeft de status van een ministeriële regeling. In de praktijk zal zij op dezelfde wijze blijven functioneren. De Inspectie van het Onderwijs blijft belast met toezicht op de naleving.

Artikel 5.44. Geen vergoeding na schade door schuld of nalatigheid; subrogatie wegens schade aan gebouwen van scholen

(Oud: WVO artikel 102a; WVO BES artikel 174)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor de gebouwen, terreinen en inventaris waarvoor bekostiging wordt verstrekt. Zie ook artikel 76q, eerste lid. Indien bij gebruik en onderhoud sprake is van schade en als schuld of nalatigheid aan de kant van de rechtspersoon die de school in stand houdt kan worden aangetoond, mag de gemeente de herstelkosten van schade niet vergoeden aan de school.

Tweede lid

Vergoedt de gemeente de schade wel, dan neemt zij de rechten over van het bevoegd gezag ten aanzien van de schade. Is schade ontstaan als gevolg van bij voorbeeld een fout van een aannemer (dus niet van het bevoegd gezag), dan kan die schade (op termijn) worden verhaald op de aannemer, maar de gemeente zal toch de schade vergoeden, zodat zo snel mogelijk het onderwijs weer kan worden verzorgd in de school.

Artikel 5.45. Subsidie voor taken leer-werktrajecten

(Oud: WVO artikel 10b5 WVO; WVO BES artikel 23)

Redactioneel aangepast: Dit artikel heeft een nieuwe plek gekregen maar is inhoudelijk gelijk aan het huidige artikel 10b5 WVO.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Alleen leer-werkbedrijven die aan bepaalde wettelijke basiskwaliteitseisen voldoen, zijn gerechtigd tot het verzorgen van het buitenschoolse praktijkgedeelte. Deze eisen zijn wettelijk vastgelegd. Zo moet het leerbedrijf bereid zijn om tijd, ruimte en middelen vrij te maken voor de organisatie en begeleiding van een leerwerkplek. De praktijkopleider moet vakinhoudelijk ten minste zo'n opleidingsniveau hebben dat hij de leerling kan begeleiden op het niveau van diens opleiding. Verder moet de praktijkopleider aantoonbaar vakkennis kunnen overdragen (blijkens diploma, certificaat of ervaring). Daarnaast moet het leerbedrijf de praktijkopleider voldoende ruimte geven (vrijstellen) voor zijn begeleidingstaak. Ook maakt het leerbedrijf gebruik van een praktijkleerplan en onderhoudt het regelmatig contact met de school over de leerling en over het verloop van het leerwerktraject. Dit samenstel van kwaliteitseisen biedt voldoende waarborgen dat praktijkbegeleiders/leermeesters bekwaam zijn voor het uitvoeren van hun wettelijke taken. Aan de hand van de wettelijke criteria (artikel 10b5) kan het bevoegd gezag zich aan de hand van de wettelijke criteria een deugdelijk voorlopig kwaliteitsoordeel vormen. Verder regelt artikel 10b5 de (aanspraak op) bekostiging van de landelijke organen voor hun taken ten behoeve van de leerwerktrajecten.

Paragraaf 8. Verantwoording

Artikel 5.46. Jaarverslag

(Oud: WVO artikel 103, eerste lid (deels), tweede tot en met vierde lid, 103a2 (deels); WVO BES: artikel 175, eerste lid (deels), vijfde en zesde lid)

Redactioneel aangepast: De regels over de aanwijzing en inhoud van de branchecode voor goed bestuur (nu: artikel 103, eerste lid (deels), vijfde en zesde lid) zijn in de vorm van een afzonderlijk artikel overgebracht naar Hoofdstuk 3 (Bestuur). Toegevoegd is een vijfde lid waarin het nieuwe artikel op een andere manier dan het eerste lid van artikel 103 nu doet, van overeenkomstige toepassing wordt verklaard op de samenwerkingsverbanden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het (financieel) jaarverslag heeft als doel:

- verantwoording afleggen over het gevoerde beleid (financieel en inhoudelijk);
- het gevoerde beleid (financieel en inhoudelijk) evalueren en aanzetten tot nieuw beleid/aanpassing van beleid/meerjarenbegroting geven.

De jaarrekening (balans en verlies- en winstrekening) is daarvan een onderdeel.

Bij verantwoording en evaluatie is het van belang om daarbij de begrotingscijfers op te nemen. Als de jaarcijfers van de begrotingscijfers afwijken, is het belangrijk in het jaarverslag toe te lichten waardoor/waarom deze afwijking is ontstaan en, als dat gevolgen voor komende jaren heeft, dit te vermelden. Een jaarverslag bestaat in elk geval uit een bestuursverslag, een jaarrekening, bijlagen daarbij, en overige gegevens. Het jaarverslag, bedoeld in artikel 2:391 Burgerlijk Wet boek, is in artikel 103 Boek 2 Burgerlijk Wetboek aangeduid met de term bestuursverslag. Voor het bestuursverslag wordt ook wel de term directieverslag gebruikt.

Wat niet mag ontbreken in het bestuursverslag zijn de gegevens die de kern weergeven van activiteiten van een school of meer scholen onder één bevoegd gezag.

Het bestuursverslag moet ook de gehanteerde code voor goed bestuur vermelden en ten minste verantwoording afleggen over afwijkingen van die code voor goed bestuur.

De jaarverslagen zijn openbaar op grond van artikel 2:394 BW, en vallen ook onder de werking van de Wet openbaarheid van bestuur. Van terughoudendheid in het verstrekken van informatie over jaarverslagen mag daarom geen sprake zijn.

Tweede lid

Op termijn kan uitbreiding of vermindering van het aantal verplichte onderdelen van het jaarverslag gewenst zijn. Een algemene maatregel van bestuur kan dan regelen wat het jaarverslag nog meer moet bevatten en welke extra bijlagen er moeten worden bijgevoegd.

Derde lid

De basis voor de verslaggevingsvereisten is vastgelegd in titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek. Een nadere uitwerking daarvan wordt gegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) in zijn jaarlijkse publikatie (RJ-bundel). Die bundel is verdeeld in hoofdstukken, die elk een bepaald aspect van het jaarverslag behandelen, en heeft een gelaagde opzet. Behalve hoofdstukken over de inrichting van de jaarrekening bevat de bundel ook nog:

- richtlijnen voor de opzet van het jaarverslag (RJ400);
- aanvullende richtlijnen voor 'organisaties zonder winststreven' (RJ640);
- sector-specifieke aanvullingen en afwijkende bepalingen (voor onderwijs: RJ660);

De inrichtingsvereisten voor de verslaggeving door onderwijsinstellingen gaan verder dan de RJ660. www.rijksoverheid.nl

artikel 18 lid 5 Artikel 18, vijfde lid, van het Bekostigingsbesluit WVO regelt dat bij ministeriële regeling een model moet worden vastgesteld voor de inrichting van de jaarrekening. Die ministeriële regeling is de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, Stcrt. 2007, 248 (Regeling van 17 december 2007, nr. WJZ/2007/50507). De Regeling verklaart Titel 9 Boek 2 BW in grote lijnen van overeenkomstige toepassing op de jaarverslaggeving voor

onderwijsinstellingen. Er zijn ook afwijkingen van en aanvullingen op Boek 2 Burgerlijk Wetboek geregeld.

Onderdeel a:

De in het derde lid aangekondigde algemene maatregel van bestuur kan een aantal onderwerpen preciseren die in het bestuursverslag moeten worden opgenomen (met 'nader' wordt aangegeven dat een deel van de invulling al door de voorschriften van het Burgerlijk Wetboek is bepaald). Denk aan de kernactiviteiten die onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag of samenwerkingsverband plaatsvinden en de daarbij behorende kerngegevens die in elk geval gaan over leerlingontwikkelingen, personeelsontwikkelingen en financiën, voor zover die gegevens niet zijn opgenomen in de jaarrekening. Voor de bevoegde gezagsorganen en de centrale diensten kunnen met het oog op de verschillende taken en bevoegdheden afwijkende voorschriften worden bepaald. Verder kan het bestuur elk onderwerp toevoegen dat het van belang vindt voor direct betrokkenen. Ouders, personeel en medezeggenschapsraad zullen daarbij andere wensen hebben dan gemeenten of de minister van OCW.

Onderdelen b en c:

Met de aanduiding 'de wijze waarop' wordt aangegeven dat voor de aanlevering van de gegevens per onderdeel andere regels kunnen gelden. In onderdeel c is aangegeven dat de scholen en samenwerkingsverbanden verplicht zijn om het cijfermatige deel van de jaarrekening niet alleen via de conventionele weg maar ook elektronisch aan te leveren middels een zgn. elektronisch financieel jaarverslag (EFJ). Om trends te kunnen bepalen en financiële kengetallen te kunnen opstellen, moeten de cijfers uit de jaarrekening verwerkt worden. Om deze werkzaamheden efficiënt te kunnen uitvoeren, is het van belang dat deze cijfers ook elektronisch worden ingediend. In de algemene maatregel van bestuur en de bijbehorende toelichting zijn de uitvoeringsaspecten nader uitgewerkt. Zie hiervoor artikel 18, vijfde lid, Bekostigingsbesluit WVO en de Regeling jaarverslaggeving onderwijs die daarop is gebaseerd.

Onderdeel d:

Het Burgerlijk Wetboek schrijft voor dat de jaarrekening volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht geeft dat er een verantwoord oordeel kan worden gevormd over het vermogen en het exploitatiesaldo, en – voor zover de aard van de jaarrekening dat toelaat – over de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon (artikel 2:363 Burgerlijk Wetboek). De elementen waaruit een jaarrekening wordt opgebouwd, zijn gebaseerd op titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek. Het waarderen van de activa en passiva, het bepalen van het exploitatiesaldo en het kasstroomoverzicht, enz. kunnen nader worden ingevuld. Zie hiervoor artikel 18, vijfde lid, van het Bekostigingsbesluit WVO en de Regeling jaarverslaggeving onderwijs die daarop is gebaseerd.

Vierde lid

Jaarlijks wordt de rechtmatigheid van de besteding van rijks gelden gecontroleerd en publiceert OCW de 'accountantsleidraad'. Deze leidraad noemt de formulieren die gebruikt moeten worden. Ook is daarin opgenomen waarop de accountant precies moet controleren. De rechtmatigheid wordt gecontroleerd aan de hand van een vast modeljaarverslag, dat DUO jaarlijks publiceert. Dit modeljaarverslag moet digitaal worden ingevuld en ingezonden: het bovengenoemde EFJ. Zie verder ook artikel 21 van het Bekostigingsbesluit WVO voor eventuele correcties op de bekostiging naar aanleiding van de jaarverslaggeving of onderzoek door de Minister. Voor rechtspersonen die worden bekostigd op grond van de WVO 20xx is het accountantsprotocol een leidraad die op grond van de artikelen 14a, derde lid, en 18, zesde lid, van het Bekostigingsbesluit WVO in een ministeriële regeling is vastgesteld: het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2014 van 18 december 2014. Voor de samenwerkingsverbanden gebeurt dit op grond van artikel 103, vierde lid [5.47]. OCW stuurt verder aan de instellingsaccountants een Handreiking voor de controle op de jaarstukken en het onderzoek naar de bekostigingsgegevens, gebaseerd op het Onderwijscontroleprotocol.

Vijfde lid

In het vijfde lid is geregeld dat artikel 103 [5.47] van overeenkomstige toepassing is op het samenwerkingsverband. Dat betekent dat het samenwerkingsverband zich aan dezelfde verplichtingen moet houden.

Zesde lid

De regels die bij algemene maatregel van bestuur kunnen worden gesteld over het jaarverslag, hebben geen betrekking op het persoonsgebonden nummer van een leerling of op de andere gegevens, bedoeld in artikel 103b, tweede lid [5.32, eerste lid].

Paragraaf 9. Uitvoeringsregels

Artikel 5.47. Uitvoeringsregels bekostiging

(Oud: WVO artikel 106, eerste, tweede en derde lid, en 112 ; WVO BES artikelen 187 en 192)

Redactioneel aangepast: de artikelen 106, eerste, tweede en derde lid. en 112 zijn in dit artikel samengevoegd. Tevens is van artikel 106, tweede lid, een kan-bepaling gemaakt. Vervallen: Het vierde lid van artikel 106 is geschrapt, omdat de Awb hier al in voorziet (termijnstelling).

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het omvat de inhoud van de artikelen 106, eerste, tweede en derde lid en 112.

Eerste en tweede lid

In dit lid is geregeld dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden vastgesteld voor de uitvoering van dit hoofdstuk.

In het Bekostigingsbesluit WVO en de Regeling jaarverslaggeving onderwijs zijn ook nog nadere voorschriften gegeven over de boekhouding, verslaggeving, begroting, jaarrekening en accountantscontrole (derde lid). De boekhouding van een bijzondere school moet zo zijn ingericht, dat doelmatig informatie kan worden verkregen over het financieel beheer.

Er wordt boekgehouden per school of per cursus. De boekhouding gaat over alle ontvangsten en uitgaven of baten en lasten, onderscheiden naar huisvesting en inventaris. Huisvestingskosten worden onderverdeeld naar huisvestingskosten op aanvraag, jaarlijkse huisvestingskosten en kosten voor herbesteding van gebouwen en medegebruik. Verder worden de kosten onderscheiden naar personeel en naar exploitatie. De inkomsten worden onderscheiden naar rijksvergoeding, gemeentelijke vergoedingen en eigen middelen. Uit de boekhouding moet blijken, welke uitgaven ten laste van de rijksvergoeding zijn gedaan. Verder bevat de boekhouding een overzicht van vorderingen, schulden en reserves. Aan het eind van een boekjaar wordt een overzicht samengesteld van de inventaris in de school, waaruit in elk geval blijkt in welk jaar de inventarisartikelen zijn aangeschaft. Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar. Het bevoegd gezag moet jaarlijks tijdig voor het begin van het nieuwe boekjaar een begroting vaststellen. Uit de begroting moeten in elk geval de voorgenomen toevoegingen en onttrekkingen aan de verschillende reserves blijken.

De systematiek van de personele en materiële lumpsum is gekoppeld aan vaststelling van vergoedingsbedragen voorafgaand aan het kalenderjaar, met een jaarrekening die is gebaseerd op al vastgestelde vergoedingsbedragen die eventueel kunnen worden gecorrigeerd. Tevens is in het eerste lid geregeld dat bij algemene maatregel van bestuur voorschriften gegeven kunnen worden omtrent de erkenning van godsdienstige of levensbeschouwelijke bezwaren tegen het sluiten van een verzekering. Door hier een kan-bepaling van te maken wordt aangesloten bij de praktijk. Er is op grond van dit artikel nog geen algemene maatregel van bestuur tot stand gekomen waarin voorschriften worden gegeven omtrent de erkenning van godsdienstige of levensbeschouwelijke bezwaren tegen het sluiten van een verzekering.

Artikel 5.48. Informatie over bekostiging

(Oud: WVO artikelen 103a en 103a2 (deels); WVO BES artikelen 176 en 178)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is in deze vorm nieuw. Het omvat de inhoud van artikel 103a en artikel 103a2 (deels).

Eerste lid

Dit artikel ziet op het beschikbaar hebben en beschikbaar stellen van schoolgegevens die betrekking hebben op beleid dat de minister voert, maar de gegevens kunnen echter ook worden gevraagd ten behoeve van beleidsontwikkeling. Daarbij kan het gaan om informatie die in de bestanden van de onderwijsinstellingen wel voorhanden is, maar nog dient te worden geordend om voor beleidsontwikkeling op het ministerie van nut te kunnen zijn.

Tweede lid

In dit lid is bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorschriften over het beschikbaar stellen van bekostigingsgegevens kunnen worden vastgesteld. Daarvoor wordt in deze situatie gekozen omdat het kan voorkomen dat incidenteel en in spoedeisende gevallen snel informatie beschikbaar moet zijn.

Vierde lid

De regels die bij algemene maatregel van bestuur kunnen worden gesteld, hebben geen betrekking op het persoonsgebonden nummer van een leerling of op de andere gegevens, bedoeld in artikel 103b, tweede lid [5.32, eerste lid].

HOOFDSTUK 6. HUISVESTING

Inleiding

Dit hoofdstuk regelt de huisvesting in het voortgezet onderwijs. Hierbij gaat het voornamelijk om gebouwen waarin scholen gevestigd kunnen zijn.

Een bevoegd gezag dient eerst bij de minister een aanvraag in om een school voor bekostiging in aanmerking te brengen. Als de minister positief op de aanvraag heeft besloten, dient het bevoegd gezag vervolgens een aanvraag in bij de gemeente waar de beoogde vestigingsplaats van de nieuwe school is gelegen. Zodra de gemeente heeft aangegeven wanneer het de huisvesting beschikbaar zal stellen, meldt het bevoegd gezag dat aan de minister en kan de school starten. Zie hiervoor artikel 4.6, waar de koppeling tussen de start van een nieuwe school en de huisvesting is geëxpliciteerd. In dit hoofdstuk is de zorgplicht van gemeenten voor de huisvesting van scholen in voortgezet onderwijs geregeld.

De wettelijke regels die zien op onderwijshuisvesting zijn in de WVO, WPO en WEC grotendeels gelijklopend en zullen binnen niet al te lange tijd in het kader van het traject Meer ruimte voor nieuwe scholen ook volledig tegen het licht worden gehouden. Bovendien zijn de gemeenten de "uitvoerders" van deze bepalingen en een gemeente moet 1 totaalbudget vaststellen voor de huisvesting voor scholen in het basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs. Op die manier kan een gemeente een totaalafweging maken, over de onderwijssectoren heen. Daarom zou het niet praktisch zijn als de bepalingen in de WVO 20xx zouden gaan afwijken van die in de WPO en de WEC. Dat heeft tot gevolg dat dit hoofdstuk nu slechts marginaal technisch is herzien. Dat betekent onder meer dat dit hoofdstuk nog niet in meer hedendaagse taal is omgezet en ook zijn lange artikelen niet opgeknipt. Wel zijn de begripsbepalingen uit artikel 1.1 gevolgd, waardoor bijvoorbeeld de aanduidingen van andere wetten en van de schoolsoorten worden afgekort. Bovendien zijn wel een paar omissies hersteld, te weten:

- In artikel 76d WVO, onderdeel d (oud), was nog sprake van scholen voor voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in deze wet. Daarmee werd bedoeld op bepalingen in deel II van de WVO, zoals dat tussen 1 augustus 1998 en 1 augustus 2003 bestond. Bij het schrappen van deel II is abusievelijk niet de verwijzing daarnaar in dit artikel geschrapt. Dat is nu alsnog gebeurd.

- In artikel 76d, onderdeel e (oud, nu onderdeel d) werd achter het begrip scholen nog vermeld dat het ging om scholen voor vwo, havo, mavo, vbo en praktijkonderwijs. Ten tijde van het opstellen van de bepalingen rond de decentralisatie van de huisvesting naar de gemeenten was een dergelijke toevoeging nog nodig, omdat ook onder meer het vierjarig mbo toen nog onder de WVO viel. Tegenwoordig is dat geregeld in de WEB, dus is het voldoende hier nu te spreken over scholen. Het gaat dan per definitie om scholen voor voortgezet onderwijs en dus om scholen voor vwo, havo, mavo, vbo en praktijkonderwijs (zie artikel 2.1).

- Het begrip "(andere dan) gemeentelijke scholen" komt elders in deze wet niet meer voor. De terminologie is nu geharmoniseerd met die van de WPO en de WEC. Voortaan wordt ook in deze wet gesproken van: (niet) door de gemeente in stand gehouden scholen.

- In de oude bepalingen werd steeds gesproken over "burgemeester en wethouders". Het gaat echter niet om de individuele personen, maar om de combinatie. Daarom wordt voortaan de aanduiding "college van burgemeester en wethouders" gebruikt. Deze wijzigingen komen bij diverse bepalingen voor, maar zijn daar niet telkens opnieuw aangegeven.

Decentralisatie

Met ingang van 1 januari 1997 zijn gemeenten door de zogenoemde decentralisatie verantwoordelijk voor een aantal taken en middelen voor de huisvesting van scholen voor voortgezet onderwijs. Destijds ging het daarbij om het vwo, havo, mavo en vbo. Voor het praktijkonderwijs, dat in 1997 nog niet bestond, geldt inmiddels hetzelfde.

Budget huisvesting

Gemeenten krijgen een budget uit het gemeentefonds dat is bestemd voor de huisvesting van scholen voor primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Elke gemeenteraad moet een verordening hebben, aan de hand waarvan het college van burgemeester en wethouders aanvragen op het gebied van huisvesting beoordeelt. Die aanvragen moeten worden ingediend door de bevoegde gezagsorganen van zowel bestaande als nieuwe scholen. Verder gaat het naast aanvragen van schoolbesturen voor het bijzonder onderwijs ook om voorzieningen die nodig zijn voor het openbaar onderwijs. Openbaar en bijzonder onderwijs moeten door het college van burgemeester en wethouders op gelijke voet behandeld worden.

Dubbele-petten-problematiek

Met het oog op de positie van het bijzonder onderwijs en het feit dat het college van burgemeester en wethouders bevoegd gezag kan zijn van het openbaar onderwijs (de zogenaamde dubbele-petten-problematiek) is in de wet bepaald dat de gemeenteraad verantwoordelijk is voor het nemen van de volgende besluiten:

- a. het vaststellen van een huisvestingsverordening (zie artikel 76m [6.20]), en
- b. het al dan niet overgaan tot doordecentralisatie (zie artikel 76v [6.21]).

In de onder a bedoelde verordening moet onder meer staan wat in die gemeente exact onder onderwijshuisvestingsvoorzieningen moet worden verstaan. Daarnaast moeten er normen voor de grootte en indeling van schoolgebouwen en prognose- en urgentiecriteria in zijn opgenomen. Verder moet de verordening een beschrijving bevatten van de procedures waaraan het college van burgemeester en wethouders zich bij de beoordeling van aanvragen moet houden en welke voorzieningen in het algemeen voor de betrokken scholen voorbesteding in aanmerking komen.

Nieuwbouw

Bevoegde gezagsorganen kunnen zich voor nieuwbouw en grote aanpassingen als gevolg van uitbreiding van het gebouw voor de financiering wenden tot de gemeente. De gemeente ontvangt hiervoor via het gemeentefonds een budget en heeft de verantwoordelijkheid om redelijkerwijs zorg te dragen voor voldoende onderwijshuisvesting.

Eigendom schoolgebouw

Bij het eigendom van schoolgebouwen wordt onderscheid gemaakt tussen de juridische eigendom en het economisch eigendom (economisch claimrecht). Uitgangspunt is dat het bevoegd gezag juridisch eigenaar is van het schoolgebouw. Dit type eigendom wordt vastgelegd in het kadaster met een notariële akte. De bevoegde gezagsorganen, die juridisch eigenaar zijn van de schoolgebouwen, zijn primair verantwoordelijk voor de exploitatie van die gebouwen. Zij betalen de energierekening en zijn verantwoordelijk voor het plegen van onderhoud, waarvoor zij financiële middelen van het Rijk ontvangen, als onderdeel van de lumpsumbekostiging.

Het economisch claimrecht dat rust op de gebouwen en terreinen van scholen voor voortgezet onderwijs is bij de decentralisatie van de huisvesting om niet overgegaan van het Rijk naar de gemeenten. Zie verder de toelichting op artikel 76u [6.20].

Beëindiging gebruik school

Bij het beëindigen van het gebruik van een door een schoolbestuur bekostigde uitbreiding, verkrijgt de gemeente op basis van het economisch claimrecht het volledige eigendom van het pand, inclusief het gedeelte dat door het bevoegd gezag is bekostigd, op grond van natrekking (artikel 5:20 Burgerlijk Wetboek). Omdat het niet mogelijk is van deze wettelijke bepalingen af te wijken, geldt dit onder andere ook bij een faillissement. Bij investeringen van het schoolbestuur onderscheiden we middelen die het bevoegd gezag van de overheid heeft ontvangen en middelen uit andere bron, zoals legaten en schenkingen. Bij artikel 76u [6.20] staat een nadere toelichting.

Doordecentralisatie

Een gemeenteraad heeft de mogelijkheid tot doordecentralisatie, dat wil zeggen dat het bevoegd gezag zelf verantwoordelijk wordt voor zaken rond de huisvesting, waarvoor de gemeente dan alleen nog financiële middelen verschafft. Een gemeenteraad die met een bevoegd gezag een dergelijke constructie overeenkomt, dient daartoe op grond van dit hoofdstuk zelf voorwaarden te stellen. Bij die voorwaarden kan de gemeente ook afwijken van de bepalingen die in de aan de doordecentralisatiebepaling voorafgaande artikelen zijn opgenomen.

Definitie bijzondere school

Daar waar in de toelichtingen in dit hoofdstuk wordt gesproken van een "bijzondere" school is sprake van een niet door de gemeente in stand gehouden school.

Caribisch Nederland

Omdat de huisvestingsvoorschriften voor Caribisch Nederland dermate afwijken van hetgeen in dit hoofdstuk wordt geregeld, worden de regels over huisvesting apart in hoofdstuk 11 opgenomen en toegelicht.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 6.1. Voorziening in huisvesting door de gemeente (Oud: WVO artikel 76b; WVO BES artikel 129)

Redactioneel aangepast:

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel bevat de kern van de bepalingen over de onderwijshuisvesting voor het voortgezet onderwijs : de gemeente draagt voor alle scholen op haar grondgebied zorg voor de huisvestingsvoorzieningen. In de WPO en de WEC zijn vergelijkbare bepalingen opgenomen. De gemeente moet ook 1 totaalbudget vaststellen voor de scholen in de betrokken onderwijssectoren gezamenlijk (zie artikel 6.3).

Het maakt daarbij overigens niet uit of het om bestaande of om nieuwe scholen gaat. Ook is het niet relevant of het bij een nieuwe school gaat om een school in een onderwijssector die voorheen nog niet aanwezig was binnen de gemeentegrenzen. De zorgplicht geldt in al deze gevallen.²²

De verplichting om het openbaar en bijzonder onderwijs op gelijke voet te behandelen is in artikel 23 van de Grondwet al opgedragen aan het Rijk. In dit artikellid is deze verplichting ook opgelegd aan de gemeenten.

Tweede lid

Het gaat bovendien om *gebouwen* (en terreinen) van scholen op het grondgebied van de gemeente. Het hoeft niet te gaan om een hoofdvestiging, al dan niet met een of meer nevenvestigingen. Het kan ook gaan om alleen maar een (tijdelijke) nevenvestiging van een school, waarvan de hoofdvestiging op het grondgebied van een andere gemeente staat. Die andere gemeente is dan verantwoordelijk voor de huisvesting van die hoofdvestiging. Dit geldt ook voor een openbare school waarvan het college van burgemeester en wethouders bevoegd gezag is.

**Artikel 6.2. Voorzieningen in de huisvesting
(Oud: WVO artikel 76c WVO; WVO BES artikel 130)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Artikel 76c [6.2] heeft het karakter van een begripsbepaling. Het artikel regelt wat voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt begrepen onder voorzieningen in de huisvesting. Alle activiteiten die leiden tot een toename van het bruto vloeroppervlak (denk aan nieuwbouw, uitbreiding, verplaatsing) moeten via de gemeente worden aangevraagd. Daarnaast vallen onder voorzieningen in de huisvesting ook herstel van constructiefouten en herstel of vervanging bij bijzondere omstandigheden (denk bijvoorbeeld aan brand). Onderhoud komt overigens geheel voor rekening van het bevoegd gezag, dat daarvoor op grond van artikel 86 [5.4, tweede lid, onderdeel a] van het Rijk geld ontvangt.

Tweede lid

Bij algemene maatregel van bestuur worden minimum bruto vloeroppervlakten per gelijktijdig aanwezige leerling vastgesteld, die per schoolsoort mogen verschillen. Op deze manier wordt een bodemniveau vastgelegd, waar gemeenten niet onder mogen gaan zitten. Deze opdracht is uitgewerkt in het Uitvoeringsbesluit voorzieningen in de huisvesting PO/VO.

Paragraaf 2. Bekostigingsplafond; programma huisvestingsvoorzieningen; overzicht

²³ Briefadvies Onderwijsraad aan gemeente Amsterdam van 10 juli 2013 en ook ECLI:NL:RVS:2015:3249.

**Artikel 6.3. Vaststelling door college van burgemeester en wethouders van bekostigingsplafond voor nieuwe voorzieningen in de huisvesting
(Oud: WVO artikel 76d; WVO BES artikel 131)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het college van burgemeester en wethouders moet elk jaar voor de onderwijssectoren basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs 1 totaalbudget vaststellen voor de onderwijsvoorzieningen voor (vestigingen van) scholen uit die verschillende onderwijssectoren op haar grondgebied. Het gaat daarbij om zowel openbaar als bijzonder onderwijs en om zowel bestaande als nieuwe scholen. Op deze manier is binnen de gemeente een integrale afweging mogelijk, over de betrokken onderwijssectoren heen.

Tweede lid

Het college van burgemeester en wethouders moet zich bij het vaststellen van het jaarlijkse budget (het bekostigingsplafond) in elk geval laten leiden door de afweging of met het vast te stellen budget redelijkerwijs kan worden voorzien in de benodigde huisvestingsvoorzieningen voor (vestigingen van) scholen voor basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs op haar grondgebied. Het gaat hier overigens alleen om het budget voor nieuwe voorzieningen, met andere woorden om het investeringsvolume. Daarnaast moet het college van burgemeester en wethouders ook bedragen reserveren voor lopende verplichtingen, waaronder verplichtingen in het kader van de doordecentralisatie (zie artikel 76v [6.21]).

Het budget wordt in de praktijk pas vastgesteld nadat door bevoegde gezagsorganen voor het bijzonder onderwijs ingediende aanvragen zijn geïnventariseerd en is gekeken wat daarnaast nog nodig zou zijn voor het openbaar onderwijs. Het is immers niet zo dat elk jaar alle aanvragen gehonoreerd zullen (kunnen) worden. Gemeenten kunnen overigens wel hun regeling voor indiening en afhandeling van aanvragen afstemmen op de begrotingscyclus, zodat ze wel een idee hebben van wat er leeft aan wensen voordat ze het budget vaststellen.

De afweging die het college van burgemeester en wethouders kan maken tussen noodzakelijke voorzieningen over de verschillende onderwijssectoren heen, op basis van behoefte en beleidsvoornemens, doet geen afbreuk aan het recht op huisvesting. De voorzieningen waar men recht op heeft, worden immers in een gemeentelijke verordening vastgelegd. Het college van burgemeester en wethouders moet wel wettelijke normen in acht nemen: redelijke eisen, redelijke behoeften. Opnemen van een budgettaire afwegingsmogelijkheid in het wettelijk systeem is echter noodzakelijk, omdat het college van burgemeester en wethouders de voorzieningen uit de algemene middelen moet bekostigen. Het college van burgemeester en wethouders moet in staat worden gesteld zelf maatregelen te nemen om zijn uitgaven beheersbaar te houden, zonder dat dit tot absoluut verlies van rechten van bevoegde gezagsorganen van scholen op voorzieningen leidt.

**Artikel 6.4. Indiening aanvraag
(Oud: WVO artikel 76e; WVO BES artikel 132)**

Redactioneel aangepast:

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het bevoegd gezag van een bijzondere school dat een huisvestingsvoorziening wil voor een (vestiging van een) school, moet daarvoor een aanvraag indienen bij het college van burgemeester en wethouders.

Tweede lid

Om een goede aanvraag te kunnen voorbereiden en indienen is tijd en geld nodig. Een bevoegd gezag kan daarom bij het college van burgemeester en wethouders vragen om bouwvoorbereidingskosten toe te kennen.

Derde lid

De aanvraagprocedure is in de wet summier geregeld. In de gemeentelijke regeling op grond van artikel 76m [6.12] zal deze procedure moeten worden uitgewerkt. Het college van burgemeester en wethouders moet daarbij in elk geval vaststellen voor welk tijdstip de aanvraag moet worden ingediend en aan welke voorwaarden deze verder moet voldoen.

Vierde lid

De vorige leden hadden allemaal betrekking op bijzondere scholen. In dit lid wordt geregeld dat ook voor openbare scholen wensen voor nieuwe voorzieningen tijdig en voldoende onderbouwd moeten worden aangeleverd.

Artikel 6.5. Programma huisvestingsvoorzieningen

(Oud: WVO artikel 76f; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Aan de hand van de ingediende aanvragen en de behoefte van door de gemeente in stand gehouden scholen stelt het college van burgemeester en wethouders jaarlijks een programma voor het eerstvolgende jaar op. Dat programma bevat de voor het bijzonder onderwijs voor bekostiging in aanmerking te brengen voorzieningen in de huisvesting en de voor het openbaar onderwijs noodzakelijke voorzieningen in de huisvesting. Het college van burgemeester en wethouders moet voordat het programma wordt vastgesteld, eerst overleg voeren met vertegenwoordigers van de niet door de gemeente in stand gehouden scholen. Uit de terminologie "na overleg" volgt overigens dat dit overleg niet tot overeenstemming hoeft te leiden. Het programma huisvestingsvoorzieningen heeft betrekking op alle (vestigingen van) scholen op het grondgebied van de gemeente: openbare en bijzondere, bestaande en nieuwe, in zowel basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs als voortgezet onderwijs.

Tweede lid

Het programma huisvestingsvoorzieningen heeft betrekking op in het jaar ná de vaststelling van het programma voor bekostiging in aanmerking te brengen voorzieningen in de huisvesting voor openbare en bijzondere scholen op het grondgebied van de betrokken gemeente.

Derde lid

Op het programma worden alleen voorzieningen opgenomen voor zover de verwachting is dat er in het jaar erna daadwerkelijk een begin mee kan worden gemaakt, dat wil zeggen dat deze dan kan worden uitgevoerd of dat in elk geval de aanbesteding kan plaatsvinden.

Ook moet het gaan om voorzieningen waarbij niet een van de weigeringsgronden van artikel 76k [6.10] van toepassing is. Is het bedrag niet toereikend voor alle voor het bijzonder onderwijs aangevraagde voorzieningen en de voor het openbaar onderwijs benodigde voorzieningen, dan moet de gemeente een volgorde vaststellen met behulp van de urgentie- en prognosecriteria uit de gemeentelijke verordening (zie artikel 76m

[6.12]). Vervolgens worden alleen die voorzieningen opgenomen met de hoogste aldus bepaalde scores, totdat het op grond van artikel 76d [6.3] vastgestelde beschikbare budget op is.

Het programma vormt een bundel beschikkingen waarin de rechten voor de afzonderlijke bevoegde gezagsorganen zijn vastgelegd.

Vierde lid

Bij ontoereikende gemeentelijke middelen wordt een prioriteitsvolgorde bepaald. Deze volgorde wordt door het college van burgemeester en wethouders bepaald aan de hand van de urgentiecriteria die de gemeenteraad daarvoor op grond van artikel 76m [6.12] heeft opgesteld en heeft vastgelegd in de gemeentelijke huisvestingsverordening.

Vijfde lid

De wet maakt ook gedeeltelijke opnemings van een voorziening mogelijk. De beschikking van het college van burgemeester en wethouders voor een specifiek bevoegd gezag kan een gedeelte van een gewenste voorziening omvatten en zelfs ook een andere dan de gevraagde voorziening. Een bevoegd gezag kan bijvoorbeeld voor een vestiging van een school een nieuw gebouw aanvragen, maar het college van burgemeester en wethouders kan bepalen dat de vestiging in een bestaand gebouw moet trekken, dat bijvoorbeeld net leeg is gekomen doordat een ander bevoegd gezag een (vestiging van een) school heeft opgeheven of verplaatst.

Zesde lid

Het college van burgemeester en wethouders mag eisen stellen aan het aanvragende bevoegd gezag wat betreft het in gebruik nemen of juist buiten gebruik stellen van gebouwen of lokalen.

Zevende lid

Niet alleen bij het bepalen van de prioriteitsvolgorde (zie het vierde lid), maar ook al bij het bepalen of een aangevraagde voorziening in aanmerking komt om op het programma huisvestingsvoorzieningen te worden opgenomen, moet het college van burgemeester en wethouders de door de gemeenteraad vastgestelde urgentiecriteria in acht nemen.

Achtste lid

Is het programma eenmaal vastgesteld, dan moet worden overgegaan tot bepaling van de wijze van uitvoering. Het college van burgemeester en wethouders moet binnen 4 weken na de vaststelling van het programma in overleg treden met een bevoegd gezag waarvan een aangevraagde voorziening op het programma is opgenomen, om te bepalen hoe die kan worden gerealiseerd. Komt men daarbij niet tot overeenstemming, dan meldt het college van burgemeester en wethouders aan het bevoegd gezag dat het niet kan instemmen met de manier waarop het bevoegd gezag het project wil gaan uitvoeren.

Negende lid

In de overlegfase voorafgaande aan de vaststelling van het programma huisvestingsvoorzieningen kan het college van burgemeester en wethouders op eigen initiatief advies vragen aan de Onderwijsraad. Als een bevoegd gezag een advies wil, moet het college van burgemeester en wethouders ook advies vragen. De Onderwijsraad brengt vervolgens binnen 4 weken advies uit. Het college van burgemeester en wethouders maakt het advies bekend tegelijk met het programma huisvestingsvoorzieningen. Het college van burgemeester en wethouders bepaalt het tijdstip waarop advies wordt gevraagd, dat wil zeggen op welk moment in de overlegfase. Op die manier kan onnodige vertraging bij de totstandkoming van het programma worden voorkomen. Advisering door de Onderwijsraad ligt voor de hand op die terreinen waarop de raad deskundig is, over zaken die de inhoud van het onderwijs raken. Het advies is daarom

beperkt tot de aspecten van de vrijheid van richting en inrichting. Zie ook artikel 76m, zesde lid [6.12], dat een vergelijkbaar voorschrift bevat bij de gemeentelijke huisvestingsverordening.

Artikel 6.6. Overzicht

(Oud: WVO artikel 76g; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Aan de hand van de voor het bijzonder onderwijs ingediende aanvragen en de behoefte van de door de gemeente in stand gehouden scholen stelt het college van burgemeester en wethouders jaarlijks een overzicht op van voorzieningen die niet zijn opgenomen op het op grond van artikel 76f [6.5] vastgestelde programma huisvestingsvoorzieningen. Het gaat dus niet om een overzicht van voorzieningen die naar verwachting op een volgend programma zullen worden opgenomen.

Het college van burgemeester en wethouders moet aangeven waarom de voorzieningen niet op het programma zijn opgenomen. Dat kan zijn omdat het budget onvoldoende hoog was en de voorziening niet hoog genoeg op de urgentielijst stond. Maar het kan bijvoorbeeld ook gaan om een voorziening die niet onder het begrip "huisvestingsvoorziening" valt zoals globaal opgenomen in artikel 76c [6.2] van de wet en uitgewerkt in de plaatselijke huisvestingsverordening op grond van artikel 76m [6.12].

Artikel 6.7. Geen vaststelling van programma en overzicht

(Oud: WVO artikel 76h; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Mocht er in een bepaald jaar geen behoefte zijn aan nieuwe huisvestingsvoorzieningen voor openbare scholen en er ook geen aanvragen voor bijzondere scholen zijn ingediend, dan is het niet nodig om een programma huisvestingsvoorzieningen of een overzicht op te stellen.

Het gaat hierbij - gezien de integrale benadering voor deze onderwijssectoren - niet alleen om voorzieningen voor het voortgezet onderwijs, maar ook om voorzieningen voor het basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Artikel 6.8. Beschikkingen op aanvragen met een spoedeisend karakter

(Oud: WVO artikel 76i; WVO BES artikel 134)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het bevoegd gezag van een bijzondere school dat een huisvestingsvoorziening wil voor een (vestiging van een) school die niet in het programma huisvestingsvoorzieningen is opgenomen, kan daarvoor toch een aanvraag indienen bij het college van burgemeester en wethouders, als dat nodig is voor de voortgang van het onderwijs. Het zal dan doorgaans gaan om een calamiteit zoals een brand.

Tweede lid

Er zijn tamelijk stringente criteria vastgesteld waaraan een aanvraag om een spoedvoorziening zal worden getoetst. Het college van burgemeester en wethouders kan een aanvraag afwijzen als het van mening is dat de goede voortgang van het onderwijs geen gevaar loopt en de voorziening dus kan wachten op het eerstvolgende programma huisvestingsvoorzieningen, of als een van de weigeringsgronden van artikel 76k [6.10]

van toepassing is. Daarbij is overigens één weigeringsgrond uitgezonderd, namelijk de financiële. In geval van calamiteiten ligt het immers niet in de rede de ontoereikendheid van de middelen als weigeringsgrond toe te passen.

**Artikel 6.9. Tijdstip aanvang bekostiging; vervallen aanspraak op bekostiging
(Oud: WVO artikel 76j; WVO BES artikel 136)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

De aanspraak op huisvestingsbekostiging is gevestigd doordat een voorziening op het programma huisvestingsvoorzieningen is opgenomen. Het college van burgemeester en wethouders bepaalt op grond van dit artikellid alleen het tijdstip van aanvang van de huisvestingsbekostiging. Het gaat hier dus niet om een nieuw besluit over de (hoogte van de) bekostiging.

Tweede lid

Om te voorkomen dat een verkregen aanspraak niet binnen afzienbare tijd wordt geëffectueerd en de gemeente daardoor na jaren met een "slapende" aanspraak wordt geconfronteerd, is bepaald dat de aanspraak vervalt als niet binnen een door de gemeenteraad in de huisvestingsverordening bepaalde termijn een bouwopdracht is gegeven of een koop-, huur- of erfpachtovereenkomst is gesloten.

Artikel 6.10. Weigeringsgronden

(Oud: WVO artikel 76k; WVO BES artikel 135)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

De in dit artikel opgenomen weigeringsgronden zijn limitatief, dat wil zeggen dat de aanvraag alleen op deze gronden kan worden geweigerd, naast het niet voldoen aan procedurele voorschriften. Een gemeente mag daarbij alleen voorwaarden stellen die strikt gerelateerd zijn aan de huisvesting zelf, bijvoorbeeld over het gebruik of buiten gebruik stellen van een gebouw voor het onderwijs. Een gemeente mag dus niet op grond van dit artikel dwingende voorwaarden stellen over bijvoorbeeld het bestuur of de kwaliteit van het onderwijs, dat zou in strijd zijn met de vrijheid van richting en van inrichting als bedoeld in artikel 23, vijfde lid, van de Grondwet.²³

Eerste lid

De weigeringsgronden zijn:

a. *De gewenste voorziening is geen voorziening in de zin van artikel 76c [6.2].*

Een bevoegd gezag kan alleen een huisvestingsvoorziening aanvragen die past binnen de omschrijving zoals gegeven in de wet en geen andere.

b. *De gewenste voorziening is niet gerechtvaardigd op grond van de aard en de omvang van de voorzieningen waarover de school reeds beschikt, voor zover deze uit de openbare kas zijn bekostigd, gelet op de normen, bedoeld in artikel 76m [6.12], eerste lid, onderdeel b.*

Gezien de door de gemeenteraad in de huisvestingsverordening vastgestelde normen voor oppervlakte en indeling van schoolgebouwen beschikt de (vestiging van de) school al over voldoende door de overheid bekostigde vierkante meters.

²³ Briefadvies Onderwijsraad aan gemeente Amsterdam van 10 juli 2013 en ook ECLI:NL:RVS:2015:3249.

c. *De gewenste voorziening is niet gerechtvaardigd op grond van de te verwachten ontwikkeling van het aantal leerlingen of onderwijskundige ontwikkelingen, zulks met inachtneming van het bepaalde in artikel 76m [6.12], eerste lid, onderdelen c en d.* De behoefte aan de voorziening is in feite niet of in elk geval naar de mening van het college van burgemeester en wethouders onvoldoende door het bevoegd gezag aangetoond. Daarbij wordt gekeken naar de door de gemeenteraad in de huisvestingsverordening vastgestelde prognose- en urgentiecriteria. Deze weigeringsgrond kan door een gemeente alleen worden toegepast bij bestaande scholen, die al beschikken over huisvesting. Bij nieuwe scholen heeft de minister al eenduidig geoordeeld over de verwachte ontwikkeling van het aantal leerlingen en op grond daarvan een school voor bekostiging in aanmerking gebracht. Het is niet aan de gemeente om dan nog weer een oordeel te geven over het leerlingenaantal.²⁴

d. *Op andere wijze dan is gewenst kan redelijkerwijs in de behoefte aan huisvesting worden voorzien, onder meer doordat binnen redelijke afstand van de gewenste plaats van de voorziening gebruik dan wel medegebruik mogelijk is, of een reeds voor bekostiging in aanmerking gebracht gebouw of deel daarvan beschikbaar komt.* Als er een redelijk alternatief, bijvoorbeeld gebruik of medegebruik of het beschikbaar komen van een (deel van een) al bekostigd gebouw, bijvoorbeeld van een andere school, beschikbaar is, mag dit door het college van burgemeester en wethouders worden aangeboden.

e. *Het bekostigingsplafond, bedoeld in artikel 76d [6.3], is niet toereikend voor de te verstrekken voorzieningen voor scholen als bedoeld in het eerste lid, onderdelen a tot en met d, van dat artikel.*

Het budget dat het college van burgemeester en wethouders voor het komende jaar heeft vastgesteld, is onvoldoende voor alle voor het bijzonder onderwijs gevraagde en voor het openbaar onderwijs benodigde huisvestingsvoorzieningen in het basisonderwijs, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs.

f. *De gewenste voorziening is - anders dan op grond van de onderdelen b tot en met d - niet noodzakelijk.*

Indien de "noodzaak" voor een aangevraagde voorziening om een andere reden ontbreekt, mag het college van burgemeester en wethouders eveneens weigeren deze op het programma huisvestingsvoorzieningen op te nemen. Deze restgrond dient alleen te worden gezien in relatie tot de overige weigeringsgronden en niet als zelfstandige bevoegdheid. Een gemeente mag dus niet op grond van dit onderdeel huisvesting weigeren op grond van niet huisvestingsgerelateerde zaken.²⁵

Tweede lid

Er zijn nog twee gronden op grond waarvan een voorziening in de huisvesting door het college van burgemeester en wethouders kan worden geweigerd, waarbij het bevoegd gezag zelf schuld heeft aan het feit dat een voorziening nodig is:

1. Een huisvestingsvoorziening verkeert als gevolg van het verwijtbaar nalaten van noodzakelijk onderhoud in een slechte bouwkundige staat. Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het onderhoud. De verwijtbaarheid zal per geval moeten worden afgewogen tegen het belang van de voortgang van het onderwijs.
2. Er is sprake van schade aan een voorziening die is veroorzaakt door schuld of toedoen van het bevoegd gezag.

Artikel 6.11. Toetsing in verband met wettelijke voorschriften en nieuwe feiten en omstandigheden

(Oud: WVO artikel 76l; WVO BES artikel 137)

²⁴ Idem.

²⁵ Briefadvies Onderwijsraad aan gemeente Amsterdam van 10 juli 2013 en ook ECLI:NL:RVS:2015:3249.

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel stelt voorwaarden waaraan moet worden getoetst voordat voorzieningen die op het programma huisvestingsvoorzieningen zijn opgenomen, daadwerkelijk zullen worden bekostigd. Deze voorwaarden betreffen het voldoen aan wettelijke voorschriften (denk bijvoorbeeld aan bouwtechnische voorschriften) en de vaststelling dat geen sprake is van nieuwe feiten of omstandigheden. Deze extra toetsing is gerechtvaardigd met het oog op een zo goed mogelijke besteding van gemeenschapsgelden.

Paragraaf 3. Verordening

Artikel 6.12. Gemeentelijke regeling

(Oud: WVO artikel 76m; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Een van de wezenlijke elementen van het systeem van het beleggen van de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van scholen voor basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs bij de gemeente betreft het vaststellen door de gemeenteraad van een verordening. Daarin moet onder meer worden vastgelegd een uitwerking van wat in de gemeente exact onder huisvestingsvoorzieningen moet worden verstaan. Daarnaast moeten ook worden opgenomen normen voor de grootte en indeling van schoolgebouwen, prognose- en urgentiecriteria en ook diverse procedures, waaraan het college van burgemeester en wethouders zich bij de beoordeling van aanvragen moet houden.

Eerste lid

In dit artikellid is vastgelegd welke onderwerpen in de gemeentelijke verordening moeten worden uitgewerkt. Dat betreft in de eerste plaats de uitwerking op gemeentelijk niveau van de voorzieningen die in artikel 76c [6.2] globaal zijn aangegeven. Het gaat daarbij in feite om een soort programma's van eisen, maar dan op gemeentelijk niveau, toegesneden op de lokale situatie.

Het voorschrift dat de gemeenteraad verplicht tot het vaststellen van regels, heeft tot doel de gemeente te verplichten zijn huisvestingsbeleid te expliciteren. Die regels moeten worden gezien als uitvoeringsregels die een gelijke behandeling van de belanghebbenden waarborgen. Door de gemeenteraad te verplichten regels te stellen, is het ook mogelijk voor te schrijven dat men daarover overleg moet voeren met vertegenwoordigers van de niet door de gemeente in stand gehouden scholen, zodat een behoorlijke belangenbehartiging is gewaarborgd. Dat overleg moet op overeenstemming zijn gericht. Zie hiervoor het vijfde lid.

In de regels moeten in elk geval worden vastgelegd:

- welke voorzieningen in het algemeen voor de scholen in aanmerking komen; dit kan verschillend zijn voor en zelfs binnen de diverse onderwijssectoren (basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs),
- de prognose- en urgentiecriteria die het college van burgemeester en wethouders moet hanteren bij de afweging die wordt gemaakt om binnen het beschikbare budget te kunnen bekostigen,
- de normen die worden gehanteerd bij het vaststellen van de bekostiging.

Materieel wordt de taak van de gemeente genormeerd door in de wet te bepalen dat:

- openbaar en bijzonder onderwijs op gelijke voet moeten worden behandeld (zie artikel 76b [6.1]),
- het budget op een niveau moet worden vastgesteld waarbij redelijkerwijs kan worden voorzien in de huisvesting van scholen in de genoemde onderwijssectoren op het grondgebied van de gemeente (zie artikel 76d [6.3], tweede lid),
- de bovengenoemde regels zo worden vastgesteld dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen in de gemeente stelt (zie het tweede lid), en
- de weigeringsgronden limitatief zijn aangegeven (zie artikel 76k [6.10]).

Derde lid

Bij de normen bedoeld in het derde lid hoeft niet per definitie te worden gedacht aan een normatieve benadering. Ook bijvoorbeeld het hanteren van een offerteprocedure valt eronder.

Vierde lid

Het college van burgemeester en wethouders moet tevoren vastleggen hoe het technisch / administratief omgaat met uit te betalen bedragen. Het gaat dus niet om nieuwe beslismomenten over de toekenningen, niet bij het openbaar en niet bij het bijzonder onderwijs.

Vijfde lid

Door de wijze waarop de verordening tot stand komt, hebben de bevoegde gezagsorganen van de niet door de gemeente in stand gehouden scholen in de gemeente - behalve via de gebruikelijke politieke wegen - mogelijkheden om hun belangen effectief te behartigen door de in het vijfde lid bedoelde inspraakmogelijkheden.

Zesde lid

In de overlegfase voorafgaande aan de vaststelling van (een wijziging van) de huisvestingsverordening kan de gemeenteraad op eigen initiatief advies vragen aan de Onderwijsraad. Als een bevoegd gezag een advies wil, moet de gemeenteraad ook advies vragen. De Onderwijsraad brengt vervolgens binnen 4 weken advies uit. De gemeenteraad maakt het advies bekend tegelijk met de verordening (of een wijziging daarvan). De gemeenteraad bepaalt het tijdstip waarop advies wordt gevraagd, dat wil zeggen op welk moment in de overlegfase. Op die manier kan onnodige vertraging bij de totstandkoming van de verordening worden voorkomen. Advisering door de Onderwijsraad koppelt de wetgever aan die terreinen waarop de raad deskundig is, over zaken die de inhoud van het onderwijs raken. Het advies is daarom beperkt tot de aspecten van de vrijheid van richting en inrichting. Zie ook artikel 76f, negende lid [6.5], dat een vergelijkbaar voorschrift bevat over het programma huisvestingsvoorzieningen.

Paragraaf 4. Bouwen

Artikel 6.13. Bouwheerschap

(Oud: WVO artikel 76n; WVO BES artikel 138)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het bevoegd gezag van een bijzondere school geeft in principe zelf opdracht om de huisvestingsvoorziening tot stand te brengen, waarvoor het college van burgemeester en wethouders de middelen beschikbaar heeft gesteld. Maar het bevoegd gezag kan ook aan de gemeente vragen het realiseren van de voorziening op zich te nemen. Het gaat hier om een civielrechtelijke overeenkomst, vandaar dat de actor de rechtspersoon (de

gemeente) is en niet het college van burgemeester en wethouders. Het bouwheerschap berust dus bij het bevoegd gezag, maar kan bij de gemeente worden belegd.

Tweede lid

Als het bouwheerschap aan de gemeente is overgelaten, moet als hoofdregel uiteindelijk toch de juridische eigendom van het gebouw en omliggende terreinen aan het bevoegd gezag worden overgedragen. Maar ook hier geldt dat bevoegd gezag en de gemeente iets anders kunnen afspreken. In dat geval moeten gebouw en terrein op een andere manier ter beschikking van de school komen.

Derde lid

Het kan zijn dat een huisvestingsvoorziening niet voldoet aan de eisen voor eigendomsoverdracht zoals neergelegd in Boek 3, titel 4, afdeling 2 van het Burgerlijk Wetboek. Bijvoorbeeld omdat de situatie van het gebouw zich daartoe niet leent of wanneer alleen een tijdelijke huisvesting nodig is. In zo'n geval moet de gemeente de voorziening aan het bevoegd gezag in gebruik geven.

Artikel 6.14. Instemming met eigen bouwplannen voor een niet door de gemeente in stand gehouden school

(Oud: WVO artikel 76o; WVO BES artikel 139)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Hoofdregel is dat het bevoegd gezag van een bijzondere school zelf de huisvestingsvoorzieningen in stand houdt en de bouwplannen en daarop betrekking hebbende begrotingen ter instemming indient bij het college van burgemeester en wethouders. Is tussen bevoegd gezag en de gemeente op grond van artikel 76n [6.13] overeengekomen dat de gemeente de voorziening tot stand brengt, dan geldt het vereiste van instemming niet.

Artikel 6.15. Totstandbrenging voorziening voor een niet door de gemeente in stand gehouden school

(Oud: WVO artikel 76p; WVO BES artikel 140)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het bevoegd gezag van een bijzondere school waarbij de gemeente op grond van artikel 76n [6.13] een voorziening tot stand brengt, moet vanzelfsprekend - ondanks dat het bouwheerschap bij het college van burgemeester en wethouders is belegd - wel worden betrokken bij de uitvoering. Er moet overeenstemming zijn tussen de partijen, voordat de gemeente tot uitvoering kan overgaan. Komt die overeenstemming er niet, dan kan het bevoegd gezag ertoe overgaan om alsnog de voorziening zelf tot stand te brengen.

Paragraaf 5. Bijzondere bepalingen gebruik

Artikel 6.16. Onderhoudsplicht; verbod tot vervreemding en bezwaring

(Oud: WVO artikel 76q; WVO BES artikel 141)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid legt het bevoegd gezag de verplichting op om het gebouw en terrein behoorlijk te gebruiken en te onderhouden. Deze verplichting geldt ook voor de roerende

zaken, waarvoor het bevoegd gezag bekostiging van overheidswege heeft ontvangen. Voldoet het bevoegd gezag niet aan de verplichting, dan kan dit uiteindelijk leiden tot inhouding van de bekostiging.

Tweede lid

In het tweede lid worden twee situaties geregeld:

1. Vervreemding (oftewel eigendomsoverdracht door verkoop of schenking) door het bevoegd gezag van een niet door de gemeente in stand gehouden school van gebouwen, terreinen en roerende zaken (voor zover daarvoor van overheidswege bekostiging is genoten) is nietig, tenzij het college van burgemeester en wethouders toestemming heeft gegeven. Het toestemmingsvereiste kan voor de gemeente van belang zijn, bijvoorbeeld als de gemeente een deel van het terrein dat bij een school ligt, nodig heeft om bepaalde plannen te verwezenlijken.

Gelet op de systematiek bij de onderwijshuisvesting in het voortgezet onderwijs en op het publieke belang dat met artikel 76u [6.20] wordt gediend, is ook een curator hieraan gebonden. Het staat een curator dan ook niet vrij een schoolgebouw te verkopen zonder toestemming van het college van burgemeester en wethouders, omdat dit artikel onverkort van toepassing is bij een faillissement.²⁶

De vervreemding als gevolg van een bestuursoverdracht zoals geregeld in de artikelen 42a en 50 [3.31] is buiten het bereik van het tweede lid gebracht.

2. Bezwaring met een zakelijk recht (beperking van het gebruik, denk bijvoorbeeld aan een hypotheek die op het pand rust) is eveneens nietig zonder toestemming van het college van burgemeester en wethouders.

Derde lid

Het verbod tot vervreemding en bezwaring is eveneens niet van toepassing voor zover het gaat om het recht van opstal als de gemeente een tijdelijke huisvestingsvoorziening wil plaatsen op grond die eigendom is van het bevoegd gezag van de niet door de gemeente in stand gehouden school.

Artikel 6.17. Vorderingsrecht

(Oud: WVO artikel 76r; WVO BES artikel 142)

Redactioneel aangepast:

-

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel geeft het college van burgemeester en wethouders de bevoegdheid om een gedeelte van een gebouw of terrein dat tijdelijk of gedurende een deel van de dag niet nodig zal zijn voor de daar gevestigde school, een andere bestemming te geven. Het gaat daarbij om bestemming voor de huisvesting van een andere school, of voor ander onderwijs of educatie, dan wel voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden.

Eerste lid

De eerste categorie die dit lid regelt, is die van het tijdelijk of gedeeltelijk niet nodig zijn. Het college van burgemeester en wethouders kan in dergelijke gevallen, gedurende die tijd het gebouw of terrein als huisvesting bestemmen voor:

1. een andere school voor voortgezet onderwijs,
2. ander bekostigd onderwijs dan voortgezet onderwijs (basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs, hoger onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs) en ook voor educatie,
3. andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden.

²⁶ Zie ECLI:NL:RVS:2014:2025.

Het voorgenomen gebruik moet zich wel verdragen met het onderwijs van de school die in het gebouw is gevestigd. Er is immers sprake van een tijdelijk of gedeeltelijk niet nodig zijn, zodat geen sprake is van een blijvende bestemmingswijziging.

De tweede categorie die dit lid regelt, heeft specifiek betrekking op bestemming voor het onderwijs in lichamelijke opvoeding of expressie-activiteiten.

De derde categorie die dit lid regelt, betreft de sportterreinen. Het gaat dan niet alleen om sportterreinen die gedurende langere tijd niet worden gebruikt, maar ook om gebruik tijdens avonden, weekeinden en vakanties. Wel is daarbij bepaald dat het gebruik zo dient te zijn dat het terrein weer direct bruikbaar is voor het onderwijs. Met andere woorden: het terrein mag niet worden gebruikt voor doeleinden die een te zware aanslag op het veld betekenen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan brandweeroefeningen met zwaar materieel of een popconcert met mogelijk vele duizenden bezoekers, podia en zware apparatuur.

Tweede lid

Het college van burgemeester en wethouders moet vooraf overleggen met het bevoegd gezag van een bijzondere school, en - voor zover van toepassing - ook met het bevoegd gezag van de andere school of nevenvestiging die (tijdelijk) gebruik zal maken van een deel van gebouw of terrein van de bijzondere school.

**Artikel 6.18. Verhuur en medegebruik gebouw of terrein
(Oud: WVO artikel 76s; WVO BES artikel 143)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Als de gemeente geen gebruik maakt van het vorderingsrecht op grond van artikel 76r [6.17], heeft het bevoegd gezag de bevoegdheid om een deel van een gebouw of terrein in gebruik te geven voor ander bekostigd onderwijs of voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden (medegebruik).

Het bevoegd gezag mag ook een deel van een gebouw of terrein dat het zelf niet voor de daar gevestigde school nodig heeft verhuren aan een derde. Voorwaarde daarbij is dat dit alleen mogelijk is als het gehuurde niet zal worden gebruikt als woon- of bedrijfsruimte. Als het gaat om een bijzondere school, is voorafgaand aan de verhuur toestemming van het college van burgemeester en wethouders nodig. Is deze toestemming niet gevraagd of niet verleend, dan is de huurovereenkomst nietig (zie ook het vijfde lid). Dat betekent dat de overeenkomst geacht wordt nimmer te zijn gesloten.

Tweede lid

Verhuur of medegebruik eindigt als de school het verhuurde of in gebruik gegeven deel weer zelf nodig heeft of als het college van burgemeester en wethouders alsnog gebruik wil maken van het vorderingsrecht op grond van artikel 76r [6.17]. De gemeente is hiervoor nooit schadeplichtig. Het bevoegd gezag moet hier bij de verhuur rekening mee houden.

Derde lid

Ter bescherming van het onderwijs is bepaald dat verhuur of medegebruik niet mogen plaatsvinden als het gebruik dat van het deel van het gebouw of terrein wordt gemaakt, zich niet zou verdragen met het onderwijs aan de in het gebouw gevestigde school. Zie ook de toelichting bij artikel 76r [6.17].

Vierde lid

Nu de ingebruikneming en verhuur een eigen wettelijke regeling in deze wet hebben, wordt uitdrukkelijk de toepassing van de bepalingen in Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek over ingebruikgeving en verhuur uitgesloten.

Vijfde lid

Zoals al is vermeld bij de toelichting op het tweede lid, is een huurovereenkomst die wordt gesloten zonder voorafgaande toestemming van het college van burgemeester en wethouders, nietig. Dat geldt ook voor elk met dit artikel strijdig beding in een huurovereenkomst voor zover het een schoolgebouw betreft.

**Artikel 6.19. Voorziening niet ten laste van de gemeente
(Oud: WVO artikel 76t; WVO BES artikel 144)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Als een bevoegd gezag van een bijzondere school voorzieningen treft aan gebouwen of terreinen met het oog op verhuur, kunnen deze niet bij de gemeente in rekening worden gebracht.

**Artikel 6.20. Einde gebruik gebouw of terrein door een niet door de gemeente in stand gehouden school
(Oud: WVO artikel 76u; WVO BES artikel 145)**

Redactioneel aangepast: - Lid 1a, lid 1b en het derde tot en met negende lid zijn vernummerd tot derde tot en met elfde lid.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Samen kunnen het college van burgemeester en wethouders en een bevoegd gezag van een bijzondere school dat juridisch eigenaar is van een gebouw of terrein bij akte verklaren dat het bevoegd gezag het gebouw of terrein of een voor eigendomsoverdracht vatbaar deel daarvan structureel niet meer gebruikt of binnenkort structureel niet meer zal gebruiken voor de (vestiging van de) school.

Uit dit lid in combinatie met het zesde lid blijkt dat eigendomsoverdracht mogelijk is nog voordat feitelijke overbodigheid van het gebouw of terrein zich voordoet. Dit maakt een aansluitende herbestemming van het gebouw mogelijk, die op zijn beurt leegstand en vandalisme kan helpen voorkomen. Om een aansluitende herbestemming te bevorderen, is in het vijfde lid een meldingsplicht opgenomen voor het bevoegd gezag dat van plan is (een deel van) gebouwen of terreinen niet meer voor de school te gebruiken.

Tweede lid

Komen het college van burgemeester en wethouders en het bevoegd gezag van een bijzondere school er samen niet uit voor zover het gaat om een gebouw of terrein of een deel van een gebouw of terrein dat vatbaar is voor eigendomsoverdracht, dan kan elk van beide de beslissing van gedeputeerde staten inroepen.

De eigendomsverkrijging via gedeputeerde staten (of uiteindelijk de bestuursrechter) is ook aan de orde als er sprake is van een faillissement, waardoor een bevoegd gezag niet meer bevoegd is over het schoolgebouw te beschikken. Deze beschikkingsbevoegdheid is geen vereiste bij de verkrijging van het schoolgebouw door de gemeente, omdat geen sprake is van een overdracht ex artikel 3:84 van het Burgerlijk Wetboek, maar ex artikel 3:80, derde lid, laatste zinsnede, van het Burgerlijk Wetboek. Daarin is sprake van verkrijging onder bijzondere titel "op overige in de wet voor iedere soort aangegeven

wijzen van rechtsverkrijging".²⁷ Zie hiervoor het zesde lid van dit artikel: Door de inschrijving verkrijgt de gemeente de eigendom.

Derde en vierde lid

Achterstallig onderhoud vormt een mogelijk probleem bij buitengebruikstelling. Het verdient aanbeveling dat gemeenten en bevoegde gezagsorganen van bijzondere scholen afspraken maken over de verrekening van achterstallig onderhoud. Het gaat dan om het in slechte staat verkeren van huisvestingsvoorzieningen als gevolg van verwijtbaar nagelaten noodzakelijk onderhoud door het bevoegd gezag. Op het moment dat een gebouw of terrein buiten gebruik wordt gesteld, komt de onderhoudsverantwoordelijkheid bij de gemeente te liggen.

In het *derde* lid is geregeld dat het college van burgemeester en wethouders en het bevoegd gezag van de betrokken school samen vaststellen of voorzieningen in een slechte bouwkundige staat verkeren doordat het bevoegd gezag verwijtbaar nalatig is geweest bij het onderhoud. Als dat het geval is, vindt verrekening plaats van de kosten die de gemeente moet maken om het achterstallig onderhoud weg te werken.

In het *vierde* lid is geregeld dat gemeenteraad en bevoegde gezagsorganen van de bijzondere scholen op het grondgebied van de betrokken gemeente samen ter zake een geschillenregeling treffen.

Vijfde lid

Het bevoegd gezag van een bijzondere school moet het plan om een gebouw of terrein of een deel ervan, structureel niet meer voor de school te gebruiken, direct melden aan het college van burgemeester en wethouders. Zie verder de toelichting op het eerste lid.

Zesde lid

De akte van het eerste lid of (bij verschil van mening) het onherroepelijk geworden besluit van gedeputeerde staten op grond van het tweede lid of (in geval van een beroepszaak) de uitspraak van de rechter, wordt ingeschreven in de daartoe bestemde openbare registers. Door deze inschrijving verkrijgt de gemeente ook de juridische eigendom. Met andere woorden: hiervoor is geen nadere notariële akte vereist.

Een uitzondering is hierbij gemaakt voor gebouwen en terreinen als bedoeld in artikel 28 van de Overgangswet O.W.V.O. Het gaat hier om de zogenaamde oude eigendomsscholen, waarvoor door het bevoegd gezag van rijkswege alleen maar een rentevergoeding is ontvangen. Niet alleen de juridische eigendom maar ook de economische eigendom op deze gebouwen en terreinen berust bij het bevoegd gezag. De gemeente heeft bij deze scholen dus niet het economisch claimrecht op gebouwen en terreinen. Na buitengebruikstelling vervallen dergelijke gebouwen en terreinen dan ook niet aan de gemeente. Het bevoegd gezag moet kunnen aantonen dat het daadwerkelijk om een gebouw gaat waarop de term 'oude eigendomsschool' van toepassing is.

Zevende lid

In het geval dat een deel van een gebouw dat *niet* vatbaar is voor eigendomsoverdracht structureel niet meer voor de in het gebouw gevestigde bijzondere school zal worden gebruikt, kunnen het college van burgemeester en wethouders en het bevoegd gezag van de school dat in een gezamenlijke akte verklaren. Dat maakt de weg vrij voor verhuur (zie hiervoor het negende lid).

Achtste lid

Het achtste lid bevat het equivalent van het tweede lid: komen het college van burgemeester en wethouders en het bevoegd gezag van een bijzondere school er samen

²⁷ Zie ECLI:NL:RBMNE:2013:1661.

niet uit voor zover het gaat om een deel van het gebouw dat *niet* vatbaar is voor eigendomsoverdracht, dan kan elk van beide de beslissing van gedeputeerde staten inroepen.

Negende lid

De akte van het vijfde lid of (bij verschil van mening) het onherroepelijk geworden besluit van gedeputeerde staten (zie het achtste lid) of (in geval van een beroepszaak) de uitspraak van de rechter geeft het bevoegd gezag van de bijzondere school de bevoegdheid het betrokken deel van het gebouw met toestemming van het college van burgemeester en wethouders te verhuren.

Tiende lid

De toestemming tot verhuur is begrensd, want deze geldt voor hooguit 3 jaar. Op verzoek van het bevoegd gezag kan deze periode telkens (meermalen dus) worden verlengd met een termijn van maximaal 3 jaar.

Elfde lid

Nu de verhuur een eigen wettelijke regeling in deze wet heeft, wordt uitdrukkelijk de toepassing van de bepalingen in Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek over verhuur uitgesloten.

Paragraaf 6. Doordecentralisatie; verticale scholengemeenschappen; informatie

Artikel 6.21. Jaarlijks bedrag voor huisvestingskosten van een niet door de gemeente in stand gehouden school

(Oud: WVO artikel 76v; WVO BES artikel 146)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Deze bepaling biedt aan een gemeente en het bevoegd gezag van een bijzondere school de mogelijkheid tot wat in de wandeling wordt genoemd: doordecentralisatie. Dat wil zeggen dat het bevoegd gezag zelf geheel of gedeeltelijk verantwoordelijk wordt voor zaken rond de huisvesting, waarvoor het college van burgemeester en wethouders dan alleen nog financiële middelen verschafft.

Het besluit tot doordecentralisatie kan al dan niet op aanvraag van een bevoegd gezag worden genomen. Het initiatief kan dus ook vanuit de gemeente komen. Het besluit van de gemeenteraad tot doordecentralisatie wordt genomen in overeenstemming met het bevoegd gezag van de bijzondere school. Het besluit wordt dus niet genomen als het bevoegd gezag er niet mee instemt. Aan de andere kant is er ook geen recht op doordecentralisatie, er rust geen plicht op de gemeenteraad om over te gaan tot doordecentralisatie als een bevoegd gezag er om vraagt.

De gemeenteraad kan voorwaarden verbinden aan het besluit. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan termijnen waarbinnen nieuwbouw zal worden gepleegd en in relatie daarmee andere panden vrij zullen komen die ter beschikking komen voor andere scholen.

In de tekst komt duidelijk tot uitdrukking dat sprake is van een besluit van de gemeenteraad tot betaling van een jaarlijks bedrag voor huisvestingskosten aan het bevoegd gezag van bijzondere scholen. Dit is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Awb, waartegen deze scholen op grond van artikel 1:5 van die wet bezwaar en beroep kunnen instellen. Het besluit van de gemeenteraad kan worden getoetst aan beleid dat naar buiten toe kenbaar is gemaakt, aan de behandeling van aanvragen van andere

bevoegde gezagsorganen en aan de hand van argumenten van redelijkheid en billijkheid, rekening houdend met de plaatselijke situatie.

Gemeenteraad en bevoegd gezag kunnen bij de doordecentralisatie afwijken van alle overige bepalingen in het hoofdstuk in deze wet over de huisvesting. In de bepaling is bewust een globale regeling opgenomen vanwege de gewenste flexibiliteit voor gemeenten en bevoegde gezagsorganen om op maat gesneden overeenkomsten te sluiten.

Artikel 6.22. Huisvesting verticale scholengemeenschap
(Oud: WVO artikel 76v.1; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt de verantwoordelijkheid voor de bekostiging van de huisvesting van zogenaamde verticale scholengemeenschappen. Deze gemeenschappen omvatten minimaal 1 instelling voor middelbaar beroepsonderwijs als bedoeld in de WEB en 1 school voor voortgezet onderwijs. Bij de verticale scholengemeenschappen gelden de huisvestingsregels van de WEB, zodat voor de totale huisvesting van de scholengemeenschap één stelsel van regels geldt.

Eerste lid

Voor verticale scholengemeenschappen bestaande uit:

1. een roc en een school voor voortgezet onderwijs, of
 2. een aoc en een school voor mavo en/of een school voor praktijkonderwijs,
- gelden regels die afwijken van hetgeen in dit hoofdstuk is bepaald voor scholen voor voortgezet onderwijs.

Op deze scholengemeenschappen zijn de huisvestingsbepalingen van de WEB van toepassing. Dat betekent dat de bevoegde gezagsorganen van de scholengemeenschappen zelf verantwoordelijk zijn voor de huisvesting en dat zij daarvoor op grond van de WEB bekostiging van het Rijk ontvangen. Het is niet wenselijk dat voor een deel van een scholengemeenschap de verantwoordelijkheid voor de huisvesting bij de gemeente en voor een ander deel bij het bevoegd gezag ligt. Een dergelijk bevoegd gezag zou geen integraal huisvestingsbeleid voor de verticale scholengemeenschap kunnen voeren en heeft bovendien te maken met een grotere administratieve last dan nodig.

Tweede lid

Als een verticale scholengemeenschap op of na 1 januari 1997 is ontstaan of is uitgebreid met een school voor voortgezet onderwijs, is in principe artikel 76u [6.20] over de buitengebruikstelling van de gebouwen en terreinen van de betrokken scholen voor voortgezet onderwijs van toepassing. Dat wil zeggen dat de gemeente, op het moment dat gebouwen en terreinen structureel niet meer voor de daar gevestigde school voor voortgezet onderwijs worden gebruikt, het economisch claimrecht kan uitoefenen.

De datum 1 januari 1997 is van belang, omdat sindsdien het economisch claimrecht van gebouwen en terreinen van scholen voor voortgezet onderwijs berust bij de gemeenten. Bevoegde gezagsorganen van roc's en aoc's hebben sinds 1 juli 1997 zelf de verantwoordelijkheid voor hun huisvesting.

Voor verticale scholengemeenschappen zoals die voor 1 januari 1997 al bestonden, is de procedure van dit artikel niet aan de orde: de huisvesting van de scholen voor voortgezet onderwijs die daar deel van uitmaakten, is niet naar de gemeenten gedecentraliseerd en het economisch claimrecht van hun gebouwen en terreinen is ook niet overgedragen aan de gemeenten.

Derde lid

De gemeenteraad kan besluiten dat het economisch claimrecht in de toekomst niet zal worden uitgeoefend bij een school die onderdeel is gaan uitmaken van een verticale scholengemeenschap. De gemeenteraad kan dat op verzoek van het bevoegd gezag van de school of op eigen initiatief doen. Het bevoegd gezag moet er wel mee instemmen.

Het besluit kan worden genomen bij de fusie waarbij de verticale scholengemeenschap ontstaat of wordt uitgebreid met een school voor voortgezet onderwijs, maar ook later, als de omstandigheden daartoe volgens het bevoegd gezag en de gemeenteraad aanleiding geven.

Als de gemeenteraad afziet van het uitoefenen van het economisch claimrecht, kan het daarvoor wel met het bevoegd gezag van de betrokken school een vergoeding afspreken. Hoe hoog die vergoeding is, zal afhangen van de lokale situatie, bijvoorbeeld de staat van onderhoud, de locatie of het feit of de gemeente kort daarvoor in de huisvesting van de school heeft geïnvesteerd. Ook speelt een rol het feit of het bevoegd gezag zelf voor 1 januari 1997 eventueel bepaalde gedeelten van gebouwen heeft bekostigd en daarvoor geen vergoeding van het rijk heeft ontvangen.

Na overeenstemming tussen gemeenteraad en bevoegd gezag over het feit dat een vergoeding is verschuldigd, wordt dat feit vastgelegd in het besluit, net als de overeengekomen hoogte van de vergoeding.

Vierde lid

In het vierde lid is geregeld dat, als het economisch claimrecht op grond van het derde lid is overgedragen aan het bevoegd gezag, dat feit moet worden ingeschreven in de daartoe bestemde openbare registers (vergelijk artikel 76u [6.20]).

Artikel 6.23. Informatieverstrekking aan gemeenteraad of college van burgemeester en wethouders

(Oud: WVO artikel 76w; WVO BES artikel 147)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het bevoegd gezag van een bijzondere school is verplicht om aan de gemeente die gegevens te leveren die de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders nodig acht voor een juiste uitvoering van de bepalingen over de huisvesting zoals opgenomen in dit hoofdstuk.

Ter bescherming van de bevoegde gezagsorganen is – om willekeur bij het vragen van gegevens te voorkomen – in artikel 76m, eerste lid, onderdeel h [6.12], de verplichting opgenomen om in de gemeentelijke huisvestingsverordening aan te duiden welke gegevens gevraagd kunnen worden.

HOOFDSTUK 7. PERSONEEL

Inleiding

Dit hoofdstuk regelt een aantal zaken over het personeel. Het gaat om een aantal algemene zaken rond bijvoorbeeld personeelscategorieën op een school (paragraaf 1), de eisen aan bekwaamheid en bevoegdheid van leraren (paragrafen 2 en 3), de voorwaarden voor benoeming van leidinggevend en onderwijsondersteunend personeel (paragraaf 4) en de rechtspositie van het personeel (paragraaf 5). Ten slotte is er een paragraaf over stagiaires binnen een school. De rechtspositie is geregeld in een tripartiete overeenkomst.

Doel van de aanpassingen over benoembaarheidsvereisten voor leraren

De paragrafen 2 en 3 bevatten de vereisten die gelden voor het benoemen van leraren. Deze paragrafen beogen een toegankelijker overzicht te geven van de vereisten die gelden voor de benoeming van leraren. Daarbij is beoogd beter aan te sluiten bij het begrippenkader dat in de onderwijssector gehanteerd wordt. De bekwaamheidseisen hebben een centralere plek in het wetsvoorstel gekregen. Ook is gemarkeerd welke leraren bevoegd lesgeven en welke leraren op basis van de wet mogen lesgeven zonder over de juiste bevoegdheid te beschikken (de benoembaren). Verder zijn de over de huidige wet- en regelgeving verspreide benoemingsgronden en delegatiegrondslagen bij elkaar gezet. Daarnaast zijn de formuleringen gemoderniseerd en leesbaarder gemaakt. In de artikelsgewijze toelichting wordt specifiek ingegaan op bepalingen die in de uitvoering veel vragen oproepen.

Aansluiting bij begrippenkader in onderwijssector

In het spraakgebruik wordt veelal een onderscheid gemaakt tussen bevoegde en onbevoegde leraren. De huidige WVO spreekt alleen in artikel 2a over bevoegdheid; verder uitsluitend over vereisten voor benoembaarheid. Hierdoor is onduidelijk welke leraren tellen als bevoegd en welke leraren – die weliswaar op basis van de wet mogen lesgeven – daartoe niet bevoegd zijn. Deze tweede categorie leraren gold in het spraakgebruik als benoembaar. Dit onderscheid bleek niet duidelijk uit de wet, maar vloeit wel logisch voort uit het stelsel van benoemingsgronden zoals zich dat ontwikkeld heeft. Grondgedachte hierin was dat een leraar zich aan de hand van een getuigschrift kwalificeert voor het vak en het soort onderwijs (eerstegraads dan wel tweedegraads) dat hij of zij geeft. Mits in het bezit van het juiste getuigschrift, kan de leraar zonder verdere beperkingen les geven.

Bevoegd en benoembaar

De WVO 20xx kent 2 typen benoemingsgronden. Ten eerste kent de WVO 20xx benoemingsgronden die uitgaan van een permanente benoeming op grond van het behalen van het juiste getuigschrift. Ten tweede kent de WVO 20xx benoemingsgronden voor situaties waarin dit nog niet is gebeurd. In dit type benoemingsgrond worden nadere voorwaarden geschetst waaronder de leraar toch les mag geven. In vrijwel alle gevallen bevatten deze voorwaarden een tijdschik en zijn ze erop gericht dat de leraar alsnog het juiste getuigschrift haalt.

Het onderscheid tussen deze 2 benoemingsgronden correspondeert met het onderscheid bevoegd versus benoembaar. De bevoegde leraar kan wel onvoorwaardelijk en voor onbepaalde tijd worden benoemd in het vak waarvoor hij aan de bekwaamheidseisen heeft voldaan of krachtens de artikelen in deze paragraaf geacht wordt te voldoen. De benoembare leraar kan dit niet en wordt geacht alsnog het juiste getuigschrift te halen.

Ordering van grondslagen voor uitzonderingen

Een ander probleem was dat de vereisten voor benoeming verspreid waren over verschillende bepalingen. Door een herordering rond de categorieën bevoegd en benoembaar ontstaat een meer homogeen overzicht van de juridische mogelijkheden om leraren te benoemen

Rechtspositie

Werkgevers- en werknemersorganisaties in Europees Nederland onderhandelen in het voortgezet onderwijs, evenals in de andere onderwijssectoren, zelf over de arbeidsvoorwaarden van het personeel. Het gaat om de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden en bovenwettelijke sociale zekerheid. De onderhandelingen over het pensioen vinden plaats in de pensioenkamer van de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid. Dit is een overlegtafel tussen centrales van overheidspersoneel en het Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO). De sectororganisatie VO-raad is lid van het VSO.

In overeenstemming met dit uitgangspunt van volledige decentralisatie van de arbeidsvoorwaarden, bepaalt de WVO 20xx dat het bevoegd gezag van een school de rechtspositie van het personeel regelt. Over de totstandkoming van de rechtspositionele regelingen moet overleg worden gevoerd tussen het bevoegd gezag en vakorganisaties. Via het lidmaatschap bij de werkgeversorganisatie mandateren de schoolbesturen als werkgevers deze werkgeversorganisatie om namens hen met de vakorganisaties te onderhandelen over een cao.

In Caribisch Nederland gelden andere bepalingen met betrekking tot het onderhandelen over de arbeidsvoorwaarden van het personeel alsmede dat voor de rechtspositie van het personeel dat werkzaam is op een openbare school in CN de bepalingen uit de Wet materieel ambtenaren recht BES rechtstreeks gelden. Voor personeel van een bijzondere school in CN is bepaald dat deze regelgeving van overeenkomstige toepassing is. Hoofdstuk 11 regelt de afwijkingen van dit hoofdstuk voor Caribisch Nederland.

In paragraaf 6, over de rechtspositie, wordt onder andere geregeld dat ieder personeelslid in algemene dienst is van het bevoegd gezag. Het personeel in het openbaar onderwijs krijgt een akte van aanstelling en het personeel in het bijzonder onderwijs een akte van benoeming, waarvan de verplichte elementen in de wet worden opgesomd. Wanneer voor het schoolbestuur een raad van toezicht is ingesteld, behoren de bestuursleden zelf ook tot het personeel. Voor die bijzondere categorie worden in artikel 3.4, derde lid, bijzondere regels gesteld.

Er zijn ook studenten die zijn ingeschreven voor een opleiding op grond van de WHW voor het beroep van leraar of die anderszins studeren om aan de bekwaamheidseisen te voldoen voor een functie in het voortgezet -, beroeps- of primair onderwijs. In paragraaf 7 van dit hoofdstuk (Stages) is vastgelegd dat het bevoegd gezag verplicht is deze tot de school toe te laten om in de school de ervaring op te doen die vereist is als onderdeel van hun opleiding.

Caribisch Nederland

Leraren die op de dag voor de inwerkingtreding van artikel 210 WVO BES naar Nederlands Antilliaans recht bevoegd waren, en onderwijs geven op een school voor voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland, behielden hun bevoegdheden onder de WVO BES en ook onder de WVO 20xx. Ook studenten die voor de inwerkingtreding van de WVO BES zijn begonnen aan een lerarenopleiding en die binnen 5 jaar na die inwerkingtreding hun onderwijsbevoegdheid behalen, worden net als zittende bevoegde leraren benoembaar in Caribisch Nederland. Nadat de WVO 20xx in werking is getreden kunnen alleen nog leerkrachten aangesteld worden die voldoen aan de benoemingsvereisten.

Dit betekent dat nieuw aan te stellen leraren aan de Europees Nederlandse bekwaamheidseisen moeten voldoen. Op deze wijze is uitwisseling van leerkrachten op de BES-eilanden onderling, maar ook met het Europees Nederland, eenvoudiger. Zittende leraren die op de dag voor de inwerkingtreding van artikel 211 WVO niet in het bezit waren van een bevoegdheid volgens de toen geldende Antilliaanse regelgeving, hadden binnen een termijn van 5 jaar over een bevoegdheid moeten beschikken. Dat betekent dat voor de onbevoegde leraren die voor genoemde inwerkingtreding beginnen aan een opleiding die leidt tot een Nederlands-Antilliaanse bevoegdheid, daarna hetzelfde overgangsrecht geldt als voor de huidige studenten van de lerarenopleiding. Het is aan de werkgever om er zorg voor te dragen dat leraren aan de bekwaamheidseisen voldoen en indien nodig afspraken te maken over bijscholing.

In Caribisch Nederland gelden andere bepalingen voor het onderhandelen over de arbeidsvoorwaarden van het personeel alsmede voor de rechtspositie van het personeel dat werkzaam is op een openbare school. In Caribisch Nederland gelden rechtstreeks de bepalingen uit de Wet materieel ambtenaren recht BES. Voor personeel van een

bijzondere school in Caribisch Nederland is bepaald dat deze regelgeving van overeenkomstige toepassing is. Hoofdstuk 11 regelt de afwijkingen van dit hoofdstuk voor Caribisch Nederland.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 7.1. Toepassing begrippen

(Oud: WVO artikel 32, achtste lid; WVO BES artikel 77, zevende lid)

Redactioneel aangepast: De begripsbepaling van vakken is in de WVO opgenomen in artikel 32, lid 8. De begripsbepaling is in overeenstemming gebracht met de nieuwe begripsbepaling voor het begrip 'onderwijsprogramma' in hoofdstuk 1.

Vervallen: -

Nieuw: De begripsbepaling van benoemen/benoeming is nieuw.

De Wet van 3 april 2003, Stb. 187 (Regeling uitzendkrachten onderwijs) introduceerde naast de benoeming ook de tewerkstelling zonder benoeming van personeel. De bepalingen in dit hoofdstuk gelden zowel als er sprake is van benoeming van personeel als wanneer het gaat om een tewerkstelling zonder benoeming. Het opnemen van de begripsbepalingen "benoemen" en "benoeming" voorkomt dat in dit hoofdstuk telkens beide begrippen moeten worden uitgeschreven (benoemen en tewerkstellen). Waar in dit hoofdstuk "vak" staat, wordt tevens bedoeld een combinatie van vakken of een vakoverstijgend programmaonderdeel. Om te voorkomen dat deze begrippen telkens moeten worden uitgeschreven, is hier gekozen voor een begripsbepaling van "vak" voor dit hoofdstuk.

Artikel 7.2. Personeelscategorieën, formatie, taken en functies

(Oud: WVO artikel 3, eerste tot en met zevende lid, en eerste volzin van artikel 33, eerste lid; WVO BES artikel 77, eerste tot en met zesde lid en eerste volzin van artikel 80, eerste lid)

Redactioneel aangepast: Het tweede, derde, en zesde lid van artikel 32 zijn samengenomen. In het vijfde lid (was zevende lid van artikel 32) wordt niet langer verwezen naar een AMvB. Er staat nu: "de functies en taken van het personeel" worden door het bevoegd gezag vastgesteld "met in achtneming van de daaromtrent bij algemene maatregel van bestuur te geven nadere voorschriften". Deze maatregel bestaat niet. Aangezien bij wet al een globale aanduiding van taken en functies (lid 2, 4, 5) wordt gegeven, is deze zinsnede geschrapt.

Vervallen: Het achtste lid van artikel 32 is als algemene bepaling aan het begin van het hoofdstuk opgenomen (nieuw artikel: 7.1).

Nieuw: -.

Dit artikel beschrijft het personeel dat aan een school verbonden is en biedt de basis voor de formatie, functies en taken van de verschillende categorieën personeel.

Tweede lid

De leiding van een school berust bij de rector als het een school voor vwo betreft en in andere gevallen een directeur. De rector respectievelijk directeur kunnen worden bijgestaan door conrectoren of adjunct-directeuren, tenzij er sprake is van een centrale directie (zie artikel 7.4/32a). Caribisch Nederland kent niet de bepalingen over de centrale directie.

Derde en vierde lid

Naast de leraren en de schoolleiding is aan een school onderwijsondersteunend personeel verbonden. Op grond van het vijfde lid stelt het bevoegd gezag jaarlijks de

taken en functies van deze personeelsleden vast. Op basis van het vierde lid van dit artikel is de taak van schooldecaan een wettelijk verplichte.

Vijfde lid

Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het formatiebeleid en dient jaarlijks de taken en de functies van de leraren, de decanen en het onderwijsondersteunend personeel vast te stellen.

Artikel 7.3. Verklaring omtrent gedrag en door de rechter opgelegde beroepsverboden

(Oud: WVO artikel 33, eerste lid (deels), artikel 34, eerste lid (deels), artikel 35, eerste lid (deels); WVO BES artikel 80, eerste lid (deels) en artikel 84, eerste lid (deels) en artikel 85, eerste lid (deels))

Redactioneel aangepast: de artikelleden zijn redactioneel licht aangepast.

Vervallen: -

Nieuw: Voor alle personeelsleden van de school is nu in 1 centraal artikel geregeld dat zij op het moment van benoeming in het bezit moeten zijn van een verklaring omtrent het gedrag. Tevens is in 1 centraal artikel het vereiste opgenomen dat personeelsleden met lesgevende of onderwijsondersteunende taken, niet van die werkzaamheden mogen zijn uitgesloten op grond van een rechterlijke uitspraak.

Eerste lid

Elk nieuw personeelslid van de school moet op het moment van benoeming een verklaring omtrent het gedrag overleggen, die op dat moment niet ouder mag zijn dan 6 maanden.

Tweede lid

Het tweede lid gaat over een door de rechter opgelegd beroepsverbod. Het bevoegd gezag moet er zorg voor dragen dat personeelsleden die lesgevende of onderwijsondersteunende werkzaamheden verrichten, ook al is dat incidenteel, niet van die werkzaamheden zijn uitgesloten op grond van een rechterlijke uitspraak. Deze eisen gelden ook voor mensen die zonder benoeming op de school zijn tewerkgesteld, zoals uitzendkrachten, zzp'ers, leden van een maatschap etc. Waar in dit en de volgende artikelen sprake is van benoeming, wordt ook begrepen tewerkstelling als leraar (zie artikel 7.1).

Artikel 7.4. Centrale directie

(Oud: WVO artikelen 32a en 32b; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: artikel 32b is opgenomen als nieuw vierde lid van artikel 7.4.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid en tweede lid

Dit artikel biedt de mogelijkheid om een centrale directie aan het hoofd van een school te plaatsen. Het tweede lid regelt de omvang ervan: in aantallen leden en formatieplaatsen.

Derde lid

Het derde lid regelt expliciet dat de centrale directie namens en onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag de leiding heeft waar het gaat om de voorbereiding en uitvoering van het schoolbeleid en eveneens in naam van het bevoegd gezag de dagelijkse gang van zaken en het beheer van de school coördineert.

Vijfde lid

De algemene maatregel van bestuur waarvoor artikel 32a, eerste lid, van de WVO een grondslag biedt, is tot op heden niet tot stand gekomen. Om die reden is er nu voor gekozen om de mogelijkheid open te houden bij algemene maatregel van bestuur

nadere regels te stellen ten aanzien van scholen met een centrale directie. Voor de hand ligt uiteraard dat voor centrale directies alleen wordt gekozen als er sprake is van een grote of complexe school.

Artikel 7.5. Overdracht taken en bevoegdheden

(Oud: WVO artikel 32b1; WVO BES artikel 78 (andersluidend, nl. geen centrale directie))

Redactioneel aangepast: in het eerste lid is "bestuur" gewijzigd in: bevoegd gezag

In het tweede lid is toegevoegd: de conrector.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt de mogelijkheid van het overdragen van taken door het bevoegd gezag aan de centrale directie, de directeur of de rector. In het managementstatuut (art 7.6 32c) wordt aangegeven op welke wijze van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt.

Artikel 7.6. Managementstatuut

(Oud: WVO artikel 32c; WVO BES artikel 79)

Redactioneel aangepast: het tweede lid van artikel 7.6 bevat nu de opsomming van de inhoud van het managementstatuut die eerst over de eerste 2 leden was verdeeld. In het vierde lid wordt nu voorgeschreven dat het managementstatuut is in te zien door het personeel, de ouders en de leerlingen van de school in plaats van: in het gebouw van de school ter inzage op een voor ieder toegankelijke plaats.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel regelt dat het bevoegd gezag verantwoordelijk is voor het vaststellen van een managementstatuut, nadat het daarover overleg heeft gepleegd met het management: rector, conrector(en), directeur, adjunct-directeur(en), of de centrale directie.

Tweede en derde lid

De bedoeling van het managementstatuut is dat in een document helder is vastgelegd hoe de taken en bevoegdheden binnen de school zijn belegd. Het gaat daarbij enerzijds (tweede lid) om taken en bevoegdheden die in naam van het bevoegd gezag worden uitgeoefend (een constructie waarbij de verantwoordelijkheid voor deze taken en bevoegdheden formeel bij het bevoegd gezag blijft) en anderzijds (derde lid) om taken en bevoegdheden die worden overgedragen. In beide gevallen, dienen instructies of richtlijnen die gelden bij uitoefening van deze taken en bevoegdheden in het managementstatuut te worden vastgelegd.

Vierde lid

Dit lid regelt dat het bevoegd gezag ervoor zorgt dat ouders, personeel en leerlingen van de school het managementstatuut kunnen inzien. Dat kan zijn doordat een exemplaar op een toegankelijke plaats in de school ter inzage ligt, maar met de komst van internet is ook toegankelijkheid via het internet mogelijk.

Artikel 7.7. Evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding

(Oud: WVO artikel 32d; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Uit oogpunt van deregulering is de gedetailleerde bepaling over een eens in de 4 jaar op te stellen document over de evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de schoolleiding, hier vervangen door een algemene zorgplicht van het bevoegd gezag om evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in leidinggevende functies na te streven. Hiermee is deze bepaling in overeenstemming gebracht met de overeenkomstige bepaling in de WEB. Caribisch Nederland kende in de WVO BES deze bepaling niet. Nu

de gedetailleerde bepaling hieromtrent in Europees Nederland wordt vervangen door een algemene zorgplicht is er geen reden meer om Caribisch Nederland uit te zonderen van deze zorgplicht.

Paragraaf 2. Eisen aan bekwaamheid en bevoegdheid van leraren

Artikel 7.8. Algemene vereisten voor leraren

(Oud: WVO artikelen 2a en 33, eerste lid (deels) en dertiende lid (deels); WVO BES artikelen 3 en 80, vijftiende lid)

Redactioneel aangepast: In dit artikel komt het oude artikel 2a terug, aangepast aan het onderscheid tussen bevoegde en benoembare leraren.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel geeft aan dat er eisen worden gesteld aan leraren die voortgezet onderwijs verzorgen. Leraren moeten ofwel bevoegd ofwel benoembaar zijn op basis van de wet.

Tweede lid

Er is een uitzondering voor vakken of andere programmaonderdelen die door het bevoegd gezag worden vastgesteld. Behalve voor godsdienstonderwijs en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs. Godsdienstonderwijs en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs wordt ook door het bevoegd gezag zelf vastgesteld, maar daarvoor geldt wel dat de leraren die dat onderwijs verzorgen, bevoegd of benoembaar moeten zijn. Voor andere vakken die door het bevoegd gezag worden vastgesteld, geldt dat niet. Dit betreft vakken of programmaonderdelen die niet geregeld zijn in de wet of daarop gebaseerde regelingen zoals het Inrichtingsbesluit WVO, het Eindexamenbesluit of de Regeling conversietabel. Voorbeelden van vakken of andere programmaonderdelen die door het bevoegd gezag worden vastgesteld zijn vakken die in de onderbouw worden gegeven of in de vrije ruimte en die geen examenvakken zijn. In deze laatste categorie vallen vakken als mediawijsheid, film, burgerschap, wereldoriëntatie, science, schooleigen colleges, profielwerkstukken en projectonderwijs en alle niet vakgebonden begeleiding zoals mentorlessen en lessen in loopbaanondersteuning en -begeleiding (lob), praktische sectororiëntatie (pso). De achtergrond van deze uitzondering is dat deze vakken van school tot school verschillen, eigen benamingen hebben en ook met enige regelmaat worden aangepast, waardoor voor deze vakken geen algemeen bewijs van bekwaamheid kan worden afgegeven door een lerarenopleiding. Daarom wordt het aan het oordeel van de school gelaten welke leraren bekwaam zijn om het onderwijs in die vakken te verzorgen. In de slotzin van het tweede lid is de mogelijkheid geboden dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld voor benoeming van leraren voor vakken die door het bevoegd gezag zelf zijn vastgesteld, inclusief het godsdienstonderwijs en levensbeschouwelijk vormingsonderwijs.

Artikel 7.9. Bekwaamheidseisen voor leraren

(Oud: WVO artikel 36, eerste, vierde, vijfde en zevende lid; WVO BES artikel 86, eerste, derde en vijfde lid)

Redactioneel aangepast: Het huidige artikel 36 is opgesplitst: in dit artikel staat nu alleen het bepaalde over bekwaamheidseisen voor leraren, te weten het eerste, vierde, vijfde en zevende lid. Deze leden zijn in het nieuwe artikel 7.9. opgenomen in het eerste, tweede, derde, en vierde en vijfde lid. Het huidige zevende lid van artikel 36 is opgesplitst in de leden 4 en 5 van het nieuwe artikel 7.9. Dit artikel staat nu direct na de hoofdregel van benoembaarheid voor leraren. De leden over bekwaamheidseisen voor leidinggevend en ondersteunend personeel (het tweede, derde en ten dele zevende lid van artikel 36) zijn verplaatst naar de artikelen die de benoembaarheid van deze personeelscategorieën regelen, de artikelen 7.21 en 7.22.

Vervallen: Het zesde lid van artikel 36. Dat lid bevatte een voorhangbepaling. Deze is verplaatst naar het algemene artikel over voorhang van gedelegeerde wetgeving in hoofdstuk 13 Slotbepalingen.

Nieuw: -.

Artikel 7.9 vormt het hart van de voorschriften over de bekwaamheid van leraren. Dit stelsel van voorschriften houdt in dat het onderwijspersoneel moet voldoen aan bekwaamheidseisen (zie de artikelen 7.19, 7.21 en 7.9 / 33 t/m 35) en dat scholen hun personeelsleden in de gelegenheid moeten stellen om de bekwaamheid te onderhouden (zie artikel 2.89, eerste lid, onder b, en artikel 2.90, tweede lid / 24).

Eerste lid tot en met derde lid

De bekwaamheidseisen voor leraren worden bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld. Die eisen omvatten pedagogisch–didactische eisen (het beroep) en eisen aan inhoudelijke vak kennis (het vak). Per schoolsoort en onderwijsfase (samenhangende leerjaren) kunnen zij verschillend zijn. De eisen zijn neergelegd in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Zoals in het derde lid is aangegeven, dienen in elk geval voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs (het eerstegraads gebied) specifieke bekwaamheidseisen worden vastgesteld.

Vierde lid

Op grond van het vierde lid stelt de minister een representatieve beroepsorganisatie in de gelegenheid hem voorstellen te doen voor (aanpassing of wijziging van) de bekwaamheidseisen. In elk geval een keer per 6 jaar kan de beroepsgroep daartoe een voorstel doen.

Artikel 7.10. Bevoegdheid

(Oud: WVO artikelen 33, eerste lid, onderdeel b, lid 1c, onderdeel b, tweede en zestiende lid, 33a, 33b, 37; WVO BES artikel 80, eerste lid, onderdeel b, vierde lid, onderdeel b, vijfde lid, achttiende lid, artikelen 81 en 82)

Redactioneel aangepast: artikel 7.10 regelt de verschillende situaties waarin de leraar onvoorwaardelijk bevoegd is les te geven. Alle situaties waarin de leraar wel benoembaar is voor lesgevend taken, maar (nog) niet beschikt over een onvoorwaardelijke bevoegdheid, zijn uit het oogpunt van overzichtelijkheid uit dit artikel geschrapt en opgenomen in paragraaf 3 van dit hoofdstuk.

Vervallen: -

Nieuw: -

Eerste lid. Hoofdregeel HO-getuigschrift en internationale equivalenten.

Dit artikellid geeft de hoofdregel voor een benoeming als leraar: om tot leraar te kunnen worden benoemd moet men aantoonbaar voldoen aan bekwaamheidseisen.

Het bezit van de documenten in lid 1 geldt als bewijs dat de leraar voldoet aan de bekwaamheidseisen.

In de meeste gevallen zal een leraar als bewijs van zijn bekwaamheid beschikken over een getuigschrift op grond de WHW verkregen na het met succes afronden van een lerarenopleiding. Ook mogelijk is -in het geval van zij-instroom in het beroep van leraar- het bezit van een getuigschrift bekwaamheidsonderzoek. Voorts is mogelijk dat een leraar over een erkenning volgens de Algemene wet erkenning EG-beroepskwalificaties beschikt.

Wie over een van deze documenten beschikt, is bevoegd om les te geven.

Het eerste lid biedt verder een grondslag om onder voorwaarden en beperkingen buitenlandse getuigschriften van buiten de Europese Unie te kunnen gelijkstellen met bewijzen van bekwaamheid die aantonen dat wordt voldaan aan de bekwaamheidseisen voor leraren. De WPO en de WEC bevatten een soortgelijke grondslag.

Tweede lid. Conversietabel bevoegdheden voor vakken die van naam wijzigen.

Voor de meeste vakken in het voortgezet onderwijs bestaat in Europees Nederland een lerarenopleiding. Op het getuigschrift van die lerarenopleiding staat voor welk vak de bezitter van het getuigschrift aan de bekwaamheidseisen voldoet. Maar er zijn ook vakken die van naam zijn veranderd en vakken waarvoor geen lerarenopleiding bestaat. Dit artikel geeft de grondslag voor een ministeriële regeling - de conversietabel bevoegdheden - waarin is opgenomen welk getuigschrift van welke lerarenopleiding vereist is voor het lesgeven in het desbetreffende vak, al dan niet in combinatie met bij- of nascholing (*tweede lid*). Deze bijscholing dient aan de kwaliteitseisen te voldoen, die passen bij het niveau (eerstegraads of tweedegraads) waarop het vak gegeven wordt. Deze eisen worden in de regeling geëxpliciteerd. De bevoegdhedentabel is bedoeld voor algemeen voorkomende vakken. Scholen kunnen in de dagelijkse praktijk andere namen voor vakken hanteren op hun lesroosters. Deze namen worden niet opgenomen in de tabel als ze niet breed gebruikt worden in de sector. Als richtlijn hiervoor geldt dat er tenminste 0,2% van de totale vo-lestijd (dit komt overeen met ruim 2000 uur) op jaarbasis in dit vak les wordt gegeven.

Naast deze regeling biedt artikel 7.10, derde lid, artikel 33, lid 16, soelaas voor vakken die afwijken van de vakken in de conversietabel en waarvoor geen lerarenopleiding bestaat (zie hierna artikel 7.10, derde lid artikel 33.16).

Derde lid. Bevoegdheidsverklaring bij ontbreken lerarenopleiding.

Voor vakken waarvoor geen lerarenopleiding bestaat en evenmin de bevoegdheid kan worden aangetoond met het bezit van een getuigschrift op grond van de bevoegdhedentabel op grond van het vorige lid, biedt dit artikel de mogelijkheid om in individuele gevallen alsnog een bevoegde leerkracht aan te stellen. Deze bepaling geldt als vangnet: normaliter zal voor een vak een lerarenopleiding bestaan, maar niet altijd. In het geval dat bij algemeen gebruikelijke vakken niet duidelijk is welk getuigschrift de benodigde bekwaamheid oplevert, biedt de conversietabel uit het vorige lid soelaas. Voor nieuwe vakken of combinaties van leerinhouden die op een enkele school voorkomen, hetgeen mogelijk is omdat niet de vakken, maar de te bereiken kerndoelen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs zijn vastgelegd, biedt dit artikel een oplossing. De verklaring kan worden aangevraagd bij DUO. De minister kan aan deze verklaring nadere voorwaarden verbinden en deze ook toespitsen op de specifieke school- of richtinggebonden situatie of deel van het voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld het praktijkonderwijs of de eerste 2 leerjaren van vmbo in de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg.

Vierde lid. Bevoegdheid praktijkonderwijs.

Dit artikel bepaalt dat leraren met een getuigschrift van de lerarenopleiding basisonderwijs (een Pabo-getuigschrift), tevens bevoegd zijn onderwijs te verzorgen in het praktijkonderwijs, in bij algemene maatregel van bestuur te bepalen vakken. Zij zijn door het bezit van dat getuigschrift vrijgesteld van het bezit van een getuigschrift voor leraren voortgezet onderwijs waaruit blijkt dat is voldaan aan de bekwaamheidseisen op grond van artikel 7.9, eerste lid, 36, eerste lid van de WVO. In (artikel 4.4. van) het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel is opgenomen voor welke vakken dit geldt: tekenen, muziek, handvaardigheid, Nederlands, Engels, rekenen/wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, verzorging en praktijkoriënterende vakken. Voor deze vakken mochten leraren met een Pabo-getuigschrift vóór de inwerkingtreding van de Wet op de beroepen in het onderwijs in het praktijkonderwijs lesgeven op basis van (artikel 15b van) de Regeling bewijzen van bekwaamheid OWVO.

Vijfde lid. Bevoegdheid entreeopleiding.

Dit lid maakt het mogelijk voor de bezitter van een geschiktheidsverklaring op grond van de WEB die tevens over een getuigschrift pedagogisch-didactische scholing WEB beschikt, onderwijs te geven in de entreeopleiding in het vmbo.

Zesde lid. Bevoegdheid hele voortgezet onderwijs

Dit lid regelt dat iemand die bevoegd is voor een vak in het voorbereidend hoger onderwijs, dat vak in het hele voortgezet onderwijs, dus inclusief de leerjaren buiten de periode van voorbereidend onderwijs, mag verzorgen (inclusieve bevoegdheid).

Zevende lid. Buitengewone bekwaamheid.

Op grond van dit artikel is het mogelijk dat in bijzondere gevallen leraren worden benoemd die niet over een bewijs van bekwaamheid beschikken. Allereerst dient er sprake te zijn van bijzondere omstandigheden. Voorbeelden hiervan zijn door het schoolbestuur, de lerarenopleiding gerechtvaardigd vertrouwen van de opleiding dat een bevoegdheid behaald zou worden, een door de wetgever niet voorziene situatie met een diploma van voor 2006 waarvoor op basis van de regelgeving niet kan worden vastgesteld of de bevoegdheid zich uitstrekt tot het te geven vak, de wens slechts in een specifiek gedeelte van het eerste- of tweedegraadsgebied les te geven, het aantal jaren dat de opleiding zou duren in relatie tot het aantal jaren dat de leraar redelijkerwijs geacht kan worden in dienst te zijn na het behalen van het getuigschrift.

Voorwaarde is verder dat het om iemand gaat die uitmunt door zijn of haar bekwaamheid. Deze bekwaamheid is niet hoofdzakelijk via de reguliere weg van een lerarenopleiding verkregen maar op een buitengewone wijze. Dit kan in het beroep zijn opgedaan (bijvoorbeeld als musicus, kok of technicus), maar ook in de lespraktijk (ontwikkelen van een methode, buiten de school erkende prestaties zoals prijzen of promoties) of een combinatie van gevalideerde ervaring en een andere opleiding dan de lerarenopleiding die strikt genomen voor dat vak nodig zou zijn (bijvoorbeeld pabo-gediplomeerden die zich hebben toegelegd op lesgeven aan asielzoekerskinderen en daarvoor een aanvullende opleiding NT2 hebben gedaan op ten minste hbo-niveau of afgestudeerden van een lerarenopleiding die daarnaast de master special educational needs hebben gedaan). Zoals in het hoger onderwijs een hoogleraar en een buitengewoon hoogleraar, wordt het daarmee in het vo mogelijk op buitengewone wijze een bevoegd leraar te worden.

Artikel 7.11. Educatieve minor voor onderwijs in mavo en de eerste 3 leerjaren havo en vwo

(Oud: WVO artikel 33, lid 1a, lid 1c, onderdeel a; WVO BES artikel 80, tweede lid, en vierde lid, onderdeel a)

Redactioneel aangepast: In dit artikel zijn samengevoegd artikel 33, lid 1a en artikel 33, lid 1c, onderdeel a. Het eerste lid was artikel 33, lid 1a en het tweede was artikel 33, lid 1c, onderdeel a.

Vervallen: -

Nieuw: -

Dit artikel biedt bezitters van een wo-bachelorgetuigschrift die binnen hun studie een educatieve minor met goed gevolg hebben doorlopen, de mogelijkheid om tot leraar te worden benoemd in een beperkter deel van het voortgezet onderwijs dan het deel waarop de bekwaamheidseisen voor de leraar vo en docent bve (hoofdstuk 2, titel 3, van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel) betrekking hebben, namelijk in het mavo en in de eerste 3 leerjaren van havo en vwo. Zij mogen onderwijs verzorgen in het vak dat inhoudelijk voldoende overeenkomt met de betreffende bacheloropleiding. Universiteiten bieden de educatieve minor van ten minste 30 studiepunten aan in een aantal wetenschappelijke bacheloropleidingen die inhoudelijk voldoende verwant worden geacht met schoolvakken die voorkomen in het mavo en de eerste 3 jaren van havo en vwo. Deze mogelijkheid is bedoeld om wo-studenten te stimuleren voor het leraarschap te kiezen.

Omdat de educatieve minor een afwijkende manier is om bekwaamheid voor een beperkt gebied te verwerven, en het niet de bedoeling is dat er bijvoorbeeld een geschiktheidsverklaring zij-instroom kan worden afgegeven voor zo'n beperkt gebied, is

de educatieve minor niet opgenomen bij de hoofdregel van artikel 33, eerste lid (7.7): het beschikken over een getuigschrift als bedoeld in de WHW waaruit blijkt dat men aan de bekwaamheidseisen voldoet.

Tweede lid

Bij de in het tweede lid genoemde ministeriële regeling wordt een verwantschapstabel vastgesteld van deze bacheloropleidingen en vakken. Aan dit artikellid is uitvoering gegeven in de Regeling verwantschapstabel educatieve minor.

Artikel 7.12. Werken in teams bij vakoverstijgende programmaonderdelen in de eerste 2 leerjaren

(Oud: WVO artikel 33, vijfde lid; WVO BES artikel 80, achtste en negende lid)

Redactioneel aangepast: kleine redactionele wijzigingen

Vervallen -

Nieuw: -.

Eerste tot en met vierde lid

Dit artikel regelt de mogelijkheid om te werken met teams van leraren die samen verantwoordelijkheid dragen voor de kwaliteit en uitvoering van vakoverstijgende programmaonderdelen in de eerste 2 leerjaren. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om leergebieden met elementen van verschillende vakken of om vakoverstijgende projecten. De leden van het team moeten allen afzonderlijk voldoen aan de bekwaamheidseisen voor een of meer van de "samenstellende vakken" en samen moeten ze voldoen aan de bekwaamheidseisen voor al die vakken. Daarnaast kunnen andere leraren (van buiten het team) worden ingeschakeld om het vakoverstijgende onderdeel mede te verzorgen.

Vijfde en zesde lid

Het vijfde en zesde lid regelen onder welke voorwaarden dat kan. Het bevoegd gezag bepaalt wie (een lid van het team of een andere leraar) bepaalde werkzaamheden daadwerkelijk uitvoert. De leden van het team zijn en blijven ook voor die uitvoering verantwoordelijk, elk voor dat deel waarvoor ze voldoen aan de bekwaamheidseisen. Leraren die vakken of onderdelen verzorgen waarvoor zij niet aan de bekwaamheidseisen voldoen, krijgen de verplichting en de mogelijkheid om de deficiënties weg te werken. De afspraken daarover worden vastgelegd in hun bekwaamheidsdossier.

Zevende lid

Het zevende lid voorziet erin dat tijdelijke vervanging door een leraar die (nog) niet voldoet aan de vereiste bekwaamheidseisen (artikel 7.9, derde lid (artikel 33, derde lid)) ook mogelijk is als er sprake is van vakoverstijgende programmaonderdelen die gezamenlijk door een team worden verzorgd. Zie hiervoor verder de toelichting bij artikel 7.9, derde lid 33, derde lid.

Paragraaf 3. Voorwaarden voor tijdelijke benoeming van de onbevoegde, onderbevoegde of anders-bevoegde leraar.

Artikel 7.13. Vervanging bij tijdelijke afwezigheid of bij een onvervulbare vacature

(Oud: WVO artikel 33, derde lid; WVO BES artikel 80, zesde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Op grond van dit artikel kan een onbevoegde docent maximaal een jaar worden benoemd, namelijk bij tijdelijke afwezigheid van een bevoegd leraar, of in het geval dat een vacature niet direct kan worden ingevuld door een bevoegde leraar. Het gaat om

een periode van maximaal een jaar, tussenpozen van niet meer dan 3 maanden inbegrepen. Wanneer na dat jaar verlenging nodig of gewenst is, dan moet de vervanger zich verplichten om binnen 2 jaar wel te voldoen aan de gestelde bekwaamheidseisen. In uitzonderlijke gevallen kan die termijn van 2 jaar eenmalig met 2 jaar worden verlengd. Door de verplichting van het bevoegd gezag op grond artikel 7.19 van artikel 37a om van elk personeelslid dat werkzaamheden verricht waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld, geordende gegevens bij te houden, kan de inspectie toezicht houden op de toepassing van deze mogelijkheid van tijdelijke benoeming van onbevoegde leraren.

Artikel 7.14. Benoembaarheid voor ander vak dan waarvoor de bevoegdheid geldt

(Oud: WVO artikel 33, vierde lid; WVO BES artikel 80, zevende lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel maakt mogelijk dat een leraar tijdelijk les geeft in een ander vak dan waarvoor hij voldoet aan de bekwaamheidseisen. Dat kan voor ten hoogste 2 jaar. Daarbij geldt als eis dat de leraar scholing gaat volgen om binnen 2 jaar alsnog aan de vereiste bekwaamheidseisen te voldoen. Ook hierna kan het bevoegd gezag in bijzondere gevallen deze periode met nog maximaal 2 jaar verlengen als het daartoe aanleiding ziet. Daarvoor kan aanleiding bestaan als betrokkene door omstandigheden waarop hij geen invloed heeft, overschrijding van de termijn onvermijdelijk maken.

Tweede lid

Als een leraar tijdelijk lesgeeft in de *eerste 2 leerjaren*, in een ander vak dan waarvoor hij (nog) niet voldoet aan de bekwaamheidseisen, kan de inspectie op aanvraag van het bevoegd gezag ontheffing verlenen van de eis dat deze leraar scholing gaat volgen om binnen 2 jaar alsnog aan de vereiste bekwaamheidseisen te voldoen.

Artikel 7.15. Afwijking bevoegdheidseisen leraren bovenbouw havo en vwo (voorbereidend hoger onderwijs)

(Oud: WVO artikel 35a; WVO BES artikel 85)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: artikel 35a van de WVO geeft de grondslag om voorwaarden vast te stellen waaronder een leraar met een lesbevoegdheid voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs (ook wel genoemd het tweedegraads gebied), tijdelijk ook onderwijs mag verzorgen in de leerjaren 4 en 5 van de havo en de leerjaren 4, 5 en 6 van het vwo. Die voorwaarden worden verder uitgewerkt in artikel 3.1. van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. In dit nieuwe artikel 7.15 zijn beide artikelen samen genomen, uit het oogpunt van overzichtelijkheid. Artikel 3.1 van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel kan daarmee gelijktijdig komen te vervallen.

Eerste en tweede lid

Het artikel ziet op de mogelijkheid om leraren die over de bekwaamheidseisen voor de eerste 3 leerjaren havo en vwo (tweedegraadsgebied) beschikken, in afwijking van de geldende benoembaarheidseisen, lessen te laten verzorgen in de hogere leerjaren van havo en vwo (voorbereidend hoger onderwijs; het eerstegraads gebied). Door deze mogelijkheid wordt de flexibiliteit van de schoolorganisatie aanzienlijk verhoogd. Het is niet de bedoeling dat dit onbeperkt gebeurt: de flexibiliteit mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de lessen. Daarom gelden er voorwaarden voor de toepassing van deze mogelijkheid. Ten eerste mag maximaal 5% van het aantal lessen van het vierde, vijfde en zesde leerjaar, worden verzorgd door een leraar met een bevoegdheid voor het tweedegraads gebied. Ten tweede mag een leraar met een bevoegdheid voor het tweedegraads gebied, maximaal één jaar les geven in het eerstegraads gebied, tot

maximaal 50% van zijn benoemingsomvang.

Derde lid

Voor de toepassing van dit artikel is geen goedkeuring van de inspectie vereist. Wel moet toepassing van dit artikel aan de inspectie gemeld worden.

**Artikel 7.16. Tijdelijke benoembaarheid van de leraar in opleiding
(Oud: WVO artikel 33, negende en twaalfde lid; WVO BES artikel 80, dertiende en veertiende lid)**

Redactioneel aangepast: Het artikel is redactioneel aangepast. Vervallen zijn de verwijzingen naar de leden 3, 4, 5, 5a van artikel 33 en naar 35a ("onverminderd het bepaalde etc") wegens overbodigheid. Verder is in de formulering tot uitdrukking gebracht dat het hier gaat om een tijdelijke ontheffing van de bevoegdheid.

Vervallen: -

Nieuw: -

Dit artikel maakt het mogelijk om leraren in opleiding (LIO's) tijdelijk te benoemen, zodat zij tijdens hun opleiding al ervaring kunnen opdoen als leraar. Het gaat daarbij om studenten die een duale opleiding volgen. Dat wil zeggen dat er sprake is van een leer-arbeidsovereenkomst (op grond van artikel 7.7, vijfde lid van de WHW) met een eigen rechtspositieregeling tussen lerarenopleiding, student en het bevoegd gezag. De LIO is geen stagiair, maar een werknemer. Hij staat zelfstandig voor de klas maar wordt op afstand begeleid door een leraar van de school, onder wiens verantwoordelijkheid de LIO onderwijskundige werkzaamheden verricht. De naam van deze leraar dient op grond van het derde lid in de leer-arbeidsovereenkomst vermeld te worden.

**Artikel 7.17. Benoembaarheid zij-instromer met geschiktheidsverklaring
(Oud: WVO 33, veertiende lid (deels); WVO BES artikel 80, zestiende lid (deels))**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: De eis om geordende gegevens te hebben van het eerste lid, is overgeheveld naar 7.29, tweede lid nieuw (37a oud, nieuw lid)

Nieuw: -.

Uit dit artikel volgt dat iemand met een geschiktheidsverklaring als zij-instromer benoembaar is voor ten hoogste 2 aaneengesloten schooljaren. Deze termijn kan eventueel worden verlengd door het bevoegd gezag met maximaal 2 schooljaren. Het bevoegd gezag kan daarbij ook voorwaarden stellen. De bedoeling is echter dat iemand met een geschiktheidsverklaring niet langer dan 2 jaar over het behalen van het getuigschrift van de lerarenopleiding doet. Vandaar dat op de geschiktheidsverklaring de datum van eerste benoeming met de geschiktheidsverklaring wordt aangetekend.

**Artikel 7.18. Overige categorieën benoembare leraren zonder bevoegdheid
(Oud: WVO artikel 33, zevende en vijftiende lid; WVO BES artikel 80, elfde en zeventiende lid)**

Redactioneel aangepast: het artikel is redactioneel aangepast en gesplitst in 2 leden. In de oorspronkelijke tekst staat: "werkzaamheden in verband met contractactiviteiten".

Vervallen: -

Nieuw: -

Eerste lid

Omdat er ook in het voortgezet onderwijs behoefte bestaat om personen uit de (beroeps)praktijk onderwijs te laten verzorgen, voorziet dit artikel in de mogelijkheid van een structureel gastdocentschap. Omdat de gastdocent wordt ingeschakeld om vanuit zijn specifieke ervaring of deskundigheid het onderwijs te verrijken, hoeft hij bij wijze van uitzondering niet te voldoen aan de formele bekwaamheidseisen voor het vak

waarin hij lesgeeft. Het gaat hier om een uitzondering voor een kleine betrekking: de betrekkingsomvang (bij alle schoolbesturen die hem inschakelen tezamen) mag voor betrokkene ten hoogste gemiddeld 4 uren per week op jaarbasis bedragen. Voorts geldt dat de gastdocent werkt onder verantwoordelijkheid van een leraar die wel bevoegd is.

Tweede lid

Wie aan een school contractactiviteiten verricht, hoeft daarvoor niet te voldoen aan de benoembaarheidseisen die voor leraren gelden. Dit geeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om voor deze activiteiten ook ervaren en deskundige mensen uit het bedrijfsleven aan te trekken die niet aan deze eisen voldoen en maakt het mogelijk dat al aan de school werkzame leraren contractactiviteiten kunnen verrichten die niet of niet geheel aansluiten op hun bewijs van bekwaamheid.

Artikel 7.19. Bekwaamheidsdossier en geordende gegevens over benoeming (Oud: WVO artikelen 37a, 33, zesde lid en lid 5a, artikel 33, veertiende lid (deels), artikel 35, derde lid (deels); WVO BES artikel 80, negende en (deels) zestiende lid, artikel 84, vierde lid, artikel 88)

Redactioneel aangepast: kleine redactionele wijzigingen. Artikel 37a/88 WVO BES is nu gesplitst in 2 leden.

Vervallen: -

Nieuw: in dit artikel is een nieuw derde lid opgenomen waarin nu bij elkaar zijn opgesomd de bepalingen waarbij het bevoegd gezag bij de toepassing ervan over geordende gegevens moet beschikken.

Eerste lid

Op grond van dit artikellid dient de school een bekwaamheidsdossier bij te houden over elk personeelslid dat werkzaamheden verricht waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld op grond van deze wet, zodat het kwaliteitsniveau van de school in dit opzicht inzichtelijk en transparant vastligt.

Tweede lid

Voor de onderlinge vergelijkbaarheid en herkenbaarheid van de gegevens kan de minister regels vaststellen over de inrichting en wijze van ordening van deze gegevens. Op dit moment is aan deze bepaling geen uitvoering gegeven.

Derde lid

In dit artikellid is ten aanzien van een aantal onderwerpen expliciet bepaald dat het bevoegd gezag over geordende gegevens bevat. Het gaat daarbij om van de hoofdregel afwijkende mogelijkheden van inzet van personeel. Juist bij deze afwijkende mogelijkheden is van belang dat de toepassing ervan zorgvuldig en transparant is. Geordende gegevens zijn daarvoor van belang zowel voor de school zelf als voor de mogelijkheid van toezicht door de inspectie.

Concreet gaat het om toepassing van de volgende artikelen: artikel 33, zesde lid (de wijze waarop wordt voorzien in nog ontbrekende inhoudelijke of didactische kennis en vaardigheden als bij vakoverstijgende programmaonderdelen in de eerste 2 leerjaren andere leraren worden ingezet); artikel 33, vierde lid, eerste volzin (het geval waarin het bevoegd gezag een leraar die benoembaar is voor enig vak voor ten hoogste 2 jaar onderwijs mag laten verzorgen waarvoor deze niet voldoet aan de daarvoor geldende bekwaamheidseisen); artikel 33, veertiende lid (het geval waarin het bevoegd gezag de benoemingsperiode voor ten hoogste 2 jaar verlengt van iemand die benoemd is op basis van een geschiktheidsverklaring); artikel 33, derde lid (het geval waarin het bevoegd gezag bij tijdelijke afwezigheid van een leraar of bij een vacature iemand die benoembaar is voor enig vak, maar niet voldoet aan de bekwaamheidseisen voor het desbetreffende vak, onderwijs laat verzorgen) en artikel 35, derde lid (het geval waarin het bevoegd gezag een onderwijsondersteunende functionaris belast met

werkzaamheden waarvoor deze niet voldoet aan de daarvoor geldende bekwaamheidseisen).

Artikel 7.20. Nadere uitvoeringsregels

(Oud: WVO artikel 33, achtste en (deels)dertiende lid; WVO BES artikel 80, twaalfde en (deels)vijftiende lid)

Redactioneel aangepast: In het eerste lid is het huidige artikel 33, lid 8 opgenomen. In het tweede lid is het huidige artikel 33, lid 13 opgenomen, alsmede de slotzin van het huidige artikel 33, eerste lid. Deze artikelen zijn bij elkaar geplaatst in één artikel omdat het in beide gevallen gaat om grondslagen voor algemene maatregelen van bestuur waarin voor de benoeming van bepaalde categorieën van leraren afwijkende regels kunnen worden gesteld. De teksten van de artikelliden zijn redactioneel licht aangepast.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het eerste lid gaat het over overgangsrecht voor leraren die al in vaste dienst waren toen de Wet op de beroepen in het onderwijs in werking trad, terwijl ze niet voldeden aan de eisen van benoembaarheid krachtens het op dat moment ingevoerde artikel 33, eerste lid. Het artikel biedt de grondslag voor een algemene maatregel van bestuur die regelt op welke gronden en volgens welke procedure kan worden afgeweken van die bekwaamheidseisen. Deze algemene maatregel van bestuur is tot op heden nog niet tot stand gekomen.

Paragraaf 4. Voorwaarden voor benoeming van leidinggevend en onderwijsondersteunend personeel

Artikel 7.21. Benoembaarheid leidinggevend personeel

(Oud: WVO artikel 34 (deels), artikel 36, tweede lid; WVO BES artikel 83 (deels) en artikel 86, tweede lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: In dit artikel is de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur bekwaamheidseisen voor werkzaamheden van leidinggevende aard die nauw verband houden met het pedagogisch-didactische klimaat op de school, of onderwijskundige leiding omvatten, als vierde lid opgenomen, zodat deze grondslag nu in het artikel voor leidinggevend personeel zelf staat in plaats van in artikel 7.9 artikel 36. Toegevoegd is aan dit artikel dat deze verklaring bij overlegging aan het bevoegd gezag niet ouder mag zijn dan 6 maanden, zoals ook vereist is als het gaat om de verklaring omtrent het gedrag die een leraar moet overleggen om benoemd te kunnen worden.

Eerste lid

Dit artikellid bevat de hoofdregels van benoembaarheid van het leidinggevend personeel. Ten eerste moeten deze personeelsleden voldoen aan de bekwaamheidseisen voor leraren (zie de toelichting bij artikel 7.9.). Daarnaast zijn in het bijzonder bekwaamheidseisen vastgesteld voor werkzaamheden van leidinggevende aard die nauw verband houden met het pedagogisch-didactische klimaat op de school of die onderwijskundige leiding omvatten. Voor die werkzaamheden moet de rector, directeur, conrector of adjunct-directeur ook aan deze bekwaamheidseisen voldoen.

Verder biedt het eerste lid van dit artikel in onderdeel d de mogelijkheid dat leden van het leidinggevend personeel aan de benoembaarheidsvereisten voldoen doordat zij volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels hun bekwaamheid kunnen aantonen. Een algemene maatregel van bestuur die dergelijke regels stelt bestaat op dit moment niet.

Naast het bezit van deze bekwaamheidseisen is het bezit van een verklaring omtrent het gedrag vereist. Voorts moet een lid van het leidinggevend personeel bij de benoeming

een verklaring omtrent het gedrag overleggen en mag hij niet op grond van een rechterlijke uitspraak zijn uitgesloten van zijn werkzaamheden. Deze vereisten gelden voor alle personeelsleden van de school en staan in artikel 7.3 van dit hoofdstuk.

Tweede en derde lid

Deze leden geven uitzonderingen op de hoofdregel van het eerste lid, onderdeel a. Voor leden van een centrale directie geldt dat zij niet aan de voor leraren geldende bekwaamheidseisen hoeven te voldoen. Als het gaat om scholen zonder een centrale directie, mag op grond van het derde lid maximaal de helft van de personeelsleden die rector, corrector, directeur of adjunct-directeur zijn, benoemd worden zonder dat zij voldoen aan de voor leraren geldende bekwaamheidseisen. Wel moet al het leidinggevend personeel dat belast is met werkzaamheden van leidinggevende aard die nauw verband houden met het pedagogisch-didactische klimaat op de school of die onderwijskundige leiding omvatten, voldoen aan de bekwaamheidseisen die voor die werkzaamheden bij algemene maatregel van bestuur kunnen zijn vastgesteld op grond van het vierde lid. Op dit moment bestaat deze algemene maatregel van bestuur nog niet.

Artikel 7.22. Benoembaarheid onderwijsondersteunende functionarissen (Oud: WVO artikel 35 (deels) en 36, derde lid; WVO BES artikel 84 en artikel 86, derde lid)

Redactioneel aangepast:

Vervallen: -

Nieuw: In dit artikel is als tweede lid opgenomen de mogelijkheid (artikel 36, derde lid) om bij algemene maatregel van bestuur onderwijsondersteunende werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces aan te wijzen en daarvoor bekwaamheidseisen vast te stellen. Toegevoegd is aan dit artikel dat deze verklaring bij overlegging aan het bevoegd gezag niet ouder mag zijn dan 6 maanden, zoals ook vereist is als het gaat om de verklaring omtrent het gedrag die een leraar moet overleggen om benoemd te kunnen worden.

Eerste lid

De hoofdregel voor benoembaarheid voor onderwijsondersteunende werkzaamheden is in dit artikel vastgelegd. Indien voor bepaalde onderwijsondersteunende werkzaamheden bekwaamheidseisen zijn vastgesteld mogen deze werkzaamheden alleen worden verricht door wie aan de daarvoor geldende bekwaamheidseisen voldoet. Om de bekwaamheid voor deze werkzaamheden aan te tonen is het bezit van een WHW- of WEB-getuigschrift vereist of van een desbetreffende EG-verklaring. Onderdeel c biedt daarnaast de mogelijkheid om via bij algemene maatregel van bestuur te stellen eisen de bekwaamheid op een andere wijze aan te tonen, bijvoorbeeld indien er voor de werkzaamheden geen opleiding bestaat. Deze algemene maatregel van bestuur is tot nu toe niet vastgesteld.

Ook hier gelden naast de eisen die betrekking hebben op de inhoud van de werkzaamheden van de onderwijsondersteunende functionaris de eis van het bezit van een verklaring omtrent het gedrag en het vereiste dat betrokkene niet krachtens rechterlijke uitspraak is uitgesloten van de door hem te verrichten werkzaamheden. Deze eisen zijn voor alle personeelsleden van de school centraal opgenomen in artikel 7.3 van dit hoofdstuk.

Tweede lid

Het tweede lid geeft de basis voor de aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur van ondersteunende werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces en voor de vaststelling van bekwaamheidseisen voor die werkzaamheden. Op dit moment is er (nog) geen algemene maatregel van bestuur die dergelijke werkzaamheden aanwijst en daarvoor bekwaamheidseisen vaststelt.

Derde lid

Het derde lid maakt mogelijk dat iemand die al onderwijsondersteunende werkzaamheden verricht, maar nog niet voldoet aan de bekwaamheidseisen die de algemene maatregel van bestuur op basis van het tweede lid daarvoor heeft vastgesteld, deze werkzaamheden gedurende maximaal 2 jaar kan voortzetten zonder aan de gestelde bekwaamheidseisen te voldoen. Voorwaarde daarbij is dat betrokkene zich verplicht om in die 2 jaar zich in te spannen om alsnog aan die eisen te voldoen.

Vierde lid

Het vierde lid maakt het mogelijk voor studenten van een duale opleiding in het hoger onderwijs of van de beroepsbegeleidende leerweg van een beroepsopleiding in de MBO-sector die in het kader van die opleiding onderwijsondersteunende werkzaamheden verrichten, af te wijken van de bekwaamheidseisen die op grond van het tweede lid zijn vastgesteld.

Vijfde lid

Op grond van het vijfde lid, gelden de eisen van het eerste lid niet als het gaat om de uitvoering van contractactiviteiten.

Paragraaf 5. Zij-instroom in het beroep

Artikel 7.23. Begripsbepalingen

(oud: WVO artikel 118j; WVO BES artikel 196)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -

Artikel 7.24. Geschiktheidsverklaring

(Oud: WVO artikel 118k; WVO BES artikel 197)

Redactioneel aangepast: In het tweede lid is de ministeriële regeling facultatief gemaakt, aangezien er op dit moment geen ministeriële regeling op basis van dit artikel tot stand is gebracht.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel over zij-instroom in het beroep van leraar gaat over de geschiktheidsverklaring waarover een zij-instromer moet beschikken om benoemd te kunnen worden.

Eerste lid

Artikel 7.24 118k regelt dat een geschiktheidsverklaring wordt afgegeven aan aspirantleraren die een geschiktheidsonderzoek, ook wel assessment genoemd, met goed gevolg hebben ondergaan. Op basis van een geschiktheidsverklaring is een tijdelijke benoeming mogelijk (zie artikel 33, veertiende lid/7.21).

Tweede lid

Op grond van het tweede lid kan een model geschiktheidsverklaring worden vastgesteld. Een dergelijk model op is er op dit moment niet, maar er heeft tot 2006 wel een bestaan op basis van de Interimwet zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs.

Artikel 7.25. Geschiktheidsonderzoek

(Oud: WVO artikel 118l; WVO BES artikel 198)

Redactioneel aangepast: Het eerste lid is licht redactioneel aangepast. Het begrip "zij-instromer" is in het artikellid opgenomen. Het tweede lid was het zesde lid van artikel 118l. Dit lid is naar voren gehaald zodat de procesvoorschriften bij een geschiktheidsonderzoek beter bij elkaar staan. Het derde lid is licht redactioneel

aangepast. Het vierde lid was het tweede lid van artikel 118l. Het lid is licht redactioneel aangepast. Onderdeel b is ingekort, omdat het overlapt met het vierde lid van artikel 118l. Het vijfde lid was het vierde lid van artikel 118l. Het zesde lid was het vijfde lid van artikel 118l. Het zevende lid was een voorhangbepaling; die is hier weggelaten (daar is een algemene bepaling over opgenomen).

Vervallen: -

Nieuw: -

Eerste lid

Het eerste lid bepaalt wie de aanvraag voor een geschiktheidsonderzoek doet en wie het uitvoert. De aanvraag kan worden gedaan door een bevoegd gezag of door de aspirant zij-instromer. Het geschiktheidsonderzoek wordt uitgevoerd door het bestuur van een instelling die bevoegd is om geschiktheidsonderzoeken uit te voeren (zie artikel 7.26 118n). Het bevoegd gezag dat de zij-instromer wil benoemen, wordt hierbij betrokken. Als de aspirant-zij-instromer zelf een aanvraag doet, wordt een ander bevoegd gezag dat hiertoe bereid is, betrokken, uiteraard met medeweten en instemming van de aanvrager.

Tweede lid

Om aan het geschiktheidsonderzoek te kunnen deelnemen, moet de zij-instromer in het bezit zijn van een getuigschrift van een WHW-opleiding in het wetenschappelijk onderwijs of het hoger beroepsonderwijs, of een daarmee overeenkomstige EG-erkenning. Voor bepaalde beroepsgerichte vakken in het vmbo maakt ook het bezit van een diploma op mbo-niveau deelname mogelijk. Onderdeel b bepaalt namelijk dat voor beroepsgerichte vakken in het vmbo die bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen het bezit van een getuigschrift van een vakopleiding, een middenkader- of specialistenopleiding kan volstaan. De beroepsgerichte vakken waar het om gaat, staan genoemd in artikel 2 van het Besluit zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs. Het zijn de volgende vakken: bouwtechniek, metaaltechniek, elektrotechniek, voertuigentechniek, installatietechniek en consumptief.

Op grond van onderdeel c kan ook een buitenlands getuigschrift dat door het bestuur van de instelling die verantwoordelijk is voor het geschiktheidsonderzoek gelijkwaardig wordt bevonden aan een getuigschrift in de voorgaande onderdelen a en b, voldoen. In het geschiktheidsonderzoek wordt beoordeeld of het getuigschrift van de zij-instromer voldoende relevant is voor het onderwijs dat deze wil geven.

Derde lid

In het geschiktheidsonderzoek wordt nagegaan of de aspirant-leraar geschikt is voor het beroep. Hiertoe wordt eerst gekeken naar de vooropleiding en de ervaring. In het vorige lid ging het om het niveau van de vooropleiding; hier gaat het om de relevantie van de vooropleiding en de ervaring voor het beroep van leraar. Als die voldoende wordt geacht, volgt het onderzoek naar de geschiktheid en potenties van de kandidaat. In het Besluit zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs is de inhoud van dit assessment nader uitgewerkt. Verder wordt bekeken welke scholing en begeleiding de zij-instromer nog nodig zal hebben om binnen maximaal 2 jaar het bekwaamheidsonderzoek met succes te kunnen afleggen.

Vierde lid

Dit artikellid geeft in hoofdlijnen aan waarop het tweede deel van het geschiktheidsonderzoek, het assessment zich moet richten. Het gaat er daarbij om te beoordelen of betrokkene de capaciteiten heeft om voor de klas te staan en verantwoord onderwijs te geven en binnen 2 jaar volledig aan de voor leraren geldende bekwaamheidseisen kan voldoen. Uiteraard moet daarbij rekening gehouden worden met het feit dat de zij-instromer begeleiding en scholing krijgt om volledig bekwaam als

leraar te worden, maar de geschiktheid voor het beroep moet in elk geval bij dit onderzoek in potentie aanwezig zijn.

Vijfde lid

Voor het uitvoeren van een geschiktheidsonderzoek is de aanvrager een bijdrage verschuldigd. De hoogte ervan kan bij ministeriële regeling worden bepaald. Op dit moment is er geen ministeriële regeling die de hoogte bepaalt, maar bedragen de kosten die in rekening worden gebracht ongeveer €2000,-

Zesde lid

Om een kwalitatief goed onderzoek te kunnen verrichten, is van belang dat daarbij deskundige en onafhankelijke personen zijn betrokken. Dit artikellid voorziet in de basis daarvoor.

Artikel 7.26. Uitvoeren geschiktheidsonderzoek (Oud: WVO artikel 118n; WVO BES artikel 200)

Redactioneel aangepast: het eerste lid van 118n van de WVO is gesplitst in 2 artikelliden; het huidige tweede lid en derde lid zijn nu derde, respectievelijk vierde lid.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel is verplaatst: het komt nu vóór artikel 7.27 118 m WVO, respectievelijk 199 WVO BES. Daardoor komt de erkenning van de instantie die het geschiktheidsonderzoek uitvoert, nu vóór het artikel dat over de uitvoering van de scholing en begeleiding op grond van het geschiktheidsonderzoek gaat.

Eerste lid

Dit artikel regelt dat instellingen die daarvoor gekwalificeerd zijn het geschiktheidsonderzoek kunnen uitvoeren. Dit zijn meestal, maar niet uitsluitend HO-instellingen met een lerarenopleiding; het kunnen ook andere instellingen zijn die naar het oordeel van de minister voldoende onafhankelijk, deskundig en betrouwbaar zijn.

Tweede en derde lid

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld worden over de erkenningsaanvraag en de behandeling en beoordeling ervan. Tot dusverre is van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt. Het derde lid biedt de mogelijkheid dat voor de behandeling van de erkenningsaanvraag kosten in rekening worden gebracht. In dat geval moet de hoogte daarvan bij ministeriële regeling worden bepaald.

Vierde lid

De erkenning van een instelling kan weer worden ingetrokken. Dit lid biedt daarvoor de grondslag.

Artikel 7.27. Scholings- en begeleidingsovereenkomst zij-instroom (Oud: WVO artikel 38, artikel 118m; WVO BES artikel 89, artikel 199)

Redactioneel aangepast: het artikel is verplaatst naar deze paragraaf die over zij-instroom gaat. Het artikel zelf is redactioneel aangepast. In de laatste zin van het eerste lid is ingevoegd: respectievelijk het bestuur van de instelling.

Vervallen: het tweede lid van artikel 38 van de WVO is vervallen. Daarmee kon ook het vierde lid vervallen, aangezien dat betrekking had op dit lid. Voorts is vervallen artikel 118m van de WVO. Het eerste lid van artikel 118a stond al in artikel 38, eerste lid en staat nu ook in het eerste lid van het onderhavige artikel en het tweede lid van artikel 118a is nu ook in het eerste lid van het onderhavige artikel opgenomen door de invoeging in de laatste volzin: respectievelijk het bestuur van de instelling.

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel gaat over de rechten en verplichtingen over en weer van partijen die betrokken zijn bij de scholings- en begeleiding van de zij-instromer: de zij-instromer, het bevoegd gezag dat de zij-instromer in dienst neemt, en de instelling voor hoger onderwijs die bevoegd tot het verzorgen van de scholing en begeleiding die een zij-instromer nog nodig heeft om binnen 2 jaar het bekwaamheidsonderzoek succesvol te kunnen ondergaan. Deze rechten en plichten worden vastgelegd in een tripartite-overeenkomst, zodat zij voor elke partij helder zijn.

Tweede lid

Omdat het mogelijk is dat een zij-instromer op grond van zijn geschiktheidsverklaring bij meer dan een bevoegd gezag aan de slag gaat, is in het tweede lid bepaald, dat in dat geval de scholings- en begeleidingsovereenkomsten op elkaar zijn afgestemd dan wel worden afgestemd als dat niet het geval is.

**Artikel 7.28. Bekwaamheidsonderzoek
(Oud: WVO artikel 118o; WVO BES artikel 201)**

Redactioneel aangepast: het artikel is licht redactioneel aangepast; het woord "zij-instromer" wordt nu in het artikel zelf gebruikt.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Met de scholing en begeleiding die hij ontvangt, wordt de zij-instromer in staat geacht om binnen 2 jaar aan het bekwaamheidsonderzoek te voldoen. Als hij slaagt voor het bekwaamheidsonderzoek, ontvangt hij een getuigschrift op grond van artikel 7a.3. van de WHW, waaruit blijkt dat hij voldoet aan de voor leraren geldende bekwaamheidseisen en als zodanig bevoegd is als leraar.

**Artikel 7.29. Uitvoeren scholing, begeleiding en bekwaamheidsonderzoek
(Oud: WVO artikel 118p; WVO BES artikel 202)**

Redactioneel aangepast: Het artikel is licht redactioneel aangepast/ingekort.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Op grond van dit artikel kunnen instellingen van hoger onderwijs die daartoe bij de minister zijn aangemeld onder overlegging van een plan van aanpak de bevoegdheid krijgen om taken in het kader van zij-instroom te verrichten. Het gaat dan om ofwel scholing- en begeleiding die betrokkene volgens de geschiktheidsverklaring nodig heeft ofwel om het uitvoeren van het bekwaamheidsonderzoek ofwel om deze beide activiteiten. Het gaat hier om activiteiten die geen onderdeel uitmaken van het bekostigde onderwijs. Voor het uitvoeren van het bekwaamheidsonderzoek kan van de aanvrager een bijdrage gevraagd worden. Op grond van het vierde lid kan aan deze bijdrage bij ministeriële regeling een maximum worden gesteld.

**Artikel 7.30. Kwaliteitsbewaking en inlichtingenplicht
(Oud: WVO artikel 118q, artikel 118s; WVO BES artikel 203 en artikel 205)**

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het eerste lid bevat voor de instellingen die bevoegd zijn om in het kader van zij-instroom activiteiten te verrichten (geschiktheidsonderzoek, scholing, begeleiding, bekwaamheidsonderzoek) een expliciete opdracht tot kwaliteitszorg.

Tweede lid

Dit lid voorziet in de basis voor een inlichtingenverplichting. De minister kan inlichtingen vragen over de wijze waarop de zij-instroom wordt gerealiseerd en de besturen hebben

daarnaast de verplichting om de inspectie periodiek te informeren over de geschiktheids- en bekwaamheidsonderzoeken.

Artikel 7.31. Uitvoeringsvoorschriften zij-instroom
(Oud: WVO artikel 118r; WVO BES artikel 204)

Redactioneel aangepast: zeer licht aangepast (titel is vervangen door "paragraaf").

Vervallen: het derde lid (voorhangbepaling) is verplaatst naar hoofdstuk 12.

Nieuw: -.

Dit artikel voorziet in de basis voor uitvoeringsvoorschriften op basis van deze paragraaf over zij-instroom. Hieraan is uitvoering gegeven in het Besluit zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs.

Paragraaf 6. Rechtspositie personeel

Artikel 7.32. Rechtspositieregeling personeel
(Oud: WVO artikel 38a; WVO BES artikel 90)

Redactioneel aangepast: verwijzingen binnen het artikel zijn weggenomen.

Vervallen: het tweede en derde lid zijn komen te vervallen omdat bij de doordecentralisatie van de arbeidsvoorwaarden in het onderwijs de algemene maatregel van bestuur waarnaar in deze artikelen werd verwezen, het Kaderbesluit rechtspositie VO, is ingetrokken. Het besluit waarmee het Kaderbesluit is ingetrokken, is het Besluit van 13 december 2006 (Stb. 2007, nr. 48). In dit intrekingsbesluit is overgangsrecht opgenomen in artikel VII, voor lopende aanspraken op uitkeringen ingeval van werkloosheid of ziekte. De grondslag voor het overgangsrecht in dit intrekingsbesluit van 13 december 2006 is opgenomen in hoofdstuk 12 van deze wet.

Nieuw: -.

Artikel 7.33. Georganiseerd overleg
(Oud: WVO artikel 40a; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: De slotzin van het artikel is nieuw. Uit oogpunt van harmonisering met het overeenkomstige artikel 38 van de WPO is hier opgenomen dat de schriftelijk overeengekomen wijze van overleg tussen bevoegd gezag en de vakorganisaties in ieder geval voorziet in een procedure voor het oplossen van geschillen.

Dit artikel schrijft voor dat over de totstandkoming van de rechtspositionele regelingen (zoals CAO's) en over andere onderwerpen die van algemeen belang zijn voor de recht van het personeel zoals bijvoorbeeld de personele gevolgen van een reorganisatie, overleg moet worden gevoerd tussen het bevoegd gezag en vakorganisaties (centrales of bonden).

Sinds 1 juli 2007 wordt de rechtspositie van het personeel in het VO volledig decentraal vastgesteld en zijn de scholen zelf verantwoordelijk voor het treffen van regelingen. Bij de totstandkoming en wijziging van de arbeidsvoorwaarden heeft het in dit artikel voorgeschreven georganiseerd overleg een centrale rol.

Artikel 7.34. Personeel ten behoeve van contractactiviteiten
(Oud: WVO artikel 41; WVO BES artikel 95)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel verplicht het bevoegd gezag er voor te zorgen dat het aandeel van de rijksvergoeding voor personeelskosten ten minste 51% bedraagt. Het artikel is opgenomen om te voorkomen dat personeelsleden het ABP-ambtenaarschap verliezen

en daarmee uitgesloten worden van deelname aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds.

Artikel 7.35. Benoeming, schorsing en ontslag; benoeming in algemene dienst (Oud: WVO artikelen 39 en 39a; WVO BES artikelen 92 en artikel 93)

Redactioneel aangepast: het eerste lid was artikel 39 WVO; in dit lid is " de rector, de directeur, de conrectoren, de adjunct-directeuren, de leden van de centrale directie, de leraren en het overige personeel" vervangen door: het personeel. Het tweede lid was artikel 39a; ook in dit lid staat nu in plaats van een opsomming van personeelsleden: het personeel. Vervallen: artikel 39 (is toegevoegd aan artikel 39a). Nieuw: als tweede lid is toegevoegd het huidige eerste lid van artikel 39a.

Eerste lid

Het bevoegd gezag is de instantie die het personeel van de scholen benoemt, schorst en ontslaat. Op grond van artikel 7.1 (nieuw) wordt onder benoemen tevens verstaan het tewerkstellen zonder benoeming.

Tweede lid en derde lid

Dit lid schrijft verplicht voor dat ieder personeelslid in algemene dienst is van het bevoegd gezag. Dat wil zeggen dat elk personeelslid kan worden ingezet voor het verrichten van werkzaamheden aan alle door het bevoegd gezag in stand gehouden scholen in de zin van deze wet. Benoeming in algemene dienst heeft als effect dat het personeel flexibel kan worden ingezet waar dat nodig is of waar er ruimte is.

Artikel 7.36. Disciplinaire straf, schorsing en ontslag door gedeputeerde staten (Oud: WVO artikel 43; WVO BES -)

*Redactioneel aangepast: -
Vervallen: -
Nieuw: -*

Om te voorkomen dat het college van burgemeester en wethouders, als bevoegd gezag van een openbare school, in de positie komt waarin het een gemeenteraadslid disciplinair zou straffen, is hier bepaald dat gedeputeerde staten in een dergelijk geval aan zet zijn.

Artikel 7.37. Akte van aanstelling openbare school (Oud: WVO artikel 43a; WVO BES -)

*Redactioneel aangepast: -
Vervallen: het derde lid van artikel 43a is vervallen ivm het nieuwe artikel 7.1 (benoemen en tewerkstellen zonder benoeming zijn daar voor dit hoofdstuk gelijkgesteld).
Nieuw: -.*

Eerste lid

In het openbaar onderwijs krijgt het personeel een akte van aanstelling. De werkgever stelt iemand aan als leraar, onderwijsondersteunend personeelslid of andere functionaris. Deze akte is eenzijdig van aard: alleen de werkgever ondertekent de akte van aanstelling. De elementen die de akte van benoeming aanstelling moet bevatten staan in dit artikellid opgesomd.

Tweede lid

Dit lid bevat de plicht voor het bevoegd gezag om afschriften van de de akte van aanstelling en overige stukken die, afhankelijk van de functie van betrokkene, vereist zijn voor diens benoembaarheid, te bewaren. Het gaat daarbij om de afschriften van de bewijsstukken waarmee de bekwaamheid wordt aangetoond, of om geschiktheidsverklaringen en verklaringen omtrent het gedrag.

**Artikel 7.38. Akte van benoeming bijzondere school
(Oud: WVO artikel 51; WVO BES artikel 107 (andersluidend))**

Redactioneel aangepast: licht redactioneel aangepast.

Vervallen: het tweede lid is ingevoegd in het eerste lid (onderdeel i) en het vierde lid is vervallen in verband met het nieuwe artikel 7.1.

Nieuw: -.

Eerste lid

In het bijzonder onderwijs krijgt het personeel een akte van benoeming. De werkgever stelt iemand aan als leraar, onderwijsondersteunend personeelslid of andere functionaris. Deze akte is eenzijdig van aard: alleen de werkgever ondertekent de akte van aanstelling.

De akte van benoeming moet de elementen bevatten die in dit artikellid zijn opgesomd. Onderdeel i hiervan betreft de gronden voor schorsing, ontslag en disciplinaire maatregelen. Voor het openbaar onderwijs is dit geregeld in artikel 7.37.

Tweede lid

Deze bepaling bevat de plicht voor het bevoegd gezag om afschriften van de akte van aanstelling en overige stukken die, afhankelijk van de functie van betrokkene, vereist zijn voor diens benoembaarheid, te bewaren. Het gaat daarbij om de afschriften van de bewijsstukken waarmee de bekwaamheid wordt aangetoond, of om geschiktheidsverklaringen en verklaringen omtrent het gedrag.

**Artikel 7.39. Disciplinaire straf openbare school niet eerbiedigen godsdienst
(Oud: WVO artikel 44; WVO BES artikel 101)**

Redactioneel aangepast: Het artikel is licht redactioneel aangepast: "geloofs- of levensovertuiging" is gewijzigd in "godsdienst of levensovertuiging" en "Wij" is veranderd in: bij koninklijk besluit. Het eerste lid is verplaatst naar artikel 2.2a.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het geven van onderwijs op openbare scholen moet gebeuren met eerbiediging van ieders godsdienst en levensovertuiging. Dit volgt uit de Grondwet, artikel 23, derde lid: "Het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging, bij de wet geregeld". Dit is neergeslagen in artikel 2.3 van deze wet. Artikel 7.39 regelt de sanctie bij het overtreden van deze regel. De sanctie wordt opgelegd bij koninklijk besluit.

Paragraaf 7. Stages

Artikel 7.40. Bieden van stage door scholen

(Oud: WVO artikelen 39c, eerste t/m zevende lid, en 53a; WVO BES artikelen 94, eerste t/m zevende lid, en 108)

Redactioneel aangepast: Het artikel is redactioneel aangepast. Het eerste, tweede en zesde lid van het oorspronkelijke artikel zijn samengetrokken tot het nieuwe eerste lid. Het derde lid is nu het tweede lid. Het huidige artikel 53a is toegevoegd aan het vierde lid en dit vierde lid is nu als vijfde lid aan het slot van het artikel geplaatst. Het achtste en negende lid zijn verplaatst naar het volgende artikel 7.41. Het vijfde lid is het derde lid geworden en het zesde lid is toegevoegd aan het eerste lid.

Vervallen: verwijzingen naar staatsexamencommissies zijn vervallen omdat deze niet meer bestaan.

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikellid verplicht de scholen ertoe om studenten in opleiding tot leraar stage te bieden, om zo de noodzakelijke praktijkervaring voor het beroep te kunnen opdoen.

Voor een zo groot mogelijke gelijke spreiding over de scholen geldt deze verplichting voor alle scholen voor een beperkt deel van het onderwijs. In bijzondere omstandigheden kan de minister de school ontheffen van deze verplichting. Te denken valt aan een school die net van start is gegaan, of die te kampen heeft met veel vacatures of ziekte.

Tweede lid

De omvang van de verplichting om stage te bieden is beperkt tot 5% van het aantal lessen per schooljaar. Minder mag niet, tenzij de minister het percentage lager stelt. Meer dan 5% is wel mogelijk.

Derde en vierde lid

Het derde lid regelt de begeleiding van de student in opleiding. Op grond van het vierde lid is de toegang van de inspectie geregeld zodat deze het toezicht op de betrokken lerarenopleiding kan uitoefenen. Ook is geregeld wie toegang hebben tot de school, zodat zij de stagiairs kunnen begeleiden.

Vijfde lid

Voor het openbaar onderwijs geldt bij dit soort beslissingen de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Omdat deze wet bij dergelijke beslissingen van het bevoegd gezag van een bijzondere school niet van toepassing is, is deze bepaling opgenomen. Ook de opleidingsschool en de inspectie moeten over zulke beslissingen worden geïnformeerd.

Artikel 7.41. Nadere regels stage

(Oud: WVO artikel 39c, achtste en negende lid; WVO BES artikel 94, achtste en negende lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: dit artikel bestaat uit de leden 8 en 9 van artikel 39c.

Dit artikel biedt de grondslag voor een algemene maatregel van bestuur met nadere regels over het bieden van stage mogelijkheden. Het eerste lid geeft aan voor welke onderwerpen regels bij of krachtens algemene maatregel dienen te worden gesteld en het zesde voor welke onderwerpen het mogelijk is om nadere regels te geven. De nadere regels zijn nu neergelegd in het Schoolpracticumbesluit voortgezet onderwijs.

Paragraaf 8. Bekwaamheids- en zedelijkheidseisen personeel niet uit 's Rijks kas bekostigde scholen.

Artikel 7.42. Bekwaamheids- en zedelijkheidseisen personeel niet uit 's Rijks kas bekostigde school

(Oud: WVO artikel 55; WVO BES artikel 111)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -

Eerste lid

De eisen waaraan een leraar in het niet-bekostigd onderwijs moet voldoen als het gaat om het algemeen voortgezet onderwijs zijn dezelfde als die voor leraren in het bekostigd onderwijs. Zo moet de leraar in het bezit zijn van een verklaring omtrent het gedrag en van een bewijsstuk dat wordt voldaan aan de bekwaamheidseisen. Verder geldt dat ook wie niet voldoet aan de bekwaamheidseisen, onder voorwaarden kan worden benoemd. Ook kan de minister aan bezitters van een buiten de EU behaald HO-getuigschrift (onder voorwaarden of beperkingen) de bevoegdheid verlenen tot het geven van vo in het niet-bekostigd onderwijs.

Tweede lid

Ook onderwijsondersteunende werkzaamheden waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld, mogen, als het gaat om het niet-bekostigd algemeen voortgezet onderwijs, alleen maar worden verricht door wie voldoet aan de hier bedoelde eisen.

HOOFDSTUK 8. DEELNAME

Inleiding

Recht op het volgen van voortgezet onderwijs

Uitgangspunt van het Nederlandse voortgezet onderwijs is dat alle jongeren vanaf circa 12 jaar recht hebben op het volgen en afronden van een opleiding in het voortgezet onderwijs. In artikel 8.4 wordt uiteengezet welke jongeren dat zijn. Dit wil echter niet zeggen dat een jongere er zonder meer recht op heeft om op *elke* school dat onderwijs te volgen, of een opleiding te volgen op *elk* niveau. De te volgen opleiding moet immers aansluiten bij de capaciteiten en het leerpotentieel van de leerling. Niet elke leerling zal bijvoorbeeld in staat zijn een specifieke beroepsgerichte opleiding te volgen, of op een bepaald cognitief niveau te presteren. Bovendien kunnen scholen voor bijzonder onderwijs een schooleigen toelatingsbeleid voeren, zodat ouders kunnen kiezen voor een school met een identiteit of visie op onderwijs die aansluit bij hun eigen levensbeschouwelijke of onderwijskundige opvattingen. Ten slotte zijn er praktische redenen waarom het voor een school nodig kan zijn een toelatingsbeleid te voeren, bijvoorbeeld als er meer aanmeldingen zijn dan de school kan accommoderen. In dit hoofdstuk worden de regels gesteld met betrekking tot toelating en deelname.

Toelating tot het onderwijs en tot een bepaalde school

De toegankelijkheid van en toelating tot het voortgezet onderwijs wordt in hoofdstuk 8 op 3 niveaus geregeld: toelating tot het voortgezet onderwijs als zodanig, toelating tot een bepaalde school en toelating tot of plaatsing op een bepaald onderwijsniveau. Bovendien zijn er nadere regels voor toelating van leerlingen die extra ondersteuning behoeven. Het totale aanbod van scholen, openbaar en bijzonder, moet toereikend zijn om alle leerlingen in de gelegenheid te stellen een opleiding in het voortgezet onderwijs te volgen. Het openbaar onderwijs is toegankelijk voor alle leerlingen. Anders dan bij scholen voor bijzonder onderwijs kan daarbij geen onderscheid gemaakt worden naar godsdienst of levensovertuiging. Voor alle leerlingen bestaat dus in beginsel de gelegenheid om openbaar onderwijs te volgen. Bijzondere scholen kunnen wel een toelatingsbeleid voeren, onder de voorwaarde dat dit beleid consequent, consistent en transparant wordt uitgevoerd. Toelating mag slechts afhankelijk worden gesteld van een financiële bijdrage indien daarvoor een wettelijke grondslag is.

Toelating tot de brugklas van een bepaalde schoolsoort

Als een leerling de basisschool bijna heeft afgerond, wordt hij of zij aangemeld bij een school voor voortgezet onderwijs. Het bevoegd gezag van de vo-school beslist over de toelating van de leerling tot de school als zodanig. Wanneer de leerling tot de school wordt toegelaten, is aan de orde de beslissing welke opleiding de leerling in het voortgezet onderwijs kan gaan volgen, en dus in de brugklas van welke schoolsoort (vbo, mavo, havo of vwo, of in een combinatie van deze schoolsoorten, bijvoorbeeld havo/vwo) de leerling geplaatst wordt. Hierbij moet het bevoegd gezag het advies van de basisschool volgen. Het basisschooladvies is leidend, dat wil zeggen dat het bevoegd gezag het advies onverkort moet volgen, de leerling niet mag plaatsen op een lager schoolniveau dan door de basisschool is geadviseerd en de plaatsingsbeslissing niet op andere, aanvullende informatie mag baseren. Daarvoor geldt wel een aantal uitzonderingen. Als ouders en leerlingen zelf aangeven 'naar beneden' van het basisschooladvies te willen afwijken, behoeft de leerling niet op dat advies geplaatst te worden. Als er sprake is van een brugklas met een bijzondere inrichting (bijvoorbeeld

met tweetalig onderwijs of met extra aandacht voor sport of dans ten behoeve van sport- of danstalenten) mag het bevoegd gezag ook aanvullende informatie vragen aan de hand waarvan bepaald kan worden of de leerling over de daarvoor benodigde specifieke kennis, vaardigheden en (leer)houdingen beschikt. Als de leerlingen daar niet over beschikt, moet de leerling wel in een brugklas op het geadviseerde niveau geplaatst worden, maar niet met de betreffende bijzondere inrichting.

Toelating van leerlingen die extra ondersteuning behoeven

Voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven, kan het bevoegd gezag ook om aanvullende informatie vragen. Zo kan voor deze leerlingen onderwijs op maat worden geboden. Als de school waar de leerling is ingeschreven de benodigde ondersteuning niet zelf kan bieden, is het de verantwoordelijkheid van de school om ervoor te zorgen dat de leerling op een andere school terecht kan, of dat in het samenwerkingsverband de benodigde ondersteuning geboden wordt.

Aanmelding, toelating en gegevenslevering

Na de algemene uitgangspunten ten aanzien van toelaatbaarheid van leerlingen tot het onderwijs, tot een bepaalde school en tot een bepaald schoolniveau, al dan niet met extra ondersteuning, worden in de artikelen 8.9 tot en met 8.13 regels gesteld met betrekking tot het proces van aanmelding en toelating, alsmede met de daartoe door de ouders aan de school te verstrekken informatie. Wanneer de ouders aan deze voorwaarden hebben voldaan, zorgt het bevoegd gezag voor de verdere administratieve en organisatorische afhandeling van de inschrijving van de leerling en plaatsing in een voor hem of haar passende brugklas.

Schorsing, verwijdering en uitschrijving

Leerlingen hebben recht op het volgen van onderwijs, en wanneer zij eenmaal op een school onderwijs volgen, moeten zij dit in beginsel kunnen blijven doen. Helaas komt het soms voor dat een leerling tijdelijk of structureel niet handhaafbaar is op de school. Het bevoegd gezag kan dan overgaan tot schorsing voor bepaalde tijd, of zelfs tot definitieve verwijdering en uitschrijving van de leerling. Het besluit hiertoe mag niet licht worden opgevat en moet voldoen aan eisen van zorgvuldigheid en proportionaliteit. Daarom worden in de artikelen 8.14 en 8.15 hiervoor regels gesteld.

Voortijdig schoolverlaten

Als een leerling het voortgezet onderwijs verlaat zonder dit met een vo-diploma te hebben afgerond, is hij of zij een voortijdig schoolverlater. Daarmee is hij of zij in de regel onvoldoende gekwalificeerd voor het volgen van een vervolgopleiding en voor succesvolle deelname aan de maatschappij. Daarom is het streven het aantal voortijdig schoolverlaters zoveel mogelijk te beperken. In paragraaf 2 van dit hoofdstuk wordt hiervoor de wettelijke basis gegeven.

Caribisch Nederland

In Caribisch Nederland is in ieder openbaar lichaam slechts één school voor voortgezet onderwijs gevestigd. In principe wordt een leerling die voor een school wordt aangemeld, ook toegelaten tot de school. De regels voor aanmelding en toelating tot een school zijn dan ook eenvoudiger dan in Europees Nederland. Ook op het gebied van zorg voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte gelden voor Caribisch Nederland andere regels dan die van het passend onderwijs die in Europees Nederland van kracht zijn. De bepalingen over de zorgplicht van scholen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven, zijn niet van toepassing in Caribisch Nederland. Tot slot zijn de bepalingen over de bestrijding van voortijdig schoolverlaten voor Caribisch Nederland afwijkend. In hoofdstuk 11 en de toelichting daarbij worden de bepalingen gegeven die voor Caribisch Nederland afwijken van de bepalingen in hoofdstuk 8.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 8.1. Toepassing begrip "ouders"

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Dit artikel is nieuw.

In dit hoofdstuk wordt een aantal (rechts)handelingen genoemd die door de ouders voor hun kind worden uitgevoerd, of waarbij de ouders worden betrokken. Zo melden ouders hun kind aan voor een school, leveren zij de benodigde gegevens, en worden ouders op de hoogte gebracht als hun kind wordt geschorst. Wanneer een leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, bepaalt de wet dat hij zelf verantwoordelijk wordt voor zijn deelname aan het onderwijs. Waar in dit hoofdstuk dus wordt gesproken over de ouders, wordt in geval van een meerderjarige leerling die leerling zelf bedoeld.

Artikel 8.2. Toelating tot openbare scholen

(Oud: WVO artikel 42, tweede lid; WVO BES artikel 96, tweede lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Artikel 23, derde lid, van de Grondwet bepaalt dat het openbaar onderwijs, met eerbiediging van ieders godsdienst of levensovertuiging, bij de wet wordt geregeld. Deze norm wordt deels in dit artikel uitgewerkt. Het bevoegd gezag mag bij de toelating van leerlingen geen onderscheid maken naar godsdienst of levensovertuiging. Dit is een van de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs.

Artikel 8.3. Uitzondering weigering leerling op grond van godsdienst of levensovertuiging

(Oud: WVO artikel 48, eerste lid; WVO BES artikel 104, eerste lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: de zinsnede 'tenzij de school uitsluitend voor interne leerlingen is bestemd' is vervallen. In het verleden was een uitzondering mogelijk voor internaten met interne leerlingen, maar hier wordt geen gebruik meer van gemaakt. Met het vervallen van de zinsnede wordt de tekst aan de praktijk aangepast.

Nieuw: -.

Dit artikel is bedoeld voor leerlingen voor wie er binnen redelijke afstand geen openbaar onderwijs is en die daarom zijn aangewezen op de bijzondere scholen in hun omgeving. Deze leerlingen worden toegelaten tot het onderwijs van de passende schoolsoort op een bijzondere school. Het bevoegd gezag van een bijzondere school mag deze leerlingen niet weigeren vanwege de denominatie. Ook mogen deze leerlingen niet worden verplicht om lessen te volgen die in verband met de godsdienst of levensbeschouwing van de bijzondere school worden gegeven (zie artikel 48, tweede lid).

Artikel 8.4. Tot het voortgezet onderwijs toelaatbare personen

(Oud: WVO artikel 27, lid 1a en lid 1b; WVO BES artikel 64, tweede en derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel komt overeen met artikel 27, lid 1a en lid b, WVO, ingevoerd door de zogenaamde Koppelingswet (Stb. 1998, 203). Bij die wet is het koppelingsbeginsel

geïntroduceerd, dat inhoudt dat niet-toegelaten vreemdelingen die wel bestendig in Nederland verblijven (in de wandeling: illegalen) en vreemdelingen “in procedure” in het algemeen verstoken moeten blijven van verstrekkingen, voorzieningen en uitkeringen ten laste van de collectieve middelen. Op dit beginsel zijn maar enkele uitzonderingen. Eén daarvan gaat over de toelating tot het onderwijs. Op grond van internationale verplichtingen kan de toegang tot het onderwijs aan illegale vreemdelingen in de leerplichtige leeftijd niet worden onthouden.²⁸

Verder onderscheidt dit artikel categorieën van personen die toelaatbaar zijn tot het voortgezet onderwijs. Naast leerlingen die de Nederlandse nationaliteit bezitten of als Nederlander worden behandeld op grond van een wettelijk voorschrift, zijn vreemdelingen jonger dan 18 jaar toelaatbaar. Verder zijn vreemdelingen van 18 jaar of ouder toelaatbaar, als zij bij het begin van de opleiding waarvoor zij toelating vragen, rechtmatig verblijf houden. Vreemdelingen van 18 jaar of ouder die geen rechtmatig verblijf houden, zijn alleen toelaatbaar wanneer zij vragen om toelating tot een opleiding die zij ergens anders al aan het volgen waren. Deze vreemdelingen mogen hun opleiding afmaken. Een leerling die ergens anders al een opleiding havo aan het volgen was, kan worden toegelaten tot een school voor havo om die opleiding af te maken. Het begrip opleiding moet daarbij beperkt worden opgevat: doorstromen van bijvoorbeeld mavo naar havo of van havo naar vwo wordt daaronder niet verstaan.

Scholen hoeven alleen maar bij de toelating van een leerling te controleren of deze voldoet aan de voorwaarden. Een school hoeft dus niet periodiek het verblijfsrecht te toetsen. Bij de controle of een potentiële leerling aan de criteria voldoet, moet de leerling of moeten de -ouders van de leerling het bewijs daarvan leveren.

Artikel 8.5. Toelating tot de school

(Oud: WVO artikel 27, tweede lid; WVO BES artikel 64, vierde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: artikel 8.5, eerste lid. Dit artikellid incorporeert enkele bepalingen die tot nu toe in het Inrichtingsbesluit WVO waren opgenomen. Om de belangrijke rol die deze bepalingen spelen in de toelatingsprocedure, worden zij nu in de wet opgenomen.

Eerste lid

De beslissing over toelating van leerlingen tot de school ligt bij het bevoegd gezag. Hiervoor kan het bevoegd gezag een toelatingsbeleid hanteren zolang dat transparant en consistent is en consequent wordt toegepast. In het toelatingsbeleid kunnen denominatieve aspecten een rol spelen, maar ook een gebrek aan plaatsruimte en de wijze waarop daarmee om wordt gegaan, schoolwijkenbeleid, de eventuele behoefte van de leerling aan extra ondersteuning en het schoolondersteuningsprofiel. De uiteindelijke beslissing om een leerling toe te laten berust bij het bevoegd gezag. Er bestaat dus ook geen recht voor de leerling om tot een specifieke school te worden toegelaten.

Tweede lid

Op grond van dit lid mogen scholen de toelating niet afhankelijk stellen van een financiële bijdrage die niet wettelijk is geregeld. Wel kunnen aan voorzieningen en activiteiten die een school op vrijwillige basis aan de leerlingen aanbiedt, kosten zijn verbonden die aan ouders/leerlingen kunnen worden doorberekend. Het gaat hier om een vrijwillige, dus onverplichte, bijdrage. Het kan dus niet zo zijn dat ouders/leerlingen met de toelating automatisch de verplichting tot betaling van deze extra kosten aangaan. Ouders/leerlingen moeten daarom nadrukkelijk instemmen met het voldoen van zo'n bijdrage.

Artikel 8.6. Toelating tot het eerste leerjaar

²⁸ Artikel 2 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 13 van het Internationale Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten.

(WVO artikel 27, lid 1c; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: artikel 8.6, eerste lid.

Dit artikel incorporeert enkele bepalingen die tot nu toe in het Inrichtingsbesluit WVO waren opgenomen. Om de belangrijke rol die deze bepalingen spelen in de toelatingsprocedure, worden zij nu in de wet opgenomen.

Eerste lid

Het eerste lid bepaalt wie toelaatbaar zijn tot het eerste leerjaar van het vwo, havo, mavo en vbo. Het gaat om leerlingen afkomstig van een WPO- of WEC-school die naar het oordeel van de directeur van die school voldoende zijn voorbereid op het volgen van voortgezet onderwijs, leerlingen van een WPO-school die aan het eind van het schooljaar de leeftijd van 14 jaar hebben bereikt, of leerlingen van een andere school. Met een andere school wordt bedoeld een andere VO-school. Zo kan bijvoorbeeld een leerling tot het eerste leerjaar van het vwo worden toegelaten als deze leerling eerder tot het eerste leerjaar van het vwo van een andere school is toegelaten. In artikel 6 Inrichtingsbesluit WVO is per schoolsoort geregeld welke voorwaarden gelden. Deze voorwaarden zullen in de AMvB op grond van artikel 8.16 worden opgenomen.

Tweede lid

Het bevoegd gezag baseert zijn beslissing om een leerling toe te laten en in een bepaalde brugklas of schoolsoort te plaatsen op het advies van de basisschool over wat voor een leerling de meest passende schoolsoort is in het voortgezet onderwijs. Dat schooladvies wordt door de basisschool vastgesteld op basis van het leerlingvolgsysteem en de kennis van de leraren over de leerling. Als een leerling echter de (centrale) eindtoets in het basisonderwijs zo goed maakt dat het schooladvies naar aanleiding daarvan wordt heroverwogen, dan is dat heroverwogen (en naar boven bijgestelde) schooladvies leidend bij het plaatsen van de leerling in het voortgezet onderwijs.

Artikel 8.7. Toelating en deelname praktijkonderwijs

(Oud: WVO artikel 27, derde lid; WVO BES artikel 64, vijfde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste tot en met derde lid

De belangrijkste functie van het praktijkonderwijs is het toeleiden van leerlingen tot de arbeidsmarkt. Leerlingen zijn over het algemeen rond hun achttiende jaar voldoende voorbereid op een functie in de arbeidsmarkt. Daarom wordt in het eerste lid geregeld dat het verblijf van leerlingen in het praktijkonderwijs in beginsel eindigt na het schooljaar waarin zij 18 jaar worden. Het tweede en derde lid maken het wel mogelijk dat leerlingen die nog onvoldoende zijn voorbereid op de arbeidsmarkt, nog 1 of ten hoogste 2 jaar langer in het praktijkonderwijs kunnen verblijven. Over de verlenging van de verblijfsduur beslist de inspectie, op aanvraag van het bevoegd gezag.

Artikel 8.8. Toelating leerlingen die extra ondersteuning behoeven

(Oud: WVO artikel 27, lid 2b, 2c en 2d; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Voor Caribisch Nederland wordt in Hoofdstuk 11 in een apart artikel voorzien.

Eerste lid

Na de aanmelding onderzoekt het bevoegd gezag of de aangemelde leerling extra ondersteuning nodig heeft om het onderwijs te kunnen volgen. Het bevoegd gezag betreft hierbij de informatie van de ouders over de ondersteuningsbehoefte. Een andere bron van informatie is het onderwijskundig rapport, dat wordt opgesteld wanneer leerlingen vanuit het basisonderwijs of het speciaal onderwijs overstappen naar het voortgezet onderwijs.

Tweede lid

Als er sprake is van een leerling die extra ondersteuning nodig heeft, dan heeft het bevoegd gezag van de school van aanmelding zorgplicht. Dit lid regelt deze zorgplicht. Deze houdt in dat het bevoegd gezag een passende plek voor de aangemelde leerling moet zoeken. Deze plek kan op de eigen school zijn of, als deze school de benodigde extra ondersteuning niet kan bieden, op een andere school. De zorgplicht start bij een schriftelijke aanmelding door de ouders. Volgens de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) hebben scholen de plicht om altijd eerst te onderzoeken of zij zelf doeltreffende aanpassingen kunnen doen om een leerling extra ondersteuning te bieden. Het weigeren van een leerling kan dus niet alleen maar op basis van het schoolondersteuningsprofiel. Bovendien is weigeren van de toelating pas mogelijk nadat het bevoegd gezag van de school – na overleg met de ouders – ervoor heeft gezorgd dat een andere school bereid is die leerling toe te laten.

Derde lid

Dit lid regelt in welke omstandigheden de zorgplicht niet van toepassing is. De zorgplicht geldt niet wanneer de school van aanmelding geen plaatsruimte beschikbaar heeft, de leerling op denominatieve gronden niet voor toelating in aanmerking komt, of als de leerling niet voldoet aan de wettelijke toelatingsvoorwaarden. Bij dit laatste gaat het bijvoorbeeld om leerlingen die niet geschikt zijn voor het volgen van het onderwijs dat de school aanbiedt, denk aan een leerling met vmbo-advies die wordt aangemeld op een school die alleen havo-onderwijs biedt. In deze gevallen is het bevoegd gezag van de school van aanmelding dus niet verplicht om een andere school te vinden voor de leerling die extra ondersteuning behoeft.

Artikel 8.9. Aanmelding en toelating

(Oud: WVO artikel 27, lid 2a, lid 2e en 2g; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt de bevoegdheid tot toelating, de toelatingsprocedure, de inschrijving en de uitschrijving. Voor Caribisch Nederland wordt in Hoofdstuk 11 in een aparte procedure voorzien.

Eerste lid

De toelatingsprocedure begint met de aanmelding. Een aanmelding is een verzoek om toelating. De aanmelding gebeurt schriftelijk. Een schriftelijke aanmelding betekent meestal dat ouders een inschrijfformulier van de school waar zij zich aanmelden, invullen en ondertekenen. Ouders kunnen hun kind bij verschillende scholen tegelijk aanmelden, zowel binnen als buiten het samenwerkingsverband. Dit kan er toe leiden dat verschillende scholen zijn belast met de aanmeldingsprocedure en met het onderzoek of er sprake is van een leerling die extra ondersteuning behoeft. Daarom is bepaald dat ouders bij de aanmelding moeten melden of zij andere scholen om toelating hebben verzocht, en zo ja welke scholen. Hierdoor kunnen de scholen onderling afstemmen over de aanmeldingsprocedure.

Het bevoegd gezag heeft een termijn van maximaal 10 weken voor de beslissing over de toelating. Daarom bepaalt het eerste lid ook dat ouders de aanmelding zo mogelijk 10 weken voor de datum waarop toelating wordt gevraagd doen.

Tweede lid

Vanaf het moment van de schriftelijke aanmelding heeft het bevoegd gezag 6 weken voor de beslissing over de toelating. Er kunnen omstandigheden zijn waardoor deze termijn niet haalbaar is. Bijvoorbeeld omdat het onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte van een leerling meer tijd vergt, of omdat er bij de invulling van de zorgplicht meer tijd nodig is om een andere school te vinden die bereid is de leerling toe te laten. Dan kan de school de beslistermijn met maximaal 4 weken verlengen.

Derde en vierde lid

Deze leden regelen de bevoegdheid van het bevoegd gezag van een *bijzondere* school om een aanmelding niet te behandelen indien de gegevens en bescheiden die de ouders hebben verstrekt, onvoldoende zijn voor het beoordelen van de aanmelding of voor het voorbereiden van de toelatingsbeslissing. Voorwaarde voor het niet-behandelen is dat het bevoegd gezag de ouders in de gelegenheid heeft gesteld om de aanmelding aan te vullen (de vereiste gegevens alsnog te verstrekken). Een beslissing om de aanmelding niet te behandelen wordt aan de ouders bekendgemaakt binnen 4 weken nadat de aanmelding is aangevuld of nadat de termijn daarvoor ongebruikt is verstreken. Voor de tijd dat de ouders de aanmelding kunnen aanvullen, wordt de beslistermijn voor de toelating opgeschort.

Het derde lid geldt voor het *bijzonder* onderwijs. Voor het *openbaar* onderwijs gelden dezelfde regels, maar dan op grond van de artikelen 4:5 en 4:15 Awb.

Artikel 8.10. Te verstrekken gegevens bij toelating

(Oud: WVO artikel 27b eerste tot en met vierde lid; WVO BES artikel 65, eerste tot en met vierde lid)

Redactioneel aangepast: - Artikel 27b WVO is voor de leesbaarheid opgesplitst in 2 aparte artikelen.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Dit artikel regelt dat het bevoegd gezag voorafgaand aan de toelating bij de ouders of de meerderjarige leerling enkele administratieve gegevens opvraagt, waaronder het persoonsgebonden nummer. Deze gegevens zijn onder meer van belang voor de gegevenslevering door de school aan DUO voor de bekostiging. De administratieve gegevens worden door de ouders of leerling verstrekt door middel van een document van de overheid (zoals een paspoort, identiteitskaart of de brief die ouders na inschrijving van het kind in de gemeentelijke basisadministratie ontvangen) of in de vorm van een bewijs van uitschrijving van een andere school.

Derde en vierde lid

Ook regelt dit artikel de procedure als ouders aannemelijk kunnen maken dat zij geen persoonsgebonden nummer (burgerservicenummer) kunnen overleggen. Dan verstrekt de minister, op basis van een aantal gegevens die de school opgeeft in het basisregister onderwijs, het burgerservicenummer of, als dat niet mogelijk is, een onderwijsnummer aan de school.

Artikel 8.11. Leerlingenadministratie

(Oud: WVO artikel 27b, vijfde en zesde lid; WVO BES artikel 65, vijfde en zesde lid)

Redactioneel aangepast: .

Vervallen: -

Nieuw: -.

Het burgerservicenummer of het onderwijsnummer van de leerling komt in de schooladministratie. Heeft een leerling een onderwijsnummer maar krijgt het bevoegd gezag later de beschikking over het burgerservicenummer van die leerling, dan wordt

het onderwijsnummer in de schooladministratie vervangen door het burgerservicenummer en wordt de wijziging gemeld bij de minister (DUO).

Voor Caribisch Nederland wordt in een apart artikel voorzien in Hoofdstuk 11.

Artikel 8.12. Inschrijving en uitschrijving

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: Geheel.

Dit artikel regelt de inschrijving en de uitschrijving. Na toelating schrijft het bevoegd gezag de leerling in de schooladministratie in. Als een leerling de school verlaat, wordt de leerling uitgeschreven. Dit gebeurt zowel wanneer de leerling de school vrijwillig verlaat, als na verwijdering. Het wel of niet zijn ingeschreven of uitgeschreven op een school speelt een belangrijke rol in diverse wettelijke bepalingen, zoals die over bekostiging, leerplicht en voortijdig schoolverlaten. Daarom zijn in- en uitschrijving nu expliciet geregeld.

Artikel 8.13. Tijdelijke plaatsing

(Oud: WVO artikel 27, lid 2f; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Artikel 27, lid 2f, WVO is opgeknipt in 4 leden.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Het bevoegd gezag heeft maximaal 10 weken voor een beslissing over de toelating. De leerling heeft recht op een tijdelijke plaatsing als de toelatingsbeslissing na 10 weken nog niet is genomen. Tijdelijke plaatsing is een maatregel om thuiszitten te voorkomen. Tijdelijke plaatsing is alleen aan de orde als de leerling nog niet is ingeschreven op een school.

Tweede lid

De tijdelijke plaatsing gaat in op de dag nadat de termijn van 10 weken is verstreken, behalve wanneer de leerling op dat moment nog niet voldoet aan de voorwaarden voor toelating.

Derde en vierde lid

Nadat de leerling tijdelijk is geplaatst, beslist het bevoegd gezag over toelating of weigering van de leerling of beslist het bevoegd gezag (wanneer onvoldoende gegevens beschikbaar zijn) om de aanmelding buiten behandeling te laten. Op grond van dit lid wordt de tijdelijke plaatsing bij een positief toelatingsbesluit omgezet in een definitieve plaatsing. Het bevoegd gezag kan echter ook beslissen om de leerling niet toe te laten of de aanmelding niet in behandeling te nemen. Bij een weigering of een buitenbehandelingstelling van de aanmelding wordt de tijdelijke plaatsing beëindigd en wordt de leerling uitgeschreven, met ingang van de dag die volgt op de weigering of buitenbehandelingstelling.

Artikel 8.14. Schorsing

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: dit artikel is nieuw

Schorsing is een ordemaatregel waarbij een leerling die de binnen de school geldende normen heeft overtreden, tijdelijk de toegang tot het onderwijs van de school wordt ontzegd. In heel bijzondere omstandigheden kan een leerling worden geschorst wegens

het (ontoelaatbaar) gedrag van de ouders.²⁹ Een leerling kan voor ten hoogste 1 week worden geschorst. Het bevoegd gezag moet de beslissing tot schorsing schriftelijk bekendmaken aan de leerling en - bij leerlingen jonger dan 21 jaar – ook aan de ouders. De inspectie moet worden geïnformeerd over schorsingen voor langer dan één dag. De schorsing was tot nu toe geregeld in het Inrichtingsbesluit WVO.

Artikel 8.15. Verwijdering

(Oud: WVO artikel 27, eerste lid (deels); WVO BES artikel 64, eerste lid (deels) en derde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Verwijdering is een maatregel waarbij een leerling de verdere toegang tot de school wordt ontzegd. Verwijdering kan plaatsvinden wanneer de leerling door zijn wangedrag een ernstige bedreiging vormt voor de orde, rust en veiligheid op de school. Een andere reden voor verwijdering kan zijn, dat het onderwijs van de school niet (langer) geschikt wordt geacht vanwege zijn schoolprestaties. In heel bijzondere omstandigheden kan een leerling worden verwijderd wegens het (ontoelaatbaar) gedrag van de ouders.³⁰ De bevoegdheid tot verwijderen ligt bij het bevoegd gezag.

Tweede lid

Definitieve verwijdering van een leerling die leer- of kwalificatieplichtig is, mag alleen als het bevoegd gezag voor de leerling een andere school heeft gevonden die de leerling wil toelaten. Doel daarvan is, thuiszitten te voorkomen. Uitgesloten moet worden dat een leer- of kwalificatieplichtige leerling bij geen enkele school terecht kan.

Derde lid

In het derde lid is bepaald dat het bevoegd gezag eerst met de inspectie overlegt, voordat het overgaat tot het definitief verwijderen van een leerplichtige leerling. Gedurende de tijd dat het overleg loopt, kan de leerling worden geschorst. Dan wordt wel bekeken hoe de geschorste leerling toch onderwijs kan volgen. Dit was tot nu toe in het Inrichtingsbesluit WVO geregeld.

Vierde lid

Ook deze bepaling is uit het Inrichtingsbesluit WVO overgenomen: wanneer het bevoegd gezag een leerling definitief verwijdert, meldt het dit aan de inspectie. Overigens meldt het bevoegd gezag verwijdering niet alleen aan de inspectie, maar ook in BRON (datum uitschrijving, artikel 5.43). Daarnaast meldt het bevoegd gezag aan de gemeente wanneer het een niet-leerplichtige leerling verwijdert (artikel 8.23).

Artikel 8.16. Uitvoeringsvoorschriften; termijn beslissing op bezwaar

(Oud: WVO artikel 27, eerste lid (deels) en vierde lid; WVO BES artikel 64, eerste lid (deels) en zesde lid)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Dit artikel bevat de grondslag voor het vaststellen van uitvoeringsvoorschriften. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen onderwerpen waarvan al vast staat dat uitvoeringsvoorschriften nodig zullen zijn (toelating, inschrijving en uitschrijving), en

²⁹ P.W.A. Huisman en P.J.J. Zoontjens, *Selectie bij toegang tot het onderwijs*, Deventer 2009, p. 127.

³⁰ P.W.A. Huisman en P.J.J. Zoontjens, *Selectie bij toegang tot het onderwijs*, Deventer 2009, p. 129-131.

onderwerpen waarbij dat nog niet vast staat (schorsing, verwijdering en voorwaardelijke bevordering). Voor de eerstgenoemde onderwerpen is bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur (nadere) regels *worden* vastgesteld, voor laatstgenoemde onderwerpen dat dergelijke (nadere) regels *kunnen worden* vastgesteld.

Derde lid

Ook bevat dit artikel een van de Awb afwijkende termijn voor het beslissen op bezwaar bij geschillen over toelating en verwijdering. Gekozen is voor een termijn van 4 weken in plaats van 6 weken, gelet op het belang dat ouders en leerlingen hebben bij snelle besluitvorming in toelatings- of verwijderingsprocedures.

Paragraaf 2. Bestrijding voortijdig schoolverlaten

Artikel 8.17. Voortijdige schoolverlater

(Oud: WVO artikel 118g; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: artikel 118g WVO.

Vervallen: -

Nieuw: -.

In dit artikel wordt omschreven wie voortijdige schoolverlater in de zin van de wet is. Het gaat om jongeren die niet meer leer- of kwalificatieplichtig zijn en die voor de leeftijd van 23 jaar het onderwijs verlaten. Een jongere heeft het onderwijs voortijdig verlaten als hij niet meer is ingeschreven aan een school of instelling en geen vwo- of havo-diploma of een diploma van een MBO-opleiding op niveau 2 of hoger heeft behaald (de zogenoemde startkwalificatie). Als wel sprake is van zo'n inschrijving maar niet van zo'n diploma, dan is de jongere een voortijdige schoolverlater als deze zonder geldige reden geen onderwijs meer volgt gedurende minimaal 4 weken of een door het bevoegd gezag te bepalen kortere periode. Het bevoegd gezag moet deze afwezigheid melden bij het meldingsregister relatief verzuim (zie artikel 8.18).

Heeft een jongere bij het verlaten van de school of instelling een diploma van het praktijkonderwijs, de entreeopleiding in het MBO, het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel in het VSO of het uitstroomprofiel dagbesteding in het VSO, dan voldoet de jongere niet aan de omschreven startkwalificatie. Deze jongeren vragen bijzondere aandacht bij de toeleiding naar de arbeidsmarkt. Na hun toetreding tot de arbeidsmarkt worden deze jongeren niet meer tot de categorie voortijdig schoolverlaters gerekend.

De artikelen 8.17 tot en met 8.23 zijn niet van toepassing in Caribisch Nederland. In Hoofdstuk 11 wordt in aparte artikelen voorzien.

Artikel 8.18. Melding verzuim niet-leerplichtigen

(Oud: WVO artikel 28a, eerste tot en met zesde lid en achtste lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Het twaalf leden tellende artikel 28a WVO is in 2 artikelen opgesplitst.

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste tot en met vierde lid

Dit artikel regelt het meldingsregister relatief verzuim. Gemeenten zijn ervoor verantwoordelijk om verzuimende en niet langer ingeschreven jongeren (voortijdig schoolverlaters) terug te leiden naar het onderwijs of de arbeidsmarkt. Via het register relatief verzuim worden gemeenten geïnformeerd over de jongeren die langdurig verzuimen. Het bevoegd gezag meldt deze jongeren bij de minister. Daarvoor is het digitaal verzuimloket van DUO.

De minister neemt de gegevens op in het meldingsregister relatief verzuim, waaruit de gegevens vervolgens worden verstrekt aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de jongere woont. Het college van burgemeester en wethouders houdt in het register relatief verzuim de status bij van de opgave van een leerling die vaak verzuimt. Telkens als zich iets voordoet, of als er een wijziging is in de status, meldt het college van burgemeester en wethouders dat. Deze gegevens worden opgenomen in het register.

Artikel 8.19. Gegevens verzuim niet-leerplichtigen
(Oud: WVO artikel 28a, zevende lid en negende tot en met elfde lid; WVO BES-)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

Het bevoegd gezag en het college van burgemeester en wethouders zijn bevoegd om het meldingsregister te raadplegen over de betrokken leerling. Welke gegevens worden geregistreerd in het meldingsregister relatief verzuim, wordt bij algemene maatregel van bestuur bepaald. Ook kan bij algemene maatregel van bestuur de wijze van levering van de gegevens worden geregeld (*tweede lid*). De hier bedoelde algemene maatregel van bestuur is het Besluit Verzuimmelding.

Gegevens over het relatief verzuim van een leerling zijn persoonsgegevens als bedoeld in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Bijzondere aandacht verdient hierbij dat het digitale verzuimloket de mogelijkheid biedt om informatie te verstrekken over verzuimachtergronden, in een "vrij veld". Daarbij kan het ook gaan om zogenoemde bijzondere persoonsgegevens. Bijzondere persoonsgegevens zijn persoonsgegevens over iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, het lidmaatschap van een vakvereniging, strafrechtelijke persoonsgegevens en persoonsgegevens over onrechtmatig of hinderlijk gedrag in verband met een opgelegd verbod naar aanleiding van dat gedrag (artikel 16 Wbp). Op grond van de Wbp is verwerking van bijzondere persoonsgegevens verboden, tenzij één van de in de Wbp genoemde uitzonderingen van toepassing is. Verwerking van bijzondere persoonsgegevens is onder meer mogelijk indien dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend maatschappelijk belang, passende waarborgen worden geboden ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer en dit bij wet wordt bepaald (artikel 23, eerste lid, onderdeel e, Wbp). Het zwaarwegende belang is te vinden in de bestrijding van verzuim en voortijdig schoolverlaten. De passende waarborgen worden geboden door de zorgvuldige vormgeving van het meldingsregister relatief verzuim.

Derde tot en met vierde lid

Dit lid legt op het niveau van de wet in formele zin vast dat de school via de uniforme meldprocedure ook bijzondere persoonsgegevens over (1) de godsdienst of levensovertuiging, (2) de gezondheid of (3) strafrechtelijke persoonsgegevens en persoonsgegevens over onrechtmatig of hinderlijk gedrag in verband met een opgelegde maatregel naar aanleiding van dat gedrag mag verstrekken, voor zover dat noodzakelijk is voor het verschaffen van informatie over verzuimachtergronden. Met de formulering in het laatste zinsdeel wordt tegemoet gekomen aan het noodzakelijkheidsvereiste in relatie tot het zwaarwegende belang zoals dat door de Wbp wordt gesteld. De ook in dit licht zo beperkt mogelijk gehouden selectie uit de door de Wbp gedefinieerde bijzondere persoonsgegevens sluit aan bij verzuimachtergronden die in de praktijk aan de orde zijn: (1) afwezigheid vanwege een geloofsverplichting, zoals een bedevaart, (2) afwezigheid vanwege ziekte, of (3) afwezigheid gerelateerd aan contact met politie of justitie. De gegevens over het relatief verzuim worden gekoppeld aan het persoonsgebonden nummer. Dit is een persoonsidentificerend nummer als bedoeld in artikel 24 Wbp. Op grond van artikel 24, eerste lid, Wbp dient gebruik van zo'n nummer een wettelijke grondslag te hebben. Het *vierde lid* voorziet hierin.

Artikel 8.20. Melding verwijdering niet-leerplichtigen

(Oud: WVO artikel 28; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt dat het bevoegd gezag het verwijderen van een leerling die niet meer leerplichtig of kwalificatieplichtig is, jonger is dan 23 jaar en niet in het bezit is van een startkwalificatie, meldt bij de gemeente waar de leerling woont. Dit gebeurt vanwege de taak van de gemeente om voortijdig schoolverlaters terug te leiden naar het onderwijs of de arbeidsmarkt.

Artikel 8.21. Bestrijding voortijdig schoolverlaten door gemeente

(Oud: WVO artikel 118h, eerste en tweede lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: Een negen leden tellend artikel is in 4 artikelen opgesplitst..

Vervallen: -.

Nieuw: -.

Eerste lid

Dit artikel regelt de taken van gemeenten en contactgemeenten op het gebied van het voortijdig schoolverlaten.

Op grond van dit lid heeft elke gemeente de verantwoordelijkheid om de voortijdige schoolverlaters terug te leiden naar het onderwijs of de arbeidsmarkt. De gegevens die hiervoor relevant zijn, moeten worden geregistreerd door de gemeente (meldingen van het bevoegd gezag van verwijdering van niet-leerplichtigen, gegevens uit het meldingsregister relatief verzuim en uit het basisregister onderwijs en gegevens waarover de gemeente beschikt in het kader van de uitvoering van de LPW).

Tweede lid

In dit lid is geregeld dat de colleges van burgemeester en wethouders van de diverse gemeenten met elkaar samenwerken binnen bij ministeriële regeling vastgestelde regio's, de zogenaamde RMC-regio's. In het tweede lid is ook bepaald dat de colleges van burgemeester en wethouders afspraken maken met scholen, instellingen, andere gemeenten en ondersteunende organisaties. Denk aan afspraken over de inzet van betrokken actoren bij de begeleiding van voortijdige schoolverlaters na het moment van de melding door het bevoegd gezag. De afspraken met ondersteunende organisaties kunnen onder meer betrekking hebben op verschillende buitenschoolse terreinen die van belang zijn voor een integrale aanpak van het voortijdig schoolverlaten: jeugdhulpverlening (jeugdzorg en welzijnswerk), justitie en politie, en arbeidsvoorziening.

Artikel 8.22. Contactgemeente

(Oud: WVO artikel 28a, twaalfde lid, en artikel 118h, derde, vierde en zesde lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

In het eerste lid is de aanwijzing van contactgemeenten geregeld, en de melding van de aanwijzing bij de minister.

Tweede lid

Op grond van dit lid vervult de contactgemeente de daar genoemde coördinerende taken bij de bestrijding van voortijdig schoolverlaten.

Derde lid

Het derde lid regelt een informatieplicht van het bevoegd gezag jegens de gemeente.

Vierde lid

Het vierde lid regelt de overdracht van gegevens bij aanwijzing van een andere contactgemeente.

Vijfde lid

De rechten en plichten in het kader van de gegevenslevering gaan over op een contactgemeente.

Artikel 8.23. Specifieke uitkering

(Oud: WVO artikel 118h, vijfde, achtste en negende lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: .

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

De contactgemeente ontvangt jaarlijks een specifieke uitkering voor de activiteiten ter bestrijding van het voortijdig schoolverlaten die de contactgemeente en de andere gemeenten in de regio verrichten. De berekeningsmaatstaven en regels over de betaling van de specifieke uitkering worden bij algemene maatregel van bestuur vastgesteld. Tot dusver waren de berekeningsmaatstaven deels in de wet en deels in een algemene maatregel van bestuur, het Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten opgenomen. Vanwege het technisch karakter van de voorschriften is ervoor gekozen om de berekeningswijze nu integraal bij algemene maatregel van bestuur te regelen.

Derde lid

Dit lid regelt de mogelijkheid tot inhouding of opschorting van de specifieke uitkering. Voorafgaand aan gehele of gedeeltelijke inhouding, overlegt de minister met het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente. Dit overleg is bedoeld om inzicht te verschaffen in de redenen waarom de wettelijke verplichtingen over de bestrijding van voortijdig schoolverlaten niet zijn nagekomen. Hoewel het hier gaat om een uitkering als tegemoetkoming in de kosten van zowel de contactgemeente als de overige samenwerkende gemeenten in een regio, is de contactgemeente aanspreekpunt voor het overleg met de minister, omdat zij een coördinerende taak heeft.

Vierde lid

In artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet is de verantwoording door gemeenten over de specifieke uitkeringen die zij ontvangen geregeld. Blijkt uit de verantwoordingsinformatie niet dat de uitkering in overeenstemming met de wet is besteed, dan kan de minister volgens het vierde lid de uitkering geheel of gedeeltelijk vorderen.

Artikel 8.24. Effectrapportage

(Oud: WVO artikel 118h, zevende lid, 118i, eerste lid (deels) en derde lid; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste lid

Op grond van dit lid stellen de gemeenteraden in een regio streefcijfers vast voor de resultaten bij het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Hier is dus geen sprake van een verplichting tot het behalen van bepaalde resultaten. Denkbaar is dat voor alle gemeenten afzonderlijk streefcijfers worden vastgesteld, maar het is ook mogelijk om te

kiezen voor streefcijfers voor de regio als geheel. Het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente stelt mede namens de andere gemeenten jaarlijks een effectrapportage op, waarin de streefcijfers worden vergeleken met de bereikte resultaten.

Tweede lid

Als de resultaten zijn achtergebleven bij de streefcijfers, wordt hiervoor een verklaring opgenomen. De effectrapportage wordt gezonden aan de minister, die de rapportages gebruiken voor het beleid met betrekking tot de bestrijding van voortijdig schoolverlaten.

Derde lid

Op grond van dit lid kunnen uitvoeringsvoorschriften voor de effectrapportage worden vastgesteld.

Artikel 8.25. Informatie over voortijdig schoolverlaten

(Oud: WVO artikel 118i, tweede lid en derde lid (deels); WVO BES -)

Redactioneel aangepast: .

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel verplicht het college van burgemeester en wethouders van de contactgemeente ertoe om aan de personen die de minister heeft aangewezen, informatie te verstrekken over (de bestrijding van) het voortijdig schoolverlaten. Het is voor de minister van belang om deze informatie bij de gemeenten te kunnen opvragen. Aan de hand van de verstrekte gegevens en van de effectrapportage wordt bijvoorbeeld de effectiviteit van het ingezette beleid en de daarvoor wettelijk geregelde instrumenten als de meldplicht en de gemeentelijke verantwoordelijkheid getoetst.

Paragraaf 3. Overige regels

Artikel 8.26. Leerlingenvervoer

(Oud: WVO artikel 4, eerste lid (deels); WVO BES artikel 5, eerste lid (deels))

Redactioneel aangepast: .

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel regelt dat leerlingen die door hun handicap niet zelfstandig kunnen reizen met het openbaar vervoer of op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, in aanmerking komen voor vergoeding van de kosten van het vervoer naar school. De vergoeding wordt op aanvraag verstrekt door de gemeente.

Artikel 8.27. Gemeentelijke regeling leerlingenvervoer

(Oud: WVO artikel 4, eerste lid (deels) en tweede tot en met zevende lid; WVO BES artikel 5, eerste lid (deels) en tweede tot en met zevende lid)

Redactioneel aangepast: .

Vervallen: -

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

De gemeente stelt een regeling vast over het leerlingenvervoer. De regeling mag geen onderscheid maken tussen openbaar en bijzonder onderwijs als het gaat om vergoeding van vervoerskosten. De regeling mag ouders en leerlingen niet dwingen om een andere school te kiezen (bijvoorbeeld een school die dichterbij is gelegen) dan die van hun eigen voorkeur, mits die voorkeur voortvloeit uit hun godsdienst en levensovertuiging.

Derde lid

De inzet die van ouders bij het vervoer wordt gevegd, moet redelijk zijn en het vervoer moet voor de leerling passend zijn. De gemeente laat deskundigen adviseren over de wijze van vervoer die voor de leerling passend is.

Vierde lid

Vergoed worden de kosten van vervoer tussen de woning van de leerling en de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school, met inachtneming van de keuze van de ouders, tenzij vervoer naar een verder weg gelegen school voor de gemeente minder kosten met zich zou brengen en de ouders met het vervoer naar die school instemmen. De gemeente kan in haar regeling bepalen dat het leerlingenvervoer niet wordt vergoed, maar feitelijk wordt verzorgd door of in opdracht van de gemeente.

Vijfde lid

De gemeente kan alleen ten gunste van de ouders en de leerling van haar vervoersregeling afwijken.

Artikel 8.28. Melding langdurige afwezigheid in verband met WTOS (Oud: WVO artikel 27a, eerste en zevende lid en 48a; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: -

Vervallen: -

Nieuw: -.

Dit artikel verplicht scholen ertoe om de aanwezigheid te controleren van leerlingen die vallen onder de werking van hoofdstuk 4 van de WTOS. Het gaat om leerlingen van 18 jaar en ouder. De aanwezigheidscontrole gebeurt vanwege de gevolgen die de WTOS verbindt aan langdurige afwezigheid (minimaal 5 weken) zonder geldige reden. Volgens artikel 4.12 WTOS wordt de WTOS-tegemoetkoming omgezet in een lening vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de afwezigheid zonder geldige reden aanving. Maar gaat de leerling binnen 8 weken na de eerste dag van afwezigheid weer deelnemen aan het onderwijs, dan herleeft de WTOS-tegemoetkoming (artikel 4.13 WTOS). Geldige redenen voor afwezigheid zijn ziekte en bijzondere familieomstandigheden. Als de leerling geen geldige reden heeft opgegeven voor zijn afwezigheid van minimaal 5 weken, moet het bevoegd gezag dit melden aan de minister.

De leerling krijgt bericht van de opgave aan de minister en krijgt dan meteen ook informatie over de gevolgen van zijn afwezigheid voor zijn WTOS-tegemoetkoming. Als de leerling van mening is dat het bevoegd gezag onjuiste informatie heeft doorgegeven aan de minister, dan kan de leerling daartegen schriftelijk bedenkingen uiten. Deze mogelijkheid bestaat al voor leerlingen in het bijzonder onderwijs, en wordt nu ook voor leerlingen in het openbaar onderwijs ingevoerd.

HOOFDSTUK 9. EXPERIMENTEN EN BIJZONDERE INRICHTING

Inleiding

Dit hoofdstuk regelt een aantal mogelijkheden om voor onderwijsinstellingen of voor leerlingen daarbinnen, af te wijken van WVO-bepalingen. Het gaat zowel om afwijkingsmogelijkheden in de vorm van een experiment (artikelen 9.1 en 9.2) als om afwijkingen met een structureel karakter (artikel 9.3). Beide typen afwijkingsmogelijkheden gelden voor groepen van gevallen. Een voorbeeld van bijzondere inrichting als bedoeld in artikel 9.3 vormen de Loot- en DaMu-scholen.

Experimenteerbepalingen bieden de mogelijkheid om nieuwe ontwikkelingen te onderzoeken en te stimuleren door af te kunnen wijken van bestaande wet- en regelgeving. Zij zijn een belangrijk instrument voor vernieuwing. Omdat in experimenten

wordt afgeweken van de wet, is tegelijkertijd voorzichtigheid geboden. Daarom is een aantal waarborgen verbonden aan de mogelijkheid tot experimenteren. Zo geldt dat afwijking van de wet voor een experiment alleen maar kan worden geregeld bij algemene maatregel van bestuur en dat de duur van een experiment beperkt is.

Afwijkingen van de wet hebben verschillende vormen:

- a. ontheffingen/vrijstellingen voor individuele leerlingen,
- b. afwijkingen van onderwijs- en examenregels omdat de school een bijzondere inrichting heeft, zoals in het geval van de Loot- en DaMu-scholen, scholen met overwegend oudere asielzoekers als leerlingen, enz.,
- c. experimenten op het gebied van onderwijs, examens, bekostiging, personeel (tijdelijke afwijkingen),
- d. experimentele nieuwe onderwijssoorten die binnen de kaders van de WVO 20xx niet mogelijk zijn (in het verleden bij voorbeeld de Middenschool en de Nieuwe Lerarenopleidingen).

Hoofdstuk 9 regelt niet alle afwijkingsmogelijkheden voor het VO. De WVO 20xx regelt ook al in hoofdstuk 2 ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden voor leerlingen (zie artikel 2.40, tweede lid, onderdelen a en b). Daarnaast is er de Experimentenwet onderwijs (EWO) voor innovatieve onderwijsvormen die buiten de kaders van de sectorwetten vallen.

Bij het redigeren van hoofdstuk 9 is ervoor gekozen om alleen afwijkingsmogelijkheden voor specifieke scholen of specifieke groepen leerlingen en (innovatieve) experimenten bij elkaar te plaatsen, vanwege die specifieke koppeling, en om afwijkingen voor *individuele* leerlingen (ontheffingen en vrijstellingen) erbuiten te laten. Een belangrijke groep afwijkingsmogelijkheden staat dan bij elkaar, waarbij goed zichtbaar is aan de ene kant welke tijdelijke/experimentele afwijkingen mogelijk zijn en aan de andere kant welke meer structurele mogelijkheden er zijn om van een vrij beperkt aantal bepalingen (namelijk over examens en inrichting van het onderwijs) af te wijken.

Artikelsgewijs

Artikel 9.1. Experimenten scholen

(Oud: WVO artikel 118t, eerste tot en met zesde lid; WVO BES artikel 205a, eerste tot en met zesde lid)

Redactionele aanpassing: Het eerste en zesde lid van het experimenteerartikel uit WVO en WVO BES zijn in elkaar geschoven.

Het vijfde lid (was zesde lid) is verduidelijkt: in plaats van "een standpunt over de voortzetting van die algemene maatregel van bestuur, anders dan een voortzetting als experiment" is geformuleerd: en een standpunt over omzetting van het experiment in een structurele wettelijke regeling. De voorhangbepaling uit het huidige artikel 118t, achtste lid, WVO is overgebracht naar Hoofdstuk 13 van de WVO 20xx.

Vervallen: -

Nieuw: zie de aanpassing van het oorspronkelijke zesde lid.

Eerste lid

Op grond van het eerste en tweede lid kan experimenteel (bij algemene maatregel van bestuur) worden afgeweken van regels over:

- a. onderwijs en examens;
- b. benoembaarheid van onderwijspersoneel;
- c. bekostiging;
- d. gegevensverstrekking.

De afwijkingsmogelijkheid heeft ook betrekking op de bijzondere regels die voor de onderwerpen, bedoeld onder a tot en met d, gelden voor Caribisch Nederland. Dat is nadrukkelijk bepaald in het eerste lid doordat die onderdelen van hoofdstuk 11 meelopen in het experimenteerartikel.

Het bevoegd gezag beslist zelf of de school al dan niet zal meedoen aan een experiment. Daarnaast heeft de medezeggenschapsraad een adviesbevoegdheid in het geval een bevoegd gezag van plan is, mee te doen aan een experiment.

De afwijkingen in het eerste lid hebben behalve op de WVO 20xx betrekking op de reikwijdte van de wetten die onder b tot en met e zijn genoemd. Het kan bijvoorbeeld noodzakelijk zijn om experimentele opleidingen mee te laten lopen onder de LPW, de LPW BES, de Les- en cursusgeldwet, de WSF 2000, de WSF BES of de WTOS. Dat kan gebeuren door de begripsbepalingen in die wetten experimenteel tijdelijk zo te verruimen dat experimenteel onderwijs onder zo'n andere wet valt.

Tweede lid

De onderwerpen die te maken hebben met de afwijking van de WVO 20xx, de duur van die afwijking (dus de duur van het experiment), de regels die in de plaats van die wettelijke regels zullen gelden, en de manier waarop het experiment wordt geëvalueerd, worden bij algemene maatregel van bestuur geregeld. In elk geval is doelmatigheid één van de criteria bij evaluatie. Het moment van evaluatie kan overigens per experiment verschillen.

De regering kan een experiment afbreken als tussentijds al blijkt dat de ermee beoogde doelen niet worden gehaald. De juridische basis hiervoor zit dan in de algemene maatregel van bestuur voor dat experiment.

Derde lid

Het experiment wordt op hoofdlijnen geregeld in een algemene maatregel van bestuur en kan voor (meer gedetailleerde) uitvoeringstechnische kwesties verder worden uitgewerkt bij ministeriële regeling.

Vierde lid

In beginsel duren experimenten maximaal 6 jaar. Soms is het door de bijzondere kenmerken van een experiment noodzakelijk om die duur langer te maken. De algemene maatregel van bestuur regelt dan welke langere duur dan 6 jaar het experiment heeft (maar maximaal 8 jaar) en waarom de bijzondere aard van het experiment die langere duur nodig maakt.

Aan het einde van een experiment moet worden gekozen uit 2 opties:

- a. het experiment leidt tot een wijziging van de WVO 20xx;
- b. het experiment krijgt geen vervolg.

Een keuze voor sub a betekent: er komt een wetsvoorstel om het experiment om te zetten in een wettelijke regeling. Wordt zo'n wetsvoorstel tijdens de looptijd van het experiment ingediend, dan kan de minister het experiment nog verlengen tot het moment waarop het wetsvoorstel wet is geworden en in werking treedt.

Vijfde lid

Dit lid verplicht tot een tijdige evaluatie van het experiment. Ook moet aan de Staten-Generaal een verslag worden overgelegd over wat het experiment in de praktijk opleverde. Verder moet er een standpunt komen over het wel/niet omzetten van het experiment in blijvende regelgeving.

Artikel 9.2. Experimenten bij samenwerkende scholen of instellingen (WVO artikel 118t, zevende lid; WVO BES artikel 205a, zevende lid)

Redactionele aanpassing: De inhoud van dit artikel is afgesplitst van de omvangrijke artikelen 118t WVO en 205a WVO BES.

Het huidige zevende lid is overzichtelijker ingedeeld door een opsomming en opdeling in drie leden.

De afwijkingsmogelijkheden ten opzichte van de WVO 20xx zijn met zoveel worden opgenomen in artikel 9.2, zodat dat artikel beter als zelfstandige eenheid leesbaar wordt.

Wat nu nog van overeenkomstige toepassing wordt verklaard in de eerste volzin van het zevende lid, is een afzonderlijk (tweede) lid geworden, en dat geldt ook voor de slotzin

van het zevende lid, die de grondslag legt voor regels, vast te stellen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur. De voorhangbepaling uit het huidige artikel 118t, achtste lid, WVO is zoals al gezegd overgebracht naar Hoofdstuk 13 van de WVO 20xx.

Vervallen: -

Nieuw: -

Algemeen

Artikel 9.2 heeft dezelfde functie als artikel 9.1, maar dan toegesneden op de bijzondere situatie van een experiment dat de grenzen van de WVO 20xx overschrijdt: gezamenlijke experimenten VO-PO, VO-MBO, VO-HO, of nog andere combi's. Dit betekent dat een gemengd geheel van vo-scholen en scholen uit (een of meer) andere onderwijssectoren een experiment kan uitvoeren.

Eerste lid

Dit lid gaat over experimenten waarbij vo-scholen samenwerken met onderwijsinstellingen uit een of meer *andere* sectoren, zoals po, (v)so, mbo en ho.

Tweede lid

Een algemene maatregel van bestuur regelt welke wettelijke regels van toepassing of van overeenkomstige toepassing zijn op de samenwerking. Het kan daarbij gaan om bepalingen van WVO 20xx, WPO, WPO BES, WEC, WEB, WEB BES en WHW die betrekking hebben op in hoofdzaak onderwijs, examens (voor zover van toepassing), onderwijspersoneel en bekostiging.

Derde lid

De algemene maatregel van bestuur die regelt van welke regels in het kader van een experiment wordt afgeweken, zal ook regelen welke regels uit WPO, WPO BES, WEC, WEB, WEB BES of WHW van toepassing zijn als scholen uit verschillende onderwijssectoren deelnemen aan het experiment.

Artikel 9.3. Afwijking regels vanwege bijzonder inrichting onderwijs aan school (Oud: WVO artikelen 25 en 29, zevende lid; WVO BES artikelen 61 en 72, zevende lid)

Redactionele aanpassing: Dit artikel is een samentrekking van de huidige artikelen over de bijzondere inrichting. De mogelijkheid voor de Minister om de beslistermijn van 6 maanden te verlengen, is niet overgenomen: in plaats daarvan gelden de regels van de Algemene wet bestuursrecht, die daarin al voorzien.

Vervallen: beslistermijn.

Nieuw: -

Dit artikel maakt het mogelijk om voor de bijzondere inrichting van het onderwijs aan een school, af te wijken van een aantal regels over de inrichting van het onderwijs, waaronder ook de examenregels. Bij 'bijzondere inrichting' is oorspronkelijk gedacht aan scholen met een bijzondere methodiek, zoals Dalton en Montessori. Tegenwoordig vormen de artikelen die nu zijn gecombineerd in artikel 9.3 de basis voor de zo genaamde Loot- en DaMu-scholen.

Artikel 9.3 maakt ook een afwijkend eindexamen mogelijk vanwege de bijzondere inrichting van het onderwijs. Dat is bijvoorbeeld gebeurd voor de leer/werktrajecten vmbo, toen ze nog experimenteel waren. De ruimte voor experimenten is later vergroot door artikel 118t WVO, dat over méér gaat dan onderwijs en examens.

De minister moet binnen 6 maanden beslissen of voor de bijzondere inrichting van het onderwijs mag worden afgeweken of niet. De "lex silentio positivo" is hier niet van toepassing verklaard: het uitblijven van een positief besluit van de minister binnen 6 maanden betekent dus niet automatisch een positieve beslissing op de aanvraag. Aan een positief besluit van de minister op grond van artikel 9.3 kan overigens niet de

voorwaarde worden verbonden dat extra kosten voor rekening komen van het gemeente- of schoolbestuur. Deze kosten komen voor rekening van het Rijk.

HOOFDSTUK 10. SANCTIES

Inleiding

In dit hoofdstuk is uitsluitend een algemene sanctiebepaling opgenomen: ze geeft de minister de bevoegdheid om een sanctie op te leggen bij een handelen in strijd met deze wet en de uitvoeringsregels van deze wet. Het betreft een sanctiebepaling die ziet op handelingen in strijd met de wet die voortduren. De (herstel)sanctie is er op gericht de onrechtmatige handelingen te beëindigen. Dit kan door de bekostiging op te schorten, waarna de opgeschorte bekostiging alsnog wordt verstrekt, of door in te houden, waardoor het bevoegd gezag van een school geen recht meer heeft op de ingehouden bekostiging. In het Bekostigingsbesluit WVO is opgenomen dat, indien uit de jaarverslaggeving van een school blijkt dat bekostiging onrechtmatig is besteed of ondoelmatig is aangewend, de daarmee gemoeide bedragen in mindering worden gebracht op de bekostiging. Daarnaast gelden voor het voortgezet onderwijs ook de algemene sanctiebepalingen voor subsidie, zoals die zijn opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht (titel 4.2).

Overige bestuurlijke maatregelen zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 10 (Klachten, maatregelen en aanwijzingen) of zijn opgenomen bij het onderwerp waar de betrokken maatregel direct verband mee houdt. Zo is de maatregel die de minister kan treffen indien een samenwerkingsverband zijn taak ernstig verwaarloost, geplaatst in hoofdstuk 2 bij de overige bepalingen die zien op samenwerkingsverbanden. De maatregelen die de minister bij ernstig of langdurig tekortschieten van kwaliteit kan treffen zijn geplaatst in paragraaf 8 (Kwaliteitszorg en communicatie) van hoofdstuk 2.

Artikelsgewijs

Artikel 10.1. Inhouding en opschorting bekostiging

(Oud: WVO artikel 104; WVO BES artikel 184)

Redactioneel aangepast: artikel 104 WVO. De volgorde van het tweede en derde lid is omgedraaid. Er is een apart vierde lid toegevoegd om de toepasselijkheid voor de samenwerkingsverbanden te regelen (thans wordt het samenwerkingsverband genoemd in artikel 104, eerste lid, WVO).

Vervallen: de in artikel 104, eerste lid, WVO voorkomende zinsnede "waaronder tevens wordt verstaan het niet opvolgen van een aanwijzing als bedoeld in artikel 103g", is vervallen. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd. In het artikel over de aanwijzing (artikel 3.37) is nu expliciet bepaald dat het bevoegd gezag verplicht is te voldoen aan een aanwijzing. Niet-naleving van deze verplichting levert handelen in strijd met de wet op en kan, zoals nu ook het geval is, leiden tot een bekostigings sanctie.

Nieuw: -.

Eerste en tweede lid

De minister is bevoegd de bekostiging geheel of gedeeltelijk op te schorten of in te houden indien een bevoegd gezag in strijd met deze wet en de daarop gebaseerde uitvoeringsregels handelt. Deze herstelsanctie is gericht op het doen beëindigen van voortdurende overtredingen van bepalingen in deze wet (overtredingen die ten tijde van het opleggen van de sanctie nog niet zijn beëindigd).³¹ In andere gevallen waarin het

³¹ Dit artikel heeft dezelfde reikwijdte als de inhoudings- en opschortingsbepalingen in de andere sectorwetten. Uit jurisprudentie blijkt dat het daarbij gaat om een herstelsanctie, die slechts ziet op het doen beëindigen van voortdurende overtreding van bepalingen in de sectorwetten (zie onder meer ABRvS 30 juli 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:2827) en ABRvS 25 februari 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:534)).

bevoegd gezag bepalingen in deze wet heeft overtreden, biedt de Algemene wet bestuursrecht een grondslag voor het treffen van een bekostigings sanctie.³²

Het gaat erom een gedragsverandering bij het bestuur van de onderwijsinstelling te bewerkstelligen gericht op naleving van de wettelijke voorschriften. Daarnaast mag worden aangenomen dat van dergelijke sancties een preventief effect uitgaat. Voordat de minister (of de inspectie namens deze) overgaat tot inhouding van de bekostiging wordt in beginsel eerst opgeschort. Indien de wettelijke voorschriften alsnog door de school of instelling worden nageleefd, worden de opgeschorte bedragen alsnog uitbetaald. Ingehouden bedragen worden uiteraard niet uitbetaald.

Het gebruik van de bevoegdheid van de minister om deze sancties op te leggen is uitgewerkt in de Beleidsregel financiële sancties bij bekostigde onderwijsinstellingen.

Derde lid

Artikel 5:20 Awb bepaalt dat een ieder verplicht is om medewerking te verlenen aan de toezichthouder, bijvoorbeeld door het verstrekken van inlichtingen. Op grond van het derde lid kan een bekostigings sanctie ook worden opgelegd wanneer het bevoegd gezag of het personeel deze verplichting niet nakomt.

Vierde lid

Dit lid regelt dat een bekostigings sanctie ook mogelijk is wanneer een samenwerkingsverband wettelijke verplichtingen niet naleeft.

HOOFDSTUK 11. CARIBISCH NEDERLAND

Inleiding

Voor de regelgeving inzake het **onderwijs** in Caribisch Nederland is in aanloop naar de transitie 10-10-2010 de lijn gekozen om Europees Nederlandse regelgeving in grote mate, vanaf het begin, dat wil zeggen per 1 januari 2011, model te laten staan voor de in Caribisch Nederland geldende regelgeving. Reden daarvoor was dat het onderwijs in Caribisch Nederland niet voldeed aan de maatstaven die het kabinet aanvaardbaar acht. Daarom is er toen voor gekozen aparte onderwijs wetten op te stellen, waarbij de Wet op het voortgezet onderwijs model heeft gestaan voor de inhoud van de in wet omgezette landsverordening die voor het voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland geldt. Ook de Leerplichtwet 1969 is het uitgangspunt geweest bij het vormgeven van de Leerplichtwet BES.

Terugkijkend op de afgelopen 5 jaar is er veel gebeurd in Caribisch Nederland. Veel scholen hebben de stap gemaakt naar basiskwaliteit dat geeft aan dat de eilanden in ontwikkeling zijn op het gebied van onderwijs. Dit vraagt ook een stap in de ontwikkeling van de wetgeving die geldt voor het voortgezet onderwijs op Bonaire, Saba en Sint Eustatius (inclusief MBO).

Met in gedachte dat het uitgangspunt dat Europees Nederlandse regelgeving in grote mate model stond voor de regelgeving op de drie eilanden en de ontwikkeling daarin een stijgende lijn is kan de volgende stap worden gezet om nog meer de eenheid aan te geven. De modernisering van de WVO in Europees Nederland is het moment om te komen tot één Wet voortgezet onderwijs voor alle scholen voor het voortgezet onderwijs in Europees en Caribisch Nederland. Een aparte wet voor de voortgezet onderwijs scholen in Caribisch Nederland is niet (meer) noodzakelijk, gezien de geschetste ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland. Uitgangspunt is dat de WVO van toepassing is ook voor Caribisch Nederland. Daar waar dit onwenselijk of onmogelijk blijkt, bijvoorbeeld vanwege de kleinschaligheid van de eilanden en de

³² Zie titel 4.2 Awb (Subsidies).

geografische ligging is maatwerk gewenst. Dit maatwerk komt tot uiting in hoofdstuk 11 waar de uitzonderingen en specifieke bepalingen voor Caribisch Nederland worden geregeld. In de andere hoofdstukken wordt in de toelichting aangegeven of er een specifieke bepaling geldt voor Caribisch Nederland. Daar waar een specifieke bepaling geldt wordt verwezen naar hoofdstuk 11.

Bij de inwerkingtreding van de WVO BES was duidelijk dat niet aan alle eisen van de WVO BES onmiddellijk kon worden voldaan. Gekozen is om de WVO BES gefaseerd inwerking te laten treden.

Prioriteit had en heeft de invoering van die eisen die onmiddellijk de kwaliteit van het onderwijs raken. Nog niet alle artikelen uit de WVO BES zijn voor Caribisch Nederland inwerking getreden. Daarnaast heeft Caribisch Nederland nog te maken met overgangsrecht tussen Nederlands Antilliaanse regelgeving en de WVO BES. Zowel de nog niet inwerking getreden artikelen als het overgangsrecht wordt geregeld in hoofdstuk 12.

In 2011 is een onderwijsagenda voor Caribisch Nederland afgesproken genaamd 'Samen werken aan kwaliteit', waarbij de doelstellingen en de ambities zijn weergegeven voor 5 jaar. In die tijd zijn daarover eveneens afspraken gemaakt met de bestuurders van de eilanden. Deze onderwijsagenda wordt in 2016 geëvalueerd en dient als uitgangspunt om voor het opstellen van een onderwijsagenda waarin de ambitie en doelstelling richting 2020 worden geformuleerd. Bij het opstellen van de ambities en doelstellingen richting 2020 wordt bekeken welke nog niet inwerking getreden artikelen, wanneer in werking zullen treden.

Aanbod en systematiek

Het aanbod binnen het voortgezet onderwijs is gelijk aan het aanbod in Europees Nederland. Dit betekent dat het in beginsel mogelijk is om in Caribisch Nederland alle vormen van voortgezet onderwijs aan te bieden die in de wet staan. Gelet op het beperkte aantal leerlingen zal dit echter niet voor alle schoolsoorten, en daarbinnen alle leerwegen, sectoren of profielen, te realiseren zijn. Bij een eventuele uitbreiding van het onderwijsaanbod kan rekening gehouden worden met de behoeftes op de lokale arbeidsmarkt.

Taal en examens

In 2011 bleef de voor Caribisch Nederland gehanteerde instructietaal, examentaal en examenstructuur gehandhaafd. Dit betekent voor Bonaire dat de hoofdregel is dat het Nederlands de instructie- en examentaal in het voortgezet onderwijs is en dat de examenstructuur gelijk is aan die van Europees Nederland. Dit laat onverlet dat het in de praktijk is toegestaan dat een docent af en toe gebruik maakt van het Papiaments voor aanvullende toelichting. Tevens blijft de uitzondering voor de instructietaal (Papiaments) in het praktijkonderwijs, dat geen examens kent. Hierbij blijft het Nederlands als vak behouden.

Het onderwijs op de enige school voor voortgezet onderwijs op Saba, de Saba Comprehensive School, waar Engels de instructie- en examentaal is en waar het Engelstalige examen van de Caribbean Examinations Council wordt afgenomen, wordt gerekend tot de andere vormen van voortgezet onderwijs. In de algemene maatregel van bestuur "Tijdelijk besluit Saba Comprehensive School en Gwendoline van Puttenschool BES" wordt deze uitzondering geregeld. Op die manier blijft de situatie van voor 10-10-2010 op Saba gehandhaafd. De inhoud van het verplichte examenvak Nederlands wordt wel versterkt opdat Nederlandstalig vervolgonderwijs ook voor Sabaanse leerlingen toegankelijk blijft.

Per 1 augustus 2015 is ook de enige school voor voortgezet onderwijs op Sint Eustatius, de Gwendoline van Puttenschool, opgenomen in voornoemde AmvB. Dit betekent dat de Gwendoline van Puttenschool ook Engels als instructie- en examentaal heeft en het

Engelstalige examens van de Caribbean Examinations Council wordt afgenomen.³³ Voor eventueel op Saba en Sint-Eustatius te stichten nieuwe scholen geldt dat ze moeten voldoen aan de bekostigingsvoorwaarden die in deze wet zijn geregeld.

Tekortschieten leerresultaten

In het Europees Nederland is een bepaling over minimumleerresultaten als bekostigingsvoorwaarde opgenomen. Deze minimumleerresultaten zijn in Europees Nederland uitgewerkt in een algemene maatregel van bestuur en vervolgens in een ministeriële regeling. In Caribisch Nederland is het leerlingenbestand te klein om de normering van de minimumleerresultaten te onderbouwen met een vergelijking zoals die in Europees Nederland wordt gemaakt tussen scholen met dezelfde schooljaren en met een vergelijkbaar leerlingenbestand. De veranderingen in de inhoud van het onderwijs als gevolg van de transitie in 2010 zijn zodanig dat vooralsnog de ervaring ontbreekt om op basis van de meting van de resultaten een normering vast te stellen. De bepaling over minimumleerresultaten, inclusief de grondslag voor een algemene maatregel van bestuur, wordt dan ook uitgezonderd voor Caribisch Nederland. Ook de uiterste consequentie van ernstig of langdurig tekortschietende leerresultaten, namelijk de mogelijkheid om een school te sluiten worden uitgezonderd voor Caribisch Nederland. Overigens blijven ook bij het ontbreken van de mogelijkheid om een school te sluiten bij ernstig of langdurig tekortschietende leerresultaten nog voldoende mogelijkheden overeind om slagvaardig op te kunnen treden bij onvoldoende onderwijskwaliteit. Wat betreft de kwaliteit van het onderwijs wordt het toezichtskader van de inspectie ook voor Caribisch Nederland toegepast. De inspectie kan verder prestatieafspraken maken met scholen. De mogelijkheid om bekostiging in te houden of op te schorten is wel van toepassing en ook de aanwijzingsbevoegdheid is van toepassing.

Kerdoelen

Voor de inhoudelijke inrichting van het voortgezet onderwijs op Bonaire geldt dezelfde structuur als die in Europees Nederland geldt. Dit houdt in dat de kerndoelen gelden in de onderbouw en dat de inhoud van het onderwijsprogramma in de bovenbouw en de beroepsopleiding is afgeleid van de eindtermen. De kerndoelen van het Caribische en het Europese deel van Nederland zijn grotendeels identiek zodat het mogelijk is dat leerlingen Caribisch Nederland tussentijds makkelijk doorstromen naar een opleiding binnen het Europese deel van Nederland en omgekeerd. Specifiek verschillen de onderdelen E en F van de kerndoelen enigszins ten opzichte van de onderdelen die gelden in Europees Nederland. De culturele en maatschappelijke aspecten van de Caribische regio zijn in de kerndoelen verwerkt, zodat in de onderbouw van het voortgezet onderwijs daaraan aandacht besteed wordt. Papiaments is opgenomen als vak in het vrije deel. Op deze wijze wordt de grondslag voor het examenvak Papiaments gecreëerd.

Voor de inhoudelijke inrichting van het voortgezet onderwijs op Saba en Sint Eustatius gelden de vereisten van de Caribbean Examinations Council.

Voorzieningenplanning

De scholen of scholengemeenschappen in Caribisch Nederland die sinds Bonaire, Sint Eustatius en Saba openbare lichamen zijn voor bekostiging in aanmerking kwamen, zijn via overgangsrecht aangemerkt als scholen in de zin van de WVO BES. Op alle drie de eilanden is per eiland één school voor voortgezet onderwijs aanwezig.

Voor de bekostiging van nieuwe scholen hanteert Caribisch Nederland een andere systematiek dan Europees Nederland. Gezien de schaalgrootte van de afzonderlijke eilanden, maar ook gezien de verschillen in schaal tussen Bonaire enerzijds en Saba en Sint Eustatius anderzijds, is het niet mogelijk om de stichtingsnormen zoals die in Europees Nederland gelden ook op Caribisch Nederland toe te passen. De

³³ De invoering is cohortsgewijs: de eerste leerlingen die op deze wijze examens doen zijn in augustus 2015 begonnen aan het eerste leerjaar van het voortgezet onderwijs.

stichtingsnormen hebben primair tot doel een doelmatige verdeling van de onderwijsmiddelen te waarborgen. Nieuw te stichten scholen moeten een zodanige omvang hebben dat zij bedrijfseconomisch kunnen functioneren en voldoende kwaliteit van onderwijs kunnen bieden. Gelet op het spanningsveld tussen enerzijds de vrijheid van stichting, en anderzijds het risico van ondoelmatige besteding van onderwijsgeld, is een bevoegdheid voor de minister opgenomen om scholen voor bekostiging in aanmerking te brengen wanneer blijkt dat deze naar verwachting zal worden bezocht door een aantal leerlingen dat voldoende is om een school van voldoende omvang en kwaliteit in stand te houden. De in de wet neergelegde criteria worden in lagere regelgeving uitgewerkt, om tegemoet te komen aan de specifieke situatie op de verschillende eilanden.

Opheffing van scholen

Ook voor de opheffingsnormen geldt dat deze worden neergelegd in lagere regelgeving. Daarbij wordt aangesloten bij de systematiek die in Europees Nederland geldt, namelijk dat de opheffingsnormen zijn gerelateerd aan de stichtingsnormen.

Nevenvestiging en verplaatsing van vestigingen

Voor Caribisch Nederland is op dit punt een vereenvoudiging aangebracht, in die zin dat er niet, zoals in Europees Nederland onderscheid wordt gemaakt tussen tijdelijke en permanente nevenvestiging. Door de schaalgrootte wordt ieder eiland afzonderlijk als voedingsgebied beschouwd, waarbinnen scholen om onderwijskundige redenen of redenen van huisvesting – nevenvestigingen kunnen openen, indien het eilandsbestuur daarvoor de huisvesting ter beschikking stelt. Zolang het eilandbestuur voorziet in de huisvesting kunnen scholen hun vestigingen verplaatsen binnen de grenzen van het openbaar lichaam. Op de nevenvestigingen kunnen dezelfde soorten onderwijs worden verzorgd als op de hoofdvestiging.

Geen regionaal plan onderwijs voorziening

In Europees Nederland is het mogelijk dat bevoegde gezagsorganen samenwerken met als doel het afstemmen van het onderwijsaanbod op de vraag van leerlingen, ouders en andere belanghebbende in het gezamenlijke werkgebied. Die mogelijkheid verkleint de rol van de centrale overheid en vergroot de autonomie van de scholen. De geografische ligging van Caribisch Nederland wijkt zodanig af van die in Europees Nederland dat dat deze mogelijkheden tot voorzieningenplanning niet toepasbaar zijn. Bovendien is er geen sprake van concurrentie van verschillende scholen binnen hetzelfde voedingsgebied. De artikelen die deze regionale samenwerking mogelijk maken zijn niet toepasbaar in Caribisch Nederland.

Huisvesting

Voor Caribisch Nederland is aangesloten bij de uitgangspunten en de verdelingssystematiek van de middelen die gelden in Europees Nederland. Tot en met 2017³⁴ ligt echter de overgangsbepaling voorziening in de huisvesting als een schil over de uiteindelijke huisvestingsbepalingen (zie artikel 208 van de WVO BES). Nadat de overgangsbepaling is uitgewerkt, worden de uiteindelijke huisvestingsbepalingen van kracht. Dit betekent dat vanaf dat moment de eilandsraad en het bestuurscollege zorg dragen voor de huisvestingsvoorzieningen op het grondgebied van het openbaar lichaam. Deze huisvesting moet zodanig zijn dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen stelt. Openbaar een bijzonder onderwijs wordt op gelijke voet behandeld. De verdeling van de middelen komt er grosso modo op neer dat het schoolbestuur van het Rijk een normatieve vergoeding ontvangt voor uitvoering van onderhoud aan gebouwen en terreinen.

³⁴ In het Wetsvoorstel Aanpassingswet studiefinanciering BES is een voorstel opgenomen om deze overgangsbepaling te verlengen tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Zie: Kamerstukken II 2015/16, 34 331, nrs. 2 en 3.

Aanvraag- en toekenningsprocedure huisvestingsvoorzieningen Caribisch Nederland.

De aanvraag- en toekenningsprocedure voor huisvestingsvoorzieningen is met het oog op het kleine aantal scholen in Caribisch Nederland vereenvoudigd. Zo zal niet eerst een programma huisvestingsvoorzieningen door het bestuurscollege hoeven te worden gemaakt, waarin de aanvragen om huisvesting worden opgenomen die worden beoordeeld op grond van een gedetailleerde eilandelijke verordening. In plaats van het huisvestingsprogramma en de eilandsverordening kunnen scholen die niet door het openbaar lichaam in stand worden gehouden één keer per jaar een aanvraag om een voorziening in huisvesting indienen bij het bestuurscollege. De aanvraag dient vóór 1 september voorafgaand aan het jaar waarop de aanvraag betrekking heeft te zijn ingediend. Het bestuurscollege beslist vervolgens vóór 1 januari van het jaar waarop de aanvraag betrekking heeft. De vereisten waaraan deze aanvraag dient te voldoen, staan in de door de eilandsraad vastgestelde eilandsverordening. De aanvraag kan alleen worden afgewezen op basis van een wettelijke weigeringsgrond, waaronder het door het bestuurscollege vastgestelde bekostigingsplafond. Het bestuurscollege beslist op basis van urgentie welke aangevraagde voorzieningen worden bekostigd indien het bekostigingsplafond onvoldoende is voor alle aanvragen. Alleen in het geval van aanvragen met een spoedeisend karakter is het mogelijk om een aanvraag buiten de termijnen in te dienen die niet enkel kan worden afgewezen vanwege het bereiken van het bekostigingsplafond. Om de hoogte van dat bekostigingsplafond vast te stellen, zal het bestuurscollege overleggen met de schoolbesturen, om te inventariseren welke huisvestingsvoorzieningen nodig zijn. De aanvraag- en toekenningsprocedure is tot slot van overeenkomstige toepassing op openbare scholen die door het openbaar lichaam in stand worden gehouden.

Bestuurlijke en organisatorische structuur

Voor wat betreft de bestuurlijke en organisatorische structuur van een school voor voortgezet onderwijs, zijn de regels gelijk aan die voor Europees Nederland. Dit houdt onder meer in dat de personeelsstructuur in Caribisch Nederland gelijk is aan die in Europees Nederland. Taken en verantwoordelijkheden van het leidinggevend personeel worden vastgelegd en het bevoegd gezag beschrijft jaarlijks het beleid met betrekking tot de formatie van de verschillende personeelscategorieën van de school.

De mogelijkheid om aan het hoofd van een grote of complexe school een centrale directie te plaatsen, wordt niet van toepassing omdat, gezien de schaalgrootte in Caribisch Nederland, een dergelijke grote of complexe school niet voor zal komen.

Bevoegdheden van leraren

Leraren die op de dag voor de inwerkingtreding van artikel 210 van de WVO BES naar Nederlands Antilliaans recht bevoegd waren, en onderwijs geven op een school voor voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland, behielden hun bevoegdheden onder de WVO BES en ook onder deze wet. Ook studenten die voor de inwerkingtreding van de WVO BES zijn begonnen aan een lerarenopleiding en die binnen vijf jaar na die inwerkingtreding hun onderwijsbevoegdheid hebben behaald, werden net als zittende bevoegde leraren benoembaar in Caribisch Nederland. Nadat de WVO in werking is getreden kunnen alleen nog leerkrachten aangesteld worden die voldoen aan de benoemingsvereisten.

Dit betekent dat nieuw aan te stellen leraren aan de Europees Nederlandse bekwaamheidseisen moeten voldoen. Op deze wijze is uitwisseling van leerkrachten op de BES-eilanden onderling, maar ook met Europees Nederland, eenvoudiger. Zittende leraren die op de dag voor de inwerkingtreding van artikel 211 WVO BES niet in het bezit waren van een bevoegdheid volgens het toen geldende Antilliaanse regelgeving moesten binnen een termijn van vijf jaar over een bevoegdheid beschikken. Dat betekende dat voor de onbevoegde leraren die voor genoemde inwerkingtreding begonnen waren aan een opleiding die leidt tot een Nederlands-Antilliaanse bevoegdheid, daarna hetzelfde overgangsrecht gold als voor de huidige studenten van

de lerarenopleiding. Het is aan de werkgever om er zorg voor te dragen dat leraren aan de bekwaamheidseisen voldoen en indien nodig afspraken te maken over bijscholing.

Zorgstelsel Caribisch Nederland

Leerlingenzorg

In Caribisch Nederland is het, gezien de schaalgrootte, niet haalbaar om een zorgstructuur in te richten volgens de gedetailleerde systematiek van Europees Nederland. Er is geen sprake van scholen voor speciaal onderwijs zoals die in Europees Nederland vallen onder de Wet op de expertisecentra (hierna: WEC). De gekozen benadering is erop gericht een zo eenvoudig mogelijk wettelijk kader te scheppen waarbinnen het belang van zorgleerlingen zo goed mogelijk wordt geborgd terwijl tegelijkertijd ruimte is voor betrokken scholen om zelf de beste oplossingen te kiezen aansluitend bij de behoefte en schaal van het eiland.

Eerstelijnszorg binnen de school

De scholen krijgen de taak om leerlingen met een extra onderwijszorgvraag – de eerstelijnszorg, zoals onder andere praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs – zo veel mogelijk binnen de school op te vangen, daarbij worden de maatregelen om een goede zorgstructuur te waarborgen door de school in het schoolplan vastgelegd. Uitvoering van de eerstelijnszorg vindt door en in de school plaats. Het bevoegd gezag van een school bepaalt, in overleg met de ouders, of een leerling in aanmerking komt voor zorg en stelt een handelingsplan op. Voor de eerstelijnszorg ontvangen de scholen een nader te bepalen toeslag die aan het bedrag van de lumpsum wordt toegevoegd.

Tweedelijnszorg in het expertisecentrum onderwijszorg

Daarnaast wordt per eiland een aanbod van specialistische deskundigheid georganiseerd in de vorm van een "expertisecentrum onderwijszorg" (EOZ), waarvan scholen voor primair onderwijs, scholen voor voortgezet onderwijs en instellingen voor beroepsonderwijs (hierna: instellingen) gebruik kunnen maken. Het expertisecentrum onderwijszorg is een rechtspersoon die deskundige ondersteuning kan bieden aan leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte. In eerste instantie zal het expertisecentrum onderwijszorg vooral ondersteuning bieden aan leerlingen binnen een school. Voorts kunnen leerlingen worden opgevangen binnen het expertisecentrum onderwijszorg indien deze leerlingen niet kunnen worden opgevangen binnen het voortgezet onderwijs. Het expertisecentrum onderwijszorg kan tijdelijk of voor langere tijd zorg dragen voor de opvang van zorgleerlingen (het gaat hierbij om leerlingen en deelnemers uit de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs). Hoofdstuk 11 biedt scholen de ruimte om hiertoe zelf de optimale vorm te vinden. Er kan bijvoorbeeld binnen het samenwerkingsverband een lokaal door een van de scholen beschikbaar worden gesteld. Het expertisecentrum onderwijszorg huurt dan deze locatie. Daarnaast kunnen scholen gezamenlijk een leerkracht per onderwijssoort inhuren of detacheren vanuit een van de deelnemende scholen of instellingen. Het expertisecentrum onderwijszorg is verantwoordelijk voor de zorgaspecten. Leerlingen blijven ingeschreven bij de school, die verantwoordelijk blijft voor het onderwijs en de voorzieningen die daarbij horen.

Handelingsplan

Dat een leerling niet binnen de school kan worden opgevangen moet blijken uit het handelingsplan van de betrokken leerling, dat altijd in overeenstemming met de ouders wordt vastgesteld. Hierbij zijn een diagnose van een hiervoor gekwalificeerde expert en – indien relevant – resultaten van gevalideerde testen en/of toetsen noodzakelijk. Hiervoor gaat het initiatief uit van het bevoegd gezag.

Samenwerkingsverband

Per eiland wordt, teneinde de zorgstructuur goed te laten functioneren, één samenwerkingsverband ingericht, waarin het expertisecentrum onderwijszorg, scholen

voor primair en voortgezet onderwijs en instellingen samenwerken. In het samenwerkingsverband worden afspraken gemaakt over het geheel van zorgvoorzieningen zodat zoveel mogelijk leerlingen een ononderbroken onderwijsloopbaan kunnen doorlopen. In de eerste plaats worden afspraken gemaakt over de zorg voor leerlingen en deelnemers met een specifieke onderwijsbehoefte, die binnen een school of instelling deelnemen aan het onderwijs (eerstelijnszorg). In de tweede plaats worden er binnen het samenwerkingsverband afspraken gemaakt over de zorg voor en het onderwijs aan leerlingen en deelnemers die niet binnen een school of instelling onderwijs kunnen ontvangen. Deze leerlingen krijgen onderwijs binnen het expertisecentrum onderwijszorg, dat verantwoordelijk is voor de gespecialiseerde tweedelijnszorg. Verder spreken de partijen in het samenwerkingsverband af wie welk onderwijs verzorgt voor leerlingen en deelnemers die dat onderwijs moeten krijgen in het expertisecentrum onderwijszorg. De afspraken betreffen ook de toerekening van kosten als bijvoorbeeld een leraar van de ene basisschool in het expertisecentrum onderwijszorg lesgeeft aan een leerling van een andere basisschool. Deze afspraken worden neergelegd in een eilandelijk zorgplan.

Eilandelijk zorgplan

In het eilandelijk zorgplan worden naast afspraken over de eerste- en tweedelijnszorg ook de activiteiten van het expertisecentrum onderwijszorg en de partijen in het samenwerkingsverband, de beoogde resultaten en procedures om die resultaten te bereiken, beschreven. Het eilandelijk zorgplan wordt, gezien de bevoegdheden die de inspectie heeft ten aanzien van het onderwijs dat wordt gegeven aan leerlingen en deelnemers met een specifieke onderwijsbehoefte, jaarlijks toegezonden aan de inspectie.

Subsidie aan het expertisecentrum onderwijszorg

De WVO kent een bekostigingsgrondslag voor de bekostiging van taken van het expertisecentrum onderwijszorg in het kader van leerlingen, zoals onderwijsondersteunende activiteiten, het verzorgen van ambulante begeleiding, het verrichten van handelingsgerichte diagnostiek of het geven van advies (artikel 150 van de WVO BES).

Toezicht op onderwijs binnen het expertisecentrum onderwijszorg

De inspectie houdt vanuit haar bevoegdheden ten aanzien van scholen toezicht op de kwaliteit van het onderwijs dat binnen het expertisecentrum onderwijszorg wordt aangeboden. De inspectie is hiervoor bevoegd, omdat het bevoegd gezag van een school waarbij de betreffende leerling is ingeschreven verantwoordelijk blijft voor het onderwijs dat deze leerling ontvangt.

Toezicht op overige taken van het expertisecentrum onderwijszorg

Het expertisecentrum onderwijszorg ontvangt subsidie. In een ministeriële regeling kunnen voorschriften worden opgenomen waaraan het expertisecentrum onderwijszorg moet voldoen. Het gaat hier bijvoorbeeld om het verstrekken van inlichtingen, gegevens en bescheiden, het opstellen van een begroting en een jaarplan en het uitbrengen van een jaarverslag en jaarrekening. Artikelen uit de titels 4.1 en 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 4 tot en met 10 van de Wet overige OCW-subsidies over het verlenen, vaststellen, intrekken en terugvorderen van de subsidie zijn van toepassing op de subsidie aan het expertisecentrum onderwijszorg.

Voor het toezicht op de taken van het expertisecentrum onderwijszorg kan de minister een ambtenaar aanwijzen. Indien blijkt dat het expertisecentrum onderwijszorg zijn taken ernstig verwaarloost, kan de minister maatregelen treffen. Als ultimum remedium kan de minister de door hem afgegeven aanwijzing intrekken. Dit houdt in dat de rechtspersoon niet meer in aanmerking komt voor de subsidie en dat de minister een andere rechtspersoon zal aanwijzen.

Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid

De bepalingen uit de WVO met betrekking tot het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid zijn niet van toepassing in Caribisch Nederland. De problematiek rond taalachterstanden verschilt teveel van de Europees Nederlandse situatie. Ook in Europese Nederland worden geen specifieke uitkeringen meer gedaan ten behoeve van gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid, maar zit in de bekostiging van het Rijk aan bevoegde gezagsorganen een component voor de bestrijding van onderwijsachterstanden.

Toepasselijkheid van het Caribisch Nederlandse en Europees Nederlandse bestuursrecht
In Caribisch Nederland geldt de Wet administratieve rechtspraak BES (hierna: WAR BES). Deze wet regelt het met name het bestuursprocesrecht voor de Caribisch Nederlandse belanghebbenden. Tegen een beschikking van een bestuursorgaan kan rechtsbescherming worden ingeroepen conform de procedures die zijn neergelegd in de WAR BES, dat geldt ook voor de beschikkingen die zijn genomen op grond van de WVO en thans de WVO BES. Ook het in jurisprudentie van het Gerecht in eerste aanleg en in de jurisprudentie van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba gevormde ongeschreven materiële bestuursrecht is van toepassing.

Voor de in Europees Nederland huizende bestuursorganen geldt de Algemene wet bestuursrecht in beginsel niet ten aanzien van hun handelen in Caribisch Nederland. Om voor bijvoorbeeld subsidies en toezicht toch een juridisch kader te kunnen hanteren, wordt in diverse bijzondere BES-wetten bepaald dat de betreffende artikelen uit de Awb van toepassing zijn. Dat was het geval in de WVO BES en dat wordt nu overgenomen in de nieuwe WVO. Waar het dus gaat om rechtsbescherming en het materiële bestuursrecht is het recht van de WAR BES van toepassing. Waar dat expliciet is bepaald, gelden voor het handelen ten aanzien van de vo-scholen in Caribisch Nederland daarnaast nog enkele bepalingen uit de Awb.

HOOFDSTUK 12. INVOERINGS- EN OVERGANGSBEPALINGEN

Inleiding

In Hoofdstuk 12 wordt uiteindelijk al het invoerings- en overgangsrecht voor het voortgezet onderwijs samengebracht dat nog relevant is. Bij het opnemen van invoerings- en overgangsrecht is de chronologie bepalend. Voor Hoofdstuk 12 worden de Overgangswet W.V.O. (1967) en de oorspronkelijke WVO (1963), alsmede alle wijzigingswetten tot en met nu met betrekking tot de WVO, onder de loep genomen. Uitgewerkte overgangsbepalingen uit de diverse wijzigingswetten worden geschrapt; de overgangsbepalingen die nog niet zijn uitgewerkt worden eveneens in hun oude vorm geschrapt, maar tegelijkertijd materieel overgezet naar dit nieuwe hoofdstuk. Deze actie betekent voor de betrokkenen en de burger een verbetering doordat de nog geldende overgangsbepalingen voor het voortgezet onderwijs nu allemaal in de WVO 20xx worden opgenomen en dus eenvoudiger te vinden zijn. Daarmee wordt bereikt dat bij de raadpleging van de geldende regelgeving voor het voortgezet onderwijs in een oogopslag kan worden gezien welke bijzondere regelingen daarbij van kracht zijn. Tevens worden de artikelen alle voorzien van een toelichting.

In dit wetsvoorstel wordt hoofdstuk 12 nog maar gedeeltelijk gevuld. In de in het algemeen deel van deze memorie van toelichting aangekondigde Aanpassingswet WVO 20xx zal het hoofdstuk worden aangevuld:

1. In dit wetsvoorstel wordt alleen het overgangsrecht opgenomen dat voortvloeit uit de vereenvoudiging van de bekostiging of nu al in de WVO (zie titel IVE) en in de WVO BES (zie Titel VI) is opgenomen dan wel binnenkort wordt opgenomen (vmbo profielen).
2. Bij de Aanpassingswet 20xx zal het overige overgangsrecht worden ingevoegd dat op dat moment nog van kracht en relevant is. Dat zal gebeuren in de Aanpassingswet WVO 20xx die gemaakt zal worden om in elk geval alle verwijzingen aan te passen naar de

WVO en naar de WVO BES in andere wetgeving (ook wetgeving op andere terreinen dan onderwijs).

N.B.: In de huidige versie van dit wetsvoorstel zijn de oude overgangsbepalingen uit de WVO en de WVO BES (voor zover ze nog niet zijn uitgewerkt) onverkort opgenomen. In de artikelsgewijze toelichting zijn ook de daarbij behorende toelichtingen gekopieerd uit de wetsvoorstellen waarbij deze bepalingen in die wetten zijn (of nog worden) opgenomen. Deze bepalingen en toelichtingen zijn dus ook nog geschreven vanuit het perspectief van de toenmalige teksten van de WVO en de WVO BES alsmede van die wijzigingswetten. Tijdens de periode van de openbare internetconsultatie zullen de teksten worden herschreven naar het perspectief van de WVO 20xx.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1. WVO BES

In de paragraaf zijn de artikelen 206 tot en met 214a uit de oorspronkelijke WVO BES (Stb. 2011, 33) opgenomen. Artikel 206 is in 2013 aangevuld met een vierde lid (Stb. 2013, 432).

Artikel 12.1. Inwerkingtreding, eerste toepassing en overgangsrecht inrichting en examens

(Oud: WVO BES artikel 206)

Dit artikel regelt de overgang van het examensysteem zoals neergelegd in de Landsverordening voortgezet onderwijs, naar de systematiek van de WVO BES. Het nieuwe systeem zal met ingang van 1 augustus van het eerste schooljaar na de transitie van toepassing worden op het eerste leerjaar van scholen voor voortgezet onderwijs. In de jaren daarna wordt het successievelijk van toepassing op de daaropvolgende leerjaren. De leerlingen die voor het eerst worden toegelaten tot het eerste leerjaar, zullen dan ook als eerste volgens de nieuwe bepalingen eindexamen doen. De leerlingen die vóór 1 augustus volgende op de transitiedatum reeds in het eerste leerjaar zitten, zullen het onderwijs blijven volgen zoals dat geregeld is in de Landsverordening voortgezet onderwijs. Deze leerlingen zullen in ieder geval nog de mogelijkheid krijgen om eindexamen of landsexamen te doen zoals bedoeld in de Landsverordening voortgezet onderwijs.

In het vierde lid wordt bepaald dat de verplichte rekentoets voor het eerst van toepassing is op de examens in een bij koninklijk besluit te bepalen schooljaar. Dat schooljaar kan voor de verschillende vormen van voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo en praktijkonderwijs) verschillend worden vastgesteld. Het koninklijk besluit of de koninklijke besluiten worden afgestemd op de invoering van de verplichte rekentoets in het Europese deel van Nederland. Vanwege de aard van deze bepaling (wettelijke basis voor een of meer koninklijke besluiten) kan zij direct in werking treden.

Artikel 12.2. Aanspraak op bekostiging

(Oud: WVO BES artikel 207)

Dit artikel regelt de overgang van de aanspraak op bekostiging op het tijdstip van de inwerkingtreding van de desbetreffende bepalingen. Scholen in de zin van de Landsverordening voortgezet onderwijs die tot dat tijdstip bekostigd werden, behouden de aanspraak daarop op grond van de WVO BES vanaf dat tijdstip. In dit artikel wordt de Saba Comprehensive School aangemerkt als inrichting voor voortgezet onderwijs. Deze aanduiding heeft een tijdelijk karakter: op een later tijdstip zal de school worden aangemerkt als school waarin voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 6, onderdelen a tot en met d, zal worden verzorgd. Op dat moment zal worden bezien of het een school of een scholengemeenschap betreft.

Artikel 12.3. Voorziening in de huisvesting voor de jaren 2011 tot en met 2017

(Oud: WVO BES artikel 208)

Zo lang de Saba Comprehensive school is aangemerkt als inrichting voor voortgezet onderwijs, zullen de bepalingen over voorzieningen in de huisvesting van overeenkomstige toepassing zijn op deze school. Op het moment dat de school wordt aangemerkt als een school als bedoeld in artikel 6, onderdelen a tot en met d, zal de school automatisch onder de reikwijdte van afdeling II van titel III vallen, omdat dan de beperking in de reikwijdte, waarin artikel 128 voorziet, niet meer school van toepassing is.

Beoogd wordt om de wettelijke regeling in overeenstemming te brengen met de praktijk zoals die door alle betrokkenen wenselijk wordt geacht.

Artikel 12.4. Overganggrondslag bekostiging

(Oud: WVO BES artikel 209)

Dit artikel voorziet in een overgangstraject naar de lumpsumbekostiging die ook in het Europese deel van Nederland wordt gehanteerd. Gedurende de eerste jaren na de inwerkingtreding van de bepalingen over bekostiging zal de hoogte van de bekostiging worden berekend door het aantal leerlingen van een school te vermenigvuldigen met een jaarlijks bij ministeriële regeling vast te stellen bedrag. Bij ministeriële regeling zullen verdere regels worden uitgewerkt, om een soepele overgang van declaratiebekostiging naar lumpsumbekostiging mogelijk te maken.

Artikel 12.5. Benoembaarheid bevoegde leraren

(Oud: WVO BES artikel 210)

Artikel 210 regelt dat leraren die in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid op grond van Antilliaanse wet- en regelgeving, bevoegd blijven voor het onderwijs op de BES-eilanden. Deze regeling heeft betrekking op zowel zittende leraren als herintreders, alsook op personen die nog niet eerder in het onderwijs werkzaam waren.

Artikel 12.6. Benoembaarheid onbevoegde leraren

(Oud: WVO BES artikel 211)

Artikel 211 bepaalt dat onbevoegde leraren gedurende een periode van 5 jaar na de inwerkingtreding van dat artikel onderwijs mogen blijven verzorgen.

Artikel 12.7. Benoembaarheid leraren in opleiding

(Oud: WVO BES artikel 212)

Artikel 212 bepaalt dat personen die voor de inwerkingtreding van dat artikel zijn begonnen met een opleiding leidend tot een bevoegdheid op grond van de Landsverordening voortgezet onderwijs, na het behalen van deze bevoegdheid binnen 5 jaar daarna, hun bevoegdheid behouden op grond van de WVO BES.

Artikel 12.8. Benoembaarheid leidinggevend personeel

(Oud: WVO BES artikel 213)

Artikel 213 regelt dat benoeming in een leidinggevende functie mogelijk blijft voor personen die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dat artikel in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid op grond van de Landsverordening voortgezet onderwijs. Zie ook paragraaf 2.9 van deze toelichting.

Artikel 12.9. Continueren oude bepalingen voor zover de nieuwe nog niet in werking treden

(Oud: WVO BES artikel 214a)

Voordat de WVO BES per 01-01-2011 in werking trad, kenden we een Wet voortgezet onderwijs BES die werkte vanaf de transitiedatum 10-10-2010 tot de inwerkingtreding van de WVO BES. Die oude Wet voortgezet onderwijs BES hield puur een omzetting in van de oude Landsverordeningen. In dit artikel is bepaald dat die oude wet op bepaalde onderdelen blijft werken totdat de bepalingen op die onderdelen uit de WVO BES in werking treden.

Paragraaf 2. Wet van 11 oktober 2012 tot wijziging van enkele onderwijswetten in verband met een herziening van de organisatie en financiering van de ondersteuning van leerlingen in het basisonderwijs, speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs (Stb. 2012, 533)

**Artikel 12.10. Tijdelijke geschillencommissie toelating en verwijdering
(Oud: WVO artikel 27c; WVO BES -)**

Voor geschillen over toelating en verwijdering is in het kader van de invoering van passend onderwijs een nieuwe geschillencommissie in het leven geroepen. Deze is bedoeld als tijdelijke voorziening en is daarom nu in het hoofdstuk Invoerings- en overgangsrecht opgenomen.

Ouders kunnen in de huidige situatie bij geschillen over toelating en verwijdering bezwaar maken bij de school en vervolgens beroep aantekenen bij de rechter. Tevens bestaat de mogelijkheid om de Commissie gelijke behandeling in te schakelen. Gebleken is echter dat er behoefte bestaat aan een aanvullende voorziening, waarbij het ouders vrij staat om hiervan wel of niet gebruik te maken.

In het amendement wordt deze aanvullende voorziening geregeld. Er komt één landelijke geschillencommissie (voor po, (v)so en vo gezamenlijk) die oordeelt in geschillen over (de weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning behoeven en de verwijdering van leerlingen alsmede over het ontwikkelingsperspectief. Gekozen is voor een tijdelijke commissie omdat een adequaat stelsel van rechtsbescherming bestaat. Met name in de beginperiode waarin passend onderwijs wordt ingevoerd, de zorgplicht van toepassing wordt en de voorschriften over verwijdering worden aangescherpt, bestaat de behoefte om geschillen te kunnen voorleggen aan een geschillencommissie met een specifieke expertise ten aanzien van leerlingen die extra ondersteuning behoeven. De commissie kan richting geven aan de toepassing van de nieuwe wettelijke bepalingen op de school. Als een en ander voldoende vorm heeft gekregen kan de tijdelijke commissie komen te vervallen.

Om te voorkomen dat bij het gebruik maken van de aanvullende voorziening de procedures erg lang worden, is in het derde lid gekozen voor een termijn van 10 weken waarbinnen het oordeel wordt uitgebracht. De commissie houdt daarbij rekening met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan. Dit betekent niet dat het schoolondersteuningsprofiel bepalend is. Op grond van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte zijn scholen immers verplicht om ten behoeve van leerlingen met een handicap of chronische ziekte doeltreffende maatregelen te plegen, tenzij die redelijkerwijs niet kunnen worden geveerd van de school. Het vierde lid van de verschillende bepalingen is erop gericht dat de oordelen van de commissie worden betrokken bij de beslissing op bezwaar. Op die manier wordt voorkomen dat oordelen worden uitgebracht als het geschil reeds ter beoordeling is voorgelegd aan de rechter. De rechter kan bovendien de oordelen nu meewegen in zijn uitspraak.

Paragraaf 3. Wet van 23 februari 2013 tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet voortgezet onderwijs BES in verband met het treffen van een overgangsmaatregel ten behoeve van (oud) studenten van de lerarenopleiding omgangskunde (Stb. 2013, 120)

**Artikel 12.11. Overgangsrecht Wet op de beroepen in het onderwijs inzake brede benoembaarheid leraren omgangskunde
(Oud: artikel 118u WVO; WVO BES artikel 214b)**

De voorgestelde bepaling is in de WVO vorm gegeven als overgangsrecht bij de Wet BIO. Ten gevolge van het per 1 augustus 2006 in werking treden van die wet is per diezelfde datum de Regeling bewijzen van bekwaamheid O.W.V.O. vervallen. Met het vervallen van die regeling verviel de brede benoembaarheid die verbonden was aan het getuigschrift van de lerarenopleiding omgangskunde aan de Hogeschool Utrecht zonder dat daarvoor een overgangsregime was getroffen. Met het onderhavige voorstel wordt alsnog een overgangsmaatregel getroffen met als doel die brede benoembaarheid voor een bepaalde periode – en voor alle hogescholen waar de lerarenopleiding omgangskunde gegeven wordt – na het vervallen van genoemde regeling te laten voortbestaan. Het eerste lid is opgesteld overeenkomstig artikel 33, lid 1b, van de WVO. Dat artikel kent een soortgelijke brede benoembaarheid voor afgestudeerden aan de pabo. Naast benoembaarheid voor het praktijkonderwijs geldt in dit geval echter ook benoembaarheid voor het geven van onderwijs aan uitsluitend geïndiceerde leerlingen in het leerwegondersteunend onderwijs, dat ingevolge artikel 10e, eerste lid, van de WVO alleen binnen het vmbo kan worden gegeven. In het tweede lid worden de cumulatieve voorwaarden genoemd waaraan personen dienen te voldoen teneinde voor een brede benoembaarheid in aanmerking te komen.

Paragraaf 4. Wet van 1 april 2015 tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de integratie van het leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs in het systeem van passend onderwijs (integratie lwoo en pro in passend onderwijs (Stb. 2015, 149)

Artikel 12.12. Indicatie door regionale verwijzingscommissie na inwerkingtreding

(Oud: WVO artikel 118y; WVO BES -)

Artikel 118y regelt dat de leerlingen die zijn geïndiceerd voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs door een RVC op grond van de huidige wet, deze indicatie behouden na de inwerkingtreding van deze wet. Deze leerlingen hoeven dus geen nieuw aanwijzingsbesluit op het leerwegondersteunend onderwijs respectievelijk toelaatbaarheidsverklaring tot het praktijkonderwijs te verkrijgen. Deze leerlingen blijven voor de duur van hun schoolloopbaan hun indicatie behouden en de scholen waarop de leerlingen zijn ingeschreven blijven hiervoor ook bekostiging ontvangen. Het voornemen is om vanaf 1 januari 2016 de toewijzing van ondersteuning voor leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs over te dragen van de RVC's aan de samenwerkingsverbanden. In artikel 118 y wordt een overgangsfase geregeld. Leerlingen die reeds vóór de inwerkingtreding van artikel 17a en 17a1 een indicatie van een RVC voor het leerwegondersteunend onderwijs en praktijkonderwijs hebben ontvangen, behouden deze indicatie wanneer deze bevoegdheid tot indicering overgaat op de samenwerkingsverbanden. Een uitzondering hierop is geformuleerd in het tweede lid: indicatie door een regionale verwijzingscommissie voor het schooljaar 2016–2017 zijn slechts geldig voor de periode tot het samenwerkingsverband de bevoegdheid tot indicering overneemt, dus (afgaande op de beoogde inwerkingtredingsmomenten van 1 augustus 2015 tot 1 januari 2016) voor een periode van een aantal maanden. Het bevoegd gezag van een reeds geïndiceerde leerling voor schooljaar 2016–2017 zal een nieuwe aanvraag moeten indienen bij het samenwerkingsverband zodra artikel 17a en 17a1 in werking zijn getreden (streven is 1 januari 2016). Deze uitzondering is nodig om te voorkomen dat op het laatste moment besluiten worden genomen door de RVC's over een periode waarin het samenwerkingsverbanden hiervoor volledig verantwoordelijk zijn. Het zou onevenredig nadelig zijn voor de samenwerkingsverbanden als er in 2015 besluiten worden genomen over leerlingen die pas vanaf augustus 2016 gebruik maken van die ondersteuningstoewijzing. Op dat moment zijn samenwerkingsverbanden immers verantwoordelijk voor de ondersteuningstoewijzing en de bekostiging daarvan.

Artikel 12.13. Bekostiging personeelskosten leerwegondersteunend onderwijs ***(Oud: WVO artikel 118w; WVO BES -)***

In deze overgangsbepaling is geregeld dat bevoegde gezagsorganen van scholen bekostiging (blijven) ontvangen voor personeelskosten voor leerwegondersteunend onderwijs aan leerlingen waarbij de indicatie is afgegeven door een regionale verwijzingscommissie. Dat wil zeggen dat de indicatie is afgegeven voor de inwerkingtreding van de bepalingen tot integratie van het leerwegondersteunend onderwijs in de systematiek van passend onderwijs.

Artikel 12.14. Bekostiging exploitatiekosten leerwegondersteunend onderwijs (Oud: WVO artikel 118x; WVO BES -)

In deze overgangsbepaling is hetzelfde geregeld als in artikel 12.3, maar dan voor de exploitatiekosten.

Paragraaf 5. Wet van xxx tot wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet voortgezet onderwijs BES en enkele aanverwante wetten in verband met het invoeren van profielen in het voorbereidend beroepsonderwijs en het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs, alsmede de actualisatie en flexibilisering van het beroepsgerichte deel van de examenprogramma's in het voorbereidend beroepsonderwijs (Stb. 20xx, xxx)

N.B.: wetsvoorstel ligt sinds 24/11/2015 in EK.

Artikel 12.15. Overgangsrecht invoering profielen vmbo (Oud: WVO artikel 118z; WVO BES artikel 214c)

Deze wetswijziging ziet op een wijziging van de inrichting van de bovenbouw van het vmbo. De wijzigingen zijn daarom voor het eerst van toepassing op het cohort leerlingen dat met ingang van schooljaar 2016–2017 instroomt in het derde leerjaar (eerste lid). Dit zijn de eerste leerlingen die onderwijs zullen volgen op grond van de nieuwe profielen en dus niet meer volgens de huidige indeling in sectoren en afdelingen. De wetswijziging is niet van toepassing op leerlingen die in schooljaar 2016–2017 al in hun vierde leerjaar zitten. Zij vormen immers de laatste groep leerlingen die nog op grond van de huidige systematiek aan de bovenbouw van het vmbo zal beginnen. De geleidelijke invoering volgens de cohortbenadering maakt dat deze leerlingen hun opleiding in het voortgezet onderwijs dan ook volgens de huidige systematiek af kunnen ronden. Zouden de nieuwe regels op deze groep leerlingen van toepassing zijn, dan zouden ze in hun laatste leerjaar ineens geconfronteerd worden met een anders vormgegeven onderwijsprogramma en met examens die niet aansluiten op hetgeen waarop ze in het derde leerjaar zijn voorbereid. Op leerlingen die in het schooljaar dat aanvangt op 1 augustus 2016 zijn toegelaten tot het vierde leerjaar, blijven daarom de huidige wettelijke bepalingen van toepassing (tweede lid).

Het eerste cohort leerlingen dat het vmbo afrondt onder de met dit wetsvoorstel ingevoerde systematiek, legt in het schooljaar 2017–2018 eindexamen af. De groep leerlingen die voor het eerst eindexamen vmbo aflegt in het schooljaar 2016–2017 en dan geen diploma weet te behalen, heeft in schooljaar 2017–2018 nog eenmaal de mogelijkheid om examen af te leggen volgens de oude regels. Deze zogenaamde bezemklas is geregeld in het vierde lid.

Het vijfde lid regelt de overgangssituatie voor deelnemers aan een opleiding voortgezet algemeen volwassenenonderwijs gericht op het behalen van het diploma mavo. Het zesde lid ziet op de laatste mogelijkheid om volgens de oude voorschriften staatsexamen vmbo af te leggen (in de theoretische leerweg, resp. in de algemeen vormende vakken van de overige leerwegen).

Artikel 12.16. Invoering profielen vmbo per 1 augustus 2017 voor het derde leerjaar

(Oud: WVO artikel 118aa; WVO BES artikel 214d)

Het bevoegd gezag van een school wordt in de gelegenheid gesteld om nog niet op 1 augustus 2016 over te stappen naar de nieuwe systematiek, maar om de overstap naar de nieuwe indeling van het vmbo met profielen in plaats van afdelingen een jaar later te maken. Zo kunnen de scholen die er klaar voor zijn gelijk aan de slag gaan met het invoeren van de nieuwe profielen. Maar tegelijkertijd krijgen andere scholen nog een jaar extra om zich op die nieuwe situatie voor te bereiden. Naast een onderwijsinhoudelijke aanpassing vraagt het wetsvoorstel immers in veel gevallen ook om organisatorische inspanningen binnen school om van afdelingen naar profielen over te gaan. Als een school ervoor kiest om een jaar later te starten, dan zijn de gewijzigde wetsbepalingen op die school voor het eerst van toepassing op de leerlingen die in schooljaar 2017–2018 worden toegelaten tot het derde leerjaar. De bepalingen uit het voorgaande artikel zijn dan van overeenkomstige toepassing, alleen schuift alles één jaar op.

Op dit moment is nog geen duidelijk beeld te geven van hoeveel scholen naar verwachting per 1 augustus 2016 daadwerkelijk de profielen willen invoeren en hoeveel scholen dat een jaar later zouden willen doen. Een deel van de scholen heeft aangegeven zo snel mogelijk te willen starten, zoals bijvoorbeeld de scholen in de provincie Zeeland waar de daling van leerlingenaantallen urgent om een oplossing vraagt. Andere scholen voelen de urgentie minder en zullen daarmee in een andere versnelling staan als het gaat om hun voorbereiding op het invoeren van de nieuwe profielen. De keuzemogelijkheid die dit artikel biedt, om eventueel een jaar later van start te gaan, komt tegemoet aan scholen die om wat voor reden dan ook de profielen nog niet per 1 augustus 2016 kunnen of willen invoeren. Het schoolbestuur kan zelf het beste beoordelen of de school er voldoende op voorbereid is om de overstap per 1 augustus 2016 te maken, of dat voor een zorgvuldige invoering beter een jaar langer de tijd kan worden genomen.

Ook bij de invoering van de 'Tweede Fase' (profielen vwo en havo) is aan scholen destijds de keuze gegeven om per 1 augustus 1998 dan wel 1 augustus 1999 van start te gaan met een gewijzigde systematiek binnen het onderwijs.³⁵ Op basis van de ervaringen die bij de invoering van die wet zijn opgedaan, worden ook nu bij de invoering van profielen in het vmbo geen noemenswaardige extra problemen verwacht als gevolg van een gespreide invoering. Dat niet alle scholen op hetzelfde moment de overstap naar profielen zullen maken, wordt niet als een groot bezwaar gezien. Het wetsvoorstel voorziet erin dat leerlingen, of ze nu vanaf hun derde leerjaar met de huidige of nieuwe systematiek te maken krijgen, hun vmbo-opleiding volgens die systematiek kunnen afmaken aan de eigen school. Leerlingen die tussentijds overstappen naar een andere school krijgen ook in de huidige situatie al te maken met een andere setting op de nieuwe school, al is het maar vanwege de verschillen in het vakkenaanbod tussen vmbo-scholen en door de schoolspecifieke programma's van toetsing en afsluiting (PTA's) die gehanteerd worden. Die problematiek verandert niet wezenlijk wanneer het moment waarop scholen overstappen op de nieuwe profielen ongelijk ligt. In individuele gevallen zal altijd naar een maatwerkoplossing gezocht moeten worden.

Artikel 12.17. Omzetting onderwijsaanbod naar profielen
(Oud: WVO artikel 118bb; WVO BES artikel 214e)

In de theoretische leerweg (mavo) zullen vmbo-scholen, net als nu het geval is met betrekking tot de sectoren, alle vier de profielen uit artikel 10 van de WVO moeten aanbieden. Welke profielen een vmbo-school mag aanbieden in de beroepsgerichte leerwegen (artikel 10b) en de gemengde leerweg (artikel 10d) op het moment dat dit wetsvoorstel tot wet zal zijn geworden en in werking treedt, is afhankelijk van het huidige onderwijsaanbod.

³⁵ *Kamerstukken II 1997/98, 25 168, nr. 15.*

Aansluitend bij de gebruikte terminologie in de artikelen 65, 68 en 72, derde lid, aanhef en onder f, van de WVO wordt in dit artikel gesproken over afdelingen die “voor bekostiging in aanmerking” zijn gebracht.

Het huidige aanbod aan verschillende afdelingsvakken en intra- en intersectorale programma's vormt de basis voor het aanbod aan profielen dat scholen voor vbo in de nieuwe systematiek mogen verzorgen. Hiertoe wordt bij ministeriële regeling vastgelegd voor welke afdelingen een school toestemming moet hebben gehad om daarin onderwijs te verzorgen, om een bepaald profiel te mogen gaan aanbieden. Wat betreft de omzetting van intra- en intersectorale programma's naar profielen kan de genoemde ministeriële regeling voorwaarden stellen. Hierbij wordt gedacht aan de voorwaarde dat het programma uiterlijk sinds schooljaar 2014–2015 feitelijk door de school verzorgd wordt.

Ten aanzien van de omzetting van huidig naar nieuw onderwijsaanbod is gekozen voor delegatie naar een ministeriële regeling omdat het voorschriften van administratieve aard betreft die slechts gedurende een relatief korte periode betekenis hebben. In de regeling zal slechts worden bepaald welke van de huidige afdelingsprogramma's en intra- en intersectorale programma's onderwijsinhoudelijk het meeste overeenkomen met elk van de nieuwe profielen. De huidige rechten van scholen op het aanbieden van bepaald onderwijsaanbod worden daarbij gerespecteerd. Scholen kunnen hun huidige afdelingslicenties (en rechten op het aanbieden van intra- en intersectorale programma's) omzetten naar licenties voor de overeenkomstige profielen. De regeling geeft een handvat voor de mogelijkheden om huidig aanbod om te zetten naar nieuw aanbod. Nadat alle scholen de nieuwe profielen hebben ingevoerd, is de omzetting voltooid en is de regeling feitelijk uitgewerkt.

Een school mag op grond van de huidige wetgeving een intra- of intersectoraal programma verzorgen, als de school gerechtigd is tot het verzorgen van onderwijs in de aan dat intra- of intersectorale programma onderliggende afdelingen (zie de Regeling intra- en intersectorale programma's vmbo). Door middel van afspraken in een RPO kunnen scholen, die niet zelfstandig beschikken over een of meer afdelingen in beide sectoren die aan een bepaald intersectoraal programma ten grondslag liggen, toch toestemming verkregen hebben om dat programma te verzorgen.

Bij de omzetting van het huidige onderwijsaanbod naar rechten op het aanbieden van een of meer van de nieuwe profielen kan de school ten aanzien van een intra- of intersectoraal programma er voor kiezen om terug te vallen op het profiel dat hoort bij één of beide aan het programma onderliggende afdelingen of om dit programma om te zetten naar het aanbieden van het profiel Dienstverlening en producten.

Artikel 12.18. Overgangsrecht in verband met onderwijsvoorzieningen die op grond van een regionaal plan onderwijsvoorzieningen voor bekostiging in aanmerking zijn gebracht

(Oud: WVO artikel 118cc; WVO BES -)

Op grond van de regeling bedoeld in het voorgestelde artikel 118bb van de WVO wordt de aanspraak van scholen op bekostiging voor een of meer afdelingen omgezet naar rechten op het verzorgen van een of meer van de nieuwe profielen in het vbo. Hetzelfde geldt voor het aanbod aan intrasectorale en intersectorale programma's dat scholen verzorgen. Ook dat wordt omgezet naar rechten op het verzorgen van een of meer profielen. Indien de school sinds schooljaar 2014–2015, of al langer, onderwijs verzorgt in het betreffende afdelingsvak of programma, dan wordt die aanspraak bij de overgang naar de nieuwe systematiek onderdeel van het reguliere onderwijsaanbod van de school. De aanspraak op bekostiging voor het profiel dat in de plaats komt van de afdeling of het programma vervalt dan niet meer aan het einde van de looptijd van het RPO, maar blijft in stand.

Is de eerste aanspraak op bekostiging van een afdeling echter later dan 1 augustus 2014 ontstaan, dan wordt de afdeling of het programma wel omgezet naar een profiel, maar de aanspraak op bekostiging voor dat profiel vervalt dan in beginsel aan het eind van de looptijd van het RPO. Evenzo vervalt de aanspraak op bekostiging aan het einde van de looptijd van een RPO indien een van de afdelingen onderliggend aan een intersectoraal programma pas na 1 augustus 2014 voor bekostiging in aanmerking is gebracht. Wel kan de school het betreffende profiel na afloop van het RPO blijven verzorgen als dit op grond van een aansluitend nieuw RPO voor bekostiging in aanmerking wordt gebracht, of als het profiel inmiddels op grond van artikel 68 van de WVO voor bekostiging in aanmerking is gebracht.

Onderwijsvoorzieningen die scholen al in schooljaar 2014–2015 hebben gerealiseerd worden dus bestendig in licenties ten aanzien van een of meer van de nieuwe profielen die met dit wetsvoorstel worden ingevoerd. De aanspraak op bekostiging voor onderwijsvoorzieningen die pas later via een RPO tot stand zijn gekomen, blijven via het RPO lopen. Artikel 109 van de WVO is alleen van toepassing op afspraken over onderwijsvoorzieningen die in schooljaar 2015–2016 of later zijn gerealiseerd.

Aangezien in Caribisch Nederland één school voor voortgezet onderwijs per openbaar lichaam bestaat, zijn er geen bepalingen opgenomen over regionale samenwerking en is een overgangsbepaling als deze daar dus ook niet nodig.

Paragraaf 6. Wet van xxx houdende intrekking van de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet voortgezet onderwijs BES en vervanging door de Wet voortgezet onderwijs 20xx (Wet voortgezet onderwijs 20xx) (Stb. 20xx, xxx)

Artikel 12.19. Toegroeien naar nieuwe bekostiging (Oud: WVO -; WVO BES-)

Het vereenvoudigen van de bekostiging heeft als neveneffect dat er herverdeeffecten optreden. Sommige besturen gaan er financieel in bekostiging op vooruit, anderen gaan er op achteruit. Om er voor te zorgen dat besturen en scholen kunnen toegroeien naar de nieuwe bekostiging die zij gaan ontvangen, wordt een overgangsbepaling in het wetsvoorstel opgenomen. In het overgangsartikel is geregeld dat de hoogte van de bekostiging stapsgewijs wordt op- dan wel afgebouwd. Het verschil in bekostiging wordt eenmalig berekend voor het kalenderjaar 2018 op basis van de telgegevens op 1 oktober 2017. Voor besturen die er op vooruit gaan, betekent dit zij van dit berekende verschil in 2018 een kwart van de toename in bekostiging ontvangen, in 2019 de helft en in 2020 driekwart. Voor de besturen die er op achteruit gaan, betekent dit dat hun bekostiging in 2018 verminderd zal worden met een kwart van de berekende afname, in 2019 met de helft en in 2020 met driekwart. In 2021 zullen daarmee alle schoolbesturen het nieuwe bekostigingsniveau bereikt hebben.

HOOFDSTUK 13. SLOTBEPALINGEN

Artikel 13.1. Voorhangprocedure (Oud: WVO artikel 121; WVO BES -)

Aangepast: Uit de artikelen in de WVO waar een voorhang- of nahangbepaling stond opgenomen zijn de voor- en nahangbepalingen gebundeld in dit ene artikel.

Nieuw: -

Vervallen: -.

In dit artikel worden alle procedures voor parlementaire betrokkenheid bij de totstandkoming van lagere regelgeving geregeld. Het betreft bepalingen over gecontroleerde delegatie (zogenoemde “voorhang”) en over voorwaardelijke delegatie

(zogenoemde "nahang"). Het artikel biedt een volledig overzicht van bij algemene maatregel van bestuur of bij ministeriële regeling te regelen onderwerpen waarbij een of beide kamers der Staten-Generaal ingelicht moeten worden. Met de formulering van dit artikel wordt aangesloten bij de Aanwijzingen voor de regelgeving (Aanwijzingen 37 en 43).

Eerste lid

Dit lid betreft de procedure voor gecontroleerde delegatie ("voorhang"). Een voorontwerp van een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in een van de in het eerste lid genoemde artikelen moet worden voorgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal.

Tweede lid

Dit lid betreft de procedure voor voorwaardelijke delegatie ("nahang"). Een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in een van de in het tweede lid genoemde artikelen moet worden voorgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal, voordat deze in werking kan treden.

Derde en vierde lid

Deze leden hebben betrekking op soortgelijke procedures van voorwaardelijke delegatie voor bepaalde ministeriële regelingen.

Artikel 13.2. Evaluatie beoordelen kwaliteit onderwijs

(Oud: WVO artikel 123a; WVO BES -)

Redactioneel aangepast: tekst is aangepast vanwege het feit dat de eerste evaluatie op grond van artikel 123a WVO al aan het parlement is gezonden.

Vervallen: onderdeel over eerste evaluatie na inwerkingtreding artikelen 23a1 en 109a WVO.

Nieuw: -.

De evaluatiebepaling in dit artikel is ontleend aan artikel 123a WVO. Dat artikel is in de WVO opgenomen door de Wet van 4 februari 2010 tot wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet medezeggenschap op scholen en de Leerplichtwet 1969 in verband met de invoering van bekostigingsvoorschriften voor minimumleerresultaten, alsmede een aanvulling van de interventiemogelijkheden in het kader van het overheidstoezicht, en de verbetering van het intern toezicht (Stb. 2010, 80). Daarbij is geregeld dat binnen 5 jaar na de inwerkingtreding van de betrokken artikelen 23a1 en 109a WVO een eerste evaluatie zou moeten plaatsvinden en vervolgens steeds om de 5 jaar nogmaals een evaluatie. De evaluaties worden door de minister aan de Staten-Generaal gezonden.

De artikelen 23a1 en 109a WVO zijn op 1 augustus 2010 in werking getreden. De eerste evaluatie heeft in 2015 plaatsgevonden. De resultaten daarvan zijn in augustus 2015 aangeboden aan het parlement (zie Kamerstukken II 2014/15, 31 293, nr. 267). Bij het formuleren van artikel 13.2 is hiermee rekening gehouden.

Artikel 13.3. Evaluatie zorgplicht veiligheid op school

(Oud: WVO artikel 123b; WVO BES artikel 218b)

Redactioneel aangepast: tekst is verdeeld over twee leden en bovendien aangepast omdat artikel 123b WVO met ingang van 1 augustus 2015 in werking is getreden en de inwerkingtreding van artikel 218b WVO BES nog niet is geregeld.

Vervallen: de verwijzing naar de oorspronkelijke wijzigingswet van de WVO en de WVO BES.

Nieuw: -.

De evaluatiebepaling in dit artikel is ontleend aan de artikelen 123b WVO en 218b WVO BES. Die artikelen zijn in de WVO respectievelijk de WVO BES opgenomen door de Wet

van 4 juni 2015 tot wijziging van enige onderwijswetten in verband met het invoeren van de verplichting voor scholen om zorg te dragen voor de veiligheid op school (Stb. 238). Daarbij is geregeld dat binnen 5 jaar na de inwerkingtreding van de betrokken artikelen een evaluatie zou moeten plaatsvinden, die vervolgens door de minister aan de Staten-Generaal wordt gezonden.

Eerste lid

Voor artikel 123b WVO is de inwerkingtreding bepaald op 1 augustus 2015 (zie het Besluit van 26 juni 2015, Stb. 282). In het eerste lid is daarom bepaald dat de periode van 5 jaar waarbinnen de evaluatie voor Europees Nederland moet plaatsvinden, start op 1 augustus 2015.

Tweede lid

Voor artikel 218b WVO BES is de inwerkingtreding tot op heden nog niet geregeld. In het tweede lid is daarom bepaald dat de periode van 5 jaar waarbinnen de evaluatie voor Caribisch Nederland moet plaatsvinden, start op het moment dat de betrokken wetsbepalingen uit de WVO 20xx voor dat landsdeel in werking treden.

Artikel 13.4. Intrekking WVO en WVO BES

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Aangepast: -

Nieuw: geheel

Vervallen: -.

De WVO 20xx zal zowel de WVO als de WVO BES vervangen. Daarom worden beide wetten ingetrokken. Dat betekent ook dat de grondslagen voor de onderliggende regelgeving in de WVO en de WVO BES zullen komen te vervallen. Bij gelegenheid van de Aanpassingswet WVO 20xx zal worden aangegeven wat de gevolgen zijn voor de onderliggende regelgeving van de WVO en de WVO BES (vervallen, omhangen of vervangen).

Artikel 13.5. Inwerkingtreding

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Aangepast: -

Nieuw: geheel

Vervallen: -.

De inwerkingtreding van deze wet zal bij koninklijk besluit worden geregeld. Het streven is de wet op een zodanig tijdstip in te voeren dat de voorgestelde vereenvoudiging van de bekostigingssystematiek van het voortgezet onderwijs per kalenderjaar 2018 kan worden ingevoerd. Zie hiervoor paragraaf 4 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

De mogelijkheid van gefaseerde inwerkingtreding voor verschillende hoofdstukken en onderdelen van deze wet wordt opgenomen, waarbij de mogelijkheid wordt gecreëerd om de wet of onderdelen daarvan voor Caribisch Nederland op een later tijdstip in werking te laten treden dan voor Europees Nederland. Daar is onder meer voor gekozen omdat voor Caribisch Nederland nog niet alle artikelen uit de WVO BES in werking zijn getreden en omdat Caribisch Nederland nog te maken heeft met overgangsrecht. Zie hiervoor het algemeen deel van de toelichting bij Hoofdstuk 11. In het inwerkingtredingsbesluit zal worden geregeld welke bepalingen nog niet voor Caribisch Nederland in werking treden.

Artikel 13.6. Citeertitel

(Oud: WVO -; WVO BES -)

Aangepast: -

Nieuw: geheel

Vervallen: -.

In dit artikel is de citeertitel van de wet neergelegd. De wet kan worden aangehaald als "Wet voortgezet onderwijs 20xx", waarbij te zijne tijd "20xx" zal worden vervangen door de aanduiding van het kalenderjaar waarin de wet in het Staatsblad wordt geplaatst. In de praktijk zal – net als nu bij de WVO en de WVO BES het geval is - meestal een afkorting van de citeertitel worden gebruikt. Zonder vermelding van het jaartal zou dat eveneens WVO worden, maar dat zou verwarring geven. Om dat te voorkomen wordt in de officiële citeertitel van de nieuwe wet het jaartal toegevoegd. Dat zal in de afkorting door moeten werken: WVO 20xx.

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

(Sander Dekker)